İSLAM'DA KADIN

Yazar:

Bahri AKYOL

Türkçe

2011-12-20 09:35:43

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

İSLAM'DA KADIN

Yazar: Bahri AKYOL

ÖNSÖZ

Asrımızın şartları pek çok meselenin yeniden değerlendirilmesini ve değerlendirmelerle yerinilmesini gerekli kılmaktadır. Aile hakları sistemi de bu meselelerden biri durumundadır. Daha sonra değineceğimiz sebepler yüzünden çağımızda; mezkur alanda ki en önemli meselenin "kadın özgürlüğü" ve onun "erkekle eşit haklara sahip bulunması" olduğu zannedilmiş, diğer meseleler bütünüyle bu iki meselenin teferruatı şeklinde ele alınmıştır.

Ancak, bizce "Aile hakları sistemi "konusunda en önemli mesele veya en azından en önemli meselelerden biri şudur: Aile sistemi, diğer sosyal kurumlar sisteminden farklı bir sistem midir Bu kurumlarda geçerli mantıklarından farklı birtakım mantık ölçüleri mi vardır. Yoksa bu sosyal birimle diğer birimler arasında hiçbir fark yok ve bu birime hakim olan mantık, felsefe ve ölçüler diğer sosyal birim ve teşekküllerdekiyle aynı mıdır...

Bu tereddüdün asıl sebebi, bir yandan mezkur birimi meydana getiren iki temel unsurun "iki cinsiyetten" müteşekkil olması, diğer taraftan ise ebeveynle çocukların ardarda gelen iki nesli oluşturuyor bulunmasıdır.

Yaratılış mekanizması bu birimin üyelerini birbirine "benzemeyen" ve birbiriyle "aynı olmayan" konumlarda kılarak farklı niteliklerle donatmıştır. Aile topluluğu "tabii-sözleşmeli" bir topluluktur.

Yani böcekler ve bal arılarında olduğu gibi bütün kurallar,haklar ve sınırların tabiat tarafından sınırlandığı ve bu sınır ve kurallara aykırı davranma ihtimal ve imkanın söz konusu olmadığı iç güdüsel bir topluluk ile tabii ve iç güdüsel yönü daha zayıf olan medeni insan toplulukları arasında yer alan bir orta topluluk durumundadır.

Bilindiği üzere eski felsefeciler aile hayatı felsefesini "pratik hikmet"in müstakil bir bölümü olarak kabul ediyorlardı. İnsan hayatının bu bölümünün kendine has mantık ve ölçüleri olduğuna inanıyorlardı. Eflatun "Cumhuriyet," Aristo "Siyaset", ve İbn-i Sina "Şifa"eserlerinde meseleye bu bakış açısıyla yaklaşmışlardır.

Kadının toplumdaki hukuku konusunda da, onunla erkeğin tabii ve insani haklarının "aynı" ve "benzer" mi, yoksa birbirinden "farklı"ve "benzer olmayan" haklar mı olduğu sorusu tabiatıyla mevcuttur. Yani insanlara bir takım haklar bahşeden tabiat ve hilkat,bu hakları iki cinsiyetlimi Başka bir deyişle, acaba "erkeklik" ve "dişilik" unsurlarının sosyal görev ve haklar üzerinde bir fonksiyonu var mıdır Yoksa tabiat açısından tekvin ve hilkat mantığına göre "hak" ve "hukuk" denilen şey tek cinsiyetlimidir Batı dünyasında 17.yüzyıldan sonra yaygınlaşan ilmi ve felsefi hareketlerle birlikte "İnsan hakları" adına sosyal bir cereyanda başladı.

17.ve 18. Yüzyıl yazar ve düşünürleri insanın inkar edilmeyecek fıtri ve tabii haklarıyla ilgili düşüncelerini takdire değer bir çabayla halka yaydılar. Voltaire, J.J. Rousseau ve Montesquieu bu yazarların önde gelenlerindendir. Söz konusu meseleye deyinen yazar ve mütefekkirlerin insanlık camiasına büyük hizmetleri inkar edilemez. Hatta bu mütefekkirlerin insanlığa verilen hizmette büyük kaşif ve mucitlerin daha az pay sahibi olmadığı da iddia edilebilir.

Bu gruptaki yazarların önemle üzerinde durdukları nokta; insanın fıtri olarak,tabiat ve yaratılışı gereği birtakım hak ve hürriyetler taşıyor oluşuydu. Bu hak ve hürriyetleri hiçbir kimse veya hiçbir grup, hiçbir şekilde ve hiçbir ad altında bir fert veya topluluğun elinden alamaz.

Hatta bizzat hak sahibi dahi kendi irade ve arzusuna binaen hakları başkasına devredip kendisini onlardan soyutlayamaz. Keza,hükmedenden hükmedilene, beyazdan siyaha, zenginden fakire varıncaya sıkadır hangi hal ve durumda olursa olsun bütün insanlar bu hak ve hürriyetlerde yekdiğeriyle bir ve "eşit"tirler.

Bu fikri ve içtimai hareket kısa zamanda meyvesini verdi. Önce İngiltere'de, daha sonra Amerika ve ardından Fransa'da inkılaplar, rejimlerin değişmesi ve bir dizi bildirilerin imzalanması şeklinde kendisini göstererek tedricen başka noktalara da sıçradı.

19.yüzyıl'da iktisadi, içtimai ve siyasi sahalarda insan haklarıyla ilgili yeni düşünceler ortaya çıktı. Emekçilerin çıkarları ön plana alında, iktidarın kapitalist sınıftan, işçi sınıfının savunucularına intikal etmesi gerektiğini öngören sosyalizm gibi yeni oluşumların doğuşuyla sonuçlandı.

19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın başlarına kadar insan hakları konusunda söylenen veya bilfiil ortaya konulan girişimler, devletler karşısında milletlerin ye da işveren ve patron kesim karşısın da işçi ve emekçi sınıfın haklarıyla ilgilidir.

20. yüzyıl da "Erkek Hakları" karşısında "Kadın Hakları" gündeme geldi. İlk olarak ikinci dünya savaşından sonra 1948 yılında Birleşmiş Milletler Teşkilatınca yayınlanan "İnsan Hakları" beyannamesinde kadınla erkeğin eşit haklara sahip olduğu sarihen açıklandı.17. yüzyıldan günümüze kadar batı dünyasında gerçekleşen bütün toplumsal hareketlerde asıl eksen daima şu konu iki oldu: "Hürriyet "Eşitlik"...Keza,batıda bu kadın hakları daha hareketli diğer hareketlerin devamı olduğundan ve son derece acı bir geçmişi bulunduğundan bu alanda da"hürriyet ve "eşitlikten başka bir şey söylenmedi.

Bu hareketi başlatanlar kadının hür ve erkekle eşit haklara sahip bulunması gerekliliğini,17. yüzyılda meydana gündeme gelen insan hakları hareketinin tamamlayıcısı şeklinde yorumladılar. Kadının hürriyetine kavuşmaması ve erkekle eşit haklara sahip olmaması halinde insan hak ve hürriyetlerinden söz etmenin anlamsız olacağını iddia ettiler. Bununla da yetinmeyip aile sorunlarının bütünüyle kadının sahip bulunmayışından kaynaklandığını ve bu meselenin halledilmesi halinde aile problemleri bütünüyle çözüme kavuşmuş olacaktı.

Bu harekette, "bizim aile hakları sisteminin en önemli meselesi" olarak tanımladığımız husus yani bu sistemin tabii olarak bağımsız bir sistemi mi olduğu ve onu diğer sosyal müesseselerden ayıran kendine has mantık ve ölçülere sahip bulunmadığı meselesi tamamen unutuldu. Zihinleri meşgul eden yegane mesele kadınların da erkeklerle eşit hak ve hürriyetlere sahip olması gerekliliğinden ibaretti.

Bütün konuşma ve çaba şu mihver çevresinde dönüp durdu:Kadın insaniyet erkekle ortak ve onun gibi ve onun gibi"her şeyiyle tam bir insandır. O halde kadında erkek gibi ve onunla eşit bir şekilde,"kendisinden soyutlanmayacak fıtri haklarından faydalanabilmelidir.

Bu kitabın bazı bölümlerinde "Tabii hakların kaynaklarından kafi derecede söz etmiş, tabii ve fıtri kanunun temel kaynağının bizzat tabiatın kendisi olduğunu ispat etmiş bulunuyoruz. Yani, eğer insan at, koyun, tavuk, balık...vb hayvanların sahip olmadığı bazı özel haklara sahipse bunun kaynağı bizzat tabiat ve hilkat nizamıdır.

Keza tabii haklar konusunda bütün insanların yekdiğeriyle eşit olması ve herkesin "hür" yaşama hakkına sahip bulunması da yaratılış nizamının temelinde yatan değişmez bir kuraldır. Bunun başka bir sebebi de yoktur zaten. Hürriyet ve eşitlik taraftarı bütün bilim adamları da insanların fıtri hakları konusunda bundan başka bir delil aile sistemi gibi bir temel mesele için de tabiattan başka bir kaynak aramak beyhude olacaktır.

Sözün burasında, bizim"aile hukuku sisteminin temel meselesi" olarak ele aldığımız meseleye neden dikkat gösterilmemiş olduğunu incelemek yerinde olacaktır.

Acaba bugünkü bilimler ışığında kadın erkek arasındaki ihtilaf ve farklılığın basit bir uzvi farklılıktan ibaret olduğumu anlaşıldı Bu durumun onların cismi ve ruhi yapıları, kendilerine ait olması gereken haklar ve yüklenmeleri gereken sorumluluklar üzerinde hiç bir tesir bırakmadığı mı anlaşıldı Netice mezkur sebeple mi günümüz bu konuya özel bir yer ayrılmadımı Ancak böyle basit bir şey olmadığı bunun tam tersi bir durum oldu.

Biyoloji ve psikoloji dallarında kaydedilen ilmi gelişme ve bu bilimlerdeki yeni buluşlar neticesinde iki tür arasındaki farklılıklar net bir şekilde ortaya çıktı. Nitekim elinizdeki, kitabın bazı bölümlerinde biyolog,fizyolog ve psikologların araştırmaları bu konudaki sohbete dayanarak sohbet etmiş bulunuyoruz. Ancak bütün bunlara rağmen batılılar tarafından asıl meselenin yine de unutulmuş olması gerçekten şaşırtıcıdır. Bu dikkatsizliğin kaynağı, mezkur hareketin çok acelelikle vuku bulmuş olmasıdır belki de.

Bu yüzdendir ki söz konusu hareket kadını bir takım bedbahtlıktan kurtardıysa da, başka bir bedbahtlık ve zavallılıklara müptela ettiler de elinizde ki kitabın bazı bölümlerin de göreceğiniz gibi batılı kadın 20 yüzyılımızın başlarına kadar en ilkel basit haklardan bile mahrum durumda idi. Nitekim batılıların geçmişin telafisini akıl etmeleri yakın bir tarihe 20. yüzyılın başlarında rastlar.

Öte yandan bu hareket,"hürriyet ve eşitlik"alnında başlayan hareketlerinden bir devam olduğundan bu iki kelimenin mucizeler yaratmasını beklediler. Halbuki hürriyet ve eşitlik,insanların yekdiğeriyle olan irtibatlarıyla ilgili kavramlardır. Dini eğitim alan öğrencilerin de deyişiyle" hürriyet ve eşitlik, insanın, insan olduğu için sahip olduğu bir haktır. "O halde kadında bir insan olduğuna göre, her insan gibi o da hür yaratılmıştır ve eşit haklara sahiptir. Ancak kadın kendisine ait olan has özelliklere sahip bir insandır.

Nitekim erkek de yine kendine has başka bir özelliğe sahiptir. Evet "insanlıkta kadınla erkek eşit"tir fakat iki türle. Keza bu farklılığın sebebi coğrafi,tarihi veya sosyal meselelerde değildir. Bilakis yaratılıştan kaynaklanan bir farklılıktır bu. Tabii "iki türlülükten bir amaç vardır tabiat ve fıtrata aykırı her davranış hoşa gitmeyecek kadın ve erkek haklarının"bir çeşit"mi tabii bir topluluk olup olmadığını da yine tabiattan ilham alarak araştırmamız gerekir.

Hiç olmazsa hayvanlar bu cümleden olmak üzere insanların iki değişik cinsiyetine sahip bulunmasının tesadüfi bir sonuç mu olduğu,yoka bunun doğrudan yaratılış programının bir parçası mı olduğu üzerinde düşünülebilir. Keza meseleye şu açıdan da yaklaşmak yerinde olacaktır: iki tür arasındaki fark, sadece basit ve sathi bir uzuv farklılığı mıdır

Yoksa Aleksi Carrel'in dediği gibi insanoğlunun bir hücresinde,onun cinsiyetini gösteren bir iz mi vardır Fıtrat dili ve mantığı da kadınla erkeğin her birinin kendine

mahsus görevleri var mıdır Hak tek cinsiyetli midir, iki cinsiyetlimidir Cezalar görevler ve mesuliyetler için durum nasıldır Bu hareket ve akımda eşitlik için hürriyetten başka meselelerin de olduğu noktasına dikkat edilmedi. Hürriyet ve eşitlik gerekli şartlar olmalarına rağmen "yeterli şartlar" değildirler.

Eşit hakların bir anlamı, benzer hakların ise diğer bir anlamı vardır. Maddi ve manevi değerler farklı şeylerdir. Bu harekette "eşitlik" kasten ve yanlışlıkla"benzerlik" yerine kullanıldı ve"eşitlik"tıpatıp aynılıkla kabul edildi. Niteliğe değil niceliğe önem verildi. Kadının"insan" oluşu onun"kadın olduğunun unutulmasına sebep oldu.

Gerçekte sözünü ettiğimiz asıl meseleye deyinilmemiş olması,acelelikten kaynaklanan felsefi bir gaflet değildi. Kadını"hürriyet ve eşitlik"ini kullanmaya çalışan etkenler söz konusuydu. Bu etkenlerden biri sermaye sahipleriydi. Sermaye sahiplerinin tamah ve çıkarlarının mezkur meselede rolü olmadığını söylemek kabil değildir.

Fabrikatörler kadını evden fabrikaya çekmek ve onun iktisadi gücünden kendi çıkarları doğrultusunda faydalanmak için kadın hakları, kadının ekonomik bağımsızlığı, kadının hür ve erkekle eşit haklara sahip olduğu...vb meseleleri gündeme getirdiler. Nitekim bunlar kanuni resmiyet kazandırana da yine fabrika sahipleri oldu.

Will Dourant "Felsefenin Lezzetler" adlı kitabının 9.bölümünde Aristo, Nietsele ve Schophenhour'un kitapları ve mukaddes kitaplarında geçen kadın konusunda hayli aşağılayıcı görüşlerinden bazılarına dayanır. Ve Fransız devriminde kadın hürriyetlerinden de söz edilmesine pratikte hiçbir değişikliğin meydana gelmediğini hatırlatarak şöyle der:"1900'lere kadar kadının,

kanunen erkeğin saygı duymasını gerektirecek bir hakka sahip olduğunu görmek bir hayli zordur."Dourant, daha sonra kadının içinde bulunduğu durumun 20 yüzyılda birtakım değişikliklere uğramasının sebeplerine değinir ve der:"Kadın hürriyeti denilen şey, sanayi ve devrimin doğurduğu sonuçlardan biridir.(..)Kadınlar erkeklere nispeten daha ucuz işçilerdi, bu yüzden işverenler onları yüklüce ücret isteyen asi erkeklere tercih etmekteydi. Bir asır yıl önce.

İngiltere'de erkeklere iş bulmak son derece zorlaştı. Ancak her yere asılı ilanlarda,erkeklerden ,eşleri ve çocuklarını fabrikalara göndermeleri isteniyordu. Büyük annelerimizin hürriyeti yolunda atılan ilk adım1882 kanunu olmuştur. Bu kanun İngiltereli kadınlar o güne kadar görülmemiş bir hak tanıyordu. Zira bu yeni kanuna göre İngiltereli kadınlar artık kendi kazançları olan parayı kendilerine ayırabileceklerdi.

Hıristiyanlığın bu yüce ahlak kuralını, İngiliz kadınlarını fabrikalara çekmek isteyen

Avam Karmasını'nın fabrika sahipleri üyeleri kanunlaştırdı. O gün bu gündür dayanılmaz kar ve çıkarcılık duygusu, kadınları kölelik ve ömür tüketmekten kurtarmıştı. Ancak bu defa da mağaza ve fabrikalarda ömür çürüten köklere dönüşmesine sebep olmuştur...

Teknolojik gelişme gerçek ihtiyacın çok daha üzerinde olan üretim kapasitesi fazla üretimi türü reklam ve akla gelmedik oyunlarla tüketiciye yükleme ve insanları birer iradesiz tüketiciye dönüştürebilmek maksadıyla göze, kulağa, düşünceye, duygu ve beğeniye şehvete hitap eden bütün vesilelerin derhal üreticinin hizmetine alması kapitalizmin bir kez daha kadını kendi menfaatlerine alet etmesine yol açtı.

Ancak kapitalizm bu sefer kadını üretimle erkekle ortaklaşa çalışan basit bir işçi olarak görmüyor ve onun işçi sıfatıyla fiziki iş gücünden yararlanmayı düşünmüyordu. Tersine şimdi onun güzellik ve cazibe gücünden faydalanacak izzet ve haysiyetini rehin alacak iradeyi istediği şekilde yönlendirebilmek ve tüketiciye tüketim düşüncesini empoze edebilmek için onun büyüleyici ve çekiciliğini kullanacaktı. Bütün bunları kadınları, kadın özgürlükleri ve onun erkekle eşit haklara sahip olması adına yapıldığını söylemeğe gerek yoktu tabii.

Politikada etkeni kendi hizmetine almayı unutmadı. Bunun örneklerine basında sıkça rastlanmakta, bütün bu sahalarda kadından bir araç olarak faydalandı. Kadın, erkeğin emellerine ulaşma yolunda kullanılan bir vasıtaya dönüştürüldü. Ancak, bütün bunlar özgürlük ve eşitlik örtüsü altında yapıla geldi.

20. yüzyıl gencinin de bu değerli fırsatı kaçırmayacağı açıktı. Kadına karşı mesuliyetlerden kaçmak ve onu daha ucuz bedava bir şekilde avlayıp ele geçirebilmek için ona reva görülen haksızlık ve içinde bulunduğu acınır hale herkesten daha fazla gözyaşı döktü! Hatta bu kutsal cihada(!) daha etkin bir şekilde katılabilmek maksadıyla evliliğini 40 yaşına kadar erteleme fedakarlığı (!) gösterdi. Hatta yer yer ömrünün sonuna kadar"bekar" kalmayı yeğledi.

Asrımızın kadını bir takım bedbahtlıklardan kurtulduğu doğrudur. Ancak bunun yanında onun bir takım bedbahtlıklarda armağan ettiği inkar edilemez. Şimdi kadın bu iki zorluktan birine katlanmaya ve bunlardan birini tercih etmeye mahkum mudur Yoksa hem geçmişteki, hem bu günkü bedbahtlıklardan sıyrılabilmesi mümkün müdür Gerçekte bu bedbahtlıktan ileride birini tercih edeceği şeklinde hiç bir zorlama mevcut değildir. Geçmişteki bedbahtlıklarının sebebi, genellikle kadının insan olduğundan unutulmasından kaynaklanıyordu.

Bu günün içinde bulunduğu yeni bedbahtlıkların sebebi ise kasten veya farkına varmaksızın kadının"kadın" olduğu unutulmaz olmasıdır Onun fıtri ve tabii konumunun kadınlık yörünge ve vazifelerinin, içgüdüsel istek ve özel yeteneklerinin göz ardı edilmesidir.

Meselenin şaşılacak tarafı, ne zaman erkek-kadın arasında mevcut olan fıtri ve tabii farklılıklardan söz açılacak olsa, birilerinin hemencecik ortaya atılarak bunu erkeğin üstünlüğü ve "kadının" eksikliği çeklinde telakki edip erkeğe faydalar sağlayan kadını mahrum bırakan bir tuzak olarak değerlendirmesidir. Halbuki burada üstünlük ve eksiklik diğer bir şey söz konusu değildir.

Yaratılış mekanizması birini kamil, diğerini nakıs yaratmış, birine faydalar sağlarken ötekini her şeyden mahrum bırakmayı düşünmüş değildir. Söz konusu kesim bu bilgice (!) ve mantıklı Yorumda bulunduktan sonra "pekala" diyor. Tabi kadına bu zulmü reva görmüş onu zayıf ve eksik olarak yaratmışken, bizim bunu körüklememiz ve zulme zulüm eklememiz mi gerekir Kadının tabii konumunu unutmaya çalışmamız daha insanca olmayacak mıdır

Aslında mesele bunu tam tersidir.

Kadının fıtri ve tabii konumunun dikkate alınması, onun haklarının daha fazla çiğnemesine sebep olmaktadır. Erkek kadına karşı cephe alır ve onu kendisiyle eş tuttuğunu söyleyerek" İkimiz de biriz, o halde bize verilecek işler sorumluluklar kazançlar ödül ve cezalar her ikimiz içinde bir ve aynı olmalıdır zor ve ağır işlerde sen de benimle çalışıp iş gücü miktarınca ücret almalısın. Sana özel bir saygı gösterme mi beklememeli ve seni himaye edip koruyacağımı istememelisin.

Hayatın boyunca bütün masraflarını kendin karşılamalı geçimini tümüyle kendin temin etmelisin. Çocuklarını geçim masraflarını teminimde benimle ortaklaşa çaba sarf etmeli, tehlikeler karşısında kendi müdafaanı kendin yüklenmelisin. Ben senin için ne kadar masrafa katlanıyorsam sen de benim için o kadar masraf etmelisin vs. derse kadın zor durumda kalmayacak mıdır Zira kadının iş ve üretim gücü tabiatıyla erkekten daha az buna karşılık gider ve masrafları ondan daha fazladır.

Ayrıca her ay tahammül etmek zorunda kaldığı regl, hamilelik dönemi rahatsızlıkları, doğum zorlukları ve süt çağındaki bebeğin beslenme ve bakımı gibi problemleri vardır. Bunlar kadını, erkeğin himayesine ve daha az mesuliyet yüklenip daha fazla haklara sahip olmağa ihtiyaç duymasına sebep olmaktadır. Üstelik bu, insanlara mahsus bir durum da değildir; çift halinde yaşayan bütün canlılarda aynı durum söz konusudur.

Bu tür canlıların hepsinde, erkek, içgüdüsel bir davranışla dişisini korur ve himaye eder. Kadın ve erkeğin, insanlık ve ortak insan hakları hususunda eşit olduğunu kabul ederek her birinin kendine has fıtri ve tabii durumunu göz önünde bulundurmak; kadına, ne şahsının, ne de şahsiyetinin horlanmayacağı gayet elverişli bir konum kazandırmaktır.

Kadın ve erkeğin fıtri ve tabii konumlarını görmezden gelerek meseleye sırf hürriyet ve eşitlik açısından yaklaşmanın nelere yol açacağını daha iyi müşahede

edebilmek için bizden önce bu yola koyulan ve şimdi yolun sonuna varmış olanların neler söyleyip neler yazdığına kısaca bir göz atmak faydalı olacaktır.

4 Temmuz 1955 tarihli "Ğandeniha" dergisinin 79. Sayısında, Emniyet Teşkilatının aylık yayınından iktibas edilen aslı "Coronet" dergisine ait olan "Amerika toplumunda işçi kadınların serüvenleri adlı bir çeviri makale yer alır.

Bu ilginç makale, geçmişte kadın işçilere tanınan "25 pounddan fazla ağırlık kaldırmama" gibi hakların,kadın-erkek eşitliği adına şimdi artık tanınmadığından yakınan bir kadının dertlerini anlatmasıyla başlıyor. Erkekler için böyle bir sınırlama olmadığı, eskiden, kadınlara kolaylık olması açısından bu uygulamaya gidildiğini anlatan kadın şöyle demekte: "2500'e yakın kadın işçinin olmadık eziyetler altında çalıştığı Oha yo eyaletin deki Genarel Motor fabrikasında şimdi şartlar çok farklı artık.

"Bu hanım şimdi kendisinin, oldukça güçlü bir buhar makinasını tutar vaziyette, yada kendisini, oldukça güçlü bir buhar makinesini tutar vaziyette, yada biraz önce iri yapılı güçlü bir erkek işçinin yere bıraktığı 25 paundluk maden bir ocağı temizlemekle meşgul bir halde bulunmakta. İçinde "her tarafın yara bere dolu, yorgunluktan tükendim artık" demektedir." Dakikada yaklaşık 35 pound ağırlığı olan 25 ila 50 inç-lik(1 pound=453gr.

1 inç=2,54cm.)bir takımı çengele takmak zorundayım. Ellerim sürekli şişmiş ve ağrıyor vaziyette...Makalenin devamın da, Amerika deniz kuvvetleri komutanlığının gemilerde kadınların da işe alınacağı kararı üzerine kocası Deniz kuvvetlerinde tayfalık yapan diğer bir kadının tedirginlikleri yer alıyor ve ardından şu satırlara yer veriliyor.

Bu sırada Deniz kuvvetleri, içinde 40 kadının ve 480 erkek tayfanın çalıştığı bir gemiyi görevli olarak sefere çıkardı. Ancak, "bu gemi çıktığı ilk "karma"deniz yolculuğunu tamamlayıp limana döndüğünde, tayfaların eşlerinin korku ve dehşete kapılmada ne kadar haklı oldukları anlaşıldı. Çünkü çok geçmeden, bu gemide nice aşk maceralarının yaşandığı ve kadınların çoğunun bir kaç erkekle cinsel ilişki kurmuş olduğu ortaya çıktı." "Florada eyaletindeki "dul kadınlar" kadın hürriyeti hadisesinden sonra zor durumda kaldılar.

Zira eyalet hakimlerinden Thomas Testa, dul kadınlar için öngörülen 500 dolarlık vergi muafiyeti kanunun artık geçersiz olduğunu, çünkü bunun erkekler aleyhine bir ayrıcalık sayıldığını söylüyorlar."Bayan Mc. Danıl'ın elleri sürekli sızı içinde, bayan Stoan (denizcinin eşi) hep tedirgin ve ıstıraplı bir durumda. Florada eyaletinde ki dul kadınlar para cezasına çarptırılmış vaziyette. Geriye kalanlar da bu "özgürlük"(!)ten paylarına düşeni kaçınılmaz olarak tadacaklar.

Çoğu kimse şimdi, kadınların kaybettiğinin, elde ettiklerinden çok daha fazla

olduğu görüşünde. Ne var ki bunu tartışmanın hiç bir yararı yok artık. Zira oyun başlamış ve seyirciler kendi yerlerini ancak bulabilmiş durumda. Bu yıl, ABD anayasasında gerçekleştirilen 27. Kanun değişikliği onaya girecek. Bu kanun gereğince cinsiyet farklılığından kaynaklanan bütün ayrıcalıklar geçersiz sayılıp iptal edilecek...

Böylece kadınların özgürlüğü hadisesini, Amerika'da kanunların kanuni mevkilerini üzücü bir seviyeye indiren neticelerin başlangıç sebebi olarak gördüğünü açıklayan Harwarda Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğr. Üyesi "Riesku Bovend'in açıklamaları da yerini bulmuş olacak...

"Kuzey Carolina eyalet senatörlerinden "G. Irwın kadınla erkeğin eşit haklara sahip olacağı bir Amerikan toplumu üzerine yaptığı mütalaalardan sonra şu öneride bulunuyordu:"... Aile hukukuyla ilgili bütün kanunların değiştirilmesi gerekir. Bundan böyle erkekler, Ailenin masraflarını temin hususunda kanunen sorumlu sayılmamalıdır..."

"Bayan Mc. Danıl şöyle diyor: Kadınlardan biri, ağır yükler kaldırdığından, iç kanama geçirdi... Biz geçmişteki durumumuza dönmek istiyoruz. Erkeklerin bize herhangi bir işçi gibi değil, gerçek halimizle, yani bir kadın gibi davranmasını istiyoruz. Kadın özgürlüğü savunucu kimseler için dayalı döşeli rahat evlerde oturup kadın-erkek eşitliği üzerine nutuklar çekmek elbette ki kolay...

Çünkü şimdiye değin yolları, şu fabrikalardan geçmiş değil ki hiç... Bu ülkede çalışan gündelikçi işçi kadınların büyük çoğunluğunun benim gibi canı çıkıncaya kadar çalışmak zorunda olduğunu bilmezler tabii... Bu eşitliği istemiyorum ben; çünkü erkeklere mahsus işleri yapmaya gücüm yetmiyor. Erkekler fiziki olarak bizden daha kuvvetlidirler.

Bu durumda onlarla meslek rekabetine girmemiz ve çalışmamızın onların çalışmasıyla bir düzeyde değerlendirilmesi söz konusu olacaksa, ben kendi namıma işten atılmağı yeğlerim. Ohayo eyaleti kadın işçilerinin kaybettiği imtiyazlar, işçi koruma kanununca kendilerine tanınan haklardan çok daha fazladır. Biz "kadın olma kişiliğimizi" yitirmiş durumdayız. Özgür olduğumuzdan bu yana elimize ne geçmiş oldu Bunu anlayamıyorum. Evet bazı kadınların durumu şimdi daha iyi olmuş olabilir; fakat bizim bu kesimden olmadığımız kesin"!Mezkur makale özetle böyle...

Bu makaleden de anlaşılacağı üzere söz konusu hanımlar "özgürlük" ve "eşitlik" adına kendilerine tahmil edilen rahatsızlık ve problemlerden, bu iki kelimeye düşman kesilecek kadar bezmiş durumdalar. Oysa, bu iki kelimenin ne günahı olabilir Kadın ve erkek iki ayrı yörüngede seyreden iki yıldız gibidir.

Her birinin kendi sistemi dahilinde ve kendi yörüngesinde hareket etmesi gerekir.

Kadınla erkeğin ve gerçekte insanlık camiasının saadetinin asıl şartı, bu iki türün her birinin kendi yörüngesi çevresinde hareketini sürdürmesidir. Hürriyet ve eşitlik, ancak bu ikisinden hiç birinin kendi fıtri ve tabii yörüngesinden çıkmaması halinde faydalı olabilir...

Yukarıda bahsi geçen toplumda -ABD- rahatsızlıklara sebep olan yegane unsur, fıtrat ve tabiatın emrine karşı çıkılmış olmasıdır; başka bir şey değil."Kadının ev ve toplumdaki hukuki sistem ve konumu" meselesinin yeni bir değerlendirmeden geçirilmesi ve geçmişteki değerlendirmelerle iktifa edilmemesi gerektiğini söylerken evvela tabiatı kılavuz olarak seçmemiz,

daha sonra ister geçmişte, ister çağımızdaki acı-tatlı tecrübelerden azami ölçüde faydalanmamız gerektiğini vurgulamak istiyoruz. Kadın haklarının gerçek anlamda tahakkuku, ancak bununla mümkün olabilir. Kuran'ı Kerimin kadının haklarını ihya ettiği, (dost-düşman) herkesçe kabul edilmiş bir gerçektir. Muhalifler en azından, Kuran'ın nazil olduğu çağda kadın ve onun insani hakları lehine büyük adımlar attığını itiraf etmekte.

Fakat Kuran'ı Kerim kadının, "insan" olarak ihyası adına ve insanlıkta, insan haklarında erkeklerle eşit olduğunu ilan ederken kadının kadın, erkeğin erkek olduğunu göz ardı etmedi asla. Diğer bir deyişle Kuran kadını, tabiatta var olduğu hali ve konumuyla görüp değerlendirdi. Bu yüzdendir ki Kuran'ın emirleriyle tabiatın gerekleri arasında tam bir uyum vardır; kadın tabiatta ne ise Kuran'da da odur.

Biri tekvini, diğeri tedvini olan bu iki ilahi büyük kitap, birbiriyle uyum içindedir. Elinizdeki kitapta yeni ve faydalı bir iş varsa, işte bu uyum ve ahengin açıklamasıdır ancak. Elinizdeki kitap özel bir münasebetle 1345-1346 (1966-1967) yılları arasında "İslam hukukunda Kadın" başlığı altında Zeni Ruz (Günün kadını) dergisinde yazdığım makalelerden oluşmaktadır. Meselenin geçmişini bilmeyen ve o dönemlerde işin içinde olmayıp bu makalelerin ilk kez o dergide yayınlandığını şimdi öğrenenler elbette buna şaşıracak.

Bu makaleler için neden söz konusu dergiyi seçtiğimi ve derginin hiç bir tasarruf ve müdahalede bulunmaksızın onları yayınlamayı nasıl kabul ettiğini öğrenmek isteyeceklerdir. Bu cihetle söz konusu makalelerin geçmişini kısaca açıklamayı faydalı buldum.1345'li yıllarda gündeme gelen aile hukuku mevzuundaki medeni kanun değişikliği, basında ve özellikle kadın dergilerinde sıkça tartışılır oldu. Yapılan önerilerin çoğu Kuran nass'larına tamamen ters düştüğünden, tabiatıyla İranlı Müslümanları rahatsız etmekteydi.

Bu meydanda en fazla gürültü yapıp ortalığı velveleye veren, İbrahim Mehdevi Zencani adlı bir hakimdi (bu zat şimdi hayatta değil artık, Allah taksiratını affetsin). Bahsi geçen şahıs, konuyla ilgili 40 maddelik bir tasarı hazırlayarak söz

konusu dergide bunu yayınlattı. Söz konusu dergi de o günkü tabiriyle "kupon sayfa" denilen çizelgeli sayfalar yayınlayarak okuyuculardan bu 40 maddelik tasarı konusunda görüş (bildirmelerini) istedi. Öte yandan söz konusu zat, aynı dergide yazacağı bir dizi makalede, kendi önerisi olan bu 40 maddelik tasarıyı delil öne sürerek savunacağını da hatırlatıyordu.

Tahran'ın tanınmış alimlerinden muhterem bir zat, o günlerde bana telefon etti. Keyhan ve İttilaat gazeteleri müessese müdürleriyle yaptığı bir görüşmede söz konusu gazetelerin kadın dergilerinde yayınlanan bazı yazılar hususunda birtakım öneri ve uyarılarda bulunduğunu, onlarında kendisine görüş ve eleştirilerini yazılı olarak onlara vermesi halinde hiç bir müdahalede bulunmaksızın olduğu gibi yayınlayacakları yolunda söz verdiklerini söyledi.

Söz konusu muhterem zat, hadiseyi böylece aktardıktan sonra bana bir teklifte bulundu. Vaktim olursa bu dergileri incelememi ve her sayı için gerekli bazı eleştiri ve öneriler yazmamı istedi. Ben her sayıda yayınlanacak bir şeye açıklama şeklinde bir dipnot yazamayacağımı söyledim. Fakat Mehdevi Beyin Zen-i Ruz dergisinde kendi önerisi olan 40 maddelik tasarıyla ilgili savunma yazıları vereceğine binaen,

aynı dergide onun makalesinin tam karşısında ki sayfaya gelmesi şartıyla bu 40 maddeyle ilgili bir dizi makale yazabileceğimi belirttim. Böylece her iki görüşün de kamuoyuna yansımış olacağını anlattım. Bunun üzerine dergi müdürünü arayıp durumu kendisine nakledeceğini söyledi.

Çok geçmeden tekrar bana telefon ederek müdürün muvafakatini bildirdi. Bu hadiseden sonra dergiye bir mektup yazarak İslam fıkhına uygun olduğu noktalar çerçevesinde mevcut medeni kanunları müdafaa edebileceğimi belirttim. Ancak dergiye vereceyim yazılar, Mehdevi Beyin makalelerinin bulunduğu sayfanın tam karşısında yayınlanması gerektiği talebinde bulundum. Ayrıca mektubumu yayınlayarak teklifimi kabul ettiklerini göstermiş olabileceklerini de hatırlattım. Teklifim kabul edildi ve derginin 8/8/1345 tarihli 87. Sayısında bu mektup ve onu izleyen 88. Sayısında da ilk makalem yayınlandı.

Daha önceleri, kadın haklarıyla ilgili araştırma ve etütlerim sırasında Mehdevi'nin konuyla ilgili bir kitabını okumuştum, o ve benzerlerinin mantığıyla niceden beridir tanışıktım. Üstelik İslam da kadın hakları meselesi yıllardan beri dikkatimi çekmiş bir konuydu ve bu mevzuda epeyce bir doküman ve not hazırlığım da vardı. Mehdevi'nin makaleleri dergide yayınlandı ve bu kitapta okuyacağınız makaleler de onun karşısındaki sayfada yer aldı. Mevzuyla aynıydı tabii.

Bu dizi makalelerin yayınlanması söz konusu şahsı bir hayli zor durumda bıraktı. Ancak altı hafta geçmeden bir kalp krizi sonucu dünyadan göçerek cevap vermek mecburiyetinden daimi surette kurtulmuş oldu. Bu altı hafta zarfında makaleler

belli bir konum kazanmış, epey ilgi görmüştü. Okuyucuların bana ve dergiye ısrarlı müracaatlarda bulunarak devamını istemeleri üzerine, bu dizi yazılar 33 makaleye kadar devam etti. Elinizdeki kitapta geçen makalelerin öyküsü kısaca böyle...

Bu 33 makale konuyla ilgili olarak aktarmayı düşündüklerimin ancak bir bölümü oldu. Daha pek çok mesele yazılmadan öylece kaldıysa da, maalesef yorgunluk ve diğer meseleler sebebiyle mevzunun geriye kalan kısımlarını düzenleyip tamamlama fırsatı bulamadım. Meseleye ilgi duyanların, makalelerin bir kitap halinde derlenerek yeniden yayınlanması yolunda ki ısrarlı isteklerine rağmen,

konuyu tamamlar ve "İslamda kadın hakları sistemi" mevzuunu derli toplu ve kamil bir şekilde aktarırım umuduyla mezkur makalelerin kitap halinde yayınlanmasına müsaade etmiyordum. Ancak, fırsatın bu umuda hala el vermediğini gördüğümden beklentimin bu gidişle pek yerinde olmayacağını hissedip eldekiyle iktifa etmeyi uygun buldum.

Elçilik, geçici nikah (Mut'a), kadın ve sosyal bağımsızlık, İslam ve hayatın yenilenmesi, kadının Kuran'daki mevkii, insani hukuk ve haysiyet, aile hukukunun tabii esasları, kadın-erkek farklılıkları, mehir ve nafaka, miras, talak (boşanma ve boşama) çok kadınlı evlilik konuları söz konusu makalelerde işleme fırsatı bulduğumuz konular oldu.

Geriye kalan, ön notları hazır olup henüz işleme fırsatı bulamadığımız konularsa özetle şöyle: Aile içinde erkeğin idare ve iktidar hakkı, bebeğin bakım hakkı, iddet, iddetin açıklama ve sebepleri, kadın, içtihat ve fetva, kadın ve siyaset, yargı hükümlerinde kadın, ceza hükümlerinde kadın, kadının eğitim ve ahlakı, kadının örtünmesi, cinsel ahlak: (namus, iffet, utanma, ar duyma... vb.), annelik mertebe ve konumu, kadın ve ev dışında çalışma... vb.

Allah Teala inayette bulunur, tevfik verirse bu konular da derli toplu bir şekilde işlenecek ve kitabın ikinci cildi olarak yayınlanacaktır, inşallah.

Hak Teala'dan tevfik ve hidayet ümidiyle

2 Ramazan 1394 Murtaza MUTAHHARİ

GİRİŞ

Zen-i Ruz dergisinin, İran Medeni Kanunu Aile hukukuyla ilgili kanun maddelerinin değişmesi mevzuunda dergide yer alan 40 maddelik öneri çerçevesinde görüş beyanında bulunup meseleyi tartışma yolundaki ricama müspet karşılık verdi. Bir önceki sayıda da mektubumu yayınlamak süratiyle meseleyle ilgili makalelerimi neşredeceğini de zimnen açıklamış olması beni sevindirdi.

İslam'ın sosyal felsefesi gibi geniş bir konunun -sadece bir bölümünü de bile olsa-

gençlerle tartışabilmesine yol açan bu fırsatı ganimet saymada ve İslam açısından aile ilişkileriyle ilgili meselelerin belki bir aydınlığa kavuşturulup anlaşılması yolunda kendilerine yardımcı olabilme umudundayım.

Daha önce yayınlanan mektubumda da hatırlatmış olduğum üzere mevcut medeni kanunu her haliyle savunmak ve onu tam anlamıyla İslamı ahkama uygun ve sosyal açıdan sağlıklı bir hukuk düzenlemesi şeklinde tanıtmak gayesinde değilim. Mezkur medeni kanunun bence de eleştirecek yönleri olabilir. Mamafih öteden beri halkımızın ekseriyeti tarafından normal karşılana gelmiş yöntemin doğru ve adilane olduğuna da katılmıyorum. Bilakis bende, mevcut aile ilişkilerinde bir takım düzensizlik ve kargaşalıklar görmekteyim.

Bu sahada esaslı düzenlemeler yapılması gerektiğine inanmaktayım.Ancak, "İran Medeni Hukuku ve Anayasasına Eleştiri" ya da "Mukaddes Sözleşme ve ya Evlilik Misakı" kitaplarını kaleme alan yazarlar ve benzerlerinin tersine, İran erkeklerini yüzde yüz temize çıkarmıyor, onları adeta hiç suçları yokmuş gibi tanıtmıyorum. Bütün suçları Medeni Kanunun üzerine atarak "onun suçunun da İslam fıkhına uymuş olmaktan kaynaklandığı"nı kabul etmiyorum.

Yegane .özüm yolunun Medeni Kanun maddelerinin değiştirilmesi olduğuna da inanmıyorum. Eşlerin yekdiğeri, çocukları ve aile dışı fertlerle olan münasebet ve haklarıyla ilgili, üzerine parmak basılıp özellikle altı çizilerek değiştirilmesi önerilen İslamı kanunları burada teker teker ele alacağım. Bunların doğru bir şekilde uygulamaya geçirilmesi halinde aile münasebetlerinin en mükemmel garantisi olacağını gözler önüne sermeye çalışacağım.

Mevzuya girmeden önce okuyucuya bir kaç noktanın hatırlatılmasının faydalı olacağı kanaatindeyim.

AİLE İLİŞKİLERİ BEYNELMİLEL SORUNU

Asrımızın aile münasebetleri meselesi ne genç kız ve erkeklerin bazı dergilerdeki anket şemaları doldurması, ne de hangi fikri seviyede olduğunu yakından gördüğümüz ve muhtevası herkesçe pekala bilinen ve duyulan o tür seminerlerin teşkil edilmesiyle hal olunacak bir meseledir. Sadece bizim ülkemize has olup diğer ülkelerde halledilmiş ya da hal onulduğu iddiasında bulunulmuş bir mesele de değildir.

" Medeniyet Tarihi" adlı eserin yazarı ünlü düşünür Will Dourant'ın şu tespitleri dikkat çekicidir: "Halihazırda 2000 yılında olduğumuzu düşünerek yirminci yüzyılın ilk çeyreğinin en önemli meselesinin ne olduğunu öğrenmek istersek, bunun ne dünya savaşı, ne de Rus ihtilali değil, bilakis kadınlarımızın konumunda meydana gelen değişiklikten ibaret olduğunu görürüz. Tarih böylesine kısa bir süre zarfında böyle sarsıcı bir değişime pek az şahit olmuştur.

Bu değişim sosyal düzenimizin temeli olan mukaddes aile hayatını, insanımızın tutarsızlıkları ve şehvetlerine esir olmasını önleyen evlilik müessesini, vahşilik ve barbarlıktan kurtulup medeniyet ve adab-ı muaşeret sahibi insanlar haline gelmemizi sağlayan karmaşık ahlaki prensiplerimizi, geleneklerimizi, günlük yaşantı ve düşüncelerimizi bütünüyle alt üst etmiştir."

Yirminci yüz yılın üçüncü çeyreğini yaşadığımız bu dönemde de aile düzenini alt üst olması, evlilik müessesinin temelden sarsılması, gençlerin evlenme mesuliyetini kabule yanaşmaması, annelik olgusunun aşağılık bir şey gibi görülerek tezelzüle uğraması, anne ve babaların -özellikle de annelerin- artık eskisi kadarıyla evlatlarına ilgi göstermemesi günümüz dünyasında kadının horlanıp aşağılanması aşkın yerini geçici sathi heveslere bırakmış olması, boşanma hadiselerinin günden güne artması, gayri meşru çocuk sayısının inanılmayacak rakamlara ulaşması eşler arasında samimiyet ve birliğin ender rastlanır bir vaka haline gelmesi batılı düşünürleri oldukça endişelendirmiştir.

BAĞIMSIZLIK MI,BATI TAKLİTÇİLİĞİMİ

Meseleden habersiz bulunan bazıları batılıların aile münasebetlerini de, ulaşım ,trafik, yeraltı boru tesisatları ve elektrik meselelerin olduğu gibi yıllar öncesinden beri en mükemmel şekliyle çözüme kavuşturmuş olduğunu sanmaktadırlar. Bu nedenle de bir an önce batılıları taklit etmemiz gerektiği zannına kapılmaktadırlar. Bu gerçekten esef vericidir.

Bütünüyle zan ve ham bir hayaldir. Onlar bu konuda bizden çok daha kötü durumda ve çok daha perişan bir vaziyettedirler. Akl-ı selim sahiplerinin feryatları bizimkilerden çok daha yüksektir. Kadına okuma ve tahsili meselesi diğer meseleler de dışında bizden daha kötü bir vaziyettedirler, aile saadeti bizdekinin çok altındadır.

TARİHİN ZORLAYIŞI

Bu mevzuda kimileri daha farklı bir zan taşırlar. Onlara göre aile münasebetlerinde meydana gelen gevşeme ve mevcut aile düzeninin fesada ve bozulmaya yüz tutmuş olması kadın özgürlüğünün tabii bir sonucudur. Kadın özgürlüğü de ilim ve medeniyetin gelişmesinin ve teknolojik hayat tarzının kaçınılmaz neticesidir. Yani "tarihin zorlayışı"dır. Binaenaleyh düne kadar var olan ailevi saadeti ve aile içi huzuru tamamen unutmak ve aile yapısındaki bu bozukluk ve düzensizliklere katlanmaktan başka çare yoktur.

Bu son derece dar ve sathi bir görüştür. Evet teknolojik yaşamın aile münasebetlerini ister istemez ister istemez etkilemiş ve etkilemekte olduğu doğrudur. Ancak, Avrupa toplumunda aile münasebetlerinin alt-üst olmasına yol açan unsurlar bunlar değil, iki başka sebeptir.

Bunlardan birincisi, bir asır öncesine kadar Avrupa'da kadın konusunda geçerli olan yanlış, zalimane ve cahilane örf,adet ve kanunların varlığıdır. Örneğin batı toplumunda 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarına rastlayan yakın bir tarihe kadar mülkiyet hakkından mahrum idi.

İkinci sebep, kadın haklarına düzen vermek ve kadının konumunu düzeltmek isteyenlerin, bugün bizdeki bazı sözde aydınların gittiği yoldan gitmiş olmasıdır.

Kırk maddelik tasarı bunun bir örneğidir; zavallı kadının kaşını düzeltelim derken gözünü çıkardılar. Bu kargaşa ve düzensizliğin asıl sorumlusu teknolojik hayat şartlarından ziyade dünkü Avrupalının o eski despot kanun ve gelenekleriyle,bugünkü Avrupalının "yeni reform"ve sözde ıslahatlarıdır. Binaenaleyh biz Müslüman doğu halkı, ille de onların gittiği yoldan gitmek ve onların yuvarlandığı her lağıma, bir marifetmiş gibi mutlaka yuvarlanmak zorunda değiliz. Batı hayat tarzına çok dikkatle yaklaşmamız gerekir.

Evet, Avrupalının müspet gelişmelerinden, ilim, teknik ve sanayisinden faydalanmalı, taktire şayan bazı içtimai davranış ve kurallarını iktibas etmeliyiz. Ancak, batılının bizzat kendisini binlerce derde müptela edip perişanlığına bir takım örf, adet ve kurallarından da cidden uzak durmamız gerekir. (Nitekim İran medeni kanunları ve aile münasebetlerini değiştirerek bunları Avrupa'dakine benzetmeğe çalışma yolundaki girişimler de bunlardan birisidir.)

BİZ VE ANAYASA

Toplumun ocağını söndürecek bu yıkıcı öneri ve tasarıların ruhi, tabii ve içtimai gereklere aykırı olduğu şöyle dursun, daha sonra teferruatlarıyla açıklayacağımız üzere, bunların anayasaya ne derece uygun olduğu hiç düşünüldü mü Bir yandan anayasa İslam ahkamına ters düşen kanunların meşru ve geçerli olamayacağını vurgulamakta, bu tur kanun tasarılarının meclise giremeyeceğini söylemekte; diğer taraftan mezkur öneri maddelerinin çoğunun İslam ahkamına aykırı olduğu apaçık görülmektedir.

Bizim garbzedelerin (batı çarpılmışları) körü körüne taklit ettiği batılılar da kendi anayasalarını böylesine oyuncak haline getirip ayaklar altına alıyorlar mı acaba Din şöyle dursun, her ülkenin anayasa ası da ülkenin tüm insanları için muhterem değil midirBu durumda İran anayasası da tüm İran halkınca muhteremdir elbette. Mahut seminerlerle, anketler düzenleyip çizelgeler yayınlamakla ve delegelerin oturup kalkmasıyla anayasa çiğnenebilirmi.

İRAN TOPLUMUNUN DİNİ DUYGULARI

Öneri maddelerinin kusurları ve açıkça anayasaya aykırı oldukları hususunu bir kenara bıraktığımızı düşünsek de, halkımızın dini duygularına ne demeli Her şeyi inkar edebilirsiniz, fakat İran milletinin psikolojisine hükmeden en güçlü duygunun

İslam dan kaynaklanan dini duygular olduğunu inkar etmek mümkün müdür Her şeyi inkar edip her türlü laubalilik her-ü merciden yana olan istisnai bir azınlığın dışında, İran halkının çoğunluğu İslam'a bağlı ve dinin hükümlerine sadıktır.

Kimilerinin öne sürmüş olduğu tahminlerin tersine, okuma ve tahsil, bu milletle İslam arasına ayrılık düşüremedi. Bilakis sıhhatli dini tebliğlerin az, sömürü maksatlı din düşmanlığı yolunda yapılan propagandaların ise alabildiğine yoğun olmasına rağmen tahsilli kesim arasında İslam'a duyulan eğilim günden güne artmaktadır.

O halde mezkur kanunların, ister istemez mevcut olan bu ruhi ve psikolojik ortamla nasıl uyum sağlayacağını sormak yerinde olmayacak mıdır Farz edin ki bir kadın herhangi bir ihtilaf yada ani bir öfkeyle mahkemeye müracaat edip boşanma davası açıyor ve kocası rıza göstermediği halde sırf mahkeme kararına dayanarak ondan boşanıp başka bir erkekle evleniyor.

Yeni eşler, kanuni açıdan karı koca sayılıyor olmalarına rağmen dini açıdan vicdanlarının derinliğinde birbirlerini yabancı görmekte; ilişkilerini gayri meşru, çocuklarını zina zade ve kendilerini dinen idama mustehak bulmaktadırlar. Bu durumda psikolojik açıdan ne kadar rahatsız edici bir konuma düşeceklerini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Dindar akrabalar ve yakın dostlarının onlara ve evlatlarına hangi gözle bakacağı ortada. Bir kanunu kaldırıp yerine başka bir kanun koymakla insanların dini duygu ve vicdanlarını değiştiremezsiniz ki!... Halkımızın çoğunluğu, vicdanında dini duygular taşır... Yurtdışından bir hukuk ve psikoloji uzmanı getirttirip kendi siyle müşaverede bulunsanız ve biz şöyle bir kanun çıkarmak istiyoruz,

fakat halkımın çoğunluğunun psikolojik durumu şundan ibaret deseniz, bu durumda mevcut şartlara rağmen o kanuna evet diyecek midir Böyle bir girişimin binlerce sosyal ve psikolojik bozukluklara sebep olacağını söylemeyecek midir Doğuracağı yan etkiler açısından bu tür kanunları cezai kanunlarla mukayese yoluna gitmek son derece yanlıştır. Bu iki tür kanun arsında yerden göye kadar fark vardır.

Cezai hükümlerin değiştirilmesi veya kaldırılması neticesinde meydana gelecek sarsıntılar toplumun belli bir kesimine yöneliktir ve sadece sapık insanlara cüret kazandırır. Karı-koca ve evlatla ilgili aile münasebetlerini düzenleyen kanunlarsa fertlerin şahsi ve özel yaşantılarını ilgilendirir ki bu durum da doğrudan doğruya her ferdin şahsi dini duygularıyla çatışmaya girecektir.

Bu tür kanunlar ya dini nüfuz ve vicdanın galebe çalmasıyla etkisiz hale gelip fiilen uygulama dışı kalacak ve neticede doğuracağı rahatsızlıklar sebebiyle ister istemez resmen iptal edilecektir ya da öldürücü bir takım psikolojik iç çekişme ve

buhranlardan sonra dini duygu ve gücü zayıflatacaktır.

Dr. Ali Şaykan İran Medeni Kanunun Şerhi'nin 366 sayfasında şöyle yazar:"Kadını kendi mal varlığı üzerinde hak ve bağımsızlığı ki Şia fıkhı öteden beri bu hakkı ona tanımıştır Yunan,Roma,Almanya ve yakın bir geçmişe kadar pek çok ülkenin hukukunda yer almıyordu.

Kadının hukuki konumu tıpkı mümeyyiz olmayan çocuk veya akıl hastası gibiydi,kısıtlama altındaydı ve kendi varlığı üzerinde tasarruf hakkı taşımıyordu. Kadının kişiliği kocasının kişiliğe eriyip kaybolduğu İngiltere'de 1870 ve 1882'de evli kadının mülkiyeti hakkı kanunu adıyla kabul edilen iki kanun neticesinde kadın üzerinde kısıtlama getirilmiş oldu.

Felsefenin lezzetleri s:155-159

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

BÖLÜM

GÖRÜCÜLÜK VE NİŞANLILIK

Kırk Maddelik kanun tasarılarıyla ilgili bahsime, bu tasarıda başlangıç olarak seçilen konuyla başlıyorum. Mezkur tasarıda "Medeni Kanun"da ki sıralamaya binaen önce "Elçilik ve Nişanlılık" meselesi alınmıştır.

Mevcut medeni kanunda yer alan elçilik ve nişanlılıkla ilgili maddeler doğrudan doğruya İslami kanunlar olmaması, yani bunların çoğunda İslam'ın açık bir emri bulunmaması ve medeni kanunda bu hususta yer alan hükümlerin genel İslamı kurallardan çıkarılmış zımni neticelerden ibaret olması hasebiyle kendimizi mevcut medeni kanunun müdafaasıyla mükellef görmüyoruz.

Bu nedenle tasarıyı sunanın görüşleriyle ilgili teferruatların tartışmasına girmiyoruz. Kaldı ki kanun teklifinde şahıs fahiş hatalar yapmış, konuyla ilgili birkaç basit maddeyi dahi doğru bir şekilde idrak edebilmekten aciz olduğunu göstermiştir.

Ancak burada iki noktaya değinmenin zaruri olduğu inancındayız:

ERKEĞİN GÖRÜCÜLÜĞE GİTMESİ KADINA HAKARET MİDİR

1- Tasarı sahibi şöyle diyor: "Kanun koyucumuz hatta şu birkaç mahdut medde de (nişanlılık ve görücülükle ilgili maddelerde) dahi erkeğin asıl, kadının fer (yan unsur) olduğu yolundaki gerici ve insanlık dışı noktayı unutmamış. Mezkur düşünce

tarzına binaen, nikah ve boşanma mevzuunda ki kanunun ilk maddesi olan 1034. Maddeyi şöyle düzenlemiş:Madde: 1034- Nikahı engelleyici sebepler taşımayan her kadına, görücülüğe gidilebilir.

Görüldüğü gibi hiçbir gerekçe ve zaruret beyanında bulunulmaksızın bu kanun maddesinde evlilik "erkek için kadın alma" şeklinde ifade edilmiş. Erkek, bir müşteri ve alıcı sıfatıyla telakki edilmiş, buna karşılık kadın bir çeşit mal ve meta olarak gösterilmiştir. Sosyal kanunlarda bu tür tabirlere yer verilmesi, gayet kötü ve tatsız psikolojik etkilere yol açar.

Özellikle evlilik mevzuuyla ilgili kanunlarda bu tür tabirlerin geçmiş olması kadın-erkek ilişkilerini etkilemekte, erkeğe "malikiyet" ve "efendilik" jesti kazandırırken kadını "mülk" ve "köle" mesabesine indirmektedir."

Kanun teklifinde bulunan zat, bu dakik (!) psikolojik tespitten sonra kendi önerisi olan kanunu ileri sürmekte.

Bu kanunda, elçiliğin tek taraflı olmaması ve "kadın alma" gibi bir anlam çağrıştırmaması için bunun hem erkeğe, hem kadına taalluk eden bir vazife şeklinde geçmesi gerektiğini önermekte.

Böylece evlilikte sadece "kadın alma" hakkına da yer verilmiş, veya en azından kadın veya erkek alma gibi bir anlamdan kurtulmuş olunacağını söylemektedir. Zira kanunda "kadın almak" gibi bir tabir kullanılır veya görücülüğe gitme görevinin erkeğe ait olduğunu söylersek kadının haysiyetini aşağılamış ve onu satın alınabilen bir mal konumuna düşürmüş oluruz.

ERKEĞİN İÇGÜDÜSÜ TALEP VE İHTİYAÇ,KADININ İÇGÜDÜSÜ İSE NAZ VE CİLVEDİR.

Tasarı yazarının düştüğü büyük hatalardan biri işte budur; nitekim bu hata mehir ve nafakanın -kanunen- kaldırılmasının önerilmesine yol açmıştır. Yeri geldiğinde bu iki konu -mehir ve nafaka- üzerinde etraflıca duracağız.

Öteden beri bir gelenek halinde süre gelen "erkeğin kadına görücülüğe gitmesi" ve ona evlenme teklifinde bulunması hadisesi, kadının izzet ve haysiyetini koruma yolunda düşünülmüş fevkalade musibet bir tedbirdir. Tabiat erkeği talep, istek ve aşkın; kadını ise istenilme sevilmenin mahzarı şeklinde yaratmış, kadına çiçek, erkeğe bülbül; kadına mum, erkeğe ise pervane konumu kazandırmıştır.

Erkeğe ihtiyaç ve talep, kadına ise naz ve cilve gibi bir içgüdü vermiş olması, yaratılış nizamının öngördüğü fevkalade yerinde ve bilgice bir tedbirdir. Erkeğin fiziki kuvveti karşısında kadının fiziki zaafı böylece telafi edilmiş olmaktadır.

Erkek peşinde koşmak kadının izzet ve haysiyetine aykırıdır. Bir kadına görücülüğe gidip ondan red cevabı almak, daha sonra daha sonra bir diğerine evlenme

teklifinde bulunup yine reddedilmek ve kendisiyle evlenmeyi kabul edecek bir kadın buluncaya kadar da bunu sürdürmek erkeğin katlanabileceği bir iştir.

Fakat maşukluk ve sevgililik konumunu koruyarak erkeğin ilgi ve takdirini kazanıp kalbini fethetme yoluyla onun baştan başa bütün varlığına işlemek isteyen kadın için bir erkeğe evlenme teklifinde bulunmak ve ondan red cevabı alınca da bir başka erkeğe gitmek dayanılır olmadığı gibi tabiatına da aykırıdır.

Amerikanlı tanınmış düşünür "Will James"e göre kadınların utancı ve incelik taşıyan bir tavırla erkekten sakınması bir içgüdü değildir; fakat Havva'nın kızları tarih boyunca, izzet ve saygınlıklarını koruyabilmelerinin, erkeğin peşinden gitmeme, kendilerini küçük düşürmeme ve erkekten uzak durmaya bağlı olduğunu anlamışlar.

Kadınlar, tarih boyunca elde etmiş oldukları bu tecrübeyi kızlarına da aktarmışlar.İnsanoğluna mahsus bir durum değildir bu, hayvanlarda böyledir. Erkek kendisini, karşı cinsten olan dişiye karşı daima muhtaç ve tutkun göstermekle görevlendirilmiştir. Dişiye verilen görev ise zariflik ve güzelliğiyle, çekingen davranışları ve kendisine muhtaç olmadığını ince tavırlarıyla haşin karşı cinsin gönlünü fethetmek, kalbine giden yoldan geçerek onu kendi rızasıyla hizmetine almaktır.

ERKEK KADININ VİSALİNİN ALICISIDIR,KÖLELİĞİNİN DEĞİL

"Medeni kanun neden erkeği kadının alıcısı gibi gösteren ifadeler kullanmış" Diyenler var. Bu soruya şaşmamak elde değil; zira bilinmesi gerekir ki her şeyden önce medeni kanun değil, yaratılış kanunuyla ilgili bir hadisedir bu. Kaldı ki, "alıcılık" derken ille de eşyaya mahsus bir mülkiyet girişimi mi anlaşılmalıdır! Öğrenci ve bilgi peşinde koşan herkes ilmin alıcısı değil midir Keza, öğrenmek isteyen herkes öğretenin, sanat peşinde koşan biriyse sanatçı alıcısıdır.

Bu durumda bunları mülkiyet olarak adlandırmak ve ilim, alim, sanat ve sanatçının haysiyetine ters düştüğünü söylemek mümkün müdür Erkek, kadının visalinin alıcısıdır,köleliğinin değil. Edebiyatımızın usta şairi Hafız'ın şu şiirinde kadına hakaret mi ediliyor sizce:"Şiraz, kırmızı dudaklar madeni, güzeller diyarıdır. Bense iflas etmiş gariban; bu yüzden de perişan...

Cilve ve naz şehridir, altı yanda güzeller Bir şeyim yok; yoksa her altısına da talibim."Hafız, güzellerin iltifatını kazanmak için onlara verecek bir şeyi olmayışına üzüldüğü, bu kadına hakaret midir, yoksa onun güzellik ve cemali karşısında bütün mertliğiyle, saygıyla eğilip kendisini onu aşkına muhtaç hissetmek midir Onu ise kendisine ihtiyacı olmayan bir konumda görmek hayat dolu hassas gönüllerde ona karşı en yüce duyguları beslemek midir Kadının en büyük hüneri, hangi konum ve durumda olursa olsun erkeğin ilgisini kendisine ekmeyi başarabilmesi olmuştur.

Oysa şimdi, kadın haklarını savunma adına kadının en büyük avantajını, şeref ve haysiyetini nasıl da lekelemelerdeler!

Bu yüzden dir ki, söz konusu beyler, zavallı kadının kaşını düzeltelim derken gözünü çıkarıyorlar diyoruz.

ERKEĞİN KADINA GÖRÜCÜ GİTMESİ,KADININ HÜRMET VE HAYSİYETİNİN KORUNMASI YOLUNDA DÜŞÜNÜLMÜŞ GAYET HESAPLI,YERİNDE VE AKILLICA BİR TABİRDİR.

Önceki bahislerimizde erkeğin, yaratılış kanununda ihtiyaç, talep ve istek; buna karşılık kadının mağlubiyet ve karşılayıcılık mahzarı olduğunu açıklamış, bunun kadının hürmet ve haysiyeti için en mükemmel garanti olduğunu belirtmiştik.

Yine erkeğin fiziki gücü karşısında kadının zaafını telafi ettiğini de söylemiştik; bu konumun onların müşterek hayatlarında ölçü ve dengeyi sağlayan en mükemmel unsur olduğunu hatırlatmıştık. Bu, kadına verilmiş bir çeşit tabii bir imtiyaz ve erkeğe yüklenmiş bir nevi tabii bir vazifedir.

İnsanoğlu kanun koyarken; daha yerinde bir deyişle, kanuni tedbirler alırken kadına böyle bir avantaj tanınmış ve erkeğe böyle bir vazife yüklenmiş olduğunu göz önünde bulundurmalı, onların bu konumunu muhafaza etmelidir.

Vazife ve talepte bulunma edebi açısından kadınla erkeği eşit gören bir kanun kadının zararına olup onun haysiyet, hürmet ve menfa atlarını zedeleyecektir. Her ne kadar ilk bakışta erkeğin lehineymiş gibi görünse de gerçekte her ikisinin de aleyhine olacak bir şekilde dengeyi bozacaktır.

Binaenaleyh 40 maddelik kanun tasarısı yazarınca teklif edilen görücülüğe gitme vazifesine kadının da katılması" yolundaki öneri tamamen değersiz olup insanlık camiasının zararınadır.

KIRK MADDE YAZARININ MADENİ KANUNLA İLGİLİ HATASI

Üzerinde durulması gereken ikinci mesele şu: Kırk maddelik tasarının yazarı sayın Mehdevi Bey, Zen-i Ruz dergisinin 86. sayfasının 72. sayfasında diyor ki: "1037. madde uyarınca nişanlı taraflardan hangisi geçerli bir sebep görmeksizin nişan akdini -tek taraflı- bozarsa mukabil taraf, onun ebeveyni veya diğer şahıslarca nişan akdi münasebetiyle verilen hediyeleri iade etmek, hediyelerin aynının kalmaması halinde ise tutarı olan meblağı ödemek zorundadır.

Hediyelerin mezkur tarafın kusuru olmadan telef olması halinde bu zorunluluk ortadan kalkar."Mezkur maddede geçen kararlara göre nişanlılık akdi de evlilik akdi gibi hiçbir kanuni garanti ve yaptırım taşımamaktadır. Yegane etkisi, kanun koyucunun deyişiyle "geçerli bir sebep göstermeksizin" nişan akdini bozan tarafın,

bu münasebetle kendisine verilmiş bulunan hediyelerin veya tutarının iade edilmesidir. Kaldı ki, günümüzde nişan akdinin tarafları bu münasebetle birbirlerine fazlaca bir şey vermemekte; ancak, nişanlılık merasimi dolayısıyla bir hayli ağır masraflara katlanmaktadır..."

Görüldüğü üzere sayın Mehdevi Beydin bu maddeye yönelttiği eleştiri, nişanlılık akdi için herhangi bir etki ve yaptırım garantisi taşımıyor olmasıdır. Gözetilen tek nokta, nişanı bozan tarafın verilen hediyeleri veya tutarını iade etmesidir. Halbuki günümüzde nişan akdinin doğurduğu zarar ve külfetler, bizzat nişan merasimi, nişanlıyı konuklayıp ağırlama ve birlikte çıkıp gezme gibi tamamen farklı masraflardır.

Bizse bu kanun maddesine bir eleştiri daha yöneltiyor ve diyoruz ki: Bu maddede geçerli bir sebep göstermeksizin nişanı bozan tarafın, kendisine verilen hediyeleri veya tutarı olan meblağı iadesi öngörülmüştür. Mezkur maddede tarafın geçerli bir sebep göstererek nişanı bozması halinde de bu hediye veya tutarını iade etmesi gerektiği de öngörülmüştür.

Ancak mezkur kanuna yöneltilen bu eleştirilerin hiçbiri geçerli değildir aslında. Zira medeni kanunun 1936. maddesi şöyle der:

"Nişanlı taraflardan biri geçerli bir gerekçe göstermeksizin nişan akdini bozmuş; öte yandan karşı taraf, ebeveyni veya diğer şahıslar, evlilik akdinin vuku bulacağına aldanarak bir takım harcamalarda bulunmuşlarsa, nişanı bozan tarafın bu masrafları karşılaması gerekir. Ancak, söz konusu karşılama sadece orfen yaygın olan harcamalar için geçerli olacaktır."

Görüldüğü gibi, Mehdevi Bey'in kanunda öngörülmediğini zannettiği mesele, bu kanun maddesinde öngörülmüş ve "gerekçe göstermeksizin" kaydı da bu maddede geçmiştir. Nişanı bozan taraf bu madde uyarınca sadece karşı tarafın değil, onun ebeveyninin ya da diğer şahısların yaptığı masrafları da karşılamalıdırlar.

Bu maddede "aldanarak" ibaresi vurgulanmakta ve mezkur kanun maddesinin "gurur (aldanma) kaidesi" adıyla bilinen kökenine işaret edilmektedir.

Ayrıca "sebebiyet verme" fiili, Medeni Kanun da "zararı karşılama"nın zorunlu gerekçelerinden biri olarak tanınmıştır. Sebebiyet vermeyle ilgili 332. Maddeyi de "zararı karşılama" zorunluğu yolunda kullanmak mümkündür.

Binaenaleyh Medeni kanun, tasarısı yazarının deyişiyle bizzat nişanlılık dolayısıyla harcanan masraf ve uğranan zararlar karşısında sukut etmemiş, buna iki kanun maddesinde yer vermiştir.

Gelelim Medeni Kanunun 1037. Maddesine... Mezkur madde, kanunda aynen şöyle geçer: Nişanlı taraflardan her biri, nişanın bozulması halinde akdin karşı tarafı

(sabık nişanlısı) veya onun ebeveynine vermiş olduğu hediyeleri geri isteyebilir. Bu hediyelerin aynı mevcut değilse genelde saklanan hediyelerin tutarı ödenir.

Söz konusu hediyeler, karşı tarafın kusuru olmaksızın telef olmuşsa -iadedeki- kanuni mecburiyet hali ortadan kalkar.

Söz konusu kanun maddesi, tarafların yekdiğerine hediye etmiş olduğu eşyalarla ilgilidir. Kanun maddesinin yukarıda aktardığımız metnin de "geçerli sebep göstermeksizin nişan akdini bozma" gibi bir kayıt geçmiyor. "Geçerli sebep gösterme" ifadesi, Mehdevi Bey'in şahsen kanunda çıkardığı zannı ve yersiz bir yorumdur.

Bu kanunların teknik uzmanı sıfatıyla yıllar boyu memleket bütçesinde maaş almış ve ömürlerini bu kanunları incelemekle geçirmiş olan bazılarının, Medeni Kanunun birkaç basit maddesini dahi idrakten acizken, kalkıp binlerce mülahaza ve inceliklerle dolu semavi kanunları değiştirmeye .alışmak gibi bir hayale kapılmaları cidden hayret vericidir.

Yeri gelmişken şu noktaya da değinmeden geçemeyeceğiz:Mehdevi Bey "Mukaddes sözleşme veya evlilik misakı "adlı eserini yazmakla meşgul olduğu beş yıl öncesine kadar, yukarıda geçen" geçerli bir sebep göstermeksizin "ibaresini" Sebepsiz ve gerekçesiz" şeklinde okumaktaydı.

Hatta mezkur kitabının pek çok yerinde "sebepsiz ve gerekçesiz bir şey nasıl düşünülebilir! "diye feryatlar koparır. Ancak, bu ibareyi yıllardır yanlış okuduğunu ve yanlış anladığını fark etmiş olacak ki, şimdi "geçerli bir sebep göstermeksizin" diyor.

Tasarı yazarının elçilik mevzusuyla ilgili daha birçok hataları var ki bunları şimdilik geçiyoruz.

2.BÖLÜM GEÇİCİ NİKAH.

Ben İslam'a derin bir sevgi besler ve ona gönülden inanırım; ancak kimilerinin bu dine karşı taşıdıkları şüphe ve eleştirileri beyan etmesine de asla alınmam; bilakis, sevinirim buna. Zira bu mukaddes semavi dinin hangi cephede daha alnı açık fazla saldırıya uğra nice tecrübelerle müşahede etmişimdir.***Şüphe ve zan, gerçeğin aşikar olmasına yardım eder; gerçeğin özelliği ve tabiatıdır bu.

Şüphe, yak inin başlangıcı; tereddüt, araştırmanın basamaklarıdır. Uyanık Diri risalesinde, Gazali'nin Mizan'ul Amel Risalesinden nakledilen şu ibare geçer: "...özlerimizin, geçmişlerin miras bıraktığı eski inançlarda seni şüpheye düşürmüş olması bize yeter. Zira şüphe, tahkikin temeli sayılır; şüphe etmeyen kişi doğru düşünemiyor demektir. Doğru düşünemeyen ve doğru bakamayansa iyice göremez; böyle biri kör ve şaşkın bir vaziyettedir."

Binaenaleyh bırakınız söylesinler, yazsınlar, seminerler versinler, eleştirsinler. Zira bu durumda kendileri istemese de İslam hakikatlerinin daha iyi anlaşılmasına sebep olacaklardır.

Ülkemizin resmi mezhebi olan Caferi görüşüne göre İslam'ın en parlak düsturlarından biri, evliliğin "daima" ve "geçici" olarak iki şekilde yapılabileceğidir.

Daima ve geçici evlilik arasında müşterek benzer taraflar olduğu gibi, farklı yönler de vardır. Bu iki evlilik çeşidini birbirinden ayıran en önemli farklılıkların başında, kadın ve erkeğin geçici bir süre için evlenmeyi kararlaştırmış olmaları gelir. Belirlenen sürenin bitiminde, her iki taraf da razıysa evlenme akdini uzatır; razı değillerse ayrılırlar.

İkincisi, akd şartlarını her iki tarafın razı olacağı bir şekilde tesbit etme hususunda daha fazla serbestiye sahip olmalarıdır. Mesela daimi evlilikte erkek ister istemez kadının günlük masraflarını, giyim, mesken ve sağlık (ilaç, doktor...vs) gibi ihtiyaçlarını karşılamayı üstlenmek zorundadır; geçici evlilikte ise bu gibi şartlar, tarafların anlaşmasına bağlıdır.

Erkek bu şartları yerine getiremeyeceğini veya bu ihtiyaçları üstlenmek istemediğini söyleyebilir; veya kadın, masraflarını erkeğin karşılamasını isteyebilir. Daimi nikahta kadın, ister istemez erkeği aile reisi olarak kabul etmek ve onun aile maslahatına uygun çerçevede aldığı kararlara itaat etmek zorundadır. Halbuki geçici nikahta bu durum, taraflar arasındaki nikah şartlarına bağlıdır.

Daimi nikahta çiftler, ister istemez birbirinden miras alma hakkına sahipken, geçici nikahta böyle bir durum söz konusu değildir.

Binaenaleyh, geçici nikahla daimi nikah arasındaki en önemli ve temel fark, şartlar ve kayda bağlılık hususunda geçici nikahın "daha serbestçe" olması ve tarafların irade ve rızasınsa bırakılmasıdır. Hatta bu nikahın geçici olması bile taraflara bir nevi hürriyet ve serbesti kazandırmakta ve zamanı onların tercihine bırakmaktadır.

Daimi nikahta çiftlerden hiçbiri, diğerinin rızasını almaksızın doğum kontrolünde bulunma ve çocuk olmasını engelleme hakkına sahip değildir. Geçici nikahtaysa, karşı tarafın rızasını alma zarureti yoktur. Gerçekte bu da, çiftlere tanınmış bir diğer hürriyettir.

Bu evlilik neticesinde dünyaya gelen çocukla, daimi evlilikte dünyaya gelen çocuklar arasında hiç bir fark söz konusu değildir.

Mehir, hem daimi hem geçici nikahta gereklidir. Ancak geçici nikahta mehrin zikredilmemiş olması akdi batıl ederken, daimi nikahta batıl etmez ve "mehrül misl" tayin edilir.

(*)dipnot yazılacak Daimi nikahta kadının anne ve kızı erkeğe, erkeğinde oğlu ve babası kadına nasıl haram ve mahrem olursa, geçici nikahta da durum aynıdır. Aynı şekilde, daimi nikahlı bir kadına başkalarının görücü gitmesi nasıl haramsa, geçici nikahlı bir kadına başkalarının görücü gitmesi haramdır. Keza daimi nikahlı bir kadınla zina yapmak onun ebediyen haram olmasına sebep olduğu gibi, geçici nikahlı bir kadınla zina yapmak da onun ebediyen haram olmasına sebep olur.

Daimi nikahlı bir kadın talaktan sonra nasıl iddet tutmalıysa, geçici nikahlı bir kadın da nikah süresi bittikten veya kocası bu süreyi -bitmeden önce- ona bağışladıktan sonra iddet tutmalıdır.(**) Şu farkla ki daimi nikahla akdolunan kadının iddet süresi üç regl adet görme- dönemi ve geçici nikahla akdolunan kadının iddet süresi iki regl dönemi veya 45 gündür. Daimi nikahta iki kız kardeşin cemi, (halihazırda evli olduğu kadının kız kardeşini nikahlamak (çev-) nasıl caiz değilse, geçici nikahta da caiz değildir.

Şia fıkhında geçici nikah veya mut'a akdi denilen ve Medeni Kanunumuzda da aynen zikredilmiş olan nikah özetle budur...

Yukarıda saydığımız hususiyetler çevresinde bu kanunu kabul ettiğimiz açıktır. Ancak kimilerinin bu kanunu kötüye kullanmış veya kullanmakta olması bu kanunu bağlayamaz. Bu kanunun iptali, mezkur kötüye kullanma hadiselerini engellemeyeceği gibi bunların sadece şeklini değiştirecek ve iptal neticesinde ortaya çıkan yüzlerce fesada sebep olacaktır.

İnsanları ıslah etmemiz gereken yerde, bunu başaramadığımız için sürekli kanun maddeleriyle uğraşmak ve insanları temize çıkarıp suçu kanun maddelerinde aramak doğru değildir.

Şimdi, daimi nikah varken geçici nikah adlı bir kanunu da zaruri kılan sebeplerin neler olduğu üzerinde duralım. Geçici nikah, Zen-i Ruz dergisi yazarlarının deyişiyle kadının insanlık haysiyetine ve İnsan Hakları Beyannamesi'nin ruhuna aykırı mıdır gerçekten Acaba geçici nikah geçmişe ait bir zaruret olup günümüz hayatının şartları ve gerekleriyle bağdaşmamakta mıdır

Bu meseleyi iki başlık altında ele alacağız:

a) Bugünkü hayat ve geçici nikah

b) Geçici nikahın kusurları ve yol açacağı bozukluklar.

BUGÜNKÜ HAYAT VE GEÇİCİ NİKAH MESELESİ

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz gibi daimi nikah eşler için çok daha fazla mesuliyet ve yükümlülükler getirir. Binaenaleyh tabii buluğ çağının şiddetli cinsel baskıları altında bulunduğu halde daimi nikahla evlenmeye hazır genç kız veya

erkeğe rastlamak hemen hemen imkansız gibidir. Yeni asrın özelliği, tabii buluğla sosyal buluğ ve aile kurabilme gücü arasındaki mesafeyi artırmış olmasıdır. Geçmişteki gibi basit ve sade yapılı dönemlerde bir oğlan çocuğu buluğ çağının ilk yıllarından itibaren uhdesine bırakılan bir meseleyi sonuna kadar başarıyla götürebiliyorduysa, aynı şey bugün tamamen imkansızdır.

İlkokul, orta, lise ve üniversiteyi ara vermeden ve sınıfta kalmaksızın bitiren başarılı bir öğrenci ancak yirmi beş yaşında tahsilini bitirebilmekte ve ancak bundan sonra belli bir gelir sahibi olma imkanına kavuşmaktadır. Hayatına şöyle bir çeki düzen verip daimi nikaha hazırlanabilmesi için de en azından üç-dört yıl daha geçmesi gerektiğini düşünürsek meselenin vahameti daha kolay anlaşılır. Okumak isteyen başarılı bir kız öğrenci için de durum bundan pek farklı olmamaktadır.

GÜNÜMÜZ GENÇLİĞİ,BULUĞ ÇAĞI VE CİNSEL BUHRAN

Bugün okumakta olan 18 yaşında ve cinsel heyecanları doruğuna ulaşmış bir genç delikanlıya evlenmekten söz ederseniz size güler. On altısında ve okullu bir genç kızın tepkisi de aynıdır. Bu genç kesimin bu yaşta daimi evliliği kabullenmesi, birbirlerine ve gelecekteki çocuklarına karşı nice mesuliyetleri de beraberin de getirecek olan bu yükün altına girmeye yanaşması pratikte mümkün değildir.

MUVAKKAT RUHBANİYETMİ,CİNSİ KOMÜNİZMMİ,YOKSA GEÇİCİ NİKAHMI

Meselenin bu noktasında şu soruyu sormak yerinde olacaktır: Bu durumda tabiata ve içgüdülere karşı ne yapmak gerekir Günümüzdeki mevcut şartlar on altı ve on sekiz yaşlarında evlenmemize elvermiyor diye, tabiat bizim buluğ çağımızı erteleyecek, cinsel içgüdüler, tahsilimizi tamamlayıncaya kadar yakamızı bırakacak mıdır acaba Gençlerimiz muvakkat bir "ruhbaniyet devresi" geçirmeye ve daimi nikah için elverişli şartlara kavuşuncaya kadar alabildiğine çetin bir takın riyazet,

çile ve sıkıntılara katlanmaya hazır mıdır Bir genç, muvakkat ruhbanlığı kabullenmiş olsa bile, tabiat, cinsel içgüdülerin zorla bastırılması neticesinde insanda baş gösteren ve psikologlarca apaçık ortaya konulmuş bulunan nice korkunç ve tehlikeli ruhi bozukluklar meydana getirmekten vaz mı geçecektir O halde sadece iki yol kalıyor önümüzde... Bunlardan biri, meseleyi bilmezden gelip vurdumduymaz davranarak gençleri kendi haline terk etmektir.

Bu durumda bir delikanlının yüzlerce genç kızla gönül eğlendirmesine ve bir genç kızın onlarca delikanlıyla ilişki kurarak defalarca çocuk düşürmesine göz yummamız, açıkcası cinsel komünizmi fiilen kabul etmemiz gerekir. Bu durumda kızla oğlana eşit davrandığımızdan, insan hakları beyannamesinin ruhunu da şad etmiş oluruz...

Zira nice kıt görüşlülere göre insan hakları beyannamesinin ruhu, cehennem uçurumuna yuvarlanacaksa dahi, kadınla erkeğin omuz omuza, birlikte ve özellikle de "eşit bir şekilde" yuvarlanması gerektiği biçimdedir.

Tahsil dönemini böylesine sınırsız ve hudutsuz ilişkilerle tamamlayan genç kız ve erkeklerin, daimi evlilikten sonra "evinin kadını" ve "evinin erkeği" olması beklenebilirmi İkinci yol, geçici ve hür nikahtır. Geçici nikah her şeyden önce kadını aynı dönemde iki erkeğin eşi olamayacağı bir mahdudiyette bırakır.

Kadının mahdudiyeti, ister istemez erkeğin de mahdudiyetini gerektirecektir. Çünkü her kadının belli bir erkeğe ait olduğu yerde her erkek de belli bir kadına ait olacaktır elbet. Bunun istisnası, ancak bir tarafın sayıca öteki taraftan fazla olduğu yerlerde olur.

Bu durumda genç kız ve erkek, geçici ruhbanlık ve doğurduğu illetlere müptela olmadan ve cinsel komünizm vartasına yuvarlanmaksızın tahsillerini tamamlayabilecektir.

DENEME EVLİLİK

Bu zaruretin tahsil dönemine mahsus olmadığı bilinmelidir. Başka şartlar da bu zarureti pek ala doğurabilir. Daima nikahla evlenmek isteyen , ancak henüz birbirine karşı bir imtihan güven kazanmamış olan bir kadın ve erkek geçici nikah yoluyla evlilik denemesinde bulunabilirler. Böylece taraflar arasında bu evliliği sürdürebilecek yolunda gerekli hasıl olursa bu evliliği sürdürür, aksi taktirde birbirinden ayrılırlar.

Avrupa'nın kötü kadınların bulundukları şehrin muayyen bir semtinde ikamet mecbur etmeleri ve gerekli ve zaruri görmeleri nedendir sizce Bunu yegane sebebi, evlenme imkanı olmayan bekar erkeklerin varlığını kendi ailelerini için büyük bir tehlike telakki etmeleri değil midir.

RUSSEL VE GEÇİCİ NİKAH NAZARİYESİ

Tanınmış İngiliz düşünürü Bernarta Rusell,"Ahlak ve evlilik" adlı eserinde şöyle der:"Doğru düşünülecek olursa, fahişelerin gerçekte aile yuvamızın sağlığını, kızlarımız ve kadınlarımız iffetini koruyan bir unsuru olduğu anlaşılır.

"Locke", Victorıa Çağı"nın en hararetli dönemlerinde bu görüşü öne sürdüğü zaman, ahlakçılara sebebini anlayamamış ve bundan pek rahatsız olmuşlardır. Ancak Locke'nin bu görünüşünün yanlış olduğunu asla ispatlayamadılar. Ahlakçıların insani halleri yanlış olduğunu ispatlayamadılar.

Ahlakçıların bütün mantığıyla şudur: İnsanlar bizim terbiye kullarımıza uyacak olsalardı fuhuş ortadan kalkardı. "Ancak mezkur ahlakçılar, kimsenin onları

dinlemediğini pekala bilirler. "

Evet, daimi nikahla evlenme imkanına sahip olmayan kadın ve erkeklerin bekarların doğurduğu tehlike karşısında batı düşüncesinin sunduğu çare formülü böyle... Bu konuda İslam'ın öne sürdüğü formülü de daha önce açıklamıştık.

Bu durumda,mezkur batı formülü uygulama safhasına konulur ve bir gurup bedbaht kadın bu sosyal görevin (!)ifasına tahsis edilirse, kadınlar gerçek konumlarına kavuşup insanlık haysiyetlerini kazanmış mı olacak İnsan hakları beyannamesinin ruhu şad edilmiş mi olacaktır Bernard Rusell, mezkur kitabında "deneme evlilik"başlıklı bir bölüme yer vermiş ,

burada şöyle diyor:"Deniver mahmekesinde mahkemesinde yıllar boyu hakimlik yapmış ve bu müddet zarfında pek çok hakiki müşahede etme fırsatı bulmuş olan hakim Lendys" Flört evliliği" veya" arkadaşça evlilik" adlı bir kanuni düzenlemesine gidilmesi teklif ediliyor, fakat maalesef bu teklif görevinden Amerika'da atılmasına sebep oluyor. ..

Bunun sebebi ise, mezkur hakim günah duygularını takviye edeceği yerde, daha çok gençlerin saadetinin düşündüğünün tespit edilmesiymiş! Katolikler ve zenci düşmanı fırka, adamcağızın azli için ellerinden geleni yaptılar.

Flört evliliğe, cinsel ilişkilerde sebat ve denge sağlamak maksadıyla akıllı bir muhafazakar tarafından öne sürülmüş bir fikirdi. Lendeys, evliliğin esas problemlerinin arasızlık olduğunu görmüştü. Paranın zarureti sadece doğacak çocuklar açısından değil, daha önemlisi, kadını kendi geçimini sağlamaya terk etmenin yakışık almayacağı ve doğru bir davranış olmayacağındandır. Binaenaleyh gençler flört evliliği yapmamalıydı. Bunun temel evlilikten üç temel farkı vardır.

Birincisi, flört evlilikte hedef çocuk yapmak ikincisi, genç kadın çocuk ve hamile olmadığına göre muhtemel bir boşanma halinde kadın karnını doyuracak bir nafaka alma hakkı kazanacak. ..Liendsy'nin bu tekliflerinin etkili olacağından zerrece kuşkum yok. Kanun bu teklifleri kabul etmiş olsaydı ahlak düzülmesinde oldukça etkisi olacaktır.

Leendsy ve Rusell'in flört evlilik adını verdiği evlilik, İslam da ki geçici nikahtan biraz farklıysa da, batı bu batılı düşünürlerin, toplumun ihtiyaçlarını karşılama hususunda daima nikahın yeterli olmadığı meselesini idrak etmiş olduğunu göstermesi bakımından ilginçtir.

Buraya kadar bahsimiz de geçici nikahın özelikleri bu nikahın zaruri özelikleri zaruri ve insanoğlunun ihtiyaçlarını karşılama hususunda, özellikle de, çağımız da, daima nikahın tek başına yeterli olmadığı üzerine durduk. Şimdi bir de madoyonun öteki yüzüne bakmak ve geçici nikahın ne gibi yan tesir ve zararları olabileceğini tartışmak istiyoruz.

Konuya girerken önemli bir noktayı vurgulamanın gerekli olduğu gerekirmiş olduğu kanaatindeyiz.:

İnsanoğlu için mevcut ve gerekli bir konuyu meseleler içinde tarihi kadar karmaşık ve çetrefilli bilimler, inançlar, gelenek ve görenekler olmamıştır.

Bu yüzden de insanoğlu bu konular olduğu kadar hiç bir konuda bunca görüş belirtme temayülü göstermemiş ve yine bu meselelerde olduğu kadar hiç bir meselelerde olduğu kadar hiç bir meselede saçma sapan söz söylememiştir.

İslami felsefe, irfan, tasavvur ve kelam konularında bilgi sahibi olan birisi, genelde yabancılardan iktibas edilmiş ya da sözlerinin aynısı aktarılmış şöyle göz atacak olursa ne demek istediğimizi daha iği anlayacaktır. Bu gibi konularda görüş belirtmek için gerekli olmayan bu konuda iyice anlayıp kavramak olduğu hususunda ittifak etmiş gibiler.

Mesela; İslami irfanında "vahdet-i vucud"adıyla meşhur mesele etrafında söylenmedik, yazılmadık bir şey bırakmamış. Ancak, hala söylenmemiş ve açıklamamış bir şey var. O da Vahdet-i Vucud'un olduğu ve İslam irfanında bu görüşün kahramanları olan Muhyiddin Arabi ve Sadr'ul Müteallinin iraziler'in Vahdet'-i Vücud meselesi geliverdi aklıma...

Buradan da bu mezkur konunun ruhunu teşkil eden ve kanun koyucunun maksadını açıklayacak olan beyanlar dışında her şey söylenmemiş her şey yazılmıştı. Söz konusu kanuna duyulan bu gocunmaların, onun, bir"şark mirası"oluşundan kaynaklandığını da hemen belirtelim. Nitekim bu kanun batılıların armağan ettiği bir"garb matahı" olsaydı durum böyle olmayacaktı şüphesiz...

Evet bu kanun eğer batı ülkelerinden gelme olmasaydı hiç kuşkusuz bugün ardarda seminerler düzenlenecek, konferanslar verilecek ve yirminci yüzyılın ikinci yarısını geride bıraktığımız bir dönemde evliliği daima nikahla kısaltmanın şartlarına uygun olmayacağı, günümüz neslinin bunca bağımlılıklar getiren daimi nikah boyunduruğuna girmesinin düşünülmeyeceği, bu neslin serbest yaşamı ve hür olmayı istediği sınır ve şartlarını bizzat belirleyici geçici nikahtan başka bir evliliği kabulünün söz konusu edilmeyeceği yolunda propagandandalar yapılacaktı

Şimdi batının da birtakım sesler duyulmaya ve Bernaratd Rusell gibileri flört evlilik adıyla geçici nikaha benzer bir fikir öne sürmeye başladığına göre muhtemelen meseleye İslam'ın öngördüğünden daha fazla bir ilgi duyulacak, daimi evlilik ikinci plana itilecek. Bu sefer bizlerde gelecekte daimi nikahı müdafaa ve tebliğ mecburiyetinde kalacağız herhalde!...

Şimdi geçici nikahın bir takım kusur ve bozuklukları dinleyelim:

1- Evlilikte, sağlam ve kalıcı bir temel üzerine oturtulmalıdır. Evlilik akdinde bulunan eşler bundan böyle her zaman için birbirlerine ait olduklarını bilmeli ve ayrılma gibi bir düşünce akıllarından geçmemelidir. Bu sebeple geçici nikah, eşler için kalıcı ve bir sağlam sözleşme teşkil etmez" deniliyor.

Evliliğin sağlam ve kalıcı bir temel üzerine kurulması gerektiği yolunda ki görüştüğü yolunda ki görüş tamamen doğru ve yerinde bir tespittir. Ancak bunu bir kusur olarak telakki etmek, geçici nikahın daimi nikah yerine ikame edilmek istenmesi ve daimi evliliğin kötü bir şey olarak gösterilmeye çalışılması halide makuldür.

Geçici nikahın öngörülmesinin sebebi her şart ve durumda insanın ihtiyaçlarına cevap verebilme konusunda daimi bir nikahın tek başına yeterli olmayışıdır. Evliliği daima nikahla kısıtlamak, daha önceden de belirtmiş olduğumuz gibi bireyleri veya geçici ruhbanlığa itecek, ya da cinsel komünizme sürükleyecektir. Daimi nikah yapabilecek imkan ve şartlara sahip bir genç kız ya da erkeğin,geçici nikahla oyalamayacağı zaten açıktır.

2- "Geçici nikah İranlı Şia kadın ve kızlar tarafından rağbet bulmamış ve kadınlar bunu kendilerine hakaret olarak telakki etmişlerdir. Böylece bizzat Şia kamuoyuna dahi bu nikahı yadırgamaktadır.

Bunu sebebi açıktır: Muta'nın kadınlar tarafından nefretle karşılanmasının en önemli nedeni, bir takım şehvetprest erkeklerin bu cevazı kötüye kullanması, ondan su istifade etmiş olmasıdır.

Bunun kanunen engellenmesi gerekir. Mezkur kötüye kullanma hadisesi üzerinde etraflıca duracağız. Bir de, geçici nikahın daimi nikah kadar rağbet görmesini beklemek yanlıştır. Zira geçici nikahın teşri sebebi, taraflardan bir veya, her ikisinin de daima nikaha hazır olmaması yada böyle bir imkana sahip bulunmamasıdır.

3- Geçici nikah kadının haysiyet ve hürmetine ters düşmektedir. Çünkü bu bir nevi insan kiralama ve insan satımına cevaz vermedir. Belli bir meblağ karşılığında vücudunu erkeğin hizmetine sunması, kadının insanlık haysiyetine aykırıdır" deniliyor.

Geçici nikaha getirilen eleştirilerin en tuhafıdır bu...

Bir önce ki makalede belirttiğimiz özellikleriyle, geçici nikahı "kira" ya benzetmek nasıl mümkün olabilirMüddetin sınırlı olması onu evlilik olmaktan çıkarmakta ve kira sözleşmesine mi benzetmektedir Mehri tayinin zaruri olması onun"kiralama" olduğu manasına mı gelir O halde mihir kaldırılacak kadar olursa, kadın, kadın insanlık haysiyetine yeniden mi kavuşmuş mu olacaktırMihir meselesi üzerinde bulunmanın sırlarını öğrenmek, bunun için vücudunu, ruhu ve kişiliğini bütünüyle

onlara teslim etmek zorundadır!

Kadının bugünün nasıl bir haysiyet (!)kazandığını görmek için şu gazinolar ve otellere bakmanız yeter. Falanca para babasının cebini şişirmek için az bir ücret karşılığında bütün şeref ve haysiyetini müşterilerin ayakları altına sermek zorundadır!

Kiralık kadın denilen bedbaht, büyük pazarlama şirketlerinin ücretli olan bütün şeref ve şahsiyetini bu satış firmalarının ve tamahlarını tatmin yolunda harcayan mankenlerdir.

Kiralık kadın belli bir müesseseye kazandırabilmek için aldığı uşaklık ücreti karşılığında televizyon ekranlarına çoğu zaman çıkarak vazife gereği binlerce yapmacık harekete tevessül ederek bir malın reklamını yapan kadındır.

Bugün batı diyarlarında kadının güzelliğinin, cinsi cazibesinin, sesinin, sanat ve yaratılıcığının, ruh ve vücudunun kısacası bütünüyle kadınlık şahsiyetinin, Avrupa ve Amerika kapitalizminin hizmetine sunulmuş basit ve hakir bir canlı bir araç haline getirildiğini bilmeyen kalmış mıdır

Ve ne yazık ki siz, bilerek ya da farkında olmaksızın İran'ın iffet sahibi namuslu kadınını böyle bir esarete sürüklemektesiniz!...

Kendi belirleyeceği serbest şartlarla belli bir erkekle geçici bir nikahta bulunan kadın kiralık olarak telakki edilirken bir gece veya düğün toplantısında binlerce erkeğin cinsel duygularını tatmin için onların şehvetli bakışları altında her an gırtlağı çatlayacakmışçasına avaz avaz şarkılar söyleyip ve alacağı üç kuruşluk ücreti düşünerek bin bir şak banlıklarda bulunup taklalar atan bir kadının kiralık sayılmaması anlaşılır gibi değildir.

Erkeklerin kadını bu şekilde kullanmasını yasaklayan kadını bu esaretler konusunda uyararak onu böylesi yollarla rızk teminine tevessül ve bu esaretlere boyun eğmekten men eden İslam mı kadının değerini düşürmüştür, yoksa yirminci yüzyılın ikinci yarısının Avrupa'sımı Bir gün kadın uyanacak ve yirminci yüzyıl erkeğinin onun üzerinde kurduğu gizli açık tuzakları fark ederek bütün bu oyunlara karşı var gücüyle kıyam edip yegane sığınağının, asıl hami ve koruyucusunun ancak Kur'an olduğu o an anlayacaktır.

O günün pek uzak olmadığı da kesin...

Zen-i Ruz dergisi, 85. Sayısının 8. Sayısında" Kiralık kadın "başlığı adı altında Rıza adlı erkek ve Merziye adlı kadınla yapılan röportajda zavallı bir kadının öyküsünden bahsediliyor.

Rızanın allattığına bakılırsa hikaye kadının görücülüğe gitmesiyle başlamış!..Yani

40. Maddelik tasarının ilk uygulamasını bu kadıncağız yapmış bir erkeğe evlenme teklifinde bulunmuş!..

Kadının görücü gitmesiyle başlayan bir hikayenin bundan daha iyi bir sonla bitmez di beklenmemeli zaten!

Ancak Merziye'nin anlattığına göre keyif düşkünü acımasız bir adam, kendisiyle daima nikah kıyıp onu ve çocuklarını himayesi altına alacağını söyleyerek iğfalde bulunmuş. Emelini gerçekleştirdikten sonra bu kadıncağız razı olmadığı halde onunla geçici nikah usul-ü evlendiğini iddia ederek kendisini yüz üstü bırakıp gitmiş.

Eğer bu anlatılanlar doğruysa nikah akdi zaten batıldır. Çünkü (şehvetperest) bir erkek şer'i ve örfi kurallardan tamamen bir kadını aldatmış ve iğfalde bulunmuştur, dolayısıyla kanunen cezalandırılması gerekir. Ancak Rıza gibileri cezalandırılmadan önce eğitilmeli sonra Merziye gibileri uyandırılıp bilinçlendirilmelidir.

Zen-i Ruz dergisi, bir erkeğin acımasızlığıyla (şehvetperstliğiğle) bir kadının gaflet ve cehaletinden kaynaklanan bir cinayetin suçunu kanuna yüklemeye çalışmakta ve Rızayı haklıymış gibi göstererek, akabinde kanunu itham etmektedir.

Geçici nikahla ilgili kanun olmasaydı acımasız(şehvetperest)Rıza saf ve cahil Merziye'yi rahat mı bırakacaktı acaba Kadın ve erkeği eğitime ve bilinçlendirme mesuliyetinden neden kaçıyorsunuz.Kadınla erkeğin şer'i hak ve vazifelerini niçin gizliyorsunuz Ne diye kadınları aldatma yoluna giderek onların yegane koruyucusu ve kurtuluş ümitleri olan bir kanunun kadının düşmanıymış gibi gösterip biricik sığınaklarını kendi elleriyle yıktırmaya çalışıyorsunuz!

Geçici Nikah ve Çok Kadınla evlilik "Geçici nikah bir nevi çok kadınlı evliliğe izin vermektir. Çok kadınlılık köyü bir şeydir. Netice geçici nikahın da kötü olduğu sonucu çıkar ortaya deniliyor."

GEÇİCİ NİKAHTA EVLATLARIN DURUMU

5- Eleştirilerden biri de, geçici nikahın sürekli olmaması sebebiyle ileride dünyaya gelecek çocuklar için uygun olmayacak bir aile yuvasına yol açacağı şeklinde. Doğacak çocukların sahipsiz olması, kendilerini seven bir baba ve yuvasına bağlı bir annede mahrum kalması, geçici nikahın getireceği kaçınılmaz(kötü) sonuçlardanmış.

Zen Ruz dergisinin üzerinden en fazla durduğu bir eleştiri noktalarından biridir bu. Ancak buraya kadar yaptığımız açıklamalardan sonra bu konunun da aşıklığa kavuşmuş olduğunu sanıyoruz. Geçen sayıda makalemiz de geçici nikahı daimi nikah arasında ki farklardan birinin de çocuk yapmayla ilgili olduğunu hatırlatmıştık.

Daimi nikahta eşlerden hiç biri, diğerinin rızası olmaksızın çocuk yapma mesuliyetinden kendisini soyutlamaz. Geçici nikahta ise her iki tarafta bu konuda serbesttir. Geçici nikahta kadın erkeğin kendisiyle temasta bulunmasını engelleme hakkına sahip değildir;ancak erkeğin bu hakkını muhafaza kaydıyla hamilelikten korunabilir. Günümüzde doğum kontrolü araçlarıyla bu mesele halledilmiştir.

Buna göre geçici nikahta eşler çocuk yapmakta ister ve onun eğitim, terbiye ve bakımını üstlenmeyi kabullenirse çocuk yapabilirler. Doğal duygular bakımından daimi zevceden doğacak çocuklar la önceden dünyaya gelecek çocuklar arasında hiç bir fark olmayacağı acıktır.

Kaldı ki anne ve babanın bu vazifesinden kaçınması halinde kanun müdahale eder ve talak durumunda olduğu gibi, çocukların haklarının olmasını ve içgüdülerini teskini maksadıyla nikaha baş vururlarsa bu durumda elbette doğum kontrol tedbirleri alacak ve çocuk yapmaya bilmeyeceklerdir.

Bilindiği üzere kilise inancı, gebeliği engellemeye çalışmanın meşru olmadığını söyler ve doğum kontrolüne izin vermez Ancak İslam'da durum farklıdır, eşlerin başlangıcından itibaren gebeliği önlemesinin İslam nazarında hiç bir sakıncası yoktur. Fakat cenin meydana geldikten sonra ve hamilelik başladıktan sonra İslam hiç bir suretle onun yok edilmesine izin vermez.

Şia fukuhası daima nikahtan maksadın neslin devamı olduğunu, geçici nikahlınınsa daha ziyade iç güdülerinin teskinine yönelik bulunduğunu söylerken bu manayı kastetmektedirler işte.

ELEŞTİRİLER

40 maddelik yasa tasarısının yazarı Zen-i Ruz dergisinin 87. Sayısında geçici nikahı eleştirerek şöyle diyor:"Geçici nikah meselesi öğlesine üzücü bir konu ki evlenmeyle ilgili kanunları yazanlar dahi bunu geçmişte anlamamış bunu şerh edememişler. Yaptıkları iş kendilerini rahatsız etmiş olacak ki görüşümüz konumuz olabilmek maksadıyla 1075,1076,1077.

Kanun maddeleri gereğince bir dizi kelimeleri yan yana koyup bir takım ifadelerle bu işi baştan savmışlar. Mut'a (geçici nikah) ile ilgili kanun maddelerini yazıp düzenleyenler bu işi o kadar gönülsüzce ve rahatsızlık duyarak yapmışlar ki, mezkur nikahla ilgili bir tarif ve nikahın şartları ve protokolün gösterecek herhangi bir açıklamada dahi bulunmamışlar.

Yazar bunları söyledikten sonra medeni kanunundaki bu eksikliği bizzat giderme zahmetine katlanıyor, Mut'a nikahını tarif ederek şöyle diyor: Mut'a nikahı kadının belli bir ücret karşılığında bir kaç dakika veya bir kaç saatliğine de olsa muayyen bir müddet için erkeğin cinsel arzularını tatmin etmek ve şehveti gidermek maksadıyla kendisini ona teslim etmesidir."

Sonra şöyle devam ediyor:

"Şia fıkıh kitaplarında, söz konusu nikahın geçerli olabilmesi için Arapça söylenmesi gereken bir takım ifadelerden söz edilir, halbu ki medeni kanunda bu ifadelere rastlanmıyor. Demek ki söz konusu maksada belli bir ücret karşılığında kiralanan delalet eden başka bir ifadede Arapça olma dahi kanun yapılabileceği koyucu tarafından zımnen kabul edilmiş. Yukarıdaki ifadelerden anlaşılacağı üzere yazara göre:

A) Medeni Kanun, Mut'a nikahının tanımını vermemiş ve şartlarının ne olduğunu açıklamamıştır.

B) Mut'a nikahı belli bir ücret karşılığında kadının bir erkek tarafından kiralanmasıdır.

C) Kanun koyucuya göre kadının kiralandığına delalet eden her cümle ve ifade, mut'a nikahının geçerlilik ve kabulü için kafidir.

Sayın yazardan ricam, Medeni Kanunu bir kez daha okunması dikkatle mütaala etmesidir. Zen-u Ruz dergisi okuyucularından da aynı şeyi tavsiye ederim Medeni kanunun bir nüshasını bulup okusunlar ve aşağıda ki bölümleri dikkatle gözden geçiriversinler:Birinci nikahın geçici olması için belli bir süre için akde edilmesi gerektiğine dairdir.

İkincisi geçici nikahın süresi mutlaka belirlenmelidir, der. Üçüncüsü de, geçici nikahın mehir ve mirasla ilgili hükümlerinin miras ve mehir konuları ilgili fasıllarda belirtilen hükümlerle belli olduğudur.

40 önerinin yazarı, nikah kanunun başından itibaren beş fasılada belirtilen bütün hükümlerin yalnızca daimi nikahla ilgili olduğunu ve mut'a nikahı konusunda bu üç maddeden başka bir hüküm bulunmağını zannetmişler. ...1069. maddede olduğu gibi daimi nikaha mahsus olduğu belirtilen maddeler ve boşanmayla ilgili hükümler dışında bu beş fasılada geçen bütün hükümlerin hem daimi nikahı hem de geçici nikahı kapsadığını fark edememişler tabii....

Mesela evlenme kasdını sarih bir şekilde ortaya koyan hafızlarla ifade edilen "icab" ve "kabul" gereğince nikahı kıyılmış olur " şeklinde geçen 1062 madde sadece daimi nikaha münhasır değil, her ikisine aittir.

Keza akd, akid evlenme akdini imzalayan taraf ve eşler huzurunda zikredilen şartlarda yine her iki nikahı kapsar. Mut'a nikahının Medeni kanunda tarif edilmiş olmaması ise böyle bir tarife gerek duymuş olmamasındandır. Nitekim medeni kanun, daimi evliliği de tarif etmemiş ve böyle bir şeye hacet duymamıştır.

Evlilik ve karı koca alma vakıasına sarihen delalet eden her ifade ve tabir, Medeni

kanun nazarında nikah akdinin kabulü için kafi görülmüştür ki hem geçici, hem daimi, akd için geçerli bir durumdur bu Ancak mübadele alışveriş ve kira gibi evlilik dışında bir mana verecek ifadeler, ister geçici ister, daimi nikahta olsun, akdin geçerliliği için kafi değildir.

Kanunun gerçek uzmanları olan bir grup muhterem hakim adliyelerde çoktur. Medeni kanun yukarıda yöneltilen bu eleştirilerin yerinde olduğu teşhisinde bulunursa, şimdiden itibaren Zen-i Ruz dergisinde yazılacakları eleştirmekten vaz geçeceğini taahhid ederim.

GEÇİCİ NİKAH VE HAREM SARAY MESELESİ

Batı dünyasında batılılar aleyhinde kullanılıp sık sık yüzüne çarptığı ve hakkında öteden beri filmler yapıp tiyatrolara konu edilen mevzuların birinde maalesef pek çok örneği bulunan harem saray meselesidir.

Doğu dünyasına mensup bazı hulefa ve sultanların yaşama tarzı bu maceraya tam bir örnek teşkil etmekte. Harem saraylar kurma hadisesi doğulu erkeğin şehvetlerini tatmin ve nefsani isteklerine bağımlılığının simgesi olarak kabul edilmektedir.

Deniliyor ki: Geçici nikaha cevaz vermek, zımnen haramsaray kurulmasına da müsaade etmek manasına gelir ki, bu da batı karşısında için utanç verici bir hadise ve önemli bir zaaf noktasıdır.

Bunun da ötesinde, şekli ne olursa olsun, ahlaka, terakkiye aykırı ve ahlaki çöküşe sebep olan şehvetprestlik ve nefse kulluğu caiz görmektedir bu.

Aynı ifadeleri, çok kadınlı evlilik konusunda da kullananlar var. Bu düşüncede olanlar, çok kadınlı evliliğe izin verilmiş olmasını, harem saraylar kurmayı meşru görmek şeklinde yorumlamaktalar.

Bu konuya ileride değineceğimizi hatırlatarak geçici nikah mevzulu bahsimizi sürdürüyoruz.Bu meseleye iki açıdan yaklaşmak gerekir: Birincisi: Harem sarayların ortaya çıkmasına sebep olan içtimai unsurların neler olduğudur. Doğu ülkelerinde harem sarayların kurulması hadisesinde geçici nikahla ilgili kanun maddelerinin bir etkisi olmuş mudur, olmamış mıdır.

İkincisi: Geçici nikah kanununun teşri maksadı bazı erkeklerin şehvetlerini tatmin ve nefsani arzularını gidermek için harem saraylar kurabilmesine yardımcı olacak bir vesileye sahip olmalarını sağlamak mıdır

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

HAREM SARAYLAR YAPTIRMANIN SOSYAL SEBEPLERİ

Yukarıda, mezkur meselinin iki açıdan ele alınması gerektiğini hatırlatmıştık. Bunlardan birincisi, harem sarayların ortaya çıkmasında etkin olan sosyal faktörlerin incelenmesi gerektiğiydi. Söz konusu hadise iki temel faktörün elele vermesiyle ortaya çıkmıştır.

Bazı erkeklerin haremsaray kurmaya ihtiyaç duymasının en önemli sebebi, kadının iffet, takva ve namusluluğudur. Başka bir deyişle bu olgunun meydana çıktığı ortam, belli bir erkeğe ait bir kadının başka erkeklerle gayri meşru ilişkiye girmesine müsaade etmeyecek ahlaki ve sosyal şartlara hakim olduğu bir ortamdır. Eğlence düşkünü şehvetperest ve zengin bir erkek bu ortama rağmen emellerini gerçekleştirebilmek için bazı kadınları etrafına toplayıp haremsaray kurmaktan başka yolu olmadığını görmüştür.

Kadının iffet, takva ve namuslu olması gerektiğini öngörmeyen bir toplumda, kadının dilediği erkekle kolayca ve karşılıksız beraber olabildiği, erkelerin istedikleri zaman istedikleri kadınla ilişki kurabildiği ve fesat yuvalarının bütün sahalarda, her zaman ve istenilen şekliyle bol bol mevcut olduğu bir ortamda bu tür erkeklerin o kadar masrafa girerek harem saraylar kurma zahmetine katlanmayacağı aşikardır.

Diğer sebep ise sosyal adaletin olmayışıdır. Sosyal adaletin sağlanamadığı bir yerde, kiminin nimetler içinde yüzdüğü, kimilerininse fakirlik, bedbahtlık ve yoksulluk içinde süründüğü bir toplumda pek çok erkek evlenme imkanından mahrum kalacak, böylece bekar kadınların sayısında artış olacak ve neticede harem sarayların ortaya çıkmasına elverişli bir ortam doğmuş olacaktır.

Sosyal adaletin sağlanması, eş seçimi ve aile teşkili için gerekli imkanların herkese tanınması halinde elbette ki her kadın muayyen bir erkeğe ait olacak, neticede sefahat, ayyaşlık ve haremsaray kurmalar da ortadan kalkacaktır.

Üstelik, kadınlar sayıca erkeklerden ne kadar fazladır ki buluğa ermiş olan her erkek evlendiği halde yine de erkekler- veya en azından zengin erkekler- için haremsaray kurmak mümkün olabilsin!

Zaten tarihin adetidir bu; halife ve sultanların harem sarayların dan dem vurur. Onların sefahat meclislerinden, içki meclislerinden ayrıntılarıyla söz eder. Fakat bu sarayların var olması uğruna canlarını kaybedip gözü açık gidenlerin hasretlerinden, mahrumiyetlerinden, murat alamadan bütün arzularıyla birlikte mezara gömüldüklerinden, velhasıl sosyal şartlar sebebiyle evlenme imkanı bulamadıklarından hiç mi hiç bahsetmez... Harem saraylar kapatılan yüzlerce kadın, bir ömür boyu bekar yaşayan zavallı ve garip insanların tabii hakkıydı salında...

Bu iki sebebin ortadan kaldırılması halinde, yani iffet ve takvanın kadın için zaruri

kabul edilip cinsel tatminin - geçici veya daimi- evlilik müessesesi dışında imkansız hale getirilmesi ve diğer taraftan sosyal ve iktisadi ayrıcalıkların ortadan kaldırılarak buluğ çağına ulaşmış herkesin en tabii insani haktan, yani evlilik hakkından istifade edebilmesinin sağlanması halinde haremsaray kurmanın mümkün olmayacağı ortadadır.

Tarihe kısaca bir göz atılacak olursa harem sarayların tesisinde geçici nikahın zerrece rolü olmadığı anlaşılır. Bu sahada şöhret kazanmış Abbasi halifeleri ve Osmanlı sultanları Şii olmadıkları için muvakkat nikaha başvurdukları söylenemez.

Kaldı ki, bu kanunu bahane edebilme imkanına sahip oldukları halde, Şii mezhepli sultanların mezkur konuda -haremsaray kurma- Abbasi halifeleri veya Osmanlı padişahlarıyla asla boy ölçüşemeyeceği de hatırlanacak olursa meselenin çok daha başka birtakım özel sosyal şartlardan kaynaklanmış olduğu kolayca anlaşılır.

GEÇİCİ NİKAHIN TEŞRİİ ZEVK TATMİNİ İÇİN MİDİR

Gelelim meselenin ikinci boyutuna... Her şeyden şüphe edilse bile Semavi dinlerin genelde şehvetprestlik ve beyhude heveslerin tatminine karşı kıyam ettiklerinden şüphe edilemez. Hatta bu dinlerin çoğunda şehvet ve arzuların terki, mezkur dinlerin üyeleri arasında gayet zor bir takım riyazet ve çilelere tahammül şekline dönüşmüştür.

İslam'ın bariz ve belirgin ilkelerinden biri hevaprestliğe - zevklerine taparcasına düşkün olma- karşı mücadele etmektir. Hevaperestlik, putperestlikle aynı sırada yer alır Kur'an'da... Çeşitli kadınlarla ilişkide bulunma ve onları "tatma" gayesinde olan "zevkine düşkün" kimseler, İslam nazarında melun ve Allah'ın düşmanıdırlar. Boşanmayla ilgili bölümde bu mevzuyla ilgili İslami delilleri nakledeceğiz, inşallah.

İslam'ın diğer bazı dinlere karşı özelliği, riyazet ve ruhbanlığı kınamış olmasıdır; ancak bu, nefse düşkünlük ve zevkperestliği mubah görüp ona cevaz verme anlamına değildir asla.

İslam nazarında cinsel veya diğer içgüdüler, ancak doğal ihtiyaç sınırları dahilinde tatmin edilmeli ve bu çerçevede giderilmelidir. Ancak İslam, insanın içgüdüler ateşini körüklemesine ve onu tükenmek bilmeyen bir ruhi eğilime dönüştürmesine izin vermemektedir. Bu yüzden zevkperestlik adaletsizlik ve zülüm şeklinde tezahür eden durumların İslami gayeyle mutabık olmadığını anlamalıyız.

Geçici nikah kanununu düzenleyenin bu yolla bir takım zevk düşkünlerinin harem saraylar oluşturarak bir kadın, birkaç çocuğun bedbahtlığı pahasına keyif sürmelerini temim etmek gibi bir gaye gütmediği açıktır.İmamlarımızın geçici nikah konusundaki teşvikleri, ileride etraflıca değineceğimiz birtakım özel sebeplere dayanır.

GÜNÜMÜZ DÜNYASINDA HAREMSARAY

Meselenin bu noktasında, günümüz dünyasının haremsaray kurma konusunda ne gibi bir tavır sergilemiş olduğunu görelim bir de... Günümüz dünyası haremsaray geleneğini çirkin bulmuş ve kınamıştır, haremsaray kurmak günümüzde hoş karşılanmamaktadır ve bunu doğuran sebep de ortadan kaldırılmıştır. Ancak günümüz dünyasının ortadan kaldırdığı bu sebep hangi sebeptir Neticede bütün gençler evliliğe yönelmiş ve harem sarayları doğuran ortam bu yolla mı ortadan kaldırılmıştır Hayır...

Apayrı bir yol denemiştir günümüz dünyası... Birinci sebeple, yani kadının iffet, takva ve namusuyla oynamış ve bu yolla erkek takımına -sözüm ona- en büyük hizmette bulunmuştur! Kadının iffet ve takvası kadını yücelterek aziz ve değerli kıldığı ölçüde, erkek için engel sayılmıştır.

Günümüz dünyası yaptıklarıyla, çağın erkeğini birçok masraflara katlanıp haremsaray kurma zahmetinden kurtarmıştır. Batı medeniyetinin bereketi sayesinde bugünün erkeği için her yer haremsaray olmuştur.

Çağın erkeği, Harun'ür Reşid veya Fazl b. Yahya Bermeki gibi çeşitli tür ve renklerde kadınlara sahip olabilmek için onların güç ve zenginliğine ihtiyaç duymuyor bugün...

Bugünün erkeği için, Harun'ür Reşid'in dahi rüyasında geremeyeceği ahlaksızlık ve zamparalıkları yapabilmek, iki üç bin tümenlik(*İran para birimi riyalin on katı 1 tümen *dipnot*-çev-) bir aylık gelir ve bir otomobile pek ala mümkündür artık. Oteller, restoranlar ve kafeteryalar niceden beridir erkeklere harem saraylık yapmaya hazır olduklarını duyurmuşlardır.

Bu asırda Adil Kul vali(*O günlerde gazetelerde adı çıkan bir serseri*dipnot-çev-* gibi gençler zerrece utanmaksızın gayet rahat bir edayla aynı anda muhtelif tiplerde 22 sevgilisi olduğunu söyleyebiliyor. Çağın erkeği için bundan iyisi can sağlığı!... Batı medeniyetinin getirdiği bolluk sayesinde çağın erkeği, harem saraylara harcanacak yüksek masraflardan ve beraberinde getireceği türlü problemlerden kurtulmuştur.

Bin bir gece masallarının kahramanı mezarından kalkıp da kadının bugün böylesine ucuz, hatta bedava elde edebildiğini, içki ve sefahat meclisleri tertiplemenin bu kadar kolay olduğunu görseydi, aşırı zahmetlere katlanıp birçok masrafa girerek haremsaray kurma külfetini üstlenmeyecekti elbet. Onu haremsaray kurma masraf ve külfetinden kurtaran batılılara teşekkür edecek ve vakit geçirmeksizin "çok kadınlı evlilik ve geçici nikahın artık iptal edildiğini ilana kalkışacaktı." Zira bunlar erkeğin kadına karşı birtakım mesuliyetler yüklenmesine sebebiyet vermekte ve erkek için bağlayıcı şartlar doğurmaktadır.

Bu oyunun dünkü ve bugünkü galibinin kim olduğu anlaşıldı. O halde oyunu kaybeden diye sorarsanız cevabı ortada. Dün ve bugün oyunu kaybeden taraf, kadın denilen safdil yaratık olmuştur maalesef.

HALİFENİN GEÇİCİ NİKAHI MEN EDİŞİ

Geçici nikah, bugün Caferi mezhebinin fıkhına hastır, diğer İslami fıkıhlar geçici nikahı caiz bilmez. Sünni ve Şia müslümanlar arasında çekişmeye sebep olacak bir bahse girmek istemediğini hatırlatarak burada geçici nikahın men edilişinin tarihçesine kısaca değinmenin faydalı olacağı inancındayız.

Sadr-ı İslam'da geçici nikahın caiz olduğu ve bazı yolculuklar süresinde eşlerinden uzak düşüp bunun sıkıntısını çeken kimi müslümanlara Resulullah'ın (s.a.a) geçici nikah izni verdiği hususunda bütün müslümanlar arasında icma ve ittifak vardır. Keza ikinci halife döneminde geçici nikahın halife tarafından yasaklandığı konusunda da müslümanlar ittifak etmişlerdir.

İkinci halife, bu konuda herkesçe bilinen beyanında şöyle diyordu: "Resulullah döneminde iki şey mubahtı ki ben onları yasakladığımı ve bunlara irtikap edenleri cezalandıracağımı bildiririm: Kadınlarla mut'a ve hac mut'a sı."

Ehli sünnet kardeşlerimizden bazıları geçici nikahın Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) tarafından, ömürlerinin sonuna doğru kaldırıldığını ve halifenin gerçekte Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bu yasaklamasını ilan etmiş olmaktan başka bir şey yapmadığını söyler. Ancak halifenin beyanı meselenin bu yönde olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Mezkur meselenin en doğru açıklamasını merhum Allame Kaşif'ul Gıta yapmıştır. Halifenin bu mevzuda yasaklama getirmesinin sebebi, bunu halifenin yetkisi dahilinde görmesi, halifenin bu gibi konularda zamanın şartları gereğince yetkisinden yararlanma hakkına sahip olduğunu tasavvur etmiş olmasıdır.

Başka bir deyişle halifenin bu yasaklaması şer'i ve kanuni bir yasaklama değil, siyasi bir yasaklama idi. Tarihi belgelerden de anlaşılacağı üzere halife, iktidar döneminde sahabenin giderek genişleyen İslam topraklarına katılan yeni beldelere dağılmasından ve İslam'ı yeni kabul etmiş bulunan milletlerle kan akrabalığına sebep olacak bağlar kurmasından duyduğu endişeyi gizlemiyordu.

İslam'ı yeni kabul etmiş ve mizaçlarında henüz derin bir islami eğitim ve terbiyenin işlememiş olduğu yeni müslümanlarla sahabenin kan bağı kurmasını gelecek nesiller için bir tehlike olarak görmedeydi. Halifenin bu tutumunun geçici bir tedbir olduğu apaçık bellidir.

Nitekim müslümanların o dönemde halifenin mezkur yasağını kabul etmiş olmasının sebebi, bunu kalıcı bir kanun olarak değil, geçici bir siyasi maslahat

olarak telakki etmiş olmalarındandır. Yoksa, halifenin "Resulullah (s.a.a) bu mesele hakkında şöyle hüküm vermişti, fakat ben onun tersine böyle hüküm veriyorum" deyip de müslümanların bunu kabul etmesi, mümkün değildir.

Ancak daha sonralar birtakım özel hadiseler nedeniyle halifelerin özellikle ilk iki halifenin bu tür uygulamaları, her zamana taalluk eden sabit ve kalıcı programlar şeklinde telakki edildi. Ve zamanla gösterilen taassuplar öyle bir noktaya vardı ki bu uygulamalar temel kanunlar görünümü kazandı. Binaenaleyh bizce meselenin bugünkü durumunun sorumluluğu, halifeye değil, Ehl-i Sünnet kardeşlerimize taalluk eder daha çok...

Halife, geçici ve siyasi bir sebeple mut'a nikahını yasaklamıştı; nitekim çağımızda -İran'da gündeme getirilen tütün yasağı da(*)*Kaçarlar zamanında İran tütününün İngilizlerin tekeline verilmesi üzerine merhum Ayetullah Şirazi bir fetvayla bu yasağı gündeme getirmiş, İngilizleri şaşkına uğratmıştı.-çev-*dipnottur

buna benzer bir hadiseydi aslında. Daha sonraları, başkalarının bu gibi hükümleri daimi ve kalıcı sabit kurallar haline getirmemesi gerekir.

Allame Kaşif'ul Gıta hazretlerinin meseleye, halifenin işinin sahih olup olmadığı açısından yaklaşmadığı açıktır. Keza mut'a nikahının, Veliyy-i Emr-i Müslimin'in de olsa- yasaklama hakkına sahip olduğu meseleler arasında yer alıp almadığını da söz konusu etmiyor.

Bilakis, mesele başlangıçta şöyle vuku bulmuş, şöyle gelmiştir diyerek, bu sebeple o dönemin müslümanlarınca genelde menfi bir tepkiye muhatap olmadığını belirtiyor.

Özetle, bir yandan halifenin kişilik ve nüfuzu, diğer yandan onun devlet yönetimiyle ilgili yöntemlerine karşı halkın gösterdiği taassup, bu kanunun giderek sahne dışı bırakılıp unutulmasına neden olmuş, vazgeçilmesi halinde -sosyal- rahatsızlıklar doğuracak olan ve daimi nikahın tamamlayıcı faktörü şeklinde işleyen bu sünneti işlemez hale getirmiştir.

Din-i Mübin-i İslam'ın koruyucuları olan Ehl-i Beyt imamları işte bu noktada meseleye müdahale etmişlerdir. Ve bu İslami sünnetin tamamen unutulup terk edilmesini önlemek maksadıyla müslümanların dikkatini meseleye çekmişlerdir. İmam Sadık (a.s) "Söylemekte asla tereddüt etmeyeceğim meselelerden biri de mut'adır" beyanı bu sebebe dayanıyordu.

İşte bu noktada mut'a nikahının teşriinin asıl hikmetine, ikinci bir hikmet de eklenmiş oldu. Bu da "unutulmaya yüz tutmuş bir sünnetin ihyası"na alışmaktı. Pak ve Mutahhari İmamlarımızın evli erkekleri mut'a nikahından men etmiş olmaları, bence bu konunun söz konusu birinci derecede önemli hikmetinden kaynaklanmıştır.

Bununla, "söz konusu konunun, ihtiyacı olmayan erkekler için teşri edilmediğini" anlatmak istemişlerdir. Nitekim imam Kazım (a.s)a Ali b. Yaktin'e söylediği şu cümle de mezkur gerçeği açıkça ortaya koyar:"Mut'a nikahıyla ne işin var senin Allah Teala seni ona ihtiyaç duymaktan -bekarlıktan- kurtarmış değil midir"

Yine İmam, bir başkasına şöyle demektedir:"Bu iş ancak bir eşe sahip olmayan, dolayısıyla Allah Teala'nın onu bu ihtiyaçtan kurtarmış olduğu kimseler için revadır. Evli olup da bir eşe sahip olanlara gelince; böyleleri, ancak eşlerine ulaşmalarının mümkün olmadığı zamanlarda bu çareye baş vurabilirler."

İmamların bu yolu umuma tavsiye ve onları bu çareye teşvik etmelerinin sebebi ise, meselenin ikinci hikmetine dayanır. Yani "unutulmaya yüz tutmuş bir sünneti diriltme esasına", zira terk edilmeye yüz tutmuş bir sünnetin ihyası için sadece ihtiyacı olanları teşvik etmenin yeterli olmayacağı ortadadır.

Şia rivayetlerinden açıkça meselenin böyle olduğu anlaşılmaktadır.Kısacası meselenin tartışma götürmez tarafı şudur: Söz konusu kanunu teşri eden ilk kanun koyucu tarafın, bu teşrii ve ardından, Ehl-i Beyt İmamlarının bu yoldaki teşviklerinin amacı, birtakım hayvan sıfatlı şehvetperestlerin hayvani zevklerini tatmine yardımcı olmak ve böylelerinin haremsaray kurabilmelerini sağlayıp iğfale uğramış bir kısım zavallı kadını bedbaht ve çocuklarını da kimsesiz ve perişan etmek değildir asla.

HZ.ALİ(a.s)DEN BİR HADİS

Kırk önerinin yazarı sayın Mehdevi Bey, Zen-i Ruz dergisinin 87. Sayısında diyor ki:Şeyh Muhammed Ebu Zühre'nin "El-Ehval-üş" adlı esrinde, Hz. Ali'den (a.s) nakledilen şöyle bir rivayet geçer:Mehdevi efendi bu rivayeti şöyle tercüme etmiş:"Bu işin ehli olmayan birinin mut'a yaptığını bilirsem ona zina-yı muhsine haddi uygular ve recmederim."

Evvela, eğer söz konusu şahıs cidden Hz. Ali'den (a.s) mut'a hakkında ehl-i sünnet aliminin naklettiği, ancak senetçe zayıf olan bu rivayete yapışıyor! Hz.Ali'den nakleden şu rivayet mesela:"Ömer mut'ayı yasaklamasaydı, mayası bozuk olandan başka hiç kimse asla zina yapmazdı."

Rivayette açıkça belirtilen şudur: Mut'a nikahı yasaklanmamış olsaydı hiç kimse cinsel duyguların baskısı altında kalarak zina yapmayacaktı. Şeriata aykırı davranmayı, daima şeriata uymaya tercih eden kimseler ancak zinaya tevessül ederdi.

İkincisi, söz konusu rivayetin tercümesi sayın yazarın aktardığı gibi değil, şöyledir:"Evli birinin mut'a yaptığını bilirsen onu recmederim.

"Evli erkek" demek olan "muhsin kelimesini sayın Mehdevi'nin neden "Ehli

olmayan" şeklinde tercüme ettiğini de anlayamadık tabii!

Böylece bu rivayet, evli erkeklerin mut'a nikahı yapmaya hakları yoktur, demektedir. Nitekim eğer "hiç kimsenin mut'a yapmaya hakkı yoktur" denilmek istenseydi, mezkur rivayet ibaresinin geçmemesi gerekirdi. Binaenaleyh bu rivayet evli erkek) sahih

3.BÖLÜM

KADIN VE SOSYAL BAĞIMSIZLIK KENDİ KADERİNİ BELİRLEME BAĞIMSIZLIĞI

Bir gün bir kız tedirgin ve endişeli bir halde Hz. Resul-i Ekrem'İn huzuruna vardı:

- Ya Resulullah! Şu babam...

- Baban ne yaptı ki

- Benim fikrimi almadan amcamın oğlun nikahımı kıymış...

- Madem öyle, sen de itiraz etme; kabullen ve amca oğlunun helallisi ol.

- Ya Resulullah! Amcamın oğlunu sevmiyorum; bu durumda sevmediğim biriyle evlenmeyi nasıl kabul edebilirim

- Sevmiyorsan, o başka; son kararı verecek olan sensin elbet. Git ve kimi seviyorsan onunla evlen.

- Ya Resulullah! Aslında ben amca oğlunu çok seviyorum, başkasından gönlüm yok. Ondan başkasıyla da evlenmem zaten. Fakat babam benim fikrimi sormaksızın kendi başına böyle bir karar aldı. Ben de kasten huzurunuza varıp böyle konuştum ki bu bizzat sizden duyabileyim. Böylece babaların bu konuda tek sözü yönlü karar alamayacaklarını ve kızların rızası olmaksızın onları başkalarına nikahlayamayacaklarını söylediğini tüm kadınlara duydurabileyim.

Bu rivayeti Şehid-i Sani Mesalik adlı eserinde ve Cevahir'in yazarı Cevahir'el Kelamda gibi tanınmış fakihler Ehl-i Sünnet yoluyla nakletmişlerdir. Arap olmayan cahili toplumlarda olduğu gibi cahiliye Araplar döneminde de erkekler kızları, kız kardeşleri ve hatta anneleri üzerinde her yetkiye sahip bulunduğuna inanırlardı. Bu nedenle onlara kendi kocalarını kendi tayin etme hakkı tanımazlardı. Bu konularda mutlak yetki sahibi, baba, erkek kardeş bunlar olmayınca da amcaydı.

Bu yetki tekeli öyle bir hadde varmıştı ki babalar, henüz dünyaya bile gelmemiş olan kızlarını bir erkeğe nikahlıyorlar ve bu kız çocuğu doğup büyüyünce de sorgusuz sualsiz o erkeğe ait oluyordu.

DÜNYA GELMEDEN NİKAHLAMA HADİSESİ

Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) Veda Haccı'nda bulunduğu günlerden biriydi. Resulullah (s.a.a) bir bineğe binmişti, elinde de bir kırbaç vardı. Bu halde yol almaktayken adamın biri karşısına dikilip "şikayetim var!" dedi. Resul-i Ekrem:

-Söyle, buyurdular.

-Yıllar önce, cahiliyet döneminde iken Tarık b. Merka ile birlikte bir savaşa katılmıştık. Bir ara Tarık'ın mızrağa ihtiyacı olmuş, "Bana bir mızrak verecek yok mu! Ödülünü vereceğim!" diye bağırdığını duydum. Ben öne çıkıp "Vereceğin ödül nedir" diye sordum. Tarık "Söz veriyorum" dedi, "Dünyaya gelecek iki kız çocuğumu senin için büyüteceğim!" ben de bu şartı kabullenerek kendi mızrağımı ona verdim.

Aradan yıllar geçti. Geçenlerde bu hadiseyi hatırlattım; Tarık'ın evde yetişkin bir kızı olduğunu da duymuştum zaten, yanına gidip hikayeyi kendisine hatırlattım; ve borcunu ödemesini istedim. Ancak Tarık oyunbozanlık etti ve verdiği sözden cayarak kızı ancak mehir karşılığında bana nikahlayabileceğini söyledi. Bu konuda hangimizin haklı olduğuna karar vermen için sana geldim.

Resulullah (s.a.a):

- Kız kaç yaşında Diye sordular. Adam cevap verdi:

-Kız büyümüş, saçlarına ak bile düşmüş...

- Bana sorarsan ne sen haklısın, ne de Tarık! Var işine git, kızcağızı kendi haline bırak.

Adam hayretten donakaldı. Çok şaşırmıştı. Gözlerini Hz. Resul-i Ekrem'den(s.a.a) ayıramıyordu bir türlü... Bu nasıl hüküm vermekti Bir babanın kendi kızı üzerinde tam yetkisi yok muydu yani Mehrini de ödediğim halde kız babasının kızını bana nikahlaması nasıl reva olmaz!

Hz. Resul-i Ekrem(s.a.a) adamcağızın hayret dolu bakışlarından, aklının allak bullak olduğunu sezerek şöyle buyurdular:

-Emin ol, eğer dediğimi yapacak olursan, ne sen, ne de arkadaşın Tarık günahkar olmazsınız.

KARŞILIKLI KIZ DEĞİŞTİRME

Cahiliye döneminde uygulanan"şiğar"nikahı, babanın kızları üzerindeki mutlak hiyerarşisinin bir diğer örneğiydi.

"Şiğar" nikahı, karşılıklı kız değiştirme şeklinde yapılan evliliğe verilen isimdi.

Yetişkin kızları olan iki kişi, bu kızları değiştiriyor, biri diğerinin kızıyla evleniyordu. Bir tarafın verdiği kızın mehri aldığı kız sayılıyordu.

İslam bu bozuk geleneğin batıl olduğunu bildirmiştir.(*)Bu nikahta damat, aynı zamanda kayınpeder de olmakta, doğacak çocuğun babası, aynı zamanda bu çocuğun dedesi ve kendisinin kayınpederi sayılan şahsa kendi kızını nikahlamaktadır. Gayri meşru bir aile ilişkisi doğuran bu evlenme usulü, İslam'la birlikte ortadan kalkmış oldu.-çev-

HZ.RESUL-İ EKREM(s.a.a)KIZI FATİME-TÜZ-ZEHRA'YI(a.s)EŞ SEÇİMİNDE SERBEST BIRAKMIŞTIR.

Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a) in kendileri bir kaç kız babasıydı; onları evlendirirken hiç hazırda bulunmamış ve kızlarını koca seçiminde serbest bırakmıştır. Hz. Ebu Talib(s.a) Hz. Zehra-ı Merziyye'ye (s.a) Resulullah' tan istemeye gittiği zaman Peygamber-i Ekrem(s.a.a) " Şimdiye kadar bir kaç kişi daha Zehra'ya talip oldu" buyurdular" ben meseleği doğrudan kendisine açtım, fakat yüzünü benden çevirerek razı olmadığını gösterdi. Şimdi ona gidecek ve senin ona talip olduğunu kendisine ileteceğim.

Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) kalkıp sevgili kızının yanına gitti, meseleyi açtı. Ancak Zehra(s.a) daha önceki görücülüklerde olduğu gibi yüzünü çevirmeyip sukut ederek rızasını göstermiş oldu. Resulullah(s.a.a) bunun üzerine tekbir getirerek dışarı çıktılar.

İSLAM'IN KADIN HAREKETİ BEYAZ BİR HAREKETTİ

İslam kadın cismine en büyük hizmeti vermiştir. İslam'ın kadına götürdüğü hizmet, babaların mutlak haşeriyasına son vermek ve erkek diktasını kırmaktan ibaret değildi yalnızca. İslam kadına her şeyden önce hürriyetini bağışladı, o'na kişilik şahsiyet kazandırdı ona kişilik ve düşünce bağımsızlığı verdi, kadının tabii haklarını tanıdı...

Ancak kadın hakları konusunda İslam'ın attığı adımla bu hususta batı dünyasında yaşanan ve başkalarının da taklit etmekte olduğu durum arasında iki temel fark vardır.

Birincisi, kadın ve erkeğin psikolojisi açısındandır .İslam bu mevzuda gerçekten halikarde bir yol göstermiş ve mucize yaratmıştır. İlerideki bahislerimiz de bu konuya etraflıca değinecek ve örnekler vereceğiz.

İkinci fark şudur: İslam kadını, insani haklarıyla aşina kılıp hürriyet kişilik, ve bağımsızlığına kavuşturmuştur kadınları erkeklere karşı kışkırtma yoluna gitmemiş, erkeklere karşı daima kötümser olmaya, onları dışlamaya ve onlara karşı hasmane bir takım takınmaya da itmiştir asla.

İslam'ın getirdiği kadın hareketi beyaz bir hareketti; siyah kırmızı mavi mor değil. .

Bu hareket kızların babalarına kadınların kocalarına karşı saygısını yitirmeye sebebiyet vermedi, aile temelini sarsıntıya uğramadı. Kadınları koca sahibi olmaya annelik etme ve çocuk eğitme konusunda kötümser bir tutum sergilemeye itmedi. Kadını, toplumun avcısı durumunda olan ve bedava av arayan bekar erkeklerin oyuncağı durumuna getirmedi. Kadınları, kocalarının iffetli yuvasından, kızları ana babalarının sevgi dolu kucaklarından uzaklaştırarak makam ve para sahiplerine teslim etmedi.

Okyanusların ötesinden "Eyvah!Kutsal aile bağları kopuyor! Babalara güven kalmadı!Bunca fesat karşısında ne yapacağız şimdi feryatların yükselmesine sebep olacak şeyler yapmadı İslam...

Bunca kürtaj ve bebek katliamını nerede yapacağız!"Yüzde kırka varan veled-i zina artışı karşısında ne yapacağız!..Bütün bunlar batının armağanıydı. Zinadan dünyaya gelen çocuklar şefkatli bir babanın evinde dünyaya gelmedikleri için bu çocuğa asla ısınmamakta bir kuruma teslim ettikten sonra bir daha onu aramamakta ve onu sormamaktalar.

İlkemizde bir kadın hareketine ihtiyaç var fakat toplumumuzun ihtiyaç duyduğunu bu hareket, siyah ve bulanık Avrupai hareket değildir. Bilakis temiz ve İslami bir harekettir.

Bu şehvetperest gençlerin katılmayacağı ve bir rol üstlenmeyeceği önce öğretilerden İslami bir hareket olmalıdır, medeni kanun değiştirme adı altında İslam'ın kesin hükümlerini nefsani heva ve heveslere kurban eden bir hareket değil!. Bu hareket her şeyden önce köklü İslam adını taşıyan toplumlarda İslam hükümlerinin gerçekten ne ölçüde yürürlükte olduğunu gözler önüne sermelidir.

Bu makaleler Allah'ın izniyle devam eder ve gerekli mevzularda bahsimizi tamamlamayı başarabilirsek kadın hareketinin bir bilançosunu da vermeye çalışacağız. O zaman müslüman İran kadının batı dünyasına dilenci gibi el açmasına gerek kalmadan yeni, mantıki ve dünyaca beğenilir, aynı zamanda on dört asırlık kendi müstakil görüşünden kaynaklanan asil bir hareket başlatabilmesinin mümkün olduğunu görecektir.

BABANIN İZİN MESELESİ

Babaların kızların üzerindeki velayetleri konusunda ele alınması gereken mevzulardan biride, henüz evlilik yapmamış bakire bir kızın nikahı için babasının izinin şartının olup olmadığıdır.

İslam açısından şu hususlar kesindir:Kız ve erkek çocuk, belli bir yaştan iktisadi bağımsızlığa sahiptir. Yani kız veya erkek çocuk akil ve baliğ olmuştur sosyal

açıdan kendi mal varlığını kendi koruyabilecek düzeye gelişmiş (reşid)e olursa, mal varlığını kendisine bırakmak gerekir. Anne, baba, kardeş, koca ve diğer bir şahsın bu konuda hiç bir nezaret ve müdahale hakkı yoktur.

Kesin olan şeylerden biri de evlendirmeyle ilgilidir. Buluğ çağına varmış akil ve reşide erkek evlat hukuken bağımsızdır. Kız evlada gelince: Eğer daha önce evlilik yapmış ve halihazırda dul ise, onun durumu tıpkı yukarıda anlatılan erkek evladın durumu gibidir.

Ve kimsenin ona karışmaya hakkı yoktur. Ancak ilk defa evlilik yapıyorsa nasıl ve kız olmadığı ve babasının onun üzerinde mutlak irade sahibi olmadığı halde onu kendi seçtiği biriyle evlendiremez. Nitekim daha önce rivayette geçtiği gibi Hz. Resulullah (s.a.a) haberi ve rızası olmaksızın babası tarafından amca oğluyla nikah kıyılan bir kızın ilgili şikayeti üzerine ona" Eğer razı değilsen başkasıyla evlenebilirsin" demiştir. Ancak bu konuda fakihler arasında şu açıdan görüş farklılığı vardır.

Genç kızlar babalarının rızası olmaksızın evlenme hakkına sahipler mi İzdivacın geçeli olması için babanın rızası şart değil midir Elbette gerekçe olmaksızın kızın evlenmesine karşı çıkarsa hakkı sakıt ve geçersiz olur; bu durumda kız, bütün İslam fakihlerinin de ittifakıyla, eş seçiminde de serbesttir.

Ancak babanın rızasının genelde şart olup olmadığı hakkında daha önce belirtmiş olduğumuz gibi, fakihler arasında farklı görüşler vardır. Çoğu fakihler özellikle yakın çağ fakihleri, babanın rızasının şart olmadığı söylemişlerdir. Fakat bunu şart olarak gören fakihler de vardır. Medeni kanunumuz bu hususta ikinci guruptaki fakihlerin görüşünü ihtiyata uygun olan görüşünü esas almıştır.

Meselenin bu yönü İslam'ın kesin hükümlerinden olmadığı için islamı boyutu açıdan onun üzerinde daha fazla durmayı gerekli bulmuyoruz; ancak meseleyi sosyal açıdan irdelemekte fayda var. (*)

ERKEK ŞEHVETİN KÖLESİ;KADIN İSE SEVGİNİN ESİRİDİR

Bakire bir kızın babasının rızası olmadan evlenebilmesi gerektiği - veya en azından buna riayet etmesini doğru olacağı yolundaki hüküm, kızın eksik bir yaratık ve sosyal rüşt açısından erkekten daha aşağı bir seviyede kabul edilmiş olduğu şeklinde olduğu anlaşılmamalıdır asla; böyle bir durum söz konusu değildir çünkü. Nitekim böyle bir gerekçenin geçerliliği söz konusu olsaydı,dul kadınla bakire kız arasında fark gözetilmezdi.

Halbuki bu görüşe göre 16 yaşındaki dul bir kızın evlenmek için baba iznine ihtiyacı olmadığı halde ondan dört yaş daha büyük, mesela 18 yaşındaki bakire bir kızın evlenmek için baba iznine ihtiyacı olmaktadır. Eğer İslam, kızın tek başına kendi işlerini yürütemeyeceği görüşünü taşıyor olsaydı acaba bir kıza ekonomik

bağımsızlık tanır babası veya erkek kardeşinin mufavaktını kazanmadan milyonluk ticari bağlantılarla girebileceğini söyler miydi

---

(*) Şahsi görüşüm medeni kanunun bu mevzuda doğru bir yol takip etmiş olmasıdır.

Öğleyse meselenin fıkhı delillerden önemli bir hikmeti olsa gerek.

Bunu göz önünde bulunduran medeni kanunun yazarlarını kutlamak gerekir.

Mesele kadının veya aklan fikren rüşte varamamış bulunması değildir asla. Bilakis kadın erkek psikolojisiyle ilgili bir nokta göz önünde bulundurulmuştur burada. Söz konusu göz önünde bulundurulan nokta, erkeğin avcı tavrı, ve kadının onun vaatlerine çabucak kanan , ona bütün samimiyetiyle inanan kadının saflığıdır.

Erkek şehvetin kuludur, kadında sevgi ve muhabbetin esiri... Erkeği tezellüle uğratan ve dize getiren şey şehvettir. Buna karşılık psikologların da bugün belirtmiş olduğu gibi, kadının şehvete karşı direniş gücü erkeğinkinden çok daha fazladır. Ancak kadında erkeğin sevgi, güven sadakat ve aşk nağmeleri karşısında teslim olmakta ve direnci kırılıvermektedir.

Kadının safça kanışı bu noktada başlar işte. Erkekle henüz yakın ilişkiye girmemiş bir kadın onun sevgi ve aşk vaatlerine kolayca kanıvermektedir.

(Amerikalı psikolog profesör Rıcka'ın Zen-i Rüz dergisinin 90. Sayfasında yayınlana"Dünya kadın ve erkek için aynı değildir." Balıklı yazısını okuyanlar onun şu tespitine dikkat etmişlerdir" Bir erkeğin bir kadına söyleyebileceği en güzel cümle"sevgilim seni seviyorum"dur. Bir kadın için mutluluk , erkeğin kalbini fethetmek ve ömür boyu ona sahip olabilmektir. "

İlahi bir psikolog olan gerçek ruhbilim uzmanı Hz. Resul-i Ekrem(s.a.a) bu hakikati 14 yüz yıl önce açık bir ifadeyle beyan ediyordu. "Erkeğin seni seviyorum, sözü kadının kalbinden asla çıkmaz. "

Avcı erkekler kadının bu duygusunu daima sömürmüşlerdir. "Sevgilim seni seviyorum aşkınla divaneye döndüm" gibi laflar , erkeler konusunda henüz tecrübesi olmayan genç kızların kolayca avlanmasını sağlayan tuzaklardır.

Bilindiği gibi bu günlerde kamu oyunu meşgul eden bir olay yansıdı gazetelere... Mezkur hadise intihara teşebbüs eden Efsar adlı bir kadınla onu iğfal eden Cevad adlı bir erkekle ilgili idi. Adam Efseri iğfal etmek için yukarıdaki tuzak formolünü kullanmış. Efsarde Zen-i Rüz dergisinin aktardığına göre şöyle diyor:" Gerçi kendisiyle konuşmuyorum, fakat yine de her gün her saat onu görmek

istiyordum...Aşık olmamıştım ona; ama bana karşı ilan ettiği aşkına karşı ruhen ihtiyaç duyuyordum. Bütün kadınlar böyledir; aşktan önce aşığı severler. Kadınlar ve kızlar , aşığı bulduktan sonra tanışıyorlar her zaman böyle ..Ben de bu kuralın dışında değildim.

Evet böyle diyor Efser Hanım ..Kaldı ki dul ve gün görmüş bir hanım. Tecrübesiz gencecik saf kızların halini de varın düşünün artık...

Bu yüzdendir ki erkekler konusunda hiçbir tecrübesi olmayan gencecik kızlar,erkeklerin ne gibi duygular taşıdığını daha iyi bilen babalarıyla meşveret etmeli ve onların rızasını almalıdırlar.

Bazı istisnalar dışında her babanın kendi kızının hayrını istediği ve onun mutluluğundan yana olduğu açıktır.

Onun için bu noktada kanun kesinlikle kadını aşağılamamış, bilakis ona destek vermeğe ve kendisine yardımcı olmağa çalışmıştır. Nitekim eğer erkekler, "kanun ne diye bizleri bu konuda baba veya annenin rızasını almaya mecbur kılmamış" diye itiraz ederlerse, birilerinin kalkıp da babadan izin alınması meselesine kızlar adına itirazda bulunmasından daha mantıklı olur.

Büyük (*) ile Zühre, Adil ile Nesrin gibilerinin hikayeleriyle her gün karşılaşan, bu gibi her gün duyan, gören insanların, yine de kızlara anne ve babalarını dinlememeleri gibi bir tavsiyede bulunabiliyor olmasına şaşmamak elde değil gerçekten...(*)Bir erkek ismi-çev-

Bu gibi şeyler, günümüzde kadına acıdığını iddia ederek ondan yanaymış gibi görünenlerle kadın avcılarının birlikte hazırladığı bir komplodur bence. Biri, diğeri için yem hazırlamakta ve avı onun tuzağına doğru sürmektedir aslında.

40 maddelik tasarının yazarı, Zen-i Ruz dergisinin 88. Sayısında diyor ki: "1043. Madde, buluğ ve rüştle ilgili bütün kanun maddelerine aykırıdır. Keza bu kanun maddesi insanların özgürlüğü ilkesine ve BM'nin genelgesine de ters düşmektedir."!!!

Yazar efendi, mezkur kanunun "babaların, kızlarını istedikleri birine nikahlama, ya da geçerli bir sebep olmaksızın kızlarının evlenmelerini engelleme hakkına sahip olduğu" şeklinde bir mana taşıdığını zannetmiş herhalde...

Evlenme yetkisinin bizzat kıza bırakılması ve kötü niyetli davranmamak veya kızının evliliğini engelleyecek uygunsuz kararlar almamak şartıyla, baba izninin bu nikahın doğruluk ve sağlamlığı için gerekli kabul edilmesinin ne gibi bir mahzuru olabilir... Bunun insanların özgürlüğü ilkesine ters düştüğünü söylemek mümkün müdür Bu, erkeğin tabiatına güven duymamaktan kaynaklanan bir tedbirden ibarettir; kanun, erkek konusunda tecrübesi olmayan kadını koruyabilmek

maksadıyla bu tedbiri lüzumlu görmüştür; bütün mesele budur.

Mezkur yazar şöyle diyor:

"Kanun koyucumuz, fikri olgunluğa ulaşmamış ve evlenmek, kocaya varmak, bir erkeğin eşi olmak gibi şeyleri henüz doğru dürüst kavrayamamış bulunan 13 yaşındaki bir kıza evlenme salahiyeti vermekte; daha birkaç kilo sebze alıp satabilecek durumda olmayan böyle bir mahluka ömür boyu birlikte yaşayacağı hayat arkadaşını bizzat seçme ve onunla evlenme hakkı tanımakta; fakat, üniversiteye gitmiş, tahsil etmiş ve ilimde yüksek derecelere varmış bulunan 25 veya 40 yaşlarındaki bir tahsilli kızın, okuma yazması bile olmayan babası veya büyük babasının iznini veya onayını almaksızın evlenmesine müsaade etmemektedir..."

Önce şunu sormak gerekir: "13 yaşındaki bir kızın, babasının izni olmaksızın evlenebileceği, halbuki üniversite tahsili görmüş 25 veya 40 yaşındaki bir kıza bu hakkın tanınmadığı" görüşü kanunun hangi hükmüne istinaden çıkarılmış acaba İkincisi; baba izninin şart olması, onun taşıdığı babalık duygusundan ve erkeklerin kadınlara karşı beslediği duygulara aşina olmasından kaynaklanan bir çerçeveyle sınırlıdır. Nitekim babanın işi engellemek için bahanelere tevessül etmesi halinde bu şart ortadan kalkar.

Üçüncüsü; şimdiye kadar hiçbir hakimin, medeni kanun açısından akli ve fikri rüşdün izdivaç için gerekli olmadığını veya yazarın deyişiyle henüz eş seçimi ve evlenmenin manasını bile bilmeyen 13 yaşında bir kız çocuğunun evlenebileceğini iddia etmiş olduğunu sanmıyorum. Medeni Kanunun 211. Maddesi şöyle der:

Muamele yapacak şahsın ehil kabul edilebilmesi için akıllı, baliğ ve reşid olması gerekir." Gerçi burada "muamele yapacak şahıs" ibaresi geçmekte ve nikah akdi de muamele sayılmamakta; ancak mezkur kanun maddesinde geçen ifade, 181. Maddeden itibaren başlayan genel bir unvanın (akitler, muameleler ve ilzamlar) devamı olduğundan, medeni kanun uzmanları 211. Maddeyi tüm akitler de aranan "genel şartları ehliyet" şeklinde telakki etmişlerdir

Eski tabu ve senetlerin tümünde erkeğin ismi "baliğ, akil ve reşid", kadının ismi de "baliğe, akile ve reşide" ibaretlerinden sonra gelirdi...

Medeni kanun yazarlarının bu önemli noktayı gözden kaçırmış olacağını düşünmek mümkün müdür Medeni kanunun yazarları, düşünce darlığının bu raddeye varacağına inanmazlardı. Yani, kanunda genel ehliyet şartlarını belirtmiş oldukları halde, nikah konusunda da baliğ, akil ve reşid olma şartı için bir madde düzenlemeleri gerekeceğine inanmazlardı herhalde!...

Madeni kanunu şerh edenlerden biri olan Dr. Seyyid Ali Şaygan beyefendi "Akdi okuyan şahsın (akid) baliğ, akıl ve bu kastı taşıyor olması gerektiği" yolundaki

1064. Maddenin eşlerle ilgili olduğunu düşünerek bu maddenin nikah için ehliyet şartlarını beyan ettiğini ve "reşid olma" şartını belirtmediğini zannetmiş. Böylece bu maddenin genel ehliyet şartlarından söz eden 211. Maddeyle çeliştiğini sanmış ve yoruma ihtiyaç duymuştur. Halbuki 1064. madde nikah akdini okuyan şahısla ilgilidir ve onun reşid olması şart değildir.

Burada haklı olarak eleştirilmesi gereken taraf, İran halkının davranışıdır; medeni kanun veya İslam ahkamı değil... Bugün halkımız arasında, babaların çoğu cahiliye döneminde olduğu gibi hala kendilerini mutlak veya yegane yetki sahibi olarak görmekte. Kızının, gelecekte çocuklarının babası ve kendisinin hayat arkadaşı durumunda olacak olan kocasını seçme hususunda görüş beyan etmesini büyük bir terbiyesizlik ve laubalilik şeklinde telakki etmekte.

Kızının fikri açıdan da olgunlaşmış olması gerektiğine- ki bu İslam'ında gerekli gördüğü bir şarttır- hiç ehemmiyet vermemektedir. Kız henüz olgunlaşmamış olduğu halde kıyılan ve şer'an kesinlikle geçersiz ve batıl sayılan nice nikah hadiseleri vardır hala..

Nikah akdini okuyanlar, günümüzde kızın reşid olup olmadığını araştırmıyorlar, meselenin bu yönünü incelemiyorlar maalesef...

Kızın buluğa ermiş olmasını yeterli buluyorlar. Halbuki büyük alimlerin, kızların aklen ve fikren de gelişmiş olup olmadığının anlaşılabilmesi için onları sınadıklarını, denemeye tabi tuttuklarını biliyoruz.

Bu hususta onlardan aktarılan hikayeler. Hatta bazı alimler, kızın dini açıdan da reşid olmasını şart bilirlerdi. Ancak usul-ü dini yeterince kavramış bulunan kızların nikahlarını kıymayı kabul ederlerdi... Bugün çoğu akideler -nikahı kıyan ve okuyan şahıslar- ve veliler bu noktaya gereken dikkati göstermiyorlar maalesef...

Ancak görüldüğü kadarıyla kimileri, halkın davranışlarından kaynaklanan yanlışlıkları İslam'a mal etmeğe çalışmakta, ne kadar kusur varsa, İslami kanunlardan faydalanılarak düzenlenmiş olan mevcut medeni kanuna yüklemeye çalışmaktadırlar var güçleriyle...

Bence medeni kanunun haklı olarak eleştirilmesi gereken tarafı, 1042. maddeyle ilgili olan kısmıdır. Bu madde şöyle der:

"Kızlar 15 yaşını tamamladıktan sonra dahi henüz 18 yaşını doldurmadıklarından, velilerinin izni olmaksızın evlenemezler."

Bu maddeye göre kız dul olsa dahi, 15 ila 18 yaşları arasında, velisinin izni olmaksızın evlenememektedir. Halbuki baliğ ve reşid olan dul bir kadının hem Şia fıkhı, hem de akli delil açısından, evlenmek için velisinden izin alması gerekmez.

4.BÖLÜM

İSLAM VE HAYATIN YENİLENMESİ ZAMANIN GEREKTİRDİKLERİ

"İnsan ve Kader" adlı kitabımın önsözünde Müslümanların ilerleme ve gerilemesi konusunu incelemiş, gerileme sebeplerinin üç ana başlık altında araştırılabileceğini söylemişim: İslam, Müslümanlar ve yabancı unsurlar.

Orada araştırılması gerektiğini belirttiğim 27 konudan biri "zamanın gerekleri" meselesidir. Aynı önsözde "İslam ve Zamanın gerekleri" başlıklı bir risale yayınlayacağıma dair söz vermişim; bu konu da epeyce not ve dokümanım da var. Bu dizi makalelerde, bir risale halinde hazırlanması gereken konuların bütününe yer verebilmek mümkün değil.

Ancak bu makaleleri mütalaa eden değerli okuyucuya mezkur konuda biraz aydınlatmış olabilmek gayesiyle kısa bir açıklamanın da faydalı olacağına inanıyorum.Din ve ilerleme konusu, biz Müslümanlardan daha çok ve daha önce diğer dinlere mensup olanlar için söz konusudur. Dünyanın tanınmış pek çok aydını, dinin ilerlemeye karşı olduğu gibi bir zanla dine karşı olmuş ve dinden çıkmayı tercih etmişlerdir.

Söz konusu aydınlar, dinin hareketsizlik ve yerinde saymayı gerektirdiğini, dindarlığın her çeşit değişiklik ve yeniliğe karşı savaşmak anlamına geldiğini sanmışlar. Başka bir deyişle; onlara göre dinin özelliği durgunluk, hareketsizlik ve mevcut şekilleri korumayı gerektiriyordu.

Bir zamanlar Hindistan'ın başbakanı olan Nehru din karşıtı inançlara sahip, hiçbir din ve mezhebe inanmayan bir insandı. Sözlerinden anlaşıldığı kadarıyla dinden nefret etmesine sebep olan tek şey, ona göre dinin "durağan", "monoton" ve "dogmatik" bir boyut taşıyor olmasıdır.

Nehru, ömrünün sonuna doğru kendisine ve kainatta bir boşluğun varlığını sezinliyor ve bu boşluğu ancak manevi bir gücün doldurabileceğine kanaat getiriyor. Ancak, bütün dinlerin bu durağan ve monoton yapıya sahip olduğunu zannettiğinden, dine yaklaşmaktan korkuyor.

Karanciya adlı bir Hintli gazeteci, Nehru'nun ömrünün son günlerinde onunla bir röportaj yapmıştır.- Mezkur röportaj Farsça olarak da yayınlanmıştır. Bu Nehru'nun dünya meseleleriyle ilgili olarak en son görüş belirtmesi olmuştur herhalde.

Karanciya, Nehru'yla Gandi hakkında yaptığı konuşmada "Bazı aydınlar" diyor, "Gandi'nin duygusal çözümleri ve manevi-ruhani metotlarıyla sizin başlangıçta bilimsel sosyalizme olan inancınızı zayıflattığı ve sarstığı görüşündeler"...

Nehru şu cevabı veriyor: "Manevi ve ruhani metotları da kullanmak gerekir, bu iyi

bir yöntemdir. Ben bu hususta sayın Gandi'yle daima mutabık oldum, hatta maneviyatın bugün çok daha fazla gerekli olduğu inancındayım. Zira bugün giderek revaç kazanan yeni medeniyetin yarattığı manevi boşluk karşısında, dünden daha fazla manevi cevap ve çözüm yolları aramak gerekir."

Karanciya daha sonra Marksizm üzerine bir takım sorular yöneltiyor Nehru'ya; o da verdiği cevaplarda Marksizm'in bazı yetersizliklerine değinerek tekrar aynı manevi çözüm yollarını öneriyor. Bunun üzerine Karanciya şöyle diyor ona:

"Sayın Nehru, bugün ruhi ve manevi değerlerden söz ederken dünkü Cevahir La'l (gençlik dönemindeki Nehru) ile çelişmiş oluyor musunuz

Söylediklerinizden, Nehru'nun ömrünün son demlerinde bir Tanrı arayışı içinde olduğu gibi bir sonuç çıkıyor adeta"...

Nehru'nun cevabı şudur: "Evet, değiştim ben... Ancak manevi ve ahlaki ölçü çözüm yolları üzerindeki ısrarımın bilgisizce ve dikkatsiz bir tutuma bir tutuma dayanmadığını da belirtmek isterim." Nehru daha sonra : "Şimdi, ahlaki ve maneviyatı daha yüksek bir seviyeye ulaştırabilmenin nasıl mümkün olduğu üzerinde durmak gerekir" diyor ve şöyle devam ediyor: "Dinin zaten bunun için var olduğu açıktır.

Ancak, maalesef din bir takım dar görüşlülükler şekline girmiş, belli kalıplar şeklindeki bazı muayyen kuru ve ruhsuz emirlere uyma ve bir takım muayyen kuralları uygulama derecesine indirgenmiştir. Dinin dış görünüşü ve kabuğu olduğu gibi günümüze dek gelebilmiş, ancak ruhu ve gerçek manası bütünüyle ortadan kalkmıştır."

- Zinayı muhsine: Evli kadın veya erkeğin zina yapması. -çev-

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

İSLAM VE ZAMANIN GEREKTİRDİKLERİ

Dinler arasında hiçbir din, İslam kadar insanların hayatının bütün boyutlarıyla ilgilenmemiştir. İslam dini kendi kurallarını koyarken bir takım ibadetler, zikirler, dualar ve ahlaki öğütlerle yetinmiştir.

Bilakis, kulun Rabbi'yle kurması gereken irtibatını beyan ettiği gibi, insanların birbirleriyle ilişkilerinin ana çerçevesini, insanların karşılıklı hak vazifelerinin sınırlarını da muhtelif saha ve şekillerde açıklamıştır. Böyle bir özellik taşıyor olması cihetiyle de İslam'ın zamana ayarlanma sorusu, diğer dinlerde olduğundan çok daha fazla gündeme gelmektedir.

YABANCILARA GÖRE İSLAM'IN ZAMANA UYARLANABİLME ÖZELLİĞİ

Pek çok yabancı yazar ve bilim adamı medeni ve sosyal kurallar açısından İslam'ı incelemiş ve İslami hükümlerin ileri kurallar olduğuna kanaat getirmiş, bu dinin canlılık, ölümsüzlük ve zamanın ihtiyaçlarına cevap verebilirlik özelliğini övgüyle karşılamıştır.

Tanınmış hür düşünceli İngiliz yazar Bernard Shaw şöyle der: "Fevkalede canlı olması cihetiyle Muhammed (s.a.a) in dinine karşı daima büyük bir saygı duymuşumdur. Bence İslam, hayatın muhtelif durumlarına ve değişken şekillerine uyarlanabilme, hakim olabilme ve değişik çağlarla karşılaşabilme güç ve kabiliyetine sahip yegane dindir."

"Muhammed (s.a.a) in İslam'ı yarının Avrupa'sında kabul görecektir; ben buna inanıyor ve bunun belirtilerini şimdiden görebiliyorum."

"Cehalet veya taassup sebebiyle Ortaçağ din adamları, Muhammed (s.a.a) in dininden karanlık bir portre çizmişlerdir. Tutuculuk ve kindarlıkları sebebiyle onlar, Muhammed (s.a.a)'i daima İsa (a.s)'ya karşı birisi olarak görmüşlerdir.

Ben bu harikulade insan üzerine mütalaalarda bulundum, araştırdım ve onun İsa (a.s) ya karşı olmadığı gibi, aynı zamanda insanlığın yegana kurtarıcısı olarak tanımlanması gerektiği sonucuna vardım. Bence dünyamıza onun gibi birinin hükmetmesi halinde çağımızın sorunları tümüyle çözümlenecek ve insanoğlu arzusunu taşıdığı barış ve mutluluğu elde edecektir..."

Doktor Şebli Şemil, Lüblanlı bir Materyalisttir. Din inancına karşı bir silah olarak kullanabilmek maksadıyla Alman Bohner'in şerhiyle birlikte Darvin'in "türlerin evrimi" teorisiyle ilgili bir eseri ilk kez Arapça'ya tercüme etmiş biridir Şemil...

Bu adam materyalist bir düşünceye sahip olduğu halde İslam dini ve bu dinin Peygamberine karşı büyük bir ilgi duymakta, ondan övgüyle söz etmekte, materyalist olmasına rağmen bu ilgisini gizleyememektedir. Şemil, İslam'dan canlı bir din olarak söz etmiş ve onun zamana uyarlanabilme özelliğini daima övgüyle karşılamıştır.

Söz konusu şahıs "Felsefe-tün Nüşu -i Ve-l İrtika" adlı Arapça eserinin ikinci cildinde "El-Kur'an Ve-l Umran" başlıklı bir makeleye yer vermiş. Mezkur makale Şemil'in, Müslüman ülkeleri gezen ve Müslümanların geri kalmışlığına sebep olarak İslam'ı gösteren bir ecnebiye yazdığı reddiyedir.

Şemil bu makalesinde Müslümanların geri kalmışlığının İslam'dan değil, bilakis, İslam'ın sosyal hüküm ve düsturlarından uzaklaşılmış olmalarından kaynaklandığını açıklamakta;

İslam'a terbiyesizce dil uzatan bazı batılıların İslam'dan habersiz olduklarını ve bu dini tanımamış bulunduklarını belirtmekte ve hainice bir hesapla; doğuluları neticede kendi bağrından yükselmiş bu kural ve düsturlara karşı kötümserleştirerek onları batının boyunduruğu altına almağa çalıştıklarını söylemektedir.

İslam'ın, zamanın gerekleriyle uyum içinde olup olmadığı sorusu, günümüzde en çok gündeme gelen sorulardan biridir. Halkın muhtelif kesimleriyle, özellikle tahsilli tabakayla sürekli muaşereti bulunan birisi olarak hiçbir konuda bu kadar soru sorulduğunu görmedim.

SORULAR VE ELEŞTİRİLER

Kimileri, bazen sorularını felsefi bir renge büründürüyor ve diyorlar ki: "Bu dünyada her şey bir değişim ve dönüşüm halindedir, sabit olarak kalan ve değişmeyen hiçbir şey yoktur. İnsan toplumu da bu kuralın dışında değildir. Öyleyse birtakım sosyal kuralların değişmeksizin sabit kalabileceğini düşünmek nasıl mümkün olabilir!"

Konuyu sırf felsefi bir açıdan ele alacaksak cevabı gayret açıktır bunun: Sürekli değişim halinde bulunan, yeniyken eskiyen, gelişen ve sonunda çöken, ilerleyen ve tekamül gösteren şey, evrenin maddi element ve bileşikleridir.Ama onlara hakim olan kanunlar sabit ve değişmezdir.

Mesela canlı yaratıkları belli bir takım kanun çerçevesinde tekamül ederler. Bilim adamları bu tekamül ve evrim kanunlarını açıklamışlardır... Canlı yaratıklar sürekli bir değişim ve tekamül halindedirler. Fakat ya bu değişim ve tekamülün kurulları nasıl... Onlar da mı değişir acaba! Değişim ve dönüşüme sebep olan kuralların "değişir ve dönüşür" olmadığı açıktır.

Biz de burada "kurallar"dan söz etmekteyiz işte. Bun anlamda söz konusu kuralın bir tabiat kanunu olmasıyla sonradan tedvin edilmiş bir sözleşmeli kanun olması hiçbir şeyi değiştirmez. Çünkü sözleşmeli bir kanunun tabiattan kaynaklanmış olması, toplum ve bireyin tekamül seyrini belirleyici özellik taşıması pekala mümkündür.

Ancak, İslam zamanla uyum içinde midir, değil midir İslam her zaman ve mekanda uygulanabilir mi, uygulanamaz mı Bu konulardaki sorular yalnızca genel ve felsefi boyut taşımaz.

En çok sorulan ve en fazla gündeme gelen mesele; kanunların ihtiyaçlara binaen teşri edildiği, insanoğlunun sosyal ihtiyaçlarının ise sabit ve değişmez olmadığı, dolayısıyla sosyal kanun ve kuralların da sabit ve değişmez olmaması gerektiği şeklindedir.

Son dere yerinde ve güzel bir sorudur bu. Ancak İslam'ın, idrak ve anlayış sahibi her Müslümanın iftihar edip gurur duyduğu mucizeli boyutlarından biri de, Bu yüce dinin değişmez ve sabit olan ferdi ve içtimai ihtiyaçlar için sabit, geçici ve değişken ihtiyaçlar içinse değişken kurallar koymuş olmasıdır. Konumuzla ilgili olduğu ölçüde bu meseleyi açıklamaya çalışacağız inşallah.

BİZZAT ZAMAN NEYE UYARLANMALI

Konumuza geçmeden önce iki noktanın özellikle belirtilmesi gerektiği kanaatindeyim:Birincisi tekamül, ilerleme ve zaman şartlarının değişmesi gibi meselelerden dem vuran bazılarının sosyal sahalarda meydana gelen her çeşit değişikliği, özellikle batı dünyasından kaynaklanan bütün sosyal değişiklikleri ve ilerleme ve tekamül gibi görmesi yanlıştır. Günümüz insanın yanılgıya düşmesine, yanlışa aldanmasına neden olan en önemli düşünce hatalarından biridir bu...

Bu gibilerinizi zannına göre; "Günlük hayatta kullanılan araç ve gereçler sürekli değişmekte, eksik olan şeyler yerini daha mükemmeline bırakmakta, bilim ve teknik durmadan ilerleme kaydetmekte olduğu için hayatta vuku bulan bütün değişiklikler bir çeşit ilerleme ve gelişme olarak kabul edilmeli ve her değişikliğe hemen kucak açılmalıdır...

Zira bunlar zamanın cebir ve zorlamasıdır. İstense de, istenmese de kendisini kabul ettirecektir!!.."Halbuki ne vuku bulan her değişiklik doğrudan doğruya bilim ve tekniğin sonucudur, ne de herhangi bir cebir ve zorlama söz konusudur... Bir taraftan bilim ilerlerken, öte yandan insanoğlunun zevk perest ve yırtıcı tabiatı da boş durmamaktadır.

İlim ve akıl, insanı kemale doğru götürürken insanoğlunun zevkperest ve yırtıcı tabiatı da onun fesat ve sapmaya sürüklemeye çalışmaktadır. İnsanın yırtıcı ve nefsine düşkün tıyneti, daima bilimi kendi lehine araç olarak kullanmak ister. Şehevi ve hayvani arzularını tatmin yolunda ondan istifade etmek ister her zaman...

Zaman kavramında ilerleme ve tekamül olduğu gibi fesat ve sapmalar da vardır. Binaenaleyh zamanın ilerleyişiyle birlikte ilerlemek, fesat ve sapıklıklarıyla da mücadele etmek gerekir. Muslih -ıslah edici- ve mürteci -gerici-nin ikisi de zamana karşı kıyam eder; şu farkla ki muslih, zamanın gösterdiği sapmalara,

mürteci ise zamanın kaydettiği ilerleme ve gelişmelere karşı çıkar zaman ve beraberinde getirdiği her değişikliği iyilik ve kötülüklerin genel ölçüsü şeklinde kabul edersek bu durumda bizzat zamanın ve onun değişimlerini neyle ölçecek ve hangi mihenge vuracağız...

Eğer, her şey zaman göre ayarlanacak ve ona uyup uymadığına bakılacaksa, yani temel ölçü zaman olacaksa, bu durumda zaman neye göre ayarlanacak Aynı

şekilde, eğer insanoğlu zaman ve onun getirdiği değişiklikler karşısında eli kolu bağlı kalacak ve onun her şeyine uyup, her şeyiyle ona tabi olacaksa bu durumda İnsanoğlunun faal, yapıcı ve yaratıcı iradesi neye yarayacak, bu durumda "insan iradesi"nin rolü ne olacaktır peki!..

Zaman bineğine binmiş ve bu binek üzerinde yolla koyulmuş bulunan insan, bir lahza olsun bu bineği kendi haline bırakmamalı. Ona sürekli yön verip kontrol etmelidir.

Zamanın değiştiğinden, devranın başkalaştığından dem vuranlar onun insan tarafından kontrol ve yönlendirilmesi gerektiğinde habersizdirler. İnsanoğlunun bilfiil faal rolünü unutmuşlardır... Böyleleri, kendisini, atının gidişine bırakan atlıya benzer.

İNTİBAK MI YOKSA İPTALMI

Üzerinde durulması gereken ikinci nokta, bazılarının "İslam ve zamanın gereken ikinci nokta, bazılarının "İslam ve zamanın gerektikleri" meselesini kendilerine has basit bir formülle halletmiş olmalarıdır. Söz konusu düşünceye sahip olanlar "İslam canlı ve ölümsüz bir dindir, her zaman ve her çağa uyum sağlayabilecek bir yapısı vardır" derler.

Bu uyumun niteliği nasıl sağlayabilecek bir yapısı vardır" derler. Bu uyumun niteliği nasıldır, formülü nedir diye soracak olursanız şu cevabı verirler: "Zamanın şartları değişecek olursa mevcut -İslami- kanunları hemen iptal eder ve onların yerine bir başka kanun koyarız!"

40 maddelik tasarının yazarı da bu meseleyi yukarıdaki gibi halletmiş... Bakınız ne diyor: "Dinlerin dünyayla ilgili kanunları yumuşak ve esnek olmalı; bilim ve tekniğin ilerleyişine, medeniyetin kaydettiği gelişmelere ayak uydurmalıdır. Bu tür bir uyum sağlama, her şekle girebilecek bir esneklik gösterme ve zamanın şartlarına ayak uydurabilme, İslam'ın yüce aykırı olmadığı gibi onun ruhuna da uygundur." (Zen-i Ruz dergisi, 90. sayı, sy:75)

Mezkur yazar, yukarıdaki satırların öncesi ve sonrasında diyor ki: "Zamanın şartları sürekli değişmekte. Her dönemde yeni kanunlara ihtiyaç duyulmakta. Öte yandan İslam'ın sosyal ve medeni kanunları cahiliye dönemi Araplarının basit hayat tarzına uygunluk göstermekte. Esasen bu cahili örflerin tıpkısı olduğundan çağımıza ters düşmekte. Dolayısıyla da bunların yerine yeni kanunlar ikame etmek gerekmekte."

Bu gibilerine şöyle sormak gerekir: Bir kanunun zamana uygun olmasından maksat onun iptal olabilirliği ise, bu yumuşaklık ve esnekliği taşımayan hangi kanun vardır Bu anlamda zamanla bağdaşmayan,

çağa uyarlanamayan kanun, hangi kanundur acaba İslam'ın zamana uyum

sağlama yeteneği konusunda öne sürülen böylesi bir çözüm, tıpkı adamın "kitap ve kütüphane insanın yaşamdan zevk almasının en güzel yoludur" deyip ardından "Çünkü insan ne zaman keyfine bakma ve gününü gün etmek isterse hemen bu kitapları satışa çıkarır ve elde ettiği parayla keyfince yaşayabilir"!!

Mezkur yazar, "İslam öğretileri üçe ayrılır." diyor; "Birinci bölüm; tevhid, nübüvvet, mead gibi konularla ilgili inançlardık. İkinci bölüm; abdest, namaz, oruç, hac, taharet vb. mevzuların mukaddemat ve kurallarından söz eden ibadi hükümlerdir. Üçüncü bölümse, halkın hayatıyla ilgili hükümlerdir."

"Birinci ve ikinci bölümdeki hükümler dinin bir parçası durumunda olup halkın daima taşıması gereken şeylerdir.

Ancak, üçüncü bölümdeki hükümler dine ait değildir. Zira din, insanların hayatına karışmaz, meselenin o tarafıyla ilgilenmez. Esasen Peygamber de bu kanunları dinin bir parçası ve kendi risaletinin gereği olarak koymuş değildir.

Bilakis, Peygamber efendimiz aynı zamanda bir devlet başkanı da olduğundan bu meselelerle de ilgilenmek durumunda kalmıştır. Yoksa, dine yakışan şey, halkı namaz ve oruç gibi ibadetlere davet etmekten başka bir şey değildir. Halkın dünya hayatıyla dinin ne işi var!"!!!

Halkı müslüman bir ülkede yaşayan birinin İslam mantığından bunca bihaber olması inanılır gibi değil!...Kur'an-ı Kerim, Peygamberlerin hedefini açıkça beyan etmemiş midir Kur'an-ı Kerim "Bütün peygamberleri apaçık delillerle gönderdik, onlara kitap ve mizan indirdik, insanlar adalete yönelsinler diye..." buyurmuyor mu Kur'an-ı Kerim sosyal adaleti, bütün peygamberlerin asıl hedefi olarak zikretmiştir.

Kur'an'a göre amel etmek istemiyorsanız, daha büyük bir günaha girmeyin bari! İslam'a ve Kur'an'a iftirada bulunmayın bari! Bütün insanoğlunun duçar olduğu bedbahtlıkların çoğunun sebebi, ahlak ve kanunun biricik himayecisi olan din kaybetmiş olmasıdır!

"İslam iyidir, güzeldir, ancak camiler ve mescidlerin dışına taşmaması ve sosyal hayata karışmaması kaydıyla..." bu tür lafları yarım asırdan beridir duyuyoruz... bu laflar, İslam ülkelerinin sınırlarının ötesinden kaynaklanmış ve oralardan bütün İslam ülkelerine yöneltilmiş bir propagandadır aslında.

Bu propagandayı yapanların asıl maksadını daha iyi gözler önüne serebilmek için yukarıdaki cümleyi biraz açmakta fayda var.

Bu tür laflarla denilmek istenen şey kısaca şudur: "İslam, komünizme karşı çıktığı ve onu engelleyici bir faktör olduğu sürece kalmasında fayda vardır. Fakat batının menfaatlerine dokunduğunda, gerekir!" Batılılara göre İslam'ın ibadetle ilgili hükümlerinin gündemde kalmasında fayda vardır.

zira böylece gerektiğinde, dinsiz ve il hadi bir sistem olan komünizme karşı halkı harekete geçirmek mümkün olacaktır. Ancak müslümanların hayat felsefesi sayılan ve onun aracılığıyla batılılar karşısında kimlik ve bağımsızlığını duyumsamasına yarayan; keza Müslümanın kimliğinin, batının doymak bilmez midesinde hazmolup erimesini engelleyen İslam'ın sosyal hükümlerinin varlığını sürdürmesi zararlıdır; binaenaleyh bu hükümler ortadan kalkmalıdır!

Bu tezi ortaya atanların çok büyük bir yanılgıya kapıldığını hemen hatırlatalım...Evvela Kur'an-ı Kerim "bazısına inandık, bazısına inanmadık" görüşünün batıl olduğunu 14 asırdır söyleyip durmada... Keza Kur'an, İslam hükümlerinin bir bütün olduğunu ve tetkik edilmeyeceğini bildirmiştir.

İkincisi, Müslüman halk artık bu oyunlara kanmayacak bir reddeye gelebilmiştir. Halkın eleştiri yeteneği işlemeye başlamış. İnsanoğlunun düşünce ve bilgisinin mahsulü olan fes ad ve sapıklığı birbirinden ayırt edebilecek seviyeye gelmiştir.

Bugün İslam ülkelerinde yaşayan müslümanlar İslami hükümlerin değerini yeterince kavramış, müstakil yegane hayat felsefesinin İslam hükümleri olduğunu idrak etmişlerdir. Keza neye mal olursa olsun bu aziz değerleri korumak azmindedirler.

Müslümanlar, İslam hükümleri aleyhine yapılan propagandaların basit bir sömürür hilesinden başka bir şey olmadığını anlamışlardır.

Üçüncüsü: Bu tezi ortaya atanlar, İslam'ın ancak, bir hayat felsefesi olarak sosyal hayata hükmedebilmesi halinde il hadi veya gayri il hadi bir sisteme karşı koyabilecek güce sahip olacağını bilmelidirler.

Mescid ve cami köşelerine hapsedilmiş olan ve ancak ibadet hükümleriyle canlılığını sürdüren bir İslam'ın batı düşünce sistemine karşı koyamayacağı gibi, batı düşmanı düşüncelere de karşı koyamayacağı unutulmamalıdır.

Batının bu gün bazı İslam ülkelerinde ödediği ağır faturaların yegane sebebi, bu yanlışlıktır işte.

İSLAM VE HAYATIN YENİLENMESİ(2)

İnsan, sosyal bir hayatı olan yegane canlı değildir. Pek çok hayvan da, özellikle böcekler ve haşereler de sosyal yaşarlar, onların da toplu bir hayatı vardır. Bir takım kurallara uyarlar, bilgece hesaplanmış bir düzenleri vardır. Bu düzen çerçevesinde dayanma, iş bölümü, üretim ve dağıtım faaliyetleri görülür. Emir verme ve emre uyma vardır onların bu toplu yaşamında...

Bal arısı, karıncalar ve bazı böceklerin kendilerine has bir medeniyetleri, düzen ve organize edilmiş teşkilat yapıları vardır. Kendisini "eşref-i mahlukat" -

yaratılmışların en üstünü- olarak tanıyan insanoğlunun onlardaki bu düzenli sosyal yapı seviyesine ulaşabilmesi için yıllar, belki de asırlar geçmesi gerekecek...

Onların medeniyeti, insanoğlunun tam tersine orman devri, taş devri, demir ve atom çağı gibi belli bazı merhalelerden de geçmiş değildir. Dünyaya geldikleri ilk günden bu güne kadar aynı sistem ve teşkilatlara sahiptirler ve durumlarından hiçbir değişiklik vuku bulmuş değildir. İnsanoğluysa "... onu zayıf olarak yarattık..." aslına binaen hayata sıfırdan başlayan ve bir sonsuza doğru bu hayatı götürecek olan yaratıktır.

Hayvanlar için zamanın şartları, çağın gerektirdikleri denilen şey daima aynıdır. Zamanın şartları, çağın gerektirdikleri onların hayatını bütünüyle bir dönüşüme uğratmaz. "Hayatı yenilemenin ve yenilikçilikten yana olma"ın onlar için hiç bir manası yoktur. Hayvanlar için yeni ve eski dünya gibi kavramlar asla sözkonusu değildir. Bilim onlara her gün yeni icat ve buluşların kapısını açmaz, hayatlarında bir yenilik ve daha başka şekillerde gözlemlenen bir sanayi veya ağır sanayi hadisesi yoktur.

Neden Çünkü hayvanlar iç güdüleriyle yaşarlar, akılla değil...İnsana gelince... Onun hayatı daima türlü değişim ve oluşumlara sahnedir. Her çağ, insanın dünyasına bir başkalık getirir, dünyasını değiştiriverir. "Yaratıkların en üstünü olma"ın sırrı da bunda yatar zaten...

İnsanoğlu tabiatın akil ve baliği olmuş, rüşd ünü ispatlamış çocuğudur. İç güdü denilen gizli ve anlaşılmaz bir güç tarafından yönlendirilecek şekilde doğrudan doğruya tabiatın egemenliğine ihtiyaç duymayacak bir merhaleye gelmiştir artık o....

O, aklıyla yaşar, iç güdüsüyle değil...

Tabiat, insanı baliğ ve gelişken olarak tanımış ve onu hür bırakmıştır. Binaenaleyh artık ona doğrudan doğruya bir himaye vermemekte, her şeyine bizzat nezarette bulunmamaktadır. Hayvan her şeyi iç güdüyle ve tabiatın karşı konulması imkansız kanunları çerçevesinde yapmaktadır. İnsanınsa akıl ve bilgiyle, kendisine sunulan ve kaytarılması ve itaat edilmemesi mümkün olan kanun ve kurallarla gerçekleştirmek durumundadır.

İnsanoğlunun tekamül ve gelişme sırasında gösterdiği sapmanın sırrı budur. Meydana getirdiği fesatlar, duraklama ve düşüşlerin, sürükleniş ve nihayet yok oluşlarının sırrı budur işte...İnsanoğlu için gelişme ve ilerlemenin kapısı açıktır, fakat fesat, sapma ve düşüş kapısı da ona kapalı değildir aynı zamanda...

İnsan, Kur'an-ı Kerimin de tabiriyle, "Dağların, yerin ve göklerin yüklenemediği bir emaneti yüklenebilecek" merhaleye gelmiştir. Yani serbest bir hayatı kabullenecek, mesuliyet yüklenecek konumdadır. Vazife alacak ve kanuna kurala

uyabilecek bir seviyeye ulaşmıştır. Bu cihetle de zulümden, cehilden, kendisine taparcasına bir bencillikten ve hataya düşmekten beri değildir.

Kur'an-ı Kerim, insanoğlunun emaneti yükleme ve görevi kabullenme hususundaki bu fevkalade yeteneği anlatır. Onu aynı zamanda "çok cahil" ve "çok zalim" olarak da tavsif eder.

İnsandaki bu iki istidat, tekamül ve sapma yeteneği bir arada bulunur ve ayrılım kabul etmez bir bütün teşkil eder. İnsanoğlu sosyal hayatında hayvanlar gibi ne ilerlemeyen, ne de gerilemeyen, ne sola, ne sağa sapmayan bir yaratık değildir. İnsanların hayatında kimi zaman ilerleme vardır, kimi zaman da gerileme...

İnsanoğlunun hayatında hareket ve sürat olduğu gibi, duraklama ve düşüş de vardır. İlerleme ve tekamül olduğu gibi fesat ve sapma da vardır. Adalet ve iyilik olduğu gibi zulüm ve tecavüz de vardır. Onun hayatında bilgi ve akıl var olduğu gibi, cehalet ve nefsani yet de vardır...

Binaenaleyh onun yaşadığı bir çağda vuku bulan yenilik ve değişimler pekâlâ ikinci sırada saydığımız -menfi- durumlar da olabilir.

TUTUCULAR VE CAHİLLER

İnsanoğlunun başlıca özelliklerinden biri de onun bir şeyi yapmada aşırıya kaçması -ifrat- ya da vasatın altında, normalin aşağısında seyretmesi -tefrit-dir. Normalde kalmak, ölçülü ve dengeli olmak isteyen insan, vuku bulan değişimleri de birbirinden ayırabilmeli ve ikisinin ortasını bulmalıdır. Bu dikkati gösteren bir insan zaman dilimi içinde bilgi ve yaratıcılığıyla, gayret ve çabasıyla ilerlemeye çalışır.

Zamanın ilerleyiş ve terakkisine ayak uydurmaya, onunla yürümeye uğraşır. Fakat bunları yaparken zamanın sapmaları ve yanlışlıklarını da önlemeye ve bunlara kapılmamaya da özen gösterir.

Ancak ne yazık ki durum her zaman böyle olmamakta ve iki önemli hastalık, sürekli insanoğlunu tehdit etmektedir: Tutuculuk ve cehalet! Birinci hastalığın neticesi durağanlık, yerinde sayma ve ilerleyen zamandan geri kalma; ikinci hastalığın sonucuysa sapma ve düşüştür.

Tutucu, yeni olan her şeye karşıdır, yenilikten nefret eder, eski ve köhne dışında hiç bir şeyle barışıklık kuramaz. Cahil, de yeni olan her şeyi zamanın gereği bilir ve her yeniliği ilerleme zanneder. Tutucu, yeni olan her şeyi fesat ve sapıklık olarak değerlendirirken, cahil de her yeniliği bilimin ilerleyişi ve medeniyet olarak addeder.

Tutucu; çekirdekle kabuk, amaçla araç arasında fark gözetmez. Onun nazarında din, eski eserleri korumakla muvazzaftır. Ona göre Kur'an zamanı durdurmak ve

her şeyi olduğu gibi sabitleştirmektir.

Ona göre Amme cüz okuma, kamıştan yapılma hokka kalemle yazma, mukavva kalem kutusu kullanma, eskiden olduğu gibi havuz usulü hamamlarda yıkanma, elle yemek yeme, petrol lambası ve gaz ocağı kullanma, cahil ve bilgisiz yaşama gibi şeyler, dini slogan olarak korunmalıdır.

Cahil de bunun tam tersi bir davranış içindedir; gözünü batıdan ayırmaz, batıda moda ve adet olan her şeyi olduğu gibi kopyalayıp hemencecik taklit eder. Aynı zamanda bu yaptığına yenilik ve zamanın cebri gibi bir isim takmayı da unutmaz.

Tutucu ve cahil, eskiden var olan ve geçmişte -hangi durumda bulunursa bulunsun- mevcut bulunan her şeyin dinle ilgili olduğunu zanneder. Bu konuda her ikisi de görüşü paylaşırlar. Ancak şu farkla ki tutucu mezkur zannından "geçmişte mevcut olan her şeyi olduğu gibi korumak ve günümüzde sürdürmek" gibi bir neticeye varır. Cahil ise, dinin esasen geçmişe ait olduğu, eski, köhne ve durağan şeylere ilgi duyduğu sonucuna varmaktadır.

Dinle bilimin çeliştiği yolundaki zan, özellikle son yüzyıllarda batı dünyasında sıkça gündeme gelir oldu. Bilimle dinin çeliştiği yolunda zannın ortaya çıkmasında iki faktörün rolü vardır:

Birincisi kilise, bazı eski felsefi ve ilmi konuları dinin bir parçası olarak tanımıştı. Ve dini açıdan bunları, kabul etmenin şart olduğunu öne sürmüştü. TA ki zamanla vuku bulan ilmi gelişmeler bunların yanlış olduğunu ispatladı. İkincisi, bilimin mevcut hayat şartları ve şekillerini değiştirmesi oldu.

Kendilerine dindar bir görünüm veren tutucular bazı felsefi konuları dini bir renge büründürmeye çalışmakla kalmadılar. Bunlar hayatın maddi şeklini de dinin usulü olarak göstermek istediler aynı zamanda. Cahil ve bihaber bazı şahıslar da, bunun gerçekten doğru olduğu ve dinin insan hayatı için belli bazı sabit şekiller tanıdığı zannına kapıldılar.

Binaenaleyh, ilimin verdiği fetvaya binaen hayatın maddi şeklini değiştirmek gerektiğinden; ilim, dinin iptali yolunda fetva vermiş ve dini çürütmüş sayıldı.Böylece birinci kesimdeki tutucuyla, ikinci kesimdeki cahil; dinle bilimin çeliştiği gibi bir zan ve vehmin doğmasına sebep oldular.

KURAN'DAKİ BENZETME

İslam, ilerleyen ve ilerleten bir dindir; Kur'an-ı kerim Müslümanlara, İslam ışığı altında sürekli gelişmeleri, ilerlemeleri ve tekamül bulmaları gerektiği emrini verir. Kur'an'a göre: Muhammed'i (s.a.a) izleyenlerin misali tıpkı toprağa ekilen tohuma benzer; ilkin incecik bir filiz halinde yeşerir, sonra güçlenmeye başlar, sonra da gövdesi üzerinde dikiliverir.

Bu merhaleleri öylesine süratle kat eder ki ekincileri hayrete düşürür...

Kur'an'ın istediği toplum yapısına verilen bir örnektir bu. Kur'an-ı Kerimin gösterdiği toplum sürekli bir gelişme, genişleme, yayılma ve ilerleme içinde olan bir toplumdur.

Will Dourant şöyle der: "İslam dini kadar, kendi izleyicilerini güçlü olmaya çağıran ikinci bir din yoktur. Sadrı-ı İslam dönemi tarihi, İslam'ın bir toplumu yeniden kurma ve onu ileriyle götürme hususunda nedenli, yeterli ve güçlü olduğunu göstermiştir."

İslam hem tutuculuğa, hem de cehalete karşıdır. Bunların her ikisi de İslam'ı sürekli tehdit eden unsurlardır. Tutuculuk, ruhsuz bir beyin taşıma ve mukaddes İslam diniyle hiç bir alakası olmayan bir eski sloganı İslam'a mal etme, cahil insanların İslam'ı tamamen yeniliğe karşı bir din olarak görmesine neden olmakta.

Öte yandan cahil kesimin sergilediği taklitçilik, moda perestçilik, garbzedecilik ve batı çarpılmışlığı ve doğu insanının saadetini cismen, ruhen, iç yapı ve dış görünüm itibariyle batılılaşmasında, Batının bütün adet, örf ve geleneklerini olduğu gibi kabul etmesinde neden olmakta ve kendi medeni ve sosyal kanunlarını körü körüne batı kanunlarına uyarlamasında araması da tutucuların her çeşit yeniliğe karşı kötümser bir tavır sergilemesine neden olmakta, her yeniliği; dini, hürriyeti, ve bağımsızlığı halkının sosyal kimlik ve kişiliğin tehdit eden bir tehlike unsuru şekilde addetmesine yol açmaktadır.

Arada, her ikisinin de faturasını ödeyen İslam olmaktadır neticede...Tutucuların tutuculukları cahillerin meydan bulmasına neden olmakta; cahillerin cehaletleri de tutucuların körü körüne taassuplarını pekiştirmelerinden başka bir işe yaramamaktadır.

Aynı şekilde, sözüm ona "uygar" cahillerin, zamanı masum ve mutlak hatasız addetmelerine de şaşırmamak elde değil! "Zaman sürecinde vuku bulan değişiklikler bizzat insanoğlunun eliyle gerçekleşmiyor mu İnsanoğlu ne zamandan beri "hatasız bir kul" olabilmeyi başardı ki zaman sürecinde vuku bulan değişiklikler de mutlak anlamda "hatasız" ve masum olsun!

İnsanoğlu öyle bir yaratıktır ki, ilmi, ahlaki ve dini eğilimlerden etkilenip bunlarda her zaman insanlığın yararına olacak bir şeyler aradığı gibi bencillik, makamperestlik, nefsine düşkünlük, paraya tapıcılık ve sömürücülük eğilimlerinden de etkilenmektedir.

İnsanoğlu yeni keşifler yaptığı, daha iyi yollar ve daha faydalı araçlar bulabildiği gibi kimi zaman hataya da düşmekte ve pek ala yanlışlık da yapabilmektedir... Gel gelelim cahil bunları anlayamamakta, "günümüz dünyası şöyledir, günümüz böyledir"den başka bir şey bilmemektedir.

Daha da tuhafı, bu gibilerinin hayat anlayışını bir ayakkabıya, bir şapkaya, giydikleri elbiseye göre kıyaslamalarıdır. Ayakkabı ve şapkanın yenisi ve eskisi vardır. Bunların yeni olduğu ve henüz kalıptan çıktığı sırada kıymeti bulunmaktadır. Bundan dolayı onu satın almak ve kullanmak gerekir. Ancak, eskiyince işe yaramayacak ve bir kenara atılacaktır. O halde kainattaki bütün gerçekler de böyledir!..

Bu cahillere göre iyi ve kötünün yeni ve eski olma dışında hiç bir anlamı yoktur!... Bu gibilerin nazarında feodalizm; yani kendisini haksız yere mülk sahibi olarak addeden bir zorbanın kollarını kavuşturup oturması ve yüzlerce el ve pazunun emeğini bir oturuşta silip süpürmesi hadisesi sırf eskimiş ve geçmişte kalmış ve hadise olduğu için kötüdür!..

Feodalizm kötüdür; çünkü eskilerden kalmıştır. "Günümüz dünyasınca" hoş görülmemektedir. Feodalizm, artık "modadan düştüğü için kötü"dür onlara göre!!! Fakat, ortaya çıktığı ilk günlerde, kalıptan henüz çıkarılıp piyasaya sürüldüğü dönemlerde iyiydi tabii!!!

Bu gibilerine göre kadının sömürülmesi de kötüdür; fakat -sömürü kötü olduğundan değil- "günümüz dünyasınca tasvip görmediği" ve çağımızda hoş karşılanmadığı için kötüdür... Kadına dün miras verilmiyordu. Mülkiyet hakkı tanınmıyordu. Fikirlerine ve iradesine saygı gösterilmiyordu. Bu durumda kadının sömürülmesi iyiydi; çünkü bu hadise de yeniydi ve henüz sürülmüştü piyasaya.

Bu gibilerine göre halihazırda uzay çağında yaşamaktayız. Ve uçağı bırakıp da eşeğe binemeyiz. Keza elektriği bırakıp elle ip eğiremeyiz. Baskı makinalarını bırakıp her şeyi el yazısına dökemeyiz. O halde danslı eğlencelere, partiler ve içkili kokteyllere gidememezlik de edemeyiz.

Mayo giymemezlik edemez; sarhoş naraları atmaktan, poker oynamak ve dizkapağı üzeri mini etek giymekten kaçamayız. Zira bütün bunlar çağın gerekleri, zamane şartlarıdır. Bunlara uyulmaması halinde eşeğin yegane binek olarak kullanıldığı devirlere dönülecektir onlarca!...

"Çağın olgusu" kelimesi nicelerini bedbaht etmiş, nice aile yuvarlını dağıtmıştır.

Bilim çağıdır diyorlar; atom çağı, suni uydu devri, apollo çağındayız diyorlar. Pek ala, pek güzel, biz de bu çağda, böylesi bir devirde yaşadığımız için Allah'a şükrediyor; bilim ve tekniğin avantajlarından daha iyi ve daha fazla istifade edebilmeyi diliyoruz.

Fakat, bu asırda bilim pınarından başka bütün pınarlar kurumuş durumda mı Bu çağda vuku bulan bütün hadise ve gelişmeler ilmi gelişmelerin mi neticesidir sadece Acaba bilim, bizzat bilim adamının kişilik ve tıynetini yüzde yüz eğitebileceğini ve onu tam anlamıyla insanlaştırabileceğini iddia edebiliyor mu

Bilim, bizzat bilim adamı konusunda böyle bir iddiada bulunamazken gerisini varın siz düşünün...

Bir kaç bilim adamı tam bir sadakat ve samimiyetle bir araya gelerek bir takım ilmi araştırmalar yapmakta. Öte yandan makamperest, zevk düşkünü ve paraya tapan bir avuç menfaatçi, onların bütün zahmetlerinin hasılını, kendi iğrenç emellerinin hizmetine alıvermektedir. Bilim, insanoğlunun serkeş tıyneti tarafından kullanılmaktan bezmiş, onun için feryat eder olmuştur. Asrımızın asıl derdi, müptela olduğu bedbahtlığın nedeni de bu hakikatte gizlidir işte...

Bilim, mesela fizik sahasında ilerlemekte ve ışık kanunlarını keşfetmektedir. Ancak, hemen bir avuç menfaatperset ortaya çıkarak bunu, nice ocağı yıkacak, aile yapısını mahvedecek filimler yapma yolunda kullanmaktadır. Kimya bilimi bir ilerleme kaydetmekte ve maddeler karışım ve bileşimini bulmakta, Ancak bunu fark eden bir avcı menfaatperest hemen harekete geçip bu buluştan nasıl çıkar sağlanabileceğini düşünmekte. İnsanoğlunun başına "eroin" belasını musallat etmektedir.

Bilim atomun kalbine kadar gitmekte ve ondaki muazzam güce yular vurabilmeyi başarmaktadır. Ancak bu güçten insanlık yararına henüz en ufak bir fayda bile sağlanamadan dünyanın makamperestleri ondan atom bombası yapmakta, ve bu bombayı masum insanların tepesine dökmektedir...

20. yüzyıllın büyük bilgini A Enstein, şerefine düzenlenen bir kutlama programı sırasında kürsüye çıkar: "Kimi kutluyorsunuz. Allah aşkına!" diye sorar, bilgisi sayesinde atom bombasının yapıldığı bir adamı mı!"

Enshtein, bilim gücünü bomba yapma maksadıyla kullanmış değildi; ancak bir avuç insanın güç ve makam hırsı onun bilgisini bu yolda sömürdü.

Eroin, atom bombası ve müptezel filmleri, sırf "çağın olguları" ve "asrın fenomenler" oldukları cihetiyle mazur ve makul karşılamak mümkün değildir.

En mükemmel bombaların en gelişmiş bombardıman jetleriyle ve en seçkin okumuşlar vasıtasıyla suçsuz insanların tepesine boşaltılması, yapılan fiilin barbarca mahiyetini zerrece azaltamaz!...

İSLAM VE HAYATIN YENİLENME(3)

Aile hukuku konusunda batıdaki hukuk sistemini uygulamamız gerektiğini öne sürenler, buna gerekçe olarak genellikle "çağdaşlaşma"yı gösteriyor ve yirminci yüzyıl şartlarının bunu zorunlu kıldığını söylüyorlar. Binaenaleyh bu konudaki görüşümüzü sarih bir şekilde ortaya koymayacak olursak, bahislerimiz hep eksik kalacaktır.

Bu dizi makalelerde, mezkur konuya girmek mümkün değil. Zira bu konu etrafında fıkhı, felsefi, ahlaki ve sosyal mevzulu pek çok meseleye değinmek gerekir. Böylesine geniş bir çalışmaya burada değil, ön çalışmasını yaptığım "İslam ve Zamanın Gerekleri" konulu kitabımda teferruatıyla yer vereceğim inşallah.

Şimdilik burada iki noktanın açığa kavuşması kafi olacaktır sanırım:Birincisi, zamanın gerekleri ve değişimleriyle uyum sağlamanın, kimi bihaberlerin dillerine doladığı ve zannettikleri kadar basit olmadığıdır. Zaman denilen şeyde hem ilerleme ve gelişme vardır, hem de sapma...

Binaenaleyh çağın ilerleyişiyle ilerlemek, ancak onun fesat ve bozukluklarına karşı da savaşmak gerekir. Bu ikisini birbirinden ayırmak ve teşhis edebilmek için zaman sürecinde meydana gelen hadise ve eğilimlerin nereden kaynaklandığını bilmeli, nereye doğru yöneldiğine bakmalı.

Bunların insanoğlundaki birçok temayülün, toplumdaki birçok sınıf kesiminin hangisinden yükseldiğine dikkat etmek gerekir: İnsanların yüksek insanı temayüllerinden mi, yoksa onların aşağılık hayvani eğilimlerinden mi Bu eğilim meydana getiren etken,

ulema ve bilim adamları ve onların her türlü garaz ve yan maksattan uzak samimi araştırmaları mı, yoksa toplumun nefsaniyetçi, zevkine düşkün, makam delisi ve pulperest olan bozulmuş kesimi mi Meselenin bu boyutunu, geçen iki makalede yeterince açıklamıştır.

İSLAM KANUNLARINDAKİ AKSİYON VE YUMUŞAKLIĞIN SIRRI

Açıklığa kavuşması gereken ikinci mesele, İslam düşünürlerinin, bu dinde, zaman sürecinde vuku bulan gelişme ve ilerlemelerle intibak edebilme özelliği kazandıran bir takım sırlar ve şifreler olduğu inancıdır. Onlara göre bu din, zaman sürecinde vuku bulan ilerlemeler, kültürel kalkınmalar ve bu kalkınmaların doğurduğu değişimlerle uyum içindedir.

İslam'ın böylesine uyumlu bir din olmasını sağlayan sır ve şifreler nelerdir acaba Başka bir deyişle, bu dinin temel harcında kullanılan ve kanunlarından herhangi birinin iptal edilmesine gerek duyulmadan ilmi ve kültürel kalkınmaların doğurduğu değişiklere uyum göstermesini sağlayan şey nedir Bu değişimlerle hiçbir çelişkiye düşmemesini sağlayarak ona fevkalade bir aksiyon kazandıran "maya ve hamur" nedir acaba Bu makalede açıklanması gereken mevzu budur işte.

Bu meseleyi gündeme getiren ve bu soruyu soranlar arasında kötümser olanlar ve İslam'ın böyle bir özelliği olduğuna inanamayanlar vardır. Bunları göz önünde bulundurarak hem kötümserleri biraz gerçeğe yaklaştırmak, hem de başkaları için belli bir örnek sunabilmiş olmak maksadıyla okuyucular için ağır bir konu olduğunun farkında olduğum halde bu mevzuya değinmenin faydalı olacağı

inancındayım.

Bu tür meselelerin uzak görüşlü İslam ulemasının dikkatinden kaçmadığını bizzat müşahede etmek isteyen muhterem okuyucular, merhum Ayetullah Naini'nin (r.a) fevkalade nefis eseri "Tenbih-ul Ümmet" ve muasır üstad ve büyük Allame Tabatabai'nin "Merceiyyet ve ruhaniyyet" adlı değerli eserinde "Velayet ve Rehberlik" başlıklı makalesine müracaat edebilirler; her iki kitap da Fars'çadır.

Din'i Mübin-i İslam'ın, değişmez ve mutlaka sabit olan kanun ve hükümleri mevcuttur. Buna rağmen medeniyet ve kültür sahalarındaki ilerleme ve kalkınmalarla uyum sağlayabilmesi ve hayatın sürekli değişen şekil ve durumlarına intibak edebilmesinin birkaç sırrı vardır. Bunlardan bazısını şöylece açıklayabiliriz:

RUH VE MANAYA ÖNEM VEREREK ŞEKLE VE KALIBA İTİBAR ETMEMEK

1- İslam, hayatın tamamen insanın bilgi derecesine bağlı olan dış görünüşüne itibar etmemiştir. İslam hükümleri hayatın ruhu, manası, hedefi ve insanoğlunun bu hedefe varabilmesini sağlayacak en iyi yolla ilgilenir. Bilim hayatın hedef ve ruhunu değiştirmez. Hayattaki hedeflere doğru gidecek daha az tehlikeli, daha iyi ve daha kısa yolu da göstermez insana. Bilimin yaptığı tek şey, hayattaki hedeflere varmak ve onlara doğru giden yolu kat edebilmek için daha iyi araçlar temin etmektir.

İslam, hedefleri belirlemeyi kendi sahasının sınırlarına almış. Şekiller, araçlar ve dış görünüşleriyse bilim ve tekniğe havale etmiş. Böylece kültürel ve medeni kalkınmalarla çarpışmaktan kesinlikle kaçınmıştır. Bununla da yetinmemiş, insanı, medeni kalkınmalara sebep olan unsurlara teşvik etmiştir. Yani insanı bilim, iş, takva, irade, azim, gayret ve himmete teşvik etmek suretiyle medeniyetin ilerlemesine bizzat ve en önemli katkıda bulunmuştur.

İslam, insanoğlunun hareket ettiği yolda belli işaret taşları tespit etmiş, tablolar yerleştirmiştir. Bu tablolar bir yandan menzile doğru götürecek yol ve yönleri göstermektedir, diğer yandan bir takım tehlike işaretleriyle sapmalar, düşüşler, uçurumlar ve mahva sebep olacak şeylere karşı onu uyarmaktadır. Bütün İslami hüküm ve kurallar ya ilk sıradaki tablolar, ya da ikinci türdeki işaretlerden ibarettir.

Hayatta kullanılan araç ve gereçler, her asırda insanoğlunun ilmi bilgisinin derecesine bağlı olarak değişirler. Bilgi artıkça, kullanılan araç ve gereçler daha da mükemmelleşmekte. Zamanın cebri hükmü gereğince de bu mükemmeller, eksik ve noksanların yerini almaktadır.

İslam da, "mukaddes" bir boyut taşıyan ve bir müslümanın mutlaka ve daima mahfuz etmesi gereken hiçbir dış görünüş, maddi şekil veya vesileye rastlayabilmek kabil değildir.

İslam; terzilik, dokumacılık, zanaat, taşıma ve ulaşım, savaş vb... şeyde ille de falan özel araç ve gereçlerle yapılacaktır demiş değildir. Öyleyse bilimin ilerlemesi sonucu daha iler bir araç veya gereç bulunduğunda önceki özel araçların iptal edilmesiyle İslam'la bilim çatışmış ve çelişmiş olmaz.İslam giyim kuşam konusunda özel bir moda getirmemiş.

Bina yapımı şu metodla ve şu sitilde olacaktır dememiş, üretim ve dağıtım için de bir takım özel araç ve gereçler belirlememiştir...Bu dinin, zamanın ilerleyişine intibak etmesini kolaylaştıran özelliklerinden biri de budur zaten.

SABİT İHTİYAÇ İÇİN SABİT,DEĞİŞKEN İHTİYAÇ İÇİN DE DEĞİŞKEN KANUN

2- İslam dininin fevkalade önemli özelliklerinden biride insanoğlunun sabit ihtiyaçları için sabit, değişken ihtiyaçları için de değişken olan kanun ve kurallar öngörmüş olmasıdır. İster ferdi bağlamda, ister sosyal umumi sahada olsun, insanoğlunun bazı ihtiyaçları vardır ki değişmez ve sabit özellik gösterirler. Bu tür ihtiyaçlar, zamanın hangi diliminde olursa olsun aynı ve birdir.

İnsanoğlunun kendi içgüdülerine vermesi gereken düzen, plan ve program; topluma vermesi gereken düzen ve program; genel usul ve prensipler açısından her zaman ve her çağda "aynı ve değişmez"dir.Kimilerinin savunduğu "ahlakın göreliliği" ve "adaletin göreliliği" mevzusuna vakıf birisi olarak bu nazariyelerin taraftarlarının görüşlerini de göz önünde bulundurmak suretiyle kendi görüşlerini beyan etmekteyim.

İnsanoğlunun ihtiyaçlarının bir kısmı ise değişkendir ve sabit olmayan değişken kuralları gerekli kılmaktadır. İslam bu değişken durumlar için sabit usul ve prensipler tespit etmiştir. Bu sabit prensipler, her farklı durum için, ona uygun özel kurallar türetir ve yan kanunlar meydana getirirler.

Bu konuya elinizdeki makale çalışması çerçevesinde bütün detaylarıyla girebilmek kabil değil; ancak, muhterem okuyucuları bir nebze de olsa mezkur mesele etrafından aydınlatabilmek için bir kaç misal vermenin faydalı olacağı inancındayım:İslam'da, Müslümanlara hitaben "gücünüz yettiğince düşmana karşı kuvvet hazırlayın" şeklinde sosyal bir prensip vardır. Öte yandan fıkıhta "Sebk ve rimaye" adıyla meşhur bir bahis vardır ki: Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) sünnetlerindendir.

Bu sünnet hükümleri gereğince, mesela "Kendiniz ve oğullarınız, bu işte tam maharet sahibi olacak şekilde binicilik ve atıcılığın tekniklerini öğrenin" buyrulur. Binicilik ve atıcılık, o dönemin askeri teknikleri sayılıyordu. "Sebk ve rimaye" hükmünün aslı ve prensibinin "gücümüz yettiğince düşmana karşı kuvvet hazırlayın" olduğu ortadadır.

Başka bir deyişle kılıcın, okun, mızrağın, yayın, katır veya atın İslam'da asaleti

yoktur; İslami görüşte asalet taşıyan prensip "güçlü olmak"tır. Asalet taşıyan ve prensip olarak kabul edilmesi gereken mevzu şudur: Hangi çağ ve zamanda olursa olsun Müslümanların düşmana karşı askeri müdafaa açısında olabildiğince güçlü ve kuvvetli olmaları gerekir. Atıcılık ve binicilikte mahir olma gereği, "güçlü olma gereği"ne giydirilmiş bir elbisedir ancak. Başka bir deyişle, söz konusu iki maharet, güçlü olmanın fiili şekillerinden biridir. "Düşmana karşı güçlü olma gereği", sabit ve değişmez bir kanundur.

Binicilik ve atıcılık mahareti, bu değişmez prensibin -güçlü olma gereği belli bir çağda zuhur etmiş olan ve o çağın ihtiyacına cevap verebilecek yeterlilikte bulunan "şekil"dir ki bu şekil değişkendir. Medeni ve teknik şartların değişmesiyle bu şekiller de değişir. Ve günümüzde olduğu gibi yerini ateşli silahlar ve onları kullanma sahasındaki uzmanlıklara bırakır.

Başka bir örnek: Kur'an-ı Kerim'de zikrolunan bir diğer sosyal hüküm de servet mübadelesi veya dolaşımıyla ilgilidir. İslam, mülkiyet esasını kabul etmişse de İslami anlayıştaki bir mülkiyet esasıyla günümüz kapitalist dünyasındaki mülkiyet esası arasında önemli farklılıklar olduğunu da unutmamak gerekir. Mevzumuzun farklılığı cihetiyle burada, İslam ve kapitalizm farklılıkları, meselesinde değinmeyeceğiz.

Ferdi mülkiyetin şartı ve gereği "mübadele" ve "dolaşım"dır. İslam, mübadele ve dolaşımı bir prensip tayin etmiş ve "sermayeyi kendi aranızda boş yere dolaştırmayın" demiştir. Yani ilk sahip ve üreticisinden çıkarak elden ele dolaşan, ikinci elden üçüncü bir ele geçen böylece dönüp duran bir servet dolaşımı, o mal veya servet sahibine "meşru bir fayda" sağlayabilmelidir. Servet sahibine insani değer taşıyıcı bir fayda sağlamayan bir servet dolaşımı yasaktır. İslam, mülkiyeti mutlak anlamda yetkiyle eşitlemez.

Öte yandan İslam bazı şeylerin -mesela, insan kanı veya dışkısı- alım*satımını yasaklamıştır. Neden Çünkü insan veya koyun kanının, o zaman onu değerli kılacak ve insanın sermayesi sayılmasını sağlayacak bir faydası yoktu. Kan ve dışkının alım-satım yasağının kökü "sermayeyi kendi aranızda beyhude yere dolaştırmayın" prensibidir. Kan ve dışkının yasak oluşu, bizzat bir prensip değildir.

İslam'da prensip olan "mübadelenin, insanoğluna faydası olacak iki şey arasında yapılması gerektiği" esasıdır. İnsan kan ve dışkısının alım-satımına getirilen yasak, "servetin insanlar arasında beyhude dolaşmasına getirilen yasak"a giydirilmiş bir elbise, bir uygulama şeklidir. Başka ir deyişle "serveti kendi aranızda boş yere dolaştırmayın" prensibinin uygulama sahasındaki tezahürlerinden biridir. Mübadele ve alış-veriş olmasa dahi herhangi bir servet boş yere birisinden alınıp harcanamaz.

İşte bu, sabit ve değişmez bir prensiptir; her çağ ve zamanda geçerli olan,

değişmez sosyal ihtiyaçlardan kaynaklanmış bulunan kalıcı bir kuraldır. Kan ve dışkının servet sayılmaması, alış-veriş mevzusu edilmemesi gerektiği yolundaki kural ise zaman ve çağa, medeniyetin gelebildiği noktaya bağlıdır. Şartların değişmesi, teknoloji ve bilimin ilerlemesi ve neticede bunlardan doğru usuller çerçevesinde faydalanabilme imkanlarının doğması halinde bu hükmün şekli elbette değişecektir.

Bir başka misal de Hz. Ali (a.s) hakkında... Emir-el Mü'minin Ali (a.s) ömrünün sonlarına doğru yaşı ilerlediği, saçları ve sakalı ağardığı halde boya (veya kına -çev-) kullanmıyordu. Bir gün birisi "Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) ağaran saç -ve sakalınızı boyayarak gizleyin, buyurmamış mıdır" diye sorduğunda, Ali (a.s) "Evet, öyledir" dedi Adam, "O halde sen neden boya kullanmıyorsun peki" diye sorunca da Hz. Ali (a.s) şu cevabı verdiler:

"Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) bu emri vermiş olduğu dönemlerde Müslümanlar sayıca çok azdı. Aralarında ihtiyarlar da vardı ki, onlar da savaşlara katılmada ve çarpışmalara iştirak etmedeydi.

Düşman, savaş sırasında Müslümanların saflarına şöyle bir göz atıp da sakalları ağarmış ihtiyarları görünce kuvvet-i kalp buluyordu. Bir grup ihtiyarla çarpışacağını düşünerek moral kazanıyordu. Resulullah (s.a.a), düşmanın moral kazanmasını önlemek ve karşısındakinin bir ihtiyar olduğunu bilmemesi sağlamak maksadıyla, onlar -yaşlı müslümanlara- boya kullanmalarını emretti. Çünkü o dönemlerde müslümanlar sayıca pek azdı ve bu tür araçlardan istifade etmek gerekiyordu. İslam'ın bütün dünyaya yayılmış olduğu günümüzde ise böyle bir tedbire gerek yoktur; isteyen yapar, istemeyen yapmaz."

Hz. Ali'nin (a.s) de açıklamış olduğu gibi, Resul-i Ekrem'in (s.a.a) "saç ve saklınızı boyayın" şeklindeki emri daimi bir prensip ve kalıcı bir "usul" değildi. Bu, bir prensip ve usulün uygulama şekli ve özel şartlardaki tezahürüydü aslında. "Düşmanın moralini yükselmesine yardımcı olmamak" şeklindeki temel bir kuralla giydirilmiş bir elbise ve bu prensibin uygulama şartlarına yansıyış şekliydi.

İslam hem dış görünüşe, şekil ve kabuğa önem verir; hem de batına, ruha ve öze... Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, dış görünüş ve şeklin batın ve öz için tespit edildiği, kabuğun çekirdek, elbisenin vücut için hazırlanmış olduğudur.

ALFABENİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA

Bugün ülkemizde gündeme getirilen bir konu var: Alfabe değişimi...Bu konu Fars dili ve edebiyatı açısından ele alınabileceği gibi İslami prensipler açısından da tartışılabilir. Mezkur mevzuyu İslamı açıdan iki şekilde ele almak kabildir: Bir defa şu şekilde ele alınabilir: Acaba İslam'ın özel bir alfabesi mi vardır İslam dini alfabeler arasında belli bir fark mı gözetmektedir İslam, bugün bizim "Arap

alfabesi" denilen alfabemizi kendisine ait saymakta ve mesela Latin alfabesi gibi diğer alfabeleri "yabancı" olarak mı tanımaktadır acaba Tabii ki hayır...

Cihanşumül bir din olan İslam dini nazarında bütün alfabeler eşittir.Ancak meseleyi bir de şu şekilde ele almak ve şöyle sormak gerekir: Yazı ve alfabenin değişmesi, Müslüman ümmetin yabancılar içinde asim ile olmasını, onlarda eriyip çözümlenmesini ne şekilde etkiler Alfabe değişiminin,

ilmi ve İslami maarifini 14 yüzyıldır bu alfabeyle yaza gelmiş bulunan bu milletin kendi kültürüyle irtibatlarının kopmasında ne gibi tesirleri olur Alfabe değişimi kimlerin planıdır Bu plan kimler tarafından uygulama safhasına konulmak istenmektedir acaba...Evet... Dikkatle ele alınması ve incelenmesi gereken şeyler bunlardır aslında.

Dipnotlar

- "Onlar öyle kişilerdir ki Allah'ı ve peygamberlini inkar ederler, Allah'la peygamberini ayırmak isterler ve bazısına inandık, bazısına inanmadık derler ve imanla küfür arasında bir yol tutmak isterler." (Nisa - 150) -çev-

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

HARAM OLAN,KENDİNİ KAYBETMEKTİR,FÖTR ŞAPKA DEĞİL

Bize -din adamları kastediliyor (çev)- kimi zaman aşağılayıcı ve alay edici bir tavırla gelip sorarlar: "Efendim, ayak üstü durarak yemek yemenin şer'i hükmü nedir Çatal kaşıkla yemeye ne buyruluyor... Fötr şapka giymek haram mıdır acaba Yabancı dillerdeki kelimeleri kullanmak haram mıdır İslam'da"!...

Bu gibilerine, İslam'ın, söz konusu ettiği mevzularda ille de özel bir hüküm belirtmiş olmadığını söylüyor ve diyoruz ki: "İslam, yemeğinizi ille elinizle yiyin demediği gibi, ille kaşıkla yiyin de dememiştir. İslam'ın bu konudaki prensibi "temizliğe riayet et, sağlık kurallarına uy" şeklindedir.

Ayakkabı, şapka vb... giyim kuşam konusunda da İslam özel bir moda getirmiş değildir. Keza İngilizce, Japonca veya Farsça dilleri de İslam nazarında birdir.Ancak...İslam'ın üzerinde durduğu nokta başkadır....

İslam, karakterini kaybetmenin, kişiliğini yitirmenin haram olduğunu söyler... Çarpılmışlık, körü körüne taklitçilik, başkalarında erime, mahvolma ve asimileye uğrama haramdır İslam'da...

Yılan karşısında büyülenen tavşan misali, yabancılar karşısında büyülenmek,

ecnebinin ölü eşeğini katır sanmak, onların yanlışları ve bedbahtlıklarına "çağın olgusu" yaklaşımıyla sarılmak, İranlının cismi, ruhen, dış ve iç yapı itibariyle batılılaşması gerektiğine hükmetmek haramdır...Üç-baş gün Paris'te kaldıktan sonra "r" harfini "g" şeklinde telaffuz etmek ve "gidiyorum" yerin "gidiyorum" demeye çalışmak haramdır.

"ÖNEM DERECESİ"MESELESİ

3- İslam'a, zamanın gereklerine intibak edebilme yeteneği kazandıran hususlardan biri de bu dinin hükümlerinin akla uygun olma özelliğidir. İslam kendisine uyanlara, onun bütün hüküm ve emirlerinin bir dizi yüce maslahatlardan kaynaklandığını bildiri. Öte yandan bizzat İslam'da maslahatların ehemmiyet dereceleri de sarih bir şekilde izah ve tespit edilmiştir.

Meselenin bu yönü de gerçek İslam uzmanlarının, birbirinin aksi yönünde ortaya çıkan muhtelif maslahatlar konusunda işini kolaylaştırmaktadır. İslam bu gibi konularda uzman ulemanın, maslahatların ehemmiyet derecesini ölçmesine izin vermiştir.

Yine İslam'ın ilgili konudaki kılavuzluklarını da göz önünde bulundurarak "daha önemli olan maslahatı" tercih etmesine izin vermiştir. Fakihler arasında buna "ehem ve mühim" kaidesi denilir. Bu konuda verilebilecek pek çok örnek var, ancak mevzunun dağılması için şimdilik bu örenlerden vazgeçmek durumundayız.

"VETO"HAKKI TAŞIYAN KURLALAR

4- Bu dine aksiyon ve intibak yeteneği kazandıran ve onun sürekli canlı ve hareketli olmasını sağlayan özelliklerden biri de, bu dinde, görevi, diğer kanun ve kuralları ve onarın işleyişlerini kontrol ve tashih etmek olan bir dizi kanunların varlığıdır.

Fıkıh dilinde bunlar dan "hakim, egemen, hükmeden kurallar" şeklinde söz edilir ki, bütün fıkha egemen olan "lahere" ve "lazarar" kaideleri bu cümledendir.

Bu dizi kurallar, daha önce de belirtmiş olduğum gibi, diğer kuralları kontrol ve onların tatbikine nezaret ederler. Başka bir deyişle İslam, diğer kuralları kontrol ve onların tatbikine nezaret ederler. Başka ir deyişle İslam, diğer kurallar karşısında bu kurallara "veto yetkisi" tanımıştır. Söz konusu kuralların da epeyce uzun bir hikayesi var ki, bu teferruatlara burada değinebilmek mümkün değil.

DEVLET BAŞKANIN YETKİLERİ

Buraya kadar söylediklerimize ilaveten bu dine son ve ebedi din özelliği kazandıran birtakım fevkalade malzemeler daha vardır ki bunlar, mukaddes İslam binasının harcı ve tuğlası olmuştur adeta. Merhum Ayetullah Naini ve Allame Tabatabai

hazretleri bu konuda daha çok İslam'ın, "salih İslami devlete devretmiş olduğu yetkiler" üzerinde durmaktadır.

İÇTİHAD PRENSİBİ

Pakistanlı İkbal "içtihat, İslam'ın aksiyon ve hareket gücüdür" der. Yerinde bir tespittir bu. Ancak burada önemli olan, İslam'ın "içtihat kabul edici" bir din olma özelliğidir. İslam yerine başka bir şey konulacak olursa içtihadın ne kadar zor olduğu, hatta içtihat kapısının kapanı verdiği görülecektir.

Asıl mesele, bu fevkalade yüce ilahi dinin hamurunda var olan ve ona, medeniyetin kaydettiği ilerlemelere uyum sağlama özelliği kazandıran sırların neler olduğudur.

İbn-i Sina, "Şifa" adlı eserinde içtihadın zaruretini bu asla binaen beyan eder ve şöyle der: "Zaman sürekli değişmekte ve daima yeni meseleler ortaya çıkmakta. Öte yandan İslam'ın genel prensip ve hükümleri sabit ve değişmez nitelikte. Bu nedenle her zaman ve her çağda İslam'ın hükümlerini iyice bilip çağın yeni meselelerini de göz önünde bulundurarak müslümanların problemlerini çözümleyebilecek uzman kişilere ihtiyaç vardır.

İran anayasasının sonunda da "Her asırda, beş kişiden az olmayacak ve yaşadığı çağın özellik ve hadiselerine de vakıf bulunacak bir müçtehitler heyeti, çıkarılacak kanunlara nezaret eder" ibaresi eklenmiştir. Bu maddeyi anayasaya ekleyen kanun yazarının gayesi şudur: "Tutucu" ve "cahil" olmayan zaman sürecinde gelişme ve terakkilere karşı çıkmayan ve başkalarından emir almayıp ecnebilere tabi bulunmayan şahıslar, memleket kanunlarını sürekli denetlemelidirler.

Bu arada içtihadın gerçek manasının, İslami meselelerde tam anlamıyla teknik bir uzman ve bilir kişilik demek olduğu bilinmelidir. Herhangi bir medresede birkaç gün ders almış bulunan her mektep firarisinin müçtehitlik yapamayacağını da hemen belirtmekte fayda var.

İslami meselelerde uzman olma ve bu meselelerde görüş belirtme salahiyeti taşıyabilmek için, mübalağasız bir deyimle, bütün bir ömrü bu işe ayırmak gerekir. Bu da yetmemekte, şahsın güçlü bir yetenek taşıması ve ilahi yardımlara mazhar olması şartı da doğmaktadır.

İhtisas ve içtihaddan da öte; İslami meselelerde görüş öne sürecek ve bu konularda görüşlerine başvurulabilecek kimselerin azami ölçüde bir takvaya sahip olmaları da elzemdir.

İslam tarihi, ilmi ve ahlaki seviye açısından fevkalade iler olmalarına rağmen İslami konularda bir görüş öne sürmek istediği sırada -küçük bir hata yaparım korkusuyla- yaprak gibi titreyen nice alimlerle doludur.Sohbetimizi bu meselelere kadar uzatmak zorunda kalmış olmamız cihetiyle okuyucunun affına sığınıyoruz.

5.BÖLÜM

KUR'AN NAZARINDA KADININ İNSANİ MAKAMI

İslam, kadını nasıl bir varlık olarak değerlendirmektedir acaba Haysiyet ve insani yücelik açısından onu erkekle eşit mi görmekte, yoksa onun erkekten aşağı olduğuna mı hükmetmektedir Bahsimizin bu bölümünde yukarıdaki soruları cevaplandırmaya çalışacağız.

AİLE HUKUKU HUSUSUNDA İSLAM'IN ÖZEL GÖRÜŞÜ

İslam'ın, kadın ve erkeğin aile hukuku hususunda özel bir görüşü olduğunu ve bunun, 14 asır önce ve günümüz dünyasında olup bitenlerden farklı bulunduğunun belirtmek gerekir.

İslam, kadın ve erkek için bütün durumlarda bir tür haklar, bir tür vazifeler ve bir tür cezalar belirlemiş değildir. Bazı hak, vazife ve cezaları erkeğe, bazılarını da kadına uygun görmüştür. Binaenaleyh bazı konularda kadınla erkek için benzer bir durum tespit etmiş, bazı konularda ise farklı vaziyetler öngörmüştür.

Neden Hangi sebeplerle binaen böyledir bu Sebep, pek çok okul gibi İslam'ın da kadın konusunda aşağılayıcı bir takım görüler taşıması mıdır Kadını cinsiyet itibariyle aşağılık bir yaratık olarak görmesi midir Yoksa bunun başka bir sebebi ve apayrı bir felsefesi mi vardır.

Batı sistemlerinden yana olanların muhtelif yazı, konuşma ve kitaplarında İslam'ın mehir, nafaka, boşanma, çok kadınlı evlilik vb. hususlardaki hükümlerinden, kadını aşağılayıcı hükümler olarak söz ettiklerini defalarca görmüş, okumuş veya duymuşsunuzdur.Bunlar bu hükümlerin adeta hiçbir makul sebebe dayanmadığını ve bu hükümlerde tek yönlü bir şekilde erkeğe taraf çıkıldığını göstermeye çalışır sürekli...

20. yüzyıl öncesi dünyasında mevcut bütün kanun ve kurallar, cinsiyet olarak erkeği kadından daha sütün tutma yolunda bir anlayışa dayandığını ileri sürerler. Kadına, erkeğin faydalanması ve zevkini tatmin edebilmesi için yaratılmış bir mahluk gözüyle bakıldığını söylerler. İslam hukuk sisteminin de erkeğin menfaati mihveri etrafında dönüp durduğunu iddia ederler.

"İslam ereklerin dinidir. Kadını tam bir insan olarak tanımamış ve onun hakkında, bir insan için gerekli olacak hak ve hukuku tayin etmemiştir. İslam dini kadını da tam bir insan olarak tanımış olsaydı erkeğin birden fazla evlilik yapmasına izin vermezdi. Boşanma hakkını erkeğin iradesine bırakmazdı.

İki kadının şahitliğini bir erkeğin şahitliğine eş tutmazdı. Aile reisliğini erkeğe bırakmazdı. Kadının miras hakkını, erkeğin miras hakkının yarısı olarak tayin

etmezdi. Kadın "mehir" adı altında fiyat biçmezdi; ona sosyal ve ekonomik bağımsızlık tanırdı. Onu erkeğin nafakasına muhtaç ve onun cüzdanına bağımlı kılmazdı.

Bütün bunlar İslam'ın kadın konusunda aşağılayıcı ve horlayıcı görüşler taşıdığını belirtir; onu erkek için bir araç ve basamak mesabesinde gördüğünü gösterir" derler.Keza, "İslam eşitlik dinidir. Başka konularda eşitliği esas almıştır. Fakat kadın erkek hususunda bunu yapmamış ve bu ikisini eşit görmemiştir" derler.

Yine, "İslam, erkeğe hukuki ayrıcalık ve imtiyazlar tanımıştır; aksi takdirde yukarıdaki ayrılıklı kanunları koymazdı" derler.

Yukarıdaki görüşleri öne süren beyefendilerini istidlallerinin Aristo mantığıyla ifadesi şudur: "Eğer İslam, kadını tam bir insan olarak görmüş olsaydı ona erkekle eşit ve benzer haklar tanıması gerekirdi. Halbuki ona tanıdığı haklar, erkeğinkiyle eşit ve benzer değildir. O halde İslam, kadını tam bir insan olarak tanımaz."

EŞİTLİKMİ,BENZERLİKMİ

Bu istidlalin dayandığı temel şudur: Kadınla erkeğin insani şeref ve haysiyet konusunda eşit olması, ikisinin de "aynı" ve "benzer" haklara sahip olmasını gerektirir. Bu durumda, şu felsefi noktayı açıklığa kavuşturmamız gerekir: Acaba kadınla erkeğin insani haysiyet konusunda eşit olması, neyi gerektirmektedir "Eşit hakları"mı,

yoksa "benzer hakları"mı Yani herhangi bir "iş ayrımı" ve "vazife taksimatı" yapılmaksızın bütün haklar her ikisi için de hem "eşit" ve hem "benzer" ve "aynı"mı olmalıdır Kadınla erkeğin insani şeref ve haysiyet açısından eşit olması, insani haklar bakımından da eşit olmasını gerektirdiği ortadadır, bu şüphe götürmez...

Fakat bu haklar "aynı" ve "benzer"de olmalı mıdır acaba Batı felsefesini körü körüne taklit etmeği bir kenara bırakıp biraz da kendi düşüncelerimize güvenecek olursak; "hak eşitliği" için "hak benzerliğinin" de gerekli olup olmadığını araştırmamız gerekir önce...

Eşitlik, ayrıcalık tanımamak demektir; benzerlikse tamamen aynı olmak demektir. Bir baba servetini çocukları arasında eşit şekilde bölüştürebilir; ancak bu bölüştürme eşit olduğu halde pek ala benzer ve aynı olmayabilir.

Mesela muhtelif mallardan müteşekkil bir serveti vardır; hem ticarethanesi hem ziraata müsait arazileri, hem de kiraya verebilecek gayri menkulleri vardır. Bunları kendisi hayattayken çocukları arasında -gerçek değer açısından- eşit bir şekilde paylaştırmak isteyebilir.

Ancak daha önce çocuklarını sınamış ve kimin neye yetenekli olduğunu görmüştür.

Bu durumda çocuklardan her birine, kendi yetenek ve başarılılık sahasında mal bırakacaktır. Mesela ticaret ehli olana ticarethanesini, çiftçiliğe yeteneği olana tarlalarını, em lakçılığa yetenekli olana, kiraya müsait gayri menkullerini verecektir.

Nitelikle nicelik aynı şey olmadığı gibi,eşitlikle benzerlik aynı şeyler değildir. İslam kadın ve erkek için "benzer" şeklen aynı hak ve vazifeleri tayin etmiş değildir asla. Ancak İslam kadın karşısında erkeğe ayrıcalıkta tanımamış ve ona hukuki imtiyazlar vermemiştir.

Bütün insanlara "insani haklar" açısından eşit olduğu ilkesinden hareketle kadın ve erkeğe de bu eşitliği uygulamıştır. Şu noktaya çok dikkat etmek gerekir: İslam kadınla erkeğin eşit haklara sahip olmasından yanadır. Ancak birbiriyle "benzer" olmayan bu ikisinin "benzer haklar"a sahip olmasına karşıdır.

Ayrıcalık olmadığı manasını taşımadığı için eşitlik ve eşit olma kelimeleri adeta kutsanmış, manevi bir boyut kazanmıştır. Eşitlik cazip bir terimdir, duyanın üzerine bir saygı ve hürmet uyandırmaktadır. Özellikle "eşit haklar" denilince bu terime duyulan hürmeti artırmaktadır.

"Eşit haklar"! Cidden güzel ve kutsal bir terkip...Fıtratını korumuş bir insanın bu iki terim karşısında saygıyla eğilmemesi mümkün müdür

Bir zamanlar bilim, felsefe ve mantık sahasında dünyanın en iği payesinde yer almışız. Oysa buğun başkalarının " kadın erkek haklarında benzerlik" teorisi " kadın erkek haklarında eşitlik " benzerliği eşitlik yerine bize yutturulmasına seyirci kalıvermişiz!...

Bu, bir pancar satıcısının pancarlarını"armut" adı altında reklam etmesine benzer...İslam kadın için her zaman "benzer haklar"tayin etmemiş. Bu ikisi için"benzer aynı vazifeler"öngörmemiştir elbette!Nitekim bu ikisi için tespit etmiş olduğu teşvik ve cezalar her durumda benzer ve aynı değildir. Ancak İslam'ın kadına tanımış olduğu haklar, değer açısından erkeğe tanınmış olduğu haklardan daha mı aşağıdır Bu sorunun cevabı, daha ileriki bahislerimizde daha etraflıca açıklayacağız.

Meselenin bu noktasında "İslam dinini kimi yerde kadınla erkeğe farklı(benzer olmayan) haklar tanımış olmasının sebebi nedir" sorusu geliyor akla. Her ikisine de neden benzer haklar tanınmamıştırKadınla erkeğin hem eşit, hem bezer haklara sahip olması daha mı iğidir; yoksa benzer değil de sadece eşit haklara sahip olması mı Bu konuyu gereğince inceleyebilmek için her şeyden önce üç noktayı gereğince açıklığı kavuşturmak gerekir.

İSLAMİ DÜNYA GÖRÜŞÜNDE KADININ MAKAMI

Konumuz bu bölümünde, yukarıdaki birinci madde üzerinde duracağız. Her şeyden önce şunu hemen belirtelim ki Kur'an sadece bir takım kanunlar mecmuasından ibaret değildir. Kur'an'ı bir takım ruhsuz ve kuru kanunlar ihtiva etmez asla. Kur'an'da hem kanun vardır hem kanunun ruhu ve hem kural vardır, hem tarih hem öğüt vardır hem yaratılış üzerine mükemmel açıklama ve yorumlar...

Ve daha nice binlerce konu ve mesele...Kur'an- ı kerim bir yerde kanun beyan eder, neyin nasıl yapılacağı konusunda hükümler verir. Bir yerde de varlık dünyasının sırlarını açıklar; yer ve göyün hayvan ve bitki ve insanın; insanın hayatlar ve ölümlerin, izzetler ve zilletlerin, terakki ve izmihlallerin zenginlik ve yoksullukların sırlarından bahseder.

Kur'an bir felsefi kitabı da değildir. Fakat yine bu felsefenin üç ana konusunu teşkil eden insan, toplum ve kainat üzerine kesin görüşler belirtmiştir. Kur'an, izleyicilerine sadece kanun öğretmez. Onlara yalnızca öğüt vermek ve nasihatte bulunmakla yetinmez. Bilakis yaratılış meselesine getirdiği yorumlarla onlara özel bir düşünce tarzı ve dünya görüşü de kazandırır. Mülkiyet, devlet, aile hukuku...vb. sosyal konularda İslam'ın tespit etmiş olduğu kanunların altyapısı; bu dinin yaratılış ve nesneler getirdiği yorumlardan başka bir şey değildir.

1- Yaratılış açısından kadının insani konumu hususunda İslami görüşü.

2-Kadınla erkeğin yaratılışındaki farklılıklar hangi hedeflere yöneliktir Bu farklılıklar , Fıtri ve tabii haklar hususunda erkeğin benzer olmayan bir durum arz etmesine sebep olur mu olmaz mı.

3- İslam kanunlarında ki kadınla erkeğin kimi durumlarda olmayan konumlar kazandıran farklılıkların hikmeti nedirBu hikmetler hala geçerli midir

Kur'an ı kerimde yorumlanmış ve açıklaması yapılmış olan mevzulardan biride kadınla erkeğin yaratılışıdır.

Kur'an bu konuda sukut etmemiştir. Bazı dinsizlerin kadın erkek mevzuunda kendilerinden uydurmuş oldukları bir takım saçmalıkları "İslam'ın kadınları aşağılayan kuralları" şeklinde yutturmasına izin vermemiştir. İslam, çok önceden beri kadın konusunda görüşlerini açıklamış bulunmaktadır.

Kadınla erkeğin yaratılışı hususunda Kur'an-ın görüşleri nedirBunu öğrenebilmek için her şeyden önce , diğer dini kitaplarda konu edilmiş olan "kadınla erkeğin hamuru ve tiğneti"meselesini araştırmak gerekir.

Kur'an nazarında kadın ve erkek aynı hamur ve tiğnetleri aynı mıdır, yoksa farklı mıdırKur'an-ı kerim pek çok ayette bu konuya değinir ve meseleye tam bir açıklık getirir. Kur'an kadının, erkeğin tiğneti gibi bir tıynetten ve onunla aynı hamurla yaratılmış olduğunu vurgular. Kur'an-ı Kerim ilk insan hakkında:"Hepinizi bir

babadan yarattık ve onun eşini de kendi cinsinden karar

kıldık."(Nisa)Ve bütün insanlar için de:"Allah sizin için kendi cinsinizden olan eşler yarattı. (Rum) buyurur.Bazı dini kitaplarda "kadının yaratılış mayası erkeğinkinden daha aşağılık ve kötüdür" sözler şeklinde geçmekte. Kimileri kadına tufeyli ve "soldan gelme" gibi boyut verilerek "ilk insan olan Adem'in (s.a)eşi, onun sol tarafındaki uzuvdan yaratılmıştır. "şeklinde ki görüşler öne sürülmekte.

Oysa bunların hiç birine Kur'an'da rastlayabilmek kabil değildir. Binaenaleyh kadının tıynet ve maya açısından aşağılayıp, horlayan görüşlere İslam'da yer yoktur.

Geçmişte var olan ve dünya edebiyatında çirkin izler bırakan aşağılayıcı görüşlerden biri kadının" günah faktörü" olduğu şeklindedir. Bu görüşe göre kadının varlığı şer ve vesvese kaynağıdır; kadın küçük şeytandır. Bu görüşü savunanlar"Erkeklerin işlediği her günahta mutlak kadının parmağı vardır. Erkek yaratılış itibariyle masum ve günahsızdır; onu günah ve suç işlemeye sevk eden kadındır aslında.

Şeytan doğrudan doğruya erkeğe nüfuz edemez, ancak kadın aracılığıyladır ki onu aldatmayı başarır. Yani şeytan kadını vesveseye düşürür kadın da erkeği... İlk insan olan Adem (a.s) in, Şeytanın oyununa gelmesi ve saadet cennetinden kovulmasının sebebi de yine bir kadındır. Şeytan Havva'yı kandırmış, Havva da Adem'in bu oyuna gelmesine sebep olmuştur" derler!

Evet, Kur'an, Adem'in cennet hadisesini anlatmış, ancak şeytan veya yılanın Havva'yı, Havva'nın da Adem'i kandırdığını söylememiştir asla. Kur'an Havva'yı ne bu durumun -cennetten kovulma- sorumlusu olarak görür, ne de onun bu konuda tamamen suçsuz olduğunu zikreder... Kur'an-ı Kerim "Adem'e(a.s) sen ve eşin cennette oturun ve onun meyvelerinden yiyin, dedik" buyurur.

Dikkat edilmesi gereken nokta Kur'an'ın, şeytani vesveseden söz ederken "ikisi" anlamındaki ikili zamiri kullanmış olduğudur. Binaenaleyh mezkur konuyla ilgili haberler Kur'an'da şu ifadelerle geçer:

"Şeytan o ikisini vesveseye düşürdü..."

"Şeytan o ikisini sapıklığa yöneltti..."

"Şeytan her ikisinin karşısında yemin ederek onların hayırlarından başka bir şey istemediğini (sadece iyiliklerini istediğini) söyledi..."

Böylece Kur'an, hala dünyanın bazı yerlerinde artıklarına rastladığımız ve o çağların geçerli düşüncesi sayılan birtakım yanlış görüşlere şiddetle karşı çıktı. kadının, "günah ve vesvese unsuru, küçük şeytan..." gibi çirkin sıfatlarla itham

edilmesini kınadı.

Kadını aşağılayıp horlayan görüşlerden biri de, onun manevi boyutuna saldırmadaydı. Bu görüşü savunanlar şöyle diyorlardı:

"Kadın cennete gitmeyecektir; çünkü o, manevi ve ilahi mertebelere ulaşamaz. Allah'ın rızasını kazanma ve O'na yakın olma hususunda erkek kadar ilerleyemez."

Kur'an pek çok ayeti kerimede açıkça ahiret mükafatına nail olmanın cinsiyetle alakalı olmadığını belirtmiştir. İster kadın, ister erkek olsun, bunu ancak iman ve amelin belirleyeceğini bildirmiştir. Kur'an büyük ve kutlu bir erkekten söz ederken onunla birlikte büyük ve kutlu bir kadını da anar daima. Hz. İbrahim (a.s) ve Hz. Adem'in (a.s) eşlerinden, Hz. Musa (a.s) ve Hz. İsa'nın (a.s) annelerinden büyük bir övgüyle söz eder.

Nuh ve Lut (a.s) eşlerinin, kocalarına layık kadınlar olmadığını söyler. Yine Firavunun eşini "Aşağılık bir erkeğin elinde giriftar olmuş büyük ve yüce bir kadın" olarak anmayı da ihmal etmez. Kur'an-ı Kerim bu kıssaları anlatırken kahramanlarını sadece erkekler arasında seçmemiş. Adeta erkekle kadın arasında bir denge kurmuştur.

Kur'an'a, Hz. Musa'nın (a.s) annesinden söz ederken: "Musa'nın annesine, çocuğuna süt vermesini ve -onun başına bir şey gelmesinden- korktuğunda çocuğu suya bırakmasını, bundan da alsa endişeye kapılmamasını, zira onu tekrar çocuğuna kavuşturacağımızı vahy ettik..." buyurur.

Hz. İsa'nın (a.s) annesi Hz. Meryem'den (a.s) söz ederken onun imanda pek iler bir devreye vardığını belirtir. Hatta ibadet ederken meleklerin onunla konuştuklarını, gaybdan kendisi için rızık geldiğini açıklar. Maneviyatta zamanının peygamberini hayretler içinde bırakacak, hatta onu dahi aşacak derecelere ulaştığını söyler. Ve Meryem'in (a.s) Zekeriya'yı (a.s) hayrete düşürdüğünü hatırlatır.İslam tarihi, büyük ve kutlu kadınlarla doludur.

Mesela Hz. Hatice'nin (a.s) makamına ulaşabilecek erkek pek azdır.Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ali'nin (a.s) dışında maneviyat ve yücelikte Hz. Fatıma't-üz Zehra'nın (s.a) makamına ulaşabilmiş hiçbir erkek yoktur.

Hz. Zehra (s.a), ceddi Resulullah (s.a.a) dışındaki bütün peygamberlerden ve her biri bir imam olan kendi evlatlarından daha üstündür. İslam, insanoğlunun "halktan Hakk'a doğru" olan yolculuğunda kadın-erkek ayrımında bulunmaz.

İslam'ın yolcuyu kadın- erkek olarak ayırdığı yer, insanoğlunun peygamberlik göreviyle vazifelendirdiği "Hak'tan halka doğru dönüş" yolculuğudur ki bu yolculuk için erkeği daha münasip görmüştür.

Geçmişte kadını aşağılayan görüşlerden biri de cinsel inziva veya cinsel çile şeklinde kendini göstermiştir. Bu görüşü savunanlar bekar kalmayı kutsamışlardır. Bilindiği üzere bazı dinler, cinsel ilişkiyi kınar, çirkin ve iğrenç bulurlar. Bu din mensuplarınca, ancak bir ömür boyu bekar kalabilenler manevi makamlara ulaşabilirler.

Dünyaca tanınmış dini liderlerden biri "Bekaret baltasıyla evlilik ağacını kökünden kesin atın!" der. Bu tür dini liderler, "daha büyük bir kötülüğü önlemek maksadıyla evlenme kötülüğüne izin verirler. Yani onlara göre halkın büyük bir çoğunluğu ömrünün sonuna kadar bekar yaşayabilecek iradeye sahip olmadıkları, gerekli sabrı gösteremedikleri için fuhuşa sürüklenebilir ve birden çok kadınla temasta bulunabilirler. Bu durumu önlemek için bunların evlilik yapmalarına göz yummak gerekir!!!

Bu cinsel çile ve bekarlığı kutsama düşüncesinin kökünde "kadına karşı kötümser ve aşağılayıcı bir görüş besleme" yatar. Bu düşünceye sahip olanlar kadın sevgisini büyük bir ahlaksızlık olarak telakki ederler.

İslam bu tür hurafe inançlarla savaştı; böylesine batıl düşünceler var gücüyle karşı çıktı. Evliliği kutsal bir müessese olarak tanımlayıp bekarlığı ahlaki bir rezalet saydı. Kadına -meşru çerçevede- sevgi beslemeyi "peygamber ahlakı" şeklinde tanımladı. Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) şu buyruğunu hepimiz duymuşuzdur: "Ben dünyada üç şeyi severim: Güzel koku, kadın ve namaz!"

Bertrand Russell: "İslam dininden başka bütün dinlerde cinsel temayüle karşı az veya çok bir karamsarlık vardır. İslam dini, bazı sosyal gerçekleri göz önünde bulundurarak bu temayüle bir takım sınırlamalar getirmiş, ilgili kanun düzenlemeleri yoluna gitmiş, ancak onu asla kötülememiş ve iğrenç bir şey olarak telakki etmemiştir." der.

Kadın hakkında öteden beri söylene gelmiş olan aşağılayıcı ibarelerden bir de kadının, erkeğin varlığı uğruna ve erkek için yaratıldığını söylememiştir asla. İslam: "Kadınla erkek, birbiri için yaratılmıştır" der:"Kadınlar sizin süsünüz ve elbiselerinizdir, siz de kadınlarınızın süsü ve elbiselerisiniz" buyruğu İslam'ındır.

Şayet İslam kadının erkek için yaratılmış olduğu görüşünü taşısaydı, kanun ve hükümlerine bunu mutlaka yansıtırdı. Ancak İslam, yaratılış hususunda böyle bir görüş taşımamakta, Kadını, erkeğin varlığının bir tufeylisi ve artığı şeklinde telakki etmemektedir. Dolayısıyla kadın-erkek mevzuuyla ilgili hüküm ve kanunlardan bunun izlerine rastlanmamaktadır.

Kadın hakkında eskiden beri var olan horlayıcı ve aşağılayıcı görülerden biri de "kadının erkek için kaçınılmaz bir bela ve şer olduğu" yolundadır.

Kadından erkeklerin pek çoğu faydalanıyor olmasına rağmen yine de kadını horlar,

onu kendi bedbahtlık ve zavallılıklarının yegane sebebi olarak görürlerdi. Kur'an-ı Kerim özellikle bu konuda uyarıda bulunmaktadır. Kadının varlığını erkek için bir "iyilik" ve "hayır" unsuru olarak niteleyip onun, erkeğin gönlüne huzur ve sükun verdiğini bildirmektedir.

Kadını aşağılayıcı görüşlerden biri de çocuk yapma hususunda onun pek az payı olduğu şeklindeydi. Cahiliye dönemi Arapları ve diğer bazı milletler, anneyi, çocuğun meydana gelmesinde asıl rolü oynayan erkek nütfesini içinde taşıyıp onun gelişmesini sağlayan bir kap ve mahfaza şeklinde telakki etmekteydi. Kur'an'da "Sizleri bir kadın ve bir erkekten yarattık" ifadeleriyle geçen ayetler ve tefsirlerde açıklanan diğer bir çok ayet-i kerime bu batıl düşünceye son vermiştir.

Buraya kadar ki açıklamalarımız neticesinde İslam'ın, felsefi düşünce ve yaratılış yorumu hususunda kadına karşı herhangi bir aşağılayıcı veya küçültücü görüş taşımadığı, bilakis, bu tür düşünceleri geçersiz ve batıl ilan ettiği bilinmiş oldu. Bu açıklamalardan sonra "kadın ile erkek için eşit, ama benzer olmayan haklar öngörülmesindeki hikmetin ne olduğuna" geçelim şimdi.

BENZERLİK HAYIR EŞİTLİK EVET

Önceki sayfalarda kadın-erkek arasındaki aile hukuk ve münasebetleri mevzuunda İslam'ın kendine has görüşleri olduğunu; bunun 14 asır önceki düşüncelerden olduğu gibi, çağımızdaki çeşitli görüşlerden de farklı bulunduğunu belirttik.

Nitekim İslam nazarında kadınla erkeğin insaniyet açısından eşit iki insan olup olmadığı, aynı şekilde bu ikisinin aile haklarının, değer açısından eşit olup gerektiği konularının tartışma götürmeyecek kadar açık olduğunu hatırlattık. İslam nazarında kadının da erkeğin de birer insan olduğunu ve her ikisinin de eşit insani haklar taşıdığını söyledik.

İslam için mevzubahis olan şey, kadınla erkeğin; birinin kadın, diğerininse erkek olması nedeniyle pek çok konuda birbiriyle aynı ve benzer durumda olmayışıdır. Dünya bu ikisi için aynı değildir; yaratılış ve tabiat bu ikisinin "her açıdan aynı ve bir birine benzer" olmamasını istememiştir. Bu yüzden de çoğu hak, vazife ve cezalandırmalarda aynı durumda olmamaları gerekmektedir.

Batı dünyasında bugün kanun, kural, hak ve vazife açısından kadınla erkek arasında aynı ve benzer bir vaziyet yaratılmak istenmekte. Kadınla erkeğin fıtri ve tabii farklılıkları görmezlikten gelinmektedir. İslam'la batı sistemleri arasındaki görüş farklılığı da bu noktadan kaynaklanmaktadır işte. Binaenaleyh bu gün ülkemizde batı sistemlerinde yana olanlarca tartışılan ana mevzu kadınla erkeğin "eşit haklara sahip olma"sı değil, "her şeyiyle bir ve aynı haklara sahip olması" meselesidir. "Eşit haklar" tabiri, batı taklitçilerinin bu batı matahına yaptırdıkları sahte markadan başka bir şey değildir.

Yazılarımda, konuşmalarımda ve konferanslarda bu sahte markayı dile veya kaleme getirmekten daima kaçındım. Kadın-erkek haklarının aynılığından başka bir şey olmayan bu teoriyi "hak eşitliği" adıyla takdim etmekten her zaman sakındım.

Dünyanın hiç bir yerinde kadın-erkek eşitliği iddiasının mana taşımadığını, geçmişte ve halihazırda mevcut olan bütün kanunların kadın-erkek haklarını eşitlik değeri esasına göre düzenlemiş ve yalnızca benzerliği ortadan kaldırmış olduğunu söylemiyorum.

Hayır. Böyle bir iddiada bulunacak değilim. Bu konuda en mükemmel şahit 20. yüzyıl öncesi Avrupa'sıdır! 20. yüzyıl öncesi Avrupa'sında kadın, kanun ve pratikte insani haklardan tamamen yoksundu. Ne erkekle eşit, ne de onunla benzer ve aynı haklara sahipti... Avrupa'da son yüzyılda kadın adına ve kadın için baş gösteren aceleci bir takım neticesinde kadın, az-çok erkekle benzer haklara kavuşabildi.

Ancak kadının tabii durumu, bedeni ve ruhi ihtiyaçları itibarıyla hiç bir zaman erkekle eşit haklara kavuşamadı. Kadın, eğer erkeğin haklarıyla eşit haklara ve onun mutluluğuna denk bir mutluluğa kavuşmak istiyorsa, "hak benzerliklerin"i ortadan kaldırmak, erkek için "erkeğe göre", kendisi için de "kadına göre" haklar tanımak zorundadır.

Kadınla erkek arasında gerçek mutluluk ve beraberliği sağlayabilmenin tek yolu budur. Ancak u yolla kadın da erkeğinki kadar, hatta daha da yüce bir saadete ulaşabilir, erkekler herhangi bir kandırmaca ve aldatmaca söz konusu olmadan kadınlara kendileriyle eşit, hatta daha fazla haklar tanımayı seve-seve kabullenir.

Aynı şekilde, halihazırdaki halkı Müslüman toplumuzda kadına tanınan hakların erkeğinkiyle eşit olduğu gibi bir iddiada da bulunacak değilim asla . Günümüzde kadın meselesine gereğince eğilinmesi gerektiğini söylemişimdir. İslam'ın kadına tanımış olduğu, ancak tarih boyunca hep geri plana itilen kadın haklarının toplumumuzda kadınlara iade edilmesi lazım geldiğini defalarca hatırlatmışımdır.

Batı yöntemini körü körüne taklit ederek yanlış bir teoriyi cafcafal bir isimle takdim etmeyelim. Kadının doğu modeli bedbahtlıklarına, bir de batı modeli bedbahtlıkları eklemenin insaflıca olmayacağı kanaatindeyim.

Biz, tabiatın kadınla erkeğe tanımış olduğu benzer olmayan durum çerçevesinde, bu ikisine tanınan hak ve yüklenecek görevlerin de benzer değil, her birinin kendi durumuna uygun olarak düzenlenmesi gerektiği görüşündeyiz. Bunun hem adalet ve fıtri hukuka daha uygun, hem de aile saadetinin temininde daha faydalı ve toplumun ilerleyişini sağlama hususunda daha etkin olacağı görüşündeyiz.

Şu noktaya özellikle dikkat etmek gerekir: Biz, kadınla erkeğin fıtri ve insani haklarının tahakkuku ve adaletin icrası için, bu ikisine tanınacak hak ve yüklenecek vazifelerin bazısında "benzerlik" ve "aynılık" olmaması gerektiğini iddia etmekte ve

bunun zaruri olduğunu söylemekteyiz. Binaenaleyh bahsimizin bu bölümü tamamen felsefeyle ilgilidir; "hukuk felsefesi" ile ilgilidir.

Başka bir deyişle İslam fıkıh ve kelamın temel rükünlerinden biri olan "adalet ilkesine" ilişkin bir mevzudur bu. İslam da "akılla şeriatın uygunluk" kanununu meydana getiren temel ilk "adalet ilkesin"den başka bir şey değildir.

Yani eğer İslam fıkhı veya en azından Caferi fıkhı açısından, adaletin tahakkuku için falan kanunun şöyle değil de böyle olması gerektiği aksi taktirde neticenin adalete aykırı ve dolayısıyla da zulüm olacağı zulüm olacağı ispatlanacak olursa, meseleyi şer'ân da kabul etmek ve "şeriatın hükmü de budur" demek gerekir. Zira İslam şeriatı, bizzat İslam'ın öğretmiş olduğu temel rükne binaen; adaletten, fıtri ve tabii hukuktan asla uzaklaşmaz.

İslam uleması "adalet" ilkesine gereken yorum ve açıklamayı getirmek suretiyle "Hukuk felsefesi"nin temelini atmış oldular. Ancak muhtemelen, bazı acı tarihi hadiselerin vuku bulması sonucu, kendi başlatmış oldukları bu yolu sürdürebilme imkanı bulamadılar. Sözleşmeli kanunlardan farklı olarak; fıtri ve tabii ilke unvanıyla "insan hakları" ve "adalet" meselesini ilk kez gündeme getiren Müslümanlardır.

Keza akli ve tabii hukukun temelini de yine müslümanlar atmıştır.Ancak, kaderin cilvesi olacak; müslümanlar kendi başlatmış oldukları bu yolu sürdürebilme imkanı bulamadılar. Yaklaşık sekiz yüz yıl sonra Avrupalı bilgin ve filozoflar müslümanların bıraktığı yerden başlamış ve gereken takdiri de onlar toplamıştır.

Mezkur ilim adamları neticede bir yandan içtimai, siyasi ve iktisadi felsefeler kurmuşlar, bir yandan da ferdi ve içtimai sahada milletleri ve insanlar, yaşamının kıymeti ve kendi insani haklarıyla tanıştırmayı başarmışlardır. Bu sayede nice hareketler, akımlar ve inkılaplar meydana getirmiş ve dünyanın çehresini tamamen değiştirmişlerdir.

Müslüman doğu temelini kendi atmış olduğu, akli hukuk meselesinin peşini bırakmış ve devamını getirmiştir. Bence burada, tarihi sebeplerin yanında bölgesel ve psikolojik sebeplerin de rolü olmuştur. Doğuluyla batılı insan arasındaki farklılıklardan biri de doğulunun ahlaka, batılının ise hak ve hukuka eğilimli olmasıdır.

Doğulu, kendi yapısında var olan "doğulu tabiatı" icabı duygulu davranmayı, hissiyat taşımayı, fedakarlık ve büyüklükte bulunmayı, hemcinslerine sevgi besleyip onlara karşı mertlikle davranmayı bir insanlık gereği sayar. Batılı nazarında ise insanlık, kendi hak ve hukukunu tanımayı, onu korumayı ve başkalarına çiğnetmemeyi gerektirir.

Oysa ki insanlık hem ahlaka, hem de hukuka muhtaçtır. Ahlak ve hukukun her ikisi

de insan olmanın gereklerindendir. Binaenaleyh ahlak veya hukuk tek başına insaniyet ölçüsü sayılmamakta; ancak ikisi bir araya gelince bu mümkün olmaktadır.

Din-i Mübin-i İslam, ahlak ve hukuka birlikte önem vermiş olmanın imtiyaz ve üstünlüğünü taşır. Fedakarlık, samimiyet ve iyilik gibi vasıflar nazarında nasıl "mukaddes" bir nitelik taşıyorsa; "hak ve hukuk"u bilme ve "hukuku koruma" vasfı da "mukaddes" ve insanidir. Ancak burada bu konuyu açamayacağımızı ve bu kadarla yetinmek zorunda bulunduğumuzu da hatırlatalım.

Velhasıl doğulu psikolojisi sonunda yapacağını yaptı. Başlangıçta hukukla ahlakı İslam dininden öğrendi ve her ikisini de birlikte aldı. Ancak, giderek hukuku bir kenara bırakıp sadece ahlakla ilgilenmeye başladı.

Maksadım şudur: Halihazırda karşımızda hukuki bir mesele vardır; felsefi ve akli açıdan ele alınıp delil ve burhanla çözümlenmesi gereken, adaletin hakikati ve hukukun tabiatıyla ilgili bir meslek vardır. Adalet ve hukuk denilen şey, yeryüzünde herhangi bir kanun koyulmadan önce de vardı. Binaenaleyh kanun koymakla adalet ve insan ve haklarının mahiyetini değiştirebilmek mümkün değildir.

Montesquieu şöyle der: "İnsanoğlu kanun koymadan önce canlılar arasında kanuna elverişli, adilce ilişkiler mevcuttu; bu ilişkiler varlığı, kanun koymaya yol açmıştır. Bu cihetle, bir şeyi meşru sayan veya yasaklayan mevcut kanunlar dışında hiçbir adilce veya zalimce durumun söz konusu olmadığını söylemek; bir daireyi şekil olarak çizmeden önce iç paralel çizgilerine benzer."

Harbbart Spencer "Adalet; duygu ve hissiyata ilaveten, insanoğlunun doğal hukukuyla da iç içedir. Bu cihetle, adaletin harici varlığının da olabilmesi için doğal hak ve ayrıcalıkların da gözetilmesi ve bunlara da saygı duyulması gerekir." der.

Bu düşünceyi taşımış ve taşımakta olan Avrupalı bilim adamı pek çoktur. Hakkında beyanname ve bildiriler düzenlenip "insan hakları" adıyla ortaya konulan bir dizi kanun şeklindeki maddeler, işte bu doğal hukuk teorisinden kaynaklanmıştır. Başka bir deyişle fıtri ve doğal hukuk teorisi; insan hakları bildirileri şeklinde tezahür etmiştir.

Aynı şekilde, bilindiği üzere Montesquieu, Spencer ve diğerlerinin adalet hakkında söylemiş olduğu şeyler, İslam kelamcılarının akli güzellik -çirkinlik ve adalet hakkında söylemiş olduğuyla aynıdır. Müslüman bilginlerden de adaletin "sözleşmeli" bir kavram olduğuna inananlar vardı. Nitekim Avrupalılar arasında da böyle düşünenler olmuştur. İngiliz düşünür Hobbes, adaletin doğal bir hakikat olduğunu inkar eder.

İNSAN HAKLARI BEYANNAMESİ KANUN DEĞİL,FELSEFEDİR

Meselenin gülünç tarafı şu: "İnsan hakları beyannamesi bir meclis ve kural tarafından tesbit edilip onaylanmıştır. Kadın-erkek haklarının eşit olduğu meselesi bu beyannamenin onaylanmış maddelerinden biridir. Bu beyannamenin mezkur maddesinde geçen hüküm gereğince kadınla erkek eşit haklara sahip olmalıdır."!!!

Gülünç bir ifadedir bu... İnsan hakları denilen şeyin muhtevası bir meclis kurulunun elinde midir ki, o meclis veya kurulun bu hakları kabul veya da red yetkisi söz konusu edilsin!İnsan hakları beyannamesinin nitelik bir içeriği "sözleşmeli" değildir ki devletlerin yasama organları bu nitelikleri onaylama veya reddetme hakkına sahip olsun!

İnsan hakları beyannamesi, insanların doğal haklarını; alınması veya verilmesi mevzubahis olmayan, vazgeçilmesi veya vazgeçtirilmesi mümkün olmayan tabii haklarını söz konusu etmiş, bu hakları gündeme getirmiştir.

Bu beyanname, kendi tabiriyle "insanların insanlık haysiyet ve onurunun vazgeçilmez gereği olan, yaratılış ve doğanın güçlü elleriyle insanoğluna bağışlanmış bulunan" bu sebeple de onun bizzat kendisine ait olan haklardan söz eder. Yani -insan hakları beyannamesinin de iddia etmiş olduğu gibi- insanlara bu hakları tanıyan güç ve kudret, onlara akıl, irade ve insanlık haysiyetini veren güç ve kudretten başkası değildir.

Binaenaleyh insanlar, bugün insan hakları beyannamesi denilen metnin muhtevasını kendileri için "tanıma" veya "reddetme" gücüne sahip değildirler. Durum böyleyken "Bu beyanname meclis ve kurallarca tasvip edilmiş, yasama organlarının onayından geçirmiştir" demek de neyin nesi oluyor!

İnsan hakları beyannamesi bir felsefe ve düşüncedir; kanun değil!...

Bu cihetle de yasama organlarının onayına değil; filozof ve düşünürlerin takdirine sunulmalıdır. Yasama organları ve milletvekilleri oylamada bulunarak, oturup kalkarak halk için felsefe ve mantık tayın edemez. Aksi takdirde Einsteine'in ziyafet teorisini de meclise götürüp milletvekillerinin onayına sunmaları gerekir. Ya da mesela diğer gezegenler ve yıldızlarda hayat olduğu teorisini onaydan geçirmek için meclise götürmeleri lazım gelir!

Tabiat kanunlarını sözleşmeli kanunların onayına bırakmak ve bu yolla onların reddi veya kabulüne gitmek mümkün değildir ki! Bu, "Armut ağacıyla elma ağacının aşılanabileceği, ancak armut ağacıyla dut ağacının aşılanamayacağı, milletvekillerinin oylamasından geçirilerek kabul görmüştür" demeye benzer!

Birtakım düşünür ve bilim adamları tarafından ortaya konulan böyle bir beyannameyi her millet almalıdır. Kendi bilim adamları ve hukuk uzmanlarına havale etmelidir. Söz konusu beyanname, gerekli incelemelerden sonra bizzat o milletin uzman ve bilim adamlarınca kabul görüp onaylanacak olursa, mezkur

toplumdaki bireyler bunlara kanun üstü gerçekler olarak uymakla yükümlüdür. Aynı şekilde yasama organı da, bu gerçeklere ters düşecek kanunlar koymamakla muvazzaf olur.

Diğer milletler tabiatta böyle bir hak ve hukuk düzeninin bu ölçüler çerçevesinde var olduğundan emin olmalıdırlar. Bunlara riayet etmeleri gerektiğine dair bizzat kanaat getirmelidirler. Bunlar gerçekleşmedikçe söz konusu ilkelere uymakla yükümlü tutulamazlar.

Öte yandan bu tür mevzular, bir takım araç-gerece, laboratuarlara ihtiyacı olan pozitif bilim ve deneyle ilgili meseleler değil ki bunların Avrupalıların tekelinde olduğu söylensin! Mesele "atomu parçalamak değil ki gerekli şifre, formül ve ileri teknolojinin ancak sayılı kimselerin elinde olduğunu söyleyelim.

Felsefe ve mantıkla ilgili bir konudur bu; gerekli araç ve gereçse akıl, zeka ve mantık gücünden ibarettir!Diğer milletler belki felsefe ve mantıkta başkalarını taklit etmek zorunda olabilirler. Kendilerinin felsefi tefekkürden aciz bulabilirler. Ama biz İran milleti bunu yapmamalı ve böyle bir zanna kapılmamalıyız elbet. Biz, geçmişte, felsefe ve mantık sahalarında fevkalade ileri incelemelerde bulunmuş bir milletiz. O halde ne diye felsefi konularda başkalarını taklit edelim ki!

İnsanoğlunun tabii hakları ve adalet ilkesi söz konusu olduğunda, İslam düşünürleri şeriatla aklın mutabıklığı hükmü gereğince "şeriatın da hükmü budur" diyerek kayıtsız şartsız bunu kabul edecek kadar meseleye ehemmiyet verir. Meselenin bu noktasında şer'i teyidi dahi gerekli bulmaz. Bu gün oysa bizler, mezkur "tabii haklar" meselesinin ne derece doğru olduğuna karar verebilmek için meclisteki milletvekillerinin oylamasına gerek duyuyoruz. Bu son derece şaşırtıcıdır.

FELSEFE,ANKETLERLE İSPATLANAMAZ

Daha da komik olanı, kadının insani haklarını incelemek isterken genç kız ve oğlanların oyuna başvurmamız, basın ve yayın organlarında anket formları yayınlamamız ve insan haklarının ne olduğunu, kadınla erkeğin bir çeşit mi, yoksa ayır iki çeşit mi insani hakka sahip bulunduğunu bu anketlerin cevaplarına bakarak anlamaya çalışmamızıdır!

Velhasıl biz "kadının insani hakları" meselesini ilmi ve felsefi bir şekilde ve insanoğlunun doğal hakları esasına dayalı olarak inceleyeceğiz. Bütün insanların doğuştan bir takım haklara sahip olmasını gerektiren ilkelerin, kadınla erkeğin hukuki açıdan benzer durumda bulunmasını da gerektirip gerektirmediği üzerinde duracağız.

Bu gibi mevzularda herkesten daha çok görüş belirtme salahiyetinde haiz olan değerli bilim adamlarımız, düşünür ve hukukçularımızdan da öne süreceğimiz delillere araştırıcı ve eleştirici bir bakışla yaklaşmalarını rica ediyoruz. Bahsimizin

reddini ya da kabulünü gösterecek görüşlerde bulunmaları ve gerekçeleriyle bu görüşleri öne sürmeleri bizi memnun edecektir.

Konunun incelemesine geçebilmek için öncelik insani hakların esas ve temel kaynağına değinmek gerekir. Bunu yeterince ortaya koyduktan sonra da kadın-erkek haklarını mütalaa etmek istiyoruz. Bu cihetle konumuza girerken, son yüzyılların kadın-erkek haklarının eşitliği nazariyesiyle sonuçlanan hukuki hareketlerine kısa bir göz atmamamız faydalı olacaktır.

AVRUPA'DA KADIN HAKLARI TARİHİNE BİR BAKIŞ

Avrupa'da 17. Yüzyıldan sonra insan hakları mevzusu konuşulmaya başlandı. 17. Ve 18. Yüzyıl yazarları, insanoğlunun doğuştan kazandığı ve vazgeçilmesi ya da geri alınması mümkün olmayan haklarıyla ilgili görüşlerini büyük bir sebat ve gayretle halk arasında yaydılar. J.J. Rousseau, Volta ire ve Montesquieu, bu yazar ve düşünürlerden birkaçıdır.

İnsan hakları taraftarlarının bu görüşlerini halk arasında yaymalarının doğurduğu ilk pratik sonuç, İngiltere'de yönetici sınıfla halk arasında meydana gelen uzun süreli bir çekişme oldu. Neticede halk, 1988 yılında bir hukuk beyannamesi hazırladı. Bu beyannamede geçen sosyal ve siyasi haklarının bir kısmını elde etmeyi başardı (Tarih-ul Bermale tercümesi, cilt:4, s:366)

Bu fikirlerin halk arasında yayılmasının diğer bir pratik sonucu da Amerika'nın İngiltere'ye karşı başlattığı bağımsızlık savaşlarında kendini gösterdi. İngiltere'nin Kuzey Amerika'daki sömürgesi, kendilerine uygulanan dayanılmaz baskı ve eziyetler sonucu ayaklandılar. Böylece İngiliz sömürüsüne son verip bağımsızlıklarını elde ettiler.

1776'da Filedelfia'da düzenlenen bir kongrede genel bağımsızlık ilan edildi. Bu kongrede yayınlanan bildirinin girişinde şöyle deniliyordu: "Bütün insanlar eşit olarak yaratılmışlardır. Yüce Yaratıcı bütün insanlara yaşama ve hür olma gibi sabit, değişmez ve vazgeçilmez bir takım haklar tanımıştır. Devlet ve iktidarların mevcudiyetinin nihai hedefi bu hakları korumak ve müdafaa etmektir. Devletlerin meşruluğu ve iktidarların geçerliliği, halkın söz konusu devlet ve iktidardan razı olmasına bağlıdır.

" (Bkz: aynı esere, c:2, s:234)Bu gün insan hakları beyannamesi adıyla bilinen beyannameyse Büyük Fransız devriminden sonra yayınlandı. Genel bir takım ilkeleri içeren bu beyanname Fransa anayasasının girişinde yer almış ve bu ülkenin anayasasının değişmez maddelerinden sayılmıştır. Mezkur beyanname bir giriş ve 17 maddeden oluşmuştur. Birinci madde şöyle der:"Bütün insanlar hür doğar, hür yaşarlar. İnsanlar yekdiğeriyle eşit haklara sahiptirler."

19. yüzyılda insan haklarında, sosyal, siyasi ve iktisadi meselelerle ilgili yeni bir

takım gelişmeler oldu. Bu gelişmeler, sosyalizmi ve menfaatlerin emekçilere ayrılması, iktidarın kapitalistlerden işçi tabakasına intikal etmesi gerektiği düşüncesini doğurdu.

20. yüzyılın başlarına kadar insan hakları konusunda söylenenleri, iktidarlar karşısında halkların ya da toprak ağaları ve işverenler karşısında çiftçi, köylü ve emekçi sınıfların haklarından ibaretti.

Erkek hakları karşısında "kadın hakları" meselesinin gündeme gelişi, ilk kez 20. Yüzyıla rastlar. En eski demokratik ülke olarak tanınan İngiltere'de, ancak 20. Yüzyıla rastlar.

En eski demokratik ülke olarak tanınan İngiltere'de, ancak 20. Yüzyılın başlarından sonra kadınla erkeğe eşit haklar tanınmıştır! Amerika Birleşik Devletleri 18. Yüzyılda bağımsızlığını ilan ederken insanların birtakım genel ve müşterek haklara sahip olduğunu da itiraf etmişti. Kadınla erkeğe -o da sadece siyasi sahada- eşit haklar tanımayı kanunen kabul etmesi de 1920'ye rastlar! Fransa'da ancak 20. Yüzyılda bu gerçeğe teslim olabilmiştir...

Neticede 20. Yüzyıldan itibaren dünyanın her yerinde çeşitli gruplar, hak ve vazife açısından kadın-erkek ilişkilerinde köklü değişiklikler yapılması gerektiğini gündem ederek bu yapılmadan, halklarla devletlerin, işçi ve emekçilerle işveren ve sermaye sahiplerinin ilişkilerinde yapılacak düzenlemelerin sosyal adaleti sağlayamayacağını savundular.

Bu sebepten ikinci dünya savaşından sonra 1948 yılında Birleşmiş Milletler Teşkilatı tarafından yayınlanan insan hakları beyannamesinin giriş bölümünde ilk kez şöyle kaydedildi:"Birleşmiş Milletlere üye hakların insanoğlunun temel hakları, birey olarak insani değer ve kadın-erkek haklarının eşitliğine olan inancını bu beyanname yoluyla bir kez daha bütün dünyaya duyurmuş olduğundan 19. ve 20. Yüzyılın sanayileşme buhranında işçilerin, özellikle de kadınların feci durumu kadın hakları konusuna daha çok eğilinmesine sebep oldu.

Tarih-ul Bermak, c.6, s.328'de şöyle yazar:"Devlet ve iktidarlar işçilerin durumuna ve işverenlerin işçilere karşı davranışına lakayt kaldığı sürece sermaye sahipleri istedikleri gibi davranıyorlardı... Fabrika sahipleri, kadınları ve küçük yaştaki çocukları düşük ücretlerle çalıştırıyor; mesai süresi çok fazla olduğundan işçiler türlü hastalıklara yakalanarak genç yaşta ölüyorlardı..."

Evet... Avrupa'da insan haklarının kısaca geçmişi böyle... Bilindiği üzere, Avrupalıların henüz tanışmış olduğu insan hakları beyannamesinde geçen bütün maddeler bundan 14 asır önce İslam tarafından öngörülmüş, İranlı ve Arap bazı yazarlar da bu beyannameleri İslam'ın görüşleriyle karşılaştıran kitaplar yazmışlardır.

Bu bildirilerle bazı konulardan da görüş ayrılığı vardır. Bu da üzerinde ayrıca durulması gereken son derece çekici ve ilginç bir konudur. Kadın-erkek hakları işte bu farklı mevzulardan biridir. İslam kadınla erkeğin hak ve vazife açısından "eşit" tutulmasını ister; ancak "aynı" ve "benzer" görülmesini reddeder.

İNSANİ HAYSİYET VE HAKLAR

"İnsan topluluklarının bütün bireylerini doğuştan onur ve haysiyet sahibi olarak kabul edip onların aynı, eşit ve vazgeçilmez haklarını tanımak adalet, barız ve hürriyetin temelini teşkil ettiğinden; İnsan haklarının tanınmaması, bu hakların küçümsenmesi, insanlık ruhunu isyan ve tuğyana sevk eden vahşice davranışlara yol açmış olduğundan; öte yandan bireylerin fikir beyanı hususunda hür olduğu korku ve fakirlik endişesi bulunmadığı bir dünya, insanoğlunun en yüce ülküsü olarak kabul edilmiş olduğundan;

Bireyin, baskı ve zulüm karşısında isyandan başka yol bulamayıp son çare olarak ayaklanmaya mecbur kalmasını önleyebilmek için insani hakların kanun tarafından korunması gerektiğinden;Dünya halkları arasında iyi ilişkilerin artmasını esasen teşvik etmek gerektiğinden;Birleşmiş Milletlere üye halkların insanoğlunun temel hakları,

birey olarak insani değeri ve kadın-erkek haklarının eşitliğine olan inancını bu beyanname yoluyla bir kez daha bütün dünyaya duyurmuş ve sosyal ilerlemeye yardımcı olmak suretiyle daha hür ve daha elverişli bir yaşama ortamı meydana getirmek yolunda bütün azmiyle kararlı olduğunu göstermiş olduğundan;Ve ...

olduğumdan;BM. Genel Konseyi bütün toplum bireylerinin daima göz önünde bulundurulması, bu hürriyete ve haklara gösterilen saygının eğitim ve öğretim yoluyla yaygınlaştırılması, milli ve beynelmilel sahalarda alınacak tedrici tedbirler yoluyla bu hak ve hürriyetlerin gerek BM'ye üye halklar, gerekse ülkelerinde yaşayan diğer ülkelerin hakları arasında gerçek anlamıyla tanınması ve icra edilmesi gayesiyle bu "Uluslararası İnsan Hakları Beyannamesi"nin bütün halklar ve milletlerin müşterek ülküsü olduğunu ilan eder."

Yukarıdaki altın cümleler, Uluslararası İnsan Hakları Beyannamesi'nin giriş bölümüdür. Başka bir deyişle "İnsan haklarının tasvibi yolunda şimdiye kadar insanoğlunun atmış olduğu en büyük adım" şeklinde ifade edilen meşhur beyannamenin mukaddimesidir.

Bu beyannamenin her kelimesi ve her ifadesi inceden inceye hesaplanarak tanzim edilmiştir. Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi bu beyanname aslında asırlar boyunca hürriyet ve insan haklarından yana çıkmış nice düşünürlerin görüşlerinin bir tezahürüdür.

Dipnotlar

- Kitabın İslam inkılabı öncesi tağut devri İran'ın da yazıldığı hatırlanmalıdır. -çev-

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

İNSAN HAKLARI BEYANNAMESİ'NİN GİRİŞ BÖLÜMÜNÜN ÖNEMLİ NOKTALARI

Bazı mevzuların birkaç maddede tekrarlandığı, bazı ifadelerin bazı maddelerdeki beyanı gereksiz kıldığı ve kim maddelerin daha ayrıntılı maddeler şeklinde tanziminin mümkün olduğu bu beyanname, 30 madde halinde düzenlenmiştir.Bu beyannamenin giriş bölümünde, üzerinde durulması gereken birkaç nokta var:

1- Bütün insanlar aynı ölçüde saygın, haysiyetli ve vazgeçilmez fıtri haklara sahiptirler.

2- İnsanoğlunun fıtri hakları, haysiyet ve saygınlığı genel ve umumidir. bu, bütün bireyleri kapsar, ayırım ve ayrıcılık tanımaz. Yani beyaz, siyah, kısa, uzun, kadın, erkek... kim olursa olsun bu hak, haysiyet ve saygınlığı eşit derecede taşırlar.

Bir ailede bireylerden birinin, kendisini diğer bireylerden daha asil olarak görmesi nasıl mümkün değilse; daha büyük bir ailenin bireyleri ve aynı vücudun parçaları şeklinde olan insanlar da asalet bakımından eşittirler. Hiç kimse kendini diğer bireylerden daha asil göremez.

3- Hürriyet, barış ve adaletin temeli, bütün bireylerin vicdanlarının derinliklerinde bu gerçeğe -bütün insanların doğuştan saygın ve onurlu olduğuna- gönülden inanç beslemesi ve bunu kabul etmesidir.

Bu beyanname şunu demek istemektedir. İnsanların birbirleri için doğurduğu bütün rahatsızlıkların kaynağı keşfedilmiştir. Zulümler, tecavüzler ve savaşların sebebi; toplumlar ve bireylerin birbirine reva gördüğü bütün vahşice davranışların yegane kaynağı insanoğlunun doğuştan sahip olduğu saygınlık ve onurunun tanınmamış olmasıdır. Bir grup insanın bu gerçeği tanımamış olması, muhatap diğer grubun isyan edip ayaklanmasına sebep olmakta böylece barış ve güvenlik tehlikeye düşmektedir.

4- Tahakkuk bulması için bütün bireylerin gayret etmesi gereken en yüce ideal, fikir beyanı hürriyetinin, güven ve maddi refahın tam anlamıyla gerçekleşmiş olduğu bir dünya kurmaktır. Beyannamenin 30 maddesi bu yüce idealin gerçekleşmesi gayesiyle tanzim edilmiştir.

5- İnsanların doğuştan sayın olduğu, onların vazgeçilmez ve devredilemez haklarına saygı duyulması gerektiği inancı, eğitim ve öğretim yoluyla tedricen bütün bireylerde uyandırılmalıdır.

İNSANIN DEĞER VE SAYGINLIĞI

İnsan Hakları Beyannamesi insanlığa, hürriyet ve eşitliğe saygı duyma esasına binaen düzenlenmiş olduğundan, vicdan sahibi herkesin takdirine şayandır. Zira bu beyanname, insanoğlunun insani haklarının ihyası gayesiyle ortaya çıkmıştır. Biraz doğu milleti, öteden beri insanın değerinden, saygınlık ve haysiyetinden söz etmiş bir milletiz.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere insan, insanın hakları, onun hürriyet ve eşitliği, yüce İslam dininde büyük bir saygıyla karşılanmıştır. Bu bildiriyi yazan ve düzenleyenlere, keza gerçekte onu yazanlar için ilham kaynağı olan filozof ve düşünürler saygımız sonsuzdur. Ancak, bu beyanname felsefi bir metin olduğundan ve melekler tarafından değil,

nihayet insanlar tarafından kaleme alındığından bir grup insanın ortaya koymuş olduğu görüşler ve gerçeklerden anlamış olduğu neticelerden ibarettir. Dolayısıyla her filozof bu beyannameyi inceleyebilir, eleştirebilir ve yanlış ya da eksik bulduğu noktalara dikkat çekerek gerekli uyarıya yapabilir elbet.

Mezkur beyanname birtakım zaaflardan arınmış değil, zayıf noktaları elbette var. Ancak biz bahsimizin bu bölümünde bu zayıf noktalar üzerinde durmayacak, bilakis beyannamenin sağlam noktasını ele alacağız.İnsan Haklar Beyannamesi'nin temel dayanağı, insanın doğuştan sahip olduğu değer, şeref ve haysiyetidir.

Bu beyannameye göre insanın, yaratılıştan gelme kendine özgü bir saygınlık ve onuru olması cihetiyle bir takım hak ve hürriyetlere sahiptir ki, diğer canlılar böyle bir yaratılıştan gelme saygınlık ve onuru taşımadıkları için mezkur hak ve hürriyetlerden mahrumdurlar. Söz konusu beyannamenin en tutarlı ve sağlam noktası da budur işte.

BATI FELSEFELERİNDE İNSANIN İNSANLIK DEĞERİNİ YİTİRMİŞ OLMASI

Meselenin bu noktasında oldukça eski bir felsefi problemle karşılaşmaktayız: İnsanın değerlendirilmesi, diğer canlılar karşısında insanın değer ve konumu, insanın saygıdeğer kişiliği.... O halde her şeyden önce şunu sormak gerekir; İnsan için bir takım hakların kaynağı olan ve onu at, öküz, güvercin, koyun vb. hayvanlardan üstün kılan doğal insanlık haysiyeti denilen şey nedir.

İşte bu noktada İnsan Hakları Beyannamesi'nin temel esasıyla, insanın batı felsefesindeki değerlendirilişi arasında belirgin bir çelişki çıkmaktadır ortaya Batı felsefesinde insanoğlu yıllardan beri itibarını yitirmiş durumdadır. İnsan ve onun seçkin konumu konusunda eskide batı diyarlarında söylenen ve hemen hepsi doğudan kaynaklanmış bulunan şeyler bu gün batı felsefe sistemlerinin çoğunca olay konusu edilmekte ve yadırganmaktadır.

Batılı nazarında insan bir makine raddesine inmiştir, insanlık ruh ve asaleti inkar edilir olmuştur. Tabiatın bir hedefi ve nihai bir maksadı olduğu inancı, batıda bu gün "gericilik" olarak telakki edilmektedir.

Batıda, insan "eşref-i mahlukat" olduğunu söyleyemezsiniz. Zira batılıya göre insanın eşref-i mahlukat -yaratılmışların en üstünü- olduğunu ve diğer canlıların onun emrinde ve ona hizmet için yaratılmış olduğu, bütün diğer gezegenlerin dünyanın etrafında döndüğü yolundaki Batlamyus'a ait eski bir astronomik inanca dayanıyordu.

Bu inancın gitmesiyle birlikte insanoğlunun eşref-i mahlukat olduğu akidesi de tarihe karışmış oldu. Batı nazarında bütün bunlar, geçmişte insanoğlunun müptela olduğu bencilliklerin tezahürüydü. Günümüz insanı alçak gönüllü ve mütevazıdır; diğer canlılar gibi kendisinin de bir avuç topraktan öte bir şey olmadığının bilincine varmıştır. O, topraktan yaratılmış olup sonunda yine toprağa dönecektir; insan hikayesi ölümle sona ermektedir.

Batılı gayet mütevazı bir tavır sergileyerek ruhu insan vücudunun bağımsız bir boyutu ve kalıcı bir gerçek olarak tanımadığını söyler. Bu açıdan kendisiyle hayvan ve bitkiler arasında herhangi bir fark görmez. Keza ona göre düşünme ve ruhun işleriyle mesela taş kömürünün ısısı arasında mahiyet açısından hiçbir farklılık yoktur.

Zira onun nazarında bunların hepsi madde ve enerjinin değişik tezahürlerinden ibarettir. Batılı nazarında hayat sahnesi, başta insanoğlu gelmek üzere bütün canlıların kıyasıya ölüm kalım mücadelesi verdiği kanlı bir arenadır.

Yine başta insan gelmek üzere bütün canlıların hayatına egemen olan en önemli faktör bu "yaşama mücadelesi"dir. İnsanın bütün gayreti, bu amansız savaşta diri kalabilmeye ve kendisini kurtarmaya yön eliktir. Adalet, iyilik, yardımlaşma, hayırseverlik vb. ahlaki ve insani mefhumların tümü bu "diri kalabilme mücadelesi"nin doğurmuş olduğu sonuçlardır. Kendi konumunu koruyabilmek gayesiyle bu mefhumları bizzat insanın kendisi uydurmuş, düzüp koşmuştur.

Bazı güçlü batı felsefelerine göre insan, motor gücü "ekonomik menfaat"tan başka bir şey olmayan bir makinedir. Din, ahlak, felsefe, bilim, edebiyat ve sanat gibi şeyler, altyapısını üretim-dağıtım ve sermaye paylaşımı biçimlerinin oluşturduğu üst yapılardır. Bütün bunlar ise, insan yaşamının iktisadi boyutunun türlü tezahürlerinden ibarettirler.

Başka bir batı düşüncesiyse bunu bile insan için çok görerek "Hayır efendim!" der, "İnsanın bütün faaliyet ve davranışlarının altında yatan temel neden "cinsel sebepler"dir! Ahlak, felsefe, bilim, din, sanat vb. şeylerin tümü, insanın cinsel eğilimlerinin değişik şekillerde ortaya çıkan tezahürleri ve cinsel sebeplerin kılık

değiştirmiş hallerinden başka bir şey değildir."

Meselenin bu noktasında şu mevzuya önemle değinmek isterim: Yaratılışın amaçsız olduğuna, tabiatta vuku bulan değişim ve dönüşümlerin körü körüne meydana geldiğine inanacak ve türlü canlıların hayatının devamını garanti eden yegane etkenin "diri kalabilme kavgası" ve neticede en salahiyetlinin kalması kanunu olduğunu, değişimlerin ise tamamen bir rastlantı olduğunu kabul edeceksek...

İnsanın bu günkü haliyle varlığını korumuş ve hayatta kalabilmeyi başarmış olmasının bir takım tesadüfi ve sebepsiz değişikliklere dayandığını ve bunun, atalarının hayatta kalabilmek uğruna diğer canlı türlerine reva gördüğü milyonlarca yıllık cinayetler sonucu mümkün olabildiğini düşüneceksek... İnsanın, bu gün kendi elleriyle yapmış olduğu makinelerin bir örneği olduğuna inanacak ve ruha, ruhun asaleti ve kalıcılığına inanmanın insan hakkında mübalağa, abartma ve bencillik sayılacağı gibi bir zan taşıyacaksak...

İnsanoğlunun bütün faaliyet ve davranışlarının yegane temel sebebini ekonomik nedenler, cinsel eğilimler veya üstün olma isteğine dayandıracaksak... İyi ve kötü algılanacaksa... Fıtri ve vicdani ilhamlar bir saçmalık olarak görülecekse... İnsanın yaratılış itibarıyla şehvet ve nefsani eğilimlerinin esiri olduğuna, bu kuvvetten başka hiçbir şeye boyun eğmeyeceğine vs. inanacaksak...

O zaman insanlık onur ve haysiyetinden, insanın vazgeçilmez ve devredilmez haklarından, onun saygıdeğer bir kişilik taşıdığından söz edebilmek nasıl mümkün olacaktır! Bu durumda mezkur hak, hürriyet ve hürmeti bütün faaliyetlerimizin temeli olarak alabilmemiz mümkün müdür

BATI,İNSAN KONUSUNDA ÇELİŞKİYE DÜŞMÜŞTÜR

Batı felsefelerinde insanın doğuştan gelme haysiyetine alabildiğine darbe indirilmiş ve onun insanlık değeri hiçe sayılmıştır. Batı dünyası insanı, yaratılış ve onu meydana getiren sebepler bakımından; yaratılış sisteminin onu meydana getirmedeki gayesi bakımından; varlığının nitelik ve niceliği, davranış ve tepkilerinin temel sebebi, vicdanı ve kimliği bakımından alabildiğine küçümsemiş ve aşağılamıştır.

Ancak aynı batı, bir yandan bunu yaparken diğer yandan da vazgeçilmez ve devredilmez kutsal hakları konusunda "İnsan Hakları Beyannamesi" adlı uzun uzadıya bir bildiri yayınlamış, bütün insanları bu bildirinin muhtevasına inanmaya çağırmıştır.Batı dünyası evvela insana getirdiği yorum ve ona bakış açısını yeniden gözden geçirmeliydi. İnsanoğlunun kutsal ve fıtri haklarıyla ilgili bu uzun beyannameyi ancak ondan sonra yayınlamalıydı.

Batılı düşünürlerin hepsinin insana aynı açıdan yaklaşmadığını ve insan konusunda

hepsinin -yukarıda açıklamış olduğumuz aşağılayıcı- aynı görüşü paylaşmadığını kabul etmiyor değiliz. Onların da pek çoğu, aşağı yukarı doğunun yorumuna benzer bir yorum getirmişlerdir insana. Bizim kastımız artık batıda ekseriyetin görüşü haline gelmiş ve bu gün dünyayı etkisi altına almış bulunan düşünce tarzıdır.

İnsan Hakları Beyannamesi'ni yayınlayacak olan, her şeyden önce insanı maddi terkiplerden oluşmuş bir makine seviyesinde görmemelidir. İnsanın davranışlarını hayvani ve şahsi sebeplere münhasır kılmamalı ve insanın "inanca bir vicdan" taşıdığını bilmelidir.

İnsan Hakları Beyannamesi'ni "insanı yeryüzünün halifesi" olarak kabul eden ve onun ilahi bir tecelli taşıdığına inananların yayınlaması gerekir.

İnsan haklarından söz etmek, insanoğlu için "Ey insan! Şüphe yok ki sen Rabbi'ne ulaşmak için meşakkatler içinde didinir durursun da sonunda O'na kavuşursun" hükmüne kail olan ve onda bu yolculuğun menzile dek sürecek ahengini duyanlara yaraşır.

İnsan haklarından söz etmek, "Andolsun ki kim özünü iyice temizlemişse kurtulmuş ve muradın ermiştir. Ve andolsun ki kim özünü kirletmiş ve kötülüğe gömmüşse ziyana girmiştir..." hükmü gereğince insanın iyiliğe eğilimli bir mayadan yoğrulduğuna inanan felsefe sistemlerine düşer.

İnsan Haklar Beyannamesi'ni yayınlamak, insanın mayasına iyimser bir açıdan yaklaşan ve "Gerçekten de biz insanı en güzel bir surete sahip olarak yarattık." Hükmüne binaen onu en mükemmel ve en ölçülü yaratılış üzere görenlere düşer.

İnsanın yorumu hususunda batılı düşünce tarzına uygun düşen şey, İnsan Hakları Beyannamesi değil; bilakis, batının fiilen insana reva görmekte olduğu davranış şekilleridir. Yani insanca ve insani olan bütün duyguları öldürmek, insani üstünlük ve yücelikleri oyuncak haline getirmek, sermayeyi insandan daha üstün tutup parayı insanlığa tercih etmek, makinenin kulu kesilip servete tapmak, insanları alabildiğine sömürmek, zenginlik ve servete sınırsız güç tanımak. Öylesine ki; milyoner bir adam servetini sevgili köpeğine bıraktığında, o köpek herhangi bir insandan çok daha fazla saygı görmekte; nice insanlar bu zengin köpeğin hizmetçisi, sekreteri veya muhasebecisi olarak çalışıp onun önünde el pençe-divan durarak saygıyla eğilmektedir.

BATI,HEM KENDİSİNİ UNUTMUŞTUR HEM DE TANRISINI

İnsanoğlunun bugün en önemli meselesi, Kur'an'ın da tabiriyle "kendisini" unutmuş olmasıdır. Hem kendisini, hem Rabbi'ni unutmuştur o. Meselenin püf noktası ise onun "kendisini" aşağılaması ve küçümsemesidir. Kendi içine yönelmeyi, iç dünyasına ve öz benliğine ilgi göstermeyi bir yana bırakmış ve bütün dikkatını

algılanabilir maddi dünyanın üzerinde toplamıştır.

Maddiyatı tatmaktan başka bir hedef görmemekte, maddeden başka bir maksut tanımamaktadır. Yaratılışı abes görmekte, kendisini inkar etmektedir; ruhunu kaybetmiş, moralini yitirmiş vaziyettedir. Bugün insanoğlunun giriftar olduğu bedbahtlıkların çoğu bu yanlış düşünce tarzından kaynaklanmaktadır.

Bu maalesef neredeyse bütün dünyayı kaplayacak, insanoğlunu bir anda yok olmanın eşiğine düşürecek noktaya gelmiş durumdadır. İnsan hakkında beslenen bu düşünce tarzı, medeniyet ilerledikçe "medeni insan"ın düşüş kaydetmesine neden olmuş, hakirlik duygusuna kapılmasına yol açmış ve "gerçek insan"lacın artık geçmişte aranır hale gelmesine sebep olmuştur. Bugünkü muazzam medeniyet mekanizması, "insan"dan başka her şeyin en alasını meydana getirebilecek durumdadır.

Gandi şöyle der: "Batılı, yeryüzüne ait bütün imkan ve nimetlere sahip olması cihetiyle yeryüzünün Tanrısı lakabına layıktır. O, diğer milletlerin ancak Allah'ın kudretiyle mümkün olabileceğine inandığı şeyleri yapabilmektedir bugün yeryüzünde... Ancak, batılı bir konuda pek acizdir: Kendi iç dünyasıyla irtibatı kurmak ve batınından haberdar olmak! Yeni medeniyetin sahte parlaklığının kofluğunu ispat için tek başına bu hakikat yeter de artar bile!"

"Batı medeniyetinin batılıları içki ve cinsel ilişkiye müptela etmesinin nedeni, batılının "kendi öz"ünü arayıp bulmak yerine bu özü unutmaya ve boşa harcamaya çalışıyor olmasıdır.""Batılının buluş, icat ve savaş gereçlerini temin konusundaki pratik gücünü sağlayan; onun "öz benliğini kontrol etme"deki istisnai yeteneği değildir.

Tersine, bu "öz benlik"ten kaçıyor olmasından kaynaklanmaktadır... Yalnızlık ve sessizlikten korkmakta ve parayı yegane teselli olarak görmekte, ona sarılmakta. Bunlar batılının kendi iç dünyası ve batınından gelen sesi duymada aciz kalmasına aciz olmuş, bu faaliyetlerini bu maksada -para- münhasır kılmasına yol açmıştır.

Dünyayı fethetme duygusunun nedeni, onun "kendi benliğine hakim olma konusundaki aczinden" kaynaklanır. Bu sebeple batılı, dünyanın her yerinde kargaşa ve fesada sebep olmaktadır. Moral gücünü yitirmiş, ruhunu kaybetmiş bir insan dünyayı fethetse dahi neyine yarar bu İncil'in dünyada hakikat, sevgi ve barışın müjdesi olmaya davet ettiği kimseler dünyanın dört bir köşesinde altın ve köle avına çıkmışlardır.

Bunlar İncil'in buyruğuna uyarak Allah'ın arzında bağış, ihsan ve adaletini aramaları gerekir. Fakat onlar kötülüklerini örtbas edip kendilerini temize çıkarabilmek gayesiyle dini bir silah olarak kullanmaktalar. Onlar İlahi kelamı yayacakları yerde milletlerin başına bomba yağdırmaktadırlar."

Bu sebeple ki İnsan Hakları Beyannamesi'ni herkesten önce ve herkesten daha çok bizzat batı çiğnemiş durumdadır. Batının günlük hayatta fiilen uygulamakta olduğu felsefe, İnsan Hakları Beyannamesi için yenilgiden başka bir yol bırakmamıştır.

6.BÖLÜM AİLE HAKLARININ TABİİ ESASLARI

Bir önceki bahsimizde İnsan Hakları Beyannamesi'nin ruhu ve temeli üzerinde durduk. Beyannamenin temelinin şu inanca dayandığını belirttik: "İnsan doğuştan saygıdeğer bir haysiyet ve şahsiyete sahiptir. İnsan yaratılıştan gelme birtakım vazgeçilemez ve devredilemez hak ve hürriyetler taşımaktadır."

Bu ruh ve temelin İslam ve doğu felsefeleri tarafından da kabul edildiğini ancak insan ve onun yaratılıştan gelme özellikleri hususunda çoğu batı felsefelerinin getirmiş olduğu yorumların bu beyannamenin ruhuyla bağdaşmadığını, hatta onun kof görünmesine yol açtığını söyledik.

Şüphesiz İnsanların gerçek haklarını tespit hususunda yegane salahiyetli merci pek kıymetli "yaratılış" kitabıdır.

Bu muazzam kitabın sayfa ve satırlarına müracaat ederek insanların gerçek müşterek haklarını ve kadın ile erkeğin birbiri karşısındaki hukuki durumunu belirlemek mümkündür.

Meselenin şaşırtıcı noktası, bazı safdillerin bu büyük merci makamını bir türlü kabule yanaşmıyor olmasıdır. Bu gibilerine göre yegane yetkili merci, bu beyannamenin hazırlanmasını sağlayan ve bugün bütün dünyayı egemenliği altında bulunduran insanlardır.

Bu insanlar kendi düzenledikleri bu beyannamenin maddelerine pek riayet etmeseler başkalarının onları eleştirme, onlardan hesap sorma de hakları yoktur. Ancak biz her şeye rağmen aynı insan hakları adına böyle bir hakkımız olduğuna inanıyor ve bu konuda, her şeyi apaçık ortaya koyan ilahi kitap konumundaki muazzam yaratılış mekanizmasını yegane yetkili merci olarak tanıyoruz.

Bu bahsimde az da olsa felsefe rengi taşıyan, kimi okuyucuları sıkacak ve onlara kuru gelecek bazı felsefi konulara değinmek zorunda kaldım. Bundan dolayı burada muhterem okuyuculardan tekrar özür dilerim. Ancak kimi zaman kadın hakları meselesiyle bu kuru felsefi bahisler arasında fevkalade yakın irtibat meydana gelmektedir. Bu da mezkur bahislere girmemizi zaruri kılmaktadır.

TABİATIN BİR HEDEF TAŞIYOR OLMASIYLA TABİİ HAKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yaratılış mekanizması, mevcudatın bünyesinde birtakım kemallere ulaşma yeteneğini bırakmış ve bilinçli olarak onları bu kemallere doğru sevk etmektedir. Bu durum, mevcudat için birtakım tabii ve fıtri hakların ortaya çıkmasına sebep

olar.

Her doğal yetenek, "doğal bir hak"kaç temel teşkil eder, onun "tabii" sayılır. Mesela insanoğlunun yavrusu okula gitme ve tahsilde bulunma hakkına sahiptir. Fakat koyunun yavrusu böyle bir hakka sahip değildir! Neden Bunun sebebi açıktır: İnsanoğlunun yavrusunda okuma, öğrenme ve bilme yeteneği vardır. Oysa koyunda bu yetenek mevcut değildir.

Yaratılış mekanizması bu alacaklılık belgesini insanın varlığına işlemiştir. Ancak koyuna böyle bir vermemiştir.Düşünme hakkı, oy verme ve hür iradeye sahip olabilme hakkı da böyledir.

Bazıları "doğal hukuk" teorisine inanmaz, yaratılış mekanizmasının insana bir nevi hukuki üstünlük tanıdığı inancını saçma ve bencil bir iddia olarak değerlendirirler. Onlara göre insanla diğer mevcudat arasında hukuki açıdan hiç bir fark yoktur.

Oysa ki son derece yanlış bir görüştür bu. Tabiatın tanımış olduğu yetenekler farklıdır; Yaratılış mekanizması her canlıyı kendine has bir yörüngeye oturtmuş ve onun saadetini de bu "tabi yörüngesinde Seyredişi'ne bağlamıştır.

yaratılış mekanizmasının burada hedefi ve maksada vardır. Bu belgeleri bilinçsin olarak tesadüf sonucu onlara vermiş değildir. Konumuzun mahdudiyeti sebebiyle bu meseleye daha geniş bir açıklama getirmiyor ve bu kadarla yetiniyoruz.

Konumuzu teşkil eden aile hukukunun esas ve köklerini de, diğer doğal haklar gibi bizzat tabiatta aramak gerekir. Kadınla erkeğin doğal yetenekleri ve yaratılışın kendilerine vermiş olduğu türlü belge, vesika ve senetlere bakarak bu ikisinin "benzer" hak ve görevlere sahip olup olmadığını anlamak kabilidir Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere burada ele alacağımız konu kadınla erkeğin aile haklarındaki "benzerlik" meselesi olacaktır, "eşitlik" meselesi değil.

SOSYAL HAKLAR

Ailevi olmayan sosyal haklar bakımından; yani aile muhiti dışındaki büyük toplumda söz konusu olan haklar bakımından insanlar "eşit" ve "büzer" durumdalar. Yani birinci tabii hakları, yekdiğeriyle aynı ve eşittir.

Mesela herkes ilahi nimetlerden faydalanma hakkına sahiptir; herkes çalışma, hayat yarışmasına katılma, sosyal bir konuma aday olup bu maksatla meşru sınırlar dahilinde elinden gelen gayreti gösterme hakkına sahiptir. Keza herkes, kendi ilmi ve ameli yeteneklerini ortaya koyma hakkına sahiptir.

Ancak, birincil tabii haklardaki bu eşitlik, onlara "sonradan kazanılan haklar" (iktisabı haklar) açısından giderek eşit olmayan bir konum kazandırır. Yani herkes,

bir diğerinde olduğu gibi çalışma ve hayat yarışmasına katılma hakkına sahiptir Ancak yarışım ya katılma ve görevi yapma meselesi gündeme geldiğinde fark belirir. Herkes bu yarışmayı aynı durum ve sonuçla tamamlayacaktır.

Kimi daha yetenekli, kimi yeteneksizdir; kimi çalışkanken kimi tembeldir. Velhasıl mezkur hayat müsabakasını bazıları diğerlerinden daha âlim, daha kamil, daha yetenekli, daha tecrübeli ve daha layık olarak tamamlamakta, dolayısıyla onların "sonradan kazanılan haklar" ı, diğerlerininkinden farklı olmaktadır.

Bu durumda onların sonradan kazanılan haklarını da birincil tabii hakları gibi başkalarınınkiyle eşit sayamayız. Zira o zaman zulüm işlemiş, apaçık haksızlık etmiş oluruz.

Birincil tabii sosyal haklar alanında neden bütün insanlar eşit ve benzer bir konumdadırlar Sebebi açıktır bunun: İnsanoğlunun ahvali çevresinde yapılan mütalaalar; hiç kimsenin ast veya üst olarak yaratılmadığını; kimsenin işçi, sanatkâr, zanaatkâr, üstat, öğretmen, subay, asker veya bakan olarak dünyaya gelmediğini göstermektedir.

Bunlar, insanoğlunun sonradan kazandığı iktisabı haklarıyla ilgili avantaj ve hususi yatlardır. Yani toplum bireyleri kendi gayret, yetenek ve emekleri sonucu bu hakları elde etmek durumundadırlar. Toplum, sözleşmeli bir kanunla bu hakları liyakat göstererek bireylere devreder.

İşte insanın sosyal hayatıyla, balarısı gibi sosyal hayvanların sosyal hayatları arasındaki fark da buradan kaynaklanır. Bu tür sosyal hayvanların sosyal hayatlarındaki organizeler yüzde yüz tabiidir ve tabiat tarafından tespit edilir.

Mevkiler, görevler, meslekler... vb. gibi kimin ne yapacağını bizzat tabiat tayin eder, bu hayvanların kendi gayretleri değil. Yani bu hayvanlar tabiatları itibariyle; amir, memur, işçi, mühendis, asker... vb.

gibi belli görev taksimatlarıyla dünyaya gelirler. Fakat insanın sosyal hayatı böyle değildir. Bu cihetle bazı bilim adamları "insanın yaratılış itibarıyla sosyal bir canlı olduğu" yolundaki oldukça eski bir felsefi teoriyi bütünüyle reddetmiş. İnsan toplumunu yüzde yüz sözleşmeli bir. toplum olarak tanımlamak gerektiğine inanmışlardır.

AİLE HAKLARI

İnsanın aile dışındaki sosyal durumunu yukarıda açıkladık. Onun aile camiasındaki sosyal durumu nasıldır Peki Aile topluluğunda da bireyler birincil tabii haklarda yekdiğeriyle aynı ve benzer durumda mıdır acaba Aile bireyleri sadece "sonradan kazınılan haklar" konusunda mı yekdiğeriyle farklı bir durumdadırlar Yoksa aile topluluğu; yani karıyla kocadan, ana-babayla evlatlardan ve kız kardeşle erkek

kardeşten meydana gelmiş olan topluluklar aile dışındaki topluluk (toplum) arasında birincil tabii haklar açısından da birtakım farklar mı "mevcuttur. Tabiat kanunu, aile hukukunu özel bir prosedüre mi tâbi tutmuştur.

Meselenin bu noktasında iki görüş mevcuttur: Bunlardan birincisi; karı-koca, ana-baba veya ebeveyn-evlat ilişkisinin; bireylerin devlet daireleri veya benzeri müesseselerdeki ilişkisi gibi herhangi bir sosyal ilişki olduğu, dolayısıyla de bireyin aile içindeki konumunun ona özel bir durum kazandırmayacağı şeklindedir.

Birinin müdür, diğerinin memur, birinin amir, diğerinin emir kulu olmasına, birinin az, diğerinin çok maaş almasına neden olan yegane ölçü, sonradan kazanılan özellik ve meziyetlerden başka bir şey değildir. Bir erkeğin hanımı veya bir hanımın kocası olma; anne, baba veya evlat olma gibi ailevi konumlar da aile bireylerinin her birinin kendine has bir durum içinde olmasını gerektirmez. Onların yekdiğerine karşı durumlarını ancak "sonradan kazanılan özellikler"i tayin edebilir.

Hatalı bir tanımamaya "Haklarda eşitlik" şeklinde isimlendirilen "kadınla erkeğin aile hukuku sahasında benzer haklara sahip olduğu" teorisi işte bu asla dayanır. Bu teoriye göre erkek ve kadın, tabiatın kendilerine vermiş olduğu benzer hukuki senetler, benzer yetenekler ve benzer ihtiyaçlarla aile hayatına katılırlar. Bu da, aile hukukunun "aynılık" ve "benzerlik" esasına göre düzenlenmesi gerektiğini gösteriri.

Diğer bir görüşse bunun aksi yönündedir. Kadınla erkeğin birincil tabii haklarının dahi farklı olduğuna inanan bu görüşe göre bir erkeğin "koca" olması, onun yine "koca olması sebebiyle "birtakım özel hak ve görevleri de beraberinde getirir. Keza kadının "eş" oluşu da sırf bu "eş olma sebebiyle" kadına birtakım özel haklar ve görevler yükler.

Baba, anne veya evlat olmak da böyledir; bu özelliklerden her biri, yine kendilerine has hak ve vazifeler taşır. Velhasıl aile topluluğu, diğer sosyal katılım ve toplu işbirliklerinden farklı bir camiadır. İslam'ın kabul etmiş olduğu "kadınla erkeğin eşit, fakat aynı olmayan aile haklarına sahip olduğu" görüşü işte bu astla dayanır Şimdi bu görüşlerden hangisinin doğru olduğu, bu doğruluğun nasıl anlaşılabileceği bahsine geçelim.

AİLE HAKLARININ TABİİ ESASLARI(2)

Muhterem okuyucunun sıhhatli bir değerlendirme yapabilmesini sağlamak maksadıyla bir önceki bahsimizde ele aldığımız şu konuların kısaca hatırlatılmasında fayda var:

1 - Doğal haklar veya tabii hukuk denilen şeyin ortaya çıkmasına neden olan asıl: "tabiatın bir hedef taşıyor olması"dır. Tabiat, bu "hedef"e göre her canlıya kendine has birtakım "yetenek" ve "özellikler" vermiştir.

2 - İnsanoğlu, sırf "insan olma" sı hasebiyle "insan hakları" şeklinde adlandırılan birtakım özel haklara sahiptir ki hayvanlar bu tür haklar taşımazlar.

3 - Doğal haklar ve bu hakların nitelik ve niceliklerini teşhis edebilmenin yegane yolu tabiat ve yaratılış nizamına müracaat etmektir. Tabiatın kazandırmış olduğu her "doğal yetenek", "doğal bir hak" için verilmiş bir belge ve senettir.

4 - Medeni topluluk olma açısından bütün insanlar benzer ve eşit tabii haklar taşırlar. Aralarındaki far; sadece, her bireyin yaptığı iş ve yerine getirdiği göreve bağlı olan iktisabı - sonradan kazanılan - haklar dalındadır.

5 - Medeni bir toplumda insanların eşit ve benzer tabii haklar taşıyor olmasının nedeni, insanların durumunun üzerine yapılan araştırmalar sonucu insan bireylerinin, balarısı gibi sosyal hayvanların tersine, ast veya üst, âmir veya memur, komutan veya er, işçi veya patron ve subay ya da asker olarak dünyaya gelmediğinin anlaşılmış olmasıdır. İnsanların hayat düzeni tabii değildir. Onların işleri, görev ve sosyal konumları doğa tarafından tespit edilmemektedir.

6 - Kadınla erkeğin aile hukuku açısından "benzer" haklara sahip olduğu teorisi, aile topluluğunun da medeni topluluk gibi olduğu görüşüne dayanır. Bu görüşe göre, aile bireyleri "benzer" ve yekdiğeriyle "aynı" haklar taşırlar.

Kadın ve erkek benzer yetenek ve ihtiyaçlarla yüklü olarak aile hayatına katılırlar; her ikisi de tabiatın kendilerine bağışlamış olduğu benzer belge ve senetlere sahip durumdadır. Yaratılış kanunu onlar için doğal bir nizam öngörmemiş ve hayvanlarda olduğu gibi onlar arasında da belli bir görev taksimatında bulunmamıştır.

Ancak, aile hukuku açısından kadınla erkeğin benzer şartlar taşımadığı görüşüyse; aile camiasının medeni camiadan ayrı bir konum arz ettiği esasına dayanır. Bu görüşe göre kadın ve erkek, ailevi hayata benzer yetenek ve benzer ihtiyaçlarla katılmamaktadır. Tabiat her ikisine de aynı belge ve aynı konumu kazandırmış değildir. Yaratılış her biri için muayyen bir yörünge ve vaziyet tayin etmiştir.

Şimdi bu görüşlerden hangisinin doğru olduğu ve bu doğruluğun hangi yolla anlaşılabileceği meselesine gelelim.Daha önce muhterem okuyucuya sunmuş olduğumuz ölçü ve mikyaslar, bu iki görüşten hangisinin doğru olduğunu kolayca teşhis edebilmeyi mümkün kılmaktadır. Kadınla erkeğin tabii yetenek ve ihtiyaçlarına; başka bir deyişle yaratılış kanununun kadınla erkeğe vermiş olduğu doğal belge ve senetlere bakarak bu teşhiste bulunabilmek kabildir.

AİLE HAYATI DOĞAL MIDIR,YOKSA SÖZLEŞMELİ MİDİR

Bir önceki bahsimizde, insanın sosyal hayatıyla ilgili iki nazariye olduğunu belirtmiştik. Bunlardan birine göre insanın sosyal hayatının "tabii" olduğunu

söylemiştir. Bu nazariyeyi savunanlar, insanın "doğuştan medeni" olduğuna, yani tabiatı itibarıyla medeni bulunduğuna inanırlar.

Kimileriyse bunun tam tersine, sosyal hayatın bir sözleşmeden ibaret olduğunu söyler, İnsan kendi iradesiyle ve zorlayıcı dış sebepler-iç ve batını sebepler değil - etkisiyle onu seçtiğini öne sürerler.

Peki, aile hayatı konusunda da iki görüş mü mevcuttur Hayır. Bu mevzuda yalnızca bir nazariye vardır: İnsanoğlunun ailevi hayatı yüzde yüz tabiidir; yani insan, tabiatı itibarıyla "evcil" olarak yaratılmıştır.

İnsanın medeni hayatının tabii olduğu hususunda tereddüde kapıldığımızı farz etsek dahi, onun "evcilliği"den, yani ailevi hayatının tabii olduğundan şüphelenmemiz mümkün değildir. Nitekim pek çok hayvan doğal bir sosyal hayat sürdürmediği, hatta tabii sosyal hayattan tamamiyle mahrum bulunduğu halde bir nevi doğal evlilik hayatı sürdürürler. Çiftler halinde yaşayan güvercin ve bazı böcekler bu türe örnek verilebilir.

Sosyal hayatla, ailevi hayat birbirinden farklıdır. Tabiatta, insan ve bazı hayvanların aile kurması, üremesi ve ailevi bir hayat sürdürmesi için gerekli tedbirler alınmıştır. Bu tedbirler gerçi insan ve bazı hayvanlar, tabiatlar icabı aile hayatı yaşamaya ve üremeye eğilimli kılınmıştır.

İnsanoğlunun varolduğu günden bu yana geçen asırlar sürecinden insan ailevi hayattan yoksun olmamıştır.

Yani kadınla erkeğin münferit hayat yaşadığı ve ya cinsel komünizmin hakim olduğu bir döneme rastlayabilmek kabil değildir. Geçmişte yaşayan ilkel toplumların bir örneği olan günümüzdeki vahşi kabilelerin dahi böyle bir hayan tarzına sahip olmayışı, söz konusu tarihi gerçek gösterilebilecek bir karinedir.Geçmiş çağlarda yaşayan "ilke insan toplulukları" - ister ataerkil, ister anaerkil olsun- ailevi bir hayat sürdürmüşlerdir.

DÖRT MERHALE TEORİSİ

Mülkiyetin başlangıçta ortaklık şeklinde var odluğu, şahsa münhasır mülkiyetin sonradan ortaya çıktığı gerçeği ortaladık herkesçe kabul edilmiştir. Ancak, cinsel mevzuda böyle bir durum söz konusu değildir. İnsanoğlunun ilk dönemlerinde mülkiyetin şeklinde cereyan etmiş olmasının sebebi, insan toplulukların o dönemlerde kabile hayatı yaşaması ve ailevi bir sistem içinde bulunmuş olmasıdır.

Yani birlikte yaşayan kabile bireyleri arasında bir aile sosyal ve sözleşmeli kanunları yoktur. Fakat doğa kanunu ve onun kazandırmış olduğu kendi tabiatları gerçi içgüdüsel olarak belli bir hak ve hukuk çerçevesinde hareket ederler. Ne yaşama tarazları ne de cinsel hayatları asla kayıtsız veya gelişi güzel değildir.

Mehrengiz Menucehriyan adlı bir hanım yazar "İran Anayasa ve Medeni Kanunlarına Eleştiri" kitabının önsözünde bakınız ne diyor: "Sosyoloji açısından dünyanın muhtelif noktalarında kadınla erkeğin hayatı şu dört merhaleden birini kat etmektedir:

1 - Tabii merhale,

2 - Erkeğin egemen olduğu merhale,

3 - Kadının itiraza başvurduğu merhale,

4 - Kadınla erkeğin eşit haklara kavuştuğu merhale.Birinci merhalede kadınla erkek arasındaki cinsel ilişki hiçbir kayda ve şarta bağlı değildir."...

Halbuki sosyoloji bilimi bu iddiayı reddetmektedir. Sosyolojinin kabul ettiği şey en fazla şudur: Geçmişte muhtemelen bazı vahşi kabileler arasında birkaç erkek kardeşin, diğer birkaç kız kardeşle ortaklaşa evlenmesi şeklinde bir evlilik çeşidi vardı.

Bu tür evliliklerde bütün erkek kardeşler, evlendikleri kız kardeşlerinin hepsinin kocası sayılır, çocuk da yine hepsine ait olurdu. Ya da kızlar ve erkek çocukların evlenmeden önce herhangi bir sınırlamaya tabii tutulmadığı, ancak evlendikten sonra birtakım bağlayıcı kurallara tâbi olduğu şeklinde gelenekler vardı.

Bazı vahşi kabilelerde cinsel ilişki eğer bundan daha umumi olmuş ve faraza kadın "kamulaştırılmış" ise bunun normal değil istisnai bir durum olduğu açıktır. Bunun ise, insan tabiatına aykırı ve sapıkça bir vakıa olarak değerlendirilmesi gerektiği hatırlanmalıdır.

Will Dourant, medeniyet Tarihi adlı eserinin 56. sayfasında şöyle der: "Evlilik, hayvanlar familyasındaki atalarımızın buluşudur. Bazı kuşlara baktığımızda, her kuşun gerçekten sadece kendi eşiyle yetindiği görüşü uyanacaktır sizde. Goril ve orangutanlarda eşler arasındaki yakın ilişki, yavru hayvanın yetişme çağının sona ermesine değin sürer.

Bu ilişkinin pek çok açıdan karı-koca ilişkisine benziyor olması da bir hayli düşündürücüdür. Mesela dişi goril veya orangutan, başka bir erkekle münasebet kurmaya kalkışacak olurda kendi erkeği tarafında şiddetle cezalandırılmaktadır. Durkrasspenın, Bornova orangutanları hakkında "Bu hayvanlar bir dişi, bir erkek ve bu dişi ile erkeğin yavrularından müteşekkil bir aile halinde yaşarlar"der.

Doktor Savage de goriller hakkında şöyle yazar: "Baba gorille anne goril bir ağacın altında bir yandan da meyve yerken, bir yandan çene çalarken, yavru goriller etrafta oynaşır ve ağaçtan ağaca atlayıp dururlar. Erkekle dişi arasındaki karı-koca ilişkisi, tarih sayfalarında henüz insan yokken de mevcuttu.

Karı-koca ilişkisinin var olmadığı topluluklar oldukça azdır; ancak, arayan birisi -az da olsa - böyle topluluklara rastlayabilir."

Velhasıl insanoğlunda var olan aile duyguları bir gelenek veya medeniyetin getirdiği bir hadise değil; fıtri, tabii ve içgüdüsel olarak ailevi duygular taşır.

Binaenaleyh insanoğlu, erkekle kadının hiçbir kayda ve şarta bağlı kalmaksızın, veya herhangi bir doğal taahhüt taşımaksızın birlikte yaşadığı bir devir geçirmiş değildir. Böyle bir teori, cinsel komünizm demektir ki ilk çağlarda ortak mülkiyet taziyesine inananlar dahi böyle bir çağın var olduğunu iddia etmemişlerdir.

Kadın-erkek ilişkileri üzerine oraya atılan dört merhale teorisi, sosyalistlerin mülkiyet konusunda savundukları dört evre teorisinin acemice taklididir. Sosyalistler, insanoğlunun mülkiyet mevzuunda dört evreden geçtiğine ve dört aşamayı geride bıraktığına inanırlar: İlk dönem ortak mülkiyet evresi (kolektif mülkiyet), feodalizm evresi, kapitalizm everse, sosyalizm - ve komünizm evresi... Bu sonuncusu, ilk dönem ortak mülkiyet evresine kolektif mülkiyet - dönüştür, ancak onun gelişmiş ve ileri düzeydeki hali sayılır.

Mencuhriyan hanımefendinin, kadın-erkek ilişkilerinin dördüncü merhalesini "kadınla erkeğin eşit haklara sahip olduğu merhale" şeklinde tanımlamış olmasına yine de sevinmek gerekir. Zira hiç olmazsa bu noktada sosyalistleri taklit etmemiş ve dördüncü ve son merhaleyi "ortaklık evresi" denilen birinci merhaleye dönüş olarak tanımlamamıştır!...

Ancak, mezkur hanımefendinin birinci merhaleyle dördüncü merhale arasında ziyadesiyle benzerlik bulunduğu gibi bir inanca sahip olduğunu da hemen belirtelim. Nitekim bu hanım söz konusu eserinde "Birinci merhaleye epey benzer bir dönem olan 4. Merhalede kadınla erkek yekdiğerine karşı zerrece sultada bulunmayıp hiçbir ayrım gözetmeksizin birlikte yaşarlar."

Bu hanımefendinin "epey benzer olma" kavramıyla neyi kastettiğini henüz anlayabilmiş değilim... Eğer bununla yekdiğerine karşı egemenlikte bulunmaya çalışmama, erkeği kadından üstün tutmama ve bu ikisi arasında eşit hak ve şartlar tanıma gibi bir anlama kastediliyorsa, dördüncü merhaleyle söz konusu bayanın iddiasına göre kadınla erkek arasında hiçbir kanuni ve kurallı ilişkinin yaşanmadığı ve bu ikisinin aile hayatı sürdürmediği ilk merhale arasında bu yönden bir benzerlik söz konusu değildir.

Yok, eğer dördüncü merhalede kadın-erkek münasebetlerindeki mevcut bütün taahhüt ve kuralların tedricen ortadan kalkacağı, aile hayatının işlerliğini yitireceği ve insanlar arasında bir nevi "cinsel ortaklık" veya kolektif cinsel münasebet kurulacağı kastediliyorsa "kadın-erkek haklarında eşitlik" ilkesinin ciddi savunucularından olan bu bayanın maksadıyla mezkur ileli savunan diğerlerinin

maksadının aynı olmadığını söyleyelim. Hatta bu hanımefendinin söz konusu "eşitlik" anlayışının onlar için "dehşetengiz" bir mana taşıyacağını da hemen belirtelim.

Meselenin bu noktasında bütün dikkatimizi kadın-erkek aile hukukunun doğasına çevirmek ve bu zeminde iki noktayı önemle göz önünde bulundurmak gerekir: Birincisi: Kadınla erkeğin tabii açıdan - Yaratılış ve doğaları itibariyle- farklı olup olmadığı meselesidir. Başka bir deyişle "Kadınla erkek arasındaki farklılık bu ikisinin farklı cinsel organlara sahip olmasından mı ibarettir. Yoksa bunun ötesinde bir farlılık mı söz konusudur" şeklindeki sorudur.

Göz önünde bulundurulması gereken ikinci nokta; kadın-erkek arasında başka farklılıklar da varsa, bunların "kadınla erkeğin görev ve haklarını belirleme hususunda da etkin" olup olmadıklarıdır. Bu farklılıklar onların hukuki kişiliklerini de etkilemekte midir. Yoksa insanoğlunun hukuki mizacıyla hiçbir alakası bulunmayan renk ve ırk değişiklikleri gibi- farklıklar mıdır.

DOĞADA KADIN

Birinci nokta üzerinde daha fazla durmaya gerek olmadığı kanısındayım. Bu mevzuda biraz da olsa mütalaada bulunmuş olanlar kadınla erkek arasındaki yegane farklılığın cinsel uzuvlar olmadığını pek âlâ bilirler. Tartışılması gereken nokta, söz konusu diğer farklılıkların kadın-erkek hak ve görevlerini de etkileyip etkilemediği meselesidir.

Avrupalı araştırmacı ve bilim adamları birinci noktayı yeterince ifade etmişlerdir. Biyolojik, psikolojik ve sosyolojik sahalarda mezkur bilim adamları ve araştırmacıların göstermiş olduğu dikkat, bu konuda hiçbir şüpheye yer bırakmamaktadır. Söz konusu bilim adamlarının ihmal etmiş olduğu nokta, bu farklılıkların ailevi hak ve görevlerin belirlenmesinde etkin olduğu, dolayısıyla de kadınla erkeğe yekdiğeriyle "benzer olmayan" bir konum kazandırdığıdır.

Dünyaca ünlü Fransız biyolog, cerrah ve fizyolog Alexis Carrel, "İnsan Denen Meçhul" adlı nefis eserinde bir iki noktayı da itiraf eder. Yani hem "kadınla erkeğin Yaratılış kanunu gerçi farklı yapılarda yaratılmış olduklarını söyle ve hem de bu farklılıkların onların görev ve haklarını da farklı kıldığını vurgular.

Söz konusu araştırmacı, kitabının "Cinsel Münasebetler ve Üreme" başlıklı bölümünde şöyle der: "Testiz ve yumurtalığın fevkalade önemli ve geniş bir faaliyet alanı vardır. Evvela erkek veya dişi hücreler (sperma ve ovarıum9) üretirler ki bu ikisinin birleşmesiyle yeni bir insan meydana gelir.

Öte yandan bunun yanında, canlının dokularında, endam ve bilincinde onun cinsi özelliklerini açığa çıkaracak cinsiyet hormonları salgılar ve bu hormonları doğrudan kana geçirirler.

Aynı şekilde, insan vücudunun bütün faaliyetlerine hız kazandırırlar. Örneğin erkek üreme hücrelerini üreten tesislerinin salgıladığı erkeklik cinsiyet hormonları testosteron- heyecan, hareket, şiddet ve sert davranışlara sebep olur. Dişi hücrelerin üretildiği yumurtalık da buna benzer faaliyetler gösterir ve kadının tüm vücudunu etkiler.

"...Kadınla erkek arasında var olan farklılıklar sadece bu ikisinin değişik cinsel endamlara sahip olmasından, kadının yumurtalık taşıması, doğum yapabilmesi ve bunlara mahsus eğitim ve öğretim yöntemiyle donanmış olmasından kaynaklanmamaktadır. Bilakis, bu farklılıklar, üreme organları tarafından salgılanan birtakım kimyasal maddelerin kanda meydana getirmiş olduğu etkilerden kaynaklanan derin bir sebebin doğurduğu sonuçlardır."

"İşte bu temel ve asli noktaya ehemmiyet verilmemiş olması sebebiyledir ki, kadın hakları savunucuları her iki -erkek ve kadın cinsin de aynı eğitim ve öğretime tabi tutulalabileceği, aynı mesleklerde çalışabileceği, ikisine de aynı yetki ve görevlerin verilebileceğini sanmaktadırlar. Halbuki kadın, pek çok açıdan erkekle farklı bir yaratılıştadır.

Vücudunun tek tek bütün hücreleri, duyu organları, faaliyet sistemleri (özellikle sinir sistemi) her şeyi ile ayrı özellikler taşır. Fizyoloji kuralları da gezegenler sistemi kuralları gibi katı ve değişmezdir. İnsani isteklerin bu kuralları değiştirilebilmesi veya etkileyebilmesi mümkün değildir. Onları olduğu gibi kabullenmek zorundayız.

Kadınlar tabiatın kendilerine verdiği mahsus mizaç ve tıynetleri doğrultusunda hareket etmeli, erkekleri körü körüne taklide çalışmamalıdırlar. İnsanlığın tekamülü yolunda onlara yüklenmiş olan görev erkeklerin bu sahadaki vazifelerinden çok daha önemlidir. Bu cihetle görevlerini ihmal etmemeli, lakayt davranmamalıdır."

A. Carrel, dişi ve erkek döllenme hücrelerinin meydana gelişi ve onların birleşmesi üzerine geniş açıklamalarda bulunduktan sonra dişinin varlığının, erkeğin varlığının tersine üreme için zaruri olduğuna değinmekte. Hamileliğin kadının ruhu ve vücudunu tamamlayan bir hadise olduğunu söyleyerek sözlerini şöyle noktalamaktadır: "Genç erkekler için uygun görüp münasip karşıladığımız eğitim, öğretim, düşünce, hayat tarzı, hedef ve ideallerin genç kızlarımız için de normal karşılanması gerektiği yanlışına düşmemek gerekir.

Eğitim ve öğretim uzmanlarımız kadınla erkeğin fiziki ve psikolojik cinsel farklılıklarını göz önünde bulundurmalı ve her birinin kendi durumuna münasip doğal vazifesi olduğunu hatırlamalıdırlar. Bu temel noktaya gösterilecek dikkat, medeniyetimizin geleceği için son derece hayati ehemmiyete haizdir."

Görüldüğü gibi bu tanınmış bilim adamı hem kadınla erkeğin yaratılış itibariyle

farklı olduğunu hatırlatmakta, hem de bu farklılıkların görev ve haklar açısından da onlara farklı konumlar getirdiğini vurgulamaktadır.

Kadınla erkeğin farklılıklarına gelecek bölümde daha etraflıca değinecek ve bilim adamlarının bu konudaki görüşlerini aktaracağız. Kadın-erkek ikilisinin hangi sahalarda "benzer yetenek ve ihtiyaçlara" sahip olduğunu ve buna binaen "benzer haklar" taşımaları gerektiğini; keza hangi alanlarda "benzer durumda" olmadıklarını ve dolayısıyla de "benzer olmayan, farklı hak ve görevler" sahip olmaları lazım geldiğini işlemeye çalışacağız.

7.BÖLÜM

KADINLA ERKEĞİN FARKLARI(I)

Kadınla erkeğin farkları... Amma da saçma bir laf!... Öyle anlaşılıyor ki 20. yüzyılın ikinci yarısını geride bıraktığımız şu sıralarda ortaçağ düşüncesi taşıya ve kadınla erkeğin farklı olduğu yolundaki köhne inançlara hâlâ zihinlerinde yer verip böyle "farklılık"ın gerçekten var olduğunu zannedenler var köşe bucakta...

Böyleleri "aşağılık tür" sayılan kadının tam bir insan değil, "eksik bir insan" olduğu, hayvanla insan arası bir yaratık sayıldığı, hür ve bağımsız bir hayat sürmeye layık olmadığı, erkeğin velayet ve himayesi altında yaşaması gerektiği inancındadırlar herhalde...

Halbuki günümüzde bu laflar çoktan eskimiş, geçerliliğini yitirmiş ve bütün bunların, erkeğin kadına tasallutta bulunduğu "zorbalık dönemi"nde uydurulmuş safsatalar olduğu anlaşılmıştır. Kaldı ki, gerçeğin bunun tam tersi olduğu ve kadının üstün, erkeğin ise aşağılık ve "eksik" bir insan türü olduğu da açığa çıkmıştır!...

Evet... Meseleye böyle yaklaşanlar olacaktır; onlara, "Hayır efendim!" diyor ve ekliyoruz: Bilim ve tekniğin şaşırtıcı ilerlemeler kaydettiği 20. yüzyılda kadınla erkek arasındaki farklar daha iyi anlaşılmış ve daha belirgin bir şekilde ifadesini bulmuştur. Bu bir uydurmaca değil, bilimsel hakikatlerden ibarettir! Ancak söz konusu farklılıkların, kadın veya erkeğin yekdiğerine üstünlüğü, birinin diğerinden daha aşağı ve "eksik" bir seviyede bulunduğu yolundaki iddialarla da hiç bir alakası yoktur.

Yaratılış kanunu bu farklılıklarla apayrı bir maksat gütmüş ve her şeyden önce kadınla erkeğin ailevi bağlarını güçlendirerek bu ikisi arasında sağlam bir "vahdet" temeli oluşturmak istemiştir.

Yaratılış kanunu, kadınla erkek arasında bizzat taksim etmiş olmak gayesiyle bu farklılıkları meydana getirmiştir. yaratılış kanununun kadınla erkeği farklı durumlarda yaratılmış olmasında; bir vücudun organlarını farklı yaratmış olmasına

benzer bir gaye ve hedef söz konusudur. Nitekim yaratılış kanunu el, ayak, göz, kulak ve omurga sistemi... vb. organların her birini kendinde has özelliklerle yaratmışsa bunun, söz konusu organlar arasında ayırım gözettiği ve birini kayırıp diğerini göz ardı ettiği şeklinde açıklanamayacağı ortadadır.

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

UYUM MU,YOKSA MÜKEMMELLİK VEYA EKSİKLİKMİ

Hayretle karşıladığım hadiselerden biri de, kimilerinin kadın-erkek arasındaki fiziki ve ruhi yetenek farklılıklarını ısrarla kadının eksikliği, erkeğinse "mükemmel bir yaratılışa sahip oluşu " şeklinde tanımlamalarım yaratılış nizamının da belli maslahatlara binaen kadını "eksik" yaratmış olduğu gibi bir imaj uyandırılmaya çalışmalarıdır.

Kadının "eksik" yaratılmış olduğu meselesi biz doğu milleti arasında söz konusu olmadan çok daha önce batılılar arasında gündeme gelmiştir. Batılılar, kadını aşağılama, küçümseme ve "noksan" telakki etme hususunda ona aşırı derecede zulmettiler. Bazen din ve kilise ağzından "kadın, kadın olduğu için utanmalıdır" denildi. Bazen de "kadın, saçı uzun ve aklı kısa olan yaratıktır", "kadın, erkeğin ehilleştirdiği en son vahşi yaratıktır" ve "kadın, hayvanla insan arasındaki geçittir"... bu. vecizeler yakıştırdılar.

Daha da şaşırtıcı olanı bugün kimi batılıların 180 derecelik bir dönüş yaparak bir dereden su getirip erkeğin aşağılık, hor ve eksik; buna karşılık kadının üstün ve mükemmel tür olduğunu ispata kalkışmalarıdır.

Echlıe Montago'nun Zen-i Ruz dergisinde yayınlanan "Üstün Tür: Kadın" adlı kitabını okuyanlar, bu adamın, kadının erkekten daha üstün ve mükemmel bir yaratılışa sahip olduğunu ispatlayabilmek için ne saçmalıklar uydurduğunu bilirler. Bu kitap doğrudan doğruya birtakım tıbbi ve ruhi araştırmalarla bazı sosyal istatistikleri vermiş olduğundan, değerli bir eser sayılır.

Ne var ki yazar bizzat sonuç çıkarmaya çalıştığı ve kitabının adından da kolayca anlaşılan "maksadı"nı haklı gösterme çabalarına giriştiği yerden itibaren bu kitabı bir "saçmalıklar yığını"na dönüştürmüştür. Oysa ki geçmişte kadını aşağılayarak küçümsemiş olan zihniyet; geçmişteki hatayı telafi etmek gayesiyle kadına mal etmeye çalıştığı eksiklik ve çirkinlikleri ondan alarak erkeğe yüklemeye çalışmış ve karayı kömürle silemeye kalkışmıştır.

Sahi; kadınla erkeğin farklılıklarını birinin üstünlüğü ve diğerinin "eksik"liği şeklinde yorumlamaya ve neticede bazen erkeğin, bazen de kadının tarafını tutmak zorunda kalmaya ne lüzum var!...

Echlie Montago bir yandan kadını tür olarak üstün göstermeye çalışırken diğer

yandan erkeğin elde ettiği üstünlük ve avantajların tabii değil, tarihi ve sosyal sebeplerden kaynaklanmış olduğunu ispata çalışmaktadır.

Sonuç olarak şunu söylemek gerekir: Kadınla erkek arasında var olan farklar birinin kemâli ve diğerinin eksikliği değil, bilakis, ikisi arasında kurulmuş bir denge ve "uyum"dan ibarettir.

Yaratılış kanunu bu farklılıklarla kadınla erkek arasında daha fazla uyum sağlamayı ve bekar yaşamanın kendi tabiat ve yaratılışları ilkesine aykırı olduğu ve kesinlikle "birlikte ortak bir hayat sürdürmeleri için" yaratılmış bulunan iki tür arasında tam bir ahenk kurabilmeyi amaçlamıştır. Söz konusu farklılıklar üzerine geniş açıklamalarda bulunacağımız gelecek bölümde bu nokta daha iyi anlaşılacaktır.

EFLATUN'UN NAZARİYESİ

Bu, ilk defa yaşadığımız çağda gündeme gelmiş olan yeni bir mesele değil; en azından 2400 yıllık bir geçmişi var. Nitekim bu mesele, Eflatunun "Cumhuriyet" adlı kitabında da aynı şekilde geçer.Eflatun tam bir sarahatle erkekle kadının benzer yeteneklere sahip olduğunu ileri sürer. Erkeklerin yüklenebileceği her vazifeyi kadının da yüklenebileceğini ve erkeğe verilen her hakkın pek âlâ kadına da verilebileceğini iddia eder.

Kadın konusunda 20. yüz yıl da ortaya atılan bütün yeni düşüncelere, hatta 20. yüzyıl insanına bile aşırı ve kabulü imkansız gelecek olan bütün nazariyelere Eflatunda rastlayabilirsiniz. Nitekim felsefe uzmanlarının bugün "felsefenin babası" şeklinde tanımladıkları bu düşünür hakkında hayrete kapılmalarına yol açan da onun bu görüşleridir.

Eflatun "Cumhuriyet"in beşinci bölümünde; "ortak kadın ve çocuklar; ırk ıslahı ve ideal bir nesil yetiştirilmesi için, bazı erkeklerle kadınların çocuk yapmasının önlenmesi, ancak belirli birtakım üstün niteliklere sahip kadınlarla erkeklere çocuk yapma hakkı tanınması gerektiği, çocukların aile dışındaki bir ortamda eğitilmesi ve kadınla erkeğin ancak gerekli gençlik enerjisine sahip oldukları dinamik yaşlarda çocuk yapmaya kalkışmaları gerektiği" hakkında konuşur.

Eflatuna göre erkekler nasıl savaş eğitimi görmekle yükümlü tutuluyorlarsa kadınlar da aynı vazifeyle yükümlü tutulmalıdır. Erkeklerin katıldığı bütün spor yarışmalarına kadınlar da katılmalıdır. Ancak Eflatun görüşlerinde, üzerinde durulması gereken iki nokta var. Birincisi, Eflatun ister fiziki, ister ruhi veya zeka açısından olsun, kadınların erkeklerden daha güçsüz olduğunu itiraf eder. Yani ikisinin yetenek açısından nitelikçe farklı olmadığını söylerse de, nicelikçe farklı olduklarını kabul eder.

Eflatuna göre erkekte mevcut olan her yetenek kadında da vardır. Şu farkla ki, kadınlar bu yeteneklerde erkeklerden güçsüzdürler. Ancak bu durum kadınla

erkeğin birbirinden farklı meşgaleler edinmesi zaruretini doğurmaz.Nitekim Eflatun, kadının erkekten daha güçsüz ve zayıf olduğuna inandığından kendisinin erkek olarak dünyaya gelmiş olmasına şükreder ve şöyle der: "Tanrıya şükürler olsun; zira bir yunanlı olarak doğdum, başka bir ülkenin tebaası olarak değil; hür yarattı beni, köle olarak değil; erkek yarattı beni, kadın olarak değil."

İkinci nokta Eflatunun neslin ıslahı, kadınla erkeğin yeteneklerinin eşit şekilde yetiştirilmesi, kadın ve çocukların ortak olusu... vb. kanunlarda söylediği sözlerin tümü, "yönetici sınıf bilge yöneticiler" veya "yönetici bilgeler"e mahsustur. Eflatun demokrasiye karşı aristokrasiden yanadır. Binaenaleyh Eflatunun yukarıda bahsi geçen görüşleri "aristokrat tabaka"ya mahsustur; aristokratlar dışındaki sınıflar içinse Eflatunun daha başka görüşleri olduğunu hatırlatalım.

EFLATUN VE ARİSTO KARŞI KARŞIYA

Antikçağın Eflatundan sonra fikri sahada en tanınmış siması, onun öğrencisi olan Aristo'dur. Aristo "Siyaset" adlı eserinde kadın-erkek farklılığı konusundaki görüşlerini açıklar ve hocası Eflatunun bu mevzuuyla ilgili düşüncelerini şiddetle eleştirir. Aristo'ya göre kadın-erkek arasındaki fark sadece "nicel" değil, aynı zamanda "nitel" dir de! Aristo şöyle der: "kadınla erkek farklı yetenekler taşırlar; yaratılış kanununun bu ikisine tanımış olduğu hak ve yüklemiş olduğu vazifeler de pek çok sahada birbirinde" farklıdır.

" Aristo'ya göre kadınla erkeğin ahlaki erdemleri bile çoğu zaman yekdiğeriyle farklılık arz eder. Mesela erkek için erdem ve fazilet sayılan bir huy ve davranış kadın için pek ala erdem sayılmayabilir. Ya da tersine; kadın içlin erdem olan bir davranışın erkek için erdem sayılmaması da pek ala mümkündür.

Antikçağda, Aristo'nun öne sürmüş olduğu görüşler, hocası Eflatunun görüşlerini çürüttü. Daha sonra gelen düşünürler Aristo'nun görüşlerini Eflatununkine tercih ettiler.

GÜNÜMÜZ DÜNYASININ GÖRÜŞÜ

Buraya kadar aktardığımız görüşler dünkü dünyaya aitti; bakalım bugünkü dünya ne diyor Bugünün - yeni- dünyası yalnızca tahmin yetinmemekte; deney, gözlem, istatistiği bilgiler, somut rakamlar ve direkt mütalaalarla uğraşmaktadır.

Günümüz dünyasında geniş tıbbi araştırmalar, dakik psikolojik ve sosyal incelemeler neticesinde kadınla erkek arasındaki farklılıkların pek çoğu anlaşılmış durumdadır ki, bu farkların büyük bir kısmı dünün dünyasında anlaşılabilmiş değildi.

Dünkü insanlarımız erkekle kadını değerlendirirken sadece birinin iri diğerininse zarif bir vücuda sahip olduğunu, birinin haşin ve sert, diğerininse nazik olduğunu;

birinin uzun, öbürünün kısa boylu, birinin kalın, diğerinin ince sesli ve birinin kıllı, öbürününse daha düzgün bir tene sahip olduğunu söyleyebiliyordu.

Bunun ötesine geçebilmiş düşünce ise kadınla erkeğin en fazla buluğ dönemindeki farklılıklarına değinmekte veya bu ikisinin akıl ve duygu itibariyle farklı olduğunu söyleyerek erkeği aklın, kadınıysa sevgi ve şefkatin timsali olarak tanımlamaktaydı.Ancak bugün bunlara ilaveten çok daha başka farklılıklar da keşfedilmiş ve kadınla erkeğin pek çok hususta farklı dünyalara sahip olduğu anlaşılmıştır.

Biz, konuyla ilgilenen araştırmacıların eserleri yardımıyla kadın-erkek arasındaki başlıca farkları belirtecek, bunların felsefesini ve hangi farkın tabiattan, hangi farkın tarihi, kültürel ve sosyal sebeplerden kaynaklanmış olduğunu incelemeye çalışacağız. Bu farklılıkların bir kısmının muhtasar bir tecrübe ve araştırmayla kolayca anlaşılabileceğini, bir kısmınınsa inkar edilemeyecek derecede açık ve aşikar olduğunu da hemen belirtelim.

"İKİ TÜRLÜLÜK"LER

Fiziki açıdan: Erkek genellikle büyük ve iri vücutlu, kadınsa daha çok küçük endamdadır; erkek uzun boylu, kadınsa kısa boyludur; erkek sesi sert, kalın ve haşin, kadının sesi ince ve okşayıcıdır; kadın fiziki açıdan süratle geliştiği halde erkeğin fiziki gelişmesi daha geç ve ağır gerçekleşmektedir.

Hatta cenin halindeki kız çocuğunun, erkek ceninden daha süratli geliştiği söylenir. Erkeğin kas gücü ve fiziki kuvveti kadından daha fazla; buna karşılık pek çok hastalığa karşı kadının direnç gücü erkekten fazladır. Kadın erkekten önce buluğ çağına gelir ve yine ondan önce üremeye yeteneğini kaybeder; öte yandan kız çocuğu, erkek çocuğundan daha önce konuşmaya başlar.

Normal bir erkek beyni, normal bir kadın beyninden daha büyük olmasına rağmen her birinin beyni kendi vücuduna göre kıyaslandığında erkek beyninin daha küçük olduğu görülmüştür. Erkeğin akciğerleri kadınınkinden daha fazla hava depolayabilmekte, öte yandan kadının nabzı erkeğinkinden daha hızlı atmaktadır.

Psikolojik açıdan: Erkeğin avcılık, spor ve benzeri hareket ve heyecan dolu faaliyetlere karşı ilgisi kadından daha fazladır. Erkek savaşçı ve kavgacı bir psikolojiye sahipken kadında barış ve eğlence duyguları daha ağır basar. Erkek daha saldırgan ve delidolu, buna karşılık kadın daha sakin ve usludur. Kadın kendisine ve başkalarına karşı sert davranmaktan hoşlanmaz, nitekim intihar oranı kadınlarda erkeklerden daha azdır. Hatta erkekler intiharın niteliği hususunda bile kadınlardan daha kaba ve haşindirler.

Erkekler bu konuda ateşli silah kullanır ve kendini asma veya yüksek bir binadan aşağıya atma yöntemlerine başvururken, buna karşılık kadınlar daha çok uyku hapı

ve uyuşturucu ilaçlara tevessül etmektedirler.

Kadının duyguları erkekten daha coşkuludur, erkeğe oranla çok daha çabuk heyecanlanır. Yani kadın hoşlandığı veya korktuğu olaylar karşısında duygularının tesirine daha çabuk girmektedir, erkek ise ona oranla daha soğukkanlı bir mizaç taşır. Erkeğin tam tersine kadın, doğası itibariyle süs eşyalarına, süslenmeye, güzelleşmeye ve çeşitli moda ve kıyafetler kullanmaya meraklıdır.

Kadının duyguları erkeğinkine oranla daha az kalıcı ve daha çabuk geçicidir. Kadın erkekten daha ihtiyatlı, daha dindar, daha konuşkan, daha korkak ve gösterişe daha düşkündür. Kadın annelik duygusu taşır ve bu duygu çocukluk döneminde bile görülür onda. Kadının aileye ve aile yuvasının ehemmiyetine karşı beslediği şuuraltı ilgi ve aile bağına verdiği ehemmiyet erkeğinkinden daha fazladır.

Pozitif bilimler ve katıksız-kuru akli meselelerde kadın erkeğe ulaşamazken ressamlık, edebiyat... vb. gibi zevk ve duyguyla ilgili dallarda erkekten geri kalır tarafı yoktur. Erkek kadından daha fazladır saklama gücüne sahiptir; üzücü sırları içine atar, ketumdur. Nitekim erkekler sır saklama neticesinde meydana gelen hastalıklara kadınlardan daha fazla müptela olurlar. Kadın, erkekten daha yufka yüreklidir; bu yüzden de çabucak ağlayıverir veya kolayca baygınlık geçirir.

Birbirlerine besledikleri duygular açısından: Erkek kendi şehvet ve arzularının kölesidir, kadınsa erkeğin sevgisine kapılıverir. Erkek, beğendiği ve kendi tercih etmiş, kendi seçmiş olduğu kadını sever, kadınsa onun kıymetini bilen ve onu sevdiğini söyleyen erkeği sever. Erkek, kadının bizzat kendisine ulaşmak ve onun şahsına sahip olmak ister; kadınsa erkeğin gönlünü fethetmek ve kalbinden geçerek ona egemen olmak ister. Erkek kadına amirane bir şekilde egemen olmak, kadınsa kalbine girmek yoluyla ona nüfuz etmek ister.

Erkek, kadını almayı; kadınsa alınmayı ister. Kadının erkekten beklediği şey cesaret ve yiğitlik; erkeğin kadından umduğu şeyse güzellik ve alımlılıktır. Nitekim kadın, erkeğin himayesini kendisi için en değerli şey sayar. Kadın, şehvetine hakim olma hususunda erkekten çok daha güçlüdür; erkeğin şehveti ilkel ve saldırgandır, buna karşılık kadının şehveti tahrik edici, utangaç ve infialidir.

KADINLA ERKEĞİN FARKLARI(II)

Uzun yıllar boyunca kadın-erkek davranışlarını gözlemleyen ve bu konuda geniş araştırmalarda bulunan ABD'li tanınmış psikolog "Profesör Rick"in bu araştırmalarını derlediği ve kadınla erkek arasında sayısız farklar sıraladığı epeyce hacimli kitabından nakledilen görüşleri Zen-i Ruz dergisinin 90. sayısında yayınlandı Bu profesör "kadınla erkeğin dünyaları tamamen farklıdır; eğer bir kadın erkek gibi düşünemiyor ve davranamıyorsa bunun sebebi her birinin farklı dünyalara sahip oluşudur" demekte ve şöyle eklemektedir.

"Tevrat'ta, kadınla erkeğin aynı etten yaratıldığını yazar. Evet, her ikisi de aynı et ve kemikten yaratılmış olmasına rağmen farklı vücutlara ve farklı terkiplere sahiptirler. Ayrıca, bu iki yaratık, duygu bakımından da yekdiğeriyle tamamen farklıdır. İkisinin duygu bakımından aynı olması ve aynı olaylar karşısında aynı tepkileri göstermesi asla mümkün değildir.

Kadınla erkek, farklı cinsel yapıları gereği farklı davranışlar gösterir ve iki ayrı yıldız gibi iki farklı yörünge üzerinde hareket ederler. Birbirlerini anlayabilir, birbirlerini tamamlayabilirler; ancak hiçbir zaman ikisi "bir" olamazlar. Nitekim bu sebepledir ki kadınla erkek, yekdiğerinin huy ve karakterinden bıkıp usanmaksızın birlikte yaşayabilir ve birbirlerine aşık olabilirler."

Profesör Rick, kadınla erkeğin psikolojik davranışları üzerinde mukayese ve incelemelerde bulunmuş, birtakım farklılıklar tespit etmiştir. Bu farklılıklardan bazılarını şöyle sıralıyor:"Sürekli sevdiği kadının yanında kalmak ve bütün vaktini onun yanında geçirmek erkek için sıkıcıdır. Oysaki kadın için bütün vaktini sevdiği erkeğin yanında geçirmek kadar mutluluk verici hiçbir şey yoktur."

"Erkek, her zamanki halini sürdürmek ve olduğu gibi kalmak ister. Halbuki bir kadın her zaman yeni bir varlık olmayı ve her sabah daha değişik ve daha yeni bir çehre ve görünüşte yatağından doğrulmayı ister.""Bir erkeğin bir kadına söyleyebileceği en güzel cümle" sevgilim, seni seviyorum" dur; bir kadının sevdiği erkeğe söyleyeceği en güzel cümle ise "Seninle iftihar ediyorum" ifadesidir."

"Birkaç sevgilisi olmuş bir erkek, kadınlara ilgi çekici gelir. Fakat erkekler, kendilerinden başkasıyla birlikte bulunmuş olan kadınlardan hiç hoşlanmazlar."

"Erkekler yaşlanınca zavallılık ve bir kenara itilmişlik duygusuna kapılırlar; zira yegane dayanak ve güvencelerini, yani iş veya mesleklerini kaybederler. Yaşlı kadınlarsa durumlarından memnundurlar; zira onlara göre en iyi şeylere sahiptirler artık: Bir ev ve birkaç torun..."

"Kadınlar için mutluluk, bir erkeğin kalbini kazanmak ve bu kalbe bir ömür boyu sahip olabilmektir."

"Bir erkek, sevdiği kadının kendi din ve tabasına girmesini ister."

"Bir kadın için evlendikten sonra soyadını değiştirmek na kadar kolaysa, sevdiği erkek uğruna kendi din ve milliyetini değiştirmek de aynı ölçüde kolaydır."

HİLKAT HARİKASI

Kadınla erkek arasındaki farkların onların ailevi hak ve vazifelerinde de farklılıklar yaratıp yaratmadığı meselesi bir yana dursun; bu farklılıklar bizzat bir hilkat harikası ve yaratılış nizamının fevkalade şaheserlerinden biridir.

Bir tevhid ve Allah'ı tanıma dersidir. Cihanın hakimane ve müdebbirane nizamına ait bir ayet ve işarettir. yaratılış hadisesinin tesadüfi olmadığına ve tabiattaki vakaların körü körüne cereyan etmediğine dair en bariz misaldir. "Nihai sebep" aslını göz önünden bulundurmaksızın kâinatta cereyan eden vakaların yorum ve idrakinin mümkün olamayacağına ilişkin en büyük delil ve beyyinedir.

Muazzam yaratılış nizamı "tür"leri korumak ve böylece belirlenmiş hedefine varabilmek gayesiyle harikulade bir eser olan üreme mekanizmasını meydana getirmiştir. Bu nizamın fabrikası hem "erkek"tür üretir, hem "dişi"tür..

Nesillerin devamı ve türlerin bekâsı, özellikle de insanoğlunda bu iki tür arasında işbirliğini gerektirdiği için, yaratılış nizamı, inceye hesaplanmış bir plan ve bu iki üzmüştür arasında birlik ve vahdet bağı oluşturmuştur.

Her canlının hayatının devamı için belli bir ölçüde gerekli olan "bencillik" ve "çıkarcılık" duygularını onlardan hizmet, işbirliği ve fedakarlık duygularına dönüştürmüştür.

Onları yekdiğeriyle yaşamaya eğilimli kılmış, birlikte yaşama isteği aşılamıştır. Bu planın pratik uygulamada mutlaka başarılı olması ve iki türün can ve cisminin en iyi şekilde kaynaşabilmesi için aralarında fevkalade ilginç fiziki ve psikolojik farklılıklar yaratmıştır.

İşte onların birbirine eğilim duymasına, yekdiğerini sevip ona aşık olmasına yol açan asıl sebep de bu farklılıklardır. Nitekim eğer kadın, erkek vücudu, erkek psikolojisi ve her şeyiyle erkekçe bir mizaç taşımış olsaydı erkeği asla kendi hizmetine sokamaz ve onu visal ateşiyle yakıp tutuşturamazdı.

Aynı şekilde eğer erkek de kadınca duygular, kadınca bir ruh ve vücuda sahip olsaydı kadın için hiç de ilginç olmayacaktı. Onu hayatının kahramanı olarak telakki etmeyecekti. Kalbini fethederek onu avlayabilmeyi hayatının en büyük başarısı olarak değerlendirmeyecekti. Erkek dünyanın fatihi, kadın da erkeğin fatihi olarak yaratılmıştır.

Yaratılış kanunu, kadınla erkeği birbirini seven ve yekdiğerine karşı ilgi besleyen bir fıtrat üzere yaratmış, bu özelliği onların bünyesine aşılamıştır. Ancak kadınla erkek arasındaki bu tabii ilgi, onların herhangi bir eşya ve nesneye besledikleri ilgi nevinden değildir. Zira insanın eşyaya olan ilgisi, onun "bencillik"inden kaynaklanır.

Yani insan eşya ve nesneyi kendisi için ister, ihtiyacı olduğu için ister; bu eşyalara bir mal ve "meta" gözüyle bakar. İnsan eşyayı ister; ancak bu istek, eşyayı kendisi için kullanmak, kendi refah ve rahatı için onu feda etmek gayesini taşır. Erkekle kadın arasındaki zevciyet ilişkisi ise bunun tam tersidir; zevç ve zevce yekdiğerinin huzurlu ve mutlu olmasını ister; her biri diğeri için fedakarlıkta bulunur ve bunu

yapmış olmaktan haz duyar.

ŞEHVETİ AŞAN BİR BAĞ

Bazı insanların şehvetle şefkat arasındaki farkı idrak edememesine şaşmamak elde değil. Böyleleri karı kocayı birbirine bağlayan sebebin sırf şehvet ve tamahtan, kullanma, faydalanma saikinden, insanoğlunu yiyecek, içecek, giyecek ve benzeri araç ve vesilelere bağlayan bağlardan ibaret olduğunu sanır, tabiatın yaratılış nizamında bencillik ve çıkarcılık duygularının yanı sıra başka bağ ve temayüllerin de var olduğunu bilmezler. Bu eğilimlerin bencillikten değil, doğrudan doğruya "kendinden başkasına temayül"den kaynaklandığını da bilmezler.

Fedakarlıklar, bağışlar ve başkalarının huzuru için sıkıntılara katlanmalar işte bu bağ ve bu temayüller neticesinde gerçekleşirler. İnsanların insaniyetlerini sergileyen de yine bu bağ ve eğilimlerdir. Hatta bunların bir kısmını, yani eş ve evlatla ilgili yönlerini hayvanlarda dahi müşahede edebilmek kabildir.

Böyleleri, bir erkeğin bir kadına bakışının, genç bir bekarın şuh bir kadına bakışı gibi olduğunu zannederler. Erkeklerin kadınlara sadece bu açıdan yaklaştığını, yani erkekle kadını birbirine bağlayan yegane bağın cinsel istek ve şehvetten ibaret olduğunu zannederler. Oysaki karı-koca bağının temelini teşkil eden bir bağ vardır ki şehvetin dışında ve ötesinde cereyan eder; şehveti aşan bir irtibattır bu. Kuran-ı Kerim bu bağdan "sevgi" ve "merhamet" adlarıyla söz eder ve şöyle buyurur:

"Onda sükun bulup durulmanız için size kendi nefislerinizden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet kılması da Onun ayetlerindendir. Hiç şüphe yok ki bunda, düşünebilen bir topluluk için gerçekten ayetler-işaretler-vardır." (Rum-21)

Kadın-erkek ilişkisinin tarihini "kullanma", faydalanma" ve "sömürme" duygularıyla yorumlamak doğru değildir. Bu ilişkiyi sırf "yaşama kavgası"nah bağlamak gerçekten pek büyük bir yanılmasallar uydurulmuştur. Kadın erkek ilişkisinin tarihi üzerine kaleme alınan bazı yazılarda bu ilişkinin kaynağının "çelişki" ilkesiyle yorumlandığını gördüm.

Bunun tezat ilkesine dayandırıldığını da gördüm. Kadınla erkeğin "tarih boyunca birbiriyle çatışma içerisinde olan iki ayrı sınıf" şeklinde telakki edildiğini de gördüğümde hayrete kapılmaktan kendimi alamadım. Cehalet ve bilgisizliğin bu raddeye varmış olmasından elem duydum...

Babalarla evlatlar arasındaki ilişkinin tarihini "kullanma" ve "sömürme" duygularıyla yorumlamak nasıl kabil değilse, karı-koca bağının tarihini bu sairlerle yorumlamak da bir o kadar imkansız ve abestir.

Erkeğin daima kadından daha güçlü ve ona baskın çıkagelmiş olduğu doğrudur. Ancak, yaratılış kanunu erkeği öylesine hassalarla yaratmış ve ona öylesine bir

mizaç vermiştir ki kölesine, hizmetçisine, maaş ve komşusuna pek ala reva gördüğü eziyetleri bu mizaç neticesinde kadınına reva görememiştir. Söz konusu eziyetleri sadece kadınına değil, evlatlarına da yapamayacak bir tıynet üzere yaratılmıştır.

Erkeklerin kadınlara yapmış olduğu eziyet ve sitemleri inkar edecek değilim elbet; benim karşı olduğum, bu eziyet ve sitemlere getirilen yorum tazıdır. Evet; erkekler tarih boyunca kadınlara eziyet etmiş, pek çok sitemlerde bulunmuşlardır. Ancak bu eziyet ve sitemlerin temel saik ve sebebi; aşırı ilgi duymalarına, gönülden sevgi besleyip daima istikbal ve mutluluk temennisinde bulunmuş olmalarına rağmen bizzat kendi evlatlarına yapmış oldukları zulümlerin sebebiyle aynıdır.

Hatta onun bizzat kendi nefsine karşı işlemiş olduğu zulümlerin sebebi de yine aynı saik ten kaynaklanır: Cehalet, taassup, adet ve alışkanlık... Evet, bu zulüm ve eziyetler "kendi çıkarını düşünme"nin değil, daha çok cehalet, taassup, adet ve alışkanlıkların doğurmuş olduğu sonuçlardır. Fırsat olursa münasip bir zamanda "kadın erkek ilişkilerinin geçmişi" meselesine etraflıca değineceğiz İnşallah.

KADINLA ERKEĞİN BİRBİRLERİNE KARŞI"BİR VE AYNI"DEĞİL,"DEĞİŞİK" DUYGULAR TAŞIYOR OLMASI

Kadınla erkeğin birbirine karşı duyduğu ailevi ilgi ve bağ, onların herhangi bir eşya ve nesneye karşı duydukları ilgiden farklıdır. Bu duygu, eşyalara olan ilgiden farklı olduğu gibi; tür olarak da yekdiğerininkiyle "bir ve "aynı" değildir. Yani erkeğin kadına karşı duyduğu ilginin türüyle, kadının erkeğe karşı taşıdığı ilginin türü birbirinden farklıdır.

Her iki taraf da karşılıklı olarak birbirlerini çekerler, ancak cansız maddelerin tam tersine, burada küçük cisim büyük cismi çeker. Yaratılış nizamı denilen muazzam mekanizma erkeği istem, talepte bulunma ve aşkın, kadın, ise mahbubiyet, sevilme ve maşukluğun mahzarı kılmıştır. Erkeğin duyguları hep "ihtiyaç duyuna", kadının duygularıysa "naz ve cilve yapma şeklinde olmuştur." Erkeğin duyguları "isteme"ye, kadının duyguları "istenme"ye yön eliktir.

Geçenlerde bir gazetede; intihar eden bir Rus kızının fotoğrafı yayınlandı. İntihar etmeden önce yazdığı bir mektupta "Şimdiye kadar hiç bir erkek öpmedi beni, o halde bu hayatı sürdürebilmem imkansız artık diyordu.

Bu nottan anlaşılacağı gibi bir erkeğin aşkını elde edememek ve bir erkek tarafından öpülmemek, bir genç kız için ağır bir yenilgi olarak telakki edilmektedir. Peki, genç bir erkek için de durum aynı mıdır O da bir genç kız tarafından öpülmeyince hayattan ümidini kesmekte midir Hayır; burada onu ümitsizliğe itecek sebep "öpülmemek" değil, bir genç kızı "öpmemiş olmaktır.

Will Dourant, konuyla ilgili teferruatlı bir bahisten sonra şöyle der: "Bir genç kızın

belirgin meziyeti, onun tabii bir çekiciliği, yarı bilinçli zekilik ve becerikliliği yerine okumuşluğu ve ilmi yeteneği olacak olursa, bu genç kız koca bulma ve evlilik hususunda pek başarılı olamayacaktır. Üniversiteli kızların 60%'ı kocasız kalmaktadır.

Tanınmış bir bilim adamı olan bayan Monya Kovalosky, kimsenin kendisiyle evlenmeye yanaşmamasından şikayet ediyor ve şöyle diyordu: "Niçin kimse sevmiyor beni Pek çok kadından daha iyi olabilirim ben. Fakat buna rağmen nice basit ve alelade kadınlar sevilmekte ve kendilerine ilgi duyulmaktayken ben sevilmiyor ve cazip bulunmuyorum."

Görüldüğü gibi yukarıdaki hanımın "yenilgi duygusu" bir erkeğin yenilgi duygusuyla tamamen farklıdır. Onu üzen şey "sevilmiyor olmak"tır.

Oysaki bir erkek, seveceği bir kadını bulamamış veya eğer bulmuşsa ona kavuşamamış olması halinde bu "yenilgi duygusu" na kapılmaktadır.

Bütün bunların bir tek felsefesi, bir tek maksadı ve yorumu verdir:

Daha güçlü ve daha kalıcı bir bağ oluşturmak! Bu Bağ niçin! Kadınla erkeğin hayattan daha çok zevk almasını sağlayabilmek için mi Elbette ki yalnızca bunun için değil; bilakis insan topluluklarının temeli bu esas üzerine kurulmuş ve gelecek nesillerin eğitim temeli bu esas üzerine bina edilmiştir.

BİR BAYAN PSİKOLOGUN GÖRÜŞLERİ

Zen-i Ruz dergisinin 101. sayısında "Clıff Dalsoon" adlı bir bayan psikologun bazı psikolojik araştırma ve görüşlerine yer verilmiş. Bu hanım şöyle diyor:"Bir kadın psikolog olarak en büyük hobim, erkeklerin psikolojik yapısını incelemektir. Bir süre önce, kadınlar ve erkeklerin psikolojik davranışlarının sebeplerini ve bu davranışların nelerden kaynaklandığını incelemekle görevlendirildim. Çalışmalarım neticesinde şu bulguları elde ettim:

1- Bütün kadınlar, bir diğer şahsın nezaretinde çalışmayı tercih etmekte ve amir olmaktansa memur olmayı istemektedirler.

2- Bütün kadınlar, varlıklarının gerekli ve etkili olduğunu hissetmek istemektedir.

Bence kadınların bu psikolojik ihtiyaçları, duygularının etkisiyle davranmalarından kaynaklanıyor. Halbuki erkekler duygularıyla değil, akıllarıyla hareket etmektedirler. Kadınların zekaca erkeklerden farksız olduğu, hatta kimi zaman bu konuda onları geride bıraktığı çok görülmüştür. Ne var ki kadınların bir zaafı vardır ki o da pek coşkun bir duygusal yapıya sahip olmalarıdır.

Erkekler kadınlardan daha pratik ve gerçekçi düşünmekte, onlardan daha iyi karar

ve hüküm vermekte, teşkilatlandırma, organize ve kumanda sahalarında onlardan daha başarılı olmaktadırlar. Binaenaleyh erkeklerin kadınlara olan psikolojik üstünlüğü, tabiatın onlara kazandırmış olduğu bir hassadır. Kadınların bu gerçeğe karşı çıkmaları neticeyi değiştiremeyecektir.

O halde hanımlar erkeklerden daha hassas ve duygulu oldukları için günlük hayatta erkeklerin nezaretine ihtiyaçları olduğu gerçeğini kabullenmelidirler. Kadınların hayatta en büyük gayesi geçimini sağlamaktır. bu gayelerine ulaşınca çalışma ve faaliyeti bırakırlar. Kadın, gayesine ulaşma yolunda tehlikelerle yüz-yüze gelmekten korkar. Kokuysa, onu giderebilmek için kadının başka birine ihtiyaç duyduğu yegane duygudur. Sürekli düşünmeyi gerektiren işler kadını yormakta ve bezdirmektedir..."

ACELEYE GETİRİLMİŞ BİR HAREKET

Avrupa'da kadının elinden alınan haklarının yeniden iadesi için başlatılan hareket; böyle bir şeyi akıl etmekte geç kaldıklarından dolayı aceleye getirildi. O sırada coşmuş bulunan duygular, bu konuda bilimin de görüş ortaya koymasına ve onun yol gösterici olmasına fırsat tanımadı. Bu nedenle yaşla kuru bir arada yandı. Söz konusu hareket kadını pek çok bedbahtlıklardan kurtardı.

Geri alınmış haklarının çoğunu iade etti. Kapatılmış bazı kapıları ona açtı. Ancak bu hareket kadın ve insanlık toplumu için yeni birtakım felaketleri de beraberinde getirdi. Bu kadar acele edilmemiş olsaydı kadın haklarının tahakkuku daha sağlıklı bir şekilde mümkün olacaktı. Bugünkü durumun tatsızlığıyla geleceğin son derece ürkütücü vaziyetini sezerek dehşete kapılan akl-ı sahibi bilim adamlarının feryadı arşa yükselmeyecekti.

Ancak, bilimin kendi yerini alması ve kadın hakları hareketinin geçmişte olduğu gibi hissiyat ve duygusallıktan değil, akıl ve düşünceden kaynaklanması ümidi var hala... Nitekim halihazırda bazı batılı bilim adamlarının beyan etmiş olduğu görüşleri, bu konuda ümitleri artırmaktadır. Bu arada, kadın-erkek ilişkileri konusunda batı taklitçilerini henüz tanıştığı ve şimdilik bu sahte zevklerin sarhoşluğunu yaşamakla meşgul olduğu şeyleri batının artık kusmaya başladığını da hemen hatırlatalım.

WİLL DOURANT'IN GÖRÜŞLERİ

Will Dourant, "Felsefenin Lezzetleri" adlı kitabının 4. bölümünde aile münasebetleri ve cinsel mevzular üzerine detaylı ve düzenli tespitlerde bulunmuştur. Okuyucunun, batılı bilim adamları arasında cereyan eden fikri akımları daha yakından tanıması ve böylece aceleci hükümlere varmaktan sakınması için bu kitabın bazı bölümlerini aşağıya alıyoruz.

Will Dorant, mezkur kitabının 4. bölümünün "Aşk" başlıklı 7. faslında şöyle diyor:

"Aşkın ilk nağmeleri buluğ çağının gelmesiyle duyulmaya başlar. İngilizce de buluğ anlamına gelen "puberty" kelimesi latincede "tüy yaşı" anlamındaki kelimeden türemiştir.

Zira bu, erkek çocukların vücutlarının tüylendiği, özellikle erkek çocukların pek övündüğü göğüs tüyleri ve bin bir sabır ve nazla tıraş ettikleri bıyık ve sakal tüylerinin terlemeye başladığı yaştır. Başka faktörlerle dengeli olması şartıyla bu tüylerin nicelik ve niteliği muhtemelen türeme gücü ve cinsel güce bağlıdır.

Keza bu tüylerin en iyi durumda olduğu dönem, yaşama sevincinin doruğa ulaştığı dönemdir. Ses kalınlaşmasıyla birlikte görülen bu ani tüylenme hadisesi, erkek çocuğun buluğ çağında gözlemlenen ikinci derece cinsel özelliklerden biridir.

Tabiatın bu çağda kız çocuklarına vermiş olduğu enden ve davranış yumuşaklığıysa gerçekten şaşırtıcıdır. Doğumun daha rahat olması için bu çağda kalça genişlemekte, onu anneliğe hazırlamak ve süt vermeye elverişli hale getirmek için de göğüsler dolgunlaşmakta, büyümektedir. Bu ikinci derece özelliklerin ortaya çıkmasına neden olan şey nedir Bunun kimse bilmiyor. Ancak,Profesör Starlıng'in mezkur mevzuyla ilgili görüşleri epey taraftar bulmuş durumda.

Bu teoriye göre üreme hücreleri buluğ çağında yalnızca sperm ve yumurta üretmekle kalmazı aynı zamanda özel bir hormon salgılayarak onu kana geçirirler. Bu hormonlar, salgılanan canlıda cismi ve ruhi değişikliklere sebep olur. Bu yaşlarda yeni güçler kazanan yalnızca vücut değildir; ruh ve mizaç da bin bir türlü değişikliklere uğrar.

Roman Roland şöyle der: "Yıllar yılları kovalar ve hayatın belli bir noktasına gelindiğinde kadın ve erkeğin vücudunda tedrici değişiklikler görülmeye başlar. Bu değişikliklerin en önemlisi yiğitlik ve güçlülüğün, yumuşak yufka yürekleri etkileyerek heyecanlandırması; yumuşaklığın, incelik, zariflik ve letafetin de güçlülerin istek tutkularını uyandırmasıdır.

"Demosse: "Bütün erkekler yalancı, hileci, palavracı iki yüzlü, ve kavgacı; bütün kadınlar da kendini beğenmiş, gösteriş düşkünü ve haindirler" der ve şöyle ekler: Ancak, dünyada yalnızca bir tek şey vardır ki alabildiğine yüce ve mukaddestir: Bu eksik iki yaratığın birleşmesi!"

"Büyüklerde çiftini arama; erkeklerde ele geçirmek gayesiyle saldırı, kadınlardaysa kandırmak ve baştan çıkarmak için geriye çekilme şeklinde kendini gösterir. (Bunun istisnası da var tabii.) Erkek, mizacı itibariyle kavgacı ve avcı bir hayvan olduğundan davranışları da aktif ve saldırgandır. Kadın, onun nazarında, elde etmesi gereken bir kupa ve armağan gibidir. Çiftini arama hadisesi savaş ve mücadele; izdivaç hadisesi ise sahip ve egemen olmaktır."

"Kadının ziyadesiyle iffetli ve namuslu oluşu, neslin devamına ve üremeye hizmet eder. Zira onun mahcup ve çekingen tavrı, karşı cinsten münasip bir eş seçmede kendisine kolaylık sağlar. İffet ve namusluluk, kadına gelecekte çocuklarının babası olma şerefine nail olacak aşığını daha dikkatlice seçebilme imkanı kazandırır. Topluluk ve türün menfaatleri kadının diliyle konuşur, ferdin çıkarları ise erkek tarafından dile getirilir. Aşk oyununda kadın erkekten daha beceriklidir; zira onun şehveti, akıl gözünü kör edecek kadar şiddetli değildir."

"Darwin, çoğu türlerde dişinin aşka pek ilgi duymadığını gözlemlemiştir. Lomberzoo, Kışh ve Craft Ebingh şöyle derler: "Kadınlar daha çok erkeklerin (doğru-yanlışına bakmaksızın) övgülü sözlerine düşkündürler. Erkekler onların isteklerini yerine getirsin ister ve bu durumdan, cinsel ilişkiden daha fazla tad alırlar.

Lomberzoo "Kadının doğal sevgisinin temeli, onun anneliğinden kaynaklanan ikinci derece özelliklerinden biridir" der ve ekler: "Bir kadını bir erkeğe bağlayan duyguların hepsinin sebebi yalnızca fiziki ihtiyaçları değildir, bilakis onun duyguları inkıyat ve teslimiyetten (erkeğin himayesine girme) kaynaklanır. Bu içgüdüler, ortama intibak edebilmesi için meydana getirilmiştir onda."

Will Dourant, "Kadınlar ve Erkekler" başlıklı bölümde şöyle der:

"Kadının özel işi türün-insan türünün- devamına hizmet etmek, erkeğin özel göreviyse, kadına ve çocuğa hizmet etmektir. Başka uğraşlar da edinmiş olabilirler, ancak bunların tümü belli bir hikmet ve tedbir üzerinden bu iki ana göreve bağlı şekilde cereyan eder. Bu görev ve maksatlar-temel ve asli, ancak yarı bilinçlisidirler; tabiat, insan ve saadetin manasını onda gizlemiştir.

Kadının doğası savaşçı ve kavgacı değildir; daha çok "sığınmacı" eğilimler gösterir. Bazı canlı türlerinin dişilerinde savaşmak içgüdüsü muhtemelen hiç yoktur. Bir dişi eğer bizzat savaşa girişiyorsa bu yalnızca çocuklarını korumak gayesiyledir."

"..Kadın, erkekten daha sabırlı ve ondan daha dayanıklıdır. Hayatın tehlikeli ve buhranlı anlarında erkek kadından daha cesaretliyse de sayısız küçük ve daimi dirençleri erkeklerden daha fazladır... Kadının savaşçılığı başka bir görünümdedir; kudret karşısında -bu kudret bizzat onu kurban olarak seçse dahi- bir nevi tuhaf bir mazoşistlik zevk duygusuna kapılır.

"..Erkeğin erkeklik ve gücü karşısında kadının ötenden beri duymuş olduğu bu zevk kimi zaman çağdaş kadının ekonomik duygularına galebe çalmakta ve onun icabında cesur bir deliyle evliliği tercih etmesine sebep olmaktadır. Kadın, kumanda edebilen ve yönetmesini bilen bir erkeğe teslim olmaktan mutluluk duyar.

Eğer kadınlar günümüzde erkeklere daha az itaat ediyorlarsa bunun sebebi,

bugünkü erkeklerin eskinin erkeklerine nispetle zayıf olmasıdır...Kadının ilgi sahası evi ve ailesidir, onun muhiti bizzat evidir. Kadın, tıpkı doğa gibi derin, ancak sınırlı evi gibi de mahsurdur aynı zamanda. İçgüdüsü, onu çok eski bir gelenek ve kurala bağlar.

Kadın ne zihinde deney ehlidir, ne de âdet ve alışkanlıklarda (bazı büyük hanımların bu konuda istisna olduğunu hemen hatırlatalım). Eğer kadın serbest bir aşk hayatına yöneliyorsa bunun serbestlik aradığı şeklinde anlaşılmaması gerektiği bilinmelidir. Bilakis, onun serbest aşk hayatına iten sebep, sorumluluk sahibi bir erkekle normal bir evlilik yapabilme umudunu yitirmiş olmasıdır.

Her ne kadar kimi zaman gençlik yıllarında birtakım siyasi terim ve anlamlara vurulanlar duygularını insanca olan her sahada geniş bir yelpazede açarsa da sadık bir koca bulduktan sonra bütün bu faaliyetlerden vazgeçer. Kendisini ve kocasını bu umumi faaliyetlerden uzak tutmaya ve kocasına "sadakat duygusunu kendi evinin sınırlarıyla sınırlaması yolunda" telkinde bulunmaya başlarlar.

Kadın, sağlam bir eğitim ve ıslahın ancak ve ortamında mümkün olduğunu bilir ve yakinen sezer; bunun için ayrıca düşünmeye ihtiyacı da yoktur. Kadın, hayalci ve derbeder erkeği, evine ve çocuklarına bağlı fedakar bir babaya dönüştürdüğü için insan türünün devamını ve korunmasını sağlayan bir faktör durumundadır.

Tabiat, devletlere ve kanunlara aldırmaz... Kadın da tabiatı gereği evine ve çocuklarına vurgundur. Bunları koruyabiliyorsa devletlere, hükümet ve iktidarlara karşı kayıtsızlık gösterir, aldırmaz... Bu temel kanunları değiştirmeye çalışanlara gülüp geçer. Eğer günümüzde tabiatın, aile yuvası ve çocuğu koruma hususunda yetersiz kaldığı sanılıyorsa bunun tabiatın yetersizliğiyle alakası olmadığı, bilakis kadının ne zamandan beridir tabiatı unutmuş ve ondan uzaklaşmış olmasından kaynaklandığı bilinmelidir.

Ancak, tabiatın bu zahiri yenilgisinin daimi olmadığını da unutmamak gerekir. İstediği anda, depolamış olduğu yüzlerce maslahata rahatça dönebilir. Sayıca bizden çok daha kalabalık olan kavim ve ırklar yok değildir; tabiat, kesin ve bilinmeyen devamını pek âlâ onlarla sağlayabilir.

Kadınla erkek arasındaki farklar ve bazı bilim adamlarının bu konuyla ilgili görüşleri özetle böyle...

Tarihi ve sosyal etkenlerin bu farklar üzerinde ne ölçüde etkili olabileceği hususunda "Farkların Sırrı" başlığı altında bir mevzu açmayı düşünüyordum, ancak konunun dağılmaması için şimdilik bu zeminde müstakil bir bahse girmeyeceğim. Gelecek bölümlerde bu konu tamamen aydınlığa kavuşmuş olacaktır inşallah.

8.BÖLÜM

MEHİR VE NAFAKA(1)

İnsanoğlunun ailevi ilişkileri sahasında öteden beri süregelmiş olan çok eski geleneklerden biri de erkeğin nikah sırasında kadına "mehir" vermesi, kendi malının bir kısmını evlendiği kadın veya onun babasına bağışlaması, ayrıca evlilik süresi boyunca karısı ve çocuklarının geçimini üstlenmesidir.

Bu töre ve geleneğin kökü nedir Nereden ve nasıl kaynaklanmıştır acaba Mehir de neyin nesi oluyor Kadına nafaka vermek niye Kadınla erkek insani ve doğal haklarına kavuşacak, bu ikisi arasında adilane ve insanca bir ilişki hüküm sürecek ve kadına bir insan gibi davranılacak olursa, mehir ve nafaka yine kalacak mıdır Yoksa mehir ve nafaka,

kadının, erkeğin "mülkü" olarak kabul edildiği dönemlerden kalma bir hatıra ve iz midir Bu durumda insanların eşit haklara sahip olmaları ve adaletin icrası için- özellikle 20. Yüzyılda- mehir ve nafaka lağvedilmeli, nikahlar mehir kaydı olmadan gerçekleşmeli, kadın kendi ekonomik ihtiyaçlarını bizzat gidermeyi üstlenmeli ve çocukların geçimini temin hususunda kocasının yükümlülüğüne- madden- eşit bir şekilde ortak mı olmalıdır.

Konumuzu mehirle başlatıyoruz. Bakalım mehir nasıl çıkıvermiş ortaya; ne gibi bir felsefe ve gayeye yönelikmiş ve sosyologlar mehrin ortaya çıkışını nasıl açıklamışlar, ne şekilde yorumlamışlar

MEHRİN TARİHİNE KISA BİR BAKIŞ

İnsanoğlunun vahşi bir hayat sürdürdüğü ve insan topluluklarının kabileler halinde yaşadığı tarih öncesi çağlarda aynı soydan gelenler birbiriyle evlenmez bilinmeyen sebeplerle buna izin verilmezmiş. Evlenmek isteyen gençler, eşlerini kendi kabileleri dışındaki kabilelerin birinden seçmek zorundaymış. Bu sebeple eş seçmek isteyenler, kendi kabilelerinden ayrılıyor ve diğer kabilelere gidiyorlarmış.

O çağlarda erkek, üreme ve çocuk yapma hadisesinde kendisinin de rol oynadığını, yani onunla kadının birleşmesi soncu çocuğun dünyaya geldiğini bilmediğinden çocukları kendi çocukları olarak değil, karısının çocukları olarak bilirmiş. Erkek, çocuklarla kendisi arasındaki benzerliği seziyor, fakat bunun sebebini bilmiyormuş.

Doğal olarak çocuklar da kendilerini babanın değil, annenin çocuğu olarak görüyorlarmış ve soylar babaya değil, anneye tanınırmış. Erkekler kısır yaratıklar olarak kabul ediliyorlarmış Evlilikten sonra da kadının, kendisiyle arkadaşlık etmeye ve fiziki enerjisinden faydalanmaya ihtiyaç duyduğu biri kadının kabilesinde tufeyli bir yaşam sürdürüyormuş. Tarihçiler bu döneme "anar kil" dönem demişlerdir.

Çok geçmeden erkek kendisinin üreme olayında rolü olduğunu anladı ve çocuğun

asıl sahibi olarak kendisini gördü. Artık erkek kadına değil, kadın erkeğe itaat ediyordu Evin reisi de erkekti. Buna da "ataerkil" dönem denildi.

Aynı kandan olanların evliliği bu dönemde de normal görülmüyor ve erkek, eşini diğer kabileler arasından seçerek kendi kabilesine getiriyordu. Ancak kabileler arasında sürekli savaş ve çatışma hüküm sürdüğünden, erkek, seçtiği kızı kaçırmak zorundaydı. Yani genç erkek, diğer kabileden beğendiği kızını kaçırarak onunla evlenebiliyordu.

Giderek savaşın, yerini barışa bıraktığı bir dönem geldi. Şimdi muhtelif kabileler birbiriyle çatışmaksızın barış içinde bir arada yaşayabiliyordu. Kız kaçırma geleneği bu dönemde bozulmuş oldu. Evlenmek isteyen erkek, beğendiği kızın kabilesine giderek kızın babasının yanında ırgatlık yapıyor ve bir süre kayınpederine çalışıyordu.

Kayınpeder, bu hizmetine karşılık kızını ona veriyor, o da hanımını alıp kendi kabilesine dönüyordu.

Derken gelirler arttı, servet çoğaldı. Erkek, kızı almak için yıllar boyu kayınpederine ırgatlık yapacağına ona münasip bir hediye vererek kızını almanın daha akıllıca olacağını anladı ve böylece "mehir" denilen şey ortaya çıkmış oldu.

Şimdi meseleyi özetleyelim: İlk dönemde erkek, kadının tufeylisi ve onun hizmetçisi durumundaydı. Bu dönemde kadın erkeğe hükmediyordu. Bir merhale sonra egemenlik erkeğin eline geçiyor ve erkek, evlenmek istediği kızı, mensup olduğu kabileden kaçırıyor.

Üçüncü merhalede erkek artık kadını kaçırmıyor ve onunla evlenebilmek için müstakbel kayınpederine yıllarca ırgatlık ediyor. Dördüncü merhalede ise erkek, ırgatlık yerine kayınpederine "hediye" olarak bir meblağ veriyor ve böylece "mehir" denilen şey ortaya çıkıveriyor.

Yine denilir ki: Erkek, "anaerkil" düzeni yıkarak aileye bizzat hükmettiği "ataerkil" düzeni kurduktan sonra kadını bir köle, veya en azından kendine bağlı bir ücretli ve ırgat haline getirdi. Bu dönemde erkek, kadına bir "ekonomik meta" ve gereğinde arzularını tatmin etmeye yarayan bir araç gözüyle bakıyordu.

Ona, sosyal ve ekonomik bağımsızlık vermiyordu. Kadının yaptığı iş ve harcadığı emeğin karşılığı kendine değil, bir başkasına, yani babasına veya -evliyse- kocasına aitti. Kadın kendi iradesiyle iktisadi ve mali bir girişimde bulunma ve evleneceği erkeği seçme hakkına sahip değildi. Böylece mehir veya nafaka adıyla ödenen meblağ, gerçekte evlilik süresi boyunca erkeğin, kadının emeğiyle elde edeceği gelir ve iktisadi kazanca karşılık verilmekteydi.

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

İSLAM'IN HUKUKİ DÜZENİNDE "MEHİR"

Bu hususta, görüş beyanında bulunanların ve özellikle sosyologların hakkında sükut ettiği beşinci bir merhale daha vardır... Bu merhalede erkek, evlilik sırasında bizzat kadının kendisine bir "hediye" sunmakta ve velisi bu armağan üzerinde hiçbir tasarruf hakkına sahip olamamaktadır. Kadın bu armağanı kabul etmekte, ancak sosyal ve iktisadi bağımsızlığını da korumaktadır.

Şöyle ki: Evvela, evleneceği erkeği kendi iradesiyle seçmektedir; babası veya erkek kardeşinin zorlamasıyla değil. İkincisi, baba evinde bulunduğu ve aynı şekilde kocasının evinde yaşadığı süre boyunca kimsenin onu kendi hizmetine sokmaya ve sömürmeye hakkı yoktur. Yağacağı iş ve vereceği emek karşılığında alacağı ücret başkasına değil; bizzat kendisine aittir. Keza hukuki işlemlerde erkeğin velayetine ihtiyacı da yoktur!

Bu merhalede, erkeğin kadından elde edebileceği yegane fayda evlilik süresince onunla birlikte olmak ve birleşebilmektir. Bu birlikteliğin sürdüğü evlilik müddeti boyunca da erkek, elinden geldiğince ve imkanı nispetinde onun geçimini sağlamakla mükelleftir.

Bu, İslam'ın kabul ettiği bir merhale ve safhadır.

Kadına ödenmesi gereken "mehir" in başka birine ait olmadığına dair pek çok ayet vardır. Öte yandan evlilik süresi boyunca erkek, kadının geçimini teminle mükelleftir. Kadın çalışıyor ve gelir elde ediyor olsa dahi bu durum erkeğin mesuliyetini kaldırmaz; kadının kazancı yine kendisine ait olur, babasına veya kocasına değil.

İşte bu noktada mehir ve nafaka meselesi bir muamma ve bilinmeze dönüşüvermektedir. Zira mehir kızın babasına ödendiğinde ve kız tıpkı bir köle gibi kocasının evine götürülüp kocasının sömürüsüne uğradığında mehrin felsefesi, kızı babasından satın almak ve nafakanın felsefesi de her mülk sahibinin kendi mülküne harcaması gereken masraflar idi.

Ancak, eğer kızın babasına hiçbir şey ödenmeyecek, kocası onu sömüremeyecek ve onu iktisadi çıkarları için kullanamayacaksa; öte yandan kadın ekonomik açıdan tamamiyle bağımsız olacak, hatta hukuki açıdan birilerinin velayeti altında bulunmasına gerek kalmayacaksa o zaman mehir ve nafaka ödemek niye!

TARİHE BİR BAKIŞ

Mehir ve nafakanın beşinci dönemde ne gibi bir felsefe taşıdığını öğrenmek istiyorsak, bundan önceki dört döneme tekrar kısa bir göz atmamız faydalı olacaktır. Gerçek şu ki; söz konusu dönem ve merhaleler hakkında söylenilenler ve yazılıp çizilenler bir dizi tahminden başka bir şey değildir. Nitekim bunlar ne tarihi

gerçekler, ne de ilmi ve deneysel hakikatlerdir.

Bir yandan bazı ipuçlarının varlığı, bir yandan da insan ve kainat konusunda öne sürülen birtakım felsefi teoriler, tarih öncesi insanının hayatı üzerine bu gibi tahminlerde bulunulmasına zemin hazırlamıştır. Mesela -"anaerkil" dönem konusunda iddia edilenler, hemencecik inanı verilecek şeyler değildir. Keza babaların kız evlatlarını sattığı veya kadınların kocaları tarafından sömürüldüğü yolunda öne sürülenler de pek makul görünmemektedir.

Bu tahmin ve teorilerde dikkat çeken iki önemli nokta var: Birincisi, ilk dönem insanlarıyla ilgili tarihi geçmişin son derece vahşi ve acımasız bir tablo şeklinde tasvir edilmesi, insanların bu çağlarda insani duygulardan tamamen uzak bulunduğu imajının uyandırılmaya çalışılmasıdır.

İkincisi, genel hedeflerine varabilme yolunda tabiatın uygulamış olduğu fevkalade şaşırtıcı tedbirlerin bu konudaki rolünün görmezden gelinmiş olmasıdır...İnsan ve tabiat konusunda bir batılının böyle düşünmesi ve bu gibi görüşler taşıyor olması şaşırtıcı değildir. Ancak -eğer batı taklitçiliğinin büyüsüne kapılmamışsa- aynı görüşleri bir doğulunun taşıyamayacağı bilinmektedir.

Batılı, bazı özel sebepler nedeniyle insanı duygulara yabancıdır. Dolayısıyla insani duygular ve bunlardan kaynaklanan kıvılcımların tarihte önemli bir rol oynayabileceğine inanabilmek güç gelir ona. Batılı eğer ekonomik açıdan bir meseleye bakacak olursa göreceği tek şey ekmektir.

Bu durumda onun nazarında tarih, kendisine ekmek verilmedikçe hareket etmesi mümkün olmayan bir makine gibidir. Eğer meseleye cinsel açıdan bakacak olursa, insanlığı ve insanlık tarihini onca kültürel, siyasi, sanat, ahlaki, dini ve göz kamaştırıcı daha nice manevi yüceliklerine rağmen şekil değiştirmiş cinsel oyunlardan ibaret görecektir. Meseleye egemenlik ve üstünlük sağlama eğilimi açısından yaklaştığında da insanlık tarihini bir dizi kanlı katliamlar ve gaddarlıklardan ibaret sayacaktır.

Batılı ortaçağ dönemi boyunca din tarafından ve din adına işkencelere uğramıştır. Olmadık eziyetlere katlanmış ve diri diri yakılma sahneleri yaşamıştır. Bu cihetle din, tanrı ve bunları çağrıştıran her şeyden korkar bir haldedir. Tabiatın belli bir hedefe doğru ilerlediğini ve koca kainatın kendi başına bırakılmış bir sistem olmadığını anlatan birçok ilmi belirtileri bizzat müşahede etmiş olmasına rağmen "illet-i gai" dediğimiz yaratılışın nihai hedefini itiraf etme cüretini göstermemektedir.

Kadın-erkek ilişkilerinin geçmişinde elbette pek çok zulümler işlenmiş, sayısız gaddarlıklar yaşanmıştır. Kur'an bu hadiselerin en acımasız ve en korkuncunu zikretmiştir. Ancak sırf bu cihetle, tarihin baştanbaşa acımasızlık ve gaddarlıktan

ibaret olduğunu söylemek de doğru değildir elbet...

MEHRİN GERÇEK FELSEFESİ

Bizce mehrin ortaya çıkışı, kadın-erkek ilişkiliğinde adalet ve dengeyi sağlamak, bu ikisi arasında sağlam ve sağlıklı bir bağ oluşturabilmek gayesiyle yaratılış nizamının özyapısına ustaca yerleştirilmiş bulunan tedbirler mekanizmasının bir sonucudur.

Mehrin ortaya çıkış sebebi, yaratılış nizamında kadınla erkeğin aşk hususunda birbiriyle tamamen farklı olan roller üstlenmiş olmasıdır. Arifler bunun bütün varlık alemine şamil bir durum olduğunu söylerler. "Aşk ve cezbe, bütün varlıklara ve bütün yaratılmışlara egemen bir asıldır" derler, "Yalnız, şu var ki, her varlık kendine has bir vazifeyi ifayla mükellef olduğundan diğerinden farklıdır; ateş "yanıp yakılma" bir yerde, "yapıp kurma" başka yerde yerleştirilmiştir."

Nitekim tanınmış şair Fahreddin Iraki diyor ki

Aşk sazının nasıl bir saz olduğunu kim bilebilir

Mızrabı dokuz feleği harekete geçirir onun.

Bu perdede bir sır vardır ki onu bilecek olsan

Hakikatin neden perdelenmiş olduğunu anlarsın.

Renkten renge giren ve her an şekil değiştiren"aşk"tır.

Bir yerde naz, bir başka yerde niyaz olarak gösterir kendini.

Aşık libasına bürünen her şey "yanıp yakılma"dır.

Maşuk libasına bürünmüş her şey de yapıp kurmadır."

Kadınla erkeğin farklarından söz ettiğimiz 14. makalede bu ikisinin birbirine karşı aynı tür duygular taşımadığını söylemiştik. Yaratılış kanunu gurur, güzellik ve ihtiyaçsızlığı kadına; ihtiyaç duyma, isteme, aşk ve serenadı da erkeğe vermiştir.

Erkeğin fiziki gücü karşısında kadının zayıflığı bu yolla dengelenmiş ve aynı sebep yüzünden öteden beri görücülüğe giden, yani ihtiyacı olduğunu dile getirmek zorunda kalan taraf hep erkek olmuştur. Daha önceki bahislerimizde, sosyologların ilgili görüşlerini zikretmiş ve onlara göre hem ataerkil, hem anaerkil dönemlerde muhatabın ayağına giden tarafın erkek olduğunu hatırlatmıştık.

Araştırmacılar, erkeğin kadından daha şehvetli olduğunu söylerler. İslami rivayetlerde ise erkeğin kadından daha şehvetli olmadığı, bilakis kadının daha

şehvetli olduğu, ancak kadının, şehvete karşı daha mukavemetli ve güçlü yaratılmış olduğu geçer. Her ikisi de aynı kapıya çıkmaktadır bu görüşlerin.

Netice itibarıyla cinsel içgüdüler karşısında erkekler kadınlardan daha zayıftırlar. Bu özellik kadına, erkeğin peşinden gitmeme, ona çabucak teslim olmama güç ve şansı kazandırmış; erkeği de kadına onu ihtiyacı olduğunu dile getirmeye ve onun razılığını kazanmak için girişimde bulunmağa sürüklenmiştir. Bu girişimlerden biri de erkeğin kadını kendisiyle evlenmeye razı edebilmek veya kendisiyle evlenmeyi kabul ettiği için ona teşekkür etmek amacıyla kadına bir hediye vermesi olmuştur.

Neden öteden beri erkek tür, dişi türe ulaşabilmek için birbiriyle rekabete girişmiş, çatışmış ve dövüşmüş; ancak dişiler arasında erkeğe ulaşabilmek için bu kadar bariz bir hırs görülmemiştir.

Bunun sebebi, dişiyle erkeğin birbirine karşı aynı duygu ve eğilimi taşıyor olmayışıdır. İstek erkekten gelmiştir; talepte bulunma rolünü üstlenen taraf dişi değil, erkek tür olmuştur daima. Keza dişi tür, hiçbir zaman erkek türün gösterdiği kadar taşkın bir arzuyla onun peşine takılmamış, bilakis, erkek türe karşı daima ihtiyaçsız ve ilgisiz görünmüştür.

Mehirle kadının iffet ve namuslu oluşu arasında kök birliği, sebep müşterekliği vardır. Kadın, kendi fıtratından almış olduğu ilhamla erkeğe kolayca teslim olmaması ve tabiri caizse postu pahalıya bırakması gerektiğini sezmiş, idrak etmiştir.

Birtakım fiziki zayıflığına rağmen kadın, erkeği görücü olarak kendi ayağına çekebilmiş, erkekleri birbiriyle rekabete girişmek zorunda bırakabilmiştir. Erkekten kasten uzak durarak, romantik bir aşk yaratabilmiştir. Mecnunları Leylaların peşi sıra koşturabilmiştir. Kadının bir erkekle evlenmeyi kabul ederken bir sadakat ve vefa nişanesi olarak ondan bir hediye almasının sebebi de bunlardır işte.

Bazı vahşi kabilelerde, birden fazla seveni veya isteyeni olan genç kızların, onları birbiriyle düelloya mecbur ettiğini ve düelloyu kazananla evlenmeye razı olduğunu söylerler.Gazeteler, buna benzer bir hadisenin Tahran'da vuku bulduğunu yazdılar. Bir genç kız, ona aşık olan iki erkeğe, kendi huzurunda ateşsiz silahla düello yaptırmış...

Kuvvet derken "pazu gücü"nden başka şey düşünmeyen ve kadın-erkek ilişkilerinin geçmişini, hep erkeğin kadına zulmetmiş olduğu bir tarih olarak değerlendirenler için zayıf ve zarif bir yaratık olan kadının, güçlü ve sert yapılı karşı türün bireylerini böylesine kolaylıkla birbirinin canına düşürebileceğine inanmak imkansız gelebilir.

Ancak yaratılış nizamının ustaca tedbirlerine biraz da olsa aşina olan ve kadının bünyesinde meydana getirilmiş fevkalade şaşırtıcı ve esrarengiz "kadınca güç"le tanışık bulunanlar, bu tür şeylerin hiç de tuhaf olmadığını bilirler.

Kadının erkek üzerinde pek büyük etkisi olmuştur. Kadının erkeği etkilediği kadar erkek kadını etkileyebilmiş değildir. Erkek; kahramanlıklarının şecaat ve yiğitliklerinin, sanat ve dehasının büyük bir kısmını kadına ve onun incece "çekingenlik" ve "uzak duruşlar"ına borçludur; onun namuslu ve iffetli oluşuna, kendini ağıra satışına medyundur.

Her zaman kadın erkeği, erkek de toplumu yetiştirmiştir. Kadının iffet, haya ve çekingenliğini kaybetmesi ve erkek rolünde görünmek istemesi halinde ilkin kadın iptal damgası yemekte; ardından, erkek erkekliği ve mertliği unutmakta ve neticede toplum yok olmaktadır.

Kadının tarih boyunca kimlik ve kişiliğini koruyabilmesine, erkeğe kapılmamasına ve onu görücü olarak kendi ayağına çekmesine yarayan; uğruna erkekleri birbirine düşürüp birbiriyle savaştıran, bu yolda onları ölüme kadar götüren; ona iffeti, namus ve mahcubiyeti slogan edinerek vücudunu erkeklerden gizleyip esrarengiz görünmeyi öğreten;

erkeğe aşk ve ilham kaynağı olmasına, onda sanat tohumlarının yeşermesine, şecaat, cesaret ve deha tomurcuklarının açmasına sebep olan ve erkekte "aşk" ve "aşıklık" duygularını coşturarak onun kadın karşısında alçak gönüllü oluşuyla övünmesine yol açabilen "kadın gücü" ve ona mahsus "kadınca kudret", nikah sırasında erkeğe bir hediye verdirebilmeye, izdivaç sırasında mehir unvanıyla ondan bir armağan alabilmeye de pek âla muktedir olsa gerek...Mehri, yaratılış nizamında hazırlanan ve bizzat fıtrat tarafından düzenlenmiş bulunan tüzüğün bir maddesidir.

KURAN'DA MEHİR

Kur'an-ı Kerim, mehri beşinci merhalede söylemiş olduğumuz şekliyle icat etmiş değildir. Zira söz konusu dönemdeki haliyle mehir, tabiata hakim olan yaratılış nizamının bir icadıdır. Kuran'ın yaptığı şey mehri yeniden fıtri ve tabii durumuna getirmek oldu.Kur'an-ı Kerim, eşsiz bir incelik ve zarafetle "Kadınlarınızın mehirlerini bir bağış olarak verin" buyurur. Yani sizin tarafınızdan bir bağış ve hediye olan nikah akçesini kadınların baba veya kardeşlerine değil, bizzat kendilerine verin, der.

Kur'an-ı Kerim bu kısa cümlede üç temel noktaya değinmiştir:Evvela nikah akçesinden "sadaka" kelimesiyle söz etmiştir, "mehir" kelimesiyle değil... "Sadaka" kelimesi doğruluk, dürüstlük ve samimilik anlamını ifade eder "sıdı" kökünden türemiştir. Mehrin "sadak" veya "sadaka" adı verilmesi de, erkeğin sevgisinde "sadık" olduğunu göstermesi cihetiyledir.

Nitekim "Keşşaf" tefsirinin yazarı gibi bazı müfessirler bu noktaya değinmişlerdir. Aynı şekilde, Rağıb İsfahani'nin de, "Müfredatu Garib'il-Kur'an" adlı eserinde dediği

gibi fakirlere yardım amacıyla verilen sadakaya "sadaka"denilmesi de bu işin, imanın sıdkını, doğruluğu gösterebileceği içindir.

İkincisi, ayetin Arapça tabirinde bu kelimeye "Hunne" zamiri eklenmiştir.

Bu da mehrin kadının anne veya babasına değil, bizzat kendisine ait olduğunu; onu büyütme, süt ve ekmek verme karşılığında anne ve babasına ödenecek bir ücret olmadığını belirtmek içindir.Üçüncüsü, "Nihle" kelimesini kullanmış ve böylece mehrin bir armağan, hediye ve bağıştan başka hiçbir unvan taşımadığını özellikle belirtmiştir.

HAYVANLARDAKİ DUYGUNUN İKİ TÜR OLUŞU

Bu durum insan türüne mahsus bir özellik değildir. İki cinslilik kanununun hakim olduğu her canlı türünde her iki cinsin de birbirine muhtaç olmasına rağmen, erkek cinsi daima daha fazla ihtiyaç duyacak şekilde yaratılmıştır.

Yani onun duyguları daha fazla "ihtiyaç duyma"ya meyillidir. Bu durum bir yandan erkek türün dişisinin rızasını kazanma yolunda girişimlerde bulunmasına yol açmış, diğer yandan iki tür arasındaki ilişkinin dengelenmesini sağlayarak erkek türün fiziki kuvvetini kötüye kullanmamasına, alçakgönüllü ve mütevazi davranmasına sebep olmuştur.

GAYRİ MEŞRU İLİŞKİLERDE ARMAĞAN VE HEDİYE

Kadınla erkek, birbirinin vücudundan gayri meşru bir şekilde zevk almak ve sözüm ona serbest aşktan faydalanmak istediğinde de hediye ve armağan veren taraf yine erkek olmaktadır. Nitekim dışarıda birlikte bir kahve veya bir çay içecek ya da yemek yiyecek olsalar, erkek, masrafı karşılamayı kendisine vazife bilmektedir. Kadın, erkeğin masrafını üstlenmeye ve onun için para harcamaya kalkışırsa, bunu erkek kendisine bir nevi hakaret sayar.

Genç bir erkek için zamparalık, paralı ve maddi imkanlara sahip olmayı gerektirirken, genç bir kız için aynı vakıa hediyeler almak için bir vesiledir. Gayri meşru ve kanunsuz ilişkilerde bile hakim olan bu adetler, kadınla erkeğin birbirine benzemeyen iki ayrı duygu taşıyor olmasından kaynaklanmıştır.

BATILININ FLÖRTÜ EVLİLİĞİNDEN DAHA TABİİDİR

İnsanlara eşit haklar sağlama adına aile hukukunun tabii yörüngesinden saptırılmış olduğu ve tabiat kanunlarının aksi yönünde hareket edilerek kadınla erkeği "benzer" konumlara getirilip aile hayatında bu ikisine benzer roller verildiği batı dünyasında da, sözleşmeli kanunların onları tabiatın yörüngesinden çıkaramadığı durumlarda ve serbest aşk ve flört söz konusu olduğunda erkek yine tabii görevini yapmaktadır.

Yani ihtiyaç duymakta, talep etmekte, bunun için para harcamakta ve masrafta bulunmaktadır; kadına hediyeler vermekte onun masraflarını karşılamaktadır.Halbuki batı usulü evlilik sisteminde, mehri yoktur ve nafaka açısından da kadına pek ağır mesuliyet yüklenir. Yani batı usulü flört ve aşk hayatı yaşama, batı usulü evlilikten daha tabii ve tabiatla daha uyumludur.

Mehir, kadınla erkeğin benzer olmayan yetenek ve hasletlerle yaratıldığını ve yaratılış kanununun fıtri ve tabii hukuk açısından bu ikisine, birbiriyle benzer olmayan senet ve belgeler verdiğini gösteren örneklerden biridir.

MEHİR VE NAFAKA(2)

Geçen bölümde mehrin ortaya çıkışındaki asıl sebebi izah ettik. Bunun, kadın-erkek münasebetlerinde yaratılış kanununun her iki türe farklı roller yüklemiş olmasından kaynaklandığını belirttik. Mehrin erkeğin haşin duygularından değil, onun şefkat ve merhamet duygularından kaynaklandığını açıkladık.

Meselenin kadınla ilgili boyutunun da onun zaaf ve iradesizliğinden değil, kendine has sakınma ve izzet duygusundan kaynaklandığını izah ettik. Mehrin, kadının değerini yüceltmek ve ona daha yüce bir konum kazandırmak gayesiyle yaratılış kanununca alınmış bir tedbir olduğunu gördük. Mehir, kadına kişilik kazandırır. Kadın için mehrin manevi değeri, onun maddi değerinden çok daha fazladır.

İSLAM'IN İPTAL ETTİĞİ CAHİLİYE PRENSİPLERİ

Kur'an-ı Kerim mehirle ilgili cahiliye prensip ve adetlerini iptal ederek ona başlangıçtaki tabii halini kazandırdı.

Cahiliye döneminde anne ve babalar mehri, çocukları için çektikleri zahmete karşılık kendi hakları bilir ve "başlık parası" kabul ederlerdi.

Keşşaf ve diğer tefsirlerde şöyle yazarlar.

"Cahiliye döneminde birinin bir kız çocuğu olduğunda, onu kutlar ve "Gözün aydın olsun, servetin arttı!" derlerdi. Bununla "bu kız çocuğunu kocaya verdiğinde epeyce başlık parası alacaksın!" denilmek istenirdi.

Cahiliye devrinde baba, babanın yokluğunda da erkek kardeş kendisine velayet hakkı tanımaktaydı. Kızı onun iradesiyle değil, kendi iradesiyle evlendirirdi. Öte yandan kızın mehrini kıza ait değil, kendine ait bir hak olarak görürdü. Bu nedenle de kızı değiş tokuş usulü bir mübadeleyle evlendirebiliyordu.

Bu nikah şöyleydi: Birisi, diğerine "Kızını-veya kız kardeşini-bana nikahlaman şartıyla kızımı-veya kız kardeşimi sana nikahlıyorum" der, o da kabul ederdi.Böylece kızlardan her biri diğerinin mehri sayılır ve biri, ötekinin baba veya

kardeşine ait olurdu. Cahiliye dönemine mahsus bu nikaha "şığar" denilmedeydi. İslam dini bu geleneği batıl ilan etti. Nitekim Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) efendimiz "kız veya kız kardeşlerin değiş-tokuş -şiğar- İslam'da men edilmiştir" buyurmuşlardır.

İslami rivayetlerde babanın mehir üzerinde hiçbir hakkı olmadığı belirtilmekle birlikte nikah sırasında mehri dışında da olsa herhangi bir şeyin babaya verilmek üzere şart koşulmasının, mehir bizzat kıza verilmesi halinde bile, doğru olmayacağı bildirilmiştir. Yani, bu durumda dahi baba, kızının evliliğinden kendisine bir çıkar sağlama hakkına sahip değildir.

İslam, sosyologların deyişine göre henüz mübadele edilebilecek bir servetin söz konusu olmadığı çağlarda uygulanan "damadın kayınpederine çalışması" geleneğini de kaldırmıştır.Damadın kayınpederine çalışması adeti, sırf babanın kızı vesilesiyle bir çıkar sağlamak istemiş olmasından da kaynaklanıyor değildi; bu geleneğin dayandığı başka sebepler de vardı.

Muhtemelen o devrin medeniyetinin icap ettirdiği bir gereklilikti. Üstelik göründüğü kadarıyla o günkü haliyle zalimce bir davranış da değildi bu. Velhasıl eski çağlarda böyle bir geleneğin yürürlükte olduğu kesin.

Kur'an-ı Kerim'de geçen Hz. Musa ve Hz. Şuayb'in (s.a) kıssası böyle bir geleneğin varlığından söz eder. Hz. Musa (s.a) Mısır'dan kaçarken "Medyen" kuyusunun yanı başında koyunlarıyla bir köşede bekleyen Hz. Şuayb'in (s.a) kızlarını görür. Kimsenin onlara yardım etmemesi üzerine hallerine acır ve kuyudan su çekerek onların sürüsünü suvarır.

Kızlar evlerine vardıklarında hadiseyi babalarına anlatırlar. Şuayb (s.a) kızlarından birini Musa'nın (s.a) ardından yollayarak onu evine davet eder. Birbirleriyle tanıştıktan sonra Hz. Şuayb (s.a) bir gün Hz. Musa'ya (s.a) "İki kızımdan birini sana nikahlamak isterim, ancak sekiz yıl benim yanımda çalışman şartıyla... İstersen iki yıl da kendin ekleyebilirsin buna..." der ve Hz. Musa (s.a) da bunu kabul ederek Hz. Şuayb (s.a) damadı olur.

O dönemlerde bu bir gelenekti ve bu gelenek iki sebebe dayanmakdaydı: 1- Servetin olmayışı: Damadın evleneceği kız veya onun babasına yapabileceği yegane hizmet genellikle onlar için çalışmaktan ibaretti. 2- Çeyiz verme geleneği: Sosyologlara göre babanın kızına çeyiz vermesi, çok eskiden beri var olan bir gelenek ve örftür.

Baba, kızına çeyiz hazırlayabilmek için damadını ücretli olarak yanında çalıştırır veya ondan belli bir meblağı alırdı. Babanın, damadı yanında çalıştırması veya ondan bir şey alması, sonuçta kızın yararınaydı.

Velhasıl, İslam bu geleneği kaldırdı; kızı için harcamak istese dahi, kayınpederin

mehri kendi malı olarak kabul etmeye hakkı yoktur. Mehri doğrudan doğruya kızın kendi malıdır, onu dilediği gibi harcayabilir.

Cahiliye döneminde, pratikte kadının kendi mehrinden mahrum kalmasına yol açan başka gelenekler de vardı. Kadının varislere miras kalması işte bu geleneklerden biriydi. Biri öldüğünde, oğulları veya erkek kardeşleri gibi mirasçıları onun geride kalan mülkünün varisi olduğu gibi, karısına da varis olurdu.

Şahıs öldüğünde, oğlu veya erkek kardeşi, ölünün zevcesi üzerindeki zevcelik hakkının devam ettiği inancıyla onun mirasçısı olarak kadını başkasına nikahlayıp mehri kendisi alır, ya da ölünün geçmişte vermiş olduğu mehre binaen yeniden mehri vermeksizin onu kendisine nikahlar ve bunu bir hak olarak bilirdi.

Kuran-ı Kerim, kadının miras olarak intikali geleneğini kaldırdı: "Ey (Resul ve Kuran'a)-inananlar! Size eş olmaya rıza göstermedikleri halde kadınları zorla miras olarak almanız helal değildir..." (Nisa: 19)

Kuran-ı Kerim başka bir ayette de, miras şeklinde olmayıp tarafların kendi rızasıyla olsa dahi erkek evladın, babasının eşiyle evlenmesini kesinlikle yasakladı: "Babalarınızın nikahladığı kadınları almayın..." (Nisa: 22)

Kuran-ı Kerim, kadınların mehrinin zayi olmasına yol açan her geleneği kaldırdı. Mesela bir erkek, eşinden soğuyup da ona karşı ilgisini kaybettiğinde ona kötü davranıp azap çektiriyor, böylece kadını boşanmayı kabul etmeğe zorlayarak ona verdiği mehrin tamamını veya bir kısmını geri alıyordu. Kuran'ı Kerim; "Apaçık kötülükte bulunmadıkları halde onlara verdiğinizin bir kısmını ele geçirmek için sıkıştırmayın onları..." Nisa:19 buyurarak bu davranışı yasakladı.

Bu geleneklerin bir diğeri ise şuydu: Bir erkek bir kadınla yüksek miktarda bir mehir vererek evleniyor, fakat ondan bıkıp bir başka kadınla evlenmeyi arzu ettiğinde biçare kadını fuhuşla suçlayıp, kadını lekeliyor ve onun baştan beri kendi karısı olmayı hakketmediğini, dolayısıyla evliliğin sona erdirilmesinin kaçınılmaz olduğunu ve mehir olarak ödediği her şeyi geri alması gerektiğini iddia ediyordu. Kur'an-ı Kerim bu çirkin adeti de kınayarak önlemiştir.

İSLAM'IN KENDİNE HAS BİR MEHİR SİSTEMİ VARDIR

İslam'ın kesin hükümlerinden biri de erkeğin, kadının mülkü ve işi üzerinde hiçbir hak sahibi olmadığıdır. Ne ona, "Benim için falan işi yap!" diye emir verebilir, ne de, mesela kadının kazanmış veya elde etmiş olduğu bir servet üzerinde, onun rızası olmadan tasarrufta bulunabilir... Bu açıdan kadınla erkek eşit durumdadırlar.

Hıristiyan Avrupa'da 20. yüzyılın başlarına kadar yaygın bir şekilde yürürlükte olan örfün tersine, İslam'da kadın, ticari ve hukuki işlemlerini yürütebilmek için kocasının velayeti altında değildir.

Alış veriş işleri ve ticari teşebbüsler hususunda vereceği kararlarda tamamen hür ve serbesttir. İslam, kocası karşısında kadına böylesine ekonomik bir bağımsızlık tanımış ve kocasına, kadının mülkü, işi ve ticari işlemleri ne müdahale hususunda hiçbir hak tanımamış olmasına rağmen yine de mehir usulünü kaldırmamıştır.

Bizzat bu, İslam nazarında mehrin, erkeğin daha sonra kadından faydalar elde edeceği ve onun fiziki enerjisini sömüreceği sebebine dayanmadığını apaçık gözler önüne sermektedir. Bu da gösteriyor ki, İslam'ın kendine has bir mehir sistemi vardır. Bu mehir sistemi ve felsefesini diğer mehir uygulamalarıyla karıştırmamak ve onlara yöneltilen halkı eleştirilerin bu sisteme yöneltilemeyeceğini unutmamak gerekir.

FITRAT DİNİ

Daha önceki bahsimizde de belirtmiş olduğumuz gibi Kur'an-ı Kerim mehrin bir hediye ve "nihle" (karşılıksız bağış) olduğunu vurgular, bu hediye ve bağışı gerekli bilir. Kur'an, insanoğlunun fıtratının rumuzuna tam bir dikkat göstererek riayet etmiştir. Kadınla erkeğin birbirine dostça ilgi duyma hususunda tabiatın onların uhdesine bırakmış olduğu rolleri unutmamaları için mehrin gerekli olduğunu hatırlatmıştır.

Kadının rolü, erkeğin sevgisine karşılık vermektir. Kadının sevgisinin, erkeğin sevgisine bir karşılık olması daha iyidir. Yani kadın ilk adımı atmamalıdır. Kadından başlayan bir aşk; yani önce kadın tarafından ortaya konulan ve erkek henüz onu istememişken kadının erkeğe

aşık olması şeklinde tezahür bulan bir aşk, daima yenilgi ve kadının gururunun incimesiyle sonuçlanır. Ama kadının erkeğin aşkına cevap vermesi şeklinde ortaya çıkan aşkta durum bunun tam tersinedir. Böylesine bir aşkta ne yenilgi söz konusudur, ne de kadının şahsiyetinin kırılması ve gururunun incimesi...

Sahi, kadının vefasız olduğu doğru mudur Sevgi konusunda verdiği sözde durmaz mı o Kadının aşkına güvenmemek mi gerekir

Bu hem doğrudur, hem de yanlış... Aşkta ilk adımı atan taraf kadın olduğunda bu yargı doğrudur. Yani eğer bir kadın bir erkeğe aşık olur ve ona gönlünü kaptırırsa, bu aşkın ateşi çabucak küllünü verir; böyle bir aşka da güvenmemelidir. Ancak kadının aşkı, bir erkeğin sadakatle ona duyduğu aşka karşılık tezahür eden "cevap" niteliğinde bir aşk olursa, yukarıdaki yargı yanlıştır.

Bu tür bir aşk, erkeğin duyduğu aşk soğumadıkça sona ermez. Bu durumda doğal olarak kadının aşkı da sona erecektir. Kadının fıtri aşkı, işte bu ikinci tür aşktır. Kadının "aşkta vefasız olduğu" yolundaki şöhret, yukarıda bahsi geçen birinci türdeki aşkı bağlar. İkinci türdeki aşklarda ise kadın vefalı oluşuyla ünlüdür.

Toplum, karı-koca bağlarının güçlenmesini istiyorsa, Kuran'ın göstermiş olduğu yolu izlemek zorundadır. Yani fıtratın kanunlarına uyarak aşk konusunda kadınla erkeğe düşen özel rolleri nazara almalıdır. mehir kanunu, tabiatla uyum sağlamaktan başka bir şey değildir. Zira mehir, aşkın erkek tarafından başladığının, kadınınsa ondan gelen aşka karşılık verdiğinin göstergesidir.

Gerçekte erkek kadının nezaket gösterip onun aşkına olumlu cevap vermesine kadına bir hediye takdim etmektedir. Bu yüzden genel bir nizamnamenin bir maddesi durumunda olan ve tabiatın usta elleriyle tedvin olunan mehir kanunun, kadın-erkek eşitliği adına lağvedilmemesi gerekir.

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere Kur'an-ı Kerim, o dönemin erkeklerinin hoşuna gitmemesine rağmen mehir konusundaki cahiliye adetlerini değiştirmişti. Mehir Kuran'ın getirmiş olduğu mehir, cahiliye döneminde yaygın olan şey değildi. Dolayısıyla, Kur'an mehre önem vermez; olsa da olur, olmasa da... diyemeyiz. Kur'an mehri pekala temelinden reddedebilir ve zamanın erkekleri de bundan pek memnun kalırdı... Ancak, Kur'an bunu yapmadı..

ELEŞTİRİLER

Mehir konusunda İslam'ın görüşlerini ortaya koyduk. İslam'ın mehir nasıl değerlendirdiğini açıkladık. Şimdi okuyucunun bir de bu İslami kanunu eleştirenlerin görüşlerini duyması yerinde olacaktır.

Bayan Menucehriyan, "İran Anayasa ve Medeni Kanununa Eleştiri" adlı kitabının "mehir" başlıklı bölümünde şöyle demekte: "Erkek, bir ev, bir bağ, bir at veya katıra sahip olabilmek için nasıl belli bir meblağ ödüyorsa, kadını satın alabilmek için de kesenin ağzını açmak zorundadır. Aynı şekilde, bir ev, bağ veya katır alırken onun güzelliği, çirkinliği, büyüklüğü, küçüklüğü ve verimliliği onun fiyatını nasıl etkiliyorsa, kadının fiyatı da onun güzelliğine, çirkinliğine, zengin veya fakir oluşuna göre değişivermektedir.

Pek şefkatli ve cömert olan kanun koyucularımız, kadının fiyatıyla ilgili 12 madde yazmışlardır. Gerekçeleri de, ortada belli bir meblağın olmaması halinde evlilik bağlarının çabucak gevşeyeceği, aile yuvasının yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağıdır."

Bu hanımefendiden şunu soruyoruz:

Acaba mehir kanunu, batılılardan alınma bir kanun olsaydı, yine böylesine çirkin saldırılar ve iftiralara maruz kalacak mıydı Birine belli bir miktar para verilmesi, ille de onu satın almak için midir O zaman hediye, bağış, armağan, ihsan vb. şeylerin temelden kaldırılması gerekmez mi İran Medeni Kanununda kaydı geçen mehir kanununun kaynağı Kuran'dır.

Kur'an, mehrin bir armağan, hediye ve karşılıksız bağıştan başka hiçbir unvan taşımadığını açıkça bildirmektedir. Üstelik İslam, ekonomik kanunlarını öylesine tanzim etmiştir ki, bu dinin nizamında erkeğin, kadından ekonomik çıkar sağlamaya kesinlikle hakkı yoktur. Bu durumda mehir "kadının fiyatı" şeklinde değerlendirilebilir mi.

İranlı erkeklerin pratikte bugün kadınlarından ekonomik faydalar sağlamakta olduğunu söyleyebilirsiniz, buna ben de katılırım. Bu gün İran erkeklerinin çoğunun böyle olduğunu ben de kabul ediyorum; ancak bunun "mehir" kanunuyla uzak veya yakın herhangi bir alakası yoktur ki!... Erkekler, "karılarımıza, mehir ödediğimiz için tahakkümde bulunuyoruz! "demiyorlar ki!...

Hem İran erkeğinin karısına tahakkümde bulunmasının başka kökleri vardır... Halkı ıslaha çalışacağınıza ne diye fıtrat kanununu bozmakta ve fesatları artırmaktasınız sahi!.. Zatıalinizin bütün bu laflarla ulaşmak istediği bir tek gaye vardır: İranlı ve genelde her doğulu, daha rahat yutulabilir bir lokma durumuna gelmek için kendisini, kendi hayat felsefesini ve kendi insani kıstaslarını unutsun ve ecnebilerin şekil ve rengine bürünüversin!...

Menuçehriyan hanımefendi şöyle diyorlar:

Ekonomik bakımdan kadın da erkek gibi olursa ona nafaka, elbise ve mehir gibi şeyler verilmesine ne hacet kalır Bu öngörü ve tedbirler erkek için nasıl düşünülmüyor ve söz konusu edilmiyorsa o zaman kadın için de söz konusu edilmeyecektir."

Bu sözün iyice tahlil edildiğinde şu manaya geldiği anlaşılır: "Kadına mülkiyet ve ekonomik bağımsızlık hakların tanınmadığı eski devirlerde mehir ve nafaka bir yere kadar mantıklı karşılanabilir. Fakat eğer kadına ekonomik bağımsızlık tanınırsa-ki İslam bu hakkı tanımıştır kadına- bu durumda mehir ve nafakanın hiçbir geçerli manası kalmayacaktır."

Menuçehriyan hanımefendi, mehrin yegane gerekçesinin, kadının ekonomik haklarının elinden alınmasına karşılık eline bir şeyler geçmesini sağlamak olduğunu zannetmiş olmalıdırlar... Oysa bu hanımefendi, Kur'an ayetlerine kısaca bir müracaat edip, Kuran'ın mehir konusunda kullanmış olduğu terimler üzerinde biraz düşünseydi, Kur'an açısından mehrin asıl gerekçesinin ne olduğunu anlar ve ülkesinin inanmış olduğu semavi kitabın böylesine muazzam bir mantık taşıyor oluşuyla övünürdü.

Kırk Öneri'nin yazarı, Zen-i Ruz (Günün Kadını) dergisinin 89. sayısının 71. sayfasında kadının cahiliye devrindeki feci duruma ve İslam'ın bu yolda vermiş olduğu hizmetlere değindikten sonra şöyle diyor: "Kadınla erkek eşit olarak yaratılmış olduğundan birinin diğerine belli bir meblağ veya ücret ödemesinin

mantıki bir açıklaması yoktur. Zira erkeğin kadına ihtiyaç duyuyor olması gibi, kadının da erkeğin varlığına ihtiyacı vardır. Yaratılış, onları birbirine muhtaç olarak yaratmıştır. Bu ihtiyaç konusunda kadınla erkek yekdiğeriyle eşit vaziyettedirler.

Binaenaleyh, birinin diğerine bir meblağ ödeme zorunda bırakılması mantıksız olacaktır. Ancak, boşanma yetkisi erkekte olduğundan ve kadın bu müşterek hayatta belli bir gelire sahip bulunmadığından; kocasının kişiliğine güveninin yanında ondan bir nevi mali bir güvence ve vesika talebinde bulunma hakkı da tanınmıştır kendisine!..."72. sayfada da diyor ki: "Medeni Kanunun "Erkek,istediği zaman karısını boşayabilir" şeklindeki 1133. maddesi düzeltilir, boşanma meselesi erkeğin istek ve keyfine bağlı bırakılmazsa mehri de varlığının gerekçesini yitirecek, geçersiz olacaktır."

Daha önceki bahislerimizde bu lafların tamamen kof olduğunu, hiçbir gerekçeye dayanmadığını ve mehrin mehrin bir "fiyat" ve "ücret" olmadığını, bilakis akıllıca bir mantığı olduğunu gördük. Yekdiğerine ihtiyaç duyma hususunda da kadınla erkeğin eşit bir konum ve durumda olmadığını ve yaratılış sisteminin bu ikisine iki farklı durum ve konum kazandırmış olduğunu açıkladık.

Bütün bunlardan daha da saçma olanı, mezkur yazarın mehrin gerekçesini, erkeğe verilen boşanma hakkı karşısında kadına verilen bir mali belge ve vesika olarak açıklamasıdır. Böyleleri ne "İslam, boşama hakkını ne diye erkeğe tanıdı ki, kadının da mali bir belgeye ihtiyacı olsun" diye sormak gerekir!...

Hem, bu sözün manası kısaca şudur aslında: Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) kendi eşleri için mehir tayin etmesinin nedeni, kendisi karşısında onlara mali bir belge ve güvence vermiş olmaktı. Keza Hz. Ali ile Fatime (a.s) evlenirken Hz. Resulullah'ın (s.a.a) Hz. Fatma'ya (s.a) mehir tayin etmesinin nedeni de yine Hz. Ali'den (s.a) mali bir vesika ve güvece almak istemesiydi!...

Eğer hakikaten mesele böyleyse o zaman Hz. Resulullah (s.a.a) kadınlara, kocalarının kendilerine tayin etmiş olduğu mehre karşılık onların da bu mehir tekrar kocalarına bağışlamasını tavsiye etmesine ne denilebilir Bu davranışın kendilerine nice sevaplar kazandıracağını bildirmesine ne buyrulur!... Keza Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) kadınların mehirinin mümkün mertebe fazla olmamasını salık vermelerine ne demeli!...

Bütün bunlar, erkeğin kadını için bir hediye ve armağan olarak mehir tayin etmesi ve kadının da bu mehir veya muadilini eşine bağışlamasının İslam Peygamberi (s.a.a) nazarında evlilik bağlarını güçlendirici ve karı-koca arasındaki sevgi ve ülfeti pekiştirici bir özellik taşıyor olmasından başka bir şey midir.

Eğer islamın görüşü, mehrin mali bir belge teşkil etmesi yolunda olsaydı, Kur'an-ı Kerim'in "ve ateunnisae saduka tihinne nihleten" ayet-i kerimesinde "nihle" (bir

bağış) yerine "vesigaten" (bir belge) tabirini kullanması ve "ve ateunnisa e sadaka tihinne vesikaten" demesi gerekmez miydi

Bütün bunlar bir tarafta dursun, mezkur yazar Sadr-ı İslam'daki mehir örfünün, bugünkü mehir örfüyle aynı şey olduğunu sanmış... Günümüzde yaygın olan mehir geleneği daha ziyade zimmet ve tekeffül aslına dayanır.

Yani erkek, muayyen bir meblağı mehir olarak -ve resmi senetlerle- kadının nikah cüzdanında zikretmekte eşler arasında herhangi bir anlaşmazlık veya boşanma hali baş göstermedikçe, kadın bu mehir meblağını kocasından talep etmemektedir.

Evet, bu tür mehirlerin bir vesika ve senet konumu kazanması mümkündür. Ancak Sadr-ı İslam'daki geleneğe göre mehir olarak tayin edilen şey veya meblağ, peşinen kadına takdim ediliyordu. Binaenaleyh, İslam açısından mehir asla erkeğe karşı kadının elinde bir güvence vesikası değildir.

Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) hiçbir kadının mehirsiz olarak bir erkeğe nikahlanmasına razı olmadığı tarihi belgelerle sabit bir vak'adır. Aşağı yukarı aynı ifadelerle hem Sünni, hem de Şia kaynaklarda zikri geçen bir hadiseyi buna örnek verebiliriz:

Bir gün Hz. Resul-u Ekrem'in (s.a.a) huzuruna varan bir kadın, Peygamberin etrafını sarmış bulunan sahabenin de yanında:

- Ya Resulullah! Beni kendinize eş olarak kabul ediniz der.

Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) bu dilek karşısında hiçbir şey söylemeyip sükut eder, kadın da yerine oturur. O sırada orada bulunan ashabtan biri ayağa kalkarak:

- Ya Resulullah! der, Eğer siz nikahlamak istemiyorsanız ben bu kadını nikahlamaya hazırım.

Resulullah sorar:

- Mehir olarak ne veriyorsun

- Hiç... Hiçbir şeyim yok ki!...

- Öyle olmaz... Git evine bir bak bakalım; bu kadına mehir olarak verecek bir şeyler bulursun belki...

Adam evine gitti, bir süre sonra geri dönerek:

- Evimde hiçbir şey bulamadım. Dedi. Resulullah:

- Tekrar git, buyurdular, demir parçasından bir yüzük de bulsan yeter.

Adamcağız tekrar evinin yolunu tuttu. Çok geçmeden geriye dönerek evinde demir parçasından bir yüzük dahi bulunmadığını söyleyerek:

- Üzerimdeki elbiseyi şu kadına mehir edebilirim, dedi.

Bu sırada, onu tanıyan bir sahabe ayağa kalkarak:

- Ya Resulullah! dedi, Vallahi bu adamın sırtına giymiş olduğu elbiseden başka elbisesi yoktur; bari elbisesinin yarısını o kadına mehir edin!

Hz. Resul-i Ekrem:(s.a.a)

- Bu elbisenin yarısı kadının mehir olursa elbiseyi hangisi giyecek o zaman Biri giyindiğinde diğeri çıplak kalacak... Hayır, böyle olmaz... Buyurdular.

Kadına talip çıkan erkek yerine oturdu; kadın da bir köşede oturup beklemeye başlamıştı. Konu değişmiş, vakit ilerlemişti; damat adayı yerinden doğrulup gitmek üzereydi ki, Resulullah (s.a.a) onu yanına çağırdı:

- Sen Kur'an bilir misin

- Evet ya Resulullah, falan sureleri bilirim.

- Bu sureleri ezbere okuyabilir misin

- Evet...

- Pekala. Mesele halloldu öyleyse... Bu kadının nikahını sana kıyıyorum; mehri, senin bildiğin surelerdir, ona Kur'an öğreteceksin...

Böylece nikah kıyılmış oldu, adamcağız da eşiyle birlikte evinin yolunu tuttu...Mehir konusunda söylenecek daha pek çok şey var. Ancak biz şimdilik bu kadarıyla yetiniyoruz.

MEHİR VE NAFAKA(III)

Mehir ve mehrin felsefesi konusunda İslam'ın görüşlerini beyan ettik. Şimdi nafaka meselesini inceleyeceğiz. Ancak nafakanın da mehir gibi İslam'da özel bir konumu olduğunu ve İslam'ın bu meseleye de kendine has bir değerlendirme getirdiğini belirtelim. Bunun, gayri İslami bir dünyada yaşanmış ve yaşanmakta olan nafaka hadisesiyle aynı olmadığını önemle hatırlatalım.

Eğer İslam erkeğe, kadını her şeyiyle kendi hizmetine alma hakkı tanısaydı, emek ve kazanç mahsulüne, üretmiş olduğu sermayeye sahiplenme hakkı vermiş olsaydı erkeğin kadına nafaka vermesinin sebebini açıklamak pek kolay olacaktı. Zira bir hayvan veya bir insanı çalıştırarak onun işgücünden faydalanmak isteyen birisi

elbette onun karnını da doyuracak ve ister istemez geçim masraflarını karşılayacaktır. Arabacı, atına arpa ve saman vermezse, at da ona yük taşıyamayacaktır elbet.

Ancak, İslam ne kadına bu gözle bakmış, ne de erkeğe böyle bir hak vermiştir... Bilakis, kadına "mülkiyet hakkı tanımıştır. Kadına servet kazanma hakkı tanımasının yanında erkeğe, kadına ait servet üzerinde hiçbir tasarruf hakkı vermemiştir. Üstelik, erkeği evin masraflarını karşılamakla da vazifelendirerek kadının, çocukların, hizmetçi ve aşçının, ev ve benzeri şeylerin tümünün masraflarını üstlenmekle yükümlü kılmıştır.

Neden Sebebi nedir bunun Batı hayranlarımız, maalesef bu gibi konularda zerrece olsun kafa yormamakta, gözü kapalı bir şekilde, batılıların kendi hukuki sistemlerine getrmiş oldukları eleştirilerin aynısını-ki bu eleştiriler onların sistemleri için geçerlidir de -İslam hukuk sistemine yöneltmektedirler.

Hakikaten 19. Yüzyıla kadar batıda kadına verilen nafakanın bir "gündelik ücret" ve "onun köleliğinin göstergesi"nden başka bir şey olmadığı doğrudur. Zira kadının bedavadan evin içişlerini idare ettiği ve hiçbir mülkiyet hakkı taşımadığı bir sistemde ona verilen nafaka, angarya çalıştırılan bir esire verilen günlük tayin veya yük hayvanına verilen günlük yem gibidir.

Ancak dünyada, erkeğin ev işlerini yürütmeyi ağır bir vazife olarak kadının omuzlarından kaldıracak, ona servet kazanma hakkı ve tam ekonomik bağımsızlık tanıyacak ve bunun yanında onu ev masraflarını karşılama mesuliyetinden de muaf tutacak özel bir kanunun çıkması halinde ister istemez başka bir felsefeyi nazara almak ve o felsefe etrafında yeterince düşünmek gerekir...

19.YÜZYILIN İKİNCİ YARISINA KADAR BATILI KADININ MALININ KULLANAMAMASI

Dr. Şaygan, "İran Medeni Kanununun Şerhi" adlı kitabının 362. sayfasında şöyle der:"Şia fıkhınca öteden beri tanına gelmiş olan "kadının kendi mal varlığı üzerinde tam tasarruf hakkına sahip oluşu","Yunan, Roma, Japon ve yakın bir geçmişe kadar daha pek çok ülkenin hukukunda mevcut değildi.

Söz konusu ülkelerin hukuki sistemlerinde kadın, henüz mümeyyiz olmayan bir çocuk veya akli dengesi yerinde olmayan birisi gibi hacir altındaydı. Kendi mal varlığı üzerinde tasarrufta bulunması kesinlikle yasaktı...

Kadının kişiliğinin yakın bir geçmişe kadar erkeğin kişiliğinin sultası altında bütünüyle eriyip gitmiş olduğu İngiltere'de ancak 1870 ve 1882'de "Evli kadının mülkiyet kanunu" adı altında çıkarılan kanunla kadının kendi malını kullanabilmesi mümkün olmuştur... Keza İtalya'da ancak 1919'dan sonra çıkarılan bir kanunla kadınlar "hacir altına alınanlar listesi"nden çıkarıldılar.

Almanya 1900 ve İsveç 1907 medeni kanunlarında kadın, kocasıyla aynı hukuki salahiyet ve yetkilere haizdir. Ancak, mesela Fransa ve Portekiz hukukunda evli kadın hala hacire alınmışlar arasındadır. Sadece 18 Şubat 1938 kanunu Fransa'da evli kadına getirilen mahcurluğu nispeten düzeltir gibi olmuştur."

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere Avrupa'da kocasının karşısında evli kadına ilk kez mali bağımsızlık tanınması (1882'de İngiltere'de) ve evli kadından mahcurluğun kaldırılması hadisesi üzerinden daha bir asır bile geçmiş değildir.

AVRUPA'NIN KADINA BİRDEN BİRE MALİ BAĞIMSIZLIĞINI TANIMIŞ OLMASININ SEBEBİ NEYDİ

Sahi, bunca önemli bir hadise nasıl oldu da bir asırda çabucak gerçekleşiverdi Avrupalı erkeklerin insanlık duyguları galeyana geldi de, birden, geçmişteki uygulamalarının pek zalimce olduğunu mu fark ettiler yoksa!

Bu sorunun cevabını Will Dourant'tan dinlemeli... Mezkur araştırmacı yazar "Felsefenin Lezzetleri" adlı kitabının 158. sayfasında, Avrupa'da kadının hürriyetine kavuşmasının nedenlerini inceleyen "Sebepler" başlıklı yazısında bu soruya açık bir cevap getiriyor. Söz konusu kitabın "Sebepler" başlıklı kısmını okuduğunuzda korkunç bir gelecekle karşılaşıveriyorsunuz:

Avrupalı kadın kendi hürriyet ve mülkiyet hakkını elde edebilmiş olmasını, insana değil, makineye borçludur. Avrupalı erkeklere değil, makinanın muazzam çarklarına teşekkür etmelidir. Zira kadının ekonomik hürriyet yolundaki kanunu meclisten geçirten güç Avrupalıların insaniyet anlayışı değil, daha az ücretle daha fazla kâr elde etmeyi daima şiar edinen fabrikatörlerin bitmek bilmez açgözlülük ve hırsıydı!...

Will Dourant bunu şöyle anlatıyor: Hıristiyanlık tarihinde daha eski olan bu saygıdeğer örf ve geleneklerin büyük bir hızla tersyüz olmasını neyle açıklayabiliriz Bu değişimin genel nedeni, makine aletlerindeki artış ve çoğalmadır. Avrupa'da kadın hürriyeti, sanayi devriminin getirdiği bir hadisedir.

Bir asır önce İngiltere'de erkeklere iş bulmak zorlaştı. Buna rağmen fabrika ilanları onlardan, kadınlarını ve çocuklarını fabrikalarda işe göndermelerini istiyordu!.. Eh, ne de olsa işverenler karılarını düşünmek zorun dalardı Topluma hakim olan ahlak ve gelenek kurallarıyla canlarının sıkılmasına izin verecek değillerdi elbet... Ansızın "milletin evini barkını başına geçirme" komplosunu hazırlayıverenler, 19. yüzyıl İngiltere'sinin vatanperver fabrikatörleriydi..."

"Büyükannelerimizin hürriyeti için atılan ilk adım 1882 kanunu oldu. Büyük Britanya'nın kadınları bu kanun gereğince, o tarihten itibaren fevkalade imtiyazlar elde ediyordu. Yani gelirleri veya kazandıkları para üzerinde bizzat tasarrufta bulunma hakkına sahiplerdi.

Bu yüce Hıristiyan kanunu, İngiliz kadınlarını fabrikalara çekmek isteyen Avam Kamarası'ndaki fabrika sahibi temsilciler tarafından çıkarılmıştı. İşte o tarihten bu yana, para kazanmanın dayanılmaz cazibesi, İngiliz kadınlarını kendi evlerinde ölesiye ve bir köle gibi çalışmaktan kurtarmıştır. Ancak bu defa el alemin mağaza ve fabrikalarında yine ölesiye ve bir köle gibi çalışmak durumunda bırakılmıştır."

Yazarın yukarıdaki ifadelerinde de açıkça ortaya koymuş olduğu gibi kadınların lehine bu adımı atanlar; gerçekte kendi menfaatlerini düşünmüş olan İngiliz fabrikatör ve sermayedarlarından başkası değildi...

- İftira ederek ve apaçık günaha girerek alır mısınız onu (mehri) hiç! (Nisa: 20)

- Nisa: 4

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

KUR'AN VE KADININ EKONOMİK BAĞIMSIZLIĞI

İslam ise bu kanunu ta 1400 yıl önce yürürlüğe koymuş ve "Erkeklerin kendi kazançlarından payları var, kadınlarında kendi kazançlarından payları var..." buyurmuştur. Nisa:32

Bu ayet-i kerime erkekleri kendi çaba ve gayretlerinin sonucu hak sahibi bildiği gibi, kadınları da kendi çaba ve gayretlerinin sonucu hak sahibi bilmiştir.

Keza diğer bir ayette de: "Erkekler için pay var, anayla babanın ve yakınların bıraktıkları malda; kadın içinde pay var anayla babanın ve yakınların bıraktıklarında. Mal, az olsun, çok olsun, mirasta muayyen bir pay var." buyurur. (Nisa-7)

Bu ayet, mirasta kadının da pay sahibi olduğunu bildirmiştir. Kadının miras alması veya almamasının pek teferruatlı bir geçmişi vardır; ilerideki bahislerimizde buna da değinmeye çalışacağız, inşallah. Cahiliye döneminde Araplar kadına miras hakkı tanımazdı; ancak, Kur'an-ı Kerim kadına bu hakkı tanımıştır.

BİR MUKAYESE

Böylece Kur'an-ı Kerim, Avrupa'dan on üç asır önce kadına ekonomik bağımsızlık vermiştir. Şu farkla ki:

1- İslam'ın kadına ekonomik bağımsızlık tanımasının sebebi;İslam'ın insani, adalet sever ve ilahi boyutlarından başka bir şey değildi. Nitekim İslam bu kanunu koyarken ortada, kendi karınlarını doyurabilmek için kadına ekonomik bağımsızlık

veren, ardından da; İngiliz fabrikatörlerinin tamah ve hırsları gibi bir mevzu da söz konusu değildi. "Biz kadının haklarını resmen tanıdık ve ona erkekle eşit haklar verdik" şeklinde yoğun propagandalar yapan.

2- İslam, kadına ekonomik bağımsızlık tanımıştı. Fakat Wıll Dourant'ın da deyişiyle yuva yıkmadan, insanların ocağına incir dikmeden yaptı bunu... Kadınları kocalarına, kızları babalarına karşı isyan ve tuğyana kışkırtmadan yaptı bunu... İslam, yukarıda zikrettiğimiz iki ayette muazzam bir sosyal inkılap gerçekleştirdi. Fakat patırtı gürültü yapmadan, zarar vermeden ve tehlikeye yol açmadan...

3- Batının yaptığı, Will Dourant'ın da deyişiyle "kadını kendi evinde ölesiye ve bir köle gibi çalışmaktan kurtarıp başkalarının mağaza ve fabrikalarında ölesiye ve bir köle gibi çalışmaya mahkum etmek" olmuştur. Başka bir deyişle, Avrupa kadının eline ayağına vurulan zincir ve kelepçeleri çözmüştür.

Ancak öncekinden hiç de geri kalmayan yeni zincir ve kelepçeler de vurmuştur. Oysaki İslam, kadını evde, tarlada vb. yerlerde erkeğe köle ve kul olmaktan kurtarmakla kalmamıştır; ailede geçim masraflarını temin vazifesini erkeğe yüklemek suretiyle her çeşit geçim derdini de kadının omuzlarından almıştır.

Kadın İslam açısından insani içgüdüsüne binaen servet kazanama, servetini koruma veya çoğaltma hakkına da sahip olmakla birlikte hayatın ağır geçim şartlarının baskısı altında kalmamalı huzur ve güvenle içiçe olması gereken gurur, güzellik ve çekiciliğini koruyabilmelidir.

Ne var ki; bazı yazarlarınız gün ışığı gibi ortada olan bu tarihi ve felsefi hakikatleri idrak edemeyecek kadar kör ve sağırdırlar...

BİR ELEŞTİRİ VE BİR CEVAP

Menuçehriyan hanımefendi, "İran Anayasa ve Medeni Kanunlarına Eleştiri" adlı kitabın 37. sayfasında şöyle diyor: "Bizim medeni kanunumuz bir yandan erkeği, eşine nafaka vermekle, yani onun yiyecek, giyecek ve mesken ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kılmakta,.

yani bir at veya katırın sahibi nasıl hayvanın yem ve barınağını temin etmekle mükellefse, kadının sahibi de onun asgari geçim ihtiyaçlarını karşılamakla mükellef tutulmakta; öte yandan da medeni kanunun 1110. maddesinin "vefat iddetin de kadına nafaka verilmez" hükmüyle bir anlaşılmazlık sergilenmektir.

Halbuki kadın, kocası öldüğünde teselli ve şefkate muhtaçtır. Sahibini kaybeder kaybetmez dünyasının kararmasını ve perişan hale düşmeyi istemez... Burada "kadının bağımsızlığından dem vuran ve onun her sahada erkekle eşit olması gerektiğini savunan sizin gibi birisi kadının tekrar köle olmasını, erkeğin ölümünden sonra da bu kölelik ve uşaklığın sürmesini nasıl isteyebilir" diye

sorabilirsiniz...

Cevabımız şudur: Söz konusu medeni kanunun dayalı olduğu "kadının köleliğini esas alan" felsefeye göre, Sa'di'nin de deyişiyle "kölesini hür bırakan köle sahipleri" nin kendilerinden sonra da kadınları için nafaka tespit etmeleri gerekirdi. Kanunun da bugün buna riayet etmesi daha iyi olurdu."

Bu yazara soruyoruz şimdi:

Siz, medeni kanun ve İslam kurallarının -ve sizin deyişinizle kadının köleliğini esas alan felsefenin- hangi ilkesine dayanarak "erkek kadının sahibidir" ve "erkeğin nafaka vermesinin nedeni, onun sahip, kadınınsa onun malı olmasıdır" hükmüne vardınız öyle! Sizin "sahip" diye nitelediğiniz koca nasıl

"sahip"tir ki kadınına -ve sizin deyişinizle kölesine "şuradan bir kase su ver bana" demek hakkına dahi sahip değildir!... Bu nasıl efendidir ki, kölesi onun için parmağını oynatacak olsa efendisinden buna karşılık ücret isteyebilmektedir!... Bu nasıl "efendi" dir ki kölesini, kendi evinde doğurduğu kendi çocuğuna bedava süt vermeye dahi zorlayamamaktadır!!!

Bütün bunlar bir tarafa; nafakası başkası tarafından karşılanan birisi ille de onun "kölesi" mi olmaktadır İslam ve diğer bütün sistemlerde, mesela, baba veya babayla anne, çocuklarının nafakasını sağlamakla yükümlüdür. Bu durumda "O halde dünyada mevcut bütün kanunlar, çocukları anne ve babalarının kölesi olarak görmektedir" gibi bir hükme varılabilir mi! Ya da mesela İslam'da evlat, geçimini sağlayamayacak kadar fakir olan ana ve babasının nafakasını karşılamakla mükelleftir.

Bu durumda "o halde İslam anayla babayı evladın kölesi olarak görüyor" denilebilir mi!

Bütün bunlardan daha da şaşırtıcı olanı, yazarın "kocasının vefat iddetin de kadına nafaka verilmesi neden vacip değildir Halbuki kadın, kocasını kaybetmiş olduğu sırada koca parasına her zamankinden daha fazla muhtaçtır."şeklindeki eleştirisidir.Bu muhterem yazar yüzyıl öncenin Avrupa'sında yaşıyor galiba!...

Eğer İslam, evlilik süresi boyunca kadının hiçbir mülkiyet hakkı taşımadığını söylemiş olsaydı, kocasının ölümünden hemen sonra kadının durumunun alt üst olacağını söylemek elbette doğru olurdu.

Ancak İslam, kadına mülkiyet hakkı tanıdığına ve evlilik süresi boyunca bütün masrafları kocası tarafından karşılandığından kendine ait servetini olduğu gibi muhafaza etmiş olacağına göre, bu durumda kocasının ölümünden sonra da kadının yine bir süre ondan nafaka almasına ne lüzum var Nafaka, erkeğin yuvasını süsleme hakkıdır... Yuva yıkıldıktan sonra da kadının bu hakkı taşımayı

sürdürmesinin bir manası kalmaz ki...

ÜÇTÜR NAFAKA

İslam'da üç çeşit nafaka vardır:Birincisi, mal sahibinin malına harcaması gereken nafakadır. Bir hayvan sahibinin hayvanına yaptığı harcamalar bu sınıfa girer. Bu tür nafakada ölçü, "malik" ve "memluk""sahip" ve "ait" olmadır.

(malik ile memluk ilişkisi)İkinci tür nafaka, henüz akil ve baliğ olmayan veya fakir olan çocuklarına babanın; ya da fakir olmaları halinde baba ve ananeye evladın vermekle mükellef olduğu nafakadır.

Bu tür nafakada ölçü sahiple ait (malik-memluk) ilişkisi değil, bilakis; evladın, kendisini dünyaya getiren anne ve babası üzerindeki tabii hakkıdır, ya da evladın dünyaya gelmesinde katılımları olan ve onu çocukluğundan beri büyüterek bu uğurda nice zahmetlere katlanan anayla babanın evlat üzerindeki anne-babalık hakkıdır.

Bu sınıfa giren nafakanın şartıysa, nafakası karşılanması gereken tarafın - ana-baba veya evladın- kendi geçimini sağlayacak durumda olmayışı ya da yoksul oluşudur.Üçüncü türse, erkeğin kadına verdiği nafakadır, onun geçimini sağalmasıdır. Bu tür nafakada ölçü olarak alınan şey, ne sahiplik ve aitliktir; ne de "evlatlık-ebeveynlik" veya kadının aciz, güçsüz ve yoksul oluşudur.

Kadın milyoner de olsa, alabildiğine bol geliri bulunsa ve buna karşılık erkeğin geliri pek az da olsa; erkek, yine de evin bütün masraflarını ve bu cümleden olmak üzere kadının özel masraflarını karşılamakla yükümlüdür.

Bu nafakanın, daha önce bahsi geçen diğer iki nafakadan bir farkı da, bu nafakanın şahsın bahsi geçen iki tür nafakada şahıs, görevini ihmal ederek nafakayı ödemezse günahkar sayılır;

fakat görevini ihmal etmesi, "hukuken aranabilecek bir hak" iddiasında bulunulmaya sebebiyet teşkil etmez. Halbuki üçüncü tür nafakada, erkeğin vazifesini ihmal etmesi halinde, kadın hukuki bir hak olarak dava açabilme ve davanın ispatı durumunda hakkı olan nafakayı erkekten alabilme imtiyazına sahiptir.Bu tür nafakada ölçü ve kıstasın ne olduğunu da gelecek bahsimizde ele alacağız, inşallah.

BUGÜNÜN KADINI MEHİR VE NAFAKA İSTEMEMEKTE MİDİR ACABA

Geçen bölümdeki bahsimizde kısaca, evin bütün masraflarının ve bu cümleden olmak üzere kadının şahsi harcamalarının tamamiyle erkeğin uhdesinde olduğunu belirttik. Kadının bu hususta hiçbir mükellefiyeti bulunmadığını, büyük bir servete ve kocasının kat katı fazla bir gelire sahip olması halinde dahi kadının, ev

masrafları ve aile harcamalarını karşılama konusunda kocasına yardım etmek zorunda olmadığını söyledik.

İster parayla ilgili harcamalar ve ister yardım olarak kadının bu meseleye iştirak ve katılımının tamamiyle kendi istek ve iradesine bağlı bulunduğunu belirtmiştik.İslam'a göre kadının özel masrafları ailenin ev masrafının bir parçası sayılır. Bu da bütünüyle erkeğin uhdesinde yer alır. Buna rağmen erkeğin kadın üzerinde hiçbir ekonomik tasalluta hakkı yoktur.

Hiçbir şekilde onun iş ve enerjisinden faydalanmaz, onu istismar edemez. Kadının nafakası; özel durumlarda evlada vazife olması açısından ana-babanın evlat tarafından karşılanması gereken nafakasına benzer. Evlat kendisine düşen bu vazifeyi yerine getirmiş olması sebebiyle ana-babasını çalıştırma ve onların işgücünden faydalanma hakkını elde etmiş olmaz.

MALİ MESELELERDE KADININ HAKKINI KORUMA

İslam, geçmişte benzerine rastlanmayacak bir tavırla mali ve iktisadı konularda kadının haklarını savunmuştur. Bir yandan kadına tam bir iktisadi hürriyet ve bağımsızlık tanıyarak erkeği onun mal varlığı ve işgücü üzerinde tasarrufta bulunmaktan men etmiş, dünün dünyasında pek uzun bir geçmişi olan ve 20. yüzyılın başlarına kadar Avrupa'da da pek yaygın bulunan "kadının ticari işlemlerinde erkeğe tam velayet hakkı tanınması"nı yasaklamıştır.

Bir yandan da, ev geçim masraflarının temini mesuliyetini kadının omuzlarından kaldırarak onu para kazanabilmek için çabalayıp durma mecburiyetinden muaf tutmuştur.

Batıperestler, işte böyle bir kanunu "kadını savunma" adı altında eleştirmek istediklerinde en aptalca yalana başvurmakta ve "Nafakanın sebebi, erkeğin kendisini kadının efendisi olarak görmesi ve onu bir hizmetçi gibi kendi hizmetine alıyor olmasıdır.

Hayvan sahibi, hayvanlarının ona yük taşıyabilmesi için, nasıl onların zaruri ihtiyaçlarını karşılamak zorundaysa, nafaka kanunu da aynı gayeyle erkeğin kadına, açlıktan ölmeyecek kadar bir şeyler vermesini gerekli görmüştür." demektedirler!...

Bu aptalca yalana şaşırmamak elde değil... Adam kalkıp da "İslam kadına haddinden fazla hak tanıyor, erkeği onun bedava hizmetçisi, ücretsiz uşağı haline getiriyor" dese ilk bakışta yutturulabilecek bir yalan olurdu belki. Fakat bunu "Erkeğe daha fazla hak tanımış" tanımış" diyerek ve kadından yana görünerek söylemek yalandan da öte, "aptalca bir yalan" olmaktadır.

Gerçek apaçık ortadadır; İslam kadının lehine, erkeğin aleyhine bir kanun

koymamıştır. Erkeğin lehine ve kadının aleyhine olacak bir kanun da koymamıştır.İslam ne kadının tarafını tutar, ne de erkekten yana çıkar...

İslam, koymuş olduğu kanunlarda kadının, erkeğin ve onların ellerinde yetişecek olan evlatların saadetini gözetmiş, kısacası bütünüyle insanlık ailesinin mutluluğunu nazara almıştır.

İslam ailenin ve kısacası bütün insan topluluklarının saadetini, tabiatın kanun ve kaidelerini görmezden gelmemelerinde, yaratılış nizamı müdebbirinin usta elleriyle tanzim etmiş olduğu vaziyet ve ahvali göz ardı etmemelerinde görmektedir...

Daha önce de defalarca belirtmiş olduğumuz gibi İslam, koymuş olduğu kanunlarda "erkeğin ihtiyaç ve isteğin mahzarı, kadınınsa ihtiyaç duymamanın mahzarı" olması gerektiği kaidesine daima riayet etmiştir. İslam erkeği bir alıcı, kadınıysa alıcının talip olduğu metaın sahibi olarak görür.

İslam nazarında, erkeğin kadına kavuştuğu müşterek evlilik hayatında bundan fayda gören -ve kendisine lütufta bulunulan taraf- erkektir aslında. Bu sebeple de söz konusu beraberliğin masraflarını karşılamak erkeğe düşen bir vazifedir.

Kadınla erkek, aşk hususunda tabiatın kendilerine iki ayrı rol yüklemiş olduğunu unutmamalıdırlar. Evlilik, kadınla erkeğin kendilerine has rollerle tezahür etmeleri halinde sağlam, kalıcı ve saadet verici olacaktır ancak.

Erkeğin, kadının nafakasını karşılamakla mükellef olmasının bir diğer nedeni de, neslin devamını sağlayan üreme hadisesi sorumluluğunun dayanılmaz zorluk ve meşakkatlerinin tabiat açısından kadına yüklenmiş olmasıdır. Bu hadisede tabiatın erkeğe yüklemiş olduğu şey bir anlık zevk verici bir eyleme katılmaktan öte değildir.

Halbuki kadın bunun için -çocukluk ve yaşlılık dönemleri dışında- sürekli aylık rahatsızlığa katlanmakta, hamilelik döneminin ağırlığı ve bu döneme mahsus hastalığa tahammül etmekte, doğumun ağır zorluğu ve doğumla gelebilecek arızaları üstlenmekte, çocuğu emzirmek ve onun bakımıyla uğraşmak durumunda kalmaktadır.

Bütün bunlar kadını vücutça çökerten, fiziki gücünü fevkalade azaltan hadiselerdir ki, onun bir işte çalışma kuvveti ve işgücünü de haliyle azaltmaktadır. Bu sebepledir ki evin geçimini sağlama konusunda kanunun kalkıp da kadınla erkeği bir görmesi ve kadını gözetmemesi, kadının gerçekten pek acı ve zor bir durumda bırakılması demek olacaktır.

Nitekim çiftler halinde yaşayan canlılarda erkeğin daima dişisini gözetip kollaması bir olay olarak ortadadır. Üreme müşkülünü yaşadıkları dönem boyunca erkek yiyecek temininde dişisine yardım etmektedir.

Üstelik işgücü açsından ve yıpratıcı ekonomik ve üretimle ilgili faaliyetlere katılma hususunda kadınla erkek birbiriyle eşit ve benzer yaratılışta da değildirler.

Bütün bunlar bir yana, kadının servet ve paraya olan ihtiyacı, erkeğin bunlara olan ihtiyacından çok daha fazladır. Güzellik ve şıklık kadının hayatının bir parçası, onun temel ihtiyaçlarından biri durumundadır. Kadının şahsi lüks ihtiyaçları, tuvalet ve süslenme masrafları, genelde bir erkeğin kendine yapacağı masrafın birkaç katıdır. Süslenme ve ziynete karşı taşıdığı eğilim, bir anlamda kadında değişiklik ve teferruatlılığa da eğilim olduğunu göstermektedir.

Mesela bir erkek için bir takım elbise giyilmeyecek kadar eskiyip yıpranmadığı sürece "giyilebilir" iken, bir kadın için ancak "yeni bir elbise olarak göründüğü sürece" giyilebilir olmaktadır...

Hatta kadının, yeni bir elbise veya ziynet eşyalarından birini "bir defadan fazla kullanmaya değer" bulmaması da pek ala mümkündür. Kısacası, servet kazanabilmek için gerekli çalışma hususunda kadın, erkekten daha az güce sahip, ancak harcama ve giderleri erkeğe oranla daha fazladır.

Bütün bunlara ilaveten kadının kadınlığını koruyabilmesi; yani güzellik, neşe, canlılık ve alımlılığını sürdürebilmesi onun daha sakin, morali yerinde ve daha fazla huzurlu olmasını gerektirir. Bu da daha az çalışıp daha az yıpranmasını gerekli kılmaktadır. Kadın da erkek gibi sürekli çalışıp çabalamak ve şuraya buraya koşturarak para kazanmak zorunda kalacak olursa, gururu kırılacak ve alımlılığını yitirecektir.

Ekonomik sıkıntıların erkeğin alnına kazıdığı çizgiler, kadının alnına ve yüzüne kazınacak, kaşları çatılıverecektir. Fabrikalarda, atölye ve bürolarda çalışmak ve geçimini kazanmak zorunda olan zavallı batılı kadınların, doğulu kadınların yaşamına daima gıpta ettiğini duymayan kalmamıştır. Huzur ve rahatı olmayan bir kadının kendisiyle ilgilenebilecek fırsat bulamayacağı, erkeğinin neşe ve sevinç kaynağı olamayacağı açıktır.

Binaenaleyh, geçim temini için girişilen yıpratıcı faaliyetlerden kadının muaf tutulması, sadece onun yararına değil, erkek ve aile için de gerekli ve lüzumludur.

Zira erkek de, aile yuvasının kendisi için bir huzur kaynağı ve sıkıntılarını unutturabilecek bir dinlenme ocağı olmasını ister. Ev ortamını bir huzur yuvası ve dışarının patırtılı gürültülü sıkıntılarını unutturan bir dinlenme ocağı haline getirebilecek kadın ise, çalışmış olmanın yorgunluğuna uğramamış bir kadın olabilecektir ancak. Yorgun argın bir vaziyette evine döndüğünde evde, kendisinden daha yorgun bir kadınla karşılaşan erkeğin halini bir düşünün ..

Binaenaleyh, kadının rahat ve huzurlu, sağlık ve neşe içinde olması erkek için de pek büyük ehemmiyet taşır.Erkeğin bin bir güçlükle kazandığı parayı, cömertçe

üstüne başına harcaması için canı gönülden karısına takdim etmeye hazır olmasının nedeni, ruhunun kadına muhtaç olduğunu sezmesindedir;

Allah Teala'nın kadını onun ruhu içi huzur kaynağı kıldığını anlamış olmasındandır: "O sizi tek bir nefisten yarattı ve kendisiyle durulup yatışması için ondan da eşini var etti..." A'raf:189 Eşinin huzur ve rahat içinde yaşaması için gerekli ortamı hazırladığı ölçüde aslında dolaylı olarak kendi saadetine yardımcı olduğunu, kendi aile yuvasını ihya ettiğini fark etmiş olmasındandır.

Eşlerden hiç olmazsa birinin diğerine teselli ve teskin kaynağı olabilmesi için yorgunluk ve telaşlara yenik düşmemesi gerektiğini bu iş bölümünde de erkeğin hayat kavgasına atılmasının daha uygun olacağını, teskin ve huzur verebilecek tarafınsa kadın olduğunu anlamış olmasındandır.

Kadın erkeğe mali ve maddi açıdan, erkekse kadına ruhi açıdan muhtaç bir şekilde yaratılmıştır.

Kadın, erkeğin desteği olmaksızın, onun şahsi masraflarının birkaç katı olan kendi maddi ihtiyaçlarını gidermez. Bu cihetledir ki İslam, kadının meşru eşini (yalnızca eşru eşini) onun dayanak ve güvence noktası olarak belirtmiştir.

İstediği her lükse sahip bir şekilde yaşamak isteyen bir kadın, bunun için kendi meşru eşine dayanmaz ve ona güvenmezse başka erkeğe dayanacak ve bunu ondan sağlayacaktır. Bugün maalesef bu durumun örnekleri giderek artmaktadır.

NAFAKA ALEYHİNE PROPAGANDA YAPILMASININ SEBEBİ

Kadının nafakasını kocasının temin etmesi gerektiğine karşı yapılan propagandaların önemli bir sebebi de, kadının paraya olan fazlaca ihtiyacının kocası tarafından temininin engellenmesi suretiyle onu kadın avcılarının tuzağına düşürebilmekten başka bir şey değildir.

Çoğu müesseselerde özellikle kadın kadrosuna yüklüce maaşlar ödendiğine dikkat edilirse anlatmak istediğimiz daha kolay anlaşılacaktır.

Nafakanın kaldırılmasının fuhuşun artmasına yol açacağından kimsenin kuşkusu olmasın...

Bir kadın için, hayatını bütünüyle erkekten ayırarak kendi başına olmak ve buna rağmen doğasına uygun bir şekilde kendini idare edebilmek nasıl mümkün olabilir.Aslına bakılırsa, kadının geçimini kendisini temin etmesi -nafakanın iptali- fikri, kadınların pahalı süslenmeleri ve israflarından bıkmış olan erkekler tarafından da destek görmektedir. Bunlar, hürriyet ve eşitlik adı altında ve bizzat kadının kendi eliyle, lükse düşkün, süsperest ve müsrif kadınlardan intikam almak istemektedirler.

Will Dourant, "Felsefenin Lezzetleri" adlı eserinde çağdaş evliliği "Gebeliğin kanunen önlenebildiği, tarafların rızasına bağlı boşanma hakkının olduğu, çocuksuz ve nafakasız bir kanuni evlilik" şeklinde tanımladıktan sonra şöyle der:

"Orta halli ailelerin lüks ve konfora düşkün süsperest kadınları, emektar erkeklerin intikamının yakında bütün kadınlardan alınmasına sebep olacaklar." Evlilik denilen hadise öylesine değişiverecek ki, masraflı evlerin süs ve korkusu olan işsiz kadınlardan eser dahi kalmayacak, erkekler eşlerinden, kendi giderlerini kendilerinin karşılamasını isteyecekler. Nitekim arkadaşça evlilik dedikleri çağdaş evliliğin bir şartı da hamile olmadığı sürece kadının çalışmak zorunda olmasıdır...

Burada, kadının tam anlamıyla özgür olmasına yol açacak bir nokta var: Bundan böyle kadın, evlilik süresince baştan sona değin bütün masraflarını bizzat karşılamakla yükümlü olacaktır...

Sanayi devriminin kadın konusundaki acımasız sonuçları teker teker ortaya çıkıyor şimdi.... Kadın, artık kocasıyla birlikte fabrikada çalışmalıdır; evinin sakin bir köşesinde öylece oturup bu verimsizliğini, kocasını iki kat çalışmaya mecbur ederek telafi ettirmek yerine işte, çalışmada, alınan maaş ve üstlenilen vazifelerde onunla eşit ve bir olmalıdır!..."Will Dourant sözlerini istihza yollu bir ifadeyle şöyle noktalıyor: "Kadın özgürlüğü denilen şeyin manası budur işte..."

KOCA YERİNE DEVLET

Neslin devamını sağlama hususundaki vazifesinden dolayı kadının mali ve iktisadi açıdan bir dayanağı olması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir.

Bu gün Avrupa'da kadın özgürlüğünü savunarak anaerkil döneme dönülmesini babanın bütünüyle aile yuvasından dışlanması gerektiğini öne sürenler vardır. Bunlara göre kadın tam anlamıyla ekonomik bağımsızlığına kavuştuğunda ve hayatın her safhasında erkekle bir ve eşit duruma geldiğinde çok geçmeyecek, baba, fazlalık bir unsur olarak aile yapısından dışlanacaktır.

Söz konusu kişiler bir yandan bunu yaparken diğer yandan devleti "ailenin babası" olmaya davet etmekte ve tek başına yuva kurup bütün mesuliyetleri bizzat üstlenmeye yanaşmayacakları kesin olan annelerin gebeliği önlememesi ve böylece de insan neslinin yok olmaya yüz tutmaması için devletin onara mali yardımda bulunmasını istemektedirler.

Yani geçmişte kendi kocasından nafaka alan ve - nafakaya karşı çıkanların iddiasına bakılırsa- kocasının kölesi durumunda olan kadın, bundan böyle kocasından değil de devletten nafaka alacak ve dolayısıyla de devletin "kölesi" olacaktır...

Çünkü babanın görev ve hakları devlete intikal edecektir.

Mukaddes (semavi) kanunlar üzerine kurulan sağlam ve kutsal aile yapımızın temellerine ağır darbeler indirerek bu yapıyı altüst edenler keşke bunun neye mal olacağını bilseler, nasıl sonuçlanacağını bir düşünseler ve biraz daha uzağı görebilselerdi...

Bertrand Roussel "Evlilik ve Ahlak" adlı kitabının "Aile ve Devlet" başlıklı bölümünde devletin çocuklarla ilgili kültürel ve sağlık sahalarındaki müdahalelerine değindikten sonra şöyle diyor: "Öyle görünüyor ki aile yapısında babanın biyolojik varlığının gerekçesini kaybetmesine ramak kalmış durumda... Babanın böylesine dışlanıp tardolunmasına pek etkin olan bir diğer unsur da kadınların maddi bağımsızlığa olan eğilimleridir. Seçimlere katılan kadınlar genellikle evli olmayanlardır.

Öte yandan bugün evli kadınların karşı karşıya olduğu problemler, bekar kadınlarınkinden çok daha fazladır. Evli kadınlara tanınan kanuni avantajlara rağmen işe girme rekabetinde, evli kadınlar bekarlardan hep geri kalmaktadır... Evli kadınlar için ekonomik bağımsızlığını koruyabilmek, ancak iki yolla mümkündür. Birincisi mesleklerini bırakmayıp çalışmakta oldukları işi sürdürmeleridir.

Bu durumda çocuklarının bakımını ücretli dadı ve bakıcılara bırakmak zorundadırlar ki, bu da anaokulu ve kardeşlerin yaygın bir şekilde giderek çoğalması demektir. Bu durumun mantıken doğuracağı kaçınılmaz sonuç, çocuk için psikolojik açıdan ne baba ne de anne diye bir şeyin artık kalmayacağıdır.

İkinci yol, genç annelere, çocuklarına kendilerinin bakması için avans ödenmesi ve mali yardımda bulunulmasıdır ki, bu yol da tek başına faydalı değildir ve çocuk belli bir yaşa geldikten sonra annenin yeniden istihdamını öngören kanuni müeyyidelerle pekiştirilmeli ve tekmil hale getirilmelidir. Ancak bu ikinci yolun bir avantajı da var. O da annenin, bir erkeğe ait olma gibi bir hakarete katlanmak zorunda olmaksızın çocuğunu kendisinin büyütebilme imkanına sahip olmasıdır...

Böyle bir kadının tasvibi halinde aile ahlakı üzerinde yaratacağı tepkileri de beklemek gerekir elbet... Şu da var ki kanun, "gayri meşru bebeğin annesine avans verilmeyeceği"ni ya da "annenin zina yaptığına dair yeterli delillerin olması halinde avansın babaya devredileceği"ni öngörebilir. Bu durumda da mahalle polislerinin, evli kadınların bütün davranışlarını göz altında bulundurmaları gerekir.

O halde böyle bir kanunun pek parlak izler bırakmayacağı kesin. Aynı zamanda bu ahlâki tekamülün mucidi olan kimselerin dimağında pek hoş bir tat bırakmama tehlikesi de var...

Binaenaleyh sonuç olarak bu hususta polis müdahalesinin kesilmesi ve gayri meşru yollarla çocuk sahibi olan annelerin söz konusu doğum avansından

faydalanması durumunda işçi kesiminden olan ailelerde baba, iktisadi görev ve konumunu tamamiyle kaybedecektir. Çocuklarının nazarında bir kedi veya bir köpekten fazla bir ehemmiyet taşımayacaktır... Medeniyet, en azıdan bugüne değin gelişmiş olan medeniyet, annelik duygularını zayıflatmaya yöneliktir..."

"Epeyce gelişmiş ve ilerlemiş olan bu medeniyetin muhafazası gayesiyle muhtemelen kadınlara hamile olmaları için, bu işi pek kârlı görecekleri miktara cazip bir para verilmesi gerekecektir. Bu durumda bütün kadınların veya çoğunluğunun annelik mesleğini seçmesi de gerekmez. Bu da diğer meslekler gibi bir meslek olacak ve kadınlar meseleye tam vakıf olarak ve ciddiyetle bu mesleğe ilgi duyacaklardır.

Ancak bütün bunlar teoriden başka bir şey değildir ve demek istediğim şudur: Kadın hareketleri, tarih öncesinden beri erkeğin kadına zaferini temsil eden babaerkil aile yapısının ortadan kalkmasını sağlamıştır. Ancak bugün hepimizin karşı karşıya olduğu "batıda erkeğin yerini devlete bırakması" hadisesi bir ilerleme sayılmaktadır..."Evet... Russel böyle diyor...

Kadına nafaka verilmesi ve geçiminin kocası tarafından sağlanmasının lağvedilmesi, ya da bu beyefendilerin deyişiyle "kadınların maddi bağımsızlığı", yukarıdaki ifadelerden hareketle şu sonuçları verecektir:

-Babanın aile yapısındaki yerini yitirip tardolması veya en azından babanın önemini kaybederek anaerkil döneme dönülmesi... Babanın yerine devletin oturtulması ve böylece annelerin baba yerine devletten avans alıp geçimlerinin devletçe karşılanması... Annelik duygularının zayıflatılması ve nihayet "ana" olmanın, fıtri ve duygusal boyutundan soyutlanarak herhangi bir meslek ve iş haline getirilmesi...

Bunlar, aile yapısının çökmesi demektir. Bunun da kaçınılmaz olarak bütün insanlığın çöküşüyle sonuçlanacağı apaçık ortadadır...Her şey yoluna girecek, ancak bir şeyin eksikliği duyulacaktır: Bir aile yuvasına mahsus samimiyet, saadet ve manevi haz...

Velhasıl, demek istediğim şudur: Kadının tam anlamıyla hür ve bağımsız olması gerektiğini savunup babanın aileden tardolunması lazım geldiğini söyleyenler bile kadına, insan neslinin üremesi konusundaki tabii vazifesini yerine getirmesi için avans ödenmesini belirtmekte, hatta kendisine pek ala ücret ve kira bedeli verilmesi gerektiğini ileri sürmekte, bu masrafı da devletin üstlenmesini talep etmektedirler.

Aynı görev, yani neslin devamını sağlamak için erkeğin ifa ettiği tabii vazifeyse, kadının tam tersine, ona hiçbir hak kazandırmamaktadır.

Dünyanın neresinde olursa olsun bütün kadro kanunlarında erkek işçi veya memur için tespit edilmiş olan asgari maaş veya ücret tabanında eşi ve çocukları da göz

önünde bulundurulur. Yani dünyadaki bütün istihdam kanunları da kadın ve evladın nafaka hakkını resmen tanımışlardır.

ULUSLARARASI İNSAN HALKLARI BEYANNAMESİ KADINA HAKARET Mİ EDİYOR

İnsan Hakları Beyannamesi madde 23/3'te şöyle der: "Çalışan herkes, kendisinin ve ailesinin geçimini insanca usullere uygun düzeyde temin edecek uygun ve yeterli bir ücret almaya hak kazanmış olur."

Yine aynı beyannamenin 25/1. maddesinde şöyle geçer: "Yiyecek, mesken, sağlık ve sosyal hizmetler açısından kendisinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir yaşam düzeyine sahip olmak herkesin hakkıdır."

Böylece aile kurmak isteyen her erkeğin, karısı ve çocuklarının geçimini sağlamak ve onların nafakasını temin etmekle de mükellef olduğu vurgulanmıştır. Karsının ve çocuklarının geçim masrafı, evin erkeğinin gerekli ve zaruri masraflarından sayılır.

İnsan Hakları Beyannamesi kadınla erkeğin eşit haklara sahip olduğunu vurgulamış olmasına rağmen, kadının nafakasını erkeğin karşılamasını kadın-erkek haklarının eşitliğine aykırı bulmamıştır.

Binaenaleyh, İnsan Hakları Beyannamesini ağzından düşürmeyen ve Meclisin bu beyannameyi kabul etmiş olduğunu vurgulayanların nafaka meselesini hallolmuş bir mesele olarak telakki etmeleri gerekir.

İslam motifi taşıyan her şeye irtica ve gericilik yaftası yapıştıran "batıperestler" İnsan Hakları Beyannamesine de böyle bir itirazda bulunabilecekler mi acaba! Bu beyannameyi erkeğin efendi, kadının köle olduğunu kabul eden bir zihniyetin ürünü olarak tanıtma cüretini gösterebilecek mi acaba!...

Daha da ilginç olanı, İnsan Hakları Beyannamesi'nin 25. maddesindeki şu ifadelerdir:"İşçilik, hastalık, sakatlık, dul kalma, ihtiyarlık... vb. gibi elde olmayan sebeplerle geçimini temin imkanından mahrum kaldığı hallerde haysiyetli hayat şarlarına sahip olmak her insanın hakkıdır."

Kadının kocasını kaybetmiş olmasının geçim vesilesini kaybetmesi" olarak değerlendirilmesi bir yana dursun, İnsan Hakları Beyannamesi dul kalmış olmayı işsizlik, hastalık ve sakatlıkla aynı düzeyde bir hadise olarak zikretmiştir burada... Yani dul kadınları işsizler, hastalar, yaşlılar ve sakatlarla aynı sırada saymıştır.

Bu, kadına yapılmış büyük bir hakaret değil midir... Doğu ülkelerinden birine ait bir kitap veya kanun maddesinde böyle bir ifade geçmiş olsaydı hiç şüphesiz itirazlar ve feryatlar göklere yükselecek ve yaygarayı basıp ortalığı velveleye vereceklerdi hemen... Nitekim İran'da, kanun maddelerimizden bazıları gündeme geldiğinde bunun örneklerini gördük...

Ancak, yaygara ve propagandaların etkisinde kalmayan ve meseleyi bütün boyutlarıyla görebilme basiretine sahip olan her insan, ne erkeği kadının geçimini temin eden vesilelerden biri olarak tayin eden yaratılışı,

ne kadının dul kalmasını onun geçim vesilesini kaybetmiş olması olarak değerlendiren İnsan Hakları Beyannamesi'ni ve ne de erkeği kadının geçimini temin etmekle mükellef kılan İslam kanunlarını "kadına hakaret etmiş olmakla suçlamaz ve bunun akıldışı bir davranış olacağını pekala bilir.

Zira kadının erkeğe muhtaç olarak yaratılmış olması, ve erkeğin kadının güven ve dayanak noktası oluşu meselenin ancak bir boyutunu Gerçekte yaratılış kanunu, kadınla erkeği birbirine daha yakın kılmak ve aralarındaki bağı daha bir güçlendirerek insanoğlunun saadetinin asıl temelini teşkil eden aile yuvasını daha sağlam temeller üzerine oturtmak için erkek ve kadını birbirine ihtiyaç duyacakları bir şekilde yaratmıştır.

Eğer erkeği mali açıdan kadının dayanak ve güvencesi yapmışsa, kadını da ruhen teskin bulma açısından erkeğin dayanak ve güvencesi yapmıştır. Bu iki farklı ihtiyaç onları birbirine daha fazla yaklaştırarak birlik ve beraberliklerini pekiştirir.

9.BÖLÜM

MİRAS MESELESİ

Dünün dünyasında kadına miras hakkı ya hiç tanınmıyor, ya da mümeyyiz olmayan bir çocuk gibi muamele ediliyordu. Yani kendisinde hukuki bağımsızlık ve tüzel bir kişilik tanınmıyordu. Çok eskiden, bazı kanunlar kıza miras hakkı tanıyorduysa da kız evladın çocuklarına bu hakkı vermiyor; buna karşılık erkek evladın hem kendisi -babasının,; hem de çocukları ,büyükbabaların ,mirasında hak sahibi olarak kabul ediliyordu.

Geçmişte, kadına da erkek gibi miras verilmesini öngören kimi kanunlar da vardı. Fakat bu kanunlarda miras bir hak veya bir pay olarak ve Kur'an'ın tabiriyle "verilmesi gerekli ve miktarı muayyen bir hak" şeklinde değil de; şahsın vasiyeti varsa veriliyordu.

Yani miras sahibine, "kız evladına da miras bırakmayı vasiyet edebilme hakkı" tanıyordu; Kadının mirasta payı olma veya olmama meselesini pek uzun gün dokümanlar bırakmış durumundadır. Bunlara teker teker değinmeyi gerekli bulmuyoruz. Yukarıda verdiğimiz birkaç satırlık örnek bir anlamda bunların özeti sayılır zaten.

GEÇMİŞTE KADININ MİRASTAN MAHRUM BIRAKILMIŞ OLMASININ NEDENLERİ

Geçmişte, kadınların mirastan mahrum bırakılmasının asıl sebebi, aileye intikalini

önlemekten ibaretti. Eski inanışlara göre neslin devamı ve üreme hadisesinde kadının oynadığı rol pek zayıftır. Anneler, erkeklerin menisini yetiştiren kaplar mesabesindedirler; çocuklar böyle gelirler dünyaya!... Bu cihetle geçmişte bir erkeğin erkek evladından olan torunlarının onun kendi evladı olduğu kabul edilir ve bunlar aileden sayılırlardı.

Ancak, kızının çocuklukları onun evladı ve onun ailesinin bir parçası sayılmaz; kayınpederinin evladı ve kayınpederinin aile efradından kabul edilirdi. Bu sebeple de kız evladın mirastan pay alması halinde onun evladının sonradan bu mirasa konacağı ve sonuçta aile servetinin yabancı bir aileye intikal edeceği düşünülürdü.

Merhum Dr. Musa Emi'nin "İran Medeni Hukukunda Miras" adlı eserinin 8. sayfasında "Eski çağlarda ailelerin temelini sevgi ve aşk değil, din teşkil ediyordu." demekte ve şöyle eklemektedir: "Bu babaerkil - pederşahi- ailede dini başkanlık büyükbabanın göreviydi. Onun ölümünden sonra da ailenin dini merasimlerinin icrası büyük erkek oğul aracılığıyla nesilden nesile geçiyordu.

Eski çağlarda yaşayanların nazarında erkek, sadece neslin devamını sağlayan bir varlıktır. Binaenaleyh ailenin babası, oğluna hayat vermiş olmasından başka kendi dini inanç ve törelerini, ateşe sahip olma ve özel dini duaları okuma hakkını da aktarıyordu. Hintlilerin "Veda"ları Yunanlıların ve Romalıların kanunlarında da görüldüğü üzere üreme gücü erkeklere mahsus ve onların tekelindeydi.

Bu eski inanç, dinin erkeğin tekelinde kalmasıyla -baba veya kocanın aracılığı olmaksızın- kadınların dini işlerde hiçbiri dahil bulunmamasıyla sonuçlandı. Kadınlar dini merasimlerin icrasına katılmadıklarından, tabii ki diğer ailevi avantajlardan da faydalanmıyorlardı. Nitekim daha sonraları miras kuralı ortaya çıktığında kadınlar bu haktan mahrum kadılar."

Kadının mirastan mahrum bırakılmasının başka sebepleri de varı; askeri gücünün zayıf olması bunlardan biridir. Değerlerin fiziki kahramanlık ve pehlivanlıklara dayandığı ve iyi bir savaşçının güçsüz, yüz bin erkeğe yeğ tutulduğu bir yerde askeri savaş ve müdafaa gücü pek zayıf olan kadın, haliyle mirastan mahrum bırakılacaktı...

Cahiliye devrinin Arapları işte bu sebeple kadının mirastan pay almasına karşı çıkıyor ve ortada ölünün erkek bir akrabası ve oldukça -bu uzak bir akraba olsa dahi- kadının bu mirasa sahip çıkmasına asla izin vermiyorlardı. Nitekim miras konusundaki "anayla babanın ve yakınların bıraktıkları malda anayla babanın ve yakınların bıraktıklarından erkekler için pay vardı.

Mal az olsun, çok olsun, mirasta muayyen bir pay var." bu ayeti kerime nazil olduğunda Araplar pek şaşırmışlardır. Tam da o günlerdeydi ki, Arap dünyasının tanımış şairi Hasan bin Sabitçin kardeşi ölüş ve geride bir kadınla birkaç kız çocuğu

yetim kalmıştı. Amca oğulları ölünün bütün mal varlığına sahip çıkıp kadına ve geride kalan yetimlere hiç bir şey vermediler.

Kadın, Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a) giderek şikayette bulundu. Resul-ü Ekrem (sav) onları çağırıp bu davranışlarının sebebini sorduğunda "kadınlar silah kuşanıp düşmana karşı savaşmazlar ki. Halbuki biz erkekler elimize kılıç alıp hem kendimizi hem şu kadınları korumak durumundayız... O halde servet de erkeklere ait olmalıdır. "Dediler. Ancak Hz. Peygamber (sav) Allah'ın hükmünü kendilerine tebliğ ederek hatalarını düzeltmelerini istedi.

EVLATLIĞIN MİRAS HAKKI

Cahiliye döneminde Araplar bazen bir erkek çocuğu evlatlık edinirleri. Bu erkek çocuk, tıpkı öz oğlu gibi ölünün mirasçısı kabul edilirdi. Evlatlık alma geleneği diğer milletler ve bu cümleden olmak üzere İranlılar ve Romalılar arasında da yaygındı.

Bu geleneğe göre evlatlık edinilen bir erkek çocuk, sırf erkek olması hasebiyle kişinin kendi kızlarının dahi sahip olmadığı haklara sahip kabul edilirdi. Bu haklardan biri de evlatlık alınan erkek çocuğun miras hakkı taşıyor olmasıydı. Keza şahsın, evlatlık oğlunun karısıyla evlenmesini yasaklanmış olması da bu haklardan biri durumundaydı. Kur'an-ı Kerim bu geleneği de kaldırmıştır.

KAN KARDEŞLİĞİYLE MİRAS

Miras mevzunda, cahiliye dönemi Araplarınca geçerli olan diğer bir miras geleneği daha vardı ki Kur'an bu geleneği de kaldırdı. Söz konusu töreye göre, iki yabancı "Benim kanım senin kanın, bana yapılan saldırı sana yapılmış bir saldırı olsun; ben senin, sen de benim mirasçım ol" diyerek birbirleriyle ahitleşirdi. Bu ahit gereğince de hayatta oldukları sürece birbirlerini koru ve birinin ölümü durumunda bütün malı diğerine miras kalırdı.

BİR EŞYA GİBİ MİRASIN BİR PARÇASI OLAN KADIN

Cahili yet dönemi Arapları bazı durumlarda ölünün karısını da onun mal varlığı arasında sayar ve miras olarak ona sahipleniverirlerdi. Mesela ölünün başka karısından olma bir oğlu varsa bu oğul, ölünün diğer karısının üzerine bir elbise atarak onu kendi malı ilan edebilirdi.

Böylece onu kendisine nikahlamak veya bir başkasına nikahlayıp, karşılığında mehirine konmak konusunda da tamamen serbestti. Bu da yalnızca Araplara mahsus bir gelenek değildi; Kur'an bu geleneği de men etmiş, yasaklamıştır.

Eski Hine, Japon, Roma, Yunan ve İran kanunlarında mirasla ilgili pek haksız ayrım ve kayırmalar vardı ki, bunları teker teker anlatmaya kalkışmamız halinde pek çok makaleye daha ihtiyaç olacaktır.

SASANİLER DÖNEMİ İRAN'INDA KADININ MİRAS HAKKI

Merhum Said Nefisi, "Sasaniler döneminden Emevilerin yıkılışına kadar ki devirlerde İran'ın sosyal tarihi "ni anlatırken (42, sayfa) şöyle yazar: "Aile kurma hususunda Sasani medeniyetinde görülen ilginç noktalardan biri de, babanın, buluğ yaşına erek oğlunu kendi karılarından biriyle nikahlamasıdır Başka bir nokta da, Sasani medeniyetinde kadının tüzel kişiliğinin olmamasıdır.

Baba veya koca, onun mal varlığı üzerinde pek geniş yetkilere sahipti. Kız çocuğu on beş yaşına varıp rüşdünü ispatladığında babası veya velisi durumundaki aile reisi onu kocaya vermekle mükellefti.

Oğlan çocuğunun evlenme yaşıysa yirmiydi ve kızın evlenebilmesi için babanın rızası şarttı. Kız çocuğu evlendikten sonra baba veya aile reisinin mirasçısı olmaktan çıkıyor; koca seçiminde ona hiçbir hak tanınmıyor. Ancak kız çocuğu buluğ yaşına gelmiş olduğu halde babası onu evlendirme hususunda kusurlu davranacak olursa gayri meşru evlilik yapma -babasının rızası olmadan kocaya varma-ya hakkı vardı ki bu durumda babasında miras almazdı.

Bir erkek sayısız kadını nikahlayabilirdi. Yunan tarihindeki belgelerde de geçtiği üzere bir erkeğin nikahladığı kadınların sayısı kimi zaman birkaç yüzü buluyordu. Zerdüştlerin dini kitaplarında da zikredilmiş olduğu gibi Sasaniler devrinde evlilik kuralları son derece karmaşık ve muğlaktı. Başlıca beş çeşit evlilik vardı:

1 - Babası ve annesinin rızasıyla kocaya varan ve bu dünyayla öbür dünyada kendisinin olacak olan çocuklar doğuran bir kadınla yapılan evlilik. Bu evliliği gerçekleştirebilen kadına "Kral kadın" - padşahzen- deniliyordu.

2 - Ana babasının yegane evladı olan kıza "Biricik kadın" - Owg zen - denilirdi. Doğurduğu ilk çocuk, onun kocaya varmasıyla birlikte yegane evlatlarını kaybeden anne babasına verilir ve onun baba evindeki baş yeri böylece doldurulmuş olurdu.

Bundan sonra da "Kral Kadın" olarak anılırdı.

3 - Bir erkek çocuk buluğ yaşında evlenmeden ölecek olsa, ailesi yabancı bir kadınla yabancı bir erkeği - kadına kendileri çeyiz vererek - evlendirirler bu evlilikten doğan çocukların yarısı ölen gence ait kabul edilirdi. Bu evliliği yapan kadına da üvey kadın veya - evlatlıkta olduğu gibi - "kadınlık" -sezergen- denilirdi.

4 - İki kez evlilik yaşamış olan dul kadınlara "kapıkulu kadın veya emektar kadın" anlamına gelen "sezergen" denirdi. Eğer ilk kocasından çocuğu olmamışsa "sezergen" olarak tanınırdı.

5 - Baba ve annesinin rızasını almadan evlenen kızlar, kadınlar arasında en kötü dereceyi alır ve "Başına buyurun kadın" -gödserayzen- olarak adlandırılırdı. Bunlar

ailesinden miras alamazdı. Ancak oğlu buluğ çağına gelir de onu "Owgzen" - biricik kadın - olarak nikahlarsa ailesinde miras alabilmesi mümkün olurdu.

Miras konusunda geçmişe ait bozuk düzenlemelerin hiçbirine İslam kanunlarında yer verilmemiştir. Eşit hak ilkesini savunanların İslamı kanunlara getirdiği eleştiri, kadının miras hakkının, erkeğin miras hakkının yarısı nispetinde olmasıdır, İslam'da erkek kızın iki katı, erkek kardeş kız kardeşin iki katı ve koca karısının iki katı miras alma hakkına sahiptir.

Bunun tek istisnası babayla annenin miras alma durumudur; miras bırakanın evlatları yanında anne babası da hayatta ise anne ve babanın her biri bu mirasın altıda birini alırlar.

İslam'ın, kadını miras payını erkeğin miras payının yarısı olarak tayin etmiş olmasının nedeni; kadının nafaka, mehir, askerlik ve bazı ceza kanunları karşısındaki özel durumundan kaynaklanır. Başka bir deyişle kadın miras konusundaki özel durumu, yine onun mehir, nafaka, savaş hizmetleri... vb. konulardaki özel doğurduğu bir neticecedir aslında.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere İslam mehir ve nafakayı evlilik bağların güçlendirmek, aile iç huzur ve güveni sağlamak ve karı koca arasında birlik ve beraberliği perçinlemek için gerekli kılmıştır. İslam nazarında mehir ve nafakanın kaldırılması aile temellerinin sarsılmasına yol açar.

Kadının fuhşa yönelmesine sebep olur.

Binaenaleyh buna yol açmamak gayesiyle İslam mehir ve nafakayı zaruri kılmış ve neticede: a) Kadının özel harcamaları erkeğe yüklenmiştir. Miras meselesi, işte bu tahmilin doğurduğu açığı kapatma gayesi güder, mirastan erkeğin iki kat pay almasının önemli sebeplerinden bir budur. O halde demek oluyor ki kadının miras payını azaltan en önemli sebep, onun erkekten aldığı - ve alması gereken - mehir ve nafakadır.

- yazar, Nisa suresinin 7. ayet-i kerimesini kastediyor. Bu ayet-i kerimede, kadına ve erkeğe verilecek mirasın "verilmesi gerekli ve miktarı muayyen bir hak" olduğunu vurgulayan (nasiba) ve (mefruda) kelimeleri kullanmıştır ki Arapça anlamıyla bu "hak" kı - miras - "kesinlikle tespit etmek istediği gibi "kufilik" ten çıkarmaktadır. - çev.

- Nisa, 7

BATIPERESTLER'İN PARLAK FİKİRLERİ

Bazı Batıperestler bu konun gündeme geldiği ve kadına mirastan daha az hisse verilmesini İslam aleyhine bir propaganda aracı olarak kullandıkları yerlerde gürültü koparmaya çalışır, mehir ve nafaka meselesini ortaya atarak "Kadına mirastan daha az pay verip sonradan bunu mehir ve nafakayla telafi etmeye çalışmak niye" der ve eklerler: "Sağdan kesip sola yamamanın ve lokmayı enseden çevirip ağıza koymanın ne alemi var Mirastan, kadınla erkeğe eşit pay verilse de sonradan bunu mehir ve nafakayla telafi etmeye gerek kalınmasa daha iyi olmaz mı sanki" derler.

Evvela şunu hemen belirtelim ki, kraldan daha kralcı olan bu zatlar sebebi sonuç, sonuysa sebep gibi görmüş ve bu ikisini birbirine karıştırmışlar. mehir ve nafaka, kadının miras konusundaki özel durumunun, gerektirmiş olduğu bir sonuçtur. İkincisi, bu efendiler hadiseye hakim olan yegane unsurun mali ve iktisadi boyut olduğunu sanmışlardır. Sır f malı ve iktisadi boyut söz konusu olsaydı, elbette ki mehir ve nafakaya gerek kalmayacaktı. Ya da kadınla erkeğin mirastan farklı paylar almaları lüzumu doğmayacaktı.

Ancak, daha önceki bahislerimizde de belirtmiş olduğumuz üzere İslam, bazısı tabii ve bazısı psikolojik olan belli sebepleri göz önünde bulundurmuş durumdadır. Bir taraftan, erkeğin tabiatı gereği tamamen muaf tutulmuş olduğu üreme meselesinin zorlukları ve doğurduğu ihtiyaç ve müşküller hep kadını muhatap almaktı; diğer taraftan servet kazanma ve ekonomik üretime katıkı hususunda kadın erkekten daha az güç ve imkan taşımaktadır. Bunlara ilaveten kadının özel ihtiyaç ve giderleri gelir gücüne oranla daha fazladır.

Üstelik kadınla erkeğin kendilerine mahsus apayrı psikolojik yapı ve ruhi bünyeleri vardır. Yani kadınla erkeğin psikolojileri söz konusu olmaktadır ki bu mesele, erkeğin kadın için sürekli "onun masraflarını karşılayan ve onun için harcamalarda bulunun" taraf olmasını gerekli kılar. Velhasıl bütün bu saydıklarımıza ilaveten, ailevi bağ ve ilginin artmasına ve güçlenmesine yardımcı olan daha nice hassas psikolojik ve sosyal noktalar vardır...

İslam dini bunları bütünüyle naza alarak mehir ve nafakayı gerekli prensipler olarak tespit etmiştir. Bu gerekli ve zaruri durum, dolaylı olarak erkeğin izafi harcamalarının artması şeklinde yansımıştır. İslam bu durumun telafisi ve dengenin saplanması gayesiyle erkeğin mirastan iki kat hisse alması gerektiğini bildirmiştir. Görüldüğü üzere mesele asla sırf ekonomik ve mali sebeplerden kaynaklanmış değildir. Bu cihetle "Kadına mirastan daha az hisse ayrılması ve sonra bunun telafisi oluna gidilmesine ne hacet var" şeklindeki sorular pek çarpık kalmaktadır.

SADRI-I İSLAM ZINDIKLARININ MİRAS MESELESİNE GETİRDİKLERİ ELEŞTİRİ

İslam nazarında mehir ve nafakanın sebep, kadının miras durumununsa bu sebebin doğurduğu bir netice olduğunu belirtmiştik. ilk dönemlerinden beri hep konuşulmuş ve gündemde olmuştur.

İbn-i Eb'l Avce H. 2. yüzyılda yaşamış Allah'a ve dine inanmayan biridir. Bu adam yaşadığı dönemin fikri serbestisinden faydalanarak il hadi düşüncelerini her zaman ve her yerde ifade etti. Hatta bazen Mescid'ül Haram veya Mescid'ün Nebi'ye gider ve devrin tanınmış alimleriyle Tevhid, mead ve İslam usulü üzerine tartışmalara girişirdi.

İşte bu şahsın İslam'a yönelttiği eleştirilerden biri de buydu: "Zavallı kadınlar, erkeklerden daha zayıf oldukları halde onların yarısı kadar pay alıyor mirastan... Bu insaf ve adalete yakışmaz" diyordu. İmam Cafer Sadık (s.a) bu adama şöyle buyururlar: "Kadına mirastan erkeğin hissesinin yarısınca düşmesinin sebebi İslam'da onun askerlik hizmetinden muaf tutulmasıdır.

Ayrıca mehir ve nafaka kadının lehine olacak şekilde erkeğe yüklenmiştir. Caninin yakınlarının diyet ödemesi gereken bazı "sehven işlenmiş cinayet" durumlarında kadın bu ödemeye katılmaktan ve diyet vermekten muaf tutulmuştur. Bu cihetledir ki, mirasta kadına erketen daha az bir hisse tanınmıştır.

Görüldüğü gibi İmam Sadık (a.s) kadının miras konusundaki özel durumunun mehir ve nafakayla, onu askerlik ve diyet vermekten muaf tutulmasından kaynaklandığını belirtmektedir. İmamların hemen hepsine buna benzer sorular sorulmuş ve hepsi de aynı cevabı vermişlerdir.

10.Bölüm:BOŞANMA HAKKI

Aile yuvasının yıkılma tehlikesi ve bunun doğuracağı kötü sonuçlar üzerinde asrınızda durulduğu kadar hiçbir asır ve devirde üzerinde durulduğu ve söz konusu kötü sonuçların ciddi tehdidine marul kalındığı görülmemiştir.

Kanun koyucular, hukukçular ve psikologla, mevcut bütün imkan ve araçları kullanarak evliliklerin daha kalıcı, daha sağlam ve sarsılmaz olmasını sağlama yolunda çaba sarf ediyorlar.

Ancak, Farsça'da "Her ne hikmetse sirkengebin safrayı artırdı bu kez" diye bir deyim vardır. Birçok çabaya karşılık toplumda evlilik temelleri güçleneceğine istatistiklere bakılırsa bunun tersi olmakta ve boşanma oranı her yıl giderek artmaktadır... Birçok aile şimdi her an yıkılma tehlikesiyle burun buruna yaşamaktadır.

Bir hastalıkla mücadele edildiğinde, bu hastalığı önleme ve ona karşı savaş verme çabaları arttıkça normalde söz konusu hastalığın sebep olduğu kayıp romanında girerek azalma olur. Hatta hastalığın kökü dahi kazınır. Oysa boşanma hastalığında

bugün bunun tam tersi bir durum yaşanmaktadır...

MODERN HAYATTA BOŞANMA ORANININ ARTMASI

İnsan, geçmiş dönemlerde boşanma ve boşanmanın doğurduğu kötü sonuçlar boşanma vakıalarının önleme vb. Mevzular üzerinde daha az kafa yormuştur. Böyle olduğu halde boşanma vakaları ve yıkılan yuva sayısı günümüze oranla çok daha azdı.

Dünle bugün arasındaki en önemli farkın, boşanma sebeplerinin bugün artmış olması olduğu kesindir. Sosyal hayat günümüzde boşanmalara, aileler arasında anlaşmazlık ve yuva yıkılmalarına yol açan nedenlerin artmasına sebep olacak bir şekle girmiştir. Bilim adamları ve iyilikseverlerin bu yoldaki çabası şimdiye değin kayda değer bir sonuç vermemiştir. İnsanlığı tehlikeli bir gelecek maalesef beklemektedir!

Zen-i Ruz dergisinin 105. Sayısında, News Week dergisinden alınma "Amerika'da Boşanma" başlıklı ilginç bir makale yayınlandı. Makalede şöyle deniliyor:

"Amerika'da boşanmak, araba değiştirmek kadar kolaydır... Amerikalılar arasında boşanma hususunda kullanılan vecizelerin en meşhurları iki tanedir; bunlardan birinde "karı kocanın beraberliklerinin en zor şartlarda dahi sürdürmeleri, boşanmadan yeğdir"der. Bu sözün Cervantes'e ait olduğu ve 4 yüzyıl önce söylendiği biliniyor. İkincisiyse, Sami Kahen adlı birine ait olan ve 20. Yüzyılın 2. Yarısında söylenmiş bir söz: "İkinci aşk daha güzeldir!" Evet, Cervantes'inkinin tam tersi yönde bir slogan..."

Söz konusu makaleden anlaşıldığına göre "İkinci aşk daha güzel slogan ABS'de yapacağını yapmış... Bakın bu makalede ne diyor: Boşanma serabı yalnızca "yeni evliler"i değil, onların ana babalarını da, "yılların kökleşmiş evlilikleri"ni de kendisine çekmektedir şimdi.

Öyle ki, ikinci dünya harbinden bu yana Amerika'da boşanma sayısı yılda ortalama 400.000'den az olmamış ve bunun %40'ni 10 yıllık evlilikler, %13'ünü 20 yıldan fazla süren evlilikler teşkil etmiştir! Sayıları şimdi 2 milyonu aşan Amerikalı boşanmış kadınların yaş ortalamasıysa 45... Boşanan kadınların %62'sinin, boşandıkları sırada 18 yaşın altında çocuklar olduğu belirlenmiş... Bu kadınlar, Amerika'nın bugün yaşayan nesli..."

Söz konusu dergi daha sonra şöyle ekliyor: Amerikalı kadın, boşandıktan sonra kendisinin "hürden de hür" hissediyorsa da bu sevici uzun sürmüyor; genç olsun orta yaşlı olsun, boşanan ABDli kadın mutlu değil...

Bu mutsuzluğu psikolog ve ruh bilimcilerine müracaat eden boşanmış kadın sayısısın günde güne artan oranından anlamak; bu kadınların alkole müptela

olmaları veya artan intihar oranlarına bakarak kolayca fark edebilmek mümkündür. Boşanana her dört kadından biri alkolik olmaktadır; boşanan kadınlar arasındaki intihar oranı evli kadınların tam üç mislidir. Kısacası Amerikalı kadın boşanma mahkemesinde ayrılmaz!...

Mahkemede kanunca "kazandıktan" sonra daha dışarıya adımını atmadan "boşanma sonrası hayat"ın sandığı gibi "cennet" olmadığını anlayıveriyor. Evliliği, doğa kanunlarından sonra insanlar arasındaki bağların en sağlamı olarak kabul etmiş bulunandır dünyanın, bu bağları parçalayan bir kadın hakkında iyi şeyler düşünmesi pek sor...

Böyle bir kadının toplumun sevmesi, ona tapınması, hatta gıpta etmesi mümkündür belki. Ancak o toplunun nazarında hiçbir zaman "Birisinin hayatına girdiğinde onu mutlu edecek bir kadın" değildir artık..."

Söz konusu makale bunları belirttikten sonra ortaya bir de soru atmakta "Artan boşanmaların sebebi karı koca geçimsizliği ve taraflar arasında ahlaki uyumsuzluk mu yoksa başak şeyler midir"

Boşanmaların sebebi, yeni kurulan evliliklerde "gençlerin geçimsizliği" olarak kabul edilecekse yıllarca birlikte yaşayabilmiş olan yaşını almış insanların boşanmasına de demeli Amerikan kanunlarının boşanmış kadına tanıdığı haklar hatırlanacak olursa bu sorunun cevabı gün gibi ortaya çıkacaktır:

On yıl, hatta yirmi yıl sürebilmiş olan evliliklerdeki ayrılmaların sebebi "geçimsizlik" değildir; bilakis, eski geçimsizliklere katlanmak istenmemesi ve daha fazla zevkler tadarak daha başka tadlar alınma istenmesidir. Hileliği önleyici haplar ve cinsel inkılap çağında; kadının alabildiğine yücelttiği bu devirde "Hayattan zevk alma ve gönünce keyif çatmanın, aile yuvasını ayakta tutmaktan yeğ" olduğu inancı bugün pek çok kadında kuvvet bulmuş durumdadır.

Yıllarca kavgasız gürültüsüz birlikte yaşamış, çoluk çocuk sahibi olmuş, birbirinin sevip ve derdini paylaşmış çiftlerde bile bir bakıyorsunuz kadın boşanma davası açmış!...

Kocasının maddi ve manevi durumunda hiçbir değişme olmadığı halde kadının bu davranışının sebep; günlük hayatın sıkıcı monotonluğuna düne kadar katlanmaya razı olmadı, ancak şimdi bu tontonluğa katlanmaya yanaşmak istememesidir... Bugünün Amerikalı kadını, dünün Amerikalı kadından daha havai ve keyfine düşkündür. Buna karşılık zorluklara tahammül açısından büyükannesinden daha direçsiz ve zayıftır."

İRAN'DA BOŞANMA

Boşanma oranının yükselmiş olması Amerika'ya mahsus değil, çağın genel

hastalığı durumunda bir vakıadır. Batının yeni gelenek ve görenekleri nereye daha fazla sızabilmişse orada boşanma oranı da artmıştır. Mesela kendi İran'ımıza bakalım; şehirlerimizde boşanma vakıaları taşradan daha fazladır. Batılı adet ve alışkanlıkların diğer yerlere göre daha bir yaygınlık kazandığı Tahran'da ise bu oran bütün şehirlerdekinden daha yüksektir.

11512 sayılı İttilaat gazetesi İran'da evlilik ve boşanmalarla ilgili bir istatistik yayınlamıştı; ilgili yazıda şöyle deniliyordu: "Bütün ülke çapında resmi kayıtlarla gerçekleşen boşanmaların dörtte birinden daha fazla bir kısmı Tahran'a münhasır;

yani boşanma vakıalarının %27'si Tahran'a aittir. Halbuki Tahran'daki nüfus, ülke nüfusunun ancak %10'u kadardır. Tahran'da vuku bulan boşanma yüzdesi, genel olarak şehirdeki evlenme yüzdesinden fazladır. Tahran'da gerçekleşen evlilikler, bütün ülke çapındaki evliliklerin %15'ini teşkil ediyor."

AMERİKA'NIN "BOŞANMALARA YOL AÇAN" ORTAMI

Amerika'da boşanma oranının epey yükseldiğini söyledik. News Week dergisinin de ifade etmiş olduğu gibi bugünkü Amerikalı kadınlar zevk ve eğlenceyi aile yuvasının temellerinin korumaya yeğlemektedir. Söz buradan açılmışken bahsi biraz daha genişleterek "Amerikalı kadının niçin bu hale geldiği"ni inceleyelim birazda...

Bunun, ABD'li kadının "tıynet"yle alakalı olmadığı ve doğrudan doğruya sosyal sebeplere dayandığı ortadadır.

ABD'li kadına bu psikolojiyi kazandıran, onu bu yolda şartlandıran "ABD ortamı" olmuştur.

Batı perestlerimiz, İranlı hanımları ABD'li hanımların kat etmiş olduğu istikamete yöneltebilmek çabasındadırlar. Bu arzu gerçekleşecek ve bu çabalar meyvesini verecek olursa hiç şüphesiz, İranlı kadın ve İran aile yapısının kaderi de ABD'li kadın ve ABD aile yapısının kaderi gibi olacaktır.

Haftalık Bamşad Dergisi 66. Sayısında şöyle diyor: "İşi öyle bir safhaya vardırdılar ki, Fransızlar bile itiraz etmeye başlamış durumda, "Amerikalılar işin tadını iyice kaçırdılar artık" Frence Sair Gazetesinin büyük puntolarla geçtiği başlık şöyle: "Kaliforniya'nın 200 den fazla restoran ve garson kadınlar göğüsleri açık vaziyette çalışıyor!" Bu başlıktan sonra ilgili makalede şöyle yazmakta: Göğüsleri açıkta bırakan bir biçici çeşidi olan "monobikini San Francısko ve los Ancle'ta kadınların iş elbisesi olarak kabul edildi.

Newyork'ta sırf porno filmeler gösteren ve afişleri çırılçıplak kadın fotoğraflarıyla dolu onlarca sinema var; işte bu sinemalarda gösterilen filmlerden birkaçının adı: "Eşlerini değiş tokuş eden erkeler", "Ahlaka karşı çıkan kızlar". "Müstehcen iç

çamaşırı"... vs. Kitap satan mağazaların vitrinlerinde, cildin arkasına çıplak kadın fotoğrafı olmayan pek az kitap bulursunuz. Klasikler bile bu tür fotoğraflar taşıyor... Kitaplar arasında en sık göze çarpası şunlar: "Amerikalı kocaların cinsel durumu", "Batılı erkeklerde cinsellik", "Yirmi yalın altındaki gençlerde cinsellik", "En yeni bilgilerle: Cinsel ilişkilerden yeni yöntemler"...vs!

Frence Sair gazetesinde söz konusu makalenin yazarı bunları belirttikten sonra meselenin bu noktaya varmış olmasında duyduğu hayret ve kaygıyı gizlemeyerek "Amerika nereye gidiyor" diye sormaktadır.

Bamşad dergisi daha sonra şöyle ekliyor: "Doğrusu; Amerika nereye giderse gitsin... Beni ilgilendiren ve üzen nokta, ülkenin bazı insanlarının şu koca dünyada bula bula Amerika'yı bulup onu örnek almalarıdır. Üstelik bundan bir de mutluluk duymalarıdır."

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere bütün suç, laubalileşen ve zevk-ü sefa sürmeyi evine ve kocasına sadık kalmaya tercih eden Amerikalı kadında değildir. Asıl suçlu, mukaddes aile yuvasının temeline böylesine dinamit koyan sosyal muhit ve ortamdır.

Çağımızın öncüleri olduğunu iddia edenler boşanmaya sebep olan etkenlerin günden güne artmasına ve aile yuvalarının yıkılmasına yol açmakta. Bu yolda da birbirleriyle adeta yarış içerisindedirler. Diğer yanda da "Boşanma oranı niçin giderek artıyor!" diye feryat koparmaktalar.

Bu durum gerçekten pek şaşırtıcıdır... Hem boşanmaya yol açan etkenleri artır, hem de kanun gücüyle kalkıp buna engel olmaya alış... Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu Demek elde değil gerçekten...

Teoriler

Şimdi meselenin köküne inmeye çalışalım ve önce teorik olarak boşanmanın iyi mi yoksa kötü mü olduğunu inceleyelim... Boşanma yollarını büsbütün açık bırakmak doğru mudur Aile yuvalarının birbiri ardına dağılıp gitmesi iyi midir Eğer bu sorulara iyidir ve doğrudur şeklinde cevap vereceksek o zaman boşanmaların artmasına yol açacak her olay ve akımın da iyi ve doğru olduğunu söylemek gerekecektir.

Yoksa boşanma yollarını büsbütün bağlama ve evlilik bağını zorla ebedileştirmek; bu mukaddes bağın gevşemesine yol açacak her sebebi ortadan kaldırmak mı gerekir... Bu ikisinin ortasında üçüncü bir yol da var mıdır Kanun, kadın ve erkeğe boşanmanın yollarını büsbütün bağlamamalı, icabında açık bir kapı bırakmalı. Boşanmanın da kimi zaman gerekli olacağının göz önünde bulundurmalı.

Bir yandan kanun büyün yolları bağlamazken bir yandan da toplum olarak elele verip karı koca arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesi, yuvaların yıkılmasına yol açan sebeplerin ortaya çıkışının engellenmesi ve masum yavrucakların yuvasız kalmasın anelen olan sebeplerle mücadele edilmesi ve toplumun "boşanma sebeplerinin bizzat meydana getirmesi" halinde kanuni engellerin bir işe yaramayacağını bilmek mi gerekir...

Kanun boşanma yolunu açık bırakacaksa bunun ne şekilde olması daha doğrudur Bu yolu yalnızca erkeğe veya yalnızca kadına mı, yoksa her ikisine de mi açık bırakmalıdır İkinci şıkkın tercih edilmesi halinde kadın ve erkeğe açık bırakılan yolun aynı mı olması uygundur Yani kadınla erkeğin "yuvayı terk" yolları aynı mı olmalıdır Kadınla erkek için ayrı ayrı çıkış kapıları koymak daha mı doğrudur yoksa...

Boşanma konusunda başlıca beş teoriden söz edilebilir:

1- Boşanmaya hiç önem vermeyip boşanmayı engelleyici ve caydırıcı bütün ahlaki ve kanuni yaptırımlar ortadan kaldırmak.

Evliliğe sırf bir zevk alma aracı gözüyle bakanlar, aile müessesinin toplum için taşıdığı değer ve kutsallığı göz önünde bulundurmayanlar bunu savunur.

Öte yandan, karı koca bağları değiştikçe ve yeni ilişki ve yeni eşler söz konusu oldukça kadın ve erkeğin daha fazla zevk alacağına inananlar da bu teoriyi savunmaktadırlar. "İkinci: aşk daima daha hoştur" diyen birinin görüşü budur. Bu faraziyede hem aile yuvasının sosyal değeri unutulmuş, hem de ancak karı koca bağının devamı ve iki ruhun birleşerek tek bir ruh olması neticesinde doğan samimiyet, sevgi saadeti görmezden gelinmiştir.

Bu, söz konusu sahada öne sürülebilecek en saçma ve en tutarsız teoridir.

2- Diğer bir teori de "evliliğin kutsan bir antlaşma olduğu, kalpleri ve gönülleri birleştirdiğidir. Binaenaleyh böylesine bir antlaşmanın ebediyen korunması ve boşanma lügatının insanoğlunu sosyal hayat sözlüğünden kaldırılması zorunludur. Birbiriyle evlilik bağı kuran karı kocanın, onları ancak ölümün ayırabileceği inancında olması gerekir." Şeklindedir.

Bu, yüzyıllardır Katolik kilisesinin sabuna geldiği ve ne pahasına olursa olsun vazgeçmeye asla yanaşmadığı görüştür.

Bu teoriden yana olanların sayısı dünyada giderek azalmaktadır.

Günümüzde İtalya ve Katolik İspanya'dan başka bu kanunu uygulayan ülke kalmamıştır artık. İtalyan çiftlerin bu kanuna şiddetle karşı çıktığını, toplumun boşanma kanununun tasfiyesine çalıştığını biliyoruz. Başarısız evliliklerin içinde

bulunduğu dayanılmaz durumu tahammüle daha fazla zorlamamasının istediklerini gazetelerden sürekli okuyoruz.

Geçenlerde, akşam gazetelerinden birine de Daily Expres'ten çevrilen "İtalya'da evlilik, kadının köleliği demektir." Başlıklı bir makale okudum. Bu makalede " Boşanma kanunun olmayışı sebebiyle halihazırda İtalyan halkının çoğu gayri meşru cinsel ilişkiler içerisindedirler." Denilmekte ve şöyle eklenmekteydi: "Halihazırda 5 milyondan fazla İtalyan, yaşadıkları hayatın tam bir günah ve gayri meşru münasebetlerle kirlenmiş bir yaşamdan başka bir şey olmadığı inancındadır."

Aynı gazetenin figaro'dan aldığı bir yazıda da şöyle deniliyor: " Boşanma yasağı, İtalyan halına büyük problemler doğurmakta... Pek çok İtalyan, sırf bu yüzden milliyetini değiştiriyor. Bir İtalyan müessesesinin geçenlerde kadınlara yönelik bir ankette "Boşanma kurallarının yürürlüğe girmesinin dini inançlara aykırı olup olmadığı" yolundaki sorusuna kadınlar tarafından verilen cevapların %97'si "Aykırı değildir" şeklinde..."

Ancak, bütün bunlara rağmen kilise görüşünde ısrar etmekte. Israrla, ailenin mukaddes bir kurum olduğu, ailevi bapların mümkün mertebe pekiştirilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

Evliliğin kutsan bir kurum olduğu, evlilik bağlarının pekiştirilmesi ve her nevi marazdan uzak tutulması gerektiği doğrudur. Ancak bütün bunlar, her şeyden önce, söz konusu "bap"ın karı koca arasında fiilen oluşması halinde geçerli olabilir. Nitekim eşler arasında uyum sağlayabilmenin gerçekten imkansız olduğu durumlar da pekala ortaya çıkabilmektedir. Bu gibi hallerde eşlerin kanun gücüyle ve zoraki olarak birlikte tutmak ve buna "karı koca beraberliği" adını vermek kabil değildir.

Kilisenin de bu görüşünde yenilgiye uğrayacağı kesindir. Binaenaleyh kilise, ister istemez bu konudaki görüşlerinin değiştirecektir. Bu cihetle bu teori ve eleştirisi üzerinde daha ziyade durmayı lüzumsuz buluyoruz.

3- Boşanma mevzudaki diğer bir teori de evliliği ancak erkeğin iptal edebileceği, kadının böyle bir hakka asla sahip olmadığı şeklindedir. Geçmiş dönemlerin dünyasında böyle bir görüş yok değildi. Ancak bugün bu görüşü savunmaya kalkışacak kimsenin olacağını sanmadığımızdan bu teori üzerinde de daha fazla durmayı lüzumlu bulmuyoruz.

4- Bu teori şöyledir: "Evlilik kutsal, aile kurumu muhterem bir kurumdur. Ancak, özel durumlar halinde boşanma yolu kadın ve erkeğe açık bırakılmalı ve karıyla kocanın bu çıkmazdan çıkış yolu "aynı ve yanı şekilde" olmalıdır.

Aile hakkında kadınla erkeğin "benzer" haklara sahip olduğunu savunan ve buna da yanlış bir tabirle "hak eşitliği" adı verenler işte bu teoriden yanadırlar. Bunlara göre kadın için hangi kanun, kural, şart ve sınır geçerliyse erkek için de aynısı

geçerli olmalı. Boşanma hususunda açılan yolun aynısı kasında da açılarak her ikisine aynı müeyyide uygulanmalıdır. Aksi takdirde zulmedilmiş ve taraflar arasında ayrımda bulunulmuş olacaktır.

5- Bu teoriye göre: "Evlilik kutsal, aile kurumu muhterem ve boşanma da pek çirkin ve nefret edilen bir hadisedir; toplum, boşanmaya yol açan sebeplerin ortadan kaldırmakla yükümlüdür. Ancak bütün bunlara rağmen kanun, başarısız evliliğin ve vuku bulabileceğini göz önünde bulundurmalı. Bu tür evliliklere boşanma yolunu kapamamalıdır.

Evlilik bağını sürdürmeme konusunda erkeğe de, kadına da açık bir kapı bırakılmalıdır. Ancak bunlar aynı değil, ayrı kapılar olmalıdır; keza kadınla erkeğin "benzer olmayan" hakları taşıdığı durumlardan biri de boşanma mevzuudur.

Bu İslam'ın ortaya koyduğu ve bugün halkı Müslüman ülkelerde eksik bir şekilde uyulan görüştür.

Boşanma (ll) Boşanma meselesi, çağımızda bütün dünyanın müptela olduğu bir müşküldür. Herkes bundan yakınmakta mevcut durumdan şikayet etmektedir. Medeni kanunlarında boşanmaya ait hiçbir müeyyidenin bulunmadığı durumlarda, bazı kimseler kaçınılmaz olarak yasanın başarısız ve uyumsuz evliliklerden kurtulamayışlarından yakınmaktadırlar.

Kanunlarında kadınla erkeğe eşit olarak boşanma hakkının tanındığı yerlerde ise insanlar, artan boşanmalardan ve feci yan tesirlerini de beraberinde getiren ayrılmalardan şikayet etmektedirler. Boşanma hakkının yalnızca ereğe verenlerin de ili açıdan şikayetleri var:

1- Yeni bir almaya heveslenip mertliğe sığmayan bir davranışla, yıllar boyu anı yastığa baş koyduğu; ömrünü, umutlarını ve gençliğini yuvasına adayan ve günün birinde sıcak yuvasının elinden alınacağını be bir kez notere gidilmek suretiyle boşanıp kendi yuvasından bomboş ellerle kapı dışarı edileceğini aklının ucundan dahi geçirmeyen bazı eşlerin bir defacık notere gitmek suretiyle hanımların kolayca boşayıvermeleri açmazı!...

2- Evliliği sürdürmenin imkansız olduğu hallerde bazı erkeklerin bu kanunda istifadeyle yine namertçe bir tavır sergileyip boşanmak isteyen kadıncağızı boşamaya yanaşmaması...

Karı koca anlaşmazlıklarının bazı özel sebeplerle "giderilemeyecek" raddeye vardığı durumlar pek sık görülmüştür. Bu durumlarda eşleri barıştırma yolundaki bütün girişimler sonuçsuz kalmaktadır. Eşler arasındaki şiddetli geçimsizlik karşılıklı nefrete dönüşmektedir. Karı koca fiilen birbirini terk edip ayrı yaşamaya başlamaktadırlar.

Akl-ı selim sahibi herkes, bütün bağların fiilen kopmuş olduğu böyle bir durumda bunun kanuni açıdan da tespitinden başka çıkar yol olmadığını, tarafların yeni bir evlilik kurabilmeleri için buna gerek olduğunu bilir. Ne var ki, bazı erkekler sırf işkence çektirmek ve bir ömür boyu karı koca hayatından eşlerini mahrum bırakmak için boşamaya yanaşmamaktadır. Kadını muallak vaziyette Kuran'ın da ifade etmiş olduğu gibi: "kel mualla" bırakmaktadırlar.

İslam ve Müslümanlıkla bir "isim" dışında alakası olmayan bu gibi şahıslar İslam adına ve İslam hükümlerini öne sürerek böyle davranışlar sergileyebilmektedirler. Bunlar İslami hükümlerin ruh ve özüne yeterince aşina olmayanların zihninde "boşanma meselesinin böyle olması İslam'ın mi emridir yoksa" şeklinde bir şüphe doğmasına yol açmışlardır.

Şüpheye uğrayan bu şahıslar kimi zaman "İslam dini gerçekten erkeklere, istediklerinde boşayarak ve istemediklerinde de boşamayarak kadına dilediğince azap verme hakkının mı vermiştir Üstelik bunu da dini ve kanuni hakkını kullandığı zannıyla, vicdan rahatlığıyla yapma izni mi vermiştir acaba" şeklinde itiraz yollu çıkışlar yapmakta ve şöyle demektedirler:

"Buna zulüm denmez mi Eğer zulüm dedikleri şey bu değilse nedir öyleyse! Siz -Müslümanlar- "İslam, zulmün her şekline ve her hal-ü kardan karşı dır... İslam kanunları adalet ve hak ölçülerine göre düzenlenmiştir" demiyor musunuz! O halde bu zulümse ve İslam kanunları da hak ve adalet ölçülerine göre tanzim edilmişse o zaman söyleyin bakalım, İslam bu gibi zulümleri önleme yolunda ne gibi tedbirler almıştır peki!"

Bu gibi davranışların zulüm olduğunda elbette şüphemiz yoktur. İleride de değineceğimiz gibi İslam bu gibi konular için tedbirler düşünmüş ve olayı kendi akışına bırakmamıştır. Ancak, burada gözden kaçmaması gereken zarif bir nokta var, oda şu: Bu gibi zulümleri engellemenin yolu nedir acaba... Acaba bu gibi zulümlerin işlenmesine yol açan yegane undur boşanma kanunu mudur ve bu kanunun değiştirilmesiyle söz konusu zulümler de engellenmiş mi olacaktır. Yoksa bu tür zulümlerin kökünü başka yerlerde aramak ve kanun değişiklikleriyle böyle zulümlerin engellenemeyeceği bilmek mi gerekir...

Sosyal meselelerin çözünü konusunda İslami görüşle diğer görüşler arasındaki temel farklardan bir de bazılarının, kanun koyma veya mevcut kanunu değiştirmek yoluyla her şeyin çözülebileceği şeklindeki tasavvurlarıdır. İslam, kanunların, ancak insanoğlunun kuru ve "sözleşmeye dayalı ilişkilerinde etkin olabileceğini, duygusal ilişkilerin söz konusu olduğu bir yerde ise, kanunun hiç bir yaptırım gücü olamayacağını anlatmaktadır.

Binaenaleyh bu gibi durumlarda başka faktörler, etkenler ve başka tedbirler de gerek duyulacağını göz önünde bulundurmuştur.

İslam'ın bu konuda, kanunun etkin olabileceği yere kadar kanundan istifade ettiğini ve bu hususta ihmalkar davranmamış olduğunu ispatlayacağız burada.

Mertliğe Sığmayan Boşamalar

Önce, günümüzün birince sırada yer alan meselesine, yani mertliğe sığmayan boşama vakalarına değinelim:

İslam, boşanmaya şiddetle karşıdır; Eşler arasında ayrılmaktan başka yolun kalmadığı durumlara mahsus olmak üzere "nihai bir çözüm yolu" olarak boşanmayı caiz bulmuştur. Sürekli evlenip boşanan ve tabiri caizse "boşar" olan erkekler İslam nazarında "Allah'ın düşmanı"dırlar.

Kafi'de şöyle bir hadise rivayet edilir:

Hz. Resulullah (s.a.a) adamın birisine

- Karın ne oldu Diye sordular. Adama cevap verdi:

- Boşadım.

- Ondan kötü bir davranış mı görmüştüm

- Hayrı, kötü bir şey yapmış değildi.

Bu olayın üzerinde çok geçmemişti ki adam tekrar evlendi.

Peygamber-i Ekrem (s.a.a) onu görünce:

- Başka bir kadınla mı evlendin Diye sordular, adam "evet" dedi. Bir süre sonra Hz. Peygamber (s.a.a) bu adamı görünce yine sordular:

- Yeni hanımın ne oldu

- Boşadım.

- Kötü bir şey mi yaptı

- Hayır.

Çok geçmeden tekrar karşılaştılar. Hz. Peygamber-i Ekrem (s.a.a):

- Tekrar evlenmişsin Buyurdular.

- Evet ya Resulullah

Bu konuşmanı üzerinden bir müddet geçmişti ki Hz. Peygamber (s.a.a) onunla görüşerek:

- Hanımın ne oldu Diye sordular.

- Onu da boşadım.

- Kötü bir şey mi yapmıştır

- Hayır.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) "Allah Teala", "Sürekli kadın değiştirmek isteyen kocaya ve sürekli koca değiştirmek isteyen kadına lanet eder ve onu düşman bilir." buyurdu.

Yine bir gün Hz. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Ebu Eyyub el- Ensari'nin, karısı ümmü Eyyub'u boşamak istediğini haber verdiler. Ümmü Eyyub'u tanıyan ve kocasının onu geçerli bir gerekçeyle boşamaya kalkışmadığını bilen Hz. Resulullah (s.a.a) "Ümmü Eyyub'u boşamak büyük günahtır" buyurdular.

Keza Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a): "Cebrail bana kadınlar hususunda o kadar önemli tavsiyelerde bulundu ki, hükmü kesinleşmiş zina dışında hiç bir sebeple kadını boşamanın reva olmayacağını düşündüm."

İmam Sadık (a.s) Peygamber-i Ekrem (s.a.a) den naklen rivayet etmiş olduğu bir hadiste şöyle buyurulmuş olduğunu söyler: "Allah indinde, içinizde evlilik yapılmış bir evden daha sevgili bir ev yoktur." İmam Sadık, bu hadis-i şerif-i naklettikten sonra şöyle buyurur: "Kuran'da boşanma kelimesinin sıkça geçmesi ve boşanmayla ilgili hükümlerin teferruatıyla açıklanmış olmasının sebebi, Allah Teala'nın boşanmaya düşman olmasındandır.

Tebersi Mekarim'ul Ahlak adlı eserinde Hz. Resulullah'tan (s.a.a) naklen şu hadis-i şerifi rivayet eder: "evlenin,ancak, boşanmayın; zira boşanma, Arş-ı İlahiyi titretir."

İmam Sadık (a.s) "Allah indinde hiç bir helal, boşanma kadar kınanmış ve lanetlenmiş değildir. Allah Teala çok boşananları düşman bilir."

Boşanma hususundaki bu hadis ve rivayetler sırf Şia kaynaklarına münhasır değildir. Ehl-i Sünnet kaynaklarında d benzeri rivayetlere sıkça rastlanır. Sünen-i Ebu Davud'da şu hadis-i şerif geçer: "Allah Teala boşanmada olduğu gibi, hiç bir şeyi, helal etmiş olduğu halde o kadar kınamamıştır."

Mevla'na da mesnevisinde Hz. Musa ile çoban hikayesini anlatırken bu hadis-i nebeviye işaret eder:

"Mümkün olduğunca ayrılma sakın. Boşanma kadar kınanmış ve var Onun indinde"

Keza dinin öcülerinin hayatına baktığınızda da bunu görürsünüz; mümkün mertebe boşanmadan kaçınmışlarıdır, boşanma pek nadir rastlanan bir olaydır onların hayatında... Söz konusu nadir olaylarda da gayet makul ve geçerli sebepler söz konusu olmuştur.

Mesela İmam Bakır(a.s)'ın bir hanımla izdivaç ettiği, bu hanımın imamın teveccühüne mahzar olduğu, ancak İmamın, bir gün onun "Nasibe" -veya Nasibiyye- olduğunu; yani Emri'el Mü'minin Hz. Ali'ye (a.s) buğz besleyen -putperest- bir zümreye mensup bulunduğunu anlaması üzerine söz konusu hanımı boşadığı vakidir.

İmam, bu hanımı sevmiş oldukları halde niçin onu boşadıkları yolundaki soruya "Cehennem ateşlerinde bir ateşin yanı başımda olmasını istemedim" cevabını vermişlerdir.

Kasıtlı Söylenti

Meselenin bu noktasında, aslı astarı olmayan ve cani Abbasi sultanlarınca kasıtlı olarak uydurulmuş bulunan, halk arasında da pek yaygın ve ancak, batıl bir söylentiye kısaca değinmenin lüzumlu olacağı inancındayız: Halk arasında yaygın olarak söylene gelen ve pek çok kitapta bahsi geçen söz konusu söylenti, Hz. Ali'nin (a.s) değerli oğlu Hz. Hasan'ül Mücteba'nın (a.s) pek çok evlilik ve boşanmada bulunduğu şeklindedir. Söz konusu söylentilerinin vefatında yaklaşık yüzyıl sonra ortaya atılmış olduğundan günümüzü gelinceye dek her tarafa yazılmıştır.

O Hazreti sevenler de meselenin aslını araştırmadan, böyle bir davranışın İslam nazarında çirkin olduğunu, binaenaleyh hacca yayan giden,bütün barlığını ömrü boyunca yirmi kezden fazla olmak üzere fakirler bölüşüp; yarısını kendisine ayırıp yarısını da bütünüyle fakirlere ve yoksullara bağışlayan Hz. İmam Hasan (a.s) gibi mutahhar ve muazzam bir şahsiyetle değil, ayyaş ve gafillerle bağdaşabileceğini göz önünde bulundurmadan söylentilere kanmış, inanıvermişlerdir.

Bilindiği üzere hilafetin Emevilerden Abbasilere geçtiği iktidar değişikliği döneminde İmam Hasan(a.s) evlatları (Hasaniler), Abbasilerin Saraylarında yer almaktan kaçınmışlardı. Abbasoğulları, hareketin başlangıcında Hasanoğulları'na saygı göstererek onları kendilerinden daha üstün ve hilafete daha layık görüyormuş gibi davrandılar. Ancak hareket tamamlanıp da hilafeti ele geçirince onlara ihanet ettiler ve kimini katlederek, kimini de zindanlara atarak Hasanoğulları'nın büyük bir çoğunluğunu ortadan kaldırdılar.

Abbasoğulları, politik amaçlarına varmak ve onları tezyif edebilmek gayesiyle Hasan oğulları aleyhinde yoğun propagandalara giriştiler. İşte o dönemde

uygulanmış olan pek çirkin propagandaların biride iftira yöntemi oldu.

"Hasanoğulları'nın ceddi ve peygamberin (s.a.a) de amcası olan Ebu Talib Müslüman değildi ve Müslüman olmayarak dünyadan göçtü. Bizin ceddimiz ve Peygamberin (s.a.a) amcası olan Abbas ise Müslüman oldu ve Müslüman olarak öldü. Binaenaleyh Hz. Resulullah'ın (s.a.a) Müslüman amcasının evlatları olan bizler, onun kafir amcasının evlatları olan Hasanoğulları'ndan daha ziyade hilafet makamına layığız!" dediler. Bu yolda çok yoğun propagandalar yapılmış, büyük paralar harcanmış,

olmadık hikayeler uydurulmuştur. Hatta bugün bir Ehl-i Sünnet Müslümanları arasında bu propagandaların etkisiyle Ebu Talibin kafirliğine fetva veren bir grup vardır. Gerçi son yılarda Ehl-i Sünnet alimleri arasında bu mesele üzerinde araştırmalar yapıkmış ve tarihin karanlık sayfalarından biri daha aydınlığa kavuşmuştur. Ancak, taşıyanlar bugün de yok değildir.

Bu iktidar savaşında Abbasoğulları'nın Hasan oğulları aleyhine yaydıkları çirkin söylentilerden bir diğeri de şuydu: "Hasanoğulları'nın ceddi -Hz. Hasan-, babası Ali'den sonra halife oldu. Ancak kendisi eğlenceye ve kadına düşkün birisiydi. Sürekli bir kadın alıp diğerini boşamakla meşguldü. Bunun içinde halifeliği yürütemedi. Amansız rakibi Muaviye'den aldığı yüklüce bir para karşılığında halifeliği Muaviye'ye bırakıp keyfine baktı. Kadının birini boşayıp diğerinin almakla günlerini geçirdi...

Sevinerek belirtelim ki asrımızın kıymetli muhakkikleri bu konuya da el atmış ve araştırmalar sonucu bu yalanın da ilk kaynağını bulmuşladır artık. Söz konusu araştırmalar, bu yalanın ilk kez Mensur Devaneki'nin kadılık makamına tayin etmiş olduğu şahıstan duyulduğunu, bu kadının duyulduğunu, bu kadının, bizzat halife Mensurun emriyle, mezkur söylentiyi yaymakla görevlendirilmiş olduğunu ortaya koymuştur. Bir tarihçinin de söylediği gibi:

"Eğer İmam Hasan o kadar kadınla evlenmişse çocuklarının pek az oluşuna ne demeli

İmam (a.s) kısır olmadığına ve doğun kontrolü, çocuk düşürme... vb. Önlemler de o devirlerde mütedavil bulunmadığına göre -iddia edilen birçok evliliğe rağmen- pek az evlada sahip olması neyle açıklanabilir

Öte yandan, bazı safdil Şia hadisçilerine de şaşmamak elde değil. Bir taraftan "Allah Teala çok boşayıcıları lanetler ve onları düşman bilir "diye Hz. Resulullah'tan (s.a.a) hadisler ve mutahhar imamlardan birçok rivayetler nakletmekle, diğer taraftan da " İmam Hasan (a.s) çok boşayıcı bir erkekti" demektedirler. Bu şahıslar neticede şu üçünden birini tercih etmeleri gerektiğini düşünmemelidirler:

Ya " Boşanmanın hiçbir sakıncası yoktur ve Allah da fazla boşayıcı erkekleri

kınamaz", veya "İmam Hasan (a.s), çok boşayıcı bir erkek değildi" ya da -neuzibillah- "İmam Hasan (a.s) İslam hükümlerine uymuyordu" demeleri ve bu üçünden birinde karar kılmaları gerekirdi. Oysaki bu efendiler hem boşanmanın kınandığı hadislerin sahih olduğunu kabul etmekte, hem İmam Hasan'ın (a.s) manevi ve kutsi makamı karşısında saygıyla eğilmekteler. Hem de bunların her ikisiyle de çelişerek İmam Hasan (a.s)ın çok boşayıcılığına dair nakillerde bulunmaktadırlar. Bunları da zerrece eleştirmeden meseleyi kapatıvermektedirler!

Hatta bazıları bu densizliği daha da ileri götürmekte bir beis görmez ve "Hz. Ali (a.s) de oğlunun bu davranışından rahatsızlık duymazdı. Nitekim bir gün camide halkı uyarıp, oğlum Hasan(a.s)a kız vermeyin zira kızınızı boşayıverir, demiş, ancak ahali: Ziyanı yok efendim, biz kızımızı Hz. Resulullah'ın (s.a.a) evladına nikahlamakla iftihar ederiz; canı isterse nikahlısını alıyor, istemezse boşayıverir... demişlerdir." Şeklinde sözüm ona nakillerden sıkılmazlar.

Bazıları, kızın ve kız ailesinin boşanmaya razı olması halinde, bunun boşanmanın "çirkinlik ve mezkur olma" özelliğini ortadan kaldırmaya yeteceğini ve boşanmanın, ancak "tarafların razı olmaması halinde" menfur ve çirkin bir davranış olacağını zannedebilir. Boşanmayı göze alarak beğendiği erkekle bir müddet birlikte yaşamanın tadını çıkarma isteyen bir kadın içinse boşanmanın hiç de "çirkin" ve "menfur" olmayacağını düşünebilirler.

Ancak, hakikat hiç de böyle değildir.

Kız ailesi ve bizzat kızın boşanmaya razı olması, boşanmanın "çirkinlik"ini azaltmış olmaz. Zira İslam'ın gözettiği gaye aile yuvasının kalıcı ve evlilik bağının sağlam olmasıdır. Eşlerin ayrılma hususunda mutabık olup olmamaları meselenin bu boyutunu pek değiştirmemektedir.

İslam'ın boşanmayı çirkin ve menfur bir hadise olarak tanımış olmasının sebebi sırf kadını gözetmiş ve onun rızasının alınmasını sağlamış olma için değildir ki akrabalarının ve kadının razı olması halinde boşanmanın çirkinlik ve menfurluluğu ortadan kalksın!...

Meseleyi ele alırken İmam Hasan (a.s) ile ilgili bu noktaya değinmemin sebebi, tarihi bir kişiliğe sahip insana yakıştırılmış tarihi bir iftirayı her zaman ve mekanda tekzip etmeyi bir insanlık görevi saymamdandır. Bunun yanında; Allah'tan habersiz bulunan bazılarının bu çirkin işe yeltenmeleri ve sonra da kalkıp Hz. Hasan'ı (a.s) öne sürmelerinin mümkün olması cihetiyledir.

Kısacası meselenin tartışma götürmeyen tarafı, İslam nazarında eşlerin boşanmasının "özü itibariyle" çirkin ve menfur olduğudur.

İslam, Boşanmayı Niçin Yasaklamamıştır

Meselenin bu noktasında "Madem ki boşanma bunca çirkin ve menfur bir hadisedir ve Allah Teala da bunu yapanı kendisine düşman bilmektedir, o halde İslam dini boşanmayı neden bütünüyle yasaklamamıştır" sorusu gündeme gelmekte ve bunun gibi şu sorular da zihinde belirivermektedir: İslam boşanmayı yasaklasa ve sadece muayyen özel durumlarda boşanmayı caiz kabul etse daha iyi olmaz mıydı Daha açık bir ifadeyle İslam,

boşanmayı birtakım şarlara bağlasa ve ancak bu şartların vuku halinde erkeğe eğer böyle olmuş olsaydı, kaçınılmaz olarak adli bir boyutu da olur ve karısını boşamak isteyen bir erkek, gerekli şartların vukuuna binaen önce mahkemeye delil göstermek zorunda kalırdı. Mahkemenin de bu delilleri geçerli ve yeterli bulması halinde karısını boşar, aksi takdirde boşayamamış olurdu...

Esasen "Allah indinde helallerin en kötüsü ve en kınanmış olanı boşamadır" cümlesinin maksat nedir Boşama eğer helalse kötü değildir; yok, eğer kötüyse o zaman da helal olmaması icap eder. Çirkin ve kötü olmayla "helal" olma, birbiriyle bağdaşmayan kavramlardır.

Bütün bunlar bir tarafa bir topluluk,

(yani mahkeme...vb. adına toplumun temsilcisi durumundaki bir topluluk) İslam nazarında, kınanmış ve çirkin karşılanmış olduğunu söylediğiniz boşanma meselesine, boşanmanın süratle yapılmasını önleyerek ereği boşanmadan caydırıncaya kadar davayı erteleyip durdurma veya bu evliliği sürdürebilmenin artık imkansız olduğu teşhisine vararak eşlerin ayrılmasın karar verecek kadar boşanma meselesine müdahalede bulunma hakkına sahip midir acaba...

Boşanma (lll)

Konumuzun buraya kadar ki bölümünde İslam'ın boşanma olayını şiddetle kınadığını, evlilik akdinin sürmesinden ve devanından yana olduğunu belirterek "Boşanma bu kadar kötüyse İslam onu neden yasaklamamıştır İslam içki içme, kumar oynama, zulümde bulunma...vb. menfur olan her şeyi yasakladığı halde niçin boşanmayı da yasaklamamış ve bu konuda kanuni bir engel tayin etmemiştir Hem sonra,

boşanmanın çirkin bir helal olması da ne demek Ne biçim mantıktır bu ! Helal ise ne diye lanetlenmiş ve kınanmıştır Eğer lanetli bir şeyse o zaman nasıl helal edilmiştir İslam, bir yandan karısını boşayan erkeğe öfkeli bakışlarla bakarak onu kınayıp yermede, diğer yandan karısını boşamak istediğinde önüne kanuni engeller çıkarmamaktadır. Nasıl iştir bu!"gibi soruların pekala zihinden geçebileceğini hatırlatmıştık.

Bu soruların gayet yerinde ve makul olduğunu hemen belirtelim. Meselenin püf noktası da buradadır zaten. Evlilik ve karı koca hayatı doğal bir ilişkidir, sırf

sözleşmeye dayalı değil... Tabiatın, bu ilişki için tespit etmiş olduğu özel konum ve kuralları vardır. Evlilik antlaşması, satış, kira, bağış, ipotek, vekalet... vb. gibi sosyal antlaşmaların tümünden farklıdır, söz konusu anlaşmalar sırf birtakım sosyal sözleşmelerden ibarettir.

Tabiat ve içgüdü denilen şeylerin bu sözleşmelerde hiçbir dahili yoktur. Keza tabiat ve içgüdü açısından bunlar için herhangi bir kanun da vazedilmiş değildir. Evlilik akdi ise bütün bunlardan farklı olarak taraflar arasındaki özel bir mekanizmaya sahip, doğal bir isteğe dayalı olarak tanzim edilmesi gereken bir antlaşmadır.

Bu cihetle evlilik akdinin, diğer akit ve sözleşmelerde görülmeyen bazı özel kurallar taşıyor olmasına şaşırmamak gerekir.

-Sirkengebin veya Türkçe'de sirkence bin diye de geçen bu şerbet, sirkeyle bal karışımından yapılır ve safraya iyi geldiği -azalttığı- söylenir. Bu Farsça deyimi takriben "kına yaktık geline, siğil düştü eline" deyimi karşılıyor -Çev.-

Evlenme ve Boşanma Konusunda Fıtratın Kanunları

Medeni toplumun yegane tabii kanunu hürriyet ve eşitliktir. Bütün sosyal kural ve kararlar bu iki asla, hürriyet ve eşitlik asıllarına binaen tanzim edilmelidir, başka bir asla göre değil. Evlilik akdinde ise bunun tersi bir durum vardır; tabiat, hürriyet ve eşitlik kanunlarına ilaveten başka tabii kanunlar da koymuştur bu hususta...

Bu konuda insanın tabiat kanunlarına uymaktan başka çözüm yolu da yoktur. Evlilik gibi boşanma da, her nevi sözleşmeli kanundan önce, tabiatın kendi özünde kaynaklanmış birtakım kurallara dayalıdır. Evlenme hadisesinin başlangıcı ve devamında bu tabiat kanunlarına -ki biz bunların bir kısmından elçiliğe gitme, mehir, nafaka ve özellikle de kadınla erkeğin farklı, başlıklı bahislerimizde söz etmiştik- nasıl uymak gerekiyorsa, hadisenin sona erişi olan boşanmada da bu tabiat kanunlarına öyle uymak gerekir.

Tabiatla inatlaşmaya girmenin hiç bir yararı yoktur. Alexis Carrel'in de deyişiyle: "Hayat ve tabiat kanunları da tıpkı yıldızlar ve gezegenlere hakim kanunlarda olduğu gibi sert, acımasız, değişme ve mukavemet kabul etmez bir yapı taşırlar."

Evlenme, birlik ve kavuşmadır; boşanma ise bölünme ve yarılma... Tabiat kadınla erkeğin "eş arama" ve kavuşma kanununu, taraflardan birinin "elde etme" yolunda girişimi ve diğerinin "onun aklını başından alma" yolunda gerilemesi esaslarına dayalı şekilde tanzim etmiştir. Aile kurumunu zarif ve nazik türün merkez, güçlü ve haşin türünse bu odak etrafında dönüp duran bir uydu olan temeli üzerine

kurmuştur. Dolayısıyla bu kurum ve odağın bölünüp parçalanışını ve sistemin dağılmasını da ister istemez birtakım özel kurallara bağlı kılacaktır.

Geçen bahislerimizde bir bilim adamının "Karşı cinslerde eş arama; erkeğin elde etmek için saldırmasında, kadını da onun ilgisini daha fazla çekebilmek için nazlanıp gerilemesinden ibarettir; zira erkek yaratılış itibariyle avcı hayvan gibidir, saldırgan ve olumlu davranır; keza kadın, erkek için kapılması ve başkasına kaptırılmaması gereken bir ödüle benzer. Eş arama bir savaş ve kavgadır, evlilikse fetih ve iktidar." Şeklindeki ifadelerini aktarmıştık.

Asıl temeli işbirliği ve arkadaşlığa değil birlik ve sevgiye dayanan bir bağın zorla kurulması veya tahmil edilmesi mümkün değildir. Zorla ve kanun gücüyle iki kişiyi birbiriyle işbirliği yapmaya ve bu işbirliği adalet esası üzerine tesis ederek saygıdeğer görüp uzun yılar boyunca sürdürmeye mecbur etmek mümkündür.

Ne var ki, zorla ve kanun gücüyle iki kişiyi birbirini sevmeye, birbirine samimiyet ve yakınlık duymaya, diğeri için fedakarlıkta bulunup onun mutluğunu kendi mutluluğuymuşçasına istemeye zorlayamazsınız, bu mümkün değildir.

İki kişi arasındaki bu tür bir ilişkinin mahfuz kalmasını istiyorsak; kanuni yaptırımların yanında başka sosyal ve pratik tedbirlere de başvurmamız gerekir.

İslam'ın ilgili kanunlarının bu esas üzerine vazedilmiş oluğu "evliliğin tabii mekanizması", kadının aile manzumesinde sevilip sayılmasını gerektirir. Binaenaleyh kadın aile yuvası yapısındaki bu konumunu yitirir ve erkeğin ona duyduğu sevgi ateşi söner, ilgisi bitiverirse aile yapısının temel esası da bozulup gider.

Yani tabii bir birliktelik, yine tabiat hükmü gereğince dağılıverir. İslam nazarında bu, esefle karşılanacak bir vaziyettir. Ancak bu evliliğin temel tabii yapısının yıkılmış olduğunu göre göre kanuni açıdan onu hala canlı ve baki bir yapı olarak da farz edemez. İslam, evlilik hayatının tabii açıdan canlı ve sağlam kalabilmesini sağlamak gayesiyle çeşitli çabalar gösteriri ve özel tedbirler uygular. Yani kadının sevilip sayılmasına, erkeğin onu sevip saymasına ve ona karşı ilgi duyup ona hizmette bulunma aşkını sürdürmesine çalışır.

İslam'ın, kadının evde erkeği için mutlaka kendisini süslemesi, yepyeni ve taptaze görünümlerle erkeğinin karşısına çıkması, onun cinsel isteklerini doyurmalı, bu isteklerine olumsuz karşılıklar vererek onda ukde ve ruhi rahatsızlıklar yaratmaması; diğer taraftan ereğin de eşine daime sevgi ve ligi göstermesi, onu sevdiğini söyleyip aşkını dile getirmesi, sevgisini gizlememesi...vb.

yolunda kadın ve erkeğe yönelik mükerrer tav siyerle ve cinsel hazların aile muhitiyle mahdut olması, aile dışındaki ortamın cinsel haz olma ortamı değil iş ve çalışma ortamı olarak kabul edilmesi, karı koca ilişkisi dışındaki sosyal ilişkilerde

kadınlarla erkekler arasında mutlaka dürüstlük, iffet ve temizliğin hakim olması... vb. gibi öngörmüş olduğu daha nice tedbir ve tavsiyeler hep aile yuvalarının yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya gelmesinin önlemek ve ailevi birlik ve beraberliğin kalıcılığını sağlamak gayesiyledir.

Aile Hayatında Erkeğin Tabii Konumu

İslam nazarında bir kadın yapılabilecek en büyük hakaret ve aşağılama, erkeğinin onu sevmediği söylemiş; ondan artık hoşlanmadığını ifade etmesine rağmen kanunun devreye girerek bu kadını zorla erkeğin evinde tutmaya kalkışmasıdır.

Kanun, bir kadını bir erkeğin evinde zorla tutabilir; fakat onu evlilik ortamında hala tabii konumu üzere, yani sevgi odağı ve ilgi merkezi olarak alıkoyamaz. Keza kanun, erkeği, kadına bakmaya, onun geçimini, nafakasını...vs. karşılamaya zorlayabilir; ne var ki onu fedakar konumunu sürdürmeye ve "bir odak etrafında fedakarca dönüp duran" haliyle bulunmaya zorlayacak gücü yoktur...

Bu sebeplerdir ki, erkeğin aşkının sona erdiği, sevgi ve ilgisinin bittiği yerde evlilik "tabii açıdan" ölmüş demektir.

Meselenin bu noktasında "ya kadının ereğe duyduğu ilgi ve sevgi sona ererse... bu da evlilik hayatının ölmesi mi demek olur, yoksa buna rağmen evlilik yine de sürer mi Eğer sürerse bunun açıklanması nedir Kadınla erkek arasında ne tür bir fark vardır ki erkeğin sevgisinin sonu aile hayatının da sonu demek olduğu halde, kadının sevgisi için aynı şey söylenmesin...

Eğer bunu söylemek mümkünse, yani kadının ereğe duyduğu sevginin ölmesi halinde evlilik hayatının da ölmüş olacağı kabul ediliyorsa o zaman kadına da erkek gibi boşanma hakkını tanımak gerekmez mi"

Cevap açıktır; aile yuvası ve evlilik bağlarının devamı karşılıklı sevgiye bağlıdır; taraflardan yalnızca birinin sevgisine değil... Ne var ki bu hususta kadınla ereği farklı psikolojileri vardır; geçmiş konularımızda bilim adamlarının bu konudaki araştırmalarını da aktararak bu farklılığı açıklamıştık.

Tabiata, karı koca ilişkisinde kadının sevgisini "erkeğin sevgisine bir tepki ve cevap" türüne belirtmiştir. Kadının gerçek, kalıcı ve asil kadınlık sevgisi; bir erkeğin ona duyduğu sevgi ve saygıya karşılık tepki ve cevap türünde tezahür eden sevgidir. Bu sebeple, kadının erkeğe karşı beslediği sevgi, aslında ereğin ona duyduğu sevgiden doğar ve bu sevgiye bağlıdır; tabiat, taraflar arasındaki sevginin anahtarını erkeğe vermiştir. Erkeğin onu sevmesi ve ona karşı sadık ve vefalı olması halinde kadın da erkeği sevmekte ve ona vefa göstermektedir.

Kadın, tabiatı itibarıyla kesinlikle erkekten daha vefalıdır. Kadının vefasızlığının, erkeğin vefasızlığından kaynaklandığı ve erkeğin vefasızlığının doğurduğu bir

tepkime olduğu bilinmelidir.

Tabiat, evliliğin iptali anahtarını erkeğe vermiştir; yani erkeğin kadına karşı ilgisiz ve vefasız tavrıdır ki kadını da ilgisizliğe itmekte ve ondan soğumasına sebebiyet vermektedir. Tersine, ilgisizliğin kadından başlaması ise erkeğin ona duyduğu ilgide azalmaya sebep olmamakta, hatta onu daha bir bilemektedir.

Bu cihetle, erkeğin ilgisizliği kadının da ilgisiz kalmasına yol açmakta, ancak kadının ilgisizliği böyle bir neticeye sebep olmamaktadır. Erkeğin ilgi ve sevgisinin sona ermesi, aile hayatı ve evliliğin de sonu olurken, kadının ilgisinin sona ermesi evliliğin ölümü değil, iyileşme umudu olan ağır bir hastalık geçirmesi mesabesinde olmaktadır.

İlgisizliğin kadında başlaması halinde, erkek akıllı ve vefalı olursa ona sevgi ve yakınlık göstermek suretiyle kadının ilgisini yeniden kazanabilir. Öte yanda, ürkütmüş olduğu sevgilisinin ilgisini tedricen yeniden kazanabilmek amacıyla onu bir süre kanun gücüyle zorla alıkoymak erkek için hakaret olmadığı ve gururunu incitmediği halde; hami ve aşığını kanun gücüyle ve zorla alıkoymaya çalışmak bir kadın için tahammülü imkansız bir hakaret ve büyük bir gurur meselesidir.

Ancak bunun; kadının ilgisizliğinin ereğin ahlaki fesat ve zulmünün doğurduğu bir netice olmaması halinde geçerli olacağını da hemen belirtelim. Erkeğin zulme başlamış ve kadını da bu zulüm ve eziyet sonucu ona olan sevgisinin yitirilmesi durumunda mesele tabii ki değişir. İleride, bu konumun ikinci bölümünün, yani "boşanmadan, mertliğe sığmayacak bir şekilde kaçınma" kısmını incelediğimizde buna da değineceğiz. Erkeğe, su istimalde bulunma ve kadını zulüm ve eziyetle alıkoyma hakkı verilmeyeceğini anlatacağız.

Velhasıl kadınla erkeğin farkı şudur: Erkek, kadının bizatihi şahsına; kadınsa erkeğin kalbine muhtaçtır. Erkeğin kalbi himaye ve sevgisi, kadın için öylesine büyük değer taşır ki onsuz evliliğe tahammül kadının nazarında tamamen imkansızdır.

Bir Bayan Psikologun Görüşü

Zen-i Ruz dergisinin 113 sayısında Beatris Marıuie adlı Fransız bir hanımın "Annelerin Psikolojisi" adlı eserinden alınma bir makalesi yayınlandı. Derginin belirttiğine göre bu hanım Paris hasta hanelerinin özel psikolog ve ruh hastalıkları uzmanı, kendisi evli ve üç çocuk annesi...

Bu makalede hamile veya çocuk sahibi bir kadının koca sevgisine duyduğu ihtiyaç pek güzel anlatılmış. Bayan psikolog Beatris Marıuie ilgili makalesinde şöyle diyor:

"Bir kadın, yakında çocuk sahibi olacağını hissettiği andan itibaren kendi vücudunu merakla seyretmeye başlar. Hareketlerini izlemeye ve kendi kokusunu almaya

çalışır. Özellikle ilk çocuğuna hamileyse...

Onda fevkalade şiddetli bir merak başlar; tıpkı kendisine yabancıymış gibi kendi varlığını keşfetmek ister. Karnındaki minik yavrucağın çıkardığı ilk sesleri duyar duymaz, vücudunun bütün seslerine karşı bütün varlığıyla adete kulak kesiliverir. Başka bir canlının kendi vücudundaki varlığını hissetmek kadına o kadar büyük bir neşe ve mutluluk verir ki giderek yalnız kalma eğilimleri artar ve dış dünyaya irtibatlarını koparır; henüz dünyaya gelmemiş olan ufaklıkla yalnız kalmak istemektedir...

Erkekler, hanımlarının gebelik döneminde oldukça önemli vazifelerle yükümlüdürler, ne var ki genellikle bu vazifelerini ihmal etmektedirler. Müstakbel annenin, kocasının onu anladığını sevdiğini ve desteklediğini hissetmeye ihtiyacı vardır. Aksi takdir de karnının şişmeye başladığını, güzelliğinin zarara uğradığını, midesinin bulandığını ve doğumdan korktuğunu görünce kocasını suçlayarak ve kendisini hamile bırakmış olduğu için bütün bu rahatsızlıklara onun sebep olduğu kanaat ine varacaktır...

Erkek, hanımını gebe olduğu günlerde, her zamankinden daha ziyade onun yanında olmakla mükelleftir. Evin hanımı ve çocuklar sevinçlerinden, hüzün ve dertlerinden ona bahsedebilmek için sevgi dolu bir babayı yanı başlarında görmek isterler. Konuşmalar anlamsız ve yorucu olsa biler hamile kadın, kendisiyle, bebeği hakkında konuşulmasını ister, buna ihtiyacı vardır. Bir kadının bütün gurur ve övünç, yerini hakaret duygusuna bırakacak, kadın " kendisinin hiç bir şeye yaramayan bir fazlalık" olduğu zannına kapılacaktır.

Neticede anne olmaktan nefret edecek ve haileliği bir "koma hali" olarak görecektir artık. Bu halde bulunan kadınların doğum sırasında daha fazla ağrı duydukları ve doğum sancısına çok daha güçlükle tahammül ettikleri bugün ilmi olarak anlaşılmıştır. Ana evlat ilişkisi ikili bir ilişki değil; ana evlat baba bu üçlüden ayrılmış olması (boşanma) halinde bile annenim iç dünyasında, onun hayalleri ve analık duygularında pek önemli bir rol oynamaktadır..." Evet, hem bir psikolog, hem de bir ana olan bayanın tespit ettiği görüşler özetle bunlar...

Duygu Üzerine Kurulu Bir Yapı

Şimdi şu soru üzerinde biraz dikkatlice düşünmeye çalışalım: Bir başka varlığın kalbi, ilgi ve duygularına, onun himaye ve sevgisine bunca ihtiyaç hisseden; her şeye ancak onun sevgi ve ilgisinin desteğiyle tahammül edebilen, bu sevgi ve ilgiyi yanında hissetmediğinde çocuğu bile kendi nazarında bütün anlamını yitiriveren; bir başkasının sadece varlığına değil, aynı zamanda onun kalbine ve duygularına da bunca ihtiyacı olan bir varlığı kanun gücüyle öteki varlığın -erkek- yanında kalmaya zorlayabilmek nasıl mümkün olabilir

Bir yandan erkeklerin eşlerine karşı sırf şehevi duygularını tahrik edici ve onları eşlerinden soğutan sebepleri artırmamamız, şehvetperestlik ve zevkine düşkünlük zeminini günden güne çoğaltmamamız; diğer yandan da kadınları kanun zoruyla kocalarının yanında tutmaya, kocalarının onlara tahmil etmeye çalışmamız yanlış olmaz mı İslam, ereğin pratik olarak kadını sevmesinin, eşine ilgi duymasını sağlayacak bir yol koymuştur ortaya; İslam, kadını erkeğe zorla asla kabul ettirmek istemez...

Genel olarak sevgi,ilgi ve samimiyetin var olduğu ve bunların işin esas ve temeli olarak kabul edildiği bir yerde kanuni zorlama söz konusu olmamaktadır. İşlerin sevgi ve samimiyetle yürüdüğü bir yerde teessüften söz etmek muhtemel ve mümkün olsa dahi zorlama, cebr ve mecburiyetten söz etmek kabil değildir.

Bunu bir örnekle açıklamaya çalışalım: Bilindiği gibi cemaat namazında namazı kıldıran İmamın adil olması, cemaatin de onun adil olduğuna inanması cemaat namazının şartlarından biridir. Binaenaleyh imamla cemaat arasındaki irtibat, imamın adaletiyle cemaatin tam bir ihlasla ona güven, saygı ve sevgi duyması esasına dayanır. Bu ilişki ve birliği temel kuralı kalp ve duygulardır.

Bu sebeple de böylesi bir ilişki ve beraberlik "zorlama kabul etmez" bir yapı taşır; yani mesela, kanun bu ilişkinin devam ve kalıcılığını garantileyemez. Cemaatin imama duyduğu güven sarsılır, cemaat bu tutumunda ister haklı, ister haksız olsun -cemaatle imam arasındaki ilişki tabiatıyla bozulmuş, ortadan kalkmış olacaktır.

Bu durumda imam adalet, takva ve şer'i salahiyetin en ileri derecelerine sahip bir mümin olsa bile cemaati arkasında namaz kılmaya, namazda kendisine uymaya zorlayamaz. Bir cami İmamının " halik bana niçin saygı göstermiyor, neden bana inanmıyor, diye bana güvenip de ardımda namaz kılamıyor" diye dilekçe yazıp adliyeye şikayette bulunması kadar komik bir şey olamaz. Bilakis cemaati ona uymaya zorlamak bir cami imamına yılabilecek en büyük hakarettir.

Temsilci adaylarıyla seçime katılanlar arasında da buna benzer bir ilişki vardır, bu da sevgi, güven esaslarına dayanan bir irtibattır. Kalp ve duygular bu irtibatın vazgeçilmez gereklerinin teşkil ederler. Halk, seçeceği temsilcilere güvenmeli ve onlara inanıyor olmalıdır.

Bu sebeplerdir ki bir halk, bir adayı seçmeye zorlanamaz; aday ne kadar iyi ve aranana şartlara haiz olursa olsun; halk onu seçmemekle her ne kadar bariz bir hata yapmış olursa olsun; halkı bu adayı seçmeye zorlayabilmek mümkün değildir ve bu yapılmamalıdır.

Zira oy verme ve seçimin ruhuyla "zorlama" bağdaşmaz, böyle bir şahsın, bütün şarlara haiz olduğuna dayanarak "ben şöyleyim, ben böyleyim... bütün şarlara da haizim... o halde halk ne diye beni seçmiyor!" diye kalkıp mahkemeye şikayette

bulunması abestir.

Bu gibi durumlarda yapılması gereken, doğru teşhiste bulunabilmesi için halkın düşünce düzeyini yükselmektir. Halka sıhhatli bir eğitim ve öğretim hizmeti verilmelidir; böylece dini farizasını yapmak istediğinde gerçek "adil" leri bulabilirler, saygıyla onlara uyabilirler;keza sosyal farizalarını yerin getirmek istedikleri zaman,

kendi irade ve meyilleriyle salahiyet sahibi, kişi bilir şahısları seçebilir, anlara oy verebilir. Nitekim bu durumda halk bir süre sonra fikir değiştirir ve başka bir şahsa doğru yönelirse, üstelik bu yaptığı tamamen yanlış dahi olsa da; üzülmek ve teessüfte bulunmak söz konusu edilemeyecektir.

Ailevi farizalar da tıpkı bu sosyal ve ibadi farizalar gibidir. O halde bilinmesi gereken husus İslam'ın aile hayatını tabii bir topluluk olarak gördüğüdür. Bu tabii topluluk için muayyen ve özel bir mekanizma öngörmüş olduğudur. Bu mekanizmaya göre hareket etmeyi vazgeçirmez bir gereklilik olarak kabul ettiğidir.

İslam'ın en büyük mucizesi böyle bir mekanizmayı teşhis etmiş olmasıdır Batı dünyasının ailevi müşkülatların üstesinde gelememiş olmasını ve bu müşkülatların orada günden güne artmakta oluşunun ebedi işte bu noktaya dikkat edilemeyişidir. Ancak, sevinerek belirtelim ki ilmi çalışmalar bu gerçeği gün ışığına çıkarmaya başlamış durumdadır.

Ben batı dünyasının İslam'ın ailevi meselelerle ilgili prensiplerini ilmin ışığı altında tedricen kabul edeceğini, şu güneşi görürü gibi şimdiden görmekteyim. Ancak, İslam'ın asil, metin ve nurlu düsturlarıyla, bugün İslamî düstur adına halk arasında geçerli hale getirilmiş olan prensip ve uygulamaları aynı şeyler olarak görmediğim hemen belirteyim...

Aile Yapısını Sağlam ve Kalıcı Kılan, Eşitliğin Ötesinde Şeylerdir

Bugün batı dünyasının kendisini ona "vurgunmuş gibi gösterdiği" şey "eşitlik"tir...Halbuki İslam, eşitlik meselesini on dört yüzyıl önce halletmiş durumdadır. Özel bir düzen ve yapısı olan aile meselelerinde, eşitliği aşan, onun ötesinde bir şey mevcuttur.

Tabiat,medeni topluluklarda sadece eşitlik kanununu vazedip geçmiştir; ancak aile topluluklarında eşitlikten başka kanunlar da vazetmiştir. Ailevi ilişkilerin tanzimi için tek başına eşitlik yeterli değildir. Tabiatın, aile toplulukları için koymuş olduğu diğer kanun ve kaideleri de bilmek ve bunları da tanımak gerekir.

Fesadda Eşitlik

"Eşitlik" kelimesi yerli yersiz kullanılıp telkin edile edile ne yazık ki gerçek özelliğini

yitirivermiştir. Günümüzde bu kelime kullanılırken "eşitlik"ten, "hukuki eşitlik" anlamının kastedildiğini düşünebilen pek az olmaktadır. Eşitliğin belli bir konuda tahakkuku halinde -mefhum ve nitelik itibariyle de- her şeyin yolunda olacağı şeklinde bir zan uyanmıştır günümüzde. Meselenin bu boyutundan tamamen gafil olanlara göre mesela, geçmişte erkekler kadınlara zorbalık taşlıyorlardı, ancak bugün de kadınlar erkeklere zorbalık taslayabilmektedirler; o halde mesele halledilmiştir. Zira "zorbalık bulunma" hususunda eşitlik sağlanmıştır!...

Veya mesela, geçmişte evliliklerin %10'u erkekler tarafından olmak üzere boşanmayla sonuçlanıyordu. Ancak bugün dünyanın bazı yerlerinde evliliklerin %40'ı boşanmayla sonuç almakta ve oran böyle gerçekleşmektedir. O halde bunu kutlayabilir, bayram edebiliriz şimdi. Zira tam bir eşitlik sağlanabilmiştir artık!...

Eskiden, eşine ihanette bulunan taraf erkekti; yani sadece erkekler iffet ve takvaya önem vermiyorlardı. Bugünse, ham dolsun (!) kadınlar da eşlerine ihanet edebiliyorlar; onlar da iffet ve takvayı önemsemeyebiliyorlar şimdi. Eh, bundan iyisi can sağlığı!... Farklılığı ölüm! Yaşasın eşitlik!... Eskiden gaddarlık ve acımasızlığın sembolü erkeklerdi; şirin şirin yavruları, iyi bir eşleri olduğu halde eşlerini terk edip çoluk çocuğu bir başına bırakarak yeni sevgililer peşine gidiyorlardı.

Halbuki bugün,çoluk çocuk sahibi yılların evli kadınları bile herhangi bir dans partisinde herhangi bir erkekle tanışma sonucu yıllar süren evliliği bir kalemde silip atabilmekte, tam bir acımasızlık ve gaddarlıkla çoluk çocuğunu yüzüstü bırakıp yuvasını terk ederek zevklerini sürebilmektedirler... Oh ne alâ!... Kadına erkek arasındaki mesafe kapanmış ve "eşitlik" sağlanmış oldu baksanıza!...

Toplumun bitmek tükenmek bilmeyen yaralarını sarmak, kadına erkeğin zaaflarını islah edip gidermek ve aile yapısını sağlamlaştırmak yerine her geçen gün aile temellerini daha bir sarsıp daha fazla yuvalar yıkmamıza sebebiyet veren şey işte bu bozuk düşünce tarzıdır!.. bir de kalmış "hamd olsun bu günlere... Ne de olsa eşitliğe doğru ilerliyoruz canım..." diye tepinip dans edilmede...

Oysa ki eşitlik adı altında oynanan bu oyunda; fesat, sapıklık, gaddarlık ve acımasızlıkta kadınlar erkekleri çoktan geride bırakmış ve kupayı (!) kazanmayı garantilemiş görünmektedirler.

Bahsimizin buraya kadar ki bölümünde; boşanmayı menfur ve çirkin bulduğu halde İslam'ın boşanmaya karşı neden kanuni bir engel koymadığı; "çirkin helal"in ne anlama geldiği ve "helal" bir şeyin yanı zamanda nasıl "çirkin ve menfur olabileceği" açıklanmış oldu.

Boşanma (IV) İslam'ın boşanmaya menfi nazarla baktığı, aile yuvasının yıkılmasını hoş karşılamadığı, boşanmayı "düşman" telakki ettiği yukarıda belirtildi. İslam

yuvaların yıkılamaması için ortaya türlü sosyal ve helaki tedbirler koyduğu, boşanmayı hadisesinin vuku bulmasını önleyebilmek gayesiyle kanuni cebir ve zorlamadan başka her yola başvurup her silahı kullandığı noktaları, konumuzun buraya kadar ki kısmında açıklığı kavuşmuş oldu.

İslam'ın; erkeği boşamadan caydırmak gayesiyle kanunî silahı ve zora başvurulmasına ve kadının koca evinde kalabilmesinin kanuni zorlamayla sağlanmasına karşı olup bu tavrı benimsemeyişinin sebebi; bunu bir aile atmosferinde kadının taşıması gereken konum ve mevkiye aykırı bulmasıdır; zira İslam nazarında evlilik hayatının temel prensibi hissiyat, sevgi ve samimiyet; bunları özümleyerek yeri geldiğinde çocuklarına vermesi ve onları sevgi ve şefkatle doyurmadı gereken taraf da kadındır.

Kocanın karısına ilgi göstermeyişi ve ona karşı kocalık duygularını yitirişi, aile atmosferini soğuk ve karanlık bir hale sokar. Zira bir kadının çocuklarına beslediği annelik duyguları bile büyük ölçüde eşinin bir koca olarak ona beslediği duygulara bağlı olmaktadır.

Görüşlerinin bir kısmına geçen bölümde yer verdiğimiz Fransız bayan psikolog Beatris Mariuie'nin de deyişiyle: "Annelik duyguları sadece içgüdüsel değildir; yani bir anneni, çocuklarına karşı hiçbir durumda artmayan ve azalmayan kesinlikle değişmez ve sabit birtakım duygular taşıdığı sanılmamalıdır. Kocasından gördüğü ilgi, sevgi ve şefkat; kadının annelik duyguları üzerinde çok önemli etkiler bırakır."

Kısacası kadın, çocuklarına sevgi ve şefkat verebilmek, onları şefkate doyurabilmek için kocasında sevgi, yakınlık ve ilgi görmelidir. Bir ailede erkek, sıradağlara benzer; kadın pınar, çocuklar da çiçek gibidir. Pınar, dağlardan yağmur alıp onu özümlemelidir ki çiçeklere billur sular verebilsin, ortalığı yeşilliğe boyayabilsin... Dağlardan yağmur inmez, toprak susuz ve çorak kalırsa pınar kuruyacak, çiçekler solup dökülecektir elbet...

O halde dağların, bayırların ve ovaların yeşerip hayat bulaması nasıl dağlarda kümelenen bulutlardan yağacak yağmurlara bağlıysa, aile hayatının devamı da erkeğin kadına besleyeceği sevgi ve şefkat duygularıyla hayat bulur...

Erkeğin kadına karşı taşıdığı duygular aile hayatının ruhunda bunca etkin iken, kanunu erkeğin aleyhine bir silah ve kırbaç olarak kullanabilmek mümkün müdür

İslam "mertliğe sığmayan" boşamalara karşıdır; yani bir erkeğin evlilik akdine imza attıktan ve müstakbel eşiyle bir süre müşterek bir hayat sürdürdükten sonra başka heveslere kapılara eşini yüzüstü bırakıp gitmesine şiddetle karşıdır. Ancak İslam'a göre çözüm yolu "mertlik nedir bilmeyen böyle bir erkeği" karısıyla birlikte olmaya zorlamak da değildir. Bu tür bir "birliktelik" aile hayatının tabii kanununa aykırıdır.

Kanun gücüyle ve mahkeme cebriyle kocasının evine geri döndürülen bir kadının

bu evi askeri açıdan işgal edebilmesi mümkündür. Ancak bu evin "hanımı", kocasından aldığı sevgi ve ilgiyi şefkate çevirip çocuklarına aktaran damarı durumdaki "anne"si olması imkansızdır artık...Keza bu durumdaki bir kadının sevgi ve ilgiye ihtiyaç duyan vicdanının tatmin ve rızaya kavuşması da mümkün olmayacaktır.

İslam, namertliğin ve namertçe boşamaların ortadan kalkması ve erkelerin erkekliğe sığa ve mertliğe yakışır bir şekilde hanımlarını ağırlayıp onlara hoşça geçinmelerini sağlamak için ziyadesiyle çaba sarf eder. Ne var ki kadını "namert bir erkeğin yanında zorla tutma"yı ne bir kanun koyucu olarak kendisine, ne de aile yuvasının merkezi ve duygular arası köprüsü durumundaki kadına yakıştırmaz.

İslam'ın yaptığı, batı ve batı hayranlarının yapmış ve yapmakta olduklarının yapmış ve yapmakta olduklarının tam karşı noktasına yer alır. İslam namertlik,

vefasızlık, sadakatsizlik ve şehvetperetliğe sebep olan unsurlara karşı şiddetle savaşır, fakat hiçbir zaman kadını bir "namert ve vefasız"a zorla yamama yoluna gitmez. Batılılarsa hem erkeğin namert, vefasız, kadın düşkün ve şehvetperest olmasına yol açan sebepleri günden güne artırmakta; hem de kadını namert, vefasız ve şehvetperest ereğe zorla yamamaya çalışmaktadır...

Namert erkekleri hiç bir zaman eşlerini alıkoymaya zorlamayıp onlara bu hususta karar hürriyeti tanıyan; ancak insanlık ve mertlik ruhunu diri tutabilmek gayesiyle elinden gelen hiçbir şeyi de esirgemeyen İslam'ın pratikte "mertliğe aykırı boşanmalar"ın önemli ölçüde azalmasına yardımcı olduğunu; buna karşılık bu tür meselelere önem dahi vermeyen ve bütün mutlulukları ancak kaba kuvvet ve süngü ucundan bekleyenlerinse bu alanda çok az bir oranda başarı sağlayabildiğini görmekteyiz.

Geçimsizlik ve News Week dergisinin deyişiyle "gününü gün etme" maksadıyla kadınların başvurusu üzerine vuku bulan boşanmalar bir yana dursun; erkeklerin şehvetperestlikleri sebebiyle gerçekleşen boşanma vakıaları da bizim buradakinden daha fazladır.

Ailevi Barış, Tabiatı İtibarıyla diğer Barışlardan Farklıdır

Kadınla erkek arasında barışın hakim olması gerektiği tartışılmaz bir zarurettir. Ancak, evlilik hayatına hakim olması gereken barış; iki iş arkadaşı, iki ortak, iki komşu veya komşu iki devlet arasında var olması gereken barıştan çok farklıdır.

Karı-koca hayatına hakim olması gereken barış, ana-babayla evlatlar arasında var olması gerekme barış gibidir. Bu ise fedakarlık, feragat, birbirinin kaderini paylaşma, ikilik duvarlarını yıkma, onun mutluluğunu kendi mutluluğu olarak kabul etme, onun derleriyle kendi derdiymişçesine ilgilenmeyle özdeş bir barıştır.

İki iş arkadaşı, iki ortak, iki komşu veya sınır komşusu iki devlet arasındaki barıştan farklı bir barıştır bu...

Söz konusu barışlar, taraflar arasında "saldırmazlık" ve "birbirinin haklarına ve sınırlarına tecavüzde bulunmama" şarlarından ibarettir. Hasım iki devlet arasındaysa "silahlı barış" bile kafi gelmektedir.

Üçüncü bir güç müdahalede bulunur ve hasım iki ülke arasındaki sınırlara yerleşerek tarafların çarpışmasına engel olursa barış sağlanmış olmaktadır. Çünkü siyasi barışın "saldırmazlık" ve "tecavüzde bulunmama" dışında bir anlamı yoktur zaten.

Alevi barışsa siyasi barıştan farklıdır. Ailevi barışta "sarsılmazlık" antlaşmasında bulunmak ve birbirinin haklarına tecavüz etmemek yetmez.

Silahlı barış kuvvetleri burada hiçbir işe yaramaz.

Bunların çok ötesinde ve çok daha sesli şeylere ihtiyaç vardır bu barışta... Ana-babayla evlatlar arasında "saldırmamazlık"tan öte bazı şeylere gerek olduğu gibi; burada da ruhlar arası bir birlik, beraberlik ve bütünleşme tahakkuk bulmalıdır. Ancak, batı dünyada, tarihi -ve muhtemelen bölgesel- bazı faktörler sebebiyle duygu ve hissiyat denilen şeye -hatta aile atmosferinde bile- maalesef yabancı durumdadır. Batılı için ailevi barışla siyasi veya sosyal barış arasında hiçbir fark yoktur.

Batılı, sınırlara silahlı barış kuvvetleri yığmak suretiyle iki ülke arasında barışı sağladığı gibi, kadınla erkek arasına da adliye gücünü koyarak barış sağlamak istemektedir.

Oysa ki aile hayatının temeli, aradan sınırların kaldırılması esasına, ayrılık ve gayrlığın tamamen kaldırılmasına, vahdete ve "bir"liğe dayanır... Batılı henüz bunun farkında değildir...

Batı hayranları, batılıları ailevi hususlardaki yanlışlıkları cihetiyle uyaracak ve kendi -doğunun- değerleriyle övünecekleri yerde onların rengine bürünebilmek ve onalar benzeyebilmek için öylesine bir telaş içindedirler ki kendilerini bile unutuvermişlerdir. Ancak bu kendine yabancılaşma çok sürmeyecektir... doğunun kendi kimliğini bularak boynundaki batı esaret zincirini parçalayacağı; kendi hür düşünce ve kendi hür hayat felsefesiyle yaşamayı tercih edeceği gün yakındır...

Meselenin bu noktasında iki konuyu önemle hatırlatmakta fayda var:

İslam, Boşamada Caydırıcı Her (Meşru) Faktörü Olumlu Karşılar

1- Önceki konularımızı mütalaa eden bazılarının, bizim, erkeğin boşama kararına

hiçbir müdahalede bulunulmaması eşini boşamaya niyetlenen bir erkeğin önüne hiçbir engel çıkarılmayarak yolun " bütünüyle" ona açık bırakılması gerektiğini düşündüğümüz şeklinde yanlış bir zanna kapılabilirler.

Hayır... Biz böyle düşünmüyoruz. Söz konusu konularımızda da İslam'ın, yalnızca kanuni zorlama ve cebir konusundaki görüşünü aktardık ve kanundan "erkeğin önüme dikilen bir engel" şeklinde istifade edilmemesini vurguladığını belirttik. Ancak, bu asıl dışında İslam, ereği boşanmadan caydıracak meşru her girişimi olumlu karşılar Nitekim İslam boşanmayı, kesten birtakım kaide ve şartlara bulamıştır ki bunlar tabiatıyla boşanmayı ertelemekte ve genellikle de "vazgeçme"yle sonuçlanmasını sağlamaktadır.

İslam, boşanma konusunda, şahitler ve diğerlerini, erkeği boşamadan vazgeçirmeye çalışmalarını tavsiye etmekle kalmamış; iki akil şahit huzurunda yapılmayan boşanmanın geçerli olmayacağını da bildirmiştir. Yani boşanma sırasında orada olmadı gereken iki adil şahıs, adalet ve takva sahibi oldukları cihetiyle eşlerin boşanmadan vazgeçmesi ve karı koca arasında yeniden sevgi ve samimiyet bağlarının oluşabilmesi için ellerinden beleni yapacaklarıdır.

Ancak boşanma siygasını okuyan mesul şahsın bunu, boşanan eşleri ömründe bir kez dahi görmüş olmayan ve sadece boşanma sırasında bir kez onların ismini duyabilen adil () şahısların huzurunda yapması şeklindeki bugün revaçta olan uygulamanın İslam'ın maksat ve muhtevasıyla uzaktan yakından hiçbir alakası olmadığını da hemen belirtelim.

Bilindiği üzere boşanmanın bugün revaçta olan uygulama tarzına göre boşanma siygasını okuyan mesul şahıs, bunu kendi bulduğu -ve genellikle de boşanana tarafları tanımayan- iki akil () şahsın huzurunda yapmakla ve onlarda sadece tarafların isminden muttaki olmaktadır. "Zevc Ahmet, zevcesi Fatıma... Zevc tarafında vekalete zevceyi huzurunda boşadım"der.

Ancak bu Ahmet ve Fatıma adlı şahıslar kimlerdir Şahit olarak boşanma siygasını dinleyen bu kik adil () şahıs onları bir kez olsun görmüş müdür acaba! Bir gün gelir de aynı şahıslara yine şahitlikte bulunmaları gerekirse, onları gördüklerinde tanıyabilecek ve "Bunlar bizim huzurumuzda boşamışlardır" diyebilecekleri midir

Tabii ki hayır!...

O halde ne biçin şahadettir bu!

Her neyse erkeklerin boşanmadan vazgeçmesini sağlayabilecek faktörlerden biri de söz konusu "adiller"in varlığıdır (tabii ki yukarıda da belirtildiği üzere İslamî olan doğru usulüyle...). İslam, eşler arasındaki ahd ve bağın başlangıcı olan evlenme akdinde iki adil şahsın bulunmasını şart koşmamış, zira pratikte bir hayır işin ertelenmesine sebep olabilecek faktörün devreye girmesini istememiştir. Ancak

boşanmada, yolun sonu olduğu halde, iki adil şahidi şart görmüştür.

Aynı şekilde İslam, kadınların aybaşı rahatsızlığını evlenme akdinin vukuuna engel kılmamış, fakat boşanmayı engelleyici sebepler atasında saymıştır. Halbuki bilindiği üzere aybaşı rahatsızlığı, eşlerin cinsel birleşmesine mani olduğu için daha ziyade evlenmekle alakalı bir hadisedir, boşanmayla değil... Zira boşanma, ayrılığın söz konusu olduğu bir devredir ve eşler için bu devrede herhangi bir ilişki zaten söz konusu değildir.

Meseleye bu açıdan bakarsak aybaşı rahatsızlığının boşanmaya değil evlenme akdine engel faktör olarak ele alınmasının daha uygun olacağı akla gelecektir. Zira daha henüz birbirine kavuşmamış olan yeni evlilerin aybaşı halinde birleşmeden uzak durmak kaidesine riayet etmemeleri ihtimali söz konusudur. Halbuki boşanmada bunun tam tersi bir ortam vardır.

Eşler zaten ayrılmaktadırlar ve ilk bakışta aybaşı rahatsızlığıyla alakasızmış gibi görünen bir vaziyet vardır. Ancak, İslam dini prensip olarak "ayırmak"tan değil, kavuşturmak"tan,"ayrılık"tan değil, "birleştirmek"tan yana olduğu için aybaşı rahatsızlığını boşanmayı engelleyici sebepler arasında saymış, fakat evlilik akdini engelleyici bir sebep olarak kabul etmemiştir. Hatta bazı durumlarda boşanma siygasına izin vermek için üç ay "tarabbus" etmeyi şart koşar.

Bunca engel ve caydırıcı faktörlerden maksadın, boşanma kararının alınmasına neden olan rahatsızlıkların unutulması, sinirlerin yatışması ve eşlerin tekrar bir araya gelmesinin sağlanması olduğu ortadadır.

Üstelik kerahetin erkekten gelmesi ve boşanmanın "ric'i" olarak vuku bulmadı durumunda İslam dini "iddet" denilen muayyen bir vakit belirlemiş, erkeğe mühlet tanımıştır; bu mühlet zarfında erkek rücuda bulunabilir.

İslam evlilik, iddet ve çocukların bakımıyla ilgili bütün masrafları erkeğe yüklemek suretiyle erkek için boşanmayı pratik bir engel olarak ortaya çıkarmıştır. Karısını boşayıp başka bir kadına evlenmek isteyen bir erkek birinci karısının nafakasını ödemeli, ondan dünyaya gelmiş olan çocukların bakım masraflarını karşılamalı, öte yandan yeni evleneceği eşine mehir ödeyip onun ve ondan dünyaya gelecek çocukların geçim masraflarını da üstlenmelidir.

Bütün bunlara bir de annesiz kalan çocukların bakımı eklenince boşanmanın yarattığı manzara erkek için dehşetengiz bir şey olmakta ve kendiliğinden, boşanma kararını önleyici bir faktör durumuna gelmektedir.

Bütün bunlar bir tarafa; İslam, aile yuvasını yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya geldiği yerde hemen bir "aile mahkemesi" kurulmasını ve bir "hakemler heyeti" teşkil edilmesini zaruri görmüştür. Kadın ve erkeğin ailesinden -veya tarafından- birileri temsilci seçilir ve bunlar tarafların problemlerini görüşüp halletmekle

görevlendirilirler.

Söz konusu hakemler, tarafların ıslahı için ellerinden gelen gayreti sarf eder, aradaki anlaşmazlıkları giderirler ve eğer daha önceden kadınla ve erkekle yaptıkları meşveretler sonucu eşlerin ayrılmasını doğru bulurlarsa, ayırırlar. Tabii burada, kadınla erkeğin aile ferleri arasında bu hakemliği yapabilecek hassaya sahip kişiler varsa, aileden olmayanlara tercih edilirler,

bu, Kuran-ı Kerim'in Nisa/35'ta buyurmuş olduğu nass'ıdır:

"-Kadın ile kocanın- aralarını açılmasından korksanız, bu durumda erkeğin ailesinden bir hakem, gönderin. Bunlar -arayı- düzelmek isterlerse, Allah da aralarında başarı sağlar. Şüphesiz, Allah bilendir, haberdar olandır."

Keşşaf tefsirinin yazarı, ayetten geçen "hakem" kelimesinin tefsiri hususunda şöyle der: "Hakem olarak seçilecek şahıs güvenilir, kuvvetli bir mantık ve beyan gücüne sahip olmalardır, ıslah ve hakemlik için münasip ve bu işe layık görülen biri olmalıdır.

Bu hakemlerin öncelikle kadın ve erkeğin yakın akrabalarının arasından seçilmesi sebebi, eşlerin akrabalarını, tanıyor ve müşküllerine aşina bulunuyor oluşudur; üstelik onlar akraba oluşları cihetiyle, çiftin arasını bulmayı bir yabacıdan daha ziyade arzu ederler. Öte yandan eşler- sırlarını kendi akrabalarına daha rahat açarlar; bir yabancıya söylemekten kaçındıkları problemlerini kendi yakınlarına söylemekte sakınca görmezler.

Bu hakemler heyetinin teşkilinin farz mı yoksa müstehap mı olduğu hususunda ulema muhtelif görüşler beyan etmektedir. Araştırmacılar, bunun farz olduğunu ve devletin görevi sayıldığını söylüyorlar şehit Sabi, Misali'nde yukarıda anlatıldığı şekliyle hakemliğin farz olduğunu ve devlet mesullerinin daima bu usul üzere yürümekle mükellef bulunduğuna dair sarih fetva vermiştir.

El-Menar Tefsirinin yazarı Seyyid Muhammet Reşit Rıza,hakemliğin farz olduğuna dair görüşünü belirttikten sonra ulamanın bu konudaki "farz mıdır, müstehap mıdır" şeklindeki cidalini eleştirerek şöyle der: "Halihazırda Müslümanlar arasında bu prensip uygulanmamakta ve insanlar onun sayısız faydalarında mahrum bulunmaktadırlar. Her gün sayısız boşanmalar vuku bulmakta aileler ihtilaf ve ayrılık tohumlarıyla parçalanmakta, ne var ki Kur'an-ı Kerim'in nassı olan hakemlik aslı her nedense bir türlü yürürlüğe sokulmamaktadır.

İslam uleması bütün vaktini bu işin farz mı yoksa müstehap mı olduğu yolunda tartışma ve muhasebeye harcamaktadır. Bir türlü birisi kalkıp ta "Farz veya müstehap... Velhasıl doğru olduğu aşikar olan şu işi pratiğe geçirme yolunda neden bir adım atmıyorsunuz!" demiyor...

Hep diye bütün enerjimizi tartışıp konuşmaya harcıyoruz Bu prensip pratikte uygulanmayacak ve insanlara hiçbir faydası dokunmayacaksa; farz olmuş, müstehab olmuş, ne farkdeder!

Şehit Sani, eşler arasındaki ihtilafları giderebilmek için hakemlerin ereğe tahmil etme hakkına sahip oldukları bağlayıcı şartlar konusunda şöyle der: "Mesela hakemler, kocayı, karısını, falan şehir veya filan evde yaşatmaya mecbur bırakabilir;

veya mesela annesini ya da -varsa- diğer karısını, ayrı bir odada da olsa, onunla yanı evde bulundurmamak; veya karısının, zimmetine geçirmiş olduğu mehrini ona peşinen ödemekle yükümlü kılabilirler"

Kısacası, erkeğin karısını boşama kararını ertelemesine yardımcı olacak her girişim, İslam nazarında doğru ve makbulüdür.

Binaenaleyh daha önceki konularımızda "Ropluluk, yani mahkeme veya topluluğun temsilcisi durumundaki şahısları kocanın, İslam'da şiddetle kınanmış olan boşama kararını geciktirebilecek bir şekilde boşanma hadisesine müdahale hakkına sahip midir" şeklinde gündeme getirmiş olduğumuz sorunun cevabı burada açıkça ortaya çıkmaktadır:

Evet, söz konusu heyet veya mahkeme bu hakka sahiptir. Zira boşanma konusunda alınan kararların hepsi, evlilik hayatının artık gerçekten ölmüş ve taraflar arasında hiçbir vuslat imkanının kalmış olmasından kaynaklanmamaktadır. Başka bir deyişle erkeğin boşanmaya karar vermiş olması her zaman ille de erkeğin kadına duyduğu sevgi duygusunun artık sona erdiği,

kadının aile içindeki tabii konum ve değerini yitirdiği ve erkeğin karısına bakabilecek, bir evliliği sürdürebilecek yeteneğe sahip olmadığı...vb. sebeplere dayanamamaktadır. Bilakis, boşanma kararlarının çoğu ani bir asabiyet ve kızgınlıkla, bir gaflet anında veya yanlışlıkla alınmaktadır.

Kızgınlık ve gaflet sebebiyle alınan kararların pratikleşmemesi yolunda toplumda, her derece ve her vesileyle, gelecek girişimler İslam nazarında olumlu ve makbuldür.

Mahkemeler, topluluğun temsilcisi olarak, tarafları boşanmadan vazgeçirme ve eşler arasında barışı sağlama hususunda mahkeme çabalarının sonuçsuz kaldığını bizzat resmen ibraz etmedikleri sürece boşanma bürolarını boşama işlemlerine başlamaktan men edebilirler. Mahkeme, boşanmak isteyen tarafları barıştırmak için elinde gelen gayreti sarf eder; bu çabalardan sonra, eşler arasında barışı sağlayabilmenin imkansız olduğu mevzuyu mahkeme heyetine yakinen ispatlamış olduktan sonra mahkeme

"taraflar arasında barış ve yeniden beraberliği sağlamanın imkansız olduğu"na dair karar alır ve bu karar resmi olarak boşanma bürolarına ibraz edilir -boşanma büroları da ancak bu resmi ibraza dayanarak boşanma işlemlerine başlayabilir.

Kadının Eve Emeği Geçmiştir2- Bu konuda ele alınacak ikinci nokta da, mertliğe sığmayan boşamaların aile yuvasını darmadağın ediyor olmasında başka bizzat kadın için de, gözerdi edilmemesi gereken birtakım özel meseleler doğurmasıdır.

Kadın canı gönülden bir samimiyetle kendisini yıllarca evine adıyor, kocasına adıyor; onunla kendisi arasında hiçbir ayrılık-gayrlılık gözetmediğinden onun evine çeki düzen vermek gayesiyle çalışıp çabalıyor, fedakarlıklara katlanıyor...

Bir avuç sosyetik şehirli hanımlar dışında ev hanımları genellikle evin bütün işlerini bizzat görmekte; her zahmet ve meşakkate bizzat katlanmakta, yiyecek, giyecek vb. Ev masraflarında gayet tutumlu davranmakta -hatta kimi zaman kocalarının bu yüzden itirazına maruz kalmakta- ve sırf harcama olmasın diye eve hizmetçi tutmak istemeyerek bütün işeri tek başına görmektedirler.

Bütün enerjilerini, gençliklerin ve sağlıklarını evlerine, yuvalarına ve gerçekte kocaları uğruna feda etmektedirler...

Şimdi şöyle bir düşününüz: Böyle bir kadının kocası, onunla aynı yastığı baş koyduğu yıllarca müşterek bir hayattan sonra karısını boşayıp yeni bir evliliğe hevesleniyor.

İlk karısının bütün bir ömrüne, gençliğine ve rüzgara savurduğu nice arzularına mal olan, sıhhati pahasına, adisiyle tırnağıyla kurmuş olduğu yuvaya başka bir kadın gerilemeye yelteniyor... Daha açık bir deyişle, seki karısının emekleri sayasında yeni karısıyla zamparalık edip keyif çatmak istiyor... Bu durumda yapılması gereken nedir...

Burada söz konusu olan, yalnızca bir aile yuvasının yıkılıyor olması ve karı koca bağlarının kopması değildir ki "kocanın namertliği evliliği ölünüdür; onu namert bir erkeğe zorla yüklemek kadının tabii değer ve makamını alçaltmış olur" denilebilsin!...

Başka bir mesele daha söz konusudur burada: Kadının yuvası elinden alınmakta, çektiği onca zahmet, katlandığı birçok meşakkat, verdiği birçok emek ve hizmet bir anda boşa gitmekte, rüzgara savrulmaktadır...

Koca, aile, düzen-dirlik, aile hayatının sönüp gidivermesi hele şöyle dursun; her İnsan başını sıkacak bir yuvası olsun ister; kendi elleriyle kurup emek verdiği yuvasını elbette ki her insan sever... Bir kuş bile kendi kurduğu yuvasından uzaklaştırılmak istediğinde yuvasını müdafaaya girişirken; bir kadının kendi yuvasını korumaya nasıl hakkı olmaz... Bunu yapmaya kakışan bir erkek apaçık

zulüm işlemiş değil midir

İslam bu konuda ne gibi tedbirler almıştır acaba

Bizce bu, önemle üzerinde durulmadı gerekme bir müşküldür işte. Mertliğe yakışmayan boşanmaların sebep olduğu rahatsızlıkların çoğu buradan kaynaklanmaktadır... Boşanma, işte bu gibi hallerde sadece evliliğin iptali değil, kadının iflası ve yok oluşu da olmaktadır aynı zamanda.

Ancak,

daha öneki soruda da değinmiş olduğumuz üzere ev ve yuva meselesiyle boşanma meselesi iki ayrı müşkülden ibarettir, bu ikisini birbirinden ayırmak gerekir. İslam ve İslamî hükümler açısından hallolunmuş bir meseledir bu. Söz konusu mesele İslamî hükümlere vakıf olmama ve erkeklerin, kadın vefa ve iyi niyetliliğini kötüyle kullanmaları sonucu çıkmıştır ortaya...

Daha açık bir deyişle kadınlar ve erkeklerin; kadının evde yaptığı işler ve eve verdiği hizmetlerle emek ve hizmetlerin ürününün erkeğe ait olduğu şeklindeki yanlış zanlar böyle bir problemin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Erkeğin tıpkı bir köle veya uşak gibi kadına emirler yağdırmaya hakkı olduğu; kadının da bu emirlere harfiyen itaat etmekle yükümlü bulunduğu sanılmaktadır.

Halbuki daha önce de defalarca vurgulamış olduğumuz gibi kadın işi ve emek açısında tamamen hürdür, yaptığı işin ürünü sadece kendisine aittir ve erkek, bir patron veya bir işveren gibi onun başına dikilme hakkına sahip değildir.

İslam dini, kadına iktisadi hürriyet vermek, üstelik onun ve çocuklarının geçim masraflarını erkeğe yüklemiş olmakla; kadını mal-mülk, servet ve insanca bir yaşam düzeyi için gerekli imkanlar açısından erkekten müstağni kılma ve -muhtemeller vuku bulacak- bir boşanma ve ayrılmanın kadına bu -maddi- hususlarla ilgili birtakım "tedirginlikler"e yol açmasını önlemek istemiştir.

Kadın, evi-barkı için kendi hazırlayıp kendi temin ettiği şeylerin tamamının yine kendisine ait olduğunu hissedebilmelidir. Zira bunlar onundur ve erkeğin bunları ondan olmaya da hakkı yoktur. Bu tür "tedirginlikler", kadının koca evinde çalışmak zorunda olduğu, emeklerinin mahsulünün kendisine değil kocasına ait bulunduğu şeklindeki bir görüşün hakim olduğu rejimlerde vardır. Aynı konuda bizim halkımızın taşıdığı tedirginlikler de genellikle İslam hükümlerini bilinmemesinden kaynaklanmaktadır.

Bu tedirginlik ve rahatsızlıkların diğer bir sebebi de erkeğin kadının vefa ve sadakatini su istimal etmesidir. Kimi kadınlar bu konudaki İslami hükmü bilmediklerinden değil, bilakis, kocalarına güven duyduklarından ötürü evde kalmakla ve fedakarlıkta bulunmaktadırlar.

"Benimdi,senindi" gibi ayrılık-gayrılıklara yer vermemek, evlerinde bu tür hesaplara tenezzül edildiğini görmek istememektedirler. Bu cihetlerdir ki kendilerinin tanımış olduğu fırsatları kollama gibi gün gelir, bir de bakarlar ki bütün bir ömür bir vefasıza harcamış ve İslam'ın kendilerine yeterince tanımış olduğu fırsatları kaçırmışlardır...

Bu gibi hanımlar, "sevginin ancak karşılıklı olduğunda güzel olacağı"nı bilmelidirler. Eğer kadın mal-mülk biriktirme ve kendine ait bir ev kurup döşeme gibi şer'i hakkında feregatta bulunarak, bunu yerine bütün enerjisini erkeğine hediye ediyorsa; karşılığında "Bir selamla selamlandığımızda siz onda daha güzeliyle selam verin, ya da aynıyla karşılık verin...

" hükmü gereğince erkeğin de yanı oran da veya daha fazla olarak kadın için feragatte bulunması, onunda daha fazlasını hanımına hediye edip bağışlaması gerekir. Vefalı erkeklerde sık görülür bu; eşlerinin katlandığı birçok meşakkat ve göstermiş oldukları feragatlere karşılık onlar da eşlerine kıymetli bir eşya, ev veya kendi namlarına olacak benzeri değerli şeyler hediye ederler.

Kısacası anlatmak istediğimiz şey şudur: Kadının -muhtemel bir boşanma durumunda- evsiz barksız kalması, boşanma kanunuyla ilgili bir problem değildir, boşanma kanununun değişmesi bu problemi halletmez. Kadının ekonomik açıdan bağımsız olup olmamasıyla ilgili bir problemdir bu; İslam bu meseleyi tamamen halletmiştir.

Buna karşılık bizim de bu meseleyle karşı karşıya kalmış olmamızın nedeni, kiminin de gafil ve safdil bulunuşudur. Eğer kadınlar İslam'ın bu sahada kendilerine tanımış olduğu hak ve fırsatları öğrenir ve kocaları uğruna fedakarlık ve feragatte bulunma hususunda bu kadar safdil davranmazlarsa mesele kendiliğinden çözüme kavuşmuş olacaktır.

Boşanma (V) Hatırlanacağı üzere geçen bölümde boşanmayla birlikte gelen tedirginlik ve rahatsızlıkların iki açıdan vuku bulunduğunu söylemiştik: 1- Mertliğe sığmayan; bazı erkeklerin vefasızlık ve namertliğinden kaynaklanan boşanmalarla, 2- Bazı erkeklerin, evliliğin devamının imkansız olduğu, eşler arasında paylaşılabilecek hiç bir müşterek kalmadığı halde birlikte yaşamış olmak için değil de, sırf kadına işkence

çektirmek gayesiyle namertçe bir davranış sergileyerek, kadını boşamaya yanaşmamasıyla.

-Ar. Bekleme, tedirginlik ve endişe içinde bekleyip -Çev.-

-İslami fıkha has olan bu terini orijinal haliyle, yani İslamî haliyle vermeyi doğru

buldum. Lügat olarak "geri dönebilir" anlamına gelen terim, hülle merhalesine varmamış, tarafların yenicen visali mümkün olan bu boşanma dönemlerindendir, talakı ric'i denilen bu boşanmada "rücu" edip yeniden birleşmenin özel, ancak kolay şarlar vardır -Çev.-

-Şehit Mutahhari'nin bu nakli,tanınmış arif şiar Baba Tahir'in "Çe hoş bi mehribani ez da ser bi/ke yek set mehribani derdi-i ser bi" beytinden alınmış; beytin tamamı şöyle "sevgi, karşılıklı olunca güzel ama / Tek taraflı sevgi püskülle bela!" -Çev.-

-Nisa/86

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

Geçen bahislerimizde birinci şıkkı inceledik ve İslam'ın, namertçe boşamaları engelleyecek her yolu makul karşıladığını, bu gayeyle bizzat birtakım özel tedbirler almış olduğunu belirttik.

Bu yolda sadece "zora ve kanun cebrine dayalı önleme ve caydırma yöntemi"ni benimsemediğini vurgulayarak İslam'ın aileye canlı bir birim gözüyle baktığını ve bu birimin canlılığını devam ettirebilmek gayesiyle İslam'ın elinden gelen her meşru çabayı sarf ettiğin açıkladık.

Ancak bu canlının ölmesi halinde meseleyi esefle karşılayıp onun defnine izin verdiğini, fakat cesedin kanun mumyasıyla mumyalanarak bu mumyayla oyalanmaya çalışılmasını da tasvip etmediğini belirttik.

Keza erkeğin boşama hakkına sahip olmasını evlilik bağının tabii bir ilgi ve sevgiye dayalı olmasında kaynaklandığını belirttik. Bu bağın özel bir yapı gösterdiğini, bu yapıya binaen tabiatın, söz konusu bağı sağlamlaştırma, gevşetme veya koparma anahtarını erkeğe vermiş olduğunu söyledik.

Yaratılış kanunu gereği kadınla erkek, yekdiğerine oranla, kendilerinde has durum ve konumlar taşırlar ki bu konumların yer değişmesi veya benzeşmesi mümkün değildir. Bu ferde münhasır özel konumlar, yeri geldiğinde birtakım hak ve ödevlere sebep teşkil ederler; boşanma da bu haklardan biridir. Başka bir deyişle bunun sebebi; eşini arama ve aşk konusunda kadınla erkeğin farklı özel roller oynamasından başka bir şey değildir.

Boşanma Hakkı, Erkeğin Malikiyetinde değil;

Onun Aşk Hadisesindeki Özel Rolünden Kaynaklanmıştır Meselenin bu noktasında, İslam'a, düşman unsurların propagandalarının kofluğunu belirgin bir şekilde müşahede edebilmek kabildir.

Bu unsurlar kimi zaman "İslam'ın erkeğe boşama hakkı tanımış olmasının nedeni,

kadını hür iradeye sahip, istek ve arzularında bağımsız bir insan olarak tanımaması ve onu bir şahıs olarak değil, bir eşya şeklinde görmesidir. İslam, erkeği kadının sahibi olarak görür ve bu cihetle de "Mal sahibi, malı üzerinde tasarruf hakkına da sahiptir" mantığıyla erkeğe, dilediği zaman kölesini bırakma hakkı tanır" derler.

Ne var ki İslam mantığının "kadını köle, erkeği efendi gören" bir zihniyete dayanmadığını ve İslam mantığının bu yazarların düşünce kapasite ve düzeyinin çok üzerinde ve ötesinde seyrettiğini bariz bir şekilde müşahede ettik.

İslam'ın vahy ışığı altında aile yapısının esas ve sistematiğiyle ilgili keşfetmiş olduğu rumuz ve hakikatlere, bilim ancak on dört asır sonra yaklaşabilmiş durumdadır..

.

Boşamanın"Bırakma"Olmasının Nedeni,Evliliğin Tesahup Oluşudur

Kimi zaman da "boşama neden bırakma şeklinde oluyor Boşamanın mutlaka adli yönü olması gerekir" derler. Bunlara verilecek cevap şudur: Boşanma "bırakma" şeklinde

vuku bulan bir olaydır; Zira evlenme "Sahip olma" Türü bir hadisedir. Erkek ve dişi türde eşleşme kaidesini mutlak anlamda değiştirebilir ve evliliği tabii halinden, yani tesahup olmaktan çıkarabilirseniz; tabiatın kanununu değiştirebilir ve ister hayvan ister insanlarda olsun, dişiyle erkek tür arasındaki ilişkilerde rollerin benzer ve aynı olmasını sağlayabilirseniz boşanmayı da "bırakma" yönünden sağlayabilirsiniz demektir.

Bu güdümlü kalemlerden biri şöyle yazıyor: "Evlenme akdi, Şia Fakihlerin de zaruri akidelerden biri olarak kabul edilmiştir; İran Medeni Kanunu da görünüşe bakılırsa bunu kabul etmişe benziyor.

Ancak, bence İslam fıkhı ve İran Medeni Kanunundaki haliyle bir nikah akdi, erkekten ziyade kadın için "zaruri", erkek içinse caiz bir akittir. Zira erkek, söz konusu akdin erkeklerin dilediği zaman oradan kaldırıp evliliği bozabilir. Binaenaleyh nikah akdi kadın için zaruri, anca erkek için caizdir; buysa, kadını erkeğe esir kılan kanuni bir adaletsizliktir. İran şehinşahlık ülkesi Medeni kanunun 1133. Maddesini okuduğum zaman İranlı hanımlardan, şu okullardan, üniversitelerden, atom, uydu ve demokrasi çağında utanıyorum"

Bu beyefendiler çok net bir meseleyi kavrayamamışlar nedense: Boşanma, evliliğin iptalinde ayrı ve farklı bir hadisedir. Evlilik akdi, tabiatıyla zaruri bir akittir denilirken -istisnai durumlar dışında- eşlerden hiçbirinin bu akdi feshetme hakkı olmadığı ifade edilmek istenmektedir. Yani eğer akd feshedilir ve geçersiz olursa, akdin bütün etkileri de ortadan kalkar ve "adeta hiç olmamış gibi" olur.

Evlilik akdinin feshedildiği durumlarda akdin getirdiği hak ve ödevler de feshedilmiş ve bütün özelliğini tamamen yitirmiş olur; bulardan biri de mehir dir; bu durumda kadının mehir isteme hakkı ortadan kalkar, iddet süresince ödemesi gereken nafaka içinde aynı şey söz konusudur. Boşanmada ise bunun tam tersi bir durum vardır; boşanma hadisesi, taraflar arasında karı-koca ilişkisine son veriri,

ancak akdin getirdiği bütün etkileri (hak ve ödevler) tamamıyla ortadan kaldırmış olmaz. Eğer bir erkek bir kadını nikahlar ve onun için 500 bin tümen mehir muayyen eder de bir günlük bir karı koca hayatından sonra onu boşama isterse, hem mehrin tamamını, hem de bulan ilaveten iddet günlerinin nafakasını kadına ödemek zorundadır.

Erkek, evlilik akdinden sonra, ancak birleşme olmaksızın kadını boşama isterse o zaman da mehrin yarısını öder ve böyle bir kadını iddet tutması da gerekmediğinden, iddet günleri nafakası da söz konusu olmaz. O halse görülüyor ki boşanma, nikahın iptali halinde kadının mehir hakkı yoktur, bu da "boşanma"yle "nikahın iptale uğraması"nın farklı şeyler olduğunu açıklamaya yeter.

Binaenealyh boşama hakkı, nikah akdinin zaruri oluşuna aykırı değildir. Burada İslam'ın iki hesabı vardır: 1- İptal, 2- Boşanma... İptal hakkını; erkek veya kadında bazı kusurlar olması halinde tanımıştır; bu hakkı da hem kadına tanımıştır hem erkeğe... Boşanma da ise, bunun tersi bir durum olmakta ve bu hadise, evlilik hayatının sönmesi ve aile biriminin ölmemsi durumunda vuku bulmaktadır. Bağıştan diğer bir farkı da bu hakkın sadece erkeğe tanınmış olmasıdır.

İslam'ın boşanma meselesini iptalden ayırmış ve kurallar koymuş olması da, İslam mantığında erkeğin boşama hakkına sahip olmasının, İslam'ın erkeğe bir ayrıcalık tanımak istemiş olmasından kaynaklanmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Bu gibi şahıslara söylenmesi gereken şudur: okullardan, üniversitelerden utanmak istemiyorsanız, iyisi biraz zahmete katlanıp okuyun, araştırın... Böylece hem boşanmayla nikah iptalinin farkını öğrenmiş,

hem de İslam'ın aile ve sosyal hayat hususunda bilgi sahibi olursunuz... Hem, bu durumda okul ve üniversitelere karşı mahcup düşmemekle kalmaz; aynı zamanda alnı açık ve başı dik olarak da bunların önüne geçebilirdiniz... Fakat elden ne gelir... Cehalet dediğin şu dermansız dert olmasa...

Boşanmaya Ceza Kesme

Geçmişte bazı ülkelerin kanunları, boşamayı önlemek gayesiyle bu işi cezaya bağlamışlardı. Bugünkü dünya kanunları arasından bu ceza usulün, öngören bir kanun var mı bilmiyorum; ancak Hıristiyan Roma İmparatorlarının, geçerli bir delil öne sürmeksizin karısını boşayan erkekleri cezaya çarptırdıkları yazılıdır.

Görüldüğü üzere bu da, aile yapısını korumak gayesiyle zorlama ve cebre başvurma yollarından biridir ve tabiatıyla sonuçsuz kalacak bir yöntemdir.

Kadının, Devredilmiş Bir Hak Olarak Boşanma Hakkına Sahip Oluşu

Meselenin bu noktasında deyinilmesi gereken bir konu daha bar. Buraya kadar ki bahislerimizde boşanmanın tabii bir hak olarak erkeğe özgü olduğu üzerinde durduk. Ancak erkek mutlak anlamda veya bazı özel durumlara mahsus olması kaydıyla boşama hakkını vekaleten karısına devredebilir ki bu hem İslam fıkhınca kabul edilmiş, hem de İran Medeni Kanununda buna yer verilmiştir.

Ayrıca erkeğin kadına devretmiş olduğu bu vekaletten caymaması, bu hakkı kadından geri almaması; yani vekalet hakkının "vazgeçilmez ve geriye alınamaz" bir nitelik kazanabilmesi için bu vekaleti genellikle gerekli akdin zımni şartı olarak kaydederler. Kadın, bu şarta dayanarak, mutlak anlamda veya daha önce belirlenmiş olan özel durumlarda kendisini boşatabilir.

Nitekim öteden beri geçerli olagelmiş bu hakka binaen istikbalde kocası olacak erkeğe karşı bazı hususlarda tedirginliği olan kadınlar boşanma hakkını nikah akdinin zımni şartı olarak akitte kaydettiriyor ve gerekli olduğunda bu hakkını kullanabiliyordu.

Binaenaleyh İslam fıkhında kadının "tabii" nitelikli bir boşama hakkı yoktur. Ancak, sözleşmeli olarak, yani nikah akdinin "zımmi şartı" niteliği şeklinde bu hakka sahip olabilir.

Medeni kanunun 1119. Maddesi şöyle der: "Nikah akdinin tarafları (eşler) bu akdin gerekçesine aykırı düşmeyen her şartı,nikah akdi veya başka bir geçerli akitle tespit edebilirler. Mesela "Kocanın başka bir kadına evlenmesi veya belirli bir süre boyunca

ortalıktan kaybolması, veya evin geçimini temin etme -nafaka- görevini yerine getirmemesi, veya karısının canına suikasttı bulunması veya bir arada yaşamalarını dayanamaz kılacak kötü davranışlarda bulunması... vb.

Hallerde, durumun mahkemece belirlenip gerekli delillerle ispatlanarak alınacak mahkeme kararıyla, kadının vekaleten ve almış olduğu "vazgeçilme vekilliğe" binaen kendisini boşatma hakkı vardır." Şeklinde şarlar koşulabilir.

Görüldüğü gibi, "İslam -fıkhı ve İran Medeni Kanununda boşanma, sırf erkeğe ait tek taraflı" ve kadında tamamen alınmış bir haktır" yolundaki ifadeler gerçekten uzak iddialardır.

İslam fıkhı ve İran Medeni Kanunu nazarında kadın "tabii bir hak unvanıyla" boşanma hakkı taşımamakta; ancak, bir "Sözleşme ve devredilmiş bir hak

unvanıyla" bu hakka pekala sahip olabilmektedir.

Konumuzun bunda sonraki kısmında meselenin ikinci boyutunu, yani "Bazı erkeklerin mertliğe doğmayacak ve zalimce bir davranışa (boşamaya yanaşmaması) meselesini ele alacağız. İslam, gerçekten de büyük bir problem olan bu mesele için herhangi bir çözüm yolu görmüş müdür acaba...

Şimdi "Adli boşama" başlığı altında bunu inceleyeceğiz.

Adli Boşama Adli boşama, koca vesilesiyle değil, hakim (veya) kadı vesilesiyle vuku bulabilen boşamadır.

Dünyada mevcut kanun sistemlerinin pek çoğunda boşama yetkisi -kesinlikle hakimin elindedir; eşler ancak mahkeme kararıyla boşanabilirler. Bu tür kanunlar açısında bütün boşama ve boşanmalar adli bir hadisedir. Önceki konularımızda evliliğin ruhu, aile yuvası kurmakla gözetilen hedef ve kadının bir aile yuvasına taşıması gereken değer ve konuma binaen bu nazariyenin yanlış olduğunu göstermiştik. Normal akışında seyreden bir boşanmanın hakim kararına bağlı kalamayacağını, bunu fiilen imkansız olduğunu izah etmiştik.

Burada önemle üzerinde duracağımız konu şudur: Acaba İslam nazarında hakim, (İslam'ın bir hakim için belirlemiş olduğu ağır birçok ve zor şart ve mesuliyetleri de göz önünde tutarak) şartlar ne olursa olsun, "boşama hakkı"na mutlak anlamda mı sahip değildir Yoksa, gayet nadir ve istisnai de olsa, bazı özel şarlar ona böyle bir hak kazandırabilmekte midir

Boşama, erkeğin tabii hakkıdır.

Ancak, onunla karısı arasındaki ilişkinin de tabii bir akış içinde seyretmesi şartıyla... Kocayla karısı arasındaki ilişkinin tabii akışında seyretmesi demek, karısıyla birlikte yaşamak istemesi, kocanın onunla iyi geçinmesi, hak ve hıkının gözetmesi ve kendisiyle hüsnü muaşerette bulunması demektir.

Keza, eğer onunla birlikte bir hayatı sürdürmek niyetinde değilse onu iyilikle boşaması, yani boşanmaya yanaşmazlık etmemesi ve şeran hakkı olan şeye -mehir- ilaveten ona bir gönül borcu ve teşekkür ifadesi olarak da yarı bir meblağ -veya hediye- vermesi"...gücü yeten güncü yettiği kadar, kudreti olamayan da kendi miktarınca ve örfe uygum olarak bir şey versin. Bu,ihsan sahiplerine bir borçtur. "(Bakara/235) ve böylece aralarındaki evlilik bağının sona erdiğini güzellikle duyurması gerekir.

Ancak, bu boşanma, tabii seyrinde cereyan etmezse o zaman ne olacaktır Yani erkek, ne doğru düzgün bir aile hayatı, ne hüsnü muaşeret, ne İslam'ı hoşnut edecek mutlu bir aile yuvası kurma niyeti olmayan bir tip olur, ne de hiç olmazsa kendi başının çaresine bakmak isteyen kadını bırakmazsa,

başka bir deyişle ne evinin erkeği olur ve eşiyle ilgilenir, ne de boşamaya razı olmazsa, bu durumda ne yapmak gerekecektir

Tabii boşanma denilen şey de, tabii doğum gibidir, kendiliğinden tabii akışında seyreder. Ancak ne vazifelerini yerine getiren, ne de boşamayı kabul etmeye yanaşan bir erkekten boşanma; bebeğin sezer yanla alınmasını gerektiren "tabii olmayan doğum" a benzer.

Bazı Evlilikler, Kadının İster İstemez Katlanması Gereken Bir Kanser midir Gerçekten Şimdi, bu tür erkekler ve bu gibi boşanmalar konusunda İslam'ın nasıl bir tavır takınmış olduğunu görelim: Acaba İslam bu gibi durumlarda da "Boşanma işi yüzde yüz erkeğin elindedir, her halükarda onun vereceği karara bağlıdır; eğer boşamak istemiyorsa kadına yana yakıla bu vaziyete tahammül edip bu çileyi çekmek ve İslam'a da, elini konunu bağlayıp bu zulmü seyretmek düşer" mi demektedir...

Çoğunun görüşü "İslam nazarında bunun çaresiz bir dert olduğu, kimilerinin yakalanıp çaresiz katlandığı kansere benzediği; kadının mum gibi eriyip tükeninceye, ölüp kurtuluncaya kadar bu çileye katlanmaktan başka çaresinin olmadığı" şeklindedir...

Ancak biz, böyle bir düşünce tarzının, İslam'ın sarih usul ve inanç sisteminde kesinlikler aykırı düştüğü görüşündeyiz... Daime ve her hal-u karda adaletten bahseden; adaleti sağlama ve topluma hakim kılmayı bütün peygamberlerin temel hedefi olarak belirleyerek "An dolsun biz peygamberlerinizi apaçık olan belgelerle gönderdik

ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye, onlarla birlikte kitabı ve mizanı..." diyen bir dinin, böylesine açık ve aşikar bir çözüm yolu öngörmemiş olması mümkün müdür! İslam'ın, herhangi bir zavallının, kanser hastası gibi ölünceye kadar ızdırap çekmesine sebep olacak türde kanunlar vazettiği düşünülebilir mi

İslam'ın adalet dini olduğunu itiraf eden ve kendisinin de adaletten yana olduğunu söyleyen bazı şahısların böyle düşündüğünü görmek gerçekten üzücüdür... Zalimce olan bir kanunu "kanser"e benzeterek İslam'a mal edeceksek; yine zalimce olan diğer bir kanunu "tetanos", bir başkasını "verem", "sinir felci"...vb. daha birçok zalimane kanunu

buna benzer bahanelerle İslam'a mal edip "İslamidir" diye kabullenmemizin de hiçbir sakıncası olmayacaktır...

Eğer hakikaten böyleyse, İslam'da yaşamanın temelini teşkil eden "adalet" nerede öyleyse...

Bütün peygamberlerin hedefi olan "adaleti sağlama" aslına ne demeli bu

durumda!...

"Kanser" diye tutturmuşlar... Pekala, diyelim ki kanser... Bir hasta kanser ise ve basit bir ameliyatla bu kanserin tedavisi mümkünse derhal harekete geçip hastayı kurtarmak gerekmez mi acaba!

Bir aile kurabilmek ve birlikte yaşamak için bir erkekle evlenen, ancak bir süre sonra hayatı alt, üst olan bir kadın düşünün...Kocası, kocalık haklarını kötüye kullanmakta ve -birlikteliklerinin sürmesi için değil- sırf kadının gelecekte gerçek bir kocayla ideal bir evlilik yapmasını önlemek ve Kuran'ın tabiriyle "onu muallak bir vaziyette bırakmak" gayesiyle bir türlü boşamaya yanaşmamaktadır.

Böyle bir kadın, gerçekten de kanser hastası gibi zor bir derde müpteladır. Ancak bu, kolayca ameliyat edilebilecek bir kanserdir; basit bir ameliyatla hastayı tamamen sıhhatine kavuşturabilmek mümkündür burada...

Gerekli şartlara haiz şer'i hakim ce kadılar bu ameliyatı kolaylıkla gerçekleştirebilirler.

Daha önce de mükerrerin belirtmiş olduğumuz gibi, toplumumuzun önemli iki büyük probleminde bir, bazı zalim erkeklerin, boşanmanın gerekli olduğu hal ve durumlarda eşlerinin boşamaya yanaşmamalarıdır.

Bu yolla din adına ve görünüşte dini bir bahaneyle büyük bir zulüm işlenmektedir aslında... Bu tür zulümler ve din ve İslam namına bu zulümlere destek veren "kadın, bu gibi zulümleri, tedavisi imkansız kanser hastalığı olarak kabullenip katlanmalıdır" şeklindeki batıl düşünce tarzları, her nevi düşmanca propagandadan daha ziyade etkili olmakta ve İslam'ı yaralamaktadır.

Bu mevzuda yapılacak bir tartışma teknik bir tartışma olacak ve elinizdeki kitabın öngörülmüş sınırlarını biraz aşacaksa da söz konusu kötümset kişilere, ilgili konuda İslam'ın apayrı bir düşünce tarzı izlediğini anlatabilmek gayesiyle mevzuya kısaca değinmemiz gaydalı olacaktır.

Çıkmazlar Bu gibi çıkmazlar sadece evlilik ve boşanmayla ilgili hadiselerle münhasır kalmaz. Mali ve benzeri meselelerde de pekala ortaya çıkabilmektedir. Binaenaleyh, İslam'ın bu mevzularda ne yaptığını, boşanma dışında kalan çıkmazlarda nasıl bir yola başvurmuş olduğunu öğrenmiş İslam, bizim çıkmaz olarak gördüğümüz hadiseleri olarak kabul mi etmiştir Yoksa çıkmazı ortadan kaldırmış ve meseleyi çözüme mi kavuşturmuştur acaba...

İki kişinin miras veya başka bir yolla -inci, yüzük, otomobil veya bir resim tablosu gibi fiziki olarak bölüştürülemeyecek bir mala ortaklaşa sahip olduklarını ancak, bunu ortaklaşa kullanmaya, yani malın bir süre birinde, bir süre de diğerinde kalmasına razı olmadıklarını farz ediniz.

Hiçbiri, söz konusu malı diğerine satmaya veya bu malın ortaklaşa ya da tek taraflı kullanımı için herhangi bir çözüm yolunu kabule de yanaşmamaktadır...

Öte yandan, taraflardan biri bu malı kullanabilmesini de ancak diğerinin müsaade ve rızasına bağlı olduğunu biliyoruz. Bu durumda yapılması gereken nedir Söz konusu eşyayı, hiçbir şekilde kullanılmayan, atıl halinde bırakmak ve meseleyi, "çözümü olmayan bir müşkül" gibi bir kenara mı itmek gerekir

Yoksa İslam, bu gibi durumlar için çözüm yolları belirlemiş midir...

Gerçek şudur: İslam, bu tür meseleleri "Çözümü imkansız meseleler" olarak kabul etmez.

Bir malın, kendisinden istifade edilemeyecek şekilde atıl ve muallakta kalmasıyla sonuçlanan bu gibi durumlarda mülkiyet hakkının dokunulmazlığını kaldığı ve mülk sahibi

-veya sahiplerinin- mülk üzerine tam tasarrufta bulunma yetkisine müdahale eder. Bir servet veya eşyanın kullanılmaz vaziyette kalmasını önlemek gayesiyle bu gibi durumlarda sosyal bir mülk olarak şer'i hakime, veya taraflar arası bir anlaşmazlık davası olarak hakime; mülk üzerindeki hak sahiplerini uzlaşmam azlık konusunda gösterdikleri inada rağmen,

davaya sağlıklı bir çözüm getirme izni vermiştir. Binaenaleyh hakim veya kadı, söz konusu eşyanın mesela kiraya verilmek veya satılmak suretiyle karşılığı olan meblağın taraflar arasında bölüştürülmesine karar verebilir. Velhasıl hakim veya kadı, kendi salahiyetine dayanarak bu meseleyi zorunlu vekalette bulunup hadiseyi sağlıklı bir çözüme kavuşturmakla mükelleftir. Asıl mal sahiplerinin bu işe razı olup olmamalarının tespiti hiç de gerekli değildir.

Kanuni bir hak olan mülkiyet hakkına bu gibi durumlarda neden riayet edilmeyebilir acaba

Bunun sebebi açıktır...

Bu gibi durumlarda başka bir asıl ve diğer bir prensip gündeme gelivermektedir çünkü: Bir malın zayiini ve kullanılmaksızın atıl bir vaziyette bırakılmasını önleme prensibi...Zira mülkiyet hakkına riayet ve mülk sahiplerinin kendi mülkleri üzerindeki tasarruf hakkına hürmet aslı; söz konusu mülkün hiçbir şekilde kullanılmadığı,

zayi olduğu, atıl ve muallak vaziyette kaldığı bir noktadan sonra geçerli değildir.

Üzerine ihtilaf olan, malın inci, kılıç ve benzeri türden bir eşya olduğunu, taraflardan hiçbirinin kendi payına düşeni diğerine satmaya razı olmadığını,

her birinin malın ortadan bölünerek payına düşenin kendisine verilmesini istediğini, yani işi, söz konusu mala kullanım değerini bütünüyle kaybettirecek ölçüde bir inatlaşmaya kadar vardırmış olduklarını düşününüz...

Birinci, bir kılıç veya bir otomobilin ortadan ikiye ayrılması halinde kullanım değerini yitireceği açıktır...

İslam buna izin vermekte midir acaba

Elbette ki hayır!

Neden

Zira bir malın telef olmasına yol açmakta, servet ziyanına sebebiyet vermektedir.

İslam fakihlerinin en büyük sistemlerinden bir olan Allâme "Helli", "Mülk sahiplerinin böyle bir şeye yeltenmeleri halinde kadının onlara engel olması gerektiğini; tarafların bu -malın ziyanın sebep olma- konusunda karar birliğine varmış olmalarını kendilerine böyle bir hak kazandırmış olduğu manasına gelmeyeceği"ni söyler.

Boşanma Çıkmazı Boşanma meselesinde ne yapılması gerektiğini göreli şimdi de...erkek eğer geçimsiz ve huzursuz biriyse; İslam'ın kendisine yüklemiş olduğu hak ve vazifeleri (ki bunların bir kısmı mali, ör: nafaka ve bir kısmı ahlaki;

ör: Hüsnü muaşerette bulunma ve bir kısmı da cinsel hak ve vazifelerdir) yerine getirmiyor ve riayet etmiyorsa; bu hak ve vazifelerin hiçbirini veya bir kısmını yerine getirmediği gibi, üstelik kadını boşamaya da yaşamıyorsa bu durumda ne yapmak gerekecektir Acaba İslam'da -mali hususta olduğu gibi- bu durumlarda da şer'i hakimin olaya müdahale edebilmesini sağlayacak önemli ve gerekçeli bir asıl ve yaptırım gerekçesi var mıdır...

Ayetullah Helli'nin Görüşü Burada, sözü, asrımızın en öne gelen fakihi olup Necef-i Eşraf'te ikamet etmekte bulunan Ayetullah Helli'ye bırakıyorum. Bu muhterem alim, "Zevcelik Hakları" adlı risalesinde mevzuumuz değinmiş ve bu konuyla ilgili görüşünü beyan etmiştir. Kadının hakları ve erkeğin boşamaya yanaşmaması hususunda beyan etmiş olduğu görüşü özetle şöyle:

"Evlilik mukaddes bir antlaşma; yanı zamanda da iki insan arasında, bir takım taahhütleri de beraberine getiren bir nevi katılımdır. Bu katılımda, ancak söz konusu taahhütlere sadık kalma durumunda taraflar arasında saadetin tahakkuku mümkün olabilir. Toplumun saadeti de onların saadetine ve bu taahhütlere sadakatlerine bağlıdır."

"Evli bir kadının başlıca hakları nafaka, giyim, karı koca münasebeti ve eşinin

kendisine karşı hüsn-ü muaşerette bulunması ve iyi ahlaklı olmasıdır. Eğer erkek, kadına karşı üstlenmiş olduğu bu görevleri yerine getirmez, vazifelerini ihmal eder, öte yandan kadını boşamaya da yanaşmazsa yapılacak olan nedir Kadının bu erkeğe karşı tavır ve konumu ne olacaktır"

"Bu noktada iki çözüm yolu farz edilir: Birincisi, şer'i hakimin duruma müdahale hakkı kazanarak eşleri boşayıp meseleyi kökünden halletmesi; ikincisi de, durumda erkeğin tavrına mukabil kadının da kendisine düşen birtakım görevlerini yerin getirmeyi ihmal etmesi..."

"Birinci durumda, yani, şer2i hakimin müdahalede bulunması hususunda; öncelikle şer'i hakimin hangi şer'i esas ölçü veya cevaza dayanarak böyle bir müdahale hakkı kazandığını görmek gerekir.

"Kuran-ı Kerim, Bakara suresinde şöyle buyurur: "Boşanma (ve dönme) hakkı iki defadır. Bunda sonra, ya iyilikle tutmak, ya da güzellikle bırakmak (gerekir)..." (Bakara/229)

"Yine Bakara suresinde şöyle buyrulur: "Kadınları boşadığınızda ve onlar bekleme süresini -iddet- tamamladıklarında onları ya güzellikle tutun, ya da güzellikle önlerinden çekilin (zorla boşamamazlık etmeye kalkışmayın); onlara zulmetmek için kendilerinin zararlarına olacak şekilde onları alıkoymaya kalkışmayın sakın. Her kim böyle yaparsa kendi nefsine zulmetmiş olduğunu bilmelidir..." (Bakara/231)

Bu ayetlerde genel bir asıl ve genel-geçer bir prensip görülür: Aile hayatında her erkek şu iki yoldan birini seçmelidir: Ya bütün görev ve vazifelerini gereğince ve iyi bir şekilde ifa etmeli (örfe uygun biçimde onun geçim, giyim... vb. İhtiyaçlarını karşılayıp iyi ve layıkı veçhiyle onu tutmalı) ya da evlilik bağını koparark kadını güzellikle boşamalıdır (İyilikle salıp güzellikle bırakmak).

İslam nazarında bu ikisi dışında üçüncü bir şık yoktur; yani erkeğin karısını boşamaya yanaşmaması diye bir şey söz konusu değildir. Nitekim yukarıdaki ayet-i kerim'de geçen "...onlara zulmetmek için, zararlarına olacak şekilde onları alıkoymaya kalkışmayın sakın...

" İşte bu üçüncü şık reddedilmektedir açıkça. Keza söz konusu ibarenin çok daha geniş kapsamlı bu durumu ifade etmesi; yani erkek ister kasten ve bilerek evlilik hayatını çekilmez duruma getirip eşinin zarara uğramasına Seben olsun, ister kötü bir niyeti olmadığı ve böyle bir maksat taşımadığı halde aynı olumsuz neticeye sebebiyet vermiş olsun; her hal-ü karda, (Bu olumsuz şarlar altında boşanmak isteyen karısına zorla engel olmayıp) onu cebren alıkoymaması gerektiği hükmünde olması da pekala muhtemeldir.

Bu ayetler her ne kadar iddet, rücü (boşadığı kadını yeniden alma: dönme) ve

rücunun imkansız olduğu durumlara işaret ederek erkeğin hak ve vazifesini açıklığa kavuşturuyor ve erkeğin rücü edişinin temel ve olumlu bir karara dayanması; kasına eziyet etmek için değil, onu güzellikle ve iyilikle tutma gayesi gütmesi gerektiğini söylüyorsa da ayetlerin bütününden de anlaşılacağı üzere sırf bu özel duruma münhasır değildir.

Genel bir asıl ve prensibi ortaya koymaktadır. Evlilik hak ve vazifelerinin "her zaman ve mekanda" geçerli olması lazım gelen temel bir hükmünü beyan etmektedir. Yani zevc (koca) ayette geçen iki yoldan birini seçmek zorundadır; Üçüncü bir yol izlemesi söz konusu edilemez.

Bazı fakihler bu noktada yanılmış ve yukarıdaki ayetlerin, iddet süresi dahilinden rücu etmek (boşadığı karısını yeniden nikahlamak) isteyen erkeklere mahsusu bir hükmü beyan ettiğini sanmışlardır. Hayır, söz konusu ayetler genel bir bükme aittir; ne zaman, nerede olursa olsun bütün erkeklerin eşlerine karşı vazifelerinin beyan etmektedir. Buna delil

olarak göstereceğimiz hem ayet-i Kerimdeki üslup, hem de mutahhar imamların iddet -boşanmadan sonraki bekleme süreci dışındaki meselelere de bu ayetleri delil ve burhan olarak göstermiş ve bu ayetlere istinaden hükme vermiş olmalarıdır. Mesela İmam Bakır (a.s) hazretleri şöyle buyuru: "İla -veya İyla- da bulunan (karısına yaklaşmayacağına yemin eden) bir erkeğin ya dört ay sonra bu yeminini mecburen bozup kefaret vermesi, ya da karısını boşaması gerekir. Zira Allah Teala (c.c)"... kadınlarınızı ya iyi bir şekilde (dinin kendisine tanıdığı haklara uyarak) tutun, ya da güzellikler bırakın (zorla alıkoymaya ve boşamazlık etmeye kalkışmayın)" buyurur.

"İmam Sadık (a.s) Hazretleri; bir kasını vekaleten kendisine nikahlaması ve yine onun tarafında mehri muayyen etmesi için birini vekil tayin eden, ancak vekil tayin ettiği kişinin nikahı kıyıp mehri belirlemesinden sonra onu vekil tayin ettiğini inkar eden bir şahsın bu yaptığına karşılık şöyle buyurdu: "Bu kadının başka bir kocaya varmasında beis yok, o suçsuzdur.

Ancak söz konusu erkek gerçekten vekalet vermiş ve nikah bu vekalete binaen kıyılmış ise, bu erkeye, kendisiyle Allah arasında -bir işlem- olmak üzere o kadının boşamak farzdır, onu -kendi açısından da olsa- "boşanmamış bir vaziyette" bırakmamalıdır. Zira Allah Teala "kadınlarınızı ya iyilikle tutun, ya güzellikle bırakın..." buyurur. "Buradan da anlaşılacağı üzere mutahhar imamlar, söz konusu ayeti belli bir erkeğe münhasır değil, her erkeğe şamil, genel bir hüküm mesabesine ele almışlardır.

"Eğer erkek, ne eşine karşı kocalık görevlerini yerine getiriyor, ne de onu boşamaya yanaşmıyorsa; bu durumda şer'i hakim onu mahkemeye çağırır. Önce ona, karısını boşamasını söyler ve şer'en bunu yükümlü olduğunu bildirir. Eğer

şahıs boşamazsa, şer'i hakim boşama ismini bizzat yapar. Ebi Beşiri'n İmam Sadıktan (a.s) nakletmiş olduğu bir rivayette şöyle buyururlar: "Eğer birisi, karısının giyim ve sair geçim ihtiyaçlarını -nafaka- karşılamıyorsa Müslümanların lider olan şahsa, onları -boşayarak- ayırmak düşer..."

Evet... Çağdaş fakihlerin en önde gelen siması olan zatın konuyla ilgili görüşleri -çok çok hülasa ettiğimiz miktarıyla- kısaca böyle... Daha teferruatlı bilgi edinmek isteyenler, söz konusu büyük alimin verdiği derslerden derlenen "Zevcelik Hakları"adlı eserine müracaat edebilirler.

Görüldüğü üzere "... ya iyilikle tutun, ya güzellikle boşayanı" ifadesi, Kuran-ı Kerim'de karı-koca ilişkilerinde karşılıklı hak ve görevlerin belirlenmiş olduğu genel-geçer bir kural ve prensibin beyanıdır.

Binaenaleyh İslam, bu prensip ve bilhassa da "...onlara zulmetmek için, zararlarına olacak şekilde onları alıkoymaya kakışmayın sakın..." ayetindeki kesin ve açık hükme binaen; Allah-kitap tanımaz bir insafsız erkeğin, elindeki yetkileri kötüye kullanarak, onunla birlikte yaşamış olmak için değil, ona eziyet edip zor durumda bırakmak ve başka bir erkekle evlilik yapmasını önlemek gayesiyle karısını boşamamazlık etmesine, evlilik bağıyla kadını zorla alıkoymaya kalkışmasına asla izin vermemektedir.

Başka Deliller Zevcelik haklarında zikredilmiş olan delillerden başka, "...ya iyilikle tutun, ya güzellikler boşayın..." ifadesinin İslam nazarında genel-geçer bir hüküm ve prensip olduğu ve karı- koca hak ve vazifelerinin bu prensip çerçevesinde ifa edilmesi gerektiğini ortaya koyan, başkaca daha pek çok delil ve kaynaklar da vardır. İnsan bu konuda daha etraflı ve daha geniş boyutlu bir mütalaaya girdikçe mevzuyu daha net bir şekilde kavramakta ve din-i mü bin-i İslam'ın kaide ve hükümlerini sağlamlık ve metanetini daha iyi bir şekilde idrak edebilmektir.

Kafinin 5. Cildinin 502. Sayfasında "İmam Sadık(a.s) tan nakledilen rivayette şöyle dinilir: "Allah Teala'nın bedenden almış olduğu ahde itirafta bulunuyor, Ona etmiş olduğum yemine sadık kalacağımı ikrar ediyorum: Bu ahd ve yemine binaen karımı ya iyilikle tutacak, ya güzellikler boşayacağım."

Keza, Nisa suresinin 21. Ayetinde şöyle buyurulur:

"Kadınlarınıza vermiş olduğunuz mehri -zor ve baskı yoluyla- nasıl alırsınız ki birbirinizle kaynaşarak birleşip içli-dışlı olmuştunuz ve onlar sizden kesin bir güvence ve kuvvetli bir söz de -yemin- almıştır."

Şia ve Sünni müfessirler, bu ayette geçen "kesin bir güvence ve kuvvetli söz-yemin"in, Allah Teala'nın erkeklerden almış olduğu "...eşlerinin ya iyilikle tutacakları, ya güzellikle boşamaya razı olacakları" yolundaki ahd ve yemin olduğu konusunda müttefiktirler. Bu, İmam Sadık(a.s) ın da buyurmuş olduğu yemindir:

"Evlenme sırasında erkek bunu itiraf etmeli, karısının ya iyilikle tutacağı ya güzellikler boşamaya razı olacağını ikrar etmelidir."

Keza Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a)'in Veda Haccı sırasında Müslümanlara irad buyurdukları hutbede de bununla ilgili net bir beyan vardır ki hem Sünni, hem Şia raviler onu rivayet etmiştir: "Ey insanlar! Kadınlar konusunda Allah'ı göz önünde bulundurun ve O'ndan korkun... Siz onları "Allah'ın bir emaneti olarak aldınız ve onların namusunu "Allah kelimesiyle kendinize helal kıldınız..."

İbn-i Esir, El Hidayet adlı eserinde şöyle yazar: "Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a), bir kadının iffetinin bir erkeğe helal olmasının ancak onunla mümkün olduğunu buyurduğu "Allah kelimesinden maksat, Kuran-ı Kerim'de "... ya iyilikle tutmak, ya güzellikle bırakmak" ifadesinde geçen şeydir.

Şeyh El-Taife'nin Görüşü Şeyh Tu si, hilaf adlı kitabının

2. Cildinin 185. Sayfasında cinsel iktidarsızlık üzerine görüşünü beyan ederek; "Erkeğin iktidarsızlığı ispatlandıktan sonra kadın, evliliği iptal etme yetkisi kazanır.

Fakihler bu konuda icma ya varmış ve icmalarında da şu ayet-i kerimeye dayanmışlardır: "...ya iyilikle tutmak, ya güzellikle bırakmak..." iktidarsız bir erkek, ayet-i kerimede buyurulduğu gibi "iyilikle" (haklarında gereğince riayet ederek) karısını tutamayacağından, onu "güzellikler bırakmalı"dır; der.

Bütün bunlardan da açıkça anlaşılmalıdır ki İslam, zorbalık taslamaya kalkışan bir erkeğe, boşanma yetkisini kötüye kullanarak kadını bir mahpus gibi zorla alıkoyma izni vermemektedir asla...

Ancak, adına hakim veya kadı denilen herkesin bu tür meselelere müdahale hakkı olduğu şeklinde bir sonuç da çıkarılmamalıdır bundan. İslam'ın sözünü ettiği kadı veya hakimde gayet zor ve ağır olan birtakım özel şartlar aranır. Konumuzun mahdudiyeti itibarıyla bunları burada açıklayabilmemiz mümkün değil.

Burada önemle hatırlatmamız gereken diğer bir konu da, İslam'ın aile yuvasının kalıcılığını sağlama yolunda göstermiş olduğu birçok lütfa rağmen İslam nazarında adli boşamaların pek nadir bir vakıa olduğudur. İslam, boşanmanın, bugün Amerika ve Avrupa'da geçerli olduğu hale gelmesine asla izin vermemektedir. Bu tür boşanmaların türlü örmeklerini gazete ve dergilerden sürekli okuyoruz.

Mesela kadın, kocasını mahkemeye şikayet edip boşanma davası açıyor. Neymiş Onun beğendiği filmi kocası beğenmiyormuş! Veya kocası, sevgili köpeği Fiji'yi öpmeye yanaşmıyormuş... Bu ve benzeri maskara olaylar... Bunlar insana yakışır şeyler değildir; insanlığın çöküş ve düşüşüne sebebiyet verir...

Bahsimizin buraya kadar ki bölümlerine değerli okuyucuya boşanmayla ilgili beş

teoriden söz ettik. Bunları kısaca özetlememiz faydalı olacaktır.

1- Boşanmanın önemsenmemesi, boşanmaya engel teşkil eden bütün ahlaki ve sosyal kayıtların kaldırılması.

2- Bütün evliliklerin ebedileştirilmesi ve boşanmanın kesinlikle kaldırılmadı (Katolik kilisenin görüşü).

3- Evliliğin ancak erkek tarafından feshedilebilmesi; kadının asla böyle bir hak taşımaması.

4- Evliliğin hem kadın, hem erkek tarafından özel durumlarda iptal edilebilir olması ve kadınla erkeğin bunu aynı ve benzeri yol ve yordamlarla gerçekleştirebilmesi (Eşit haklardan yana olduğunu iddia edenlerin teorisi).

5- Boşanma yolunun erkeğe açık oluşu gibi, kadına da kapalı tutulmaması; ancak kadınla erkeğe gösterilen çıkış kapılarının ayrı kapılar olması.

Geçen bahsimizde İslam'ın bu görüşten

-5. Şıktaki- yana olduğunu söylemiştik. Nikah akdi sırasında akde kaydedilebilen şarta göre "kadına boşanma hakkı devredilmesi"ni görmüştük. Adli boşanmalarla ilgili bahsimizde de açıklığa kavuştuğu üzere İslam'ın, Ancak ona yolu bütünüyle de kapamayıp kadın için özel çıkış kapıları açmış olduğunu belirtmiştik.

Özellikle diğer İslam mezhepleri İmam ve fakihlerinin bu konudaki görüşleri ve bu görüşlere binaen diğer İslam ülkelerindeki uygulamaları göz önünde tutarak adli boşama meselesi etrafındaki bahsimizi daha çok genişletmek mümkün. Ancak biz burada bu kadarla yetiniyoruz.

Birden fazla Eşe Sahip Olma"Bir eşe sahip olma", evliliğin en tabii şeklidir. Tek eşli bir evlilikte "Tahsis ruhu", yani sırf şahsın kendisine münhasır olan özel ve hususi -mülkiyet ruhu- ki servetle ilgili özel mülkiyetten tabiatıyla farklıdır bu-hakimdir. Tek eşli bir evlilikte eşlerden her biri diğerinin sevgi, duygu ve cinsel faydalarını sırf kendisine ait ve şahsına tahsis edilmiş "özel malı" olarak görür.

Tek eşliliğin karşısında çok eşlilik veya ortak eşlilik yer alır. Çok eşlilik veya ortak eşlilik şeklinde düşünülebilir.

Cinsel Komünizm Bu birkaç şekilden biri, eşlerden hiçbirinin diğerine tahsis olunmadığı; ne erkeğin sadece belli bir kadına mahsus, ne de kadının sırf belli bir erkeğe ait olduğu durumdur. Bu, "cinsel komünizm, aile hayatının tamamen reddedilmesi demektir.

Tarih, hatta tarih öncesi teoriler bile insanoğlunun aile hayatında tamamen

soyutlanmış ve cinsel komünizmin hakim bulunmuş olduğu bir çağ ve zaman dilimi göstermemektedir. Bu adla kendisinden bahsedilen ve kimilerinin, tarihte bazı vahşi kabilelerce uygulandığını iddia ettiği düzen, özel aile hayatıyla cinsel komünizm arasında bir orta yolmuş. Söylendiğine göre bazı kabilelerde birkaç erkek kardeş, birkaç kız kardeşle ortak evlilik yapıyormuş; veya bir kabilenin bir grup erkeği, diğer bir kabileden bir grup kadınla ortak evlilikte bulunuyormuş.

Will Dourant, Medeniyet Tarihi'nin 1.cildin 60. Sayfasında şöyle yazar: "Bazı yerlerde evlilik "toplu halde" yapılıyordu. Şöyle ki; bir kabileden bir grup kadınla müşterek bir şekilde evleniyordur. Mesela Tibet'te, birkaç erkek kardeşin, kendi sayılarınca birkaç kız kardeşle evlenmesi adetti... Hangi kız kardeşin, hangi erkek kardeşe ait olduğu asla belli değildi.

Bir nevi cinsel komünizm hakimdi; her erkek, dilediği kadınla yatabiliyordu. Sezar, eski İngiltere'de de buna benzer bir gelenekten söz eder. Bu geleneğin kalıntılarından biri de, geçmişte eski Yahudiler ve diğer bazı kavimler arasında uygulanmakta olan "erkeğin ölümünden sonra hanımının, kayınbiraderiyle evlenmek zorunda olması" şeklindeki adetti.

Eflatunun Teorisi Eflatunun "cumhuriyet adlı eserinden anlaşıldığı ve çoğu tarihçilerin de tasdik ettiğine göre bu düşünür "filozof yöneticiler ve yönetici filozoflar" teorisinde sözünü ettiği yönetici sınıfı için bu ortaklaşa katılımcı ailevi sistemi önerir. Keza, bilindiği üzere 19y.y komünist liderlerinden bazıları da bunu önermiş, ancak "Freoud ve Mahremlerle Evliliği Protesto" adlı kitapta da nakledilmiş olduğu gibi, pek çok acı tecrübe neticesinde bazı güçlü komünist ülkeler tek eşli evlilik kanununu resmen (1938'de) kabul etmek zorunda kalmışlardır.

Çok Erkekli Evlilik Çok eşli evliliğin bir çeşidi de çok erkekli evliliktir. Yani bir kadının, aynı zamanda birden fazla kocayla yaşadığı çokeşlilik durumudur. Will Dourant, bu uygulamanın Tuda ve diğer bazı Tibet kabilelerinde görüldüğünü söyler.

Sahih-i Buhari'de Hz. Ayşe'den naklen şöyle rivayet edilir: "Cahiliye devri Arapları arasında dört çeşit evlilik vardı. Bunlardan biri, bugün de yaygın bir şekilde geçerli olan bildiğimiz anlamda evlilikti; damat adayı kızın babası aracılığıyla elçilikte bulunuyor, muayyen bir mehir tayin edildikten sonra evlilik gerçekleşiyor ve bu kadının doğurduğu çocukların babası belli oluyordu.

İkinci evlilik çeşidiyse, bir erkeğin evli olduğu kendi karısına ikinci bir erkek bulmasıydı. Sınırlı bir süre için kurulan bu ilişki, daha iyi bir nesil elde etme gayesine yinelikti. Erkek, bu süre zarfında karısına yaklaşmıyor ve onu falanca erkekle ilişki kurmaya teşvik ediyordu. Kadın o erkekten gibi kalıncaya kadar kocası ona yaklaşmıyor, kadının gebe olduğundan emin olduktan sonra karı- koca

ilişkileri yeniden sürüyordu.

Bu uygulama, gereyi açısında daha asil olduğuna, asalet yönünde daha üstün bulunduğuna inanılan erkeklerle yapılıyordu ve gerçekte "uygun bir döllenme" sağlama ve ırkı ıslahta bulunma amacı taşıyordu. Karı- koca ilişkisinin geçici olarak durdurulduğu, ancak gerçekte evliliğine devam ettiği bir sırada kurulan bu ilişki türündeki evliliğe "istibza nikahı" denilirdi.

Üçüncü çeşit evlilikse şöyleydi: Sayıları ondan az olmak üzere bir grup erkek belli bir kadınla ilişki kurardı. Kadın hamile kalp da doğum yaptıktan sonra bütün bu erkekleri çağırır. Onlar da o devrin adeti gereğince bu çağrıya uyar ve mutlaka onun yanına giderlerdi. Kadın, bu erkekler arasından dilediğini seçer ve onu doğurduğu çocuğun babası ilan ederdi -ki erkeğin bunu reddetme hakkı yoktu böylece bebek, söz konusu erkeğin resmi ve kanuni evladı sayılırdır.

Dördüncü tür evlilikse, resme "fahişe" olan bir kadınla yapılan evlilikti. Mesleği fuhuş olan bu tür kadınlar, herkesçe tanınmak için evlerinin önüne bir bayrak asar ve istisnasız olarak, isteyen herkes onlarla ilişki kurabilirdi. Böyle bir kadın çocuk doğurduğunda, ilişki kurduğu bütün erkekleri davet edip bir araya toplar, sonra da çağırdığı bir kahin veya topoloji uzmanına onları gösterir, tipolog kahin de onların tipik özelliklerine bakarak çocuğun kime ait olduğunu söylerdi. Tipoloğun teşhisine hiç kimse karşı çıkamazdı, onun baba olarak tespit ettiği şahıs, bebeği kabullenir ve resmi evladı olarak ilan ederdi.

Allah Teala, Hz. Resul-ü Ekrem'i (s.a.a) peygamber olarak seçip de insanlara gönderinceye kadar bütün bu ilişkiler birer evlilik çeşidi olarak- vardı. Ta ki o geldi ve bugün geçerli olan meşru evlilikten başka diğer evlilik usullerinin bütünüyle kaldırdı."

Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere cahiliye devri Arapları arasında çok kocalı evlilik geleneği vardı.

Montesquieu, Kanunların Ruhu'nda şöyle yazar:

"Arap seyyah Ebu'l Zuheyr El Hasan, Hindistan ve Çin'e yapmış olduğu seferlerde (9.yy) bu çok kocalı evlilik geleneğini görmüş olduğunu söyler ve bunu fuhşa sebebiyet veren bir neden olarak sayar." Yine onun yazdığına göre: "Malabar sahillerinde Nair adlı bir kabile yaşar. Bu Kabilenin geleneklerine göre kabile erkekleri birden fazla kadınla evlenememekte. Bence bu geleneğin sebebi, Nair kabilesi erkeklerin bölgedeki kabileler arasında mesleği ve görevi savaştır.

Biz nasıl ki Avrupa'da, aile bağlarının mesleği üzerinde olumsuz etki yapmaması için askerleri evlenmekten men ediyorsak Malalar kabileleri de Nair kabilesi erkeklerinin ailevi bağ ve tutkulardan uzak tutmak istemiş, ancak sıcak iklim şartları nedeniyle erkekleri cinsel birleşmeden tamamiyle uzak tutmak da mümkün

olmadığında birkaç erkeğin ancak bir kadınla ilişki kurmasına izin vermek suretiyle onlarda ailevi duygu ve bapların uyanmasına ve neticede savaşçılık mesleklerine zarar vermesine engel olmayı amaçlamışlardır.

Çok Kocalı Evliliğin Sakıncası Çok kocalı evliliğin yol açtığı -ve bu uygulamanın insan roplulukların da pratikte rağbet bulunması (soysuzluk) dır. Bu tür karı- koca ilişkilerinde babayla evlat arasındaki statü ve irtibat pratikte belirsizdir; cinsel komünizme de de babalarla evlatlar arasında muayyen -ve meşru- bir bağ yoktur.

Keza cinsel komünizm nasıl rağbet görememişse, "çok kocalı evlilik" de gerçek insan toplulukları arasında kabul görememiştir. Zira daha önceki bahislerimizden birinde de belirmiş olduğumuz gibi aile hayatı yaşama, gelecek nesil için bir yuva kurma ve geçmiş nesille gelecek nesil arasında kesin bir bağ ve irtibat sağlama...

İnsanoğlunun tabiatı gereği taşıdığı içgüdüsel isteklerindendir, onun fıtri eğilimidir. Bazı kabilelerde -üstelik pek nadir olarak- çok kocalı bir ilişkinin uygulanmış olması, özel aile hayatı kurmanın erkeğin fıtri eğilim olmadığına sebep teşkil etmez. Keza, bazı erkek ve kadınlarda görülen "bekar yaşama" veya "evlilikten kaçınma" gibi eğilimler de aslında bir nevi sapma ve sapıklıktır.

Kimi erkek veya kadınların bekarlığa eğilim gösteriyor olması, insanoğlunun fıtri ve içgüdüsel olarak "meşru karı- koca hayatı yaşama" ya eğilimli olmadığın ispatlamaz. "Çok kocalılık sadece erkeğin "tekelci" ve "evlada düşkün tabiatına ters düşmekle kalmaz, aynı zamanda kadının da tabiatına aykırıdır... Yapılan psikolojik araştırmalar, kadının "tekeşli" evliliğe erkekten daha ziyade taraftan olduğunu göstermiştir.

Çok Kadınlı Evlilik Çok eşli evliliğin bir çeşidi de, "taaddüdü-i Zevcat" denilen çok kadınlı evliliktir. Çok kadınlı evlilik, cinsel komünizm ve çok erkekli evlilikten daha başarılı ve tutarlı olmuştur. Sadece vahşi kabileler arasında geçerli olmakla kalmamış, medeni pek çok toplumda da kabul görmüştür.

Cahiliyye devri Araplarından başka Yahudiler, Sasani dönemi İran'ı ve daha birçok kavimlerde bu gelenek be kanun geçerliydi. Montesquieu şöyle der "Malayı kanunlarında üç kadınla evlenmek serbestti. Roma İmparatoru Valatinien özel bazı sebeplere binaen erkeklerin birden fazla kadınla evlenmesine izin vermiş; ancak bu kanun, Avrupa'nın iklim şarlarına pek uygun olmadığı cihetiyle Theodor, Acardios ve Monorios gibi İmparatorlar tarafından kaldırılmıştır."

İslam ve Çok Kadınlı Evlilik İslam, çok kadınlı evliliği, çok erkekli evlilik gibi tümden kaldırmamış, bütünüyle feshetmemiş; bu evlilik usulüne tahdit ve sınırlamalar getirerek birtakım kural ve kaidelere bağlı kılma yoluna gitmiştir.

Yani hem o zamana değin süregelen "dayıca sınırsızlık"a bir mahdudu yet getirerek limit koyup dörtle sınırlamış; hem de çok kadınlı evliliği birtakım belli

şarlar ve kurallara baplayara dileyen herkesin çok kadınlı evliliğe hakkı olmadığını belirlemiştir. Bu kayıt ve şarlarla, İslam'ın birden fazla kadınla yapılan evliliği neden bütünüyle iptal etmemiş olduğu meselesini gelecek konularımızda etraflıca açıklayacağız.

Meselenin şaşırtıcı tarafı, ortaçağda İslam aleyhine yapılan propagandalarda "İslam peygamberinin çok kadınlı evliliğin mucidi olduğu"nun söylenmesiydi!!! Binaenaleyh İslam'ın çeşitli kavim ve milletler arasında bunca süratle yayılmış olmasını; bu dinin çok kadınlı evliliğe izin veriyor olmasından kaynaklandığı; hatta doğu ülkelerinin çöküş sebebinin de çok kadınlı evlilik usulünde aranması gerektiği iddia ediliyordu.

Will Dourant, Medeniyet Tarihi'nin 1. Cildinin 61. Sayfasında şöyle der: "ortaçağ-Hıristiyan- din adamları, çok kadınlı evlilik usulünün, İslam Peygamberinin bir buluşu olduğunu sanıyorlardı. Halbuki böyle değildir. Daha önce de örneklerini verdiğimiz bu evlilik usulü ilkel toplumlarda uygulanmakta ve onlar için bir yöntem de olmaktaydı.

İlkel toplumlarda çok kadınlı evliliğin ortaya çıkmış olması muhtelif sebeplere dayanır. Bunların başlıca sı, erkeklerin sürekli savaşmak ve avlanmak zorunda kalmasıydı. Bu cihetle erkeklerin hayatı genellikle tehlikedeydi ve kadınlardan daha çok telafet veriyorlardı. Neticede kadın nüfusunun erkeklere oranla revaç bulmasını, ya da bazı kadınların kocasız kalmasını kaçınılmaz kılacaktı.

Ne var ki erkek neslin ölüm oranının çok yüksek olduğu toplumlarda bir grup kadının bekar kalarak neslin çoğalması yolunda aktif bir rol-doğum- oynamaması hiç de doğru değildi. Bu cihetle, çok kadınlı evliliğin bu tür ilkel toplumlar için gayet yerinde bir uygulama olduğu şüphe götürmez bir gerçek...

Zira kadın nüfusu erkeklerden daha fazlaydı; öte yandan sağlıklı nesiller elde etme açısından o dönemlerde çok kadınlı evliliğin bu günkü tek kadınlı evliliğe oranla daha tercihli bir uygulama olduğunu da belirtmek gerekir. Nitekim günümüz şartlarında en güçlü ve en ihtiyatlı erkekler genellikle geç evlenebilmekte, dolayısıyla de az çocuğa sahip olmaktadır. Oysa ki eski dönemlerde, göründüğü kadarıyla, en güçlü erkekler en iyi kadınlarla evlenebiliyor ve daha fazla çocuk yapabiliyorlardı.

Çok kadınlı evlilik uygulamasını hem ilkel, hem de modern toplumlarda uzun süre varlığını koruyabilmiş olmasının nedeni de budur zaten. Söz konusu uygulama ancak son zamanlardan buyana, özellikle de çağımızda giderek doğu ülkelerinde uygulamadan kalkmaya başlamıştır. Bu geleneğin tedricen uygulamadan kalkmasında birkaç faktör etkili olmuştur: Kalıcı ve sebatlı bir yaşam olan çiftçilik hayatı, erkeklerin muhatap olduğu çeşitli zorluk ve rahatsızlıları,

onları tehdid eden tehlikeleri önemli ölçüde azalttığından kadın nüfusuyla erkek nüfusu arasında giderek bir eşitlik ve denge oluşmasına yol açtı. Zamanla durum öyle bir hale geldi ki çok kadınlı evlilik, geri kalmış toplumlarda dahi sırf zengin azınlıklara mahsus ayrıcalıklardan biri oluverdi. Binaenaleyh halk kitleleri genellikle tek kadınlı evlilikler yapmakta ve "zina"yı bir nevi bu işin "çeşni"si olarak görmektedirler!..."

Gustaue Le Bon, Medeniyet Tarihi'nin 507. sayfasında şöyle der: "Avrupa'da, doğu gelenekleri arasında çok kadınlı evlilik kadar kötü tanıtılmış ve Avrupa'nın da, hakkında birçok yanılgıya kapılmış olduğu ikinci bir gelenek yoktur. Avrupalı yazarlar çok kadınlı evliliği İslam dinin temel kuralı gibi görmüşlerdir.

Bunu, İslam'ın yayılması ve doğu milletlerinin düşüşüne yol açan ana faktör olarak değerlendirmişlerdir. Söz konusu uygulamaya yönelttikleri itirazlara ilaveten kendilerini doğulu kadınların dert ortağı saymışlardır.

Bu cümleden olmak üzere zavallı doğulu kadınların sert ve acımasız haremağalarının pençesi altında dört duvar arasında yaşamaya mahkum edildikleri ve efendilerinin rahatsız olmasına yol açacak en küçük bir hareketlerinde acımasızca öldürüldükleri iddia edilir. Ne var ki bu da, hiçbir delile dayanmayan, aslı astarı olmayan nice iddialardan biridir.

Bu kitabı okuyan Avrupalı okuyucular bir lahza olsun Avrupai taassuplarını bir kenara bırakarak meseleye bakacak olurlarsa doğu milletleri arasında geçerli olan çok kadınlı evlilik geleneğinin bu milletlerin fertleri arasında ailevi bağların güçlenmesine, ahlaki ruhun yücelmesine, aile ilişkilerinin daha sağlam temellere oturmasına yol açtığını ve söz konusu gelenek sebebiyledir ki, kadının, doğu kavimleri arasında gördüğü itibar,

izzeti ve ikramın Avrupa'dakinden çok daha fazla olduğunu göreceklerdir. Mevzuyla ilgili bahislerimize herhangi bir delil ve ispat getirmeye çalışmadan önce "çok kadınlı evlilik geleneğinin İslam diniyle uzaktan veya yakından hiçbir alakası olmadığı" gerçeğini itiraf etmek zorundayız. Zira söz konusu gelenek, İslam'dan önce de Yahudi,

İranlı, Arap...vb. bütün doğu milletleri arasında yaygın bir şekilde mevcuttu. İslam dinini kabul eden doğulu kavimler aslında bu açıdan, İslam'dan bir çıkar elde edebilmiş değildir. Zaten dünya kurulalı beri, çok kadınlı evlilik gibi bir sistemi bizzat ortaya koyacak veya ortadan kaldıracak bir din de gelmiş veya gelecek değildir.

Zira şu hakikati kabul etmek gerekir ki çok kadınlı evlilik sistemi, sadece ve sadece doğulu toplumların yaşadığı topraklardaki coğrafi iklim şartları, ırk ve kavmiyet özellikleri ve "doğu yaşam tarzı"nın gerekli kıldığı diğer özel şartlar sonucu ortaya

çıkmış bir uygulamadır ve dolayısıyla herhangi bir din tarafından getirilmiş değildir.

Daha da enteresanı, batı toplumlarından böyle bir geleneği zaruri kılacak iklim ve diğer şartlardan hiçbiri mevcut olmadığı halde tek kadınlı evlilik kuralının, batıda ancak kitaplarda yazılı bir kuraldan öteye geçerli olan asıl sosyal ilişkilerde tek kadınlı evliliğin sırf lafta kaldığını hiçbirimiz inkar edemeyiz sanırım....

Sahi; "doğuluların çok kadınlı evlilik geleneği meşru bir evlilik" olduğu halde kınanıyor da; bizdeki-meşru dahi olmayan-çok kadınlı riyakar ilişkiler neden hiç kınanmıyor acaba!...

Halbuki bence birincisi-doğulularda geçerli olan meşru çok kadınlılık-her bakımdan ikincisinden daha iyi ve daha sağlıklıdır. Nitekim bizim batıyı gezip de- bu sosyal ilişkilerimizi- gören doğulular onlara yönelttiğimiz itirazları duyunca haklı olarak hayrete düşmekte, şaşırmakta (ve bu itiraz mevzuları fazlasıyla bizim kendi sosyal ilişkilerimizde de var olduğundan) afallayı vermektedirler!..."

-Tesahub: Sahip çıkma, benimseme, koruma ve arkadaşlık etme -Çev.-

-Söz konusu şahıs kinaye yollu eleştirmektedir. -Çev.-

-Hadid/25

-Bakara/229

-Bakara/231

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

Evet, çok kadınlı evlilik ilk kez İslam'dan oraya koyduğu bir uygulama tarzı değildir; bilakis İslam bu uygulamaya hem belli bir mahdudiyet getirerek limit koymuş (sayısını dörde indirmiş), hem de ağır şartlara bağlamıştır. Nitekim İslam'ı kabul eden kavimler arasında genellikle bu gelenek mevcuttu; ancak söz konusu kavimler, İslam'ı kabul etmekle, onun bu geleneğe getirdiği sınırlama ve şartlara da uymak zorunda kalmışlardır.

İRAN'DA ÇOK KADINLI EVLİLİK

Cristen Sen, "Sasaniler Çağı İranlı" adlı eserinin 346, sayfasında; "Sasaniler dönemi İran'ında çok kadınlı evlilik, aile hayatı kurmanın temel prensibi sayılırdı" der ve şunları ekler: "Pratik uygulamada erkeğin evlenebileceği kadın sayısı, onun gelir düzeyine bağlıydı. Eldeki belgelerden anlaşıldığı kadarıyla dar gelirli olan erkekler birden fazla kadınla evlenemiyordu. Aile reisi durumundaki erkek, o sülalenin

başkanı olmasının kendisine kazandırdığı haklara sahipti.

Kadınlarından biri "sevgili" (*) unvanıyla "her hakkına sahip-bir kadın" olarak tespit edilir ve ona padışahzen-kral kadın veya kadınlarının kralı-ya da "üstün kadın denilirdi. Ondan daha aşağı derecede bir statüsü olan kadına ise emektar veya hizmetçi kadın anlamında "çeğerzen" denilirdi. Aile içinde iki ayrı statüye sahip bu iki kadını kanuni hakları da birbirininkinden farklıydı. Parayla satın alınan veya esir olarak elde edilen kadınlar da muhtemelen bu sınıfa (çegerzen) dahildi.

Mevcut belgeler, bir erkeğin sahip olabileceği üstün kadın-padışahzen-sayısının belli bir sınırlamaya tabi tutulup tutulmadığını göstermiyor. Ancak pek çok hukuki konuşma ve tartışmada, iki padışahzen'e sahip erkeklerden söz edilmede...

Bu sınıftan olan her kadın "evin hanımı" unvanını taşıyordu. Muhtemelen her "ev hanımı"nın kendine ait ayrı bir evi vardı. Erkek, evin hanımı unvanını taşıyan seçkin karısı-veya karıları-na ömrünün sonuna kadar bakmak ve geçimini karşılamakla mükellefti. Buluğ yaşına varıncaya değin bütün erkek çocuklar ve evlenme çağına kadar bütün kız çocuklar da aynı hakka sahipti. Bunun istisnası çeğerzen-emektar veya hizmetçi kadın-statüsündeki kadınların çocuklarıydı; çakerzen'in ancak erkek evlatları baba evine mensup kabul edilirdi."

"Sasaniler'in Yıkılışından Emevilerin Çöküşüne Kadar ki Devirlerde İran'ın Sosyal Tarihi"nde (merhum Said Nefisi'nin eseri) "bir erkeğin evlenebileceği kadın sayısının sınırsız olduğunu belirti. Yunanlılara ait belgelerden anlaşıldığı kadarıyla bir erkeğin bazen birkaç yüz kadınla evli bulunduğu" nu da yazar.

Montesquieu, Kanunların Ruhu adlı eserinde Romalı tarihçi Akatiyas'tan naklen şöyle yazar: "Justinyen döneminde, Hıristiyanların eziyetine maruz kalan ve Hıristiyanlığı kabul etmek istemeyen birkaç Romalı filozof, Roma'dan kaçarak İran padişahı Hosrov Perviz'e sığınmışlardı. Burada onların dikkatini en fazla çeken husus, çok kadınlı evlilik gibi bir geleneğin yaygın bir şekilde geçerli olmasıydı. Buna ilaveten erkeklerin, başkalarına ait kadınlarla da ilişki kurmasıydı..."

(Burada Montesquieu'nun Hosrov Perviz isminde yanıldığını ve söz konusu Romalı filozofların İran padişahlarından Enuşirevan'a sığınmış olduğunu da belirtelim.)

Araplar arasında da çok kadınlı evliliğin sınırı yoktu. İslamcın çok kadınlı evliliği sınırlayarak belli bir limit getirmiş olması, dörtten fazla karısı olan Araplar için problem yaratmıştı. Mesela on tane karısı olan bir erkek, altısını bırakmak zorunda kalmıştır.

Görüldüğü üzere çok kadınlı evlilik geleneği, ilk kez İslam'ın ortaya koymuş olduğu uygulama değildir. Tam tersine, İslam bu geleneğe belli sınırlamalar getirmiştir. Onu birtakım şartlara ve prensiplere bağlamıştır. Ancak bütünüyle iptal de etmemiştir.

İnsan toplulukları arasında çok kadınlı evliliğin ortaya çıkış sebepleri neydi acaba Erkeğin zorbalık taslayıp kadına tahakkümde bulunmuş olması mı, yoksa kaçınılmaz bir takım özel zaruretler vardıysa bunlar nelerdi Coğrafi ve bölgesel iklim şartları mı,

yoksa başka türden faktörler miydi İslam bu geleneği neden bütünüyle kaldırmadı İslam'ın çok kadınlı evliliğe koymuş olduğu sınırlar nelerdi Kadın olsun, erkek olsun, bugünün insanının çok kadınlı evliliğe karşı kıyam etmiş olmasının nedeni nedir Bu, insani ve ahlaki birtakım sebeplere mi dayanıyor, yoksa başka nedenlerden mi kaynaklanıyor Bütün bunları gelecek bölümde açıklayacağız inşallah.

ÇOK KADINLI EVLİLİĞİN TARİHİ NEDENLERİ

Çok kadınlı evliliğin tarihi ve sosyal sebepleri nelerdir Doğulu kavimler gibi dünyanın pek çok kavmi arasında bu gelenek yaygın bir şekilde kabullenilmiştir Oysa, aynı gelenek bu batı kavimleri gibi bazı kavimleride asla kabul görmemiştir. Bu farklılığın sebebi nedir Üç çeşit çok eşlilik arasında çok kadınlı evlilik özel bir rağbet ve itibar görerek yayılmış; fakat çok eşliliğin diğer türleri olan çok kadınlı evlilik veya cinsel ortaklık (komünizm) itibar görmemiştir.

Ya hiçbir zaman pratiğe geçmemiş, ya da pek nadir olarak vuku bulmuştur. Bunun sebebi nedir

Bu sorulara cevap bulmadıkça, nedenleri yeterince araştırmadıkça çok kadınlı evlilik meselesine İslami bakış açısına yaklaşabilmek imkansızdır. Bu meseleyi günümüz insanının ihtiyaçları açısından inceleyebilmek de mümkün birçok yazar gibi mevcut sosyal ve psikolojik faktörleri bir kenara bırakalım. Çok kadınlı evliliğin sosyal ve tarihi sebebine yüzeysel olarak bakalım.

Bu durumda şu nakaratı tekrarlamak yeterli olacaktır. "Çok kadınlı evliliğin sebeplerini bilemeyecek ne var Apaçık ortada işte! Sebep, erkeğin zorbalık ve tahakkümü; kadının köleliğidir! Pederşahilik-ata erkillik-tir! Erkek, kadına zorla tahakkümde bulunduğu için kanun ve gelenekleri kadının aleyhine ve kendisinin lehine olacak şekilde düzenlemiş.

Neticede sırf kendi lehine olan çok kadınlı evliliği asırlar boyu gelenek adına sürdürmüştür. Ne var ki kadın erkeğin esiri ve kölesi durumunda olduğundan, kendi lehine olan çok erkekli evliliği gelenekleştirememiştim. erkeğin zorbalığının sonu olan günümüzde ise nice yanlış ayrıcalıkları çok kadınlı evlilik ayrıcalığı da yerini kadın erkek eşitliği ve karşılıklı haklara sahip olma anlayışına bırakmaktadır."

Bu, son derece sathi ve acemice bir düşünce tarzıdır...Ne çok kadınlı evliliğin yaygın bir şekilde uygulamaya geçmiş olmasının nedeni erkeğin zorbalık ve tahakkümüne dayanır, ne çok erkekli evliliğin rağbet görmeyip uygulanmaması

kadının zaaf ve güçsüzlüğünden kaynaklanır. Keza bugün çok kadınlı evliliğin rağbetten düşmüş olması da erkeğin zorbalık devrinin sona ermesiyle açıklanamaz. Bugünün erkeği çok kadınlı evliliği bırakmış olmakla da bir avantajı kaybetmiş değildir.

Bilakis, kendi lehine ve kadının aleyhine olacak bir ayrıcalık kazınmıştır böylelikle.

"Kaba kuvvet ve güç"ün, tarihin seyrini değiştiren nice faktörden biri olduğunu inkar etmiyorum Keza erkeğin, güç ve kudretinden su istifadede bulunarak onu tarih boyunca kadının aleyhine kullanmış olduğunu da reddedecek değilim.

Ancak, bu kadar faktör sadece kaba kuvvet ve güçle sınırlanamaz. Bunlardan başka etken tanınmaması da yanlıştır. Özellikle kadınla erkeğin ailevi ilişkilerinde bunun yegane faktör olarak ele alınmasını da bir dar görüşlülük ve düşünce kıtlığı olarak değerlendiriyorum.

Yukarıdaki düşünce tarzını doğru kabul edecek olursak, Arapların cahiliye çağı ve Montesquieu'nun deyişiyle Malaya sahillerindeki Nair kabilesinde olduğu gibi çok kocalı evlilik uygulamasının nadiren vuku bulduğu dönemleri kadının güç kazandığı ve çok kocalı evliliği erkeğe zorla kabul ettirebildiği dönem olarak saymak gerekir.

Dolayısıyla de bu dönemleri kadının "altın çağı" olarak kabul etmek gerekir. Halbuki gerçek bunun tem tersi istikamette seyretmiştir. Arapların cahiliyet içinde yaşadıkları devirlerin, kadın için tam karanlık ve siyah bir dönem olduğunu biliyoruz. Keza Nair kabilesi hususunda da bizzat Montequieu'dan aktararak, kabilede çok erkekli evliliğin revaç bulmuş olmasının,

kadınların erkeklere karşı güç kazanması veya özel bir saygınlık görmelerinden kaynaklanmadığını belirtmiştik. Bunun kabile savaşçılarını askerlikten ibaret olan vazifelerini aksatmama ve bu gayeyle onların ailevi tutkular taşımasına engel olma maksadından kaynaklanmış olduğunu belirtmiştik.

Bütün bunlar bir tarafa; eğer çok kadınlı evliliğin yegane sebebi geçekten pederşahilik ve ataerkillik ise o zaman bu uygulamanın batı toplumlarında da yayılmış olmamasını neyle açıklayabilmek mümkündür Öyle ya; pederşahilik sırf doğuya münhasır bir evre miydi Batılılar öteden beri tam Hz. Meryem'in (s.a) kesip Hz. İsa'nın (s.a) biçtiği tarzda bir toplum muydu Yoksa batı toplumlarında kadın-erkek öteden beri var olan bir uygulama mıydı Kaba kuvvet denilen faktör batıda sırf adaletin akışında seyretmiş ve yalnızca doğu toplumlarında mı erkeğin lehine bir unsur olarak işlenmiştir!

Batılı kadın daha yarım yüzyıl öncesine kadar dünyanın en bedbaht kadınlarındandı. Kendi mülkü üzerinde dahi tasarruf hakkı taşımıyordu ve hukuken kocasının vasiyetine muhtaçtı.

Ortaçağ döneminde doğulu kadının batılı kadından çok daha iyi bir durumda olduğunu bizzat batılılar itiraf etmişlerdir. Gustow Luban "İslam medeniyeti çağında" der, "Kadınlara, Avrupalı kadınların çok uzun bir süre sonra elde edebildikleri bir konum kazandırılmıştır. Avrupalı kadınlarsa, ancak Endülüs Araplarının davranışlarının Avrupa'da yayılmaya başlamasından sonra böyle bir değer ve konuma kavuşabildiler....

Avrupalılar, kadınlara kibar davranmanın gereği yiğitlik ve mertliği ilk kez Endülüs Müslümanlarından öğrenmişlerdir, onları taklit etmişlerdir. Keza kadını zillet ve aşağılanmadan kurtarıp onu izzet ve iffetin doruğuna ulaştıran da, avamın zannetmiş olduğu gibi Hıristiyanlık değil, İslam dinidir. Zira ortaçağdaki başkan ve komutanlarımızın birer Hıristiyan olmalarına rağmen kadına hiç de saygılı ve nazik davranmamış olduğunu hepimiz biliyoruz...

Keza mevcut tarihi belgeler; atalarımızın Müslümanlardan yiğitlik ve kibarlığı henüz öğrenmemiş oldukları döneme değin başkan ve komutanlarımızın kadınlara karşı tam anlamıyla vahşice davranmış olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir." Diğer yazar ve araştırmacılar da ortaçağ Avrupa'sında kadının durumunu tavsif ederken aşağı yukarı aynı ifadeleri kullanmışlardır.

Ortaçağ Avrupa'sında erkekler kadınlara tam bir tahakkümde bulunmuşlar. Ataerkil düzen bu mıntıkada doruğuna ulaşmıştır. Bütün bunlara rağmen aynı dönem Avrupa'sında çok kadınlı evliliğin yayılmamış olması neyle açıklanabilir

Gerçek şudur: Çok erkekli evliliğin sebebi kadının o dönemde bir güç ve fırsat üstünlüğüne sahip olması değildir. Çok erkekli evliliğin revaç ve rağbet bulmamasının nedeni kadının zaaf ve güçsüzlüğü de değildir. Çok kadınla evliliğin doğuda, revaç bulması erkeğin tahakküm ve zorbalığından kaynaklanmamıştır. Çok kadınlı evliliğin batıda revaç bulmaması da kadın-erkek eşitliğinin doğurduğu bir netice olmamıştır.

ÇOK KOCALI EVLİLİĞİN RAĞBET GÖRMEMİŞ OLMASININ NEDENİ

Çok kocalı evliliğin rağbet görmemiş olmasının nedeni; bu tür ilişkinin ne kadının, ne de erkeğin mizacına uygun düşmüyor oluşudur. meseleye erkek açısından bakacak olursak: Bu ilişki türünün erkeğin mizacına aykırı düşmesinin en önemli sebebi her şeyden önce onun tekelci (kadın yalnızca kendisine ait olması anlayışı) yapısına ters düşmesidir.

Babalık güveniyle bağdaşmayan bir durumda arz etmesidir. Evladına düşkün olan insanoğlu tabii, üremek ve çoğalmak ister; geçmiş ve gelecek nesillerle sağlam ve güvenilir bir bağı olsun ister. Kendisinin hangi evladın babası, hangi babanın evladı olduğunu bilmek, öğrenmek ister. Kadının birden fazla kocalı ilişkisi bu tabiat ve mizacıyla bağdaşmaz. Oysa ki erkeğin birden fazla kadınla evlilik bağı kurmasında

ne erkek, ne de kadın için böyle bir sakınca doğmaktadır.

Kırk civarından kadın Ali b. Ebu Talibin (a.s) huzuruna varır. İslam'ın erkeğe çok kadınlı evlilik izni verdiği halde kadına çokkocalı evlilik izni vermeyişinin sebebini sorar. Bunun adalete aykırı bir ayrım olduğunu söylerler.

Ali (a.s) onların her birine içi su dolu birer küçük kap-veya bardak-verilmesini söyler. Orta yere konulan büyükçe bir kabı göstererek ellerindeki suyu bu kaba boşaltmalarını ister.

Kadınlar suyu boşalttıktan sonra "Elinizdeki kabı tekrar bu büyük kaptan doldurun; ancak, herkes daha önce kendi kabında bulunan suyu alsın"der. Kadınlar "Bu mümkün değil ki" derler, "Sular birbirine karıştı...Herkesin kendisine ait olanı teşhis edebilmesi imkansız..." Bunun üzerine Hz. Ali (s.a) "Eğer" buyurdular, "Bir kadının birden fazla kocası olursa ister istemez onlarla cinsel ilişkide de bulunacak ve gebe kalacaktır. Bu durumda dünyaya gelecek çocuğun, hangi erkeğin nesli olduğu nasıl tespit edilebilir..."

Evet, erkek açısından meselenin sakıncası bu; kadın açısından doğurduğu sakıncaya gelince; çok kocalı evlilik kadının hem tabiatına, hem menfaatine aykırı düşmektedir. Kadın, erkeği sırf onun cinsel isteklerine yarayan bir faktör olarak görmüyor ki "ne kadar çok olursa o kadar ala olur" denilebilsin... Kadın, erkeği; onun kalbini kazanmış olduğu bir varlık olarak görmek ister. Onun hamisi ve koruyucusu olsun ister. Onun için fedakarlıklarda bulunup zahmetlere katlansın ister.

Çalışıp çabalayıp para kazansın ve elde ettiği her şeyi karısına adasın. Onun derdine ortak olsun ister... Erkeğin bir "fahişe" ye verdiği para ve kadını-doğru yoldan-çalıp çabalayarak bizzat elde ettiği gelir ne kadının-erkeğin ihtiyaçların ın birkaç katı olan-ihtiyaçlarını karşılamaya yeter; ne de erkeğin can-u gönülden ve sırf sevgiye dayalı bir içgüdüyle ona harcadığı parasının-manevi-değeriyle karşılaştırılabilir. Kadının pek fazla olan gider ve masraflarını daima fedakarca karşılayan erkek olmuştur. Buna karşılı erkeğe iş ve mesleğinde moral ve destek sağlayan en önemli unsur da eşi ve çocukları, yani aile yuvası olmuştur.

Çok kocalı bir ilişkide kadının, bir erkeğin himaye, sevgi, koruma ve fedakarlık gibi tertemiz duygularını kendisine müteveccih kılması mümkün değildir. Bu cihetle çok kocalılık da tıpkı fahişelik gibi daima kadın tarafından nefretle karşılanmıştır. Binaenaleyh hem erkeğin hem de kadının istek ve eğilimlerine uygun bir ilişki türü değildir.

CİNSEL ORTAKLIĞIN YENİLGİSİ

Cinsel ortaklığın yenilgiye uğramasının nedeni de budur. Ne erkeğin belli bir kadına, ne de kadının belli bir erkeğe ait olduğu ve "tahsis olunma"nın her iki

tarafta da ayaklar altına alındığı cinsel ortaklık, daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi sadece yönetici tabakaya, yani filozof yöneticiler veya yönetici filozoflara mahsus olmak üzere Eflatun tarafından ortaya atılan bir görüştü. Bu görüş sadece başkaları tarafından kabul görmemekle kalmadı; bizzat Eflatunun kendisi de bir süre sonra bu görüşünden vazgeçmek zorunda kaldı.

Son bir yüzyılda, komünizmin ikinci babası Friedric Engels de bu teoriyi savunmuş ve salık vermiş, ancak komünizm dünyası bu öneriyi kabule yanaşmamıştır. Sovyetler Birliği'nin,

Engels'in cinsel ortaklık nazariyesini uygulama konusunda yaşadığı pek acı deney ve tecrübelerden sonra 1938 yılında aile lehine bir kanunu tasvip ettiği belirtilir. Tek eşli evliliği komünizmin resmi evlilik düzeni olarak kabul ettiği söylenir.

Çok kadınlı evlilik erkeğe kimi zaman birtakım avantajlar kazandırmışsa da, çok kocalı evlilik kadınlara hiç bir avantaj sağlayamamıştır ve sağlayamayacaktır. Bu farklılığın nedeni, erkeğin bizzat kadının şahsına; kadınınsa erkeğin kalbine, gönlüne ve onun fedakarlıklarına talib bulunuyor olmasıdır. İstediği kadına bizzat sahip olduğu sürece, bir erkek için,

o kadının kalbini kazanamamış olmanın pek önemi yoktur. Bu cihetle, çok kadınlı evlilikte bulunan bir erkek, bu yaptığıyla kadının kalbini kurmuş ve onun duygularını incitmiş olmasına ehemmiyet vermemiştir. Ne var ki kadın için aynı lakaytlık söz konusu değildir. Onun nazarında erkeğin gönlüne girmek ve onun duygularına hakim olmak fevkalade önemlidir. Bunları kaybedecek olursa, her şeyi kaybetmiş sayacaktır kendini...

Başka bir deyişle evlilik ve karı-koca ilişkisinde iki faktör rol oynar; bunlardan biri maddi, diğeriyse manevidir. Maddi olanı, gençlik dönemlerinde doruğuna tırmanan ve giderek düşüş kaydeden cinsel ilişkilerdir.

Manevi olanıysa, eşler arasındaki samimiyet, sevgi ve şefkat duygularıdır ki bu, cinsel duyguların tam tersine, giderek pekişir ve güçlenir. Kadınla erkek arasındaki önemli farklardan biri işte budur; kadınlar için ikinci faktör daha önemlidir (erkeğin tam tersine). Evlilik ve karı-koca ilişkisi bir kadın içinse genellikle maddi-veya en azından maddi ve manevi boyutların eşit olduğu-anlam taşır.

Bütün bunlar bir yana; önceki bölümlerde Avrupalı bir psikolog bayanın görüşlerini de sunarak belirtmiş olduğumuz gibi, kadın, önce rahminde sonra da kollarında çocuğu yetiştirdiği ve bu mesuliyetin ağırlığını bizzat yüklenmiş olduğu için onu, çocuğunun babası olarak erkeğin sevgi, samimiyet ve yakınlığına şiddetle ihtiyaç duyar bir hale getiren birtakım özel psikolojik hal ve vasıflar taşır. Hatta kadının kendi çocuğuna karşı beslediği sevgi bile, bu çocuğun babası ve onun dünyaya gelmesine sebebiyet veren faktör olarak bizzat kocasının ona karşı beslediği sevgi

ve gösterdiği ilgiye bağlıdır büyük ölçüde...

Kadının bu ihtiyacı, ancak ve ancak tek kocalı evlilikte karşılanabilmektedir.

Binaenaleyh çok kadınlı evlilikte evliliği aynı terazilerde karşılaştırarak bu ikisini aynı şey kabul etmek yanlıştır. Çok kadınlı evliliğin dünyanın bazı yerlerinde uygulanmış olmasını erkeğin zorbalığı olarak yorumlayıp kadınların çokkocalı evliliği aynı şekilde uygulayamamış olmasını onların zaaf ve güçsüzlüğüne vermek apaçık bir yanlı bir hatadır.

Menuçehriyan hanımefendi İran Anayasa ve Medeni Kanunlarına Eleştiri adlı kitabının 34. sayfasında şöyle demekte: "Medeni kanun 1049. maddesi erkeğin, karısının izni olmadan baldızının kızı veya kayınbiraderinin kızıyla evlenemeyeceğini söyler. Yani eğer erkek, karısının kız kardeşinin veya karısının erkek kardeşinin kızıyla evlenme isterse, bizzat karısının rızasını almak zorundadır. Şimdi bir de kadının buna izin vermediğini düşünelim, o zaman ne olur "Hiç...Bu olmaz da öteki oluverir...

Erkek gider bir başkasını alır! Meseleyi bir de diğer kutuptan ele alalım ve mesela şöyle diyelim: "Kadın, kocasının rızası olmadan kocasının kız kardeşi veya erkek kardeşinin oğluyla (kocasıyla evli olduğu bir sırada) evlilik yapamaz...

" Mutaassıplar bunu duyduklarında kan beyinlerine sıçrayacak ve "Bu esasen insanlığa ters düşen bir öneridir! Kadının fıtratına aykırıdır!" diye feryadı basacaklardır. Buna cevap olarak "Bu önerinin, aslında kadının köleleştirilmesine ters düşen yegane öneri olduğu"nu söylemek gerekir. Bir malın nasıl ki birden fazla maliki yoksa-eğer olsa dahi mahsulü neticede bir elde toplanıyorsa-ülkemizde geçerli sarih ve zımmi kanunlara binaen kadın da bir mal sayıldığından birden fazla maliki olmasına müsaade edilmemektedir."

Bu bayan, aynı kitabın 73. sayfasında şöyle diyor:

"Bir erkek dört kadınla evlenebildiğine ve kadın da onun gibi bir insan ve onunla eşit olduğuna göre, erkeğe tanınan hukuki haklar kadına da tanınmalıdır diyoruz. Bu büyük ve küçük mantık önermelerinin getirdiği sonuç erkekler için dehşetengiz, beyinlerine sıçramakta, gözleri yuvalarından fırlayacakmışçasına bir öfkeyle "Kadının birden fazla kocası olur mu hiç!" diye feryadı basmaktadırlar. Biz, buna cevap olarak soğukkanlılıkla şöyle diyoruz: "Niçin erkek, birden fazla kadınla evlenebiliyor o zaman"

"Bunları söylerken ahlaki fesat yaymak, kadınların namus ve iffetini gereksiz görüp küçümsemek istemiyoruz. Ancak gayemiz, erkeklere, kadınlar konusundaki görüşlerinin zannettikleri gibi-hiç de sarsılmaz ve sağlam temellere dayanmadığını anlatmaktır. Kadınla erkek arasında hiçbir fark yoktur, birbiriyle eşit ve aynıdırlar. Eğer erkeklere sırf erkek oldukları için dört kadınla evlenme hakkın tanınıyorsa,

aynı hak kadınlara da tanınmalıdır. Akıl ve zekaca erkekten daha güçlü olmadığı farz edilse dahi duygusal ve nefsani tecellilerde kadının erkekten geri kalır bir yanı olmadığını itiraf etmek gerekir." Görüldüğü üzere yukarıdaki satırların yazarı, çok kadınlı evlilikle çok kocalı evliliği birbirinden ayırmamakta ve bu ikisi arasında hiçbir fark gözetmemektedir. Ona göre erkek güç sahibi olduğu için kendi çıkarlarına uygun düşen çok kadınlı evliliği yaygın hale getirip normalleştirmiştir.

Ancak kadın, hür olmadığı cihetle, "onun köleliğiyle bağdaşmayan yegane asıl durumundaki" çok kocalı evliliği bir türlü savunamamıştır. Bu bayana göre çok kadınlı evliliğin zaferinin ve çok kocalı evliliğin yenilgisinin nedeni erkeğin sahip veya "efendi", kadınınsa "köle" veya mal oluşudur. Erkek, kadının sahibi ve efendisi olduğu için pek çok kadın, yani pek çok mal alabiliyormuş. Ne var ki bir mal ve köle olduğundan ve bir köleninse birden fazla efendisi olamayacağından,

ona bu hürriyet tanınmamış ve çok kocalı evlilik nimetinden yararlanamamıştır!...

Halbuki bu hanımefendinin zannetmiş olduğunun tam tersine, bizzat çok kocalı evliliğin kabul görmemiş olması, erkeğin kadına bir "mal gözüyle bakmadığını göstermektedir. Zira bir malın icabından ortaklaşa kullanılması ve ortak mülkiyet denilen şey, insanoğlunun öteden beri kabul edip uygulaya gelmiş olduğu bir usuldür.

Binaenaleyh eğer erkek kadına bir mal ve meta gözüyle bakmış olsaydı; malda ortaklığı caiz bulduğu gibi kadında ortaklığı da caiz bulması ve normal karşılaması gerekirdi. Oysa hakikatte durum hiç de öyle değildir, çok kadınlı evliliğin, kadının bir meta olarak görülmüş olmasından kaynaklandığı şeklindeki bir görüş, elbette ki yanlıştır.

Dünyanın neresinde "Bir malın birden fazla sahibi olamayacağı" yolunda bir gelenek veya kanunu çıkarılmıştır ki tek kocalı evliliğin de ondan kaynaklanmış olabileceği iddia edilebilsin!

Söz konusu bayan diyor ki: "Kadınla erkek bir ve eşit olduğundan bir ve eşit haklara da sahip olmaları gerekir. Erkekler çok kadınlı evlilik hakkından faydalanıyorlar da, kadınlar ne diye çok kocalı evlilik hakkında faydalanamasın"

Bizce "Sizin en büyük hatanız, çok eşli evliliğin kadın ve erkek için bir "hak" olduğunu zannetmenizdir" diyoruz. Bilakis, çok kadınlı evlilik, kadınlara ait bir haktır, erkeklere ait değil. Bunu karşılık çok kocalı evlilik ne kadın, ne de erkek için bir "hak"tır; tersine, hem kadının maslahat ve menfaatine aykırıdır,

hem erkeğin...Gelecek konularımızda İslam'daki çok kadınlı evlilik kanununun kadın haklarını ihya ve sağlam bir düzene oturtma amacına yönelik olduğunu açılayacağız. Eğer erkeğin tarafını tutmak isteseydi İslam'ın da batı dünyası gibi hareket ederek erkeğin kendi nikahlı karısından başka kadınlarla da ilişkide

bulunmasına göz yumup, meşru eşi ve çocuklarına karşı ona hiçbir taahhüdü zaruri görmemesi lazım geleceğini etraflıca açıklamaya çalışacağız.

Öte yandan çok kocalı evlilik kadının lehine bir durum da değildir ki-böyle bir evlilik yapamadığı için-hakkının çiğnendiği söylensin... Keza söz konusu yazar Erkeklere, kadın hususundaki görüşlerinin, hiçte zannettikleri gibi sağlam ve sarsılmaz temellere dayanmadığını anlatmak amacındayız" diyor.

Bu pek iyi olur... Zira bizim istediğimiz de budur zaten. Nitekim gelecek konularımızda, çok kadınlı evlilik hususunda İslam'ın savunduğu görüşün temel dayanaklarının neler olduğunu açılayacağız. Bu yazar ve görüş sahibi herkesten samimi ricamız; bu açıklamalar üzerinde yeterince mütalaada bulunduktan sonra görüşlerini bildirmeleridir. İslam'ın konuyla ilgili öne sürmüş olduğu görüşün sağlam ve sarsılmaz temellere dayanıp dayanmadığını dikkatle incelemeleridir.

Ben kendi namıma; İslam'ın bu konuda öne sürmüş olduğu görüşte en ufak bir boşluk ve sarsıntı bulunması halinde kadın hakları konusunda söylediklerimi şahsen geri alacağıma şeref sözü veririm.

ÇOK KADINLI EVLİLİĞİN TARİHİ SEBEPLERİ

Erkeğin şehvetperestlilik ve mutlak otoriterliği gibi faktörler, çok kadınlı evliliğin yegane sebebi olabilecek ölçüde yeterli ve makul değildir, bunun başka sebep ve faktörleri de vardır elbet. Zira şehvet düşkünü bir erkek için-çok kadınlı evlilik yerine, zamparalık ve benzeri yollara başvurarak "çok çeşitli" arzularını tatmin etmek daha kolaydır. Zira söz konusu-gayri meşru-ilişkilerde ne nikah mesuliyeti, ne de doğacak çocukların mesuliyetini üstlenmek söz konusudur.

Bu sebeple, çok kadınlı evliliğin revaç bulup normal karşılandığı toplumlarda şehvetperest erkeklerin zamparalık yapmasını engelleyen caydırıcı sosyal ve ahlaki engeller vardı. Bu tür erkekler çok eşliliğe mütemayil şehevi isteklerin; ancak birlikte olmayı diledikleri kadını resmen, nikahlama ve onun çocuklarının babalığını resmen üstlenme pahasına tatmin edebiliyorlardı. Ya da coğrafi, iktisadı, sosyal... vb. gibi (şehvet ve çok çeşitliliğe temayül dışında kalan) başka etken ve faktörler söz konusuydu.

COĞRAFİ FAKTÖRLER

Montesquieu ve Gustow Le Bon, coğrafi faktörler üzerinde ısrar ederler. bu düşünürlere göre doğu ülkelerinin sıcak iklime sahip olması, bu ülkelerde ister istemez çok kadınlı evliliği zaruri kılmıştır. Doğu ülkelerine hakim olan iklimlerde kadınlar erken yaşta buluğa erer ve erken de yaşlanırlar. Bu cihetle erkeklerin ikinci ve üçüncü bir kadına ihtiyaç duyması kaçınılmaz olur. Buna ilaveten, doğu iklimlerinde büyüyüp yetişmiş olan bir erkek cinsel açıdan güçlü bir bünyeye sahip olduğu için tek kadınla yetinmez.

Gustave Le Bon "İslam ve Arap Medeniyeti Tarihi" adlı eserinin 509. sayfasında şöyle der: "Bu geleneğin-çok kadınlı evlilik-ortaya çıkmış olmasında ki yegane etken, doğu ülkelerine hakim olan iklim getirdiği sebep ve faktörlerdir. Herhangi bir din değil....İklim ve ırk yapısı, bu konuda üzerinde daha fazla açıklamaya girmeye gerek dahi bırakmayacak ölçüde güçlü ve etkin faktörlerdir.

Öte yandan doğulu kadınların kendilerine has mizacı bünyeleri ve (gebelik, doğum, hastalık ve diğer rahatsızlıklar gibi etkenler), onları fazlaca kocalarında uzak durma mecburiyetinde bırakmıştır. Erkeklerin iklim ve ırk yapısı gibi bünye özellikleri itibariyle bu geçici ayrılığa tahammül edebilmeleri ise hemen hemen imkansız olduğundan, neticede çok kadınlı lüzumu doğmuştur".

Montesquieu, Kanunların Ruhu adlı eserini 430. sayfasında diyor ki: "Sıcak iklim şartlarına haiz ülkelerde kadınlar 8,9 ve ya on yaşında buluğa ermekte. Evlenir evlenmez de gebe kalmaktadırlar. Öyle ki, sıcak iklime sahip ülkelerinde evlilikle gebelik olayı arasında pek süre geçmez ve kadın hemen hamile kalıverir.

"Preıdu, İslam Peygamberinin (sav) hayatının anlatırken nikahladığını ve sekiz yaşında da zifafa girdiklerini nakleder. Bu cihetledir ki sıcak iklimlerde yaşayan kadınlar yirmi yaşında ihtiyarlar. Yani tam akil olgunluğa ulaşacakları sırada ihtiyarlayıverirler. Ilıman iklimlerde ise kadınlar uzun süre güzelliklerini koruyabilmekte ve daha geç yaşlarda buluğa ermektedirler. Keza evlendikleri zaman-doğulu kadınlara oranla daha tecrübeli durumdadırlar. Keza makul yaşlanmaktadırlar. Bu cihetledir ki kadınla erkek arasında bir eşitlik oluşmakta ve erkekler birden fazla kadınla evlilik yapmamaktadır...

Binaenaleyh çok kadınlı evliliğin Avrupa'da yasak, Asya'da ise meşru ve caiz olması tamamen iklim ve coğrafi şartlardan kaynaklanan nedenlere dayanır...."

Bunlar, makul izahlar değildir. Zira her şeyden önce, çok kadınlı evliliğin sırf sıcak iklim şartlarına haiz ülkelere mahsus bir gelenek olmadığı ortadadır. Mesela İran, iklim şartları itibariyle ılıman bir bölge olduğu halde çok kadınlı evlilik, İslam öncesinden beri bu ülkede uygulana gelmiştir. Montesquieu'nun "Sıcak iklimlerde yaşayan kadınlar yirmi yaşında ihtiyarlamış olurlar" şeklindeki ifadesi gerçekten uzak ve saçma bir iddiadır.

Daha da saçması, Preıdo'dan naklen Hz. Peygamberin (s.a.a) Ayşe'yi beş yaşındayken nikahlayıp sekiz yaşında onunla zifafa girdiğini söylemesidir. Oysa ki Hz. Resul-ü Ekrem'in (s.a.a) Hz. Hatice'yi nikahladığı sırada kendisinin 25, Hz. Hatice'nin de 40 yaşında bulunduğunu herkes bilir. Ayrıca; eğer yaşlanmaları ve erkeklerin cinsel güçlerinin fazla oluşu ise o zaman ne diye doğulu erkekler de batılı erkeklerin ortaçağ ve şimdiki çağda yaptığını yapmamışlardır.

Onlar gibi, cinsel isteklerini fuhuş ve zamparalık aracılığıyla tatmin yoluna

gitmemişlerdir peki Zira bizzat Gustave Le Bon'un da itiraf etmiş olduğu gibi batı ülkelerindeki tek kadınlı evlilik geleneği sadece kanun kitaplarında yazılı bir formalite olup günlük hayatta asla buna riayet edilmemektedir.

Yine onun itiraf etmiş olduğu gibi doğu ülkelerindeki çok kadınlı evlilik, meşru ve kanuni bir ilişkidir. Yani erkeğin karısına ve çocuklarına karşı "kocalık" ve "babalık" mesuliyetlerini resmen üstlendiği bir ilişki olarak var olagelmiştir. Batı ülkelindeyse erkeğin bu mesuliyetleri kesinlikle üstlenmediği fuhuş ve metres türü bozuk ve gayri meşru bir ilişki şeklinde yürümüştür.

BATIDA ÇOK KADINLI EVLİLİK

Konumuzun bu noktasında bir de ortaçağda batı usulü çok kadınlı evliliğin durumu üzerine bizzat batılı bir tarih araştırmacısının görüşlerini naklederek kısaca bilgi vermenin faydalı olacağı kanaat indeyiz. Böylece çok kadınlı evlilik ve muhtemelen harem sarayları açısından doğuyu eleştiriye tabi tutan ve bunu,

batı karşısında doğunun utanılacak bir özelliği olarak telakki edenler; bu konuda doğuda vuku bulmuş olanların-birçok ayıp ve kusurlarına rağmen-batı ülkelerindeki uygulamalara kıyasla bin kez daha faziletli olduğunu göreceklerdir.

Will Dourant'ın "Medeniyet Tarihi"nin 17. cildinde "Ahlaki Gevşeklik" başlıklı bir bölüm vardır. W Dourant bu bölümde Rönesans devrinde İtalya'daki ahlaki yapıyı inceler. Yazarın 11. bölümde ele aldığı konu baştan sona ilginç ve okumaya değer tespitleri kapsıyor. Ancak biz burada söz konusu 11. bölümde "Cinsel İlişkilerde Ahlak" başlığıyla geçen kısmın kısa özetini vermekle yetineceğiz.

Will Dourant, konuya girmeden önce adeta kendi namına teessürünü bildirmek ve özür dilemek istercesine kısa bir girişte bulunmuş bir girişte şöyle diyor: "Halkın din adamları dışındaki kesiminin ahlaki yapısını incelemeye başlamadan önce erkeğin fıtri olarak çok kadınlı evliliğe mütemayil bir yaratılışa sahip olduğunu belirtelim.

Ancak, çok güçlü ahlaki kayıtlar, yeterince fakir olup yorucu bir meslekte çalışma ve karısının sıkı denetim ve gözetiminde bulunma gibi faktörlerin onu kadınlı evlilikle yetinmeye mecbur bırakabileceğini hemen hatırlatalım."

"Evli kadınla yapılan zina hadiselerinin Rönesans dönemine oranla ortaçağda daha az vuku bulduğu malum değildir. Nitekim ortaçağda bir marifetmiş gibi telakki edilip kahramanlıkla ödüllendirilen zina,

Rönesans döneminde de aynı şekilde tahsilli kesim arasında, eğitimden geçmiş bir kadının psikolojik büyüleyicilik ve zarifliğinin idealleştirilmesiyle yumuşatılmış ve makul bir ilişkiymişçesine telakki edilmiş oluyordu. Asil ailelerin kızları, kendi ailelerinden olmayan erkeklerden bir ölçüde uzak tutulmadaydı. Karı-koca

hayatından önce namusunu korumanın meziyetleri kendilerine anlatılır, iffetli olma yolunda eğitilirlerdi. Hatta kimi zaman bu eğitim ve nasihatler o kadar etkili olmuştur ki, bir rivayete göre, tecavüze uğrayan bir genç kadın kendisini suya atarak boğulmuştur!

"Bu kadın mutlaka fevkalade bir istisnayı teşkil ediyordu. Zira bu olay üzerine bir piskopos onun heykelini dikmeye kalkışmıştır!"

"Evlilik öncesi gönül maceraları haddinden fazla vuku bulmuş olsa gerek. Rönesans İtalya'sının bütün şehirlerinde görülen sayısız miktarda gayri meşru çocuk, bu gerçeğin neticesidir.

Nitekim Rönesans çağı İtalya'sında, gayri meşru bir çocuğunun olmayışı o şahıs için büyük bir imtiyaz ve meziyet sayılır fakat oluşu da pek utanılacak bir hadise telakki edilmezdi. Bir erkek, evlenirken müstakbel hanımının gayri meşru çocuklarını da yanında getirmesini gayet normal karşılardı. Onların kendi evinde, onun çocuklarıyla birlikte büyümesini isterdi. Piç olmak, şahsın değer ve İtibarını sarsmıyordu. Toplumun ona vurduğu damga da pek önemli sayılmazdı.

Zira kilise papazlarından birine verilen bir rüşvetle meşruluk kazanmak kolayca mümkündü. Meşru veya diğer kanuni mirasçıların yokluğu durumunda şahsın gayri meşru oğulları pekala miras kalan mal-mülke, hatta kimi zaman taç ve tahta da sahip olabiliyordu. Mesela Nepal kralı 1. Alfanso'nun varisi 1. "Frente" bir piçti;

keza Nıkolevi 3'ün varis olarak tahta geçen Fransa kralı Leo Nel Lö Döste' de öyleydi. 2. pos 1459'da Fransa'ya geldiğinde, hepsi de piç olan yedi şehzade tarafından karşılanıp ağırlandı. Meşru oğullarla piç oğullar arasındaki rekabetler, Rönesans dönemindeki kargaşa ve keşmekeşlerin ana kaynaklarından birini teşkil eder..."

"...Eşcinsellik mevzuuna gelince; bunun yaklaşık eski Yunan örf ve geleneklerini yeniden canlandırma yolunda atılan adımların kaçınılmaz bir parçası olduğunu itiraf etmemiz gerekir."

"(San Bernardıno) Nepal bu iğrenç olay o kadar sık rastladı ki Nepal'i Sodam ve Gomore'nin akıbetine uğrama ihtimaliyle uyarmak zorunda kaldı. "Artino", bu sapıklığın Roma'da da yaygın bir şekilde mevcut olduğunu gördü.

Fuhuş konusunda da aynı şeyleri söyleyebilmek mümkün.... Papalık merkezi Roma'yı istatistik çakışmalarının hedefi olarak seçmeyi yeğleyen "İnfesura"nın naklettiğine göre 1490 yılında, 90 bin nüfuslu Roma'da resmi kayıtlarla tespit edilmiş sicilli 6800 fahişe vardı. Tabi bu rakam gizlice çalışan gayri resmi ve sicilsiz fahişeleri kapsamıyor. Yine bir istatistiğe göre 1509'da 300 bin nüfuslu bir şehir olan Venedik'te 11654 fahişe yaşamaktaydı. 15. yüzyıllarda, 15 yaşını doldurduğu halde henüz evlenmemiş olan kızlar, ailenin yüzkarası sayılıyordu.

16. yüzyılda, kızların yüksek tahsilde bulunabilmeleri için bu "utanç yaşı" 17'ye yükseltildi. Fuhuşun bunca yaygın olduğu bu ortamda onun getirdiği bütün kolaylıklardan faydalanan erkekler, ancak kayda değer ağırlıkta çeyize sahip bir kadınla karşılaştıklarında evlenmeyi akıllarından geçirirlerdi. Ortaçağ geleneklerindeki evlenme merasimlerine göre, eşler arasındaki sevgi ve aşkın iyi ve kötü günlerde birbirine yardımcı ve ortak olacak şekilde, evliliğin muhtelif merhalelerinde giderek artması arzu edilir, umulurdu ve çoğu evliliklerde bu arzu gerçekleşirdi. Ancak, yine de evli kadınlarla zina hadisesi pek yaygın ve revaçtaydı.

Toplumun üst kesimine mensup soylu ailelerdeki evlilikler genellikle siyasi veya iktisadi menfaatlere dayalı diplomatik evliliklerdi. Bu nedenle çoğu kocalar bir metresle yaşamayı kendileri için hak olarak görüyordu. Bunu fark eden eşleri ise meseleden rahatsızlık duysalar dahi genellikle olayı görmezden gelmeyi veya ses çıkarmamayı tercih ediyordu.

Orta sınıfa mensup erkekler arasında, zinayı meşru bir eylem olarak görenler de olmuştur. Makyavel ve dostlarının, çapkınlıklarıyla ilgili birbirlerine yazıp gönderdiklerinden anlaşıldığı kadarıyla, bu konuda kendi hayatlarından naklettikleri hatıra ve hadiselerden rahatsızlık duymadıkları ortadadır. Bu gibi hadiselerde kadın da kocasının yaptığına karşı misillemede bulunarak ondan intikam almak için aynı şeyi yaptığında genellikle kocası buna göz yumuyor ve meseleyi görmezden gelerek aşağıdan almayı yeğliyordu."

Evet... Batı insanı tarafından çok kadınlı evlilik doğu ülkeleri için sürekli bir ayıpmış gibi gösterilip bağışlanmaz bir suçmuşçasına tanımlanır. Bu insanlık dışı (!) uygulamanın doğuya has iklim yapısından kaynaklandığı iddia edilir. Kendi ülkelerinin iklim yapısının, onlara, kadınlarına ihanette bulunma ve tek kadınlı evlilikten öteye bir adım atma hakkı tanımadığını söyleyen batı insanının yaşamakta olduğu hayattan alınan birkaç örnek sadece bunlar...

Bu arada ister iyi, ister kötü olsun, çok kadınlı evliliğin batılılar arasında meşru bir şekilde mevcut olmayışının Hıristiyanlık diniyle hiçbir alakası olmadığını hemen hatırlatalım.

Hıristiyanlıkta aslında, çok kadınlı evliliği yasaklayan bir nass mevcut değildir. Bilakis, Hz. Mesih (as) Tevrat'ın hükümlerini onayladığı ve Tevrat'ta da çok kadınlı evlilik resmen tanınmış olduğuna göre, gerçek Hıristiyanlıkta çok kadınlı evliliğin caiz olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim geçmişteki Hıristiyan büyüklerinin birden fazla nikahlıları olduğu söylenir. O halde batılıların, dini veya kanuni şekilde, çok kadınlı evlilikten kaçınmalarının başka sebepleri olsa gerektir.

AYBAŞI ADETLERİ

Kimileri de aybaşı adetleri ve bu rahatsızlık süresi boyunca kadının erkeğin istediklerini karşılamaya hazır olamayışı, keza gebelik ve doğumla gelen yorgunluk ve problemler ve kadının evlilik münasebetlerinden uzaklaşarak çocuk yetiştirme ve ev içi işlerle uğraşmaya eğilimli oluşunu çok kadınlı evliliğe sebep olarak gösterirler.

Will Dourant bu konuda şöyle der: "İlkel toplumlarda kadınlar çabucak yaşlanıverirler. Bu sebepledir ki kocalarını şehvet ve çocuk sahibi olma yolundaki eğilimlerinde bir azalmaya yol açmaksızın bebeklerine daha uzun bir süre süt verip bakımıyla ilgilenmek ve gebelikler arasındaki süreyi uzatabilmek gayesiyle bizzat kendileri, kocalarını ikinci bir evliliğe teşvik ederler.

Nitekim kendi işlerinin azalması ve yeni gelinin aileye yeni çocuklar getirip gelir ve kazancın artmasına yardımcı olması gayesiyle erkeklerin ilk kadınlarının onları yeni bir evlilikte bulunmaya teşvik ettiği çok görülmüştür."

Kadının aybaşı rahatsızlıkları ve doğum problemlerinin kadınla erkeği farklı cinsel durumlarda bıraktığı ve erkeği az veya çok, başka bir kadına yönelmeye sevk ettiği doğrudur. Ancak-bu iki sebepten hiçbiri tek başına çok kadınlı evliliği gelenekleştirebilecek ölçüde güçlü sebepler olamazlar. Bunun için, erkeğin zamparalık

ve benzeri gayri meşru yollarla şehevi tatminde bulunmasını engelleyecek birtakım ahlaki veya sosyal caydırıcı sebeplerin olması gerekir. O halde söz konusu iki etkin sebebin etkin olduğu yerde mutlaka,..erkek, "şehevi arzularını dilediğince tatmin edebilme serbestisi" bulamamış demekti, (aksi takdirde ikinci evlilik gibi bir külfete katlanacağı yerde, bu serbestiye binaen başka yollara sapardı).

KADININ DOĞUM YAPABİLME SÜRESİNİN KISITLI OLMASI

Bazılarına göre, kadının çocuk yapabilme süresi ancak hayatının belli yıllarıyla sınırlı olduğu, muayyen bir yaştan sonra kadının yaise dönemine (*) girdiği ve erkeğinse böyle bir sınırlamayla karşılaşmayacağı cihetiyle bu, çok kadınlı evliliğe yol açan etkenlerden biri olmuştur. Bu görüşü savunanlara göre kadın yeterince çocuk doğurmamış veya doğurduğu çocuklar telef olmuş iken günün birinde kaçınılmaz olarak yeise dönemine girmiş oluyordu.

Erkeğin çocuk istemesi, ancak hanımını boşamaya da razı olmaması, onu zorunlu olarak ikinci, belki de üçüncü bir evliliğe itti. Nitekim kadının kısırlığı da ikinci evliliklere sebep olmuştur.

İKTİSADİ FAKTÖRLER

Çok kadınlı evliliği iktisadı sebeplere dayandıranlar da olmuştur. Bunlara göre günümüzdekinin tam tersine, eski devirlerde fazla çocuk ve kadına sahip olma,

erkeğin lehine bir durumdu. Erkekler çocuklarını ve karılarını köleler gibi çalıştırıyor, hatta kimi zaman çocuklarını satıyorlardı. Çoğu kimsenin köle oluş nedeni savaşlarda esir düşmüş olması değildir.

Bilakis, bizzat kendi babası onu köle pazarına getirmiş ve satmıştır.

Bu, çok kadınlı evliliğe yol açan faktörlerden biri olabilir. Zira erkek, ancak kadınla resmi evliliği kabullenerek fazla çocuğa sahip olma meziyetinden faydalanabilir; metres hayatı ve zamparalık erkeğe bu avantajı sağlayamaz. Ancak, çok kadınlı evliliğin geçerli olduğu her durum için bu faktörün bir sebep olarak kabul edilemeyeceğini de hemen hatırlatalım. Şöyle ki:

İlkel toplumların bu maksatla çok kadınlı evliliklerde bulunduklarını farz etsek dahi, bütün toplumların aynı sebeple aynı davranışı sergilemediği biliniyordu. Sanılanın tam tersine, dünün dünyasında çok kadınlı evlilik, halkın, ancak maddi açıdan refahta olan, zengin ve itibarlı kesiminde görülen bir hadiseydi. Genellikle padişahlar, emirler, komutanlar, din adamları ve tanınmış tüccarlar birden fazla evlilik yapabiliyorlardı.

Daha da önemlisi, bilindiği üzere bu kesimler kendi kadın ve çocuklarını maddi çıkarlar için kullanıyordu.

AİLE VE KABİLE NÜFUSUNUN ARTIŞ FAKTÖRÜ

Çok kadınlı evliliğe yol açan sebeplerden biri de, çok çocuğa sahip olma ve aile ve kabile fertlerini çoğaltma arzusu olmuştur.

Kadınla erkeğe farklı konumlar kazandıran hususlardan biri de bir kadının üretebileceği çocuk sayısının kısıtlı ve sayılı olmasıdır (tek kocalı veya çok kocalı evlilik kadının bu mahdudiyetin değiştiremez).

Halbuki bir erkeğin üretebileceği çocuk sayısı, genellikle nikahlayabileceği kadın sayısıyla orantılıdır. Bir erkeğin tek başına yüzlerce kadınla evlenerek kendi soyundan binlerce çocuğa sahip olabilmesi pekala mümkündür.

Bu günkünün tam tersine, sayıca kalabalık bir aile ve kabileye mensup olmak geçmişte önemli bir sosyal avantaj sayılmadaydı. Kabileler ve aşiretler, nüfus artışını sağlama ve nüfus azalmasını öneyebilme amacıyla her yola başvuruyorlardı. Halkın en çok övündüğü şeylerden biri, sayıca kalabalık bir kabileye mensup olmaktı. Sayıca kalabalık bir aile ve kabileye sahip olmanın tek yolunun çok kadınlı evlilik olduğu da apaçık ortadır zaten...

KADIN NÜFUSUNUN ERKEK NÜFUSUNU AŞMASI

Çok kadınlı evliliğe dair belirtilecek sebeplerden biri de -ki mevcut sebeplerin en

önemlisidir-kadın nüfusunun erkek nüfusunu aşmasıdır.

Bebeğin kız olduğu doğumlar, bebeğin erkek olduğu doğumlardan daha fazla olmamış ve olmamaktadır...

Bazı ülkelerde muhtemelen kız bebek oranı erkek bebek oranını, aşmışsa; buna karşılık bazı ülkelerde de bunun tam tersi bir durumla denge sağlanmış ve erkek bebek oranı kız bebek oranını aşmıştır.

O halde kadın nüfusu erkek nüfusunu nasıl aşar

Evliliğe hazır kadın sayısının evliliğe hazır erkek sayısını aşmasının nedeni, daime erkeklerin verdiği telefatın kadınların telefatından çok daha fazla olmasıdır, erkek telefatının, çokluğu, tek kadınlı evliliğin geçerli olması halinde daima çok sayıda kadının meşru bir koca, meşru bir çocuk ve aile hayatından mahrum kalmasına sebep olmuş ve olmaktadır.

İlkel toplumlarda durumun bundan ibaret olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Daha önce Will Dourant'tan da nakletmiş olduğumuz gibi "İlkel toplumlarda, av ve savaşla uğraştıkları için erkeklerin hayatı sürekli tehlikedeydi; bu sebeple, erkekler kadınlardan daha çok telefat veriyordu. Kadın nüfusunun erkek nüfusunu aşması ya çok kadınlı evliliği zaruri kılıyor, ya da çok sayıda kadını bekar yaşamak zorunda bırakıyordu."

SEBEP VE NEDENLERİN TAHLİLİ

Çok kadınlı evliliğe yol açtığı düşünülebilecek tarihi sebep ve faktörler buraya saydıklarımızdan ibarettir. Ne var ki bunlardan bazıları çok kadınlı evliliğe yol açabilecek derecede bir sebep olmadığı halde gereksiz yere "sebep"ler arasında sayıla gelmiştir (coğrafi şartlar ve iklim gibi). Bunu bir tarafa bırakacak olursak,

ortada üç tür "neden" kalmaktadır. Erkeği çok kadınlı evliliğe iten sebeplerden biri, erkek için herhangi bir geçer ve makbul gerekçe sayılmayacak olan ve sırf zorbalığa, zulüm ve istibdada dayanan bir nitelik arz eder. Önceki bahislerimizde değinmiş olduğumuz "iktisadi neden" bu türe girmektedir.

Açıktır ki "çocuk satıcılığı", insanoğlunun en vahşi ve en zalim işlerinden biridir. Binaenaleyh böylesine vahşi ve zalim bir gaye için yapılan bir çok kadınlı evlilik de hiç şüphe yok ki en azından hizmet ettiği çirkin gaye kadar gayri meşru olacaktır.

İkinci tür sebep,

hukuki açıdan incelene bilinecek nitelikte olup erkek veya bütün toplum için bir "ruhsat" ve geçer sebep sayılabilir. Kadının kısır olması, yaise dönemine girmesi, erkeğin çocuk sahibi olmak istemesi, kabile veya ülkenin nüfus artışına ihtiyaç

duyması...vb. bu tür sebeplerdendir. Cinsel doyum veya çocuk sahibi olama açısından kadınla erkeği eşit olmayan bir durum ve konuma düşüren tabii sebepler, genel olarak hukuki açıdan çok kadınlı ve evlilik için bir gerekçe ve "ruhsat" sayılabilir.

Ancak, yukarıda bahsi geçen sebepler arasında bir de üçüncü tür bir sebep var ki, ister geçmişte ister bugünkü dünyada olsun; erkek veya toplum için çok kadınlı evliliğe "ruhsat" olmaktan öte; kadın için bir "hak", erkek ve toplum içinse bir "vazife" doğurmaktadır: Kadın nüfusunun erkek nüfusuna daha çok olduğunu; evlenme çağına gelen kadınların, evlenme çağına gelen erkeklerden daha fazla olduğunu, üstelik kanunun sadece tek kadınlı evliliğe izin veren bir uygulamayı kabullendiğini farz edin.

Bu durumda birçok kadın kocasız kalacak ve meşru bir aile yuvası kurmaktan mahrum bulunacaktır ki, bu da birden fazla kadınla evlenmeyi bekar ve mahrum kadınlar için bir "hak", evli erkek ve kadınlar için de bir "vazife" haline getirir.

Evlilik, insanoğlunun en tabii haklarından biridir. Ne adına ve hangi gayeyle olursa olsun hiç kimse bu haktan mahrum edilemez. Her bireyin toplum üzerindeki haklarından biridir bu. Toplum, üyesi olan fertlerden bir grubun bu haktan mahrum kalmasına sebebiyet verecek bir uygulamaya giremez.

İş hakkı, beslenme hakkı; ev, eğitim, öğretim ve hürriyet hakkı bir insanın nasıl vazgeçilmez ve men edilmez en zaruri birincil hakları arasında yer alıyorsa, evlenme hakkı da aynı derecede tabii haklardan biridir.

Binaenaleyh kadın sayısının erkek sayısından fazla olduğu bir yerde evliliği tek kadınlı evlilikle sınırlayan bir kanun, yukarıda bahsi geçen tabii hakla çelişmekte ve kanun, insanoğlunun tabii haklarına aykırı düşmektedir.

Bunlar geçmişle ilgili konular, halihazırda ne demek gerekir Acaba, çok kadınlı evliliği meşru kılan, keza çok kadınlı evliliğe kadınlar için bir "hak" olarak resmiyet getiren sebep ve faktörler çağımızda da mevcut mudur, değil midir Bu sebeplerin bugün de varolduğunu farz etsek dahi, erkeğin ilk nikahlısı olan birinci kadının hakkı açısından mesele nasıl olacaktır

ÇOK KADINLA EVLİLİKTE -BEKAR-KADININ HAKKI

Çok kocalı evliliğin yenilgiye uğrayıp çok kadınlı evliliğin revaç bulmasının sebeplerini açılamış ve çok kadınlı evliliğin muhtelif faktörlerin etkisiyle revaç bulduğunu söylemiştir. Bunlardan bazısının, erkeğin zorbalık ve tahakkümcü anlayışından, bazılarının da üreme yeteneği olayında kadınla erkeğin yaş ve süre açısında ve sayıca kısıtlılığı bakımından birbirleriyle farklı konumlarda bulunmuş olmasından kaynaklandığını belirtmiştik.

Bu durumun çok kadınlı evlilik için erkeğe bir nevi ruhsat sayılabileceğini hatırlatmıştık. Ne var ki çok kadınlı evliliği kadın için bir "hak" ve erkek için bir "vazife" konumuna getiren özel bir sebep daha vardır ki tarih boyunca hep var olagelmiştir: Evlenebilecek kadın sayısının, evlenebilecek erkek sayısından çok daha fazla olması!...

Sohbetimizin uzamaması için, çok kadınlı evlilik hususundaki erkeğe bir nevi "ruhsat" sayılabilecek sebep faktörler mevzuuna girmiyoruz. Konumuzu, sadece "mevcut olması halinde çok kadınlı evliliği kadınlar için bir (hak) durumuna getirecek olan sebep" in tahliliyle sınırlıyoruz. Bu iddianın ispatı için her şeyden önce iki noktanın açıklığa kavuşması gerekir:

Birincisi, kesin ve dakik istatistiklerle, evliliğe hazır kadın sayısının evliliğe hazır erkek sayısından daha fazla olduğunu tespiti. İkincisi: Bu gerçeğin tespitinden sonra insani ve beşeri haklar açısından, bunun evlilikten mahrum kadınların evli kadın ve erkekler üzerindeki bir hakkı olduğunun belirlenmesi...

Birinci şıktaki istatistik açısından, günümüzde bu hususta nispeten doğru istatistikler yapıldığını sevinerek belirtelim. Bütün dünya ülkeleri her birkaç yılda bir nüfus sayımı yaparlar.

Gelişmiş ülkelerde gayet dakik bir şekilde yapılan bu sayımlarda sadece kadın ve erkek nüfusunun sayıca miktarı değil; aynı zamanda bu ikisinin çeşitli yaş kesitlerindeki nüfus oranı da tespit edilmiş olur. Yani, mesela 20-24 yaşları arasındaki genç kız ve erkeklerin (keza diğer yaşlarda) sayısı belirlenir. Birleşmiş Milletler Teşkilatı her sene neşretmiş olduğu nüfus yıllıklarında bu istatistikleri de vermektedir (söz konusu yıllıkların muhtemelen 16. sı basıldı)

BM'nin bu hususta ki en son yayını 1964 yılı istatistikleriyle ilgili olan ve 1965'te yayınlanmış bulunanıdır.

İddiamızın ispatı için bir ülkedeki kadın sayısıyla erkek sayısının tespitinin yeterli olmayacağını da hemen belirtelim. Burada bizim için gerekli olan evlenme yaşına gelmiş kadın ve erkek nüfusu oranı arasında genellikle fark vardır. Bu, iki sebepten kaynaklanır: Birincisi, kız çocuklarının erkek çocuklarından daha erken buluğa ermesidir.

Bu cihetledir ki dünyanın hemen her ülkesinde kız çocuklarının resmi rüşt yaşı, erkek çocukların resmi rüşd yaşından daha az olarak kabul edilmiştir. Yine dünyanın her yerinde vuku bulan evliliklerde erkekler, ortalama 5 yaş daha büyük olmaktadır.

Esas ve gayet önemli olan diğer sebepse dünyaya gelen kız bebek sayısının erkek bebek sayısından daha fazla olmamsına hatta bazı ülkelerde kimi vakit bunun tam tersi bir vaka yaşanıyor olmasına rağmen, erkek türünde meydana gelen kayıp

kadın türünde meydana gelen kayıptan daima daha çok olduğundan, evlenme yaşına gelindiğinde bu-orandaki -denge bozulmaktadır.

Kimi zaman bu sayı farkı büyük bir rakama ulaşmakta ve evlenme çağındaki kadın sayısı, evlenme çağındaki erkek sayısından çok çok fazla olmaktadır. Binaenaleyh bir ülkedeki kadın sayısıyla erkek sayısı genelde eşit, hatta genel bir istatistik açısında erkek sayısı daha fazla olduğu halde, evliliğe hazır, yani kanunen rüştünü ispatlama yaşına gelmiş bulunan erkeklerin,

rüştünü ispatlamış kadınlardan daha az olması da pekala mümkündür.

Birleşmiş Milletlerin 1964 yılına ait nüfus bilimi yayınının son sayısında verilen istatistikler bu gerçeği bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Mesela söz konusu yayına göre Kore Cumhuriyeti'nin toplam nüfusu 26. 277.635 iken, bunun 13.145. 289'u erkek, 13. 132. 346'sı kadındır.

Yeni mevcut nüfusta, erkekler 12.943 kişi daha fazladır. bir yaşın altındaki çocuklardan 1-4 yaşları, 5-9, 12-14 ve 15-19 yaşlarına kadar bu rakam değişmeden (12.943) geliyor.

Söz konusu istatistik, yukarıda belirtilen bütün yaş gruplarında erkeklerin sayıca kadınlardan daha fazla olduğunu göstermektedir. Ne var ki 20' ile 25 yaşları arasında bu oran beklenmedik bir şekilde değişiveriyor. Bu yaş gruplarındaki toplam erkek sayısı 1. 083. 364 iken, aynı yaş grubundaki toplam kadın sayısı 1.110.051'dir!... Kadın ve erkeğin kanuni yaşı olarak kabul edilmiş olan bu yaşın üstüne çıktıkça kadın sayısının erkek sayısından daha fazla olduğu görülmektedir.

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

Devami

Kaldı ki Kore Cumhuriyeti'nde, genel nüfus oranı açısından erkeklerin sayıcı kadınlardan daha fazla olması gibi bir istisnai durum söz konusudur. Oysa dünyanın hemen her yerinde, sadece evlilik yaşına gelmiş olan gruplar açısından değil, genel nüfus oranlamasında da kadınlar sayıca erkeklerden fazladır.

Mesela aynı yılın istatistiğine göre Sovyetler Birliği'nde toplum nüfusun (216.101.000) 97.840.000'ini erkekler, 118.261.000'ini ise kadınlar teşkil ediyor ve bu sayı farkı yani 20-24, 25-29, 30-34 ve 80-84 yaşlarına kadar aynı şekilde devam ediyor...

İngiltere, Fransa, Doğu Almanya-Batı Almanya, Çekoslovakya, Polonya, Romanya, Macaristan, Amerika, Japonya...vb. ülkelerde de durum aynı, hatta bu ülkelerin bazı şehirlerinde

(Doğu ve Batı Berlin gibi) nüfusun kadın kesimiyle erkek kesimi arasında oldukça bariz bir fark vardır.

Hindistan'da ise evlenme çağındaki erkeklerin sayısı, aynı çağda kadınların sayısını aşar. Kadın sayısının erkek sayısını aştığı yaş grubu bu ülkede 50'den yukarı yaşlardır. Hindistan'da kadın nüfusunun bunca az olmasının nedeni, muhtemelen, bu ülkede kocası ölen bir kadının ortadan kaldırılması şeklindeki batıl inanç ve geleneğin hakimiyetidir.

Geçen yıl İran'da yapılan nüfus sayımı bu ülkenin, toplam nüfus oranındaki erkek sayısının kadın sayısından daha fazla olduğu istisnai ülkeler arasında yer aldığını gösterdi. Söz konusu sayıma göre İran'ın toplum nüfusu 25,781.090'dır (*) ki bunun 13.337.334'ünü erkekler, 13.443.576'sını kadınlar teşkil etmekte ve kadın nüfus karşısında erkek nüfus toplum olarak 893.578 kişi fazlalık göstermektedir.

Hala hatırımdadır ki çok kadınlı evlilik üzerine yazıp çizen muhalif bazı yazarlarımız (!) bu sayım neticesinin ilanı üzerine yaygarayı koparmış ve "Gördünüz mü! Çok kadınlı evlilik taraftarlarının iddialarını tam tersine, ülkemizde erkek sayısı kadın sayısından daha fazlaymış! Binaenaleyh çok kadınlı evlilik kanunu kaldırılmalıdır!" diye yazmışlardı.

Bu efendilerin haline pek şaşırmıştım. Zira çok kadınlı evlilik kanununun İran'a mahsus bir kural olamayacağını, bu mevzu için sırf mevcut erkek sayısıyla kadın sayasını değil, evlenme yaşındaki erkek ve kadın nüfusun oranının bilinmesi gerektiğini bir türlü kavrayamamışlardı daha!... Genel istatistik anlamında mevcut kadın ve erkek nüfusun oranını bilmek,

söz konusu maksat için elbette ki değildir. Nitekim Kore Cumhuriyeti ve diğer bazı ülkelerde genel istatistikler açısından erkek, evlenme çağındakiler açısında ise kadın nüfusunun ise daha fazla olduğunu gördük.

Üstelik İran gibi ülkelerde bu tür istatistiklerin sıhhat derecesi de tartışma götürür. İranlı kadınların "oğlan çocuk annesi" olma jestini göz önünde bulundurulmalı. Kız çocuğu doğurmuş olmaktan adet utanç duyarak nüfus memurlarına çoğu kez kız bebeği erkek bebek olarak kaydettirdikleri hatırlanırsa ülkemizdeki istatistiklere duyduğumuz güvensizliğin pek sebepsiz yer olmadığı da anlaşılır.

Halihazırda ülkemizde mevcut bulunan arz-talep ilişkisi, evliliğe hazır kadın sayısının evliliğe hazır erkek sayısından daha çok olduğunu ortaya koymaktadır zaten. Zira bizim köylerimizde, kasaba ve şehirlerimizde, hatta göçebe aşiretlerimizde bile çok kadınlı evlilik öteden beri normal olarak süregelmiş bir örf olarak karşılamıştır.

Oysa bu memlekette şimdiye kadar asla kadın kıtlığı yaşanmamış ve evlenmek isteyen hiç kimse evlenecek kadın bulmakta güçlük çekmemiştir. Hatta bunun tam

tersine, arzın talebi aştığı söylenebilir. Ülkemizde dul kadınlar veya elde olmayan sebeplerle kocasız kalan bekar kızların sayısı, daime bekar erkeklerden daha fazla olmuştur. Bir erkek ne kadar fakir ve çirkin olsa da, evlenmek istediğinde, evlenecek bir kadın bulabilmiştir. Halbuki mecburen kocasız kalmış pek çok kadın var...Bu somut ve elle tutulup gerçek her istatistiğin üzerinde ve daha güvenilirdir.

Echlile Montago "Üstün Tür: Kadın" adlı kitabında kadının süslenme ve giyim merakının sosyal sebeplerden kaynaklanan bir eğilim olduğunu ispatlamak için beyhude yere çaba sarf ederken bu gerçeği itiraf etmekten de kendini alamamakta ve "Dünyanın dört bir yanında, evliliğe hazır kadın sayısı, evliliğe hazır erkeklerden daima daha fazladır" demektedir.

1950 yılında yapılan bir istatistik, Amerika'da, evliliğe hazır kadınların, evliliğe hazır erkeklerden bir milyon dört yüz otuz bin kişi fazla olduğunu ortaya koydu. (Zen-i Rüz dergisi, 69. sayı, sy: 71).

Bertrand Russell "Evlilik ve Ahlak" adlı kitabının nüfusla ilgili bölümünün 115. sayfasında şöyle der:

"Günümüz İngiltere'sinde erkek nüfustan fazla olarak 2 milyonu aşkın kadın vardır ki, bu ülkenin kanun ve töresine göre akim kalmaya mahkumdurlar. Onalar için gerçekten büyük bir mahrumiyettir bu".

Birkaç yıl önce gazetelerde yayınlanan bir haber herkesin ilgisini çekmişti. Bu habere göre 2. Dünya Savaşından sonra Almanya'nın vermiş olduğu ağır kayıplar neticesinde meşru bir koca ve aile yuvasına sahip olmaktan mahrum ve bekar yaşamaya mahkum kalan çok sayıda Alman kadın, hükümete yaptığı baskı sonunda, hükümetten, resmen tek kadınlı evlilik kanununun kaldırılarak birden fazla kadınla evlenmeye kanunen izin verilmesini istiyordu. Nitekim o dönemlerde Alman hükümeti,

bir İslami bilimler Üniversitesi olan El-Ezher'e resmi bir yazı yazarak bu işin formülünü istedi. Ancak, daha sonra kilisenin bu başvuru ve isteğe şiddetle karşı çıktığını öğrendik. Kilise, kadınların ömür boyu bekar yaşamasını ve gerçekte fuhuşun yaygınlık kazanmasını; sırf İslami bir uygulama ve İslami doğudan gelme bir formül olduğu gerekçesiyle, meşru çok kadınlı evliliğe tercih etmişti!...

EVLİLİĞE HAZIR KADINLARIN,EVLİLİĞE HAZIR ERKEKLERDEN DAHA ÇOK OLMASININ NEDENLERİ

Sebebi nedir bunun Doğum oranlarında kız bebek sayısı erkek bebek sayısından daha fazla olmadığı halde, evliliğe hazır kadınların daha fazla olması neden kaynaklanıyor acaba

Bunu yüzeysel bir şekilde geçmiş bahislerimizde de izah etmiş ve erkeklerin

verdiği kaybın kadınlardan çok daha fazla olmasının böyle bir netice doğurduğunu belirtmiştik. Üstelik bu kayıplar, erkeklerin evlenme çağına geldikleri yaşlarda vuku bulmaktadır daha ziyade... Savaşlar, boğulmalar, bir yükseklikten düşmeler, yıkıntı ve çöküntüler altında kalmalar, trafik kazaları... vb.

olaylar sonucu vuku bulan ölüm hadiselerine dikkat edilecek olursa tamamına yakın kısmında can kaybına uğrayan tarafın genellikle erkek olduğu görülecektir.

Bu tür hadiselerde canını kaybeden kadın pek azdır. İster insanın hemcinslerinde, ister tabiata karşı verdiği mücadele ve savaşlarda olsun, verilen kayıplar hep erkek olmaktadır. İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne değin bir gün olsun dünyanın en az birkaç noktasından eksik olmayan savaşlara şöyle bir göz atılacak olursa, kadın ve erkek nüfus arasında ki dengenin evlenme yaşlarına gelince neden bozuluverdiği kolayca anlaşılır.

Teknoloji çağında savaşın getirdiği kayıp oranı, ziraat ve avcılık çağlarında karşılaşılan kayıplardan yüzlerce kez daha fazladır.

Son iki dünya savaşında erkeklerin verdiği kayıp (yaklaşık 70 milyon kişi), geçmişte birkaç yüzyıl sürecinde vuku bulmuş savaşlarda insanoğlunun verdiği kayıplara denk bir rakamdır. Son yıllarda sırf Ortadoğu, Uzakdoğu ve Afrika'da vuku bulmuş ve hala da sürmekte olan bölge savaşları göz önünde tutulacak olursa bu iddianın gerçekten açık olduğu kolayca anlaşılacaktır.

Wiil Dourant "Bu geleneğin -çok kadınlı evlilik-ortadan kalkmasında birkaç faktörün rolü olmuştur" der ve şöyle ekler: "Göçebeliğin tersine, kalıcı ve sabit bir hayat olan çiftçilik, erkeklerin karşılaştığı zorluklar, güçlükler ve tehlikeleri azalttığından erkekler de sayıca kadınlara eşit bir düzeye ulaştılar."

Will Dourant'tan böyle yorum duymak gerçekten pek şaşırtıcı... Eğer erkeklerin verdiği kayıp, sırf tabiata karşı verilen mücadele sırasında karşılaşılan hadislere münhasır olsaydı, av çağlarıyla ziraat çağları arasında bu denli fark olduğu söylenebilirdi. Evet, söz konusu devreler arasında bu açıdan elbette farklılıklar vardır. Ancak, erkeklerin en fazla kayıp verdiği hadislere arasında baş gösteren savaşlardır. Bu da ziraat devrinde av devrinden daha az vuku bulmuş değildir.

İkinci bir sebep ise erkeğin kadın daime himaye ederek ölüm tehlikesi arz eden zor hadiselerde onu öne sürmemesi ve bu tür işleri bizzat üstlenmesidir. Bu cihetle söz konusu nüfus dengesizliği av devirlerinde olduğu gibi ziraat devirlerinde de mevcuttu.

Will Dourant teknolojinin hakim olduğu bu çağdan söz etmiyor. Halbuki bu makine devrinde erkek nüfusunun uğradığı kayıp çok daha fazla olmakta. Neticede kadın-erkek arasındaki dengeyi fahiş bir şekilde bozmaktadır.

KADINLARIN HASTALIKLARA KARŞI DAHA DAYANIKLI OLMASI

Erkeklerin kadınlardan daha fazla nüfus kaybına uğramasına yol açan etkenlerden biri de ilmi gelişmeler ışığında bugün artık iyice anlaşılmış bulunan "hastalığa karşı erkeklerin daha az dirençli olduğu gerçeği"dir. Bu da muhtelif hastalıklar karşısında erkek nüfusun daha çok zayiata uğramasına sebep olmaktadır.

İttilaat gazetesinin 1335 kış sayılarından birinde şöyle yazıyordu: "Fransa istatistik dairesinin bildirdiğine göre Fransa'daki doğum vakıalarında dünyaya gelen erkek bebek sayısı kız bebekten daha fazladır. Her 100 kız bebeğe karşılık 105 erkek bebek dünyaya geldiği halde genel bir istatistikte mevcut kadın nüfusunun erkeklerden 1.765.000 kişi daha fazla olduğu anlaşılmıştır....Bu nüfus farkı kadınların hastalığa karşı erkeklerden daha dirençli olmasından kaynaklanıyor."

Soğen dergisinin 6. yıl, 11. sayısında "Politika ve Toplumda Kadın" başlıklı bir makale yayınlandı. Dr. Zehra Hamleri tarafından resimli aylık UNESCO dergisinden tercüme edilmiş bulunan söz konusu makalede Echlıe Montago'dan naklen şöyle deniliyordu: "İlmi açıdan kadının bünye ve mizacı erkeğin bünye ve mizacına baskın ve daha güçlüdür. Dişi türe ait X kromozomları erkek Y kromozomlarından daha güçlüdür. Bu cihetledir ki kadınlar daha uzun ömürlü olmaktadırlar, ortalama yaş süreçleri erkeklerden daha fazladır.

Genellikle kadınlar erkeklerden daha sıhhatlidirler, pek çok hastalık karşısında erkeklerden daha dirençlidirler keza, kadınlar daha erken iyileşirler, tedavi süreçleri erkeklere oranla daha kısadır. Peltek olan bir kadına karşılık peltek olan beş erkek mevcuttur. Daltonizm renk körlüğü) vakalarında renk körü her kadına karşılık aynı hastalığa müptela 16 erkek bulunmaktadır. Burun kanaması ve benzeri sürekli kan kaybına yol tekrarlı kanamalar hemen bütünüyle erkeklere mahsus bir hastalıktır.

Zor hadiseler karşısında kadının direnci erkekten daha fazladır. Son savaştan sonra, dünyanın neresinde olursa olsun, benzer şartlar altında kadınların hapis ve esir kamplarının zorlukları karşısında erkeklerden daha fazla mukavemet gösterdikleri saptanmıştır. Öte yandan yaklaşık bütün ülkelerde intihar vakıaları, erkeklerde kadınlardan üç misli daha fazla görülür."

Echile Montago'nun, kadınların hastalığa karşı daha dirençli olduğu yolundaki görüşü daha sonraları sayın Hüsameddin İmami tarafından "Üstün Tür: Kadın" kitabıyla birlikte tercüme edilerek Zen-i Rüz dergisinin 70. sayısında yayınlandı.

Kadının hastalıklara karşı daha çok direnme gücüne sahip olmasını günün birinde erkeğin güç kazandığı bir sırada ondan intikam almasına ve onu, ölümle sonuçlanması muhtemel olan tehlikeli işlere itmesine, özellikle savaş meydanlarına sürükleyerek onun zarif ve nazik vücudunu top, maki nalı tüfek ve bombalara karşı

hedef durumuna getirip bütün bu zorlukları ona tattırmasına yol açacağı farz edilse dahi yinede hastalığa karşı kadınlar daha dirençli olduğundan kadın-erkek nüfusu arasında sayıca eşitlik sağlanamayacaktır.

Bütün bu saydıklarımız ilk mukaddime, yani genelde evliliğe hazır kadın sayısının evliliğe hazır erkek sayısına oranla daha fazla olduğu gerçeği üzerinde birkaç örnekten ibaret... Binaenaleyh buraya kadar anlatılanlar böyle bir hakikatin (evliliğe hazır kadınların evliliğe hazır erkeklerden daha çok oluşu) gerçekten var olduğunu açıklar. Bunun ne gibi sebep veya sebeplerden kaynaklandığını, söz konusu sebep veya sebeplerine, ta tarihin başlangıcında bugün değin var olduğu ve var olmaya da devam edeceği meselesini açıklığa kavuşturmuş oldu.

ÇOK KADINLI EVLİLİKTE-BEKAR-KADININ HAKKI

Açıklığa kavuşturulması gereken ikinci meseleyse, evliliğe hazır kadın nüfusun evliliğe hazır erkek nüfustan daha fazla olmasının bekar kadınlar için bir "hak", evli erkek ve kadınlar için de bir "vazife" doğmasına sebebiyet vereceği hakikatıdır.

Evlenme hakkının insanoğlunun en tabii ve en asil haklarından biri olduğu tartışma kabul etmez bir gerçektir. Kadın veya erkek; her insanın evlenmeye, bir aile yuvası kurup eş ve çocuk sahibi olmaya elbette hakkı vardır. Çalışmaya, ev sahibi olmaya, eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanmaya, sağlık hizmetlerinden yararlanmaya, huzur ve güven içinde hür olarak yaşamaya hakkı olduğu gibi bu hakka da aynı ölçüde sahip ve haizdir.

Toplum, sadece bu hakkın aranması yolunda ferdin karşısına engel çıkarmamakla da mükelleftir.

Biz, evlenme hakkına gereken ehemmiyeti vermeyerek bundan hiç söz etmeyen beynelmilel insanın hakları beyannamesinin bu cihetle ciddi ve büyük bir eksiklik taşıdığı kanaatindeyiz. Söz konusu beyanname hürriyet ve güvenlik, milli mahkemeye etkin başvuruda bulunma, uyruk ve uyruğu terk etme, dilediği ırk ve dine mensup biriyle evlenme hürriyeti, mülkiyet, sendika kurma, dinlenme ve istirahat, eğitim ve öğretim...gibi hakları dile getirmektedir.

Fakat bir "hak" olarak evlenme hakkından, yani meşru ve kanuni bir aile yuvasına sahip olma hakkından asla söz etmemektedir. Bu, özellikle kadın için ehemmiyet arz eden bir haktır, zira kadın bir aile yuvasına sahip olmaya erkekten daha ziyade muhtaçtır. Daha önce de önemle vurgulamış olduğumuz gibi evlilik erkek için maddi açıdan, kadın içinse manevi ve hissi açıdan ehemmiyet taşır.

Bir erkeğin, ailesini kaybetmesi halinde fuhuş ve metres yoluyla, ihtiyaçlarının en azından yarısını tatmin edebileceği düşünülse dahi, kadın nazarında ailenin bunun çok ötesinde bir ehemmiyete haiz olduğu inkar edilmez bir gerçektir. Aile ve aile çevresini kaybeden bir kadının fuhuş ve dost tutma yoluyla maddi ve manevi

ihtiyaçlarını-en asgari bir seviyede dahi-tatmin ve temin edebilmesi mümkün değildir.

Bir erkek için evlenme hakkı bir takım içgüdüsel ihtiyaçlarını tatmin; gönül ve hayat ortağı bir eşe, meşru ve kanuni çocuklara sahip olma hakkı demektir. Bir kadın içinse evlenme hakkı bütün bunlara ilaveten, aynı zamanda bir hami ve koruyucuya, duygularını destekleyecek bir yuvaya sahip oluş hakkını taşıma anlamı ifade eder.

Binaenaleyh buraya kadar ki sohbetlerimizde:

a-Kadınların erkeklere oranla, sayıca daha fazla olduğu

b-Evlenmenin, her insanın en tabi hakkı olduğu noktaları açıklık kazanmış oluyor. Bütün bunlardan çıkarılacak netice şudur: Tek kadınlı evliliğin geçerli yegane kanuni evlilik olarak kabul ve icra edilmesi halinde pek çok kadın insani ve tabii bir haktan-evlenme hakkı-mahrum kalacaktır. Bu tabii ve insani hakkın ihyası ise ancak çok kadınlı evliliğin kanunen kabulü ile (ancak, taşıdığı özel şartlar çerçevesinde) mümkündür.

Aydın görüşlü Müslüman hanımlar kendi kişiliklerini bulmalı ve kadının tartışma götürmez haklarını koruma adına, ahlak koruma, insan neslini koruma ve insanoğlunun en tabii haklarından biri namına BM.

İnsan Hakları Komisyonuna müracaat ederek çok kadınlı evliliğin İslam'ın buyurmuş olduğu mantıklı şartlar çerçevesinde insanoğlunun en biraz haklarından biri olarak resmen tanınmasını istemelidir. Böylece kadın sınıfı ve ahlaki değerlere en büyük hizmetin sunulmuş olmasının sağlanmasını da istemelidirler. Bu mantıklı formül, sırf doğudan gelmiş için bir günah gibi telakki edilip adeta suçmuş gibi karşılanmamalıdır.

RUSSELL'İN TEORİSİ

Bertrand Russell, daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi bu noktaya dikkat etmekte ve tek kadınlı evliliğin yegane kanuni evlilik olarak kabul edilmesi halinde çok sayıda kadının evlenme hakkından mahrum kalacağını belirterek bir çözüm yolu önermektedir.

Hem de ne yol!...

Gayet basit üstelik...

Russell, bu kadınların çocuk sahibi olmaktan mahrum bırakılmamaları için, erkekleri tuzağa düşürerek piç çocuklar doğurmalarına göz yumulup buna resmen izin verilmesini ileri sürer. Bebekli bir kadın normal olarak maddi yardıma ihtiyaç

duyar. Bu da genellikle "baba" olan erkek tarafından-kadının ve çocuğun geçim ve nafakasını sağlama sıfatıyla-karşılanır. Russell, buna binaen devletin "baba"lık görevini bizzat üstlenerek bu tür kadınlara ekonomik yardımda bulunmasını önermektedir.

Russell şöyle diyor: "Günümüz İngiltere sinde erkek nüfusa oranla, fazladan iki milyon kadın var. Mevcut örfe (tek kadınlı evlilik) göre bu kadınlar ömür boyu hakim kalmaya mahkumdurlar ki, onlar için çok büyük bir mahrumiyettir bu. Tek kadınlı evlilik, kadın erkek sayısının yaklaşık birbirine eşitliğine dayanır.

Bu noktadan hareketle tek kadınlı evliliğin kurallaştırıldığı bu sayıca eşitliğin mevcut olmadığı bir yerde, matematik kuralı gereğince bekar kalması icap eden çok sayıda insana karşı pek acımasız bir davranışta bulunuluyor demektir. Dahası, nüfus artışı istenildiğinde bu acımasızlık yalnızca şahıs değil, toplumun geneli açısından da geçersiz ve haksız bir davranış olacaktır."

Evet, bu sosyal mesele için bir 20. yüzyıl düşünürünün önerdiği çözüm yolu işte bu... İslam'ın bu konuda önermiş olduğu çözüm yolunu ise daha önce belirtmiştik. İslam şöyle der:

"Bu meselenin çözüm yolu şudur: Ekonomik, ahlaki ve fiziki açıdan gerekli şartlara haiz bir erkek birden fazla kadınla evlensin. İkinci kadını da kanuni resmi ve şer'i olarak kabul etsin Onunla ilk eşi ve onun çocuklarıyla ilk eşinden olan çocukları arasında hiçbir ayrım ve ayrıcalık gözetmesin Aynı şekilde birinci hanım da bir sosyal vazife olarak bu kardeşine fedakarlıkta bulunup hakkından biraz feragat etsin Sosyalizmin en zaruri çeşidi olan bu tür sosyalizm ve ortaklaşacılığı kabul etsin".

İslam'ın önerdiği bu çözüm yoluna karşılık 20.yüzyıl filozofunun önerdiği çözüm bakınız: "Kocasız kadınlar, kadınların kocalarını tuzağa düşürüp onlarla ilişki kursunlar.

Bu tür ilişkiler neticesinde dünyaya gelen piç çocuklara da devlet babalık etsin!" Bu filozofa göre kadının evliliğe olan ihtiyacı sadece üç sebepten kaynaklanmaktadır. 1-Cinsel sebep. Kadın cilve ve kurnazlığıyla bu sorunu gönlünce halledecektir. 2-Çocuk sahibi olma. Bunu da başkalarının hakkını çalarak, yani hırsızlıkla temin edecektir.

3-Ekonomik sebep. Bu kadarını da devlet baba üslenecektir artık!...

Ne var ki bu filozofun hiç mi hiç kale almadığı birkaç hayati nokta var. Bunlardan birincisi, kadının, kocasının samimi duygularına ihtiyaç duyduğu. Bir erkeğin himaye ve korumasına muhtaç olduğu.

Erkekle yegane irtibatının cinsel ilişkiden ibaret kalmaması gerektiğidir. Bu filozof

için zerrece önem taşımayan ve İslam nazarında hayati olan bir diğer mealseleyse bu tür gayri meşru ilişkiler sonucu dünyaya gelen yavrunun duçar olduğu son derece üzücü ve perişan durumdur. Her çocuğun, hatta her insanın; adı-sanı belli bir ana-babaya ihtiyacı vardır.

Her çocuk ana- baba samimiyet ve şefkatine muhtaçtır. Tecrübe göstermiştir ki gayri meşru çocuğa sahip olan, çocuğunun babasının sevgisine yüreği kanmamış gönlü doymamış bulunan bir annenin çocuğuna duyduğu sevgi ve şefkat de buna orantılı olarak az ve eksik olmaktadır.

Bu hissi eksiklikler, bu sevgi noksanlıkları, bu şefkat yetersizlikleri nasıl giderilecek, nasıl temin olunacaktır

Devlet gerçekten bunu temin edebilir mi...

Sayın Russell, bu önerilerinin kanuni açıdan resmen kabul edilmemesi halinde çok sayıda haber kadının ömür boyu kocasız ve kısır kalacaklarını söyleyerek kendilerinin bundan teessüf duyduklarını ifade etmedeler.

Ne var ki üzülmelerine hiç de gerek yok; zira bekar İngiliz kadınlarının böyle bir önerinin kanunlaşmasını bekleyecek sabra zaten sahip olmadıklarını bilirler. Bekarlık ve babasız çocuk probleminin pratik çözümünü kendilerine has usullerle zaten bulmuş olduklarını da sayan Russell herkesten daha iyi bilirler.

HER ON İNGİLİZDEN BİRİ

İttilaat gazetesinin "Her on İngiliz'den biri piç..." başlıklı 25.9.1318 tarihli sayısında şöyle yazar:"...Londra -Roster-16 December-Fransa Haber Ajansı: Londra belediye doktoru sn. dr. A. Scott'un raporunda kaydı geçen bilgilere göre geçen yıl zarfında Londra'daki doğum vakıalarında dünyaya gelen her on bebekten biri gayri meşruydu.

Dr. Scott, gayri meşru doğumların her geçen gün daha da artmakta olduğunu ve 1957'de 33.838 olarak kaydedilen gayri meşru bebek sayısının bir yıl içinde 53.433'e yükseldiğini belirtti."

İngilizler, Sayın Russel'in önerisinin kanunlaşmasını beklemeden bu meseleyi de kendilerine has yöntemlerle hallettiler bile!...

ÇOK KADINLI EVLİLİĞE HAYIR,EŞCİNSELLİĞE EVET Mİ

Gelelim İngiliz hükümetine.... İngiliz hükümeti, Russell'in önerisinin tam tersini yaptı. Kadın hakları için bir şeyler yapıp bekar kadınlar konusunda erkeklere meşru mesuliyetler yükleyeceği yerde, kadınların durumunu daha da zorlaştırarak onların erkeklerden iyice mahrum kalmasına yol açtı. Geçtiğimiz hafta "eşcinsellik

kanunu" nu resmen onayladı!...

14,4,1346 tarihli İttilaat gazetesi bu haberi şöyle veriyordu: "Londra -B. Britanya Avam Kamarası sekiz saat süren bir tartışmadan sonrada "eşcinsellik" konusundaki kanun tasarısını resmen onaylayarak Lordlar Karaması'na gönderdi."

Aynı gazete, on gün sonra, yani 24,4,1346 tarihli sayısında şöyle diyordu: "İngiltere Lordlar Kamarası, ikinci tur görüşmelerden sonra "eşcinsellik kanununu" onayladı. Daha önce Avam Kamarası'nca da onaylanmış bulunan mezkur kanun tasarısı yakındı Britanya Kralcesi 2. Elizabeth'in de onayından geçerek resmen yürürlüğe girecek."!!!

Evet...Halihazırda İngiltere'de birden fazla kadınla evlenmek yasak. Fakat eşcinsellik yasak olmadığı gibi kanunun da himayesi altında!...

Daha da açıkça sı bu medeni (!) ve çağdaş, ileri (!) ülke halkının nazarında bir erkek, karısının hemcinslerinden birini ona kuma olarak getirecek olursa insanlık dışı bir davranışta bulunmuş olacağından,

kanun ona bu izni vermemektedir. Fakat eğer kendi hemcinslerinden bir erkeği kuma olarak getirirse gayet onurlu ve insanlığa yaraşır bir şey yapmış olacaktır. 20. yüzyıl medeni erkeğine yakışır bir davranış örneği sergilemiş sayılacaktır!!! Başka bir deyişle İngiliz bilirkişi ve uzmanlarının vermiş olduğu fetvaya göre kadının kuması eğer bıyıklı ve sakallı olursa "kuma getirme"nin hiçbir sakıncası yoktur ve kadın bunu" hoş karşılamalıdır"!

"Batı dünyası ailevi ve cinsel meselelerini halletmiştir. Bizler de aynı çözüm yollarını bulmalı ve bu meseleyi halletmeliyiz" diyenlere ithaf olunur!

Bence, bunda şaşılacak hiçbir şey yok...

Ailevi ve cinsel meseleler mevzuunda batının izlemiş olduğu yol ve yöntemlerle bundan başka sonuçlara varılması beklenemezdi zaten... Asıl şaşırtıcı olanı, bundan başka sonuçlar elde etmeleri olurdu...

Beni asıl üzen nokta, bizimkilerin halidir....Bizim insanlarımızın bu taklitçiliği, bu denli batı hayranlığı ve kendi mantığını bunca rüzgara savurmuşluğu neden...Gençlerimiz ve bugünkü tahsili kesimimizin olayları tahlil ve çözümleme yeteneği niçin bu kadar zayıf...

Bu kadar kendini yitirmişlik, özünü kaybetmişlik, kendi özüne yabancılaşmışlık neden...

Kendi avuncundaki şey inci olduğu halde, sırf dünyanın öbür ucundan birileri kalkıp da "inci değil, kof incir!" dedi diye çabucak inanıvererek kendi avuncundakini atıp;

eloğlunun bir matahmış gibi göstermeye çakıştığı koflaşmış inciye "inci" diye hayranca koşmak neden...

ERKEĞİN TABİATI GERÇEKTEN ÇOK KADINLILIĞA EĞİLİMLİ MİDİR

Batılı sosyolog ve psikologlar arasındaki yaygın görüşün "Erkeğin birden fazla kadınla evliliğe eğilimli bir yaratılışa sahip olduğu ve tek kadınlı evliliğin erkeğin yaratılış ve mizacına aykırı bulunduğu" şeklinde olduğunu duymak pek çok okuyucuyu şaşırtacaktır şüphesiz.

Will Dorant-Felsefenin Lezzetleri adlı kitabının 91. sayfasında, cinsel açıdan günümüzdeki ahlaki bozukluklara değindikten sonra şöyle diyor: "Şüphesiz, bunların pek çoğu, çeşitliliğe karşı duyduğumuz "ıslahı tabiatı gereği tek kadınla yetinememektedir."

"...Erkek, yaratılışı itibariyle çok kadınlılığa eğilimlidir. Ancak çok güçlü ahlaki kayıtlar, yeterince fakirlik ve zor işlerde çalışma ve karısının sürekli onu kontrol edip gözaltında tutması erkeği tek kadınlı evlilikle yetinmeye mecbur bırakabilir...."

Zen-i Rüz dergisinin "Acaba erkek yaratılış itibariyle mi vefasızdır" başlıklı 112. sayısında bakınız neler yazmakta: "Alman Profesör Sehmıt şöyle diyor:"...Tarih boyunca erkek daime vefasız, kadın da onun izleyicisi olmuştur.

Hatta eldeki belgelere göre Ortaçağda da gençlerin %90'ı sırf sevgili değiştiriyor ve evli erkeklerin %50'sı eşlerini aldatıyordu. Tanınmış Amerikalı araştırmacı Robert Kienzy, kendi adıyla meşhur "Kienzy Raporu"nda şöyle yazar: "Amerikalı kadın ve erkekler, eşlerini aldatma konusunda diğer milletleri çoktan geride bırakmışlardır." Kienzay'nin söz konusu raporunun başka bir yerinde de şöyle denilmekte:

"Erkeğin tam tersine, kadın, aşk ve zevkte çeşitlilik aramaktan nefret eder, erkeğinin bazen sergilediği davranışları bir türlü anlayamaması da işte bundandır. Erkekse çeşitlilik aramayı bir nevi eğlence ve maceraperestlik telakki eder, kolayca baştan çıkar; onun nazarında önemli olan psikolojik ve hissi değil, cismi ve fiziki zevklerdir. Erkeklerin romantik ve hissi davranışları, fiziki zevke kavuşma fırsatı buluncaya kadardır...Ünlü bir doktor bir gün bana şöyle demişti:

Erkeğin "poligam" -çok eşlilik ve çeşitliğe eğilimli-kadınsa "monogam" tek eşliğe eğilimli-oluşu gayet doğaldır. Zira erkek vücudunun ürettiği milyonlarca sperme hücresine karşılık kadın vücudu cinsel hazırlık döneminde sadece bir gamet bir gamet üretir. Kienzy teorisi bir yana dursun, "Erkeğin eşini aldatmaması pek mi zordur gerçekten" Şeklinde bir soruyu kendimize yöneltmemiz hiç de fena olamaz herhalde...

Fransız Hanry Do'montrelon bu soruya şöyle cevap vermekte: "Eşini aldatmamak erkek için zor değil, imkansız bir şeydir! Her kadın bir erkek için, her erkekse bütün

kadınlarla yaşamak için yaratılmıştır. Erkeğin baştan çıkıp azarak eşini aldatması onun değil, baştan çıkma ve eşini aldatma faktörlerinin tamamını onun bünyesinde toplamış bulunan fıtrat ve yaratılışının suçudur."

Aynı derginin 120. sayısında "Fransız usulü aşk ve evlilik" başlığı altında şu satırlar yer almakta: "Fransız eşler, aldatma ve ihanet meselesini kendi aralarında halletmiş, bunu birtakım şahsi ölçü ve sınırlara bağlamışlar. Erkek bu ölçüleri aşmaz ve bu sınırları çiğnemezse çapkınlığı hoş karşılanıyor.

Bir erkek, azami iki yıllık bir karı-koca hayatından sonra yine de karısına sadık kalabilir yıllık bir karı-koca hayatından sonra yine de karısına sadık kalabilir mi Şüphesiz, hayır! Zira bu erkeğin yaratılışına aykırı olur! Fakat kadınlar için durum bir ölçüde farklı; kadınların da bu farklılığı sezmiş olduklarını da sevinerek bitirtelim...

.Fransız bir koca eğer karısına ihanet edecek olursa karısı bundan şikayetçi olmuyor, sinirlenmiyor. Çünkü "kocam, sadece vücudunu başka bir kadına götürdü, ruhunu ve kalbini değil; ruhu ve duyguları benimle..." diyerek teselli buluyor kolaylıkla."

Bundan birkaç yıl önce Keyhan gazetesi aynı konuda Dr.Russell "Lie" adlı bir Almak biyologun nazariyesini yayınlamış. Söz konusu nazariye İranlı yazarlar tarafından uzun süre yazılıp çizilerek hararetle tartışılmıştı. Dr. Russell Lie'ye göre erkeğin bir kadınla yetinmesi insan nesline bir ihanet sayılırdı, üstelik nicelik bakımından değil, niteliği itibariyle bir hıyanet! Zira erkeğin bir kadınla yetinmesi onun neslini zayıflatır. Oysa ki çok kadınlı evlilikte nesil daha da güçlenmekte, kuvvetlenmektedir."

Erkeğin mizacı konusunda yapılan bu tanımlama bizce kesinlikle yanlış.... Mezkur müzekkerlere ilgili zeminde ilham veren unsur erkeğin gerçek mizacı ve tabiatı değil. Bu beyefendilerin sosyal muhitlerine hakim olan o güzel ortam ve durumlardı.

Tabii ki biz, psikolojik ve biyolojik açıdan kadınla erkeğin aynı yapıya sahip olduğunu iddia etmiyoruz asla. Bilakis bu ikisinin söz konusu zeminlerde yekdiğerinden farklı olduğuna, tabiatın bu farklılıkla birtakım amaçlar güttüğüne inanıyoruz. Bu cihetledir ki kadın-erkek eşitliğinin, bu ikisinin "benzer haklar sahip olduğu" yanlışına hizmet edecek bir bahane olarak kullanılmaması lazım geldiğine inanıyoruz.

Tek eşli evlilik hususunda da kadınla erkek kesinlikle farklı psikolojiler taşırlar; kadın, tabiatı gereği tek eşlidir. Çok eşlilik kadının mizaç ve psikolojisine ters ve aykırıdır. Nitekim kadının kocasından umduğu şeyler, nitelik itibariyle çok kocalı evlilik bağdaşmayacak türdendir.

Erkek ise "tabiatı itibarıyla tek kadınlı değildir, daha yerinde bir ifadeyle, çok kadınlılık, erkeğin mizacına aykırı değildir. Çok kadınlı evlilik, erkeğin kadından umduklarına aykırı düşecek, onunla bağdaşmayacak bir gerçeklik değildir.

Ancak biz, erkeğin mizacının "tek kadınlı evliliğe aykırı bir yapıda olduğu" görüşüne de katılmıyoruz. Keza biz "Erkeğin çeşitliliğe karşı beslediği ilgi (ıslah edilmez) dir" diyen, eşine sadık kalmanın erkek için imkansız olduğunu iddia ederek her kadının belli bir erkek, her erkeğinse bütün kadınlar için yaratıldığına inananların bu düşüncesini yanlış buluyor ve reddediyoruz.

Bizce erkeğe eşini aldatma gibi çirkin bir davranışı tabiat değil, içinde yaşadığı sosyal şartlar aşılar....Erkeğin sadakatsizliğini sorumlusu sosyal ortamdır, mizacı değil. Sadak atsızlık faktörlerini; bir yandan kadını erkeği kandırıp baştan çıkarmak için akla gelmedik oyun ve yöntemlere başvurmaya teşvik edip yabancı erkeklerin aklını çelme gayesiyle bin bir kılık ve hileyle ortaya sürerken,

bir yandan da kanuni evliliğin yegane yolu tek eşliliktir, kanun birden fazla kadınla evliliğe izin vermez bahanesiyle evliliğe hazır ve evlenme ihtiyacı içinde bulunan yüz binlerce, hatta milyonlarca kadını meşru bir karı-koca hayatına sahip olma hakkında mahrum bırakarak erkekleri baştan çıkarma gayesiyle toplumun içine sürerek ortam hazırlar....

Batı gelenekleriyle tanışmadan önce İslami doğuda erkeklerin %90'ı gerçek anlamda tek eşli idiler. Ne birden fazla şer'i hanımları vardı, ne de metres ve dost tutarlardı....Müslüman ailelerin tamamına yakın bir kısmında tek eşit aile hayatı hakimdi.

ÇOK KADINLI EVLİLİK,TEK KADINLI EVLİLİĞİN EMNİYET SİBOBU

Çok kadınlı evliliğin, İslami doğuda tek kadınlı evliliğin kurtulmasını sağlayan en önemli etken olduğunu duyanlar buna şaşırmaktan kendilerini alamayacaklardır.

Evet, çok kadınlı evliliğin caiz oluşu, tek kadınlı evliliğin kurtuluşunu sağlayan en önemli etken olmuştur. Zira evliliğe ihtiyaç duyan kadın sayısının evliliğe ihtiyaç duyan erkek sayısını aştığı ve böylece çok kadınlı evliliğe gerekli kılan şartların doğduğu bir ortamda bu kadınlara resmen evlenme hakkı tanımaz ve ahlaki,

maddi ve fiziki açıdan müsait durumdaki erkeklere birden fazla kadınla evlenme izni verilmezse, dost tutma ve metres hayatı yaşamalar, gerçek anlamda tek eşli evliliğin kökünü kurutuverir.

İslami doğuda hem çok kadınlı evlilik caizdi, hem de erkeği baştan çıkartıcı bunca tahrik unsuru yoktu; bu cihetle de gerçek, anlamda bir tek eşit evlilik hakimdi çoğu ailelere...Keza bazı erkeklerin başka kadınlarla ilişki kurması, bu işe bir felsefe uydurtacak ve "erkek, yaratılışı itibarıyla çok kadına mütemayildir;

tek kadınla yetinmesi imkan dışı bir hadisedir" gibi saçmalıklar üretecek bir noktaya varmadı asla.

Meselenin bu noktasında "mizacı açısından erkeğin çok eşliliğe mütemayil olduğunu, ancak sosyal kanunlara gelince çok kadınlı evliliğe karşı çıkarak bunu reddettiğini söyleyen söz konusu bilim adamlarına göre bu çelişik iki kural arasında yer alan erkeğin durumu ne olarak tır Şeklinde bir soru sorulabilir haklı olarak...

Onların dünya görüşlerinde bu sorunun cevabı gayet net olarak verilmiş: Erkek, hukuki ve kanuni açıdan tek eşli olup birden fazla kadınla resmi evlilik yapmamalı, pratikte ise-tabiat gereği (!)-çok eşli olup çok sayıda kadınla ilişki kurmalıdır! Bunlara göre meşru olmayan ilişkilerde bulunmak veya metres tutmak, erkeğin-yine doğası gereği (!...)-tabii, meşru haklarındandır Binaenaleyh bir erkeğin bir ömür boyunca sadece bir kadınla yetinmesi bir nevi "namertlik" ve "erkeklikle bağdaşmayan bir hareket" (!!!) sayılır.

MESESENİN GERÇEK YÜZÜ

Konumuzun bu noktasında okuyucularım, insanoğlu için öteden beri söz konusu olagelmiş bulunan çok kadınlı evlilik meselesinin aslını kavramış olmalıdır. Mesele, "çok kadınla evlilik mi iyidir, tek kadınlı evlilik mi" sorusu değildir asla...Tek kadınla evliliğin elbette daha iyi olduğu apaçık ortadadır. Nitekim tek kadınlı evlilik özel ve mahsus aile hayatı demektir.

Eşlerden her birinin ruhi ve cismi açıdan yalnızca birbirine ait oluşu demektir. Birlik ve bütünleşmeden ibaret olan evlilik hayatının ruhunun, tek eşli bir evlilik ortamında çok daha kolay ve rahatça kemal ve tahakkuku şüphe götürmez...Ne var ki insanoğlunun takılıp kaldığı yol ayrımı "çok kadınlı evlilik veya tek kadınlı evlilikten hangisini tercih edeceği" meselesi değildir.

Bu açıdan insanoğlu için ehemmiyet taşıyan konu; sosyal zaruretler neticesinde, bilhassa evlenme ihtiyacındaki kadın sayısının bu ihtiyaçtaki erkek sayısını aşması sonucu,

mutlak anlamda tek kadınlı evliliğin fiilen tehlikeye düştüğü meselesidir. Toplumun bütün ailelerine şamil olacak "mutlak tekeşli evlilik" pratiği imkansız ve gerçekten uzak bir hikayedir sadece! İnsan toplulukları için iki yol vardır: Ya birden fazla kadınla evliliğe resmen ve kanuni açıdan kabul etmek, veya meşru olmayan ilişkilerin yaygınlık kazanması....

Diğer bir deyişle ya mahdut sayıda evli erkeğin-ki bu rakam aşağı yukarı % 10'u aşmayacaktır-bir-den fazla kadını nikahlayarak kadınlarında bir eşe, sıcak bir yuva ve çoluk çocuğa sahip olmasını sağlamak ya da metres ve dost tutma yollarını açık bırakmak! İkinci durumda her metres kadın pekala birden fazla erkekle ilişki kurabileceğinden evli erkeklerin tamamına yakın bir kısmı pratik uygulamada

zaten "çok kadınlı" olacaktır.

Evet, çok kadınlı evlilik meselesinin gerçek yüzü işte budur.

Ne var ki batıcı propagandacılar bu meselenin içyüzünü ortaya dökmeye yanaşmazlar, gerçeği kılıflara sokmadan açıkça ifade etmezler. Zira hakikaten metres hayatı ve gayri meşru ilişkilerden yanadırlar; şer'i, meşru ve kanuni bir evlilikte bulunmayı bir utanç ve meşru bir nikahlıyla yaşamayı ayıpmış gibi görürler; ikisi, üçü dördü bir yana dursun, birini bile fazlalıkmış gibi telakki ederler.

Evlilik bağları ve izdivaç mesuliyetinden kurtulmayı yaşama zevkinin ana kaynağı gibi telakki eden bu adamlar, konuşurken hiç de bu niyetlerinden söz açmaz ve safdil insanları kolayca kandırabilmek için "biz tek kadınlı evlilikten yanayız" der ve öyle görünmeye çalışırlar. Gayet masum ve evcil tavırlara bürünerek "biz, erkeğin tek eşli evlilikte bulunup karısına sadık kalmasını istiyoruz, çok eşli evlilikle karısına ihanet etmesini değil..." Demekten de utanmazlar...

20.YÜZYIL ERKEĞİNİN HİLESİ

20. yüzyıl erkeği aile hakları ile ilgili konuların çoğunu kurnazca kendi lehine çevirerek eşitlik ve serbesti gibi parlak laflarla kadını iğfal edip ona karşı mesuliyetlerini azaltmayı başarmış, gününü gün etmeye başlamıştır. Ancak, çok kadınlı evlilik-mesuliyetinden sıyrılma-hususunda elde ettiği ölçüde bir başarıyı çok ender zamanlarda kazanabilmiş durumdadır.

İranlı yazarlarımızın eserlerinde bazen öyle satırlarla karşılaşıyoruz ki insan bunların saflıktan mı geldiğini, yoksa iğfal maksadı taşıyan bir oyun mu olduğunu kestirmekte güçlük çekiyor gerçekten...

Söz konusu yazarlardan biri çok kadınlı evlilik konusunda bakınız neler yazıyor:

"Halihazırda gelişmiş ülkelerde karı-koca ilişkileri karşılıklı hak ve vazifeler esasına dadalıdır. Binaenaleyh ister geçici, ister daimi olsun, çok kadınlı evliliğin kadın tarafından kabulünü istemek, tıpkı erkeğin karı-koca ilişkilerinde kendisinden başka erkeklerin de varlığını kabullenmesini istemeye benzer".

Evet, bu gibilerin safdil mi olduğu, yoksa art niyetlilik mi taşıdığını anlamak gerçekten zor... Bunlar çok kadınlı evliliğin, evli olan bütün kadın ve erkeklerin omuzunda ağırlığını hissettiren ve yeri geldiğinde "birden fazla kadınla evlenmek" ten başka çözüm yolu bırakmayan bir sosyal problemden kaynaklandığını bilmezler mi gerçekten...Bu problemi görmezden gelerek ağzını açıp gözünü yumup sloganlar atmanın "Yaşasın tek kadınlı evlilik! Kahrolsun çok kadınlı evlilik!..." diye bağırıp çağırmanın hiçbir derde deva olmayacağını bilmezler mi...

Çok kadınlı evliliğin erkeğin değil, kadının hakları arasında yer aldığını ve kadınla

erkeğin "karşılıklı haklar"ıyla hiçbir alakası bulunmadığını bilmezler mi

Daha da maskara olan, "Kadının çok kadınlı evliliğe razı olmasını istemek, erkekten evlilik ilişkilerinde rakiplerinin varlığına göz yummasını istemeye benzer" demeleridir. Tamamen yanlış bir karşılaştırma oluşu bir tarafa, bu kıyasta bulunanlar, "günümüz dünyası" adına her şeyi caiz görüp bu tabunun doğurduğu sonuç ve sebep olduğu hadiseleri zerrece şüphe duymaksızın dört dörtlük doğrularmış gibi çabucak kabulleniverenler, şu "günümüz dünyası" dedikleri çağdaş medeniyetin onları sürekli "Eşlerinin başka erkeklerle gönül oyunlarına girmelerini hoş karşılamaya" davet ettiğini de bilmezler mi yoksa

Baylar! Çağımız dünyası dediğimiz şey; bir "insan" için "tahammülü gerçekten imkansız" olan bir tür davranışlara gösterilecek menfi tepkilere "kıskançlık",, "taassup", "fanatik davranış"...vb. isimler takmakta ve böyle bir tepkiyi kınamaktadır!!!

Gençlerimiz bu hususta batıda neler olup bittiğini yeterince bilebilselerdi keşke....

Komünizm buraya kadar ki bölümünde çok kadınlı evliliğin erkeğin tabiat ve mizacından değil, sosyal bir problemden kaynaklandığını anlatmaya çalıştık. Evlenme ihtiyacındaki kadın sayısının evlenme ihtiyacı içindeki erkeklerden daha fazla olmadığı bir toplum çok kadınlı evliliğin zaten pek nadir görüleceği, belki de hiç uygulanmayacağı apaçık ortadadır. Kaldı ki böyle bir ortamda-böyle bir ortamın meydana gelmiş olduğunu farz edelim-çok kadınlı evlilik ne yeterli, ne de doğru olacaktır...

Nitekim böyle bir gaye için daha başka şartlar da gereklidir...Evvela sosyal adalet, iş ve yeterli gelir imkanları olmalıdır ki evlenip yuva kurmak isteyen her erkek bu makul isteğini yerine getirebilsin.

İkincisi, kadınlar eş seçebilme ve kendi iradeleriyle evliliğe karar verebilme durumunda olmalı ve baba, kardeş veya diğer üçüncü şahıslar tarafından, sırf parası var diye evli zengin bir erkeğe zorla nikahlandırılmamalıdırlar. Kara hakkı kendisine bırakılan bekar bir erkekle evlenme imkanına da kavuşan bir kadının evli bir erkeğe varmayacağı ve "kuma"lığa razı olmayacağı açıktır; meğer ki velisi durumundakiler paraya tamamlanarak onu zorla zengin evli bir erkeğe satmak istesinler...

Üçüncüsü, bugün haddi aşmış bulunan bunca tahrik edici, fesada sürükleyici, akılları çelici, ocaklar söndürücü unsurları ortadan kaldırmak... Halihazırdaki tahrik edeci unsurlar, bekarı şöyle dursun, evli kadını bile baştan çıkarmaktadır...Toplum eğer ıslah olmak ve gerçek anlamda tek eşli evliliği kurtarmak istiyorsa bu üç şartı gerçekleştirmeye çalışmalıdır. Aksi takdirde çok kadınlı evliliğin kanun gücüyle yasaklanıp engellenmesi fuhuş ve fesada yol açmaktan başka işe yaramayacaktır.

KOCASIZ KADINLARIN MAHREMİYETLERİNİN YOL AÇTıĞı KRİZ

Evlenme ihtiyacında bulunan kadın sayısının bu ihtiyaç içindeki erkek sayısından daha fazla olması halinde ise çok kadınlı evliliğin yasaklanması insanlığa ihanetten başka bir şey değildir.

Zira böyle bir durumda sadece kadın haklarının çiğnenmesi söz konusu değildir. Nitekim mesele bir grup kadının haklarının çiğnenmesinden ibaret olmuş olsaydı bir ölçüde tahammülü mümkün olabilirdi belki. Ancak, bu yolla topluma musallat olan kriz her krizden daha tehlikeli, her buhrandan daha korkunçtur. Aile ocağının her ocaktan daha mukaddes oluşu gibi tıpkı...

Zira burada en doğal hakkından mahrum bırakılan bir canlı söz konusudur; mahrumiyet durumundaki bir canlının gösterdiği bütün tepkilerle birlikte hem de!... Mutsuzluk ve bahtsızlığının doğurduğu bütün psikolojik arazlar ve ukdeleriyle bir insandır karşımızdaki.... Bütün kadınca hilelerle mücehhez bir kadındır o; olanca "aldatıcı" ve "baştan çıkarıcı" gücüyle "Havva'nın kızı"...

O, buğday veya arpa değildir ki tüketim fazlası denize dökülebilsin ya da kara günde lazım olur umuduyla silolarda depolansın...Ev veya odada değildir ki lazım olmadığında kilitlenip bırakılıversin! Canlı bir yaratıktır o, insandır, kadındır...O fevkalade şaşırtıcı gücünü gösterecek dünyayı toplumun başına dar getirecek ve:

"Doğrusunu istersen, tahammül edemem asla

Rakiplerim yerken ben durup bakmaya... (*) diyecektir.

İşte bu "tahammül edemem asla" neler neler yapacaktır....Yuvalar yıkacak, ocaklar söndürecek ve kinler meydana getirecektir.

İçgüdüyle kin elele verdiğinde vay insanlığın haline!

Aile hayatından mahrum bekar kadınlar, hiçbir konuda bunca zayıf olmayan erkekleri cezbe dip baştan çıkarabilmek için ellerinden geleni yapacaklardır. "Yerler çamur olunca filler de kayar" (*) derle ya; bu çamurun azı dahi o filin (erkek) kaymasına yeter...

Mesele bu kadarla bitecek midir Elbette ki hayır! Şimdi sıra evli kadınlardadır; kocalarını onların aldattığını gören evli kadınlar intikam hırsına kapılacak ve eşlerinin izinden giderek onlar da kocalarını aldatmaya başlayacaktır....

Ve bir kısır döngü...

Sonuç ne olacaktır

Sonuç, "Kienzy raporu" adıyla meşhur araştırma çalışmasında bir tek cümleyle özetlenmiştir:

"Amerikalı kadınlar ve erkekler, eşlerini aldatma konusunda bütün dünyayı geride bırakmışlardır."

Görüldüğü gibi bu felaket sadece erkeklerin fesada sürüklenmesiyle bitmemekte, evli kadınları da uçurumun eşiğine sürüklemektedir.

KADININ ÇOKLUĞU KARŞISINDA GÖSTERİLEN TEPKİLER

Kadın nüfusunun erkeğe oranla daha fazla oluşu meselesi insanoğlunun hayatında ötedenler var olagelmiştir. Yegane fark, pek çok sosyal problemleri de beraberinde taşıyan meseleye insanların değişik yaklaşım tarzı ve tepkiler göstermiş olmasıdır. Takva ve iffet sahibi milletler, büyük semavi dinlerin önderliğinde, çok kadınlı evlilik yoluyla bu müşkülü çözmüş,

mayaları takva ve iffetle bağdaşmayan kavimlerse bu meseleyi fuhşa alet etmişlerdir.

Ne doğuda var olan çok kadınlı evlilik İslam dininin ürünüdür, ne de batıda var olmaması Hıristiyanlığın eseridir....Zira çok kadınlı evlilik İslam öncesinde de doğuda mevcuttu ve doğu dinlerince caiz sayılmadaydı. Öte yandan Hıristiyanlık da çok kadınlı evliliğe menetmiş değildir. Bu mesele Hıristiyanlıkta değil, batılı milletlerde düğümleniyor.

Fuhuş yolunu izleyen milletler, çok kadınlı evlilik usulünü kabul eden milletlerden daha ziyade darbe indirmişlerdir tek eşli evliliğe...

"Muhammed (s.a.a) in" Hayatı" adlı kitabın yazarı Dr. Muhammed Hüseyin Heykel, çok kadınlı evlilikle ilgili Kur'an ayetlerini hatırlattıktan sonra şöyle diyor: "Bu ayetler, tek kadınla yetinmenin daha doğru olacağını belirterek"...

Eğer aralarında adaletle hükmedemeyeceğinizden korkarsanız bir kadınla yetinin" buyurmakta ve hemen ardından da "Zaten onların arasında adaletle davranamazsınız". demektedir. ancak bütün bunlara rağmen sosyal hayatta çok kadınlı evliliği gerektiren şartlar ve zaruretlerin de ortaya çıkabileceğini göz önünde bulundurarak "adaletle davranılması" şartıyla buna müsaade etmiştir.

Nitekim kocalarını savaşta kaybederek dul kalan Müslüman kadınlara Hz. Muhammed(s.a.a) böyle davranıyordu. Milyonlarca insanın canını kaybedip çok sayıda kadının dul kalmasına sebebiyet veren savaşlar, ayaklanmalar ve benzeri hadiselerden sonra tek kadınlı evlilikle yetinmenin, istisna olarak ve "adaletle davranılması kaydıyla"

caiz kabul edilen çok kadınlı evlilikten daha doğru olacağını kim söyleyebilir Aynı şekilde batılılar, ikinci dünya savaşından sonra kağıt üzerinde ismen varolan "tek kadınla yetinme" kanununun pratikte de uygulanmış olduğunu iddia edebilirler mi

ÇOK KADINLI EVLİLİĞİN SAKINCALARI

Evliliğin bütün mutluluk ve huzuru samimiyete, fedakarlığa, feragate, birlik ve beraberliğe bağlıdır. Çok kadınlı evlilik ise bütün bunları tehlikeye düşürür.

Kadınlar ve analı çocukların içinde bulunduğu tatsız durum bir yana, çok kadınlı evlilik bizzat erkek için son derece ağır ve ezici sorumluluklar getirmekte, buna yanaşan erkek aslında huzurlu ve şenlikli bir hayata veda etmektedir.

Birden fazla nikahlısı olup da içinde bulunduğu durumdan razı olan erkeklerin büyük çoğunluğu, aslında bu durumun getirdiği şer'i ve ahlaki Mesuliyetleri önemsemeyenlerdir. Eşlerinden birine ilgi gösterip diğerine lakayt kalan ve Kur'an-ı Kerimin tabiriyle onu "muallak bir vaziyette kendi haline bırakanlardır. Binaenaleyh bu tür şahısların adına "çok kadınlı evlilik" dedikleri şey gerçekte baştan sona adaletsizlik, zulüm ve sıkıntı dolu bir, "tek kadınlı evliliktir."

Meşhur bir halk deyimi vardır: "Allah bir, hatun bir" derle.

Erkeklerin çoğu bu inancı taşımıştır, hala da çoğunluk bu inancı tasdık eder; huzurlu ve şenlikli bir evlilik hayatı ölçü alınacak ve meseleye şahsi ve ferdi açıdan bakılacak olursa bunun hakikaten pek yerinde ve doğru olduğu anlaşılır.

Bütün erkekler için geçerli bir hakikattir bu.

Beraberinde getirdiği onca şer'i ve ahlaki mesuliyetleriyle birlikte yine de kadınlı evliliğin kendisi için iyi, rahat ve huzurluluk açısından lehine olacağını zanneden bir erkek aslında büyük bir yanılgı içindedir. Huzurlu ve rahat bir hayat açısından tek kadınlı evliliğin elbette ki tercih edileceği apaçık ortadadır.

Ancak....

İSLAM'DA KADIN İSLAM'DA KADIN

MESELENİN DOĞRU TAHLİLİ

Ferde veya içtimai zaruretlerden kaynaklanan çok kadınlı evlilik gibi meselelerin doğruluk veya yanlışlığını tek kadınlı evlilikle kıyaslama yoluyla tahlile kalkışmak doğru sonuçlar vermez.

Bu tür meselelerin doğru tahlili için her şeyden önce onları doğuran sebep ve faktörleri inceleyerek bunları ihmal etmenin ne gibi vahim sonuçlara yol açacağını

anlamak gerekir.

Ardından, bizzat bu meselenin doğuracağı kusur ve sakıncaların da göz önünde bulundurulması ve bu merhaleden sonradır ki, meselenin her iki boyutunu ortaya koyacağı neticelerin genel bir muhasebesinin yapılması icap eder. Bu tür meselelerin gerçek haliyle tahlil ve incelenmesi ancak bu yolla mümkündür.

Meseleyi bir örnekle açıklamaya çakışalım, farz edin ki bizden "zorunlu askerlik" konusunda görüş belirtmemiz isteniyor... Eğer meseleye, sırf askerin ailesi açısından bakacak ve durumu onların menfaat ve temayülleri açısından inceleyecek olursanız varılacak sonuç şüphesiz: "Zorunlu askerlik kanunu iyi bir kanun değildir" şeklinde olacaktır. Öyle ya, hangi anneyle baba çocuklarının zorla kendilerinden uzaklaştırılıp askere götürülmesini ve canı kadar sevdiği evladının savaş meydanlarında kanlar içinde yerlere serilmesini ister...

Ne var ki bu tür meseleleri böyle bir mantık ve yöntemle incelemek bizi doğru sonuçlara götürmez. Meselenin doğru tahlili, bir aileyi evladından ayırma ve muhtemelen mateme boğmanın yanı sıra;

kendi vatanını müdafaa edecek askere sahip olmaması halinde bir ülkenin ne hale geleceğinin de düşünülmesi ve bu iki neticenin birlikte mütalaa edilmesi şeklinde olmalıdır. İşte o zaman bir grup vatan evladının ülkeyi korumak gayesiyle askere gitmesi ve asker ailelerinin de tabiatıyla bu durumun doğuracağı zorluklara göğüz germesi gerektiği anlaşılacak ve bunun yerinde ve makul bir karar olduğu kabul edilecektir.

Çok kadınlı evlilik için bir nevi ruhsat sayılabilecek şahsi ve sosyal zaruretlere değinmiştik. Genel bir muhasebe imkanına kavuşabilmek ve çok kadınlı evliliğe yöneltilen bazı eleştirilere asla katılmadığımız gibi bu tür evliliğin birtakım sakıncalar taşıdığını inkar usulünün doğuracağı kusur ve sakıncaları inceleyeceğiz şimdi. Çok kadınlı evlilik hususunda sayılabilecek pek çok kusur ve sakıncaları inceleyeceğiz şimdi. Çok kadınlı evlilik hususunda sayılabilecek pek çok kusur ve sakınca vardır ki biz bunları muhtelif boyutlarıyla, değişik açılardan kısaca ele almaya çakışacağız burada.

RUHİ AÇIDAN

Deniliyor ki: Karı-koca ilişkileri maddi ve fiziki ilişkilerden, yani birtakım ekonomik ve bedeni temaslardan ibaret değildir sadece... Mesele bundan ibaret olsaydı çok kadınlı evlilik kolayca izah edilebilirdi. Zira maddi bir fiziki işleri bireylere göre ayarlayıp birçok şahsa göre taksim etmek kabildir.

Ne var ki karı-koca ilişkilerinde asl olan ve asıl rol oynayan şey ruhi ve manevi irtibatlardır; aşk duygu ve sevgidir... İki tarafı birbirine gönül bağlar burada; aile yuvasında tarafların buluşup kavuştuğu merkeziyet noktası kalplerdir. Bütün diğer

ruhi ve manevi şeyler gibi, aşk ve duygu da taksim kabul etmez, bölünüp bölüştürülemez...

Bunları bireyler arasında eşit ölçülerde dağıtmak, herkese "payına düşen kadarını" vermek mümkün değildir. Bir kalbi ortadan ikiye ayırmak ya da ki yerde rehine bırakmak nasıl mümkün olabilir Bir kalbi, "her şeyiyle" iki kişiye vermek mümkün müdür...Elbette ki hayır!... Aşk ve tapınma duyguları monist niteliklidirler; ortak ve rakip tanımazlar.

Buğdayla arpa gibi değildir ki belli ölçeklerle taksim edebilmek mümkün olsun! Kaldı ki bu duygular kontrol edilebilir şeyler de değildir. Diğer bir deyişle insanoğlu kalbinin avuncundadır, kalp insanoğlunun boyutu olan ve iki insan arasındaki ilişkiyi, iki hayvan arasındaki bütünüyle şehevi ve içgüdüsel ilişkiden farklı kılan şey ne bölünme ve taksim kabul eder ne de kontrolü mümkündür. Çok kadınlı evliliğin söz konusu menfi boyutlarından biri işte budur.

Bizce bu ifadelerde biraz abartma var; zira izdivaç ruhunun duygu ve sevgi olduğu ve kalbi duyguların insanın kendi elinde bulunmadığı doğrudur; ancak duyguların bölüştürülemeyeceği ve taksim edilemeyeceğini söylemek de şairane bir hayal, hatta biraz da mübalağa olmaktadır. Çünkü belli bir duyguyu tıpkı bir cisim gibi ki eşit parçaya ayırarak bölüştürmekten bahsetmiyoruz ki "ruhi eğilimlerin bölünme kabul etmez" olduğu söylenebilsin.

Burada mevzubahis olunan şey, insanoğlunun ruhi kapasitesidir; insan ruhunun iki eğilimi birlikte barındıramayacak kadar dar kapasiteli olmadığı apaçık ortadadır. On çocuğu olduğu halde onunu da taparcasına seven ve çocuklarının hepsi için fedakarlıkta bulunan nice babalar vardır.

Ancak, mesele şu şekilde ifade edilirse doğrudur elbette: "Aşk ve duygular, çok eşli evlilikte, tek eşli evlilikteki kadar çok olmamakta, doruğa ulaşan yüceliğiyle çok kadınlı evlilik bağdaşmaz. Tıpkı akıl ve mantıkla da bağdaşmadığı gibi...

Russell, "Evlilik ve Ahlak" adlı eserinde "insanların büyük çoğunluğu, aşkı, duyguların insaflıca bir değiş-tokuşu olarak telakki eder. Diğer deliller bir yana dursun, tek başına bu bile çok kadınlı evliliğin yanlış olduğunu ortaya koymaktadır" der.

Eğer duyguların değiş tokuşu insaflıca olacaksa bu ne diye "ferde münhasır olmayı" da gerektirsin Karşılıklı olarak birbirini seven bir babayla çocukları arasında ki insafı değil midir İnsaflıca olması bir tarafa, çok sayıda çocuğu olmasına rağmen bir babanın çocuklarına beslediği sevgi, onca çocuğun bir babaya beslediği sevgiden çok daha fazla bile olmaktadır.

Daha da şaşırtıcı olanı bunu söyleyen zatın erkeklere centilmen (!) davranıp kadınları hoş görmelerini, eşlerinin başkalarına aşık olmasını olağan karşılayıp

bundan rahatsızlık duymamalarını tavsiye etmesi ve hanımlara da benzeri tavsiyelerde bulunuyor olmasıdır. Russell, karı-koca arasındaki duygu mübadelesinin hala insaflıca olduğunu söyleyebilecek mi acaba

EĞİTİM AÇISINDAN

"Kuma"lık öteden beri geçimsizliği çağrıştıran bir terim olmuştur. Kadının en büyük düşmanı kumasıdır. Çok kadınlılık, kadınların sürekli yekdiğeri aleyhine olmalarına, hatta kimi zaman kocaları aleyhinde de girişimlerde bulunmalarına sebebiyet vermekte; sevgi ve samimiyet ortanı olması lazım gelen aile muhitini savaş, kavga, çekişme kin ve intikam ortamına dönüştürmektedir.

Anneler arasındaki rekabet, kin ve düşmanlık duyguları çocuklara da sirayet etmekte ve neticede aynı evin çocukları arasında ayrılık gayrılıklar baş göstermektedir; çocukların ilk eğitim yuvası ve ilk okulları durumunda olan ve onlara sevgi ve iyilik aşılaması gereken aile ortamı, nifak ve hainliğin öğretildiği bir yuva haline gelmektedir.

Çok kadınlı evliliğin, bütün bu menfi eğitim etkilerini doğuran bir ortam olduğuna şüphe yok. Ne var ki bu etkilerin ne kadarının bizzat çok kadınlı evliliğin tabiatından ve ne kadının erkekle ikinci hanımının takındığı tavır ve sergilediği davranışlardan kaynaklandığını da hesaplamak gerekir. Biz yukarıda bahsi geçen arazların bütünüyle çok kadınlı evlilikten kaynaklanmadığı,bilakis bu evliliğin yanlış icrasından doğduğu kanaat indeyiz.

Bir kadınla bir erkek birlikte normal hayatlarını sürdürmekteyken erkeğin karşısına çıkan diğer onun aklını başından alıyor ve adam ikinci evliliğe niyetleniveriyor....Aralarında gizlice sözleşip anlaştıktan sonra adam nikahı bastırıyor. Derken bir gün ikinci kadın tıpkı ecel gibi, siniveriyor birinci kadının evine barkına.

Hem kocasını elinden alıyor hem yuvasını. Daha yerinde bir deyişle kadıncağızın "hayat"ına ani bir baskında bulunarak her şeyi alt-üst ediveriyor...Bu durumda ilk hanımın kin ve intikamdan başka bir tepki göstermeyeceği ortadadır.

Kocası tarafından hakarete uğrayıp horlanma kadar bir kadını üzecek ikinci bir şey yoktur. Bir kadın için en büyük yenilgi kocasının kalbini elinde bulunduramamak ve ona başkalarının sah iplendiğini görmektir. Erkek kendi başına buyruk ve keyfine düşkün bir davranış sergiler, ikinci kadın da onun evine "baskın" tertipleyen bir konum kazanırsa, ev sahibi hanımın bunu soğukkanlı ve anlayışla karşılamasını ummak elbette ki abes olacaktır.

Ancak, ev sahibi hanım, kocasının bu il için "ruhsatlı" olduğunu bilir ve kocasının ondan bıkmadığını,

ikinci evliliğin ona sırt çevirmek anlamına gelmediğine inanırsa; kocası ona karşı zorba, keyfine düşkün ve başına buyruk bir havaya bürünmez ve ona karşı daha sevecen ve daha saygılı davranırsa, aynı şekilde ikinci hanım da birinci hanımın birtakım haklara sahip olduğunu, bu haklara saygı göstermek ve çiğnememek gerektiğini göz önünde bulundurursa; bilhassa hepsi, aslında sosyal bir müşkülün halli yolunda bir adım atmakta olduklarını idrak eder ve bu önemli hususu unutmazlarsa ev içi rahatsızlıkların büyük ölçüde azalacağı açıktır.

Birden fazla kadınla evlenebilme kanunu, geniş bir sosyal bakıştan kaynaklanmış ileri bir kanundur. Binaenaleyh böyle bir kanunu icra edecek olanların da yüksek bir fikri düzeye sahip olması ve ileri seviyede bir İslami eğitim ve öğretimden geçmiş bulunması gerekir.

Tecrübe göstermiştir ki erkeğin keyfi olmayıp başına buyruk bir tavır sergilemediği ve kadının da, kocasının ikinci bir kadına ihtiyaç duyduğuna kanaat getirdiği durumlarda bizzat ev hanımı kadın bu işe talim olmuş ve kocası için ikinci bir hanım seçip eve getirmiş, mezkur rahatsızlıkların hiçbiri de vuku bulmamıştır. Meydana gelen rahatsızlıkların çoğu, bu kanunun icrasında kimi erkeklerin sergilemiş olduğu vahşice davranışlardan kaynaklanmaktadır.

AHLAKİ AÇIDAN

Kimlerine göre çok kadınlı evliliğe izin vermek, şehvet ve hırsa açık kapı bırakmak demektir. Bu, erkeğin şehvetperest olmasına yol açmaktadır. Halbuki ahlak, insanın şehevi eğilimlerini en aza indirmesini gerekli kılar. Zira insanoğlu, şehevi arzularını tatmin yoluna gittikçe şehvete olan düşkünlüğü de tabiatı gereği artar. Onun mizacı böyledir çünkü.

Montesquieu "Kanunların Ruhu" adlı eserindeki çok kadınlı evlilik konusunda şöyle der: "Fas kralının hareminde beyaz, sarı ve siyah ırktan olmak üzere her milletten kadın vardır. Ancak, bu adam halihazırdakinin iki katı kadına da sahip olsa yine de yeni kadınları olsun isteyecektir. Zira şehvetprestlik de tıpkı cimrilik ve pintilik gibidir, giderek artar, giderek daha şiddetli bir hal alır. Nitekim kişi altın ve mücevher sahibi oldukça altına olan hırsı daha da artar.

Öte yandan çok kadınlı evlilik, müstehcen gayri tabii cinsel ilişkileri de -eşcinsellik- öğretir insana. Bu tür ilişkilerin yaygınlık kazanmasına yol açar. Çünkü şehevi arzuları tatmin etmenin sınırları vardır. Bu sınır ve ölçünün aşılması, kuralsız ilişkilere götürür insanı. İstanbul'da vuku bulan bir ayaklanma sırasında sultanın sarayında bir tek kadının dahi mevcut olmadığı görüldü. Sultan eşcinseldi çünkü..."

Bu eleştiri iki açıdan ele alınabilir: Birincisi iyi ahlaklı olmanın şehevi eylemlere temelden bağdaşmadığı, binaenaleyh nefsin temiz kalması için şehevi isteklerin en aza indirgenmesi gerektiği yolundaki görüş; diğeriyse insanoğlunun tabiatı gereği,

isteklerine kavuştuğu ölçüde isyankar olacağı, isteklerine karşı çıktığı ölçüde yatışacağı şeklindeki görüştür.

Önce birinci görüşü ele alalım; Bu görüş, kalenderlik ve çilekeşlik esasında dayanan ve Hine, Budist ve Melamilik okullarından etkilenmiş bulunan Hıristiyan ahlakı inançlarının telkin etmiş olduğu görüştür maalesef.

İslam ahlakı böyle bir esasa dayalı değildir. "Şehevi eğilimler azaldığı ölçüde ahlaki eğilimlerin artacağı ve şehvetin sıfıra indiği yerde otomatik olarak ahlakın da üst düzeye yükseleceği" şeklinde değildir İslam'ın görüşü... İslam'ın bu konudaki görüşü: "Şehevi eylemlerde aşırıya kaçmanın ahlakla bağdaşmayacağı" yolundadır.

Çok kadınlı evliliğin bir "ifrat" olup olmadığını anlamak için erkeğin, tabiatı gereği tek kadınlı tek kadınlı mı, yoksa çok kadınlı mı olduğuna bakmak gerekir.

Geçen bölümde erkeğin tek kadınlı bir evlilik tabatına sahip olduğu görüşüne katılan, çok kadınlı evliliği bir "sapıklık" veya "ifrat" şeklinde telakki eden hiç kimseye rastlanamayacağını; bilakis bugün pek çoklarının "erkeğin çok kadınlı bir evlilik mizacına sahip olduğu ve tek kadınlılığın tıpkı bekarlık gibi onun mizacına aykırı düşeceği" görüşünde olduğunu belirtmiştik.

Erkek mizacının çok kadınlı olduğu yolundaki görüşe katılmadığımız gibi, erkeğin tabiatı itibarıyla tek kadınlı olduğu ve çok kadınlılığın tıpkı eşcinsellik gibi erkeğin mizacına aykırı bir sapıklık sayıldığı görüşüne de karşıyız...

Çok kadınlı evliliğe şehvetperestlikle özdeş sayan Montesquieu gibilerini bu konudaki yegane ölçü ve kıstasları harem saraylarıdır. Bu tür yazarlar İslam'ın, çok kadınlı evliliği caiz görmekle Abbasi, Osmanlı....vb'lerinin harem saraylarına bir nevi ruhsat çıkarma gayesi güttüğünü sanırlar. Oysa ki bu tür sapmalara herkesten çok İslam karşı çıkmış ve çıkmaktadır. İslam'ın çok kadınlı evlilik uygulaması için gerekli gördüğü ön şartlar ve tespit etmiş olduğu sınırlar, şehvet düşkünü bir erkeğin bu eğilimi paralelindeki bütün hareket yeteneğini sırıra indirger.

İkinci görüşe gelince,,, İnsan tabiatının, tatmin oldukça azan, mahrum bırakıldıkça yumuşayıp eriyen bir yapıya sahip olduğu şeklindeki görüş, tıpkı bugün Freudizm yanlılarının savunmakta olduğunun tam karşı noktasında yer alan bir görüştür. Freudcülere göre insan tabiatı "tatmin olduğu ölçüde yatışır, mahrum bırakıldığı ölçüdeyse azgınlaşır ve isyan eder". Bu cihetle Freudçülar yüzde yüz bir serbestlikten yanadırlar.-özellikle cinsel konularda-Mevcut bütün ahlak kurallarının çiğnemesi gerektiğini savunurlar.

Keşke Montesquieu bugün sağ olsaydı...Sağ olsaydı da teorisinin Freudçularca nasıl alaya alındığını görseydi...

İslam ahlakı açısından yukarıdaki görüşlerin ikisi de yanlıştır. Tabiat ve mizaç denilen şeyin ikisi de yanlıştır. Tabiat ve mizaç denilen şeyin belli hak hudutları vardır, her şeyden önce bu hak ve hudutları bilmek gerekir. Tabiat, iki durumda her şeyi alt-üst eder: 1-Tamamiyle mahrum bırakılması halinde. 2-Tamamiyle serbest bırakması ve bağlayıcı bütün kural ve kayıtların önünden kaldırılması halinde...

Kısacası ne Monteşquieu gibilerinin iddia etmiş olduğu gibi çok kadınlı evlilik ahlaka mugayir, psikolojik huzuru bozucu ve nefsani temizliğe aykırı bir uygulamadır. Ne de Freud ve taraftarlarının propagandasını yaptığı gibi erkeğin tek kadınla veya ancak meşru ölçüler çerçevesinde sahip olabileceği kadınlarla yetinmesi bir ahlaki marazdır....

HUKUKİ AÇIDAN

Çok kadınlı evliliğe yöneltilen eleştirilerden biri de şu şekildedir: "Nikah akdi gereğince çiftler birbirine ait olur. Bunun sebebi, nikah akdi gereğince tarafların birbirlerine karı-kocalıkla ilgili hassalarına "malik" olmuş bulunmalarıdır. Binaenaleyh çok kadınlı evlilik gibi bir olayda ilk ve asıl "hak sahibi" olan birinci kadındır. Aynı sebeple, söz konusu erkekle ikinci bir kadın arasında-nikah hususunda-yapılacak bir antlaşma" yersiz ve haksız bir müdahale" mesabesindedir.

Mesela antlaşma konusu edilen erkeğin evlilikle ilgili hassaları-daha önce yapılan bir kontratla satılmış ve birinci kadının mutlak mülkiyetine girmiştir. O halde birinci planda rızası alınması ve muvafakat göstermesi icap eden taraf, birinci kadındır. Binaenaleyh çok kadınlı evliliğe izin verilecekse bunu her şeyden önce birinci kadının izim ve rızasına bağlamak gerekir;

kocasının ikinci bir kadınla evlenip evlenemeyeceğine karar verme hakkı gerçekte onundur. Birden fazla; yani ikinci üçüncü ve dördüncü bir kadın nikahlamak; tıpkı bir adamın belli bir malı daha önce resmen satmış olduğu halde ikinci, üçüncü ve dördüncü şahıslara da satmaya kalkışmasına benzer. Böyle bir satış muamelesinin geçerliliği, mülk sahibi olan birinci şahısta ikinci ve üçüncü şahısların rızasına bağlıdır. Aksi takdirde satıcı şahsın söz konusu malı başkalarının kullanımına sunması suçtur ve cezalandırılmalıdır."

Bu eleştiri, evliliğin hukuki tabiatını çıkarlar mübadelesine bağlama ve "eşlerden her birini, diğerinin karı-kocalı hassalarına maliki olarak görme" aslına dayanıyor. Bu, tartışılır bir düşünce tarzı olmasına rağmen biz burada bu tartışmaya girmiyor ve izdivacın hukuki tabiatının bu olduğunu kabul ettiğimizi farz ediyoruz.

Bu durumda söz konusu eleştiri ancak erkeğin bir eğlence ve değişiklik olsun gibi keyfi bir gayeyle çok kadınlı evliliğe kalkışması halinde geçerli olabilecektir.

Nitekim evliliğin hukuki niteliği eşler arasında "karı-kocalık münasebetiyle ilgili hassaların karşılıklı mübadelesi" şeklinde kabul edilir ve kadın da, kocasının söz konusu münasebetler konusundaki bütün ihtiyaçlarını karşılamaya muktedir olursa erkeğin ikinci bir evlilikte bulunabilmek için geçerli hiç bir sebep ve "ruhsat" bulamayacağı apaçık ortadadır.

Fakat mesele, kocanın "keyfiliğinden" kaynaklanmıyor ve erkek, önceden kısaca belirtmiş olduğumuz "ruhsat"lardan birini taşıyorsa o zaman iş değişecek ve bu eleştiri tamamen "yersiz" olmayacak mıdır Mesela kadının kısır olması veya çocuk yapamayacak döneme girdiği halde kocasının çocuğa ihtiyaç duyması ya da kocasının makul isteklerine cevap veremeyecek bir hastalığa yakalanması pekala mümkündür. Bu durumda kadının hakkı, kocasının başka bir evlilikte bulunmasına elbette engel teşkil etmez.

Kaldı ki bütün bunlar çok kadınlı evlilikte bulunma ruhsatının sadece erkeğin şahsını ilgilendiren bir durum olması halinde geçerlidir. Sosyal bir mesele söz konusu olur, ya da kadın nüfusunun erkek nüfusa oranla daha fazla oluşu veya nüfusunun arması zaruretinin doğuşu gibi haller gündeme gelirse çok kadınlı evlilik bir sosyal görev konumu kazanacak ve meselenin görünümü değişiverecektir.

Bu gibi durumlarda toplumu fesada, fuhşa sürüklenmekten kurtarmak veya gerekiyorsa nüfus artışını sağlamak gayesiyle çok kadınlı evlilik bir vazife ve farz-ı kifayet haline gelir. Şer'i vazife ve sosyal mesuliyetin söz konusu olduğu bir durumda ferdin izin veya rızasının hiçbir anlam ifade etmeyeceği açıktır. Toplumda kadın nüfusunun gerçekten erkek nüfusunu aştığını veya toplumun nüfus artışına cidden ihtiyaç duyduğunu farz ediniz; bu durumda bütün erkekler ve evli kadınlar için bir vazife, bir farz-ı kifayet söz konusudur.

Toplumu bir krizden kurtarabilmek için evli kadınların bir takım fedakarlıklara katlanması gereken bir durum vardır ortada...Tıpkı toplumun geleceği için aziz evlatlarını gözden çıkarmak ve onları savaş meydanına göndermekle mükellef olan ana ve babaların askerlik ödevi karşısındaki sorumlulukları gibi...Bu ve benzeri meselelerde karar bir şahıs veya birtakım şahısların iradesine terk edilemez.

Erkeğin birden fazla evlilikte bulunabilmesi için ilk eşinin rızasını alması gerektiği, hak ve adaletin bunu gerektirdiği şeklinde düşünenler meseleye yalnızca bir zaviyeden yaklaşmakta, sadece erkeğin keyfi davranması ihtimalini göz önünde bulundurmakta, ferdi ve sosyal zaruretleri hiç hesaba katmamaktadırlar. Nitekim ferdi veya sosyal zaruretlerin söz konusu olmadığı durumlarda, birinci hanım izin verse dahi, birden fazla kadınla evlenmek zaten kabul edilir şey değildir.

FELSEFİ AÇIDAN

Çok kadınlı evliliğe felsefi açıdan yöneltilen eleştiri şudur: Çok kadınlı evlilik kadını,

kadınla erkeğin birer insan olarak eşitliklerinden kaynaklanan kadınla erkeğin eşit oldukları" yolundaki temel felsefi gerçeğe aykırıdır. Zira kadın da erkek gibi bir insandır, her ikisi de eşit haklara sahiptirler.

Binaenaleyh ya her ikisine de çok eşli evlilik hakkı tanımalı, ya hiçbirine böyle bir hak verilmemelidir. Erkeğe birden fazla kadınla evlenme hakkı tanıyıp da kadına birden fazla kocayla yaşama hakkı vermemek erkeği kayırmaktır, ikisi arasında ayırım gözetmektir. Erkeğe dört kadınla evlenme hakkı vermek, bir kadının değerinin bir erkeğin değerinin ancak dörtte biri kadar olduğu manasına gelir. Bu ise kadına yapılabilecek en büyük hakarettir; hatta miras ve şahadette bulunma hususunda iki kadının miras hakkı ve şahadetinin bir erkeğinkine denk sayan İslami usule de aykırıdır.

Çok kadınlı evliliğe yöneltilen en zayıf ve en tutarsız eleştiridir bu... Söz konusu eleştiride bulunanlar, çok kadınlı evliliğin ferdi ve içtimai zaruretlerine zerrece dikkat göstermemiş ve meselenin keyif ve zevkten ibaret olduğunu zannederek "Erkeğin istekleri göz önünde bulundurulmuş da kadınınki neden göz ardı edilmiş efendim" diye itiraza kalkışmışlarıdır.

Çok kadınlı evliliğin sebepleri, ruhsatları ve bilhassa bekar kadınlar için onun evli kadın ve erkekler üzerinde bir hak durumuna getiren nedenler daha önceki bahislerimizde etraflıca ele almış olduğunuzdan burada onların tekrarına girmeyeceğiz.

Burada şunu söylemekle yetiniyoruz: Eğer çok kadınlı evlilik, miras ve şahitlik hususlarında İslam'ın hareket noktası ve felsefesinin temeli olan asıl unsur kadın haklarına lakayt davranmak ve onu aşağılamak olsaydı, keza insanlık ve insan olmanı doğurduğu haklar açısından İslam dini kadınla erkek arsında ayırım gözetseydi her durumda ve bütün şartlarda aynı şekilde görüş belirtmesi icap ederdi.

-Zira yukarıda sözü geçen felsefenin yaptığı şey tamamen budur.-Bir yerde kadın erkeğin yarısı kadar miras alacak derken başka bir yerde kadın erkeğin aldığı kadar miras alacak demez; bir yerde erkek dört kadınla evlenebilir derken başka bir yerde, mesela şahitlik hususunda, muhtelif hallerde muhtelif hükümlerde bulunmazdı. Bütün bunlardan da kolayca anlaşılabileceği gibi

İslam apayrı nedenlerden hareket etmiş ve yola çıkmıştır. Önceki konuların birinde miras konusunu ele almış, bir diğer konuda da insan olma ve bunun doğurduğu haklar açısından kadınla erkeğin eşit durumlarda görüşünün İslam nazarında insan haklarının birinci maddelerinden biri, daha yerinde bir deyişle bu işin alfabesi olduğunu belirtmiştik. İslam nazarında, kadın-erkek hakları mevzuunda eşitliğin de ötesinde birtakım meseleler vardır ki bunlara dakik bir şekilde uymak ve uygulamak icap eder.

ÇOK KADINLI EVLİLİKTE İSLAM'IN ROLÜ

İslam ne çok kadınlı evliliğe ilk kez bizatihi icap etmiş, ne de onu temelinden iptal edip kaldırmıştır. İcat etmemiştir, çünkü İslam'dan asırlar önce bu uygulama zaten vardı; onu bütünüyle kaldırma yoluna da gitmemiştir, zira İslam nazarında toplum, yegane çözüm yolu çok kadınlı evlilik olan birtakım sosyal problemlerle her an karşı karşıya gelebilir.

İslam'ın yaptığı şey, çok kadınlı evlilik geleneğini ıslah etmek olmuştur.

SINIRLAMA

Bu konudaki ilk ıslahı, çok kadınlı evliliği belli bir oranda sınırlamış olmasıdır. İslam'dan önce çok kadınlı evlilikte ve tür sınırlamalar yoktu, bir erkek isterse yüzlerce kadın alır, harem sarayları kurabilirdi. İslam buna izin vermedi. Bir erkeğin dörtten fazla kadınla evlenemeyeceğini bildirdi. Müslüman olmadan önce dörtten fazla karısı olan ve İslami kabul ettikten sonra fazlasını boşamak mecburiyetinde kalan niceleri olmuştur.

Bunlar arasında adı geçenlerden biri Geylan B. Eslemedir. Bu adamın on karısı vardı. Resul-ü erkem (sav) hanımlarından altısını boşattırdı ona....Keza Nevfel B. Muaviye'nin beş hanımı vardı. İslami kabullenmesi üzerine Hz. Peygamber (sav) ona, hanımlarından birini kesinlikle bırakması gerektiğini buyurdu.

Şia rivayetlerinde geçen bir hadisede de, Mecusi bir İranlının Hz. İmam Sadık (a.s) zamanında İslam'ı kabul ettiği, ancak bu sırada yedi kadınla evli bulunduğu anlatılır. Şimdi Müslüman olan bu adamın ne yapması gerektiği sorulduğunda, İmamın cevabı "üçüncü kesinlikle boşamalıdır." şeklinde olmuştur.

ADALET

İslam'ın bu konuda getirmiş olduğu düzenlemelerden biri de, adaleti şart koşarak kadınlar ve onların çocukları arasında ayrım gözetilmesini engellemek oldu. Kur'an-ı Kerim bu hükmü apaçık bir ifadeyle ortaya koyar ve şöyle buyurur: "Kadınlar arasında adaletle davranamayacağınızdan korkarsınız-yani onlara adil davranma hususunda kendinize tam olarak güvenmiyorsanız-biriyle iktifa edin."

İslam öncesi dünyada ister kadınlar, ister onların çocuklarına karşı olsun, asla adil davranılmıyordu. Geçen bahislerimizden birinde Cristien ve diğerlerinin araştırmalarından örnekler aktarmış ve bu kabilde olmak üzere Sasaniler dönemi İran'ında hem kadınlar, hem onların doğurduğu çocuklar arasında apaçık ayırım gözetildiğini;

kadınlardan bazıları kral kadın unvanı alır ve birtakım hukuki ayrıcalıklardan faydalanırken, bazılarının hizmetçi veya emektar kadın şeklinde adlandırıldığını ve

kral kadınlara oranla daha az haklara sahip olduğunu belirtmiştik. Hizmetçinin doğurduğu çocuk erkek olursa babası onu evlatları arasına alıp kabul ediyor, kız olursa reddediyordu.

İslam bütün bu çirkin gelenekleri kaldırırdı, eşler veya onların çocukları arasında ayrım gözetilmesini yasakladı.

Will Dorant, "Medeniyet Tarihi" adlı eserinin 1. cildinde çok kadınlı evlilikten söz ederken; "Birinin serveti artacak olsa, çok sayıdaki çocukları arasında bölüşülecek olan bu servetten onların her birine az miktarda bir pay düşeceğini göz önünde bulundurarak hanımları arasında en çok sevdiği "sevgilisi" kadınla diğer kadınlar arasında ayrım gözetmeye başlar, böylece mirasın sadece "sevgilisi" nin çocuklarına kalmasını sağlardı." der.

Bu ifadeler kadınlarla onların doğurduğu çocuklar arasında ayrım gözetmenin geçmişte pek yaygın olduğu ve normal karşılandığını apaçık gözler önüne sermektedir. Ancak, W. Dourant'ın bu ifadelerinin devamında yer alan bir cümlesine şaşırmamak elde değildir:

"Çağdaş kuşağa gelinceye kadar bütün Asya kıtasında mevcut olan evlilik usulü bu minval üzeydi. Zamanla, em çok sevilen ve adına "sevgili" denilen göz ağrısı kadın, tek eşli evlilikteki "ferde münhasır kadın" konumu kazandı. Diğer kadınlarsa ya erkeğin fiziki metresleri oldular veya bütünüyle sahneden silindiler."

Will Dorant bunları söylerken İslam dini sayesinde, Asya'da eşler ve çocuklar arasında ayrım gözetme şeklindeki çirkin geleneğe 14 asırdan beri şeran son verilmiş olduğunu hiç hatırlamamış veya hatırlamak istememiştir. Bu nikahlı kadından başka gizlice birtakım metreslere de sahip olma, Asya'ya değil, Avrupa'ya mahsus geleneklerdendir. Son günlerde maalesef Avrupa'ya da sirayet etmeye başladı...

Velhasıl çok kadınlı evliliğe İslam'ın getirdiği ikinci düzenleme, eşler ve çocuklar arasında ayrım gözetilmesini yasaklamak olmuştur.

Eşler arasında ayrımı gözetmek ve birine sevgi gösterip diğerini ihmal etmek ne şekil ve surette olursa olsun İslam'da caiz değildir. Ulema arasında da bu hususta ittifak ve görüş birliği vardır.

Sadece bazı mezhep ve tarikatlar fıkhı görüşlerinde kadın haklarını ayırma gibi bazı şekillere büründürmüşlerdir ki bizce bu kesinlikle yanlış ve Kur'an-ı Kerimde geçen ilgili ayet-i kerimenin mefhumuna kesinlikle aykırıdır. Resul-ü Ekrem (s.a.a)den nakledilen, Şia ve Sünni Müslümanlarca da mükerreren rivayet edilen bir hadis-i şerif bu mevzudaki bütün şüpheleri ortadan kaldırmaktadır.

Hz. Resulullha (s.a.a) bu hadiste şöyle buyururlar: "Her kimin iki hanımı olur da

onlar arasında adaletle davranmaz ve birine diğerinden daha fazla ilgi gösterirse, kıyamet günü vücudunun bir tarafı onu cehenneme sokmak için sürekli yere yapışır bir şekilde haşrolunacaktır."

Adalet, en yüce insani fazilettir; adaletin şart koşulması demek, en yüce ahlaki güce sahip olma şartının aranması demektir. Erkeğin bütün kadınlara karşı beslediği duygunun eşit bir miktar ve muayyen bir ölçüde olmaması cihetiyle kadınlar arasında hiçbir ayrımda bulunmaksızın adaletle davranabilmeyi becermesi gerçekten onun en zor görevlerinde biri durumundadır.

İslami savaşlar dönemi olan Medine döneminde birçok Müslüman kadının kocasız ve kimsesiz kaldığını ve Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) ömrünün son on yılına rastlayan bu dönemde birçok evlilikte bulunduğunu hepimiz biliyoruz.

Peygamberin (s.a.a)nikahlamış olduğu kadınlar genellikle çok yaşlı veya dul kalmış bulunanlardı ve çoğunun, ilk eşinden dünyaya gelmiş bulunan evlatları da vardı. Hz. Resul-ü Ekrem'in(s.a.a) bütün mübarek ömürleri boyunca nikahlamış oldukları yegane bakire kadın Ayşe'ydi. Ayşe daima bununla iftihar eder ve "Ben, peygamberin (s.a.a) hanımları arasında, peygamberden başka koca görmemiş bulunan tek kadınım." derdi.

Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) eşleri arasında tam bir adaletle davranır ve hiçbirine zerrece ayrıcalık gözetmezdi. Ayşe Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) eşlerine karşı nasıl davrandığını soran kız kardeşinin oğlu Urve b. Zübeyr'e "Peygamber-i Ekrem (s.a.a) hiçbirimiz diğerine tercih etmezdi" diye cevap verir ve şöyle ekler: "Hepimize karşı tam bir adalet ve eşitlikle davranırdı.

Bütün eşlerine uğrayıp hal-hatırlarını sormadığı günler pek azdır. Ancak o gün kimin sırası olursa olsun ona da tıpkı diğerlerine gösterdiği kadar ilgi gösterir ve aynı ölçüde hal-hatır sorardı. O gün kimin sırasıysa geceyi onun evinde geçirirdi; icabeder de sırası olmayan bir hanımının evine gitmek isterse mutlaka gelip öteki hanımından izin ister, o razı olursa gider, razı olmazca gitmezdi. Benden izin istediği zamanlar ben şahsen izin vermezdim kendisine"...

Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) vefatlarıyla sonuçlanan ağır hastalık dönemlerinde dahi tam adaletle davranmaya dikkatle önem göstermişlerdir. Ağır şekilde hastalanmış ve bütün takatini yitirmiş bulundukları halde hanımları arasındaki sıraya riayet etmiş olmak ve adil davranabilmek için hasta yatağını her gün hanımlarından birinin odasına taşırlardı. Ta ki bir gün bütün eşlerini bir araya çağırarak bir odada kalmasına izin vermelerini rica ettiler; onlar da Ayşe'nin evinde kalmasına izin verdiler.

Ali b. Ebu Talib, iki hanımı olduğu dönemlerde abdest almak istediğinde dahi, o gün sırası olmayan hanımının evinde almaz, sırası olan hanımının evine giderdi.

İslam, adalet şartına fevkalade ehemmiyet verir. O kadar ki, nikah sırasında, ikinci hanımla erkeğin, hanımın birinci hanımla eşit olmayan şartlarda yaşamayı kabul etmesi hususunda anlaşmaya varmalarını bile reddeder. Başka bir deyişle, İslam nazarında adalet erkeğin daha önce eşiyle anlaşarak omuzundan atabileceği bir mesuliyet değildir.

Böylece bir şartı nikah akdinde ne kadın koşabilir ne de erkek...İkinci kadın, filen kendi haklarından vaz geçebilir; fakat bunu hukuken nikah akdinde belirtemez; aynı şey birinci kadın için de geçerlidir, pratik uygulamada birtakım haklarından mahrum bırakacak bir şart koşamaz. İmam Bakır (a.s) "Erkek, yalnızca gündüz vakti ve belli saatlerde veya haftada ya da ayda bir gün eşinin yanına gitmeyi,

veyahut ta ona, diğer eşine verdiği kadar nafaka vermemeyi şart koşabilir mi Eğer önceden bu şartları koşar ve kadın da kabul ederse şeran caiz olur mu şeklindeki bir soruya "Hayır!" diye cevap verdiler.

"Bu tür şartlar öne sürmek doğru değildir. Her kadın nikah akdiyle birlikte ister istemez bir kadının sahip olması gereken tüm haklara sahip olmuş olur. Ancak şu var ki, nikah akdi vuku bulduktan sonra onu bırakmaması veya başka bir sebebe binaen kadın, kocasını memnun etmek için haklarından kısmen veya tamamen vazgeçebilir.

Bunca katı! (titiz) ahlaki kurallarıyla çok kadınlı evlilik erkek için bir şehvetperestlik ve eğlence vesilesi olmaktan ziyade "zor bir vazife" konumundadır. Şehvetperestlik ve keyfine düşkünlük, hiçbir kural ve kayda bağlanmaksızın arzularının peşinde olma ve onları tatminle uğraşmayı gerektirir. Hava ve heveslerin tatmini, ancak kişinin gönlünce yürümesi ve gönlünü de istek ve heveslerinin emrine vermesiyle mümkündür. Gönül ve "gönlün çektiği şeyler" akıl ve hesapla bağdaşmaz; disiplin, adalet ve mesuliyetin yürürlüğe girdiği noktadan itibaren "keyfilikler" ve "gönlünce davranışlar"a sahneyi terk etmek düşer.

Bu cihetle, İslami şartlarla yapılacak bir çok eşli ve evliliğin birtakım şehevi keyfiliklere hizmet eden bir unsura dönüşmesi asla mümkün değildir. Çok kadınlı evliliğe, şehvetlerinin tatmini yolunda kullandıkları bir araç haline getirenler gerçekte İslami bir kanunu birtakım çirkin emellerine "bahane" ve alet etmektedirler. Toplum bu gibileri gereğince cezalandırarak söz konusu kuralın suiistimal edilmesini önleme yetkisine sahiptir.

ADALETE UYMAMA KORKUSU

İnsafla düşünülecek olursa, çok kadınlı evlilikte İslami şartlara tam ve yeterince riayet edenlerin pek az olduğunu kabul etmek gerekir. İslam fıkhında "Eğer suyun, vücuduna zarar vereceğinden korkuyorsan abdest alma", veya "Orucun sana zarar vereceğinden korkuyorsan oruç tutma" gibi iki hükmü geçer. "Suyun bana zararlı

olmasından korkuyorum,

abdest alayım mı almayayım mı" veya "Orucun bana zararlı olmasından korkuyorum, oruç tutayım mı tutmayayım mı" diye soran insanlara rastlamışsınızdır; bunlar tabii ki şeran haklı sorulardır ve bu "tedirginliği" taşıyanların abdest almaması veya mesela oruç tutmaması gerekir elbette....

Ancak, şer'i vazifelerin icrası konusunda duyulması caiz olan başka birtakım "tedirginlikler" daha vardır. Mesela "Eğer aralarında adaletle davranamayacağınızdan korkuyorsanız birden fazla kadın nikahlamayın" hükmü Kur'an-ı Kerim'in en sarih nasslarındandır!... Bu apaçık nassa rağmen, şimdiye değin bir kez olsun ...

Efendim, ben ikinci bir hanım nikahlamak istiyorum, fakat aralarında tam bir adalet ve eşitlikle davranamamaktan da korkarım; bu durumda ikincisini alsam mı yoksa almasam mı acaba" diye soran birine ben şahsen rastlamadım. Muhtemelen siz de öyle.....

Ne var ki, insanlarımıza bu pek kolay gelir. Adaletle davranamayacağını çok iyi bildiği, hatta zaten böyle davranamayacağı yolunda bir kararla yola çıkmış olduğu halde birden fazla kadın nikahlayan, üstelik bunu İslam adına yapıp işe şeriat kılıfı uyduran niceleri vardır....Bu tür çirkin davranışlarla İslam'ın adını lekeleyenler bunlardır işte!

Birden fazla kadınla evlenmeye kalkışanlar, bari sadece bu şarta olsun, haiz bulunsalardı mesele kalmazdı zaten.

HAREM SARAYLARI

Çok kadınlı evliliğin İslami konumlara bir eleştiri vesilesi haline getirilmesine yol açan uygulamalardan biri de geçmişteki "halife sultan"ların kurmuş olduğu harem saraylardır. Bazı Hıristiyan yazar ve misyonerler onca aşağılık şekliyle harem sarayların, İslami uygulama olan "şer'i çok kadınlı evlilik"le aynıymış gibi göstermeye çalışmakta ve İslam'ın sözünü ettiği çok kadınlı evliliğin, tarih sayfalarına karışmış bulunan "halife sultanların harem sarayları"dan başka bir şey olmadığı şeklinde biz zihniyet aşılamaktadırlar.

Batılıların düşünce, ve emellerini yorumlayıp adeta onların "duyguların tercümanlığını" yapan bazı yazarlarımız da maalesef aynı izden yürümekte ve ne zaman çok kadınlı evlilikten söz edilecek olsa hemen sözü harem saraylarına getirerek bu ikisini aynı kefeye koymaktadırlar. Bunların tamamen ayrı şeyler olduğunu idrak edebilecek kadar olsun düşünce ve kişilik hürriyetleri kalmamıştır zira...

DİĞER İMKAN VE ŞARTLAR

Adalet şartından başka, erkeğe düşen birtakım vazife ve şartlar daha vardır. Kadının erkek üzerinde birtakım maddi ve ekonomik haklara sahip olduğunu hepimiz biliyoruz; binaenaleyh ikinci bir nikahtan dem vuran bir erkeğin maddi ve ekonomik durumu bu masrafı karşılayabilecek güçte olmalıdır. (Ekonomik yeterlilik şartı tek kadınlı evlilikte de vardır; konunun dağılmaması için şimdilik bu konuya girmiyoruz.)

Gerekli şart ve vecibelerden biri de fiziki ve cinsel açıdan yeterli olabilmektir.

Kafi ve Vesail'de İmam Sadık (a.s) dan şu rivayet naklonulur: "Cinsel açıdan tatmin edemediği halde bir grup kadıncağızı etrafına toplayan bir erkek; bu kadınların zina ve fuhuşta bulunması halinde işlenen fuhuş ve zinanın günahını fiilen üzerine almış olur". Tarih, harem sarayları konusunda, cinsel mahrumiyetler sonucu baskı altında kalıp fuhuş ve zinaya sürüklenen nice genç kadınların hazin hikayelerinden söz eder; bunların çoğu neticede kanlı cinayetlerle noktalanmıştır.

Çok kadınlı evlilik veya "taaddüt-i zevcat" hususunda buraya kadar anlattıklarımızla çok kadınlı evliliği doğuran sebep ve faktörleri açıklamaya ve İslam'ın bu uygulamaya neden bir son vermeyip ona ne gibi sınırlar, şartlar ve kayıtlar tayin ettiğini belirtmeye çalıştık. Bu sohbetler sonucu, çok kadınlı evliliği kaldırmayıp onu-belli şart ve sınırlar dahilinde-caiz tanımakta İslam'ın kadını tahkir etmediği,

bilakis bu uygulamaya getirdiği sıhhatli ıslah ve düzenlemeler neticesinde kadına en büyük hizmeti vermiş olduğu; çok kadınlı evliliğe izin verilmesi halinde; özellikle öteden beri varola gelen "evlenmeye hazır kadın nüfusun evlenmeye hazır erkek nüfustan daha fazla olduğu" bir ortamda bu uygulamanın engellenmesi halinde kadın nüfusun en çirkin şekilleriyle erkeklerin oyuncağı haline geleceği ve erkeklerin onlara karşı bir "cariye" den bile daha kötü davranacağı anlaşılmış oldu.

Zira bir erkek, cariyesine karşı hiç olmazsa onun doğurduğu çocuğu resmen kabullenecek kadar bir mesuliyet taşır; metres hayatı ve gayri meşru diğer ilişkilerde ise bu kadar bile mesuliyet ve kayıt yoktur.

BUGÜNÜN ERKEĞİ VE ÇOK KADINLI EVLİLİK

Bugünün erkeği çok kadınlı evliliğe yanaşmamaktadır.

Neden acaba...

Eşine sadık kalmak ve tek kadınla yetinmiş olmak için mi, yoksa türlü kadınlara karşı beslediği ilgiyi en üst noktada tatmin edebilmesini sağlayacak sayısız kapıları ardına kadar açan günah ve çirkef yoluyla mı...

Günümüzde çok kadınlı evliliğin yerine ikame edilen şey günah ve çirkeftir erkeğin

eşine sadakat göstermesi değil...

Bu sebepledir ki günümüz erkeği, bir takım mesuliyet ve vazifeleri de beraberinde getiren çok kadınlı evlilikten hiç mi hiç hoşlanmamaktadır. Dünün erkeği heva ve heveslerini tatmin etmek istediğinde günah yollarının genellikle kapalı olduğunu görerek çok kadınlı evliliğe başvuruyor ve ancak bu yoldan arzularını tatmin edebiliyordu. Ancak,

bunu yaparken pek çok mesuliyetlerini yerine getirmese de; eşleri ve onların doğurduğu çocuklarla ilgili birtakım ekonomik ve insani vazifelerini de yerine getirmeden de edemiyordu. Bu sorumlulukları ister istemez üstlenmek mecburiyetinde kalıyordu. Bugünün erkeğiyse bitmek tükenmek bilmez şehvet ve arzularına karşılık zerrece mesuliyet kabullenmeye yanaşmamakta, esasen bu hususta hiçbir mecburiyet ve zorunluluk da hissetmemekte ve neticede çok kadınlı evliliği karşı çıkmaktadır.

Bugünün erkeği ise daktilocu, sekreter...vb. yüzlerce isim altında kadınla gönül eğlendirmekte; üstelik bunun bütün masraflarını da çalıştığı özel şirkete ödetmekte veya devlet memuruysa devlet bütçesine yüklemektedir....Kendi cebinden beş kuruş dahi ödemeden hem de!..

Bugünün erkeği mehir,

nafaka, nikah boşanma...vb. protokollere hiç mi ihtiyaç duymaksızın gömlek değiştirir gibi sevgili değiştirmektedir.

Çok kadınlı evliliğe elbette ki karşı çıkacaktır; zira onun istediği an yanında olan sarışın veya kumral bir sekreteri vardır daima... Her birkaç yılda bir, bıktığında, onu başından atmakta ve yerine bir başkasını getirmektedir kolayca...

Bunca imkana sahipken çok kadınlı evliliğe ne hacet...

Çok kadınlı evliliğe şiddetle çıkanlardan biri olan Bertrand Russell'in hayatını okurken şu satırlara rastlarsınız:"Hayatının ilk yıllarında büyükannesinden başka önemli izler bırakan iki kadın daha oldu; bunlardan biri ilk eşi Alice, diğeriyse sevgilisi Ottoline Murrel'di. Murrel o yılların gözde yıldızlarının çoğuyla da sıkı ilişkileri vardı."

Böyle bir şahsın, çok kadınlı evlilik gibi onca sorumluluklar getiren bu uygulamadan pek hoşlanmayacağı açıktır.

Ne var ki sevgilisiyle olan ilişkisi, eşit Alice'den ayırdı onu sonunda... Bizzat Russell'in ağzından aktarılan bir cümle bu sevimsiz gerçeği şöyle ifade eder: "Bisikletle, şehrin yakınında bulunan yaylalardan birine doğru gittiğim bir öğle üzeri Aile'i artık sevmediğimi hissettim birden..."

BİTTİ